

ELISABETA MOLDOVEANU

**CÂNTECELE DE SECERIȘ
ALE
POPORULUI ROMÂN**

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE

Sabinei Ispas, Prof. Univ. Dr.
Directoarea Institutului de Etnografie și Folclor,
aparitie a artei populare, daruită de mii de ani
populii Români de geniul marelui său Mentor
Ostasul acestei arte - Maria sa -
Țăranul român.

Prof. dr. Elisabeta Moldovanu

9.04.2001

**CÂNTECELE DE SECERÎȘ
ALE
POPORULUI ROMÂN**
TIPOLOGIE MUZICALĂ ȘI LITERARĂ

,

ETNOGRAPHY AND FOLKLORE INSTITUTE
„CONSTANTIN BRĂILOIU”

THE NATIONAL FOLKLORE COLLECTION

THE HARVEST SONGS OF THE ROMANIAN PEOPLE

MUSICAL AND LITERARY TYPOLOGY

◇

CHANSONS DE MOISSON DU PEUPLE ROUMAIN

TIPOLOGIE MUSICALE ET LITTÉRAIRE

LUCRARE SUBVENȚIONATĂ DE MINISTERUL CULTURII

INSTITUTUL DE ETNOGRAFIE ȘI FOLCLOR
„CONSTANTIN BRĂILOIU”

COLECȚIA NAȚIONALĂ DE FOLCLOR

ELISABETA MOLDOVEANU

CÂNTECELE DE SECERIȘ ALE POPORULUI ROMÂN

TIPOLOGIE MUZICALĂ ȘI LITERARĂ

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE

București, 2000

Adresa: EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE
Calea 13 Septembrie nr. 13, sector 5
PO. Box 5–42, RO–76 117
București, România
Tel.: 401–411 90 08, 401–410 32 00
Fax: 410 39 83
e-mail: edacad @ ear. ro
Internet: www. ear. ro

COLECȚIA NAȚIONALĂ DE FOLCLOR s-a realizat pe baza
unor contracte de cercetare științifică încheiate de INSTITUTUL
DE ETNOGRAFIE ȘI FOLCLOR cu MINISTERUL CULTURII și
ACADEMIA ROMÂNĂ.

Redactor: ADRIANA GRECU
Tehnoredactor: SILVIA DEOCLEȚIAN
Coperta: GIGI GAVRILĂ
Desene muzicale: MIRCEA NICOLESCU

Bun de tipar: 7.12.2000. Format: 8/61×86.
Coli de tipar: 59,50
C. Z. pentru biblioteci mari: 398.332.33(498)
C. Z. pentru biblioteci mici: 398.

ISBN: 973–27–0742–9

Realitatea extensivă a unui fapt social este fața văzută a unei forțe actuale, prezente în orice manifestare a lui. Cu forțe deosebite se vor manifesta în procesul vieții sociale fapte al căror ecou este strict local, apoi fapte a căror rezonanță este regională, națională sau continentală. Aceste forțe exprimă însă nu numai vitalitatea faptului izolat, ci implică întregul dinamism al complexului de cultură în care el se găsește organic integrat.

(ION I. IONICĂ, *Dealul Mohului*, 1943)

CUPRINS

<i>PREFAȚĂ</i>	11
NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI.....	13
ABREVIERI	16

PARTEA I

INTRODUCERE	20
MENȚIUNI ISTORICE DESPRE OBICEIURILE AGRARE	21
DATINI ROMÂNEȘTI LEGATE DE MUNCILE AGRARE	28
OBICEIUL CUNUNII SECERÎȘULUI	32

1. Constituirea cetei de clăcași. 2. Strângerea recoltei. 3. Împletirea cununii. a. Forma, denumirea și purtătorii obiectului ritual. b. Elementele componente ale cununii. c. Întrebuințarea grâului din cunună. 4. Procesiunea. Udarea cununii. Cântecul și tarostea. 5. Masa tradițională (Cina). 6. Jocul.

PARTEA a II-a

TEXTUL POETIC – TIPOLOGIE LITERARĂ	49
GRUPA A. Tipul I. Tipul II. Tipul III. Tipul IV. Tipul V. Tipul VI. Tipul VII. Versul. Tarostea; GRUPA B. Subgrupa B I. Texte literare tradiționale de seceriș, cântate pe melodii de cântec propriu-zis sau de romanță; Subgrupa B II. Texte cu tematică legată de seceriș și, în general, de cultivarea pământului, intonate în diverse ocazii pe melodii de cântec propriu-zis.	
MELODIA – TIPOLOGIE MUZICALĂ	114
Terminologie. Criterii de clasificare; GRUPA A. Tipul I. Tipul II. Tipul III. Tipul IV. Tipul V. Tipul VI. Tipul VII; GRUPA B. Subgrupa B I. Subgrupa B II.	
FRECVENȚA INTERVALELOR MELODICE	175
STILUL VOCAL	177
OBICEIUL CUNUNII ȘI ALTE OBICEIURI FOLCLORICE	180
CÂNTECELE DE SECERÎȘ ALE UNOR POPOARE VECINE	185
CONSIDERAȚII FINALE	193
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ	196

PARTEA a III-a

CORPUS DE MELODII	200
TEXTE POETICE	287
NOTE LA CORPUSUL DE MELODII ȘI LA TEXTELE POETICE	376
GLOSAR	389
FIȘE DE OBSERVAȚII DIRECTE	393
INFORMAȚII DE LA INTERPREȚI	399
CATALOGUL PIESELOR CUPRINSE ÎN CORPUSUL DE MELODII	420

ANEXE

Indice de culegători	447
Indice de transcriitori ai melodiilor	449
Indice alfabetic al localităților	450
Hărți	453
Rezumat	464
Summary	469

TABLE OF CONTENTS

<i>PREFACE</i>	11
NOTE ON THE PRESENT EDITION.....	13
ABBREVIATIONS.....	16

PART ONE

INTRODUCTION	20
HISTORICAL NOTES ON THE AGRARIAN CUSTOMS	21
ROMANIAN TRADITIONS CONNECTED WITH THE WORKS IN THE FIELD	28
THE REAPING WREATH TRADITION	32
1. How the working group is formed; 2. The harvest; 3. The wreath-making: a. form, denomination and bearers of the ritual object; b. components of the wreath; c. the use of wheat in the wreath-making; 4. The wreath-watering. The song and the "Tarostea" tradition; 5. The traditional Dinner; 6. The dance.	

PART TWO

POETIC TEXTS – LITERARY TYPOLOGY	49
GROUP A. Type I. Type II. Type III. Type IV. Type V. Type VI. Type VII. Lines. "Tarostea"; GROUP B. Subgroup B I. Texts having a ritual character; Subgroup B II. Non-ritual texts connected with reaping or farming subjects sung on different occasions.	
THE MELODY – MUSICAL TYPOLOGY	114
Terminology. Classification criteria. GROUP A. Type I. Type II. Type III. Type IV. Type V Type VI. Type VII; GROUP B. Subgroup B I. Subgroup B II.	
MELODIC INTERVALS FREQUENCY	175
VOCAL STYLE.....	177
WREATH CUSTOM AND OTHER TRADITIONS	180
REAPING SONGS OF OTHER NEIGHBOURING PEOPLES	185
CONCLUSIONS.....	193
SELECTIVE BIBLIOGRAPHY	196

PART THREE

CORPUS OF MELODIES	200
POETIC TEXTS	287
NOTES ON THE CORPUS OF MELODIES AND POETIC TEXTS	376
GLOSSARY	389
OBSERVATION CARDS.	393
INFORMATION FROM INTERPRETERS	399
THE CATALOGUE OF THE PIECES INCLUDED IN THE CORPUS OF MELODIES	420

ANNEXES

Collectors' index	447
Transcribers' index	449
Alphabetical index of places	450
Maps	453
Summary	464

PREFAȚĂ

Una dintre cele mai cuprinzătoare și mai interesante problematice ale folclorului românesc este aceea a obiceiurilor și a muzicii lor însoțitoare. Ea a început să mă intereseze încă din perioada în care am luat cunoștință despre existența ei, în anul 1943, la cursul de folclor al profesorului Constantin Brăiloiu, în cadrul Conservatorului din București.

Abordarea ei științifică și pe planuri complexe multidisciplinare a avut loc începând cu anul 1948, în cadrul Institutului de Folclor din București. Investigațiile amplificându-se și fondul de informații îmbogățindu-se prin cercetări bibliografice și de teren, interesul a devenit pasiune științifică din care au rezultat studii și, în final, subiectul tezei de doctorat.

Opțiunea pentru cântecele de seceriș ale poporului român se datorează și faptului că, pe alocuri, obiceiul este încă viu, ceea ce, pe lângă materialele de arhivă și bibliografie, constituie un izvor inestimabil pentru studiul interdisciplinar al fenomenului în toată complexitatea lui.

Pentru lucrarea de față s-a avut în vedere, alături de culegerile anterioare, realizarea cercetărilor personale de teren, care să prezinte situația contemporană privind aspectele funcționale, social-istorice, împreună cu cele specific muzicale și poetice.

Culegerile anterioare de texte, începute sporadic de diferiți cercetători, încă din 1855, și însoțite de muzică din 1909, prin acțiunea lui Béla Bartók, au devenit mai intense și mai sistematice, iar în anul 1980, sub auspiciile centrelor specializate din București și Cluj, ultimele materiale realizate au fost arhivate.

Bibliografia referitoare la acest subiect a fost cercetată selectiv, până în anul 1989. Referenții acestei lucrări sunt specialiști ai Institutului de Etnografie și Folclor și ai Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din București.

Volumul face parte din „Colecția națională de folclor”.

În lucrarea de față s-a urmărit:

1. În primul rând, umplerea unui gol în acest domeniu al etnomuzicologiei și folcloristicii românești;

2. Prezentarea unei străvechi viziuni românești asupra muncii, realizatoare a rodului determinant pentru existență, și asupra unei trăiri care a generat nu acte ale raportării materiei, ci artă cu valoare de adevărat patrimoniu național;

3. Integrarea în circuitul internațional a unor valori spirituale ale poporului român.

O dată lucrat și adus la cunoștința publică, acest material va sluji, alături de celelalte copleșitoare argumente de istorie social-culturală, la sporirea cunoștințelor despre etnogeneza și drepturile sacre ale poporului român.

Prezența unor astfel de manifestări presupune o muncă pașnică și demonstrează că numai un popor cu adânci rădăcini în pământul pe care a trăit neconținut, cu îndeletniciri specifice și înzestrat cu o extraordinară creativitate culturală, a putut să înalțe imnuri de slavă acestei munci.

Că este așa, precum am enunțat, și este general recunoscut de toți cei drepți în judecarea incontestabilului, o dovedește însuși procesul dinamic, viu, în permanentă

efervescență creatoare a întregii culturi populare românești, care renaște mereu din propria sa substanță.

Prin dăinuirea bogatei spiritualități a poporului român, parte integrantă a culturii și civilizației lui în timp și spațiu bine determinate, se face mărturia supremă a autenticei autohtonii și a continuității sale pe acest teritoriu.

Pentru întreg materialul cercetat le sunt recunoscătoare în primul rând creatorilor populari și celor care mi-au încredințat cunoștințele lor despre aceste obiceiuri. De asemenea, îmi exprim gratitudinea față de culegătorii și cercetătorii menționați în prezentul volum, pentru atenția pe care au acordat-o acestui subiect, după cum trebuie evidențiată și imensa valoare a materialelor de folclor culese de Béla Bartók pe teritoriul Transilvaniei, care se constituie într-un prețios argument pentru cauza românească: cele peste trei mii de melodii românești culese, recunoscând și slujind astfel dreptul poporului român aici, pe pământul pe care s-a născut și a viețuit.

AUTOAREA

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Lucrarea de față se adresează, în primul rând, specialiștilor, dar și unui public interesat sau iubitor de folclor.

Sunt necesare următoarele precizări:

1. Sursele melodiilor prezentate în acest volum sunt diverse, după cum s-a menționat în *Prefață*. A fost necesară o selecție a variantelor existente, în funcție de realizarea lor tehnică pe cilindri de ceară, bandă de magnetofon sau disc. Câteva au fost eliminate, deoarece nu au putut fi transcrise, mai ales cele imprimate pe cilindri de ceară, care au suferit, de-a lungul timpului, substanțiale deteriorări. Au mai fost lăsate deoparte variantele neconcludente, neclare în memoria interpreților, după cum și unele dubluri identice, unele melodii imprimate mai întâi pe cilindri de ceară, apoi pe disc, de către aceiași cântăreți.

2. Pe transcrierile muzicale, grupa și numărul tipului și al subtipului sunt scrise o singură dată, înaintea grupării respective, și anume:

GRUPA A

Tipul I	de la nr. 1 la 77
Tipul II	de la nr. 78 la 115
Tipul III	de la nr. 116 la 179
Tipul IV	de la nr. 180 la 204
Tipul V	de la nr. 205 la 213
Tipul VI	de la nr. 214 la 236
Tipul VII	de la nr. 237 la 245 bis

GRUPA B

SUBGRUPA B I de la nr. 246 la 280

SUBGRUPA B II de la nr. 281 la 324

CÂNTECE DE NUNTĂ de la nr. 325 la 335

3. Deasupra transcrierii muzicale, central, stă scris numărul de ordine al piesei în volum, în stânga este menționată forma de imprimare (Fg. Mg. Disc), urmată de numărul de arhivă al documentului, existent, în cea mai mare parte, în arhiva Institutului de Etnografie și Folclor din București. Atunci când sursa este alta, ea este menționată prin inițialele respective (in extenso—Abrevieri). În dreapta este scrisă originea melodiei/textului (satul și județul). Când una dintre datele de mai sus nu a fost identificată, s-a pus linie. Tipul din care face parte melodia/textul respectiv este scris numai deasupra primei piese, dedesubt fiind numărul de ordine. Textele fără muzică sunt marcate cu litere. Numele satelor încadrate în paranteze sunt cele vechi, excluse sau înlocuite în nomenclatoarele actuale.

4. Melodiile cărora nu li s-a trecut proveniența (majoritatea) sunt din Arhiva Institutului de Etnografie și Folclor „C. Brăiloiu” din București.

5. Unele variante poartă, în dreapta numărului de ordine, mențiunea *bis*, pentru că exemplarul respectiv a fost, din motive conjuncturale, inclus *după* întocmirea numerotării generale, citată ca atare în studiu.

6. Numele satelor, comunelor și județelor sunt conforme cu *Indicatorul localităților din România*, autori: Ion Iordan, Petre Gâțescu, D.I. Oancea, Editura Academiei, 1974, și cu *Nomenclatura poștală codificată din România*, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, București, 1983.

7. Numele satelor desființate, neincluse în lucrările mai sus amintite, au fost menționate și redată în paranteze.

8. Atunci când localitatea în care a fost cules documentul are aceeași denumire cu comuna respectivă, numele acesteia a fost scris o singură dată, adăugându-i-se numai numele județului.

9. În dreptul numerelor informatorilor apare uneori mențiunea „grup” sau „grup de femei” sau „o muiere”. Am citat în acest caz consemnarea culegătorului.

10. Am marcat absența unei date (sau a mai multora) despre informator (vârsta), apoi metronom, sunet final etc. printr-o liniuță.

11. Am introdus între ghilimele numele date de interpreți cântecelor lor.

12. Prezentarea mai multor variante din aceeași localitate și, în unele cazuri, de la același informator am considerat-o necesară din mai multe motive, între care menționăm: identificarea puterii de creație a cântăreților populari și stabilirea indicilor de variabilitate a aceleiași melodii în cadrul repertoriului unui singur interpret, evidențierea regulilor de evoluție a folclorului muzical vocal etc.

13. Transcrierea muzicală a fost redată în grafia originală a transcriitorilor respectivi, cu excepția melodiilor nr. 281 și 292, culese de B. Bartók, a căror grafie a fost parțial actualizată, pentru a putea fi integrată studiului, de asemenea melodia nr. 324 din măsura 3/8 a fost trecută în 6/8.

14. Întrucât melodiile majore au fost transcrise cu finala Sol, iar cele minore cu finala Mi, melodiile extrase din publicații sau manuscrise, neconsemnate în acest sistem, au fost transpuse la înălțimea necesară studierii lor.

15. La transcrierile efectuate, sunetul final real este indicat la sfârșitul melodiei printr-o notă întreagă, iar la cele transpuse este, de asemenea, precizat.

16. Variantele melodice ale Tipului I și încă alte câteva variante din alte tipuri sunt prezentate sinoptic. Variațiile lor sunt indicate la sfârșitul sinopticului respectiv. Această prezentare, ca și morfologia structurală, sunt realizate după metoda preconizată de Constantin Brăiloiu.

17. În tabelul sinoptic al Tipului I, textele melodice au fost raportate la câteva melodii cărora le-am acordat valoare de *etalon*. Aceasta a fost stabilită în funcție de o sumă de criterii, și anume: melodia-etalon trebuie:

a. să întrunească elementele de bază ale celorlalte variante;

b. să aibă un stil cât mai puțin ornamentat, o silabă literară să fie cântată pe un singur sunet sau pe cât mai puține sunete;

c. să conțină o stabilitate a intonației, deci fără mobilitatea sunetelor.

Melodia-etalon nu trebuie să fie considerată o excepție față de celelalte, ci numai ajutătoare în gruparea melodiilor.

Pentru Tipul I s-a mai ținut seama de următoarele criterii, pe lângă cele de la punctele a, b, c.

– *Gruparea 1*, măsura întâi cuprinde picnonul Sol-La-Si, în valori egale de pătrimi;

– *Gruparea a 2-a* cuprinde același picnon, cu variația ritmică a ultimelor două sunete în pătrime cu punct și șaisprezecime;

– *Gruparea a 3-a* prezintă picnonul cu variația ritmică a ultimei pătrimi în două optimi, ultima optime coborătoare ca intonație;

– *Gruparea a 4-a*. Picnonul depășește măsura întâi prin variația melodico-ritmică a ultimelor sunete, care sunt pătrime cu punct și optime coborătoare ca intonație;

– *Gruparea a 5-a*. Picnonul depășește măsura întâi prin următoarea variație: timpul al 2-lea este cumulat în valoarea de doime, iar măsura următoare este în valori egale de pătrimi sau de optimi. Ultima variantă face excepție și prin împărțirea primului timp în ternar;

– *Gruparea a 6-a* cuprinde variante cu treapta a 3-a oscilată sau coborâtă;

– *Gruparea a 7-a* cuprinde variantele din volumul *Dealul Mohului* de Ion I. Ionică.

18. Atunci când strofele muzicale a II-a sau a III-a au prezentat variații deosebite, am redat și acele strofe integral (nr. 83, 123, 128 etc.), după cum în unele cazuri a fost necesară chiar transcrierea integrală, cu toate variațiile (nr. 126).

19. Când melodia a fost intonată de un grup de voci nesincronizate, nu am consemnat întotdeauna variațiile.

20. Unele melodii culese și notate „după auz” de Ilarion Cocișiu le-am confruntat cu versiunile lor sonore înregistrate pe cilindru. A rezultat o sumă de diferențe, pe care le-am notat la locul cuvenit.

21. Variantele fără variații sunt cele la care a fost imprimată o singură strofă.

22. Modificările față de vechile transcrieri publicate provin din faptul că piesele au fost reauzite pe bandă de magnetofon.

23. Tabelele cu structură melodică, așezate, în primul rând, după numărul de sunete, reprezintă, desigur, un mijloc la îndemână de grupare a variantelor, prezentând însă și unele inconveniente. De exemplu, variantele foarte *apropiate* – melodic, care, datorită melismelor, depășesc uneori, în extreme, numărul sunetelor inițiale – apar aici *distanțate*.

24. Diferențele ritmico-melodice dintre transcrierile apărute până în momentul de față și cele prezentate în acest volum ale acelorași texte muzicale rezultă din faptul că ultimele au fost transcrise de pe copia lor magnetică, care a permis, evident, o mai mare fidelitate în redare decât fonograful cu cilindrul de ceară, cu care se lucra la începutul cercetărilor.

25. Trebuie subliniat că dacă aceeași scară melodică poate uni foarte multe variante, în schimb profilul melodic, cadențele, frecvența intervalelor se constituie în factori de diferențiere.

Prin urmare, aceste tabele sunt, în primul rând, orientative, pentru că în stabilirea unor trăsături de structură melodică, pe lângă numărul sunetelor, tot atât de importante sunt structurile de rezistență, și anume: cadențele interioare și, evident, cadența finală și, nu în ultimul rând, frecvența intervalelor.

26. În tabelele ritmice se pot identifica existența unor celule metrico-ritmice, variația și, în același timp, frecvența acestora.

Transcrierile lui Béla Bartók nu au fost incluse în aceste tabele deoarece au un sistem aparte, care diferă de procedura adoptată în acest volum. Nu am introdus nici melodia culeasă de I. Ignaton, nefiind concludentă din punct de vedere ritmic.

Pe transcrieri nu au fost notate rândurile melodice și nici diviziunile lor în motive, deoarece acestea au fost consemnate separat, în tabele.

27. Semne folosite în transcrierea melodiilor:

- ↑ = ușoară urcare a sunetului
- ↓ = ușoară coborâre a sunetului
- ^ = sunet strigat
- = lungire a valorii de timp
- ◡ = scurtare a valorii de timp
- O = anulare în transcrierea sinoptică.

28. Textele poartă același număr de ordine cu cel al melodiilor din succesiunea clasificării tipologiei muzicale.

29. Pentru a ușura localizarea textelor, am indicat la fiecare text *Tipul melodic* căruia îi aparține, mai ales că există și texte culese fără muzică.

30. Textele fără muzică au fost trecute la sfârșitul celor numerotate și poartă litere majuscule, în ordine alfabetică.

31. Există și cazuri când culegătorul oferă mai multe texte pentru aceeași melodie (nr. 171 cu cinci texte: a, b, c, d, e).

32. Textele provenind de la aceeași informatoare, care mai întâi le-a dictat și apoi le-a cântat, și în care există, de obicei, mici variații, omisiuni sau amplificări, au fost numerotate astfel: textul cântat poartă numărul variantei melodice, iar cel dictat poartă același număr, dar cu mențiunea *bis* (nr. 244, 244 bis).

33. Pentru a fi mai accesibilă cititorilor nespecialiști, în transcrierea textelor s-a ținut cont, în genere, de normele literare, cu păstrarea totuși a unor forme lexicale locale.

34. În transcrierea textelor literare m-am orientat după sistemul de transcriere adoptat în cadrul IEF.

35. Din motive tipologice, scrierea fonetică este prezentată numai în textele care însoțesc muzica.

36. În cazul variantelor care nu au avut fișe de text am reprodus, evident, doar textul de sub muzică.

37. Acolo unde textul a fost neclar în înregistrare am pus liniuțe -----.

38. Refrenul, atunci când există, a fost redat o singură dată, în prima apariție a textului de sub muzică.
39. Pentru Tipul I s-ar putea distinge trei grupe de text pe aceeași melodie: 1) *Dealul Mohului* 2) *Buzduganul* 3) *Stăpână, stăpână*.
- Pentru unele dintre celelalte tipuri se pot distinge versurile cântate pe drum de cele cântate în ograda gospodarului sau în casă.
40. În cadrul Tipului al II-lea, unele cântărețe au prezentat două melodii (una lentă și alta ritmată), pe care le-au cântat succesiv, fără întrerupere, lăsând să pară un tot inseparabil (nr. 81 și 186). Ele au fost repartizate totuși fiecare la tipurile melodice respective – Tipul al II-lea și Tipul al IV-lea.
41. Pe fișa de text, în coloana din stânga, am consemnat numerele temelor și motivelor, cu cifre romane, arabe și litere, conform cu tabelele existente la fiecare tip.
42. Prescurtări la textele literare:
I	= Teme și motive din Tipul I;
II	= Teme și motive din Tipul al II-lea;
X	= Alte motive și secvențe literare;
+	= Texte cu caracter creștin.
43. Deși, evident, operează și în cazul cântecului de seceriș sincretismul ireductibil vers/melodie, caracteristic întregului folclor cântat vocal, din rațiuni metodologice am separat planurile de analize.
44. Am folosit în analize și texte fără muzică: Tipul I A–L (inclusiv); Tipul VII, nr. 242, A; Grupa B I. Subgrupa B I A : Subgrupa B II A, B, C. De asemenea, am folosit muzică fără texte: Tipul I, nr. 75. 76. 77.

ABREVIERI

a.	ani.
ACB	Arhiva Conservatorului „Ciprian Porumbescu”, București.
ACC	Arhiva Conservatorului „Gheorghe Dima”, Cluj.
AFC	Arhiva de Folclor, Cluj.
AIFB	Arhiva Institutului de Folclor, București, devenit ulterior ICED, apoi IEF.
AMET	„Anuarul Muzeului Etnografic al Transilvaniei”.
B. B.	Béla Bartók. A se vedea <i>Bibliografie selectivă</i> .
CFMC	<i>Curs de folclor muzical</i> . Conservatorul „Gheorghe Dima”, Cluj.
Culeg.	Culegător.
D.P.	Dariu Pop, manuscris, Arhiva de Folclor ICED.
FA	Fondul auxiliar ICED.
f.a.	Fără an.
F.C.	Dionisie Fărcașu și Tiberiu Coste, <i>Folclor muzical din Mintiu Gherlii</i> , Cluj-Napoca, 1979.
Fg.	Înregistrare pe cilindru de fonograf.
FMB	Emilia Comișel, <i>Folclor muzical</i> , București, Editura Didactică și Pedagogică, 1969.
FMH	Traian Mârza, Ilona Szenik, Gheorghe Petrescu, Zamfir Dejeu și Mircea Băjinaru, <i>Folclor muzical din zona Huedin</i> , Conservatorul „Gh. Dima”, Cluj-Napoca, 1978.
G.B.	George Breazu, <i>Patrium Carmen</i> , Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1941.
ICED	Institutul de Cercetări Etnologice și Dialectologice.
IEF	Institutul de Etnografie și Folclor.
I.	Informații.
I.I.I.	Ion I. Ionică. A se vedea <i>Bibliografie selectivă</i> .
Inf.	Informator.
I.I.G.	Ioan Ignaton, <i>Colecția de cântece populare, culese, aranjate și armonizate pentru cor mixt</i> . Caiet I, Deva, Tipografia Românească, 1944.
jud.	Județ.
Mg.	Înregistrare pe bandă de magnetofon.
SF	Sunet final.

TMB Traian Mârza, *Folclor muzical din Bihor. A se vedea Bibliografie selectivă.*
 Trans. Transcriitor.
 v. Variat.
 vers. Versiunile.
 Z.D. Zamfir Dejeu, *Folclor din zona Hășdate–Turda*, Cluj, 1983.

Hărțile sunt realizate după *Atlasul județelor din R. S. România*, autori: prof. univ. dr. Vasile Cucu, cartografi: Ioan Bănulescu, Eugen Vișu, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1978.

Am prezentat răspândirea teritorială a tipurilor pe județe, asigurând astfel delimitarea care marchează informarea precisă.

Pentru a evita supraîncărcarea, am marcat semnul distinctiv atribuit fiecărui tip, alături de numele comunelor sau orașelor din care s-au făcut culegeri.

Simbolurile tipurilor și subgrupelor:

Tipul I	= ●
Tipul II	= ■
Tipul III	= ▲
Tipul IV	= ◆
Tipul V	= ▼
Tipul VI	= —
Tipul VII	= I
Subgrupa B I	= <
Subgrupa B II	= >
Cântece de nuntă, aceleași ca la Cântece de seceriș	= ○

Autorii ilustrațiilor au fost menționați sub ele atunci când nominalizarea lor a existat la sursa de unde au provenit.

PARTEA I

INTRODUCERE

Cântecele de seceriș sunt creații populare, realizate într-o anumită împrejurare și intonate într-un cadru special.

La început, acțiunea desfășurată în acest cadru constituia un ritual cu caracter magic, când, prin împlinirea unui sistem de reguli, obștea își asigura păstrarea unei ordini în raporturile sale cu natura în mijlocul căreia trăia și își desfășura munca.

Fenomenele naturale, repetate periodic la anumite date, legate de mișcarea astrelor, și ciclul vegetației l-au impresionat în mod creator pe agricultor, iar lucrările pământului dependente de acestea el le-a însoțit de ritualuri, ceremonii, obiceiuri, cu scopul de a-i spori fertilitatea, deci de a-și asigura prosperitatea.

Aceste manifestări încărcate de înalte semnificații sunt semnale vii care au exprimat gândirea și viața poporului, bucuria de a trăi și a munci.

În decursul timpului, ele au trecut prin diferite transformări; desacralizate mai întâi, ele au continuat totuși să existe ca ceremonial, iar mai târziu, ca obicei-spectacol, prilej de bucurii, de petrecere.

În fiecare fază, ele au îndeplinit o anumită funcție. Niciodată nu au fost golite de sens, ci au suferit doar mutații de sens.

Rezistența în timp a fost determinată tocmai de vocația lor plurifuncțională.

În contemporaneitate, obiceiul cununii, acolo unde mai există, se păstrează într-o nouă fază.

Ceremonialul cununii secerișului, căruia astăzi i se admiră pitorescul spectacular plin de culoare și strălucire, cuprinde în esența lui multiple valențe – o bogată sursă de informații și înțelesuri adânci ale legăturii omului cu natura înconjurătoare, ale relațiilor interumane, ale vieții sociale.

Act ritual, ceremonial sau simplu obicei, el a îmbrăcat forme de exprimare de mare valoare cultural-artistică.

Pe teritoriul românesc, obiceiurile legate de cultura pământului sunt foarte numeroase, unele variind de la o regiune la alta. Pentru dreapta lor valorificare, trebuie să le cunoaștem și să le înțelegem rostul social-istoric.

MENȚIUNI ISTORICE DESPRE OBICEIURILE AGRARE

Este cunoscut faptul că, în evoluția omenirii, au existat perioade și evenimente care au marcat profund dezvoltarea ei. Descoperirea focului a determinat un salt esențial în prepararea hranei și în producerea de unelte și arme. Focul a însemnat o ridicare decisivă a calității vieții omului. Într-o altă fază, omul a reușit să-și apropie unele dintre animalele sălbatice, care i-au fost de folos în traiul de zi cu zi.

Acestea au creat condiții pentru o viață statornică, mai puțin primejdioasă decât cea legată de îndeletnicirea de vânător sau crescător de animale, o viață legată de cultivarea pământului. Sigur că și în agricultură, confruntarea cu natura a fost dură, lipsurile, dar mai ales intemperiiile dezlănțuite l-au înfricoșat pe om, trebuind adesea să lupte din greu pentru a rezista.

Înțelegerea omului în acest stadiu de dezvoltare a întregului complex de fenomene naturale era limitată. Astfel, într-un cadru ritual, el a înălțat rugi și a adus jertfe pentru a-și asigura diverse avantaje sau ajutorări, divinizând forțele naturii, în primul rând cerul, pământul și apa.

Existența acestor credințe, concretizate în diverse forme, este atestată pe o arie foarte mare de răspândire teritorială, la majoritatea popoarelor a căror viață economică avea la bază agricultura, și anume: în centrul, sudul și sud-estul Europei, regiunile din jurul Mediteranei, nordul Africii, Asia Mică, sudul și sud-estul Asiei.

Au fost descoperite asemănări evidente între culturile agrare ale diverselor popoare, unele dintre ele aflate la mari depărtări geografice: fenicieni, palestinieni, vechii arabi, egipteni, sumerieni etc.¹

Obiceiuri și credințe legate de muncile agrare, și în special de seceriș, pot fi găsite la toate popoarele și populațiile cu îndeletniciri agricole. Existența lor a fost semnalată încă din antichitate.

Dintre țările cu o veche civilizație, India antică avea o cultură artistică în care dansurile și cântecele populare tradiționale au fost inspirate și de îndeletnicirile locuitorilor, precum muncile câmpului. Așa, bunăoară, *dansurile secerișului* începeau cu un cântec al cărui text exprima dorința ca recolta să fie bogată, după care dansatorii – bărbați (cu seceri și coase) și femei – executau dansul propriu-zis².

În cea mai veche colecție de cântece chineze – *Sișin, Cartea cântărilor* – multe piese sunt de origine populară; în ele, tema muncii este predominantă³.

Tot astfel din Egiptul antic, cu patru milenii înainte de Hristos, ne-au parvenit texte în care se răsfrâng episoade importante ale muncii câmpului:

„Dă-i zor, omule, mână boii,
Mână boii,
Uite, prințul stă
Și privește la noi.

.....
Treierați paie pentru hrana noastră,
Iar grânele pentru stăpâni.

¹ *Istoria universală*, vol. I, București, Editura Științifică, 1959, p. 608.

² R.I. Gruber, *Istoria muzicii universale*, București, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor din România, 1961. Traducere din limba rusă de Tatiana Nichitin.

³ *Ibidem*, p. 55.

Nu vă opriți din muncă
Astăzi e doar răcoare⁴”.

Vechii greci, de pildă, conjurau bunăvoința și ajutorul Demetrei, protectoarea semănăturilor. Theocrit, poet grec din sec. al III-lea î.Hr., o invoca astfel:

„Demetra, zeița abundenței,
Tu, care faci să răsară spicele numeroase,
Fă-ne munca ușoară și secerișul îmbelșugat”⁵.

Zeița Demetra.

Homer, în *Odissea*, evocă, la rândul-i, cu pilduitoare precizie, imagini ale muncilor agricole:

„... și în burdufuri
Cusute bine toarnă făina
La moară măcinată...⁶.
Iar în palat erau cincizeci de roabe.
O parte măcinau sub piatră grâul⁷
Roșcat ...
Ușor le-ar fi aratul și la vreme
S-ar secera îmbelșugate lanuri
Neconținut, că prea e gras pământul⁸
... sub el pământul negru
Dă grâu și orez...”⁹.

Cuceririle romane au prilejuit unele fenomene de absorbție culturală. Astfel, pentru a ne referi la domeniul care ne interesează, romanii au adoptat cultul unor zeițăți grecești, operând doar schimbări de nume. Astfel, ca zeiță a rodului îmbelșugat al pământului, divinitatea corespunzătoare Demetrei la romani era cinstită sub numele de Ceres¹⁰. Etimologic, numele zeiței trebuie pus în legătură cu verbul *creare* = a zămisli. Ceres era și zeiță a căsătoriei¹¹.

⁴ *Ibidem*, p. 47.

⁵ Θεοκρίτου Εἰδύλλια, *Idila a X-a*, versurile 42 și 43 (ediția Firmin Didot), Paris, 1833, p. 120.

⁶ Homer, *Odissea*, București, Editura Univers, 1971, p. 68.

⁷ *Ibidem*, p. 161.

⁸ *Ibidem*, p. 198.

⁹ *Ibidem*, p. 390–391.

¹⁰ Pierre Lavedan, *Dictionnaire illustré de la mythologie et des antiquités grecques et romaines*, Paris, 1931, p. 221.

¹¹ De notat că între obiceiurile legate de seceriș și cele legate de căsătorie există o strânsă legătură. Vezi capitolul *Obiceiul cununii și alte obiceiuri folclorice*.

La romani, cultul lui Ceres era clasat printre cultele străine (*sacra peregrina*), fiind în întregime grecesc. Cultul se săvârșea în limba greacă, iar sărbătorile erau fixate în concordanță cu cele grecești. Cea mai însemnată era sărbătoarea cerealelor, cu jocurile zeiței Ceres (*ludi cereales*), organizată de edili plebei și celebrată, inițial, la ocazii extraordinare, apoi în fiecare an, între 12 și 19 aprilie. Erau ceremonii pline de voioșie, la care toți participanții se îmbrăcau în alb. Printre ofrandele aduse zeiței erau prăjituri cu miere și lapte¹². După sacrificii urmau jocurile, apoi o mare procesiune populară.

Zeița Ceres.

O altă sărbătoare în cinstea zeiței Ceres avea loc la mijlocul lunii august. La aceasta luau parte numai femeile, după nouă zile de abstenență conjugală¹³. Îmbrăcate în alb și purtând o coroană de spice, ele se duceau să ofere zeiței Ceres primul produs al recoltei. Iuvenal, în satira a VI-a (despre femei), amintind de sărbătorile acestei zeițe, observă: „Atât de puține sunt cele demne să atingă panglicile zeiței Ceres...”¹⁴.

Virgiliu, în *Georgice*, amintește și el că înaintea secerișului, după ce se aduceau jertfe zeiței Ceres, tinerii, purtând pe cap cununi, ocoleau lanurile cu strigăte, cântări și jocuri, preaslăvind-o pe zeiță¹⁵.

Despre agricultura pe teritoriile locuite de geto-daci, contemporanii consemnează prețioase informații.

În istoriografia antică greacă și latină sunt cuprinse mărturii categorice despre agricultură și în special despre cultivarea grâului în Dacia preistorică. Astfel, Pliniu cel Bătrân observă: „există mai multe specii de grâu (în Tracia), după locul în care sunt produse (...). Ca greutate, grâul din Tracia ocupă locul al treilea (...). Grâul din Tracia este îmbrăcat în mai multe cămăși, din pricina frigurilor mari din acest ținut” (*Istoria naturală*, XVIII, 7 (12), 63).

Demostene socotește cantitatea de grâu adusă din Pont ca fiind mai mare decât aceea care vine din celelalte porturi comerciale (*Discurs împotriva lui Leptines*, 466, 31).

¹² Până nu de mult, la masa pregătită secerătorilor se oferea, între altele, și grâu fiert în lapte.

¹³ În majoritatea locurilor, cununa de spice de grâu, la sărbătoarea secerișului, nu putea fi purtată decât de o fecioară, altminteri se credea că recolta viitoare ar fi fost „neghinoasă”.

¹⁴ Iuvenal, *Satirarum libri quinque*, Lipsiae MCMVIII, p. 89, versurile 50–52.

¹⁵ Virgiliu – *Vergilii medicei simillimum*. Publice phototypice impressus. Roma, MCMXXXI, p. 19–20, versurile 340–350. Citatele au fost date după Romulus Vulcănescu, *Mitologie română*, București, Editura Academiei, 1987, p. 552–553.

O notă referitoare la afirmația de mai sus precizează că în secolul IV î.Hr. *Dacia pontică era grâнарul cetăților din peninsula greacă*.

Horatius aduce amănunte în descrierea culturilor cerealiere: „geții cei aspri, cărora pământul nehotărnicit/ le dă roade și cereale libere, / nu le place să cultive același ogor mai mult de un an, / iar după ce au îndeplinit toate muncile, / alții care îi urmează în aceleași condiții le iau locul” (*Scrisori din Pont*, III, 8, 6 și 11.).

Ovidiu ne informează despre traiul dur al plugarului get: „dușmanul abia dă răgaz agricultorului să sape pământul”, „femeia nu lucrează lână, ci pisează darurile zeiței Ceres” (*Scrisori din Pont*, III, 8 și 11) „dușmanii călăreți pustiesc până departe [...] / localnicii fug în toate părțile, / nimeni nu mai păzește ogoarele [...] / și nimeni un timp nu mai brâzdează pământul, cu mâna pe plug. / Țarina părăsită și nelucrată ajunge pârloagă” (*Tristele*, III, 10, 55–56, 68, 70.).

Herodot face mențiuni chiar asupra unor obiceiuri practice în această parte a lumii antice, obiceiuri tangente cu cultura grâului: „femeile din Tracia și din Peonia, când jertfesc zeiței Artemis – Regina (Bendis), îndeplinesc ritualul folosind totdeauna paie de grâu” (*Istorie*, IV, 33).

Este cunoscut că și în situația de provincie romană, *Dacia devine grâнарul Imperiului Roman*.

Legionari romani secerând grâu, după luptele cu dacii.

O prețioasă informație aduce și trecerea peste Istru a lui Alexandru cel Mare, în anul 335, pentru a lovi pe geți, trecere „acoperită de umbrele nopții și adăpostită de pe malul getic de un *întins lan de grâu*, cu spicele înalte” (A.D. Xenopol, *Istoria românilor*, București, 1896, p. 46).

Obiceiuri și credințe au însoțit și însoțesc secerișul și culesul și în epocile moderne.

Între cercetătorii de seamă ai acestor obiceiuri și credințe se distinge James George Frazer, autor al cărții *The Golden Bough*¹⁶. Vom spicui din această lucrare câteva date care certifică universalitatea fenomenelor folclorice legate de îndeletnicirile agrare.

Astfel, în Germania, *grâul* din snopul destinat ritualului era personificat sub numele de „mama grâului” (Kornmutter).

Într-un sat din Steyermark, din ultimul snop de grâu se făcea o păpușă, pe care țăranul o îmbrăca în alb. Se spunea că „mama grâului” însuflește ultimele spice secerate, care erau duse acasă și venerate¹⁷.

În unele locuri din Holstein, de asemenea, ultimul snop de grâu, îmbrăcat în haine femeiești și numit „mama grâului”, era dus acasă și udat bine cu apă¹⁸.

„Mama grâului” (din Steyermark, regiunea Bruj) era făcută de femeia cea mai bătrână (căsătorită). Din cele mai bogate spice de grâu se făcea o cunună. Cea mai frumoasă fată din sat, împodobită cu flori, aducea cununa gazdei, în timp ce „mama grâului” era dusă în hambar ca să îndeparteze șoarecii¹⁹.

¹⁶ James George Frazer. *The Golden Bough. a study in magic and religion*. London, 12 vol., 1933–1935. Am folosit versiunea germană prescurtată a acestei lucrări – *Der goldene Zweig*, Leipzig, 1928. Subliniem faptul că autorul amintește de existența acestor obiceiuri și la poporul român.

¹⁷ *Ibidem*, p. 582.

¹⁸ *Ibidem*, p. 583.

¹⁹ *Ibidem*, p. 584.

În alte locuri din aceeași regiune, cununa era dusă în casă, iar „mama grâului” era așezată pe un butuc în jurul căruia se făcea ospaț și joc²⁰.

Băieții și fetele din Magdeburg se luau la întrecere, alergând până la ultimul snop, numit „bunica”. Prima (primul) dintre concurenți care atingea snopul se căsătorea în cursul anului viitor, dar lua un soț bătrân (soție bătrână)²¹.

În Prusia de Vest, în Neussaas, atât ultimul snop (îmbrăcat), cât și femeia care îl lega erau numiți „femeia bătrână”. Erau duși acasă în ultima căruță și udați cu apă²².

În Saxonia, la serbările de seceriș apar „mirele și mireasa” orezului. Mirele era un bărbat înfășurat complet în spice de orez, iar mireasa, tot un bărbat, dar fără haină vegetală. Amândoi erau duși într-un coș la cârciumă, unde se petrecea și se dansa. La începutul dansului, mirele era depozat de firele de orez, după care devenea obiectul hazului general²³.

În Scoția, primul gospodar care termina de secerat făcea o păpușă din paie, numită „femeia bătrână”, și o trimitea vecinului. Acesta, îndată ce sfârșea seceratul, o trimitea următorului. Ultimul la care ajungea „femeia bătrână” era și ultimul la secerat. El trebuia să păstreze snopul de grâu tot anul, deși se credea că aduce foamete în gospodărie²⁴.

În Anglia, ultimele spice de grâu erau secerate de un secerător dibaci dintr-o singură mișcare și apoi oferite fetei dragi. Aceasta alcătuia din grâu o păpușă, care era dusă gazdei și păstrată până la recolta viitoare²⁵.

În Boemia, ultimul snop căpăta înfățișarea unei femei cu pălărie de paie ce era dusă acasă, în ultimul car. Trei fete împodobite cu ghirlande de flori o ofereau gazdei. Femeile care legau ultimul snop urmau să aibă un copil în anul viitor²⁶.

În Polonia (regiunea Cracoviei), femeia care lega ultimul snop era înfășurată în el, dusă acasă, în ultimul car, și udată cu apă de întreaga familie. Ea rămânea în snop cât timp dura dansul și, după aceea, un an întreg i se spunea „baba”²⁷.

Un obicei identic cu cel din Polonia exista și în Lituania.

În Galiția, boabele din cunună erau semănate primăvara în lan²⁸.

În Rusia se alcătuia simulacru unei femei din spicele ultimului snop, era înveșmântat și dus acasă în cântec și joc²⁹.

În Bulgaria, păpușa era aruncată în apă sau arsă, iar cenușa ei era răspândită pe câmp. Păpușa era numită *regina grâului* sau *mama grâului*. Uneori aveau loc ceremonii și în timpul treieratului³⁰.

Obiceiuri înrudite cu cele de mai sus erau practicate intens și în afara Europei.

Arnold van Gennep³¹ relatează că, în Franța, înainte de a se secera ultima porțiune de câmp, un om aducea o ramură de salcie, pe care secerătorii o împodobeau cu albăstrele, margarete și maci. În vârful ei se așeza un cocoș viu. Fixată în vârful unei prăjini, ramura era așezată în mijlocul câmpului de secerat. Din acel moment, secerătorii se întreceau, încercând să ajungă, fiecare primul, la cocoș. Câștigătorul avea dreptul să facă „snopul stăpân” și să-și aleagă o regină. Perechea împodobită cu panglici mergea în urma ultimei căruțe împodobite cu snopi. Ajunși la gazdă, primeau un ulcior cu vin pe care îl împărțeau cu toți secerătorii. Cocoșul era tăiat, pregătit și mâncat de toți, la un loc. Buchetul cu flori era fixat deasupra ușii hambarului.

În unele părți, ramura de salcie se împodobește cu fire de grâu și se împletește în formă de cunună, cruce, păpușă sau animal. În alte locuri se dansa în jurul ultimului snop împodobit cu flori și ramuri verzi.

²⁰ *Ibidem*.

²¹ *Ibidem*, p. 585.

²² *Ibidem*.

²³ *Ibidem*, p. 595.

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ *Ibidem*, p. 595.

²⁶ *Ibidem*, p. 589.

²⁷ *Ibidem*.

²⁸ *Ibidem*, p. 589.

²⁹ *Ibidem*, p. 590.

³⁰ *Ibidem*.

³¹ Arnold van Gennep, *Manuel de folklore français contemporain*, vol. I–V. *Les cérémonies périodiques cycliques et saisonnières*, Paris, 1951, p. 2237.

Altă dată, proprietarul era legat în ultimul snop și i se dădea drumul după ce promitea mâncare, băutură și joc.

Hoffman Kraye³², în *Fruchtbarkeitsriten im schweizerischen Volksbrauch*, după ce observă că riturile de fertilitate și-au pierdut în vremea din urmă importanța cultică, descrie diferite obiceiuri practicate în Elveția cu scopul de a asigura fertilitatea pământului. Iată unul dintre ele: la sfârșitul secerișului se lăsau pe câmp fire de grâu, de obicei în număr de nouă, deasupra cărora secerătorii puneau bani. Câțiva secerători spuneau o rugăciune de mulțumire. Un copil tăia apoi cele nouă fire cu secera, din trei lovituri, în numele Sfintei Treimi. Din aceste fire și din flori se împletea o cunună sau se întocmea o formă de porumbel. Această cunună era dusă acasă și pusă la oglindă, unde rămânea până în toamnă, când se semăna printre boabele noi, ca să fertilizeze pământul. Autorul menționează stropirea cu apă a carului cu snopi și a purtătorului ramurei.

A.A. Kaiev³³, în introducerea la *Manualul studiului folclorului rus* (cap. IV) și în lucrarea *Русская Агнесса* descrie o parte din desfășurarea unor obiceiuri de seceriș. Astfel, femeile și fetele făceau din paie coronițe și duceau primii snopi acasă, intonând cântece rituale. (Cântecele legate de obicei – precizează autorul – s-au păstrat numai în ținuturile învecinate cu Bielorusia.) Un mănunchi (12 fire) era păstrat până la însămânțarea din anul următor, iar boabele acestea erau semănate primele.

După seceratul grâului de primăvară se sărbătoreau așa-numitele *dojinki*. Textul cântecelor *dojinki* evocă greutățile seceratului, aduce laudă stăpânului, iar prin aluzii străvezii, cere răsplată pentru secerători. Ultimul snop poartă numele de *imeninnik* = cel care își serbează onomastica. El era îmbrăcat în sarafan și împodobit cu funde, iar deasupra i se puneă un *cocosnik* (veche pieptănătură la femeile ruse). În jurul lui se făcea joc. Snopul era dus în casă și așezat sub icoane. În întâmpinare ieșeau stăpânul și întreaga familie, invitându-le pe secerătoare să guste pâinea cea nouă. Boabele din snopul tăiat erau puse în hrana vitelor, pentru a le feri de boli.

Folcloriștii bulgari au publicat o serie de cântece de seceriș³⁴ legate de obiceiurile prilejuite de sărbătoarea recoltei.

Primele relatări privind obiceiurile practicate în Moldova – la seceriș – le aflăm de la Dimitrie Cantemir³⁵.

Wilhelm Schmidt aduce o primă contribuție, în anul 1866, la cunoașterea obiceiurilor agrare la românii din Transilvania³⁶. Informații suplimentare din aceeași zonă a țării oferă Gustav Adolf Heinrich, la 1880³⁷.

Semnalațiile și considerațiile asupra obiceiurilor legate de seceriș la români, răspândite în diverse publicații, sunt destul de numeroase³⁸.

Cel mai amplu studiu consacrat acestei probleme din punct de vedere etnologic și literar îi aparține lui Ion I. Ioniță³⁹.

³² Hoffman Kraye, *Kleine Schriften zur Volkskunde*, Basel, 1946, p.182–183.

³³ A. A. Kaiev, *Русская Агнесса*, Moscova, 1958, p. 76–79.

³⁴ *Shornik*, cartea XXVII, Sofia, 1913, p. 35. De la nr. 102 la 108.

³⁵ Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei*, [f.a.], ediția G. Adamescu, p. 143–144: „... ca și în alte țări unde nu s-a dezvoltat o cultură mai înaltă, așa în Moldova, poporul de jos, inclinat spre superstițiune, nu s-a curățit cu totul de rușinoasele credințe vechi: astfel, la nunți, la înmormântări și la anumite epoce ale anului, celebrează prin poezii și cântece nume necunoscute cari amintesc de un cult vechi al Daciei. Așa sunt: Lado și Mano, Zâna, Drăgaica, Doina, Heoile, Stahia, Dracul în vale, Ursitele, Frumoasele, Sânzienele, Joimărițele, Papaluga, Kiraleisa, Colinda, Turca, Sburătorul, Miazănoapte, Striga, Tricolici, Legătura, Deslegătura, Farmec, Descântec, Vergelat ș.a. de acest fel”. „... Drăgaica pare a arăta pe Ceres. În epoca anului în care semănăturile încep a se coace, se adună fetele din mai multe sate vecine și aleg pe cea mai frumoasă și mai voinică sub numele de *Drăgaică*. O duc cu mare alai la câmp, împodobită cu o coroană și cu spice de grâu și cu multe panglici frumos colorate și îi prind de mâini cheile de la hambarele lor. Astfel împodobită, cu mâinile întinse, cu panglicile bătute de vânt – încât să se înfățișeze ca o sburătoare – se întoarce de la câmp acasă, cântând, jucând, trecând prin toate satele de unde sunt însoțitoarele sale, care, în cântece anume, o numesc cât mai des soră și stăpâna lor. Mai toate fetele din satele moldovenești sunt foarte doritoare de asemenea onoare, deși cântecele lor spun că, după datină, cea aleasă drăgaică nu se mărită vreme de trei ani”.

³⁶ Wilhelm Schmidt, *Das Jahr und seine Tage in Meinung und Brauch der Rumänen Siebenbürgens*, Sibiu, 1866.

³⁷ Gustav Adolf Heinrich, *Agrarische Sitten und Gebräuche unter den Sachsen Siebenbürgens*, Sibiu, 1880.

³⁸ Le menționăm pe cele mai importante: Theodor Burada, *Cântecul cununii la poporul român din Transilvania*, în „Convorbiri literare”, 1880–1881, nr. 14, p. 306–307; G.I. Pitiș, *Obicee de-ale plugarilor din Țara Oltului*, în „Convorbiri literare”, 1892, 177–182; Tudor Pamfile, *Agricultura la români*, București, 1913; Artur Gorovei, *Credințe și superstiții ale poporului român*, București, 1915; Elena Niculiță-Voronea, *Studii în folklor*, Cernăuți, 1912; G. Căușanu, *Superstițiile poporului român în asemănare cu ale altor popoare vechi și nouă*, 1914; Apostol Culea, *Datini și muncă*, [f.a.], Casa Școalelor; Constantin Brăiloiu, Ilarion Cocîșiu, Ștefania Cristescu, Viorica Sasu, H.H. Stahl, *Cununa în satul Șanț*, în „Sociologie românească”, an. 1, 1936, nr. 2; Florea Florescu, *Cetele de secerătoare din Cuhea – Maramureș*, în „Sociologie românească”, 1937, nr.11–12.

³⁹ Ion I. Ioniță, *Dealul Mohului. Ceremonia agrară a cununii în Țara Oltului*, Tipografia „Bucovina”, I.E. Torouțiu, 1943.

Culegând un interesant material de cca 25 de melodii, între anii 1929 și 1950, și informații de teren, mai ales din zona sudică a Transilvaniei, Ilarion Cocișiu a realizat un studiu asupra aceluiași fenomen folcloric⁴⁰.

Intensificându-se cercetările pe teren în zona Bistrița-Năsăud, au rezultat un număr de 31 de melodii și observații directe în desfășurarea obiceiului, din care am realizat, la rândul-mi, studiul *Cununa – sărbătoare a secerișului. Cântecul de seceriș din ținutul Năsăud – Transilvania*⁴¹

⁴⁰ Întreg materialul se află în fonoteca și arhiva IEF București. Parțial a fost publicat în ediție postumă de Emilia Comișel, în „Anuarul Arhivei de Folclor”, Sibiu, 1995, p. 323.

⁴¹ A se vedea *Bibliografie selectivă*: Moldoveanu Elisabeta.

DATINI ROMÂNEȘTI LEGATE DE MUNCILE AGRARE¹

În viața satului românesc, preocuparea primordială era aceea de a realiza belșugul rodului pământului, pentru asigurarea și prosperitatea vieții. Drept urmare, pentru împlinirea acestui deziderat și înlăturarea opreliștilor în realizarea lui, în satul din trecut s-au cristalizat și la noi, ca și la alte popoare, practici organizate într-un sistem de acțiuni destinate a influența benefic viitorul.

Unele dintre ele se desfășurau la date fixe. Dintre acestea, majoritatea erau grupate în jurul schimbării anului. „la cumpăna timpului”, și aveau – după unii autori – un caracter augural, preluat din calendele romane: foarte mulți cercetători, printre care și Petru Caraman, au atribuit originile acestor tradiții substratului geto-dac².

Se credea că în această perioadă de trecere, forțele tainice ale naturii puteau fi influențate benefic. Se cânta și se ura pentru împlinirea năzuințelor de mai bine. La stabilirea Anului Nou au stat străvechi constatări raportate la legăturile dintre om și natură.

Până în anul 153 î.Hr., romanii serbau Anul Nou la 1 martie, o dată cu începutul primăverii și al unui nou ciclu al vegetației, fapt ce explică și unele forme pe care le-au îmbrăcat obiceiurile. Au urmat apoi o serie de oscilații în fixarea datei acestei sărbători. În 1582, Papa Grigore al XIII-lea a intervenit cu unele modificări ale calendarului, pe care le-am preluat și noi.

Sărbătorirea Anului Nou la 1 martie a durat în Occidentul european până în 1691, în Rusia, până în secolul al XIII-lea, iar în ținuturile românești până în 1701³.

Toate popoarele au întâmpinat acest important eveniment cu sărbători bogate în cântece, urări, daruri și petreceri. În jurul lui este cel mai important ciclu de obiceiuri populare tradiționale.

I.1. Dintre toate acestea, *Colindatul* este la români cel mai bogat în urări de belșug și referințe agrare⁴.

În Transilvania, la sfârșitul colindatului, tinerii, organizați în cete, rostesc *Alduitul colacului*, care este, ca și în cazul *Plugușorului*, o relatare alegorică în versuri a întregului proces agricol de la arat și semănat

¹ Relatând despre datinile și obiceiurile legate de muncile agrare nu vom intra în detalii, ci le vom prezenta succint, evidențiind unele aspecte rituale și ceremoniale.

² Petru Caraman. *Substratul mitologic al sărbătorilor de iarnă la români și slavi*. Contribuție la studiul mitologiei creștine din orientul Europei. Iași. Institutul de Arte Grafice „Presa Bună”, 1931.

³ *Ibidem*, p. 41.

⁴ Exemplu de text de colind adresat unui plugar:

„Scoală, scoală, gazdă mare,	Prin ogoare ni-a vărsat:
Prinde boii la tânjală	– Creșteți grăie
Și te du la plug afară	Până-n brăie;
Și tot ară până-n seară.	Și oveze
La capul drumului mare,	Cât mai dese;
La fântâna cu trei izvoare,	Secări
Dumnezeu p-acolo coboară	La subsuori;
Și pășește prin ogoară.	Și porumbi
Apă-n gură a luat,	Până la grindă”.

(Sabin Drăgoi, *303 colinde*, cu text și melodic, Craiova, Scrisul Românesc, 1931).

până la realizarea produsului final – pâinea, în cazul de față – colacul, pe care îl primesc colindătorii în dar pentru urările de prosperitate făcute gazdei⁵.

Prin bunăstarea pe care o evocă în planul lor ficțional, colindele cu subiect agrar își asumă implicit o semnificație magică: aceea de a impune în real, prin forța demiurgică a cuvântului, fertilitatea pământului în viitorul an.

1.2. Plugușorul, plugul, plugulețul, buhaiul, numit oarecum diferit după zona în care se practică, este un străvechi ritual agrar, încă viu și în zilele noastre. El are loc în preajma, pe alocuri chiar în ziua de Anul Nou. La el participă grupuri de doi, uneori ajungând până la douăzeci de feciori, care desfășoară un întreg ceremonial fastuos, în ograda gospodarilor⁶.

1.3. Aruncarea semințelor (de obicei, grâu), însoțite de urări de bine, în ziua Anului Nou, face de asemenea parte din ciclul obiceiurilor legate de fertilitatea pământului.

În unele zone, ca de exemplu în Munții Buzăului, întrepătrunderile între colinde și plugușor sunt atât de adânci, încât unele melodii ceremoniale de Anul Nou, care în general vehiculează texte de colindă, sunt numite de localnici *Plug*, *Pluguleț*.

Exemplu de *Pluguleț* din localitatea Lopătari, județul Buzău.

Câte flori sunt pe pământ,
Toate merg la jurământ,
Numai spicul grâului
Șade-n poarta raiului
Și judecă florile,
Florile, garoafele,

Ce-au făcut miroasele?
Dete-o ploaie și cu vânt,
Culcă florile la pământ,
Dete-o ploaie și cu soare,
Scoală florile-n picioare⁷.

În acest text se vede bine incifrarea simbolică a proeminenței grâului, ca expresie a rolului său central în viața spirituală a satului arhaic românesc. Se cuvine, de asemenea, remarcată concizia și simplitatea structurii melodice, ce demonstrează și ea arhaicitatea obiceiului⁸.

În recuzita desfășurării obiceiului intră un plug real, împodobit, tras de doi sau patru boi, împodobiți și ei. De cele mai multe ori, obiceiul se încheia printr-o brazdă trasă cu acest plug în curtea gospodarului, ceea ce indică limpede caracterul de ritual magic al obiceiului. Cu timpul, acolo unde se putea desfășura întreg

⁵ Exemplu de mulțumire pentru daruri:

„Stați, frați, și-ascultați,
Că bine s-a priceput jupânul gazdă,
Cu dalba de jupâneasă.
De la lună la săptămână,
Mai vârtos de acuma,
C-a prins 12 boi bourei,
Cu coarnele lungi,
De aici până la turci,
Leșind în câmpul cu florile,
Brazdă neagră a răsturnat,
Grâu cu mâna-a răvărsat.

De marc mană l-a-ncărcat!
Din fir de paiu.
Din pai în mănunchiu,
Din mănunchiu în snop,
Din snop de claie.
Din claie în stog,
Din stog pe arie
Mândră și frumoasă
Să trăiți dumneavoastră!
Mare mulțam, mare mulțam!”

(Alexiu Viciu, *Colinde din Ardeal*, Datini de Crăciun și credințe populare, culegere cu adnotațiuni și glosar, „Din viața poporului român”. Culegeri și studii, XXII, București, Socec și Sfetea, 1914, p. 172).

⁶ A se vedea textul de plug în note la capitolul *Obiceiul cununii și alte obiceiuri folclorice*.

⁷ Comunicat de Ecaterina Teșcan, 49 ani, publicat în volumul *Folclor muzical din Buzău*, de Elisabeta Moldoveanu, București, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor, 1972, p. 29, Mg. 3811 v/j, Arhiva IEF, București. Completarea textului, din culegerea Gh. Cucu, publicat de Apostol D. Culea, în volumul *Datini și muncă*, Casa Școalelor, II, [f.a.], p. 944. După versul al șaselea: „Ce-ați făcut miroasele? – Ni le-au luat albinele / Și ne-au purtat fetele”. La sfârșitul versurilor: „Ce folos că ne-a sculat / Că mirosul ne-a luat”.

⁸ Aceste „colinde-plug” le-am prezentat, împreună cu desfășurarea obiceiului, care și el este deosebit, în studiul *Datini inedite privind practicile folclorice tradiționale de Anul Nou în zona Buzău*, în „Revista de etnografie și folclor”, nr. 4, 1971, p. 307.

spectacolul, s-a recurs la plugul în miniatură, reprezentat printr-o ramură cu două crengi (simbolizând coarnele plugului) împodobite cu fire de lână sau panglici colorate și clopoței.

I.4. *Capra, Turca, Cerbul, Brezaia, Călușul* sau *Ursul* sunt obiceiuri practicate în jurul aceleiași date și destinate și ele stimulării simbolice, între altele, a rodniciei.

Fiecare dintre aceste reprezentări poartă un simulacru al capului animalului respectiv, confecționat din diverse materiale – lemn, piei de animale, pene – îmbodobit cu panglici colorate și clopoței, prevăzut cu un bot realizat din două scândurele, care, prin atingere, în mișcare ritmată, atrag și mențin atenția în timpul jocului, pe o melodie vocal-instrumentală (înainte vreme era prezent fluierul sau cimpoiul). Persoana sau cei care conduc jocul (pot fi și mai multe persoane) sunt acoperite cu o velință, față de masă etc., după cum, în unele sate, și cu ramuri verzi.

II.1. Cele mai multe dintre obiceiurile de primăvară sunt împletite cu elemente ce conțin vestigii ale vechilor rituri legate de momentul de trecere de la un an la altul, moment ce, cândva, se desfășura la începutul primăverii.

Unul dintre aceste obiceiuri era denumit *Plugarul* – în zona Făgăraș, *Tânjaua* – în Maramureș sau *Crai Nou* – în Moldova. El consta în cinstea acordată primului sătean care ieșea primăvara la arat, prin ducerea lui de către flăcăi la râu unde era cufundat în apă. Uneori el purta în mâini un colac, iar însoțitorii pocneau din bice, ca la plugușor. Caracterul obiceiului de vechi ritual de fertilitate este evident.

În unele sate, tânărul ales era investit și cu dreptul de a judeca abaterile celorlalți flăcăi. Obiceiul se mai numea și *Bricelat*.

II.2. *Udatul* și *Sângiorzul* sunt obiceiuri răspândite în Transilvania, în care un tânăr înfășurat în frunze mergea cu alai prin sat și locuitorii îl stropeau cu apă. Prin acțiunea binefăcătoare a apei obiceiul se înscrie între celelalte care au ca scop belșugul rodului pământului.

II.3. La *Cucii*, obicei de primăvară practicat numai în sud-estul țării, participă mai multe personaje, toate purtând măști. Alături de componența divertisment-spectacol, *Cucii* conțin și elemente de rit agrar, cum ar fi înhămarea la plug și tragerea de brazde circulare în mijlocul satului. Ca și în cazul colindărilor în ceată, *Cucii* strâng daruri și sărbătoresc încheierea obiceiului printr-o petrecere cu masă și joc.

III.1. Din ciclul obiceiurilor agrare premergătoare recoltării grânelor face parte și *Călușul* sau *Călușarii*, străvechi ritual de fertilitate, cu funcție totodată inițiativă, de profilaxie și terapie magică, practicat de *Rusalii*, în diverse variante, probabil pe întreg cuprinsul românesc. Era o desfășurare amplă de dans cu rol special, de acțiuni cu simboluri și implicații largi pe diverse planuri, în viața spirituală a colectivității satului românesc.

Obiceiul implica participarea unui număr impar de tineri, supuși în prealabil unui regim sever de asceză dansul era unul de virtuozitate, pentru care se confecționau costume speciale și o bogată recuzită vegetală (spice de grâu, usturoi, fire de pelin, uneori cununi de flori). Inițial profund implicat în domeniul ritual, cu timpul obiceiul a parcurs drumul către ceremonial și apoi spectacol, fenomen înlesnit de aspectul de mare virtuozitate tehnică a dansului.

III.2. La începutul strângerii recoltei, de Sânziene, în Muntenia și Moldova se practica obiceiul *Drăgaica*, realizat de un grup de femei special împodobite și îndeplinind anumite acțiuni.

În desfășurarea obiceiului dansul era primordial, ca și la *Căluș*, aici însă era însoțit de cântec vocal, al cărui text conținea referințe agrare.

Primele informații despre *Drăgaică* sunt date de Dimitrie Cantemir în *Descrierea Moldovei*⁹.

IV.1. Dintre obiceiurile legate de viața agrară, dar fără dată fixă, mai menționăm *Paparuda* (în Oltenia și Muntenia) sau *Păpălugă* (în Transilvania), în care, la vreme de secetă, un grup de copile, împodobite cu frunze, mergeau prin sat jucând și cântând o invocare a ploii și urări de belșug, în vreme ce sătenii le stropeau cu apă.

În majoritatea obiceiurilor legate de agricultură stropirea cu apă reprezintă un moment central – principal, cu funcția magică de stimulare a rodirii.

Prima informație despre acest obiect ne este transmisă tot de Dimitrie Cantemir, în lucrarea mai sus amintită, apoi de austriacul Frantz Joseph Sulzer¹⁰.

⁹ Dimitrie Cantemir, *op.cit.* (A se vedea nota 35, capitolul *Mențiuni istorice despre obiceiurile agrare.*)

¹⁰ Frantz Joseph Sulzer *Geschichte des transalpinischen Daciens*, Wien, 1871.

IV.2. Tot pentru a declanșa ploaia, în timpul verilor foarte secetoase, grupuri de copii practicau obiceiul numit (de la o zonă la alta): *Scaloianul* sau *Caloianul*, *Iene* sau *Ene*, *Mumulița ploii*, *Tatăl soarelui și mama ploii*, *Ududoiiul*, *Momâia*. El consta din înmormântarea de către copii, cu tot alaiul ritual curent, a unei păpuși (din aluat sau din cârpe) confecționate în prealabil. Înhumarea se făcea uneori într-un ogor. După un timp (variabil) păpușa era dezgropată și aruncată – acolo unde era posibil – într-o apă curgătoare. Altminteri stropită doar cu apă, era îngropată lângă fântână. La masa de pomenire participau și adulții. În felul acesta, se nădăjduia în venirea grabnică a ploii, dătătoare de rod.

IV.3. Dar miezul de foc al vieții țaranului român este secerișul, focul ce alimentează toate resursele vieții. Astfel, în multe sate din Oltenia, Muntenia și întreaga Moldovă era credința că ultimele spice de grâu, lăsate neseccate pe câmp, ca ofrandă pământului și soarelui pentru rodire, păsărilor cerului ca răsplată pentru că nu au prădat holda, au darul de a asigura rodul îmbelșugat al anului următor. Aceste spice erau duse și păstrate în casa gospodarului până la noile însămânțări. Ele purtau diferite denumiri figurative, după forma în care erau împletite spicele: *iepure*, *barba plugarului*, *barba popii* sau *barba lui Dumnezeu*.

Unele dintre aceste practici rudimentare de seceriș, foarte răspândite în celelalte provincii românești, se semnalează și în unele sate din Transilvania, ceea ce ar îndreptăți presupunerea că forma rudimentară, respectiv mănunchiul de spice de grâu cu însușiri fertilizatoare, a precedat în timp și a generat *Cununa* și tot ceremonialul aferent. Ipoteza inversă, anume că forma simplă ar putea constitui rămășițe ale unui amplu ritual arhaic pe cale de dispariție este însă puțin probabilă, fiind sate în care coexistă cu aceeași intensitate atât *mănunchiul de spice*, cu un număr redus de practici în jurul lui, cât și *Cununa*, cu întreg cortegiul său de fapte complementare; forma simplă a manifestării are o mare extensie teritorială și dincolo de hotarele țării noastre, împrejurări care justifică presupunerea că am avea de-a face cu un obicei autonom, paralel.

În încheierea acestui capitol se poate face prezumția că toate aceste obiceiuri puteau să formeze un lanț continuu al ciclului agrar, din care au rămas doar fragmente în zilele noastre.

OBICEIUL CUNUNII SECERIȘULUI

În cea mai mare parte a Transilvaniei s-a păstrat, până în zilele noastre, obiceiul de a sărbători sfârșitul secerișului prin bogate manifestări folclorice, cuprinse într-un ceremonial tradițional.

În trecut existau două posibilități de desfășurare a obiceiului: 1) în cadrul muncii, în gospodăria individuală, când tot ceremonialul era redus la câteva momente: întocmirea cununii și udarea acesteia de către membrii familiei. În acest cerc restrâns, aducerea cununii era însoțită foarte rar de cântec; 2) în cadrul muncii colective, a clăcii, unde, la desfășurarea obiceiului, lua parte aproape întreg satul.

În ceea ce privește evoluția clăcii, la care ne-am referit în capitolul precedent, se impun totuși câteva lămuriri.

Ca formă a organizării muncii, claca nu era reglementată prin lege: „în Țara Românească și Moldova era lăsată la bunul plac al boierimii, care obliga pe șerbi la toate trebuințele și în fiecare vreme și loc”, după cum afirmă un hrisov domnesc din anul 1775, referindu-se la prima jumătate a secolului al XVIII-lea.

În anii 1762–1763, prin înființarea de către Maria Tereza a regimentelor de graniță (dintre care două românești, unul în părțile Făgărașului, Sibului și Hunedoarei și al treilea, mixt, în Banat, după cum și două secuiești, în părțile răsăritene ale Transilvaniei), erau eliberați de iobăgie țărani încorporați în aceste unități militare de apărare a Habsburgilor împotriva neascultării nobilimii. Pentru un timp au fost încuviințate unele concesii economice și culturale acestor regiuni grănicerești.

Claca s-a perpetuat în Transilvania până în 1848, iar în Muntenia și Moldova până în 1864. Ea era munca neplătită, obligatorie, prestată de țăranul neliber (șerb, iobag, jeler sau vecin) pentru stăpânire (domn, nobil, boier sau mănăstire) pe a cărei moșie muncea. Dacă, în genere, claca feudală a fost o formă de muncă răspândită în toată țara (Transilvania, Moldova, Muntenia etc.), în unele sate, acolo unde țăranimea avea unele libertăți, ea a îmbrăcat forme deosebite, întrucâtva mai ușoare, în unele perioade de timp.

În schimb, alte forme de clacă s-au practicat intens în toată Transilvania, inclusiv în satele cu țărani liberi. Astfel, a fost prestată claca la notabili sătești (primar, preot, notar, învățător; la unii dintre aceștia, pe bază de schimb de servicii, îndeobște neechitabil. Claca era în aceste condiții forma de muncă colectivă, gratuită, implicând totuși unele obligații din partea celor la care se făcea claca, hrana pentru acea zi, de pildă). De asemenea, fără un temei efectiv contractual, atunci când nevoile îi determinau pe săteni să împrumute bani sau alimente de la cârciumar sau de la cei bogați, se prestau în beneficiul acestora una sau mai multe zile de clacă, după învoială, în schimbul amânării dobânzilor.

Cea mai frecventă era însă claca între neamuri și vecini cu caracter de ajutor reciproc și de solidaritate și respect. spre exemplu pentru vâtaful cetei de feciori, acolo unde exista.

În aceste condiții, obiceiul cununii avea următoarele faze:

1. Constituirea cetei de clăcași;
2. Strângerea recoltei;
3. Împletirea cununii;
4. Procesiunea aducerii cununii, în cântec, de la holdă la casa gospodarului, cu momentul culminant – udarea cu apă la răspântii;
5. Masa tradițională;
6. Jocul.

Prezentarea desfășurării obiceiului cununii secerișului va avea în vedere forma lui tradițională, în care se îmbină credințe mitologice cu reprezentări ceremoniale, formă reală pentru satul românesc de altădată.

Subliniem că nu urmărim o tratare exhaustivă a acestuia, în diversele straturi cultural-istorice: substratul arhaic al genezei, adstratul medieval al evoluției și stratul contemporan, întrucât până în prezent nu au apărut studii detaliate de specialitate care să răspundă exigențelor unei explicații științifice a acestor probleme specifice. Le vom trece în revistă pe cele care au o încărcătură plină de semnificații și conțin o transfigurare artistică.

Schimbările accelerate din ultimele decenii, impuse în mentalitatea populară, determinate de colectivizarea, mecanizarea agriculturii și racordarea satului contemporan la rețeaua de electrificare – cu radio și televiziune –, intensificarea învățământului, a publicațiilor, a aparaturii de imprimare – redare (magnetofon, pick-up, disc) au condus la direcționarea obiceiului către noi forme și la pierderea unor semnificații inițiale.

În descrierea ceremonialului vom folosi termeni, date și secvențe care au putut fi consemnate de culegători, publicate și păstrate în arhive, precum și observațiile personale efectuate pe teren și, parțial, informațiile ce rezultă din versurile cântecului cununii.

Pentru colectivitatea satească secerișul constituia un moment culminant, în care se impunea participarea largă a oamenilor, pentru ca în cel mai scurt timp să strângă recolta și să o pună la adăpost, pentru asigurarea existenței.

Începutul secerișului nu avea dată fixă, depindea de stadiul de coacere a boabelor și de starea vremii.

1. Constituirea cetei de clăcași

Anunțarea muncitorilor clăcași era făcută din timp, pentru ca în ziua stabilită aceștia să se adune la casa gospodarului al cărui lan urma să fie recoltat sau direct la holdă.

Atunci când claca era de întrajutorare reciprocă, bazată pe legături de familie, lucrătorii purtau de obicei haine de sărbătoare; înainte de plecare, gazda oferea clăcașilor ceva mâncare și băutură. Apoi drumul era parcurs în cântec și voie bună.

De obicei, alaiul era constituit după o anumită rânduială; mai întâi, în unele zone veneau muzicanții (lăutari), apoi membrii familiei gospodarului, după care urmau clăcașii – fetele și feciorii, cu uneltele necesare (secere și coase).

Din alai, desigur, nu lipseau nici maturii și nici vârstnicii.

Această rânduială se respecta numai la clăcile de întrajutorare sau prestație. *Ea însă nu avea loc niciodată în cadrul clăcilor de muncă obligatorie, devenită robie pentru țăran și profit pentru stăpân.*

2. Strângerea recoltei

Munca dura, de obicei, o zi întreagă (depinzând de mărimea lanului și de numărul clăcașilor), cu o pauză la amiază pentru prânz și odihnă.

În acest timp, lăutarii și chiar unii dintre lucrători intonau cântece presărate câteodată și de strigături, ceea ce avea darul de a întreține o atmosferă de lucru voioasă.

Tehnica secerișului varia. În sudul Transilvaniei feciorii secerau, iar fetele legau snopii, pe când în aproape tot restul Transilvaniei se proceda invers – fetele secerau, iar feciorii legau snopii și făceau clăile, așa cum povestesc și versurile cântecului ceremonial: „Secerat-o fetile/ Holdă ca păretille/ Și feciorii le-a pus clăi...”.

Clăile erau întocmite după o anumită regulă, și anume așezarea snopilor urma sensul rotației solare.

Clăi de grâu.

Tăierea spicelor coapte de grâu s-a făcut, din cele mai vechi timpuri, cu secera.

Secera a fost socotită în mitologia dacă o *unealtă cerească*.

– Desigur, ea a slujit în principal ca *unealtă agricolă*.

Ea este alcătuită dintr-un fier arcuit și ascuțit în partea dinăuntru a curbei, mai ales spre vârf, prins de un mâner de lemn.

Unele secere aveau tăișul zimțat. *Cousa* este tot un fier subțire, dar drept, de o lungime mult mai mare decât secera, puțin arcuit la vârf și ascuțit în partea dinăuntru, cu mâner de lemn, lung de aproximativ doi metri. În sudul Transilvaniei, pe alocuri, i se adăuga un dispozitiv special numit „grebluța”.

– Secera apărea ca *simbol al zeității protectoare* a agriculturii, Ceres. Zeița era reprezentată cu secera într-o mână și cu mănunchiul de spice de grâu în cealaltă mână .

– Secera apărea ca *armă-sceptru* în unele reprezentări ale vechilor popoare.

Secera, armă-sceptru la egipteni, asirieni și daci.

– Atunci când nevoile impuneau, țăranul român, devenit oștean, schimba unealta de muncă în armă de luptă¹.

Coasa, armă de luptă.

3. Împletirea cununii

La sfârșitul secerișului, femeile cele mai pricepute, care luau parte la munca de strângere a recoltei, alegeau „mănunchiuri” din cele mai frumoase și bogate spice de grâu și le împleteau, dându-le o anumită formă, care se constituia în obiectul ritual ce urma să fie în centrul desfășurării întregului ceremonial.

În unele sate, unde recolta era mai mare, se făceau două sau chiar mai multe „cununi” pentru aceeași holdă.

Mai întâi, se cere precizată denumirea de obiect ritual. În general, obiectul ritual este o reprezentare tipică, prin care se creează, se păstrează sau se îndepărtează (după caz) anumite forțe ce se situează pe alte planuri, în afara materialității lumii. Recunoașterea obiectului ritual se face – ca și a actului ritual – prin păstrarea neschimbată a formei, a formulei sau a suitei de acțiuni repetate, în aceleași condiții de loc și timp.

După această succintă schițare a ceea ce constituie un obiect ritual, vom expune componentele cununii, pe cât posibil – în ansamblu – în arii teritoriale distincte.

a. Forma, denumirea și purtătorii obiectului ritual

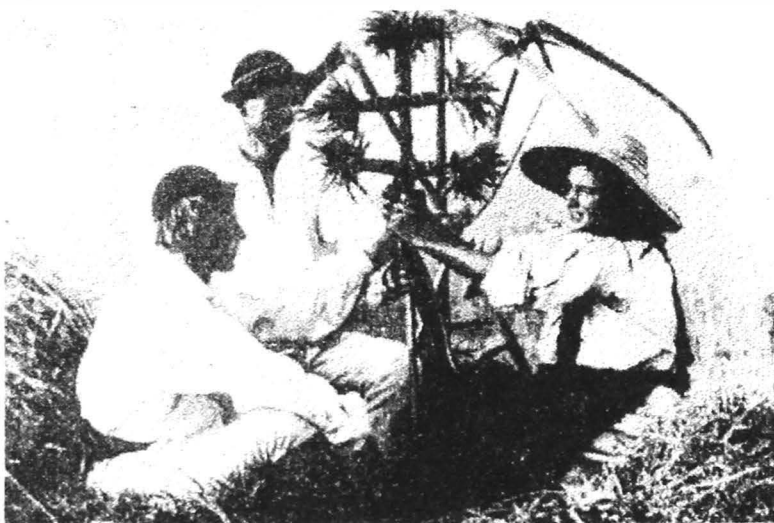
Elementul de bază atestat în toată țara era „mănunchiul”² de grâu (întocmit întotdeauna din firele cu cele mai mari boabe și cu tija cât de lungă, pentru a putea fi ușor împletite sau legate), existent și împlinind în toată țara un simbol. În Transilvania, din împletirea mai multor mănunchiuri în vederea întocmirii obiectului ritual au rezultat câteva forme distincte, care se deosebeau și în ceea ce privește denumirea.

Astfel, în sudul Transilvaiei – zona Tipului I melodic – forma obiectului ritual variază, de obicei, în funcție de tradiție, în unele cazuri și de numărul participanților la seceriș.

¹ Apostol Culea, *Datini și muncă*, vol II, București, Casa Școalelor, p. 932: cronicarul Grigore Ureche relatează despre o luptă a lui Bogdan-Vodă cu leșii: „Și s-au bătut denaintă de apusul soarelui până o înopțat pierind din amândouă părțile, până au năvălit și gloatele de pedestrime care au făcut la strâmtoare mare vărsare de sânge în leși, tăind cu coasele picioarele cailor” [subl. n., E.M.].

² „Mănunchi” = grupul de fire de grâu, cât pot fi cuprinse într-o mână

În Țara Oltului, două mănunchiuri de spice de grâu sunt suprapuse în sens contrar și legate, realizând o formă de cruce, numită, în genere, *cunună* sau *buzdugan*. Denumirea de *buzdugan* este întâlnită mai ales în satele din jurul Drăgușului.

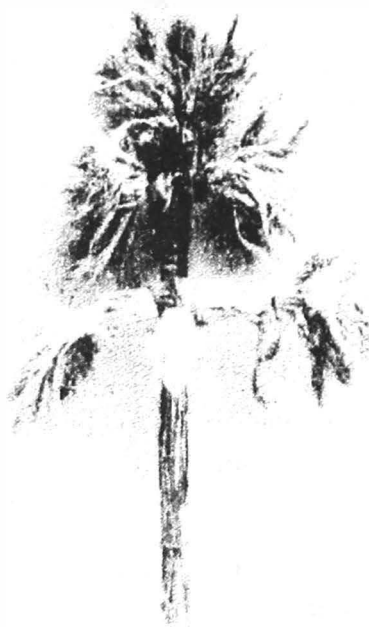
Întocmirea buzduganului – Făgăraș.

Numai în satele din Țara Oltului erau auzite ambele denumiri. Cu cât se mergea mai spre răsărit de Făgăraș, în Țara Bârsei, până pe versantul apusean al Munților Moldovei, se folosea termenul *cunună*. La apus de Făgăraș, trecând Oltul spre zona Sibiului denumirea era de *buzdugan*. Începând din satul Apoldul de Sus și până în valea râului Sebeș, termenul *cunună* apărea din nou. De asemenea, la apus de Orăștie se menținea denumirea de *cunună*.

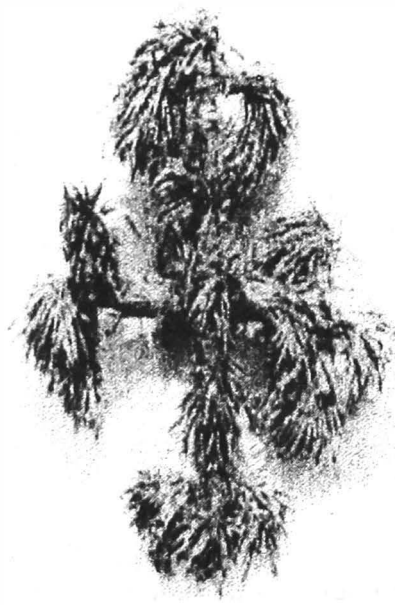
Așadar, într-un cerc de sate se folosea denumirea de *buzdugan*, alături de vechea denumire de *cunună*.

Evident, termenul *cunună* este mai vechi decât *buzdugan*. Acest fapt este dovedit și de textele cântecului din zona în care denumirea obiectului ritual era *buzdugan*, și anume în satele Arpașul de Jos, Drăguș, Ucea de Jos, Porumbacul de Sus, Sebeșul de Jos, Veștem, Mohu, Săcel, unde se cântă: „Stăpână, stăpână, / Gată cina bine, / Că *cununa*-ți vine” (nr. 8,10 D).

Forma cea mai simplă, schema esențială a obiectului ritual din această parte sudică a Transilvaniei se reduce la dispunerea în cruce a două mănunchiuri de spice de grâu, legate la mijloc.

Buzdugan.

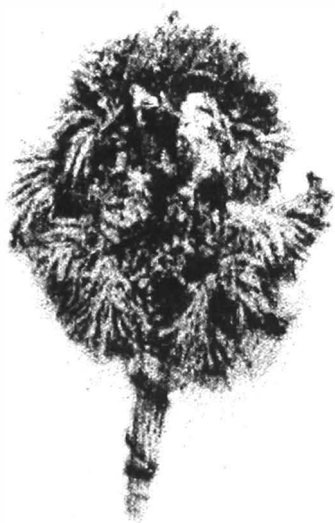

Buzdugan – Porumbacul de Sus.

Această formă, de dimensiuni diverse, ajunge, pe alocuri, până la doi metri, în acest caz fiind fixată pe un schelet de lemn.

Disponerea simplă a mănunchiurilor în formă de cruce era întâlnită în multe sate, dintre care menționăm: Șinca Veche, Șinca Nouă, Vad. Sătenii aduc precizări în ceea ce privește întocmirea obiectului ritual: „ca la crucea de la biserică, așa se face buzduganul”.

În alte sate, cum sunt Drăguș, Voila, Pojorâta, brațele crucii erau amplificate lateral de două sau de trei ori ca în satul Arpașul de Jos.

Buzdugan – Arpașul de Jos.

Buzduganul mai avea și forma steagului de nuntă – din mănunchiuri de spice dispuse în cruce cu două brațe, fiecare cap având alte două cruci.

Câteodată, în același sat erau întâlnite două, trei forme având la bază crucea, de la care se amplifică numărul brațelor.

Buzdugan (cruce cu mai multe brațe) – Drăguș.

În satele din dreapta Oltului, din zona Sibiului, ca Veștem, Mohu și altele situate mai spre apus, forma buzduganului se amplifică prin adăugarea mănunchiurilor de spice nu numai într-un singur plan, ci și perpendicular pe crucea de bază, marcând cele patru direcții cardinale. Buzduganul avea, în acest caz, o formă de *măciucă* mare, sferică. El apărea astfel mai ales în zona Sibiului, incluzând și satul Mohu. Pe alocuri se făceau amândouă formele, după cum menționează în anul 1943 un țăran de 80 de ani din Sâmbăta

de Sus. Întrebat cum se făcea buzduganul, a răspuns: „Îl făcea și roată, îl făcea și cruce. Crucea în mijloc la roată. Ca o cruce și o roată”³.

În această postură, crucea cu brațele egale delimitează cercul, plan de echivalență acordat și de arheologi celor două forme, în raport cu simbolurile solare.

Succesiunea formelor obiectului ritual ar putea fi derivația crucii din cunună și a buzduganului din cruce⁴.

Să ne reamintim că în teologia creștină linia verticală a crucii simbolizează legătura de iubire dintre Dumnezeu și oameni (Theandria – în limba greacă), iar linia orizontală, unirea prin dragoste creștină aducătoare de pace între oameni.

Subliniem că nici una dintre denumirile întâlnite în această zonă *nu corespunde* formei obiectului ritual. Pentru toate forma are aceeași rădăcină. Ele au în vedere, toate, aceeași formă de bază – mănunchiul de spice, indiferent de variațiile acestuia.

Cununa în formă de cruce sau cruce-buzdugan era purtată de feciori în mâna dreaptă, la înălțimea pieptului, în unele sate cu sublinierea „al mai voinic”, întrucât avea de mers un drum, lung, de la holdă în sat, până la casa gospodarului, timp în care era pus și în situația de a se apăra, chiar fugind de abundența apei cu care îl întâmpinau sâtenii, iar la intrarea în ogradă trebuia să reziste la o luptă cu cei care voiau să-i ia buzduganul pentru a-l preda ei gazdei⁵.

Aducerea cununii de către feciori este un fapt de dată mai recentă, dacă o raportăm la vechimea obiceiului practicat pe un teritoriu foarte întins, potrivit căruia cununa este purtată de o tânără secerătoare, candidată la căsătorie. Există și excepții: în satele Pojorâta, Sărata, Scurei, Breaza și femeile duceau cununa. În cadrul muncii restrânse în familie, cununa era dusă de oricare membru al familiei. În satele Corbi și Lupșa aducea cununa feciorul sau fata care isprăvea primul munca, instituindu-se, în acest caz, o întrecere între secerători pentru cinstea de a fi, pentru un moment, în atenția satului.

Câteodată, chiar versurile cântecului precizează forma obiectului ritual, denumirea și purtătorii lui, ca în varianta culeasă de Ion I. Ionică din Cristian – Sibiu:

Găzdiță, domniță,	Spicul grâului,	De voinici purtată,
Gată-mi-te bine,	Floarea câmpului,	De fete cântată,
Că cununa vine:	Lată, încornurată,	La găzdiță dată.
	De femei gătată,	

Sau: „Taie, taie pă tri spice. / Până sara-oi face-o cruce” (nr. 293).

Buzduganul era jucat la fel ca și steagul de la nuntă. Mișcarea lui ritmică nu înșcria figuri coregrafice speciale și nici nu implica melodia unui joc anume, ci se desfășura pe melodiile jocurilor locale, ca „de purtat”, „fecioreasca” etc.

Feciorul purtător al buzduganului era conducătorul jocului și era plasat în cercul jucătorilor⁶.

În zone învecinate cu cele menționate până acum, mai sus, pe Valea Streiului, Hațeg, apoi în Munții Apuseni, forma cununii era circulară, ca o coroană, și era purtată pe cap de o fată, numită, în această situație, „mireasă”, „mireasa grâului”, subliniind prin această denumire legătura cu ceremonialul nupțial.

În partea nordică a zonei, la Sebeșel, era ultima localitate unde era auzită melodia Tipului I – *Dealul Mohului*.

Începând cu Valea Sebeșului, spre satele Tartaria, Balomirul de Câmpie, Bințit, Vințu de Jos, Inuri, Ampoița, obiectul ritual – cununa –, tot în formă de cruce, de dimensiuni mai mici, poartă numele de *peană*, iar în timpul procesiunii nu era auzită o melodie, ci numai *strigături* cu versuri despre seceriș.

În textul strigat apare frecvent termenul *cunună*, dar și *peană*.

„Să face și de-a-nroata și cu crucea în ea”. (I. nr. 26.086, IEF).

În localitatea Lupșa de pe Valea Arieșului cununa se făcea în trei forme:

³ Ion I. Ionică, *op. cit.*, p. 114.

⁴ *Ibidem*, p. 117.

⁵ Revista „Țara Oltului”, nr. 33–34, 1907.

⁶ Ion I. Ionică, *op. cit.*, p. 65.

„Cununa cu stogu' pã cap”

„Peană”

„Cruce”

În zona Alba denumirea de *peană* este prezentă atât pentru seceriș, cât și pentru nuntă, având ca obiect central cununa.

Constantin Brăiloiu consemnează pentru nuntă, în satul Gârbova de Sus, mențiunea informatoarei: „Cântă *peana* la mireasă” (Fig. 7380, IEF).

Din dealurile înalte ale versantului apusean al Carpaților Răsăriteni, zona Bistrița-Năsăud și până în câmpia Podișului Transilvaniei, unde sunt auzite Tipurile melodice II, III și IV, obiectul ritual are formă unitară, rotundă, și poartă denumirea exclusiv de *cunună*. Ea este purtată pe cap numai de fete mari caste.

„Cununa o poartă o fată tânără, curată, iar când o ia, o ia un băiat tânăr, curat”, subliniază o secerătoare din satul Parva, jud. Bistrița-Năsăud⁷. „Dacă e fata curată se face grâul bun și mândru. Dacă nu, se face rău, neghinos și cu tăciune”, amintește o altă femeie din satul Șanț, același județ⁸.

S-ar putea presupune, având în vedere vechimea obiceiului, că prescripția potrivit căreia cununa trebuie să fie purtată de o fată este o aluzie la sacralitatea feminină și la puterile magice ale zeităților din antichitate, așa cum relatează Mircea Eliade⁹.

Confecționarea cununii se face în această zonă în felul următor: din fire de grâu tăiat cu tulpina scurtă se fac 20 de mănunchiuri; fiecare din atâtea fire câte se cuprind într-o mână. Se scot de aici câte zece fire și se împletesc „struțurile”. Le leagă cu „ață de buși” (ceea ce cade de la meliță), apoi le încolăcesc în formă de corn.

Cununa de spice de grâu împodobind capul unei fecioare.

⁷ Inf. Strugariu Tiroana, Parva, jud. Bistrița-Năsăud.

⁸ Inf. Angelina Pop, Șanț, Bistrița-Năsăud.

⁹ Mircea Eliade, *Istoria credințelor și ideilor religioase*, vol. I – *De la epoca de piatră la misterele din Eleusis*. Traducere de Cezar Baltag, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1981, p. 20 și 40.

nu prea înalt, deschis la amândouă capetele. Deschizătura de jos este dimensionată în așa fel încât să poată intra pe cap. Cea de sus este închisă cu un mănuchi mare de spice de grâu, cu cozile foarte lungi, pentru a ajunge afară prin deschizătura de jos. Aici cozile sunt despărțite în două, pentru a fi ținute cu amândouă mâinile atunci când cununa este așezată pe cap. Este necesar să fie ținută, deoarece greutatea ei este de cca 2 kg.

Faptul că întocmirea cununii constituie un adevărat meșteșug este mărturisit și de secerătoare: „Cununa nu știe s-o facă oricine”¹⁰. „Împletești în trei ca părul femeii, apoi o faci roată. Cununa este mare, cam cât capul”¹¹. „Împletești în patru cum ai împleti părul. Întii o faci lungă, ș-apoi o faci colac”¹². Amândouă informațiile amintesc de transformarea pieptănăturii fetei, la ceremonia nupțială.

h. Elementele componente ale cununii

În toate zonele cununa se făcea exclusiv din spice de grâu.

În zona nord-vestică – Bistrița-Năsăud –, dacă stăpânul lanului, din diverse motive, cultiva numai orez sau ovăz, renunța la împlinirea obiceiului sau împrumuta grâu pentru cunună.

În satul Șanț, așezat spre munte, când obiceiul era încă viu și lanurile erau cultivate numai cu ovăz se cultivau câteva *holde cu grâu, anume pentru cunună*.

În sudul Transilvaniei au existat și excepții¹³. Astfel, în satele Oprea – Cârțișoara, Netot, cultivându-se numai secară, s-a desfășurat obiceiul cu buzduganul din spice de secară. În satul Porumbacul de Jos s-a făcut buzdugan atât din grâu, cât și din ovăz, pe care însă sătenii nu-l socoteau un „adevărat” buzdugan. În satul Apoldul de Sus se aduce precizarea: „Anu` ista n-o făcut nimenea [cunună, buzdugan], că la săcară n-o să facă buzdugan” sau „n-avem grâu și din săcară nu-i stă bine buzduganului”. „Și la Beclean s-a făcut buzdugan din multe feluri de spice, de grâu, de ovăz, de mălai de toate alea”, dar nu la holdă, cu destinația de a fi purtat în procesiune în cântec, ci la casa gospodarului.

În unele sate din sudul Transilvaniei buzduganul era împodobit cu flori de câmp și *bete*.

Prescripția de a se face cununa secerișului din grâu subliniază cu tărie, o dată în plus, importanța acestei graminee în tradiția populară românească. Ea este marcată atât tematic, cât și stilistic, de toate urările care se fac la începutul anului calendaristic și al celui agricol:

- Textele unor colinde și mulțumirea pentru colac abundă în referiri la prezența grâului și la secerișului lui¹⁴.
- Textele plugușorului redau întreg procesul existențial al boabelor de grâu, de la semănat și până la finalitatea lor, făina colacului oferit, în dar, urătorilor¹⁵.
- Aruncarea boabelor de grâu peste cel căruia i se face urarea, în ziua de Anul Nou, se face cu credința că aduc prinos de belșug în toate.
- Cununa din grâu verde (nu copt și secerat) și flori, făcută la Rusalii, păstrată în biserică sau în casă, la icoană, cu care se încunună fruntea fecioarei la ceremonia căsătoriei, în Maramureș și Bucovina, implică același simbol al vieții rodnice, pe toate planurile.

c. Întrebuințarea grâului din cunună

Cununa era întotdeauna păstrată până la însămânțarea următoare la loc de cinste, de obicei, la icoană, uncori, la grinda casei. Folosirea ei era multiplă.

1. Menirea principală a boabelor de grâu din cunună era de fertilizare pe cale magică a întregii recolte viitoare. Grâul din cunună era în acest scop amestecat cu grâul de sămânță pentru anul viitor. Semnificația era

¹⁰ Inf. Docița Crețu, Șanț, jud. Bistrița-Năsăud.

¹¹ Inf. Revcea Pop, Rebrîșoara, jud. Bistrița-Năsăud, 1958.

¹² Inf. Reghina Tăpălagă, Leșu, jud. Bistrița-Năsăud.

¹³ Ion I. Ioniță, *op. cit.* p. 117.

¹⁴ Un exemplu de colindă:

„Cele trei flori sfinte
Din rai răsărite:
Floarea grâului,
Floarea vinului,
Floarea mirului,
Floarea grâului

Grăi Domnului:
De mărime, eu-s mai mare,
Decât toate florile
Că eu, Doamne, când rodesc
Toată lumea o hrănesc”.

¹⁵ A se vedea textul *Plugușorului* în capitolul *Obiceiul cununii și alte obiceiuri folclorice*

evident mitică, grâul fiind considerat o plantă sacră, născută din trupul unei divinități, prin darul zeilor, căci în credințele agricultorilor era pusă în relația dintre zeul cerului (Soarele) și mama (Pământ), credință încadrată de noi profiluri, trecută și în creștinism; „Tot grâu mândru și frumos / Ca și fața lui Hristos” (nr. 94 bis)¹⁶.

În unele sate din sudul și centrul Transilvaniei, „cununa” (crucea sau buzduganul) era implântată la începutul semănatului grâului în mijlocul ogorului pregătit pentru însămânțat, unde rămânea definitiv.

2. Cu spicele de grâu din cunună se împodobește steagul de nuntă, pentru aceeași stimulare magică a belșugului și fertilității, ca în cazul recoltei.

3. Tot în cadrul ritualului nupțial, cu spicele din cunună se împodobește găina ce este dată nașului la masă.

4. Boabele de grâu din cunună se amestecă cu cele ce se dau ca hrană păsărilor de curte.

5. În unele sate din sudul Transilvaniei, „buzduganul” este folosit și ca *leac* pentru diferite vindecări de boli: „îl stropește cu apă sfințită și apa care curge e bună de leac”¹⁷. Semnificația, în acest caz, este asemănătoare cu cea a cununilor de holdă verde, făcute în ziua de Rusalii, de care am mai amintit, și care sunt aduse la biserică, așa cum relatează sătenii: „Se duc boresele bătrâne și iau cununa și fac abureli pentru copii și oameni bolnavi și scâldături la copii mici”¹⁸.

4. Procesiunea. Udarea cununii. Cântecele și tarostea

În fruntea alaiului cununii se afla, de obicei, persoana care purta cununa, îmbrăcată în haine de sărbătoare. Dacă aceasta era o fată, cântecul ceremonial era intonat, în cea mai mare parte a Transilvaniei, numai de secerătoarele care veneau imediat după ea.

Când purtătorul cununii (buzduganului) era fecior, ca în sudul Transilvaniei, cei care îl urmau imediat erau feciorii. Aceștia cântau alături de toți ceilalți.

Veneau apoi nevestele tinere și mai vârstnice, împreună cu toți cei care ajutaseră la strânsul recoltei, iar în urmă lăutarii (muzicantul, care cântaseră la holdă și aveau să cânte și la jocul de după cină. Lăutarii nu acompaniază cântarea pe drum, ei participă pasiv la alai. Numai în sudul Transilvaniei, în unele sate, muzicantul profesionist (clarinetist, trompetist sau trâmbițaș) merge în alai (fie alături de purtătorul cununii, fie printre însoțitori), acompaniind la instrumentul său (de suflat, din metal, cu sunet puternic spre a fi auzit cât mai departe) melodia tradițională intonată de cântăreții vocali¹⁹.

Rolul activ al muzicantului instrumentist în alaiul cununii, ca și intonarea cântecului vocal tradițional, de către feciori, în sudul Transilvaniei, sunt excepții apărute recent, confirmate și de informațiile secerătorilor locali: „Feciorii cântau la joc și femeile – cântecul cununii”²⁰.

În timpul procesiunii, pe tot parcursul drumului, de la holdă până-n ograda gospodarului, femeile sau aproape întreg alaiul, cu excepția amintită, intonau fără întrerupere cântecul ceremonial al cununii, repetându-l cu voce puternică, în emisiunea vocală specifică populară, anume pentru spațiile largi, deschise, ale câmpului și codrului.

Rezonanța văzduhului străbătut de vibrațiile grave ale acestor sonorități caracteristice țărănești, ritmul lent al melodiei și al cadenței pașilor realizau un ceremonial încărcat de solemnitate și măreție.

Când alaiul intra în sat, copiii, tinerii și bătrânii ieșeau pe la porți sau în drum. Mulți dintre aceștia se alăturau convoiului, însoțind cununa până la locul destinației sale, participând la petrecerea finală.

La răspântiile drumurilor, cununa, și o dată cu ea fata (respectiv băiatul) care o purta, era udată din abundență cu apă de feciorii ce o așteptau cu vase (donițe, găleți etc.) pline. Udarea cununii constituia momentul cel mai important și mai spectaculos din desfășurarea ceremonialului. Esențial era aruncarea cu apă peste cunună.

¹⁶ Despre originea și aspectele mitologice ale grâului în spiritualitatea românească au referit o seamă de cercetători, dintre care amintim: Elena Niculiță-Voronca, *Datinele și credințele poporului român*, Cernăuți, 1908; Tudor Pamfile, *Agricultura la român*, București, 1913; Lucian Blaga, *Spațiul mioritic*, București, 1936; Ovidiu Papadima, *O viziune românească a lumii*, București, 1941.

¹⁷ Ion I. Ioniță, *op.cit.*, p. 129.

¹⁸ *Ibidem*, p. 132.

¹⁹ *Ibidem*, p. 162.

²⁰ *Ibidem*.

Alaiul cununii coboară cântând de la holdă spre sat. Șanț, Năsăud, 1935.

Feciorii stropesc cu apă cununa de grâu. Șanț, Năsăud, 1935.

În câteva sate din sudul Transilvaniei, dintre care Mărgineni, Șercăița, Șinca Veche, pe lângă udarea obișnuită a cununii, se practica și cufundarea ei în apă, la trecerea alaiului peste firul unui râu, în drumul spre sat²¹, tot așa cum era cufundat și „plugarul”, din obiceiul de primăvară cu același nume, practicat în aceeași zonă. Sătenii remarcă: „Numai feciorii, tineretul udă [cununa], bătrânii nu”²²; „Feciorii o udă, în sat, până la casa gazdei”²³.

Cu totul excepțional este semnalat, în satul Ampoița, jud. Alba, că și femeile udă cununa (nr. 241, tip. VII); „sunt dintre secerători care vor să apere cununa (să n-o ude) și udă pe cei ce-or vrut să ude” (Lupșa, jud. Alba, 1967, I, nr. 26086, IEF).

Aspersiunea cununii probează *funcția* rituală inițială a momentului, de invocare a ploii pe cale magică, destinată a asigura belșugul recoltei viitoare.

Apa este prezentă și aici, ca de altfel în întregul ciclu al obiceiurilor calendaristice, precum și în cele care marchează momente importante din viața omului. În mitologia poporului român, la fel ca în cea a tuturor popoarelor, apa a reprezentat, din vremuri imemorabile, elementul esențial germinativ. Funcția sacră a apei, de purificare și fertilizare, a fost recunoscută din perioada arhaică. Credința în sacralitatea acestei

²¹ *Ibidem*, p. 170.

²² Inf. Sever Scripeți, Șanț, jud. Bistrița-Năsăud, 1958.

²³ Inf. Reghina Tăpălagă, Leșu, jud. Bistrița-Năsăud, 1958.

substanțe mirifice pentru viață a făcut ca să dăinuiască până astăzi, în diverse sărbători satești, alături de celelalte elemente considerate primordiale: pământul, focul și aerul.

Ipoteticul zeu dac Danubius, înfățișat de romani după concepția lor pe Columna lui Trăian, ca și pe o monedă romană (un dinar consular), amintește de existența acestui cult al apei.

Zeul Danubius.

Danubius (dinar roman).

Moștenirea arheologică, însă, nu atestă existența lui, fiindcă o străveche tradiție spirituală autohtonă interzicea reprezentarea antropomorfă a zeilor. Nici numele adevărat nu era îngăduit să fie pronunțat. Dar scriitorii antici greci și latini – dintre care Sofocle, în *Oedip rege*, prezintă Istrul (Dunărea) ca pe un fluviu sacru, pe marginea căruia *tracii conspiră, se cuminică, se jură și abjură, în vreme de pace și război*; Servius și Modestus, în *Comentariile la opera lui Virgiliu*, în secolul I e.n., precizează că „*dacii au obiceiul ca, atunci când pornesc la război să nu se apuce de treabă înainte de a bea din Istru o gură de apă*, ca pe un vin sacru, și înainte de a jura că nu se vor întoarce la lăcașurile lor pământești, decât după ce vor ucide pe toți dușmanii”²⁴.

Cultul acvatic – purificator – este, așadar, străvechi, persistând fragmentar până în zilele noastre. La cununa făcută în anul 1935, în satul Șanț, jud. Bistrița-Năsăud, „găzdoia” a întâmpinat alaiul în târnaț (galerie casei) cu un vas cu apă din care stropsea cu un buchet de „bosâioc”.

Actul udării cununii, ca și celelalte momente ale obiceiului, și-au pierdut vechea semnificație și se împlinesc, în ultimul timp, în virtutea obișnuinței sau, așa cum reiese din mărturisirea sâtenilor: „Feciorii așteaptă cu videri [găleți] pline, într-ascuns, să se veselească”²⁵.

În vremea din urmă, udarea cununii prezintă diferențieri zonale; astfel, în zona Bistrița-Năsăud, în timp ce i se toarnă găleți de apă pe cap, fata purtătoare a cununii se învârtăște lin pe loc „ca să sară apa pe ea”²⁶, motiva o secerătoare în anul 1958.

În Hunedoara, fata se ferește să fie udată, iar în Țara Oltului, purtătorul buzduganului veghează ca să nu fie udat și să nu-i fie luat acest trofeu de flăcăii din sat.

Apropiindu-se de casa gospodarului la care urmează să se aducă cununa, participanții la ceremonie încep să intoneze acele versuri ale cântecului care se adresează direct gazdei, laudându-i bogăția rodului sau consolând-o atunci când recolta a fost sub așteptări și, mai ales, cerându-i răsplata pentru munca depusă, și anume cina și jocul.

²⁴ Romulus Vulcănescu, *Mitologie română*, București, Editura Academiei, 1987, p. 464.

²⁵ Vezi nota 22.

²⁶ Inf. Raveca Pop, Rebrîșoara, jud. Bistrița-Năsăud, 1958.

Cântând, aducătorii cununii intră în casă și înconjură de trei ori masa, anume aranjată, întocmai ca la nuntă.

Substratul horal al înconjurării mesei de trei ori de către fata încununată cu coroana de spice de grâu are aceleași corespondențe rituale și ceremoniale ca în cazul riturilor de naștere, de nuntă etc. sau ale celor creștine ale botezului, hirotoniei și călugăriei, în care copilul, preotul sau monahul sunt conduși de giranți – nașii – în jurul mesei rituale.

Mișcarea horei, în sensul mersului solar, nu este un simplu procedeu de tehnică coregrafică, ci simbol cu funcție magico-mitologică, situabil în sfera cultului soarelui²⁷.

Urmează *starostea* sau *tarostea* sau *descântecul cununii*, rostit de o femeie. Acesta este un monolog versificat care, ca și orația de la nuntă, cuprinde, în primul rând, relatarea fabulos-burlescă a desfășurării obiceiului. apoi descrierea drumului de la holdă până în ogradă, descriere în care sunt incluse pățanii împletite cu elemente fantastice, împrumutate din basm. Nuanțe de umor care învăluie povestirea nu afectează laudele adresate gazdei, care s-a învrednicit să împlinească această datină și căreia i se cer daruri pentru osteneala secerătorilor.

În unele cazuri, informatorii, din proprie inițiativă, subliniază momentul respectiv, prin adăugarea unor amănunte ce țin de desfășurarea practicilor: „Acum – încinatu’ cununii. Cum să-ncină cununa cân’ a sosit acasă – Să-nvârte de după masă de tri ori, cu cununa roată și c-o sticlă cu jinars, ca s-o stropești:

Să trăiască gazda nost’,	Dint’ -on znop – să ias’ -on stog.
Să semene cununa;	Să fie stogu’ cât curtea
Dint’-on schic- să ias’-on blid,	Și vravu’ cât grajdu’.
	Așe să zâce de trei ori” ²⁸ .

În textul poetic al acestui monolog, către sfârșit, în zona Bistrița-Năsăud, se cere ceremonios să vină un tânăr pentru ca să ia cununa de pe capul fecioarei. Acesta trebuie să îndeplinească și el anumite condiții. Principala condiție este să fie „curat”, în același sens ca și fecioara. Celelalte condiții sunt amintite doar pentru a crea voioșie.

Feciorul sărută fata, ia cununa și o dă gazdei, care o așază pe masă, apoi la loc de cinste – la icoană – sau în grinda casei, după cum am mai amintit, unde este păstrată până la primăvara următoare, când boabele de grâu din cunună sunt amestecate cu grâul ce urmează să fie însămânțat.

5. Masa tradițională (Cina)

Cina se făcea după reguli îndătinat, oarecum ceremoniale, asemănându-se, în parte, cu masa de nuntă. În jurul mesei cu bucate se așezau, într-o anumită rânduială, numai participanții direcți la seceriș – clăcașii – și băiatul care a luat cununa de pe capul fecioarei.

În trecut, bucatele ce se aduceau la ospățul cununii erau specifice și pretutindeni aceleași, între altele – grâu fiert în lapte. Cu vremea, au început să varieze de la o regiune la alta. În zona Bistrița-Năsăud, de exemplu, în ultimii ani masa este compusă din „zeamă de toșmagi” (supă cu tăiței), „găluște cu curechi și rais” (sarmale cu orez), slănină, „pită”, „ginars”²⁹. În Țara Oltului, meniurile variau: diverse mâncăruri cu carne de porc afumată, plăcinte și băutură. Și aici, bătrânele povesteau că, mai demult, se mânca la această cină grâu fiert în lapte³⁰.

6. Jocul

După terminarea cinei urma jocul. Muzica și jocurile erau cele obișnuite la hora duminicală și la petreceri. Jocul se desfășura pe muzica executată de lăutari. Până la apariția acestor profesioniști, muzica la

²⁷ Fg. 7169 c (nr.181). Agrișul de Sus, Sieul-Odorhei, jud. Bistrița-Năsăud, inf. Lucreția Moldovan, culeg. Constantin Bugcanu

²⁸ R. Vulcănescu, *Fenomenul horal*, Craiova, Editura Ramuri, 1944.

²⁹ Băutură lăcută din alcool amestecat cu două sau trei părți apă îndulcită cu zahăr sau miere, în care s-a fiert de obicei chimen sau altă plantă aromată.

³⁰ Ion I. Ionică, *op. cit.*, p. 186–189.

joc era executată de săteni cu instrumente populare (fluier, cimpoi), așa cum ne înfărmază și localnicii: „Când eram eu fată, era mai mult cu trișcari [fluierași], amu cu muzicant [viorist]”³¹.

În perioada de colectivizare forțată a agriculturii, obiceiul cununii, acolo unde a existat, s-a menținut, parțial, un timp fiind preluat și adaptat. Astfel, în anul 1957, când colectivizarea agriculturii era în curs, în comuna Șanț, jud. Bistrița-Năsăud, după strângerea recoltei de pe terenurile Sfatului Popular Comunal, s-a făcut o cunună din spice de grâu, după care a urmat împlinirea obiceiului tradițional. Elementele noi față de trecut au fost următoarele:

1. Cununa a fost dusă la sediul Sfatului Popular, instituția care a organizat munca colectivă, în locul gospodarului individual;
2. Cununa a fost purtată de una dintre fetele care a lucrat două zile voluntar;
3. Sărbătoarea cununii a fost făcută cu o zi înainte terminării secerișului, întrucât ultimul lot neseccerat nu umplea o zi întreagă de muncă;
4. Alaiul cununii nu a pornit de la holda secerată, ci de la casa femeii care a împletit cununa, prima casă din apropierea lanului secerat;
5. Textul melodiei a fost dictat de fiecare dintre participante, după cum își aduceau aminte, și scris de o fată, după care l-au repetat pentru a fi memorat;
6. În textul consacrat s-a înlocuit, cu bună știință, termenul tradițional de „gazdă” cu „Sfat”;
7. De asemenea, s-a precizat: „ducem ovăzu”, adică produsul cu care era planificat Sfatul pentru recoltat, și nu „grâul”, ca în cântarea tradițională;
8. Fata care purta cununa a schimbat hainele de sărbătoare cu altele de toată ziua, pentru a nu le expune la „ploaia” din gălețile feciorilor care urmau să ude cununa;
9. La intrarea în sat au început să cânte și femeile, nu numai fetele, pentru a da mai multă amploare spectacolului;
10. În curtea Sfatului, răspunsul dat după ce a fost spusă „starostea” cununii a fost dat tot de femeia care a rostit „starostea” în locul fetei purtătoare a cununii;
11. Președintele Sfatului a mulțumit pentru ajutorul dat de colectivitatea satului pentru strângerea recoltei nu prin formulele tradiționale, ci prin cuvinte obișnuite;
12. La jocul cu care s-a încheiat petrecerea au luat parte majoritatea celor prezenți, nu numai cei care au lucrat.

Într-o măsură considerabilă, datorită schimbărilor care au intervenit în mentalitatea oamenilor, dar și a altor factori, s-au produs mutații. Astfel, elementul magic a dispărut, rămânând doar ceremonialul. haina spectaculoasă și prilejul de petrecere.

³¹ Vezi nota 26.

PARTEA a II-a

TEXTUL POETIC – TIPOLOGIE LITERARĂ

Studierea tematică și motivică a versurilor cântecului de seceriș, ca și a melodiilor lor, constituie pentru prima dată la noi o abordare amplă și complexă. Este prima încercare de sistematizare și interpretare analitică a unei importante părți din poezia tradițională ritual-ceremonială românească.

Prin ponderea tematicilor, aceste texte tradiționale contribuie la cunoașterea trăsăturilor fundamentale ale spiritualității poporului român, în contextul muncii colective.

Înainte de a expune temele și motivele literare ale fiecărui tip muzical, vor fi punctate câteva aspecte esențiale ale acestor texte poetice populare versificate.

Poezia cântecelor de seceriș, ca de altfel toate textele rituale, din oricare cultură națională, este o formă de manifestare artistică cu *funcționalitate precisă* ce constituie, totodată, un produs istoric, ce a fost supus de-a lungul timpului unor transformări, și este de presupus că au avut loc și dispariții parțiale sau totale.

Ceea ce determină fundamental locul acestor versuri în creația literară populară este deci funcția pe care o îndeplinesc într-un anumit context sociocultural, aidoma tuturor speciilor populare. Vechea semnificație magică a obiceiului se poate descifra din unele fragmente ale textelor, precum în adâncul practicilor obiceiului care creează ansamblul ritual-ceremonial sincretic: poezie, muzică și, parțial, dans, cunoscut sub denumirea de *cununa secerișului*. În timp, a avut loc procesul de desacralizare generată de adâncile modificări produse în structura sociopolitică a societății rurale, păstrându-se însă substanța funcționalității lor precise.

Așadar, importanța determinantă a realizărilor artistice din cadrul manifestărilor ceremoniale ale sfârșitului de seceriș constă în textele literare, cu temetica lor specifică. Unele fac parte din genul epic, prin caracterul lor narativ, altele din genul liric. Cele mai multe exprimă un lirism colectiv, considerat în antichitate ca singurul gen poetic existent, fapt ce subliniază vechimea obiceiului. Acest lirism colectiv însumează expresia poetică a unui timp și a unei stări social-istorice, spre deosebire de lirismul individual, care are un cadru social diferențiat – limitat, reprezentând fragmentar același stadiu. Lirismul colectiv al poeziei secerișului conturează relația dintre grup, formulată prin persoana I plural, „noi”, și lumea înconjurătoare a timpului respectiv, și *nu* a eroului liric la persoana I singular, „eu”:

Noi om secera,
Dar snopi **n-om lega**,
Că **noi ne-om chema**
Feciori de la oi,
Să lege cu **noi** (nr. 18).

Noi intrăm cântând în sat,
Tăți ficiorii s-au sculat (nr. 95)
Fiți, gazdă, cu voie bună,
Noi vinim cu cunună (nr. 87).

Noi vinim pe lângă puartă,
Cu cununa cât o ruată (nr. 104),

Singura modalitate de existență și manifestare a acestor cântece a fost cea generală a folclorului – oralitatea –, a cărei mobilitate a generat variante.

În accepția noțiunii de variantă se include totuși o formă de finalizare pentru momentul actualizării ei într-o anumită epocă, fiind rezultatul unui proces continuu de acumulări și eliminări, îngrădite sau mai bine zis determinate de capacitatea de memorizare a interpreților¹, ca și de vitalitatea obiceiului în localitatea respectivă, în momentul culegerii, în direct sau relatat.

¹ Unii cântăreți mărturisesc fără înconjur că nu își mai amintesc toate versurile cântecului: „Eu numai cuvintele astea le știu Poate or mai fi și nu le știu eu” (text nr. 30); „Asta ca *pintr-o* părere îmi amintesc, c-o cânta bunica mea. da' nu mai tân minte tot” (nr. 40). „Acuma atâta, poate-ni mai aduc până dimineață aminte” (nr. 49); „Apăi, iz mai multe vorbe, da' nu le mai știu” (nr. 57)

Situații diferite, determinate de memoria cântăreților, sunt nu numai în variantele dictate, ci și în cele cântate de același interpret, atât din punct de vedere al numărului temelor, motivelor, al numărului versurilor afectate fiecareia dintre ele, cât și a ordinii lor².

Ceea ce este sigur pentru toate tipurile este că temele referitoare la gazdă sunt cântate în preajma locuinței acesteia sau în preajma satului, și nu pe drumul de la lanul secerat. Câteodată, chiar cântăreții fac această precizare³.

Selecția și ordonarea temelor și motivelor din fondul colectivității se fac în funcție de scopul și momentul expunerii lor. Astfel, în timpul desfășurării obiceiului, pe drumul lung parcurs de la holdă, care este, de obicei, mult în afara satului, uneori chiar pe micile poiene de sub munte, ca în Țara Moților (Munții Apuseni) sau în zona Năsăud (Munții Rodnei), în Munții Căliman sau în Munții Poiana Ruscăi, și până la casa gospodarului era destul timp pentru ca cei prezenți în alaiul secerătorilor să-și reamintească aproape toate temele și motivele, realizând variante ample.

Cercetătorii de azi, însă, nu mai au posibilitatea să participe curent, prin observație directă, la desfășurarea spontană a obiceiului. Culegerile au fost realizate nu „pe viu”, în momentul procesiunii, ci într-un cadru artificial, de la secerătoarele de odinioară, pe bază de audiență în ogradă sau locuință, în fața unui aparat de înregistrat, prilej cu care cântecele au fost reproduse prin reamintire. În această situație au operat o sumă de împrejurări (sinusoida imprevizibilă a memorizării, posibilitatea – în principiu – a unor parțiale inovații, diferențele de statut decurgând din înregistrarea aceluiași cântec „prin dictat” și, respectiv, „prin cântat” etc.), al căror rezultat final este lipsa deplinei siguranțe în ce privește faptul că întinderea, consistența, frecvența, ordinea motivelor, așa cum se înfățișează acestea în materialul de care dispunem, sunt cele reale. Și cum toate variantele prezentate (cu câteva excepții) sunt obținute de la secerătoarele de altădată, solicitate să-și amintească acest text, existența, frecvența și ordinea precisă a temelor și motivelor nu pot fi stabilite cu certitudine, după cum nu se poate afirma, cu fermitate, că a existat sau nu o orânduire precisă a motivelor, exceptându-le pe cele cu adresă directă: a feciorilor pentru udatul cununii și a gazdei pentru pregătirea cinei.

Combinarea motivelor, legăturile dintre ele sunt parțial întâmplătoare; câteodată ele sunt determinate de influența vreunei bune cunoscătoare asupra memoriei colective.

Mai trebuie amintit și faptul că nici culegerile existente, deși destul de multe, nu acoperă totuși întreaga suprafață a Transilvaniei; de asemenea, nu au fost înregistrate variante din zonele cu populație română din afara acestui teritoriu.

Deși *cununa secerișului* este un obicei care, pe alocuri, a păstrat, până aproape de zilele noastre, o formă amplă de manifestare, îmbinând actele ceremoniale cu cele spectaculoase și redând chiar unele motive mitologice din trecut, cercetarea contemporană a surprins fenomenul în stadiul de acumulări cantitative a unor variante cu caracter fragmentar, dintr-un întreg care, parțial, a dispărut pentru totdeauna.

Înțelegerea la timp a rosturilor funcționale primordiale ale obiceiului, de valorificare a muncii colective – *claca de întrajutorare* – și, mai ales, importanța social-istorică, care era expresia solidarității, a coeziunii sufletești a tuturor acelor de aceeași condiție și obârșie țărănească și românească, ar fi condus spre investigații și mai laborioase, la culegeri sistematice, pe zone și etape, la tezurizarea completă a acestor valori. Cercetarea contemporană nu mai are posibilitatea să participe prin observare directă și să înregistreze pe peliculă de film și bandă magnetică întregul fenomen. Cele câteva minute de film realizate în satul Șanț, județul Bistrița-Năsăud, în anul 1936, de echipa condusă de sociologul Dimitrie Gusti, reprezintă prea puțin față de răspândirea, intensitatea și importanța pe care a avut-o acest obicei la poporul român.

Trebuie să subliniem că poate nu am fi cunoscut nici măcar atâtea variante, chiar cu lipsurile lor, dacă nu ar fi existat interesul câtorva înaintași ca Dimitrie Gusti, Béla Bartók, Constantin Brăiloiu, apoi răvna urmașilor – Ion I. Ioniță, Ilarion Cocișiu și pasiunea dusă uneori până la sacrificiu a unor contemporani, printre care I. R. Nicola, Traian Mârza, Virgil Medan, Gheorghe Petrescu, Zamfir Dejeu (de la Cluj) și

² Text nr. 27.

³ „Ș-apoi, cân' vine de s-apropie *câtă* sat, zice: Găzdiță, găzdiță” (nr. 17); „Cân' te-apropcii de casă: leșiți gazde până-n prag./ Să vedz cum venim cu drag” (nr. 95). Ion I. Ioniță, cercetând la fața locului obiceiul în numeroase sate din Țara Oltului, între anii 1929 și 1935, face precizări categorice în acest sens (referitoare la Tipul I): „acolo unde el [ritualul] are mai multă vitalitate (hunăoară la Drăguș) partea întâia se cântă singură la făcerea buzduganului (cununii) sau după terminarea lui la câmp, partea a doua, mai cu seamă după intrarea în sat și e dominantă în curtea și în casa stăpânului clăcii, căruia se adresează. În alte părți, unde ritualul e agonie, ele se cântă de-a valma” (*op. cit.*, p. 143).

colectivul Institutului de Folclor din București, compus din Constantin Zamfir, Victoria Dosios, Radu Niculescu, Ovidiu Bârlea, autoarea acestei lucrări etc.

Variantele existente, oricât de incomplete sau minore ar fi ca valoare artistică, reprezintă o incontestabilă mărturie documentară, în unele cazuri unică, pentru existența, evoluția sau fixarea în timp a unor anumite motive literare.

Spre deosebire de textele altor ritualuri, în cele de seceriș istoria și realitatea economică își află ecouri puternice. Există motive care, coroborate cu informații sociopolitice și istorice, îmbogățesc datele istoriei sociale naționale. Timpul istoric și spațiul în care a luat naștere un anume motiv sunt evocate, de cele mai multe ori, prin detalii aparent ne semnificative, dar care s-au dovedit a fi de mare interes.

Ca și melodiile, textele prezintă stadii variate de evoluție. În operația de clasificare tipologică am luat în considerare, până la un anumit punct, aceste stadii. Am acordat prioritate versurilor hexasilabice, cunoscut fiind că, în folclorul românesc, acestea sunt creații mai vechi decât cele de opt silabe.

În ce privește variantele octosilabice, se desprinde grupul perfect unitar tematic și motivic al celor provenind din zona Bistrița-Năsăud, grup care s-a constituit în ceea ce am numit Tipul II.

Masa celorlalte variante octosilabice, care a fost împărțită pe criterii muzicale (vezi mai jos) în Tipurile III–VII, este definită din punct de vedere literar printr-o comunitate tematică și motivică parțială cu Tipul II și, respectiv, I.

Entitatea poetico-muzicală, cu legături indisolubile în structurile lor morfologice, constituie criteriul de bază al prezentării tipologice.

Clasificarea tipologică pe care am întreprins-o a ținut seama de legătura indisolubilă dintre text și muzică, proprie, în genere, elaboratelor folclorice. Deoarece profilul studiului de față este în primul rând de ordin muzical, problematica literară am subordonat-o acestuia.

În vederea clasificării am operat cu noțiunile curente de *grupă*, *tip*, *subtip*, *motiv*.

Am folosit noțiunea de *tip* cu accepția utilizată de Ion I. Ionică în *Dealul Mohului*: „Tipul nu este o medie a însușirilor unui șir de obiecte asemănătoare și nici o alcătuire abstractă formată din elemente comune acelui șir deplasându-se continuu în lungimea lui. El este mai curând icoana lăuntrică pe care se sprijină întreaga serie a exemplarelor concrete și care poate apărea în toată strălucirea ei într-unul din ele...”⁴.

În cadrul tipurilor, sistemul de clasificare a fost realizat, în primul rând, tematic.

Tema reprezintă unitatea de sens a diverselor elemente ale unui text, redusă la o schemă generală.

Pentru noțiunea de *motiv*, definiția dată de Radu Niculescu rămâne cea mai cuprinzătoare: „secvența de versuri în număr oarecare, cristalizată, caracterizată de relativă stabilitate formală și, în genere, de aptitudinea combinatorie [...]; test de identificare a motivului rămâne permutarea [...], regăsirea lui în diverse ambianțe contextuale [...]”⁵.

Cercetarea textului poeziei secerișului a avut în vedere în primul rând planul acțiunii, cu succesiunea temelor și motivelor, apoi folosirea mijloacelor și efectelor stilistice pregnante, dintre care argumentarea unor motive prin detalii și, într-o oarecare măsură, planul lingvistic (de exemplu reliefarea verbelor de mișcare cu efecte asupra dinamismului acțiunii), ca și cel fonetic (de exemplu prezența rotacismului, transformarea, „colorarea” unor vocale etc.).

⁴ Ion I. Ionică, *op. cit.*, p. 5–6.

⁵ Radu Niculescu, *Privire critică asupra unor procedee actuale de sistematizare și clasificare a liricii populare*, în „Revista de etnografie și folclor”, tom. 14, 1969, nr. 3, p. 218.

GRUPA A

TIPUL I

Prima publicare a unor versuri legate de obiceiul *cununa secerișului* datează din 1855, sub titlul *Cântecul secerătorilor*, în revista „Telegraful român”, și cuprinde 36 de versuri⁶.

A doua apariție într-o publicație a unei noi variante are loc în 1880 în articolul *Cântecul cununii la poporul român din Transilvania*⁷. Cuprinde 46 de versuri (Tip I, nr. A).

Cea mai amplă variantă literară – 82 de versuri – a fost publicată în 1892, în articolul *Obicee de-ale plugarilor din Țara Oltului* de G. I. Pitiș⁸.

Din parcurgerea conținutului tuturor variantelor literare ale Tipului I au fost evidențiate cinci teme și opt motive.

Numărul temelor și motivelor în fiecare variantă este diferit, din cauzele expuse mai înainte. Nu este lipsit de interes să amintim, între altele, că 23 de variante cuprind o singură temă, 40 de variante cuprind două teme, 17 variante cuprind 3 teme și numai 2 variante cuprind 4 teme. În cuprinsul fiecărei teme, numărul motivelor este de asemenea variat. Situația aceasta rezultă, în afară de cauzele amintite înainte, și din faptul că unele fișe de texte lipsesc din Arhiva IEF, rămânând doar textul indicat sub transcrierea muzicală (exemple: nr. 12, 26, 56 etc.).

TEMA I,	<i>motivul 1 a:</i>	– <i>Disputa pentru întâietate între sora Soarelui și sora Vântului:</i> nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 51, 52, 53, 55, 56, 57, 58, 61, 62, 70, 72, 73, 74, A, C, D, G, H, I, K, L;
	<i>motivul 1 b:</i>	– <i>Invocația către Soare:</i> nr. B;
TEMA a II-a,	<i>motivul 2:</i>	– <i>Rugămintea adresată gazdei să pregătească cina:</i> nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 23, 25, 27, 28, 29, 32, 33, 34, 35, 36, 39, 40, 42, 43, 44, 47, 48, 49, 50, 51, 54, 55, 58, 60, 61, 62, 64, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, A, D, E, H, J;
	<i>motivul 3 a:</i>	– <i>Consolarea gazdei pentru holda săracă din anul respectiv:</i> nr. 1, 5, 8, 10, 13, 14, 17, 20, 25, 27, 32, 33, 34, 36, 37, 44, 51, 58, 61, 62, 69, 70, 71, 72, 74, A, B, C, D, G, H, I;
	<i>motivul 3 b:</i>	– <i>Urarea pentru o holdă bogată în anul următor:</i> nr. 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 14, 17, 20, 25, 27, 28, 29, 33, 34, 35, 36, 39, 40, 42, 44, 47, 50, 51, 54, 58, 61, 62, 69, 70, 71, 72, 74, A, B, C, D, G, H, I, K, L;
	<i>motivul 4:</i>	– <i>Blestemul pentru neoferirea cinei:</i> nr. 1, 4, 7, 8, 11, 17, 20, 27, 28, 29, 39, 40, 55, 58, 70, 74, A, C, D, K;
	<i>motivul 5:</i>	– <i>Urarea finală:</i> nr. 25, B.
TEMA a III-a,	<i>motivul 6 a:</i>	– <i>Fixarea muncilor pentru femei și bărbați:</i> nr. 18, 19, 24, 29, 30, 37, 46, 51, 54, 61, 63, G, J;

⁶ „Telegraful român”, III (1855), nr. 23, p. 92. Versurile sunt scrise cu litere chirilice. Sunt traduse în limba germană. Culegătorul și traducătorul nu sunt menționați, și nici localitatea sau numele informatorilor.

⁷ Theodor Burada, *Cântecul cununii la poporul român din Transilvania*, în „Convorbiri literare”, 1880, nr. 14, p. 306–307 (nr. I A).

⁸ G. I. Pitiș, *Obicee de-ale plugarilor din Țara Oltului*, în „Convorbiri literare”, 1892 (I B), p. 177–182.

motivul 6 b: – *Chemarea feciorilor la seceriş:* nr. 10, 18, 19, 24, 29, 30, 37, 46, 51, 54, 61, 63, A, G, J, K;

motivul 6 c: – *Asocierea agriculturii cu păstoritul:* nr. 5, 8, 10, 18–19, 24, 37, 46, 54, 59, 61, 63, G, J.

TEMA a IV-a, *motivul 7 a:* – *Venirea iubitului:* nr. 5, 18, 19, 29, 30, 33, 37, 46, 54, 70, B;

motivul 7 b: – *Rănirea degetului:* nr. 24, 63, 66, 67, 68, 70, J;

motivul 7 c: – *Aluzia la căsătorie:* nr. 30, 54, B, F.

TEMA a V-a, *motivul 8:* – *Udatul cununii:* I.

TEMA I, motivul 1 a. prezintă disputa pentru întâietate dintre sora Soarelui și sora Vântului, localizată pe dealul Mohului (deal care face parte din comuna Mohu, situată pe malul stâng al pâraului Cibin, în cuprinsul platoului Hârțibaciului).

Localizarea dialogului este dată într-o exprimare completă în singura variantă notată cu litera C: **În** dealul Mohului/ **La** umbra snopului; și parțială, în varianta nr. 7: **La** umbra snopului.

Motivul confruntării dintre două entități divine, doi eroi, două plante sau animale este frecvent în mitologia și folclorul majorității popoarelor, ca și în întreaga creație populară românească (colinde, basme, balade, ritual de înmormântare).

Confruntarea este în formă de chestionar–dialog, care-și propune să răspundă de obicei la întrebările „care e mai mare” sau „ce-i mai bun”. Semnificația este de obicei unică: lauda lucrurilor (respectiv a ființelor) și sugestia cordialității, prin aceea că entitățile sau obiectele propuse discuției sunt în cele din urmă declarate la fel de importante și de același rang.

În cântecul de seceriş, una dintre eroine – sora Soarelui – apare în folclorul românesc în diferite ipostaze, și anume: ca iubită a ciobanului mioritic:

Că eu mi-am iubit
Sora Soarelui
Și-a pământului⁹;

ca harnică ajutătoare a rânduielilor stânii:

Dar în strungă cine mână?
Mână sora Soarelui¹⁰;

ca judecătoare a florilor, alături de vița-de-vie și grâu:

Câte flori sunt pe pământ,	Și cu spicul Grâului
Toate merg la jurământ.	Șed în poarta raiului
Numai sora Soarelui	Și judecă florile
Și cu vița dealului	Ce-au făcut miroasele ¹¹ .

În legende și în balada *Soarele și Luna*, sora Soarelui, frumusețe fără seamăn, apare ca o fecioară, simbol al purității, identificată cu Luna, dorită ca soție chiar de fratele său, Soarele, dar și de eroul pământean.

În toate celelalte creații populare, sora Soarelui este un cumul de virtuți (valori). În cântecul de seceriş, ca și sora Vântului, cu care se află în disputa stihială, nu angajează calitățile sale proprii, ci amândouă sunt numai purtătoare de cuvânt ale forțelor naturii, Soarele și Vântul, aducând mesajul lor în menținerea echilibrului existenței terestre.

Motivul disputei dintre sora Soarelui și cea a Vântului este cel mai frecvent motiv al Tipului I. Expunerea cea mai amplă a lui o aflăm în varianta G. I. Pitiș. Lupta verbală prin care cele două personaje vor

⁹ Monica Brătulescu, *La luncile soarelui*, Antologia colindei laice, București, E.P.L., 1964, p. 48.

¹⁰ Constantin Mohanu, *Fântâna dorului*. Poezii populare din Țara Loviștei, București, Edit. Minerva, 1975, p. 130

¹¹ Nicolae Densușianu, *Vechi cântece și tradiții populare românești*, București, Edit. Minerva, 1975, p. 38.

să-și impună supremația, argumentând prin meritele și importanța fraților lor, întruchipează personificări ale elementelor naturii în vederea promovării bunei evoluții a vegetației în general, a rodului ogoarelor, a vieții înseși pe pământ.

Prin dialogul respectiv, înțelepciunea populară evocă echilibrul armonios al fenomenelor naturii pentru asigurarea fertilității și a bunăstării oamenilor:

Soarele:

El când răsărește,
Lumea mi-o-ncălzește,
Unde se ivește,
Lumea-nveselește. (nr. B)

Vântul:

În căldura mare,
Vântu' răcorește,
Lumea-o domolește,
Oamenii la câmp
Și boii din jug. (nr. 48)

Absența sau excesivitatea uneia dintre cele două forțe cosmice ar putea fi nimicitoare pentru toți:

Soare de n-ar fi
Grâu' n-ar rodi. (nr. 6)

sau alternativa categorică:

Soare de n-ar fi
Lumea ar pieri. (nr. C)

Că vânt de n-ar fi
Lumea ar pieri,
Oamenii la coasă

Și boii pe coastă;
Oamenii la plug
Și boii la jug. (nr. 17)

În altă variantă, în cadrul acestui motiv se aduc amănunte despre ajutorul animalelor la lucrarea pământului:

Oamenii pe câmp
Și boii la plug:

Oamenii pe deal
Și caii din ham. (nr. 8)

În disputa celor două surori sunt evocate episodice și argumente cultice, precum cele ale ofrandelor:

– Ba io sun' mai mare,
Că-i soră cu soare.
Că de mine-z duce
Lauz' la beserici.

– Că io-z sor' mai mare,
Că de mine-z duce
Prescuri la beserici. (nr. 57)

Note sociale răbufnesc uneori direct, ca în aceste versuri în care ideea este acutizată de paralelismul final vite / oameni:

Soarele:

Iel cân' să ivește.
Lumea o-ncălzește
Și boii din jug
Și **roghii** din câmp. (nr. 62)

Vântul:

Iel cân' să ivește
Lumea răcorește
Și boii din jug
Și **roghii** din câmp. (nr. 62)

Din punct de vedere al imaginilor, există, în general, unitate. Cele câteva excepții aduc un plus de culoare locală în atmosfera timpului:

Soarele:

Până când **sfințește**,
Lumea-o-ncălzește (nr. 3),

Unde se ivește,
Lumea-**nveselește**. (nr. C)

Sora vântului:

Zicea: – io-z mai mare,
Că frate-mio-i **buare**;
Că de n-ar **bori**,
Oameni-ar muri. (nr. 3)

Că frate-mieu-i vânt,
Suflă pe pământ,
Că vânt' de n-ar hi
Oameni-ar cheri
Și boi-ar plesni. (nr. 6)

Că-i frate-meu vânt,
Umblă pre pământ.
Și vântu' când bate,
Lumea mi-o răzbate;
Unde se ivește
Lumea-ncălzește. (nr. C)

Motivul 1 b. Doborâți de povara muncilor grele, clăcașii își exprimă amarul alungând soarele, căci absența lui echivalează cu încetarea muncii, a unei munci înrobitoare:

Tu, soare rotund,
Treci dealul curând
Și nu te-or blestemare

Și nu te-or chemare
Robii câmpilor,
Iobagii domnilor. (nr. B)

La sfârșitul prezentării acestei teme se poate remarca frumusețea tabloului de pe *dealul Mohului*, unde la „*umbra snopului, Cine se umbrește/ Și se sfătuiește?*” – absolut pașnic, s-ar putea spune, în unele variante (nr. 1, 2 etc.). Dar imaginea se schimbă, înăsprindu-se, în altă variantă (nr. 23): „Cine să d’umbrea/ Și să socotea?”, ca apoi să treacă într-o reală dispută: „Cine se umbrește/ Și se tot *sfădește?*” (nr. 8).

Deși nu prezintă nici o urmă de mitologie păgână, ci de evident echilibru al elementelor naturii, conținutul acestei teme poate fi transpus și în planul posibilelor asocieri ale întregului ritual agrar, mai ales din această zonă, cu străvechiul cult solar.

Majoritatea populațiilor agrare au acordat prerogative divine soarelui.

Este știut că, spre sfârșitul Imperiului Roman, cultul solar al zeului Mithra – ca simbol al principiului binelui – devenise o religie aproape universală.

Și poporul dac a cultivat acest sentiment de adorare a soarelui prin multiple și diverse practici rituale. În mitologia populară românească, sacralitatea soarelui este atestată cu prisosință¹².

Forțele cosmice, necuprinse în totalitatea lor de înțelegerea umană, pe o anumită treaptă a dezvoltării culturii, sunt frecvent prezente în creațiile literare populare românești: basme, colinde, ca și în poezia ritualului de înmormântare¹³.

Rolul forțelor cosmice nu poate fi ignorat în bunul mers al dezvoltării vegetației.

Fixitatea formei acestei teme, mai ales în jurul localității Mohu, l-a determinat pe Ion I. Ionică să afirme: „Ceea ce ne întâmpină aci e vizibil o temă solară sau chiar mai larg – cosmică [...]. Scena întreagă e umanizată și localizată. Cântecul încheie un *mit*. Pe dealul Mohului – colina olimpică locală – la umbra snopului, deci a unui snop uriaș, semn de recoltă abundentă, se umbresc Sora Soarelui și Sora Vântului [...]. Fiecare își revendică aci rolul hotărâtor, arătând cu acest prilej întinderea puterilor”¹⁴.

„Asocierile posibile ale ritualului agrar din Țara Oltului cu străvechi elemente de cult solar”, Ion I. Ionică le urmărește și în tehnica de muncă a secerişului; „felul în care sunt așezați snopii în claie, bunăoară, este dependent de punctele cardinale și, în special, de răsărit, direcție spre care trebuie așezate spicele ultimului snop din vârful clăii. Secerătorii precizează direcțiile spațiale favorabile în legătură cu soarele și vânturile, dependente de zona respectivă”¹⁵. Iată și un comentariu al lui Ovidiu Bârlea, care schițează expresiv fundamentul social, în registrul unei tensiuni dramatice: „Disputa dintre sora soarelui și a vântului, izvodită probabil după modelul atâtor dispute asupra întâietății, mai apropiate fiind în această zonă cea dintre moarte și soare sau dintre moarte și cuc din repertoriul funebru (*cântecul zorilor, cântecul al mare*), nu este, în fapt, decât reflectarea mitologică a muncii istovitoare pe care o datorau iobagii stăpânului locului. Râurile

¹² Cf. răspunsurile la chestionarele lui Hasdeu (în: Ion Mușlea, Ovidiu Bârlea, *Tipologia folclorului din răspunsurile la chestionarele lui B. P. Hasdeu*, București, Editura Minerva, 1970, p. 117–120), care oferă peste 350 de informații ferme în acest sens, de asemenea, răspunsurile la chestionarele lui N. Densușianu (în: Adrian Fochi, *Datini și eresuri populare de la sfârșitul secolului al XIX-lea: răspunsurile la chestionarele lui Nicolae Densușianu*, București, Editura Minerva, 1976, p. 68), precum și Elena Niculiță-Voronca, *Datinile și credințele poporului român*, adunate și așezate în ordine mitologică, Cernăuți, Isidor Wiegler, 1903, p. 1239, passim; Tudor Pamfile, *Cerul și podoabele lui după credințele poporului român*, București – Leipzig – Viena, Socec, Harrassowitz, Gerold, 1915 (Academia Română, „Din viața poporului român”, XXVI), p. 13, 15, passim. În plus, formula „Sfântul soare” este o sintagmă nu numai în practica limbajului obișnuit, dar și – denotativ – în poezia populară (vezi, bunăoară, în Jarnik – Bârseanu, *Doine și strigături din Ardeal*, ediție definitivă, studiu introductiv, inedite, note și variante de Adrian Fochi, p. 425); apud Radu Niculescu „Cântecul Iancului”. *Schiță a unei analize de text*, în „Revista de istorie și teorie literară”, tom. 28, 1979, nr. 2, p. 258, nota 14.

¹³ Iată un exemplu de *Cântec al bradului* din Gorj:

La gură de vale,	El când încălzește,	Și ea își alege
Este-o ceartă mare,	Câte câmpuri lungi,	Voinici pe clipici,
Cine se certa?	Câte văi adânci,	Fete pe panglici,
Soarele cu moartea,	Moartea că-mi zicea	Voinici tinerei
Soarele zicea	Că ea e mai mare,	Din care-i plac ei,
Că el e mai mare,	Că ea mi se duce,	Fete tinerele,
Că el când răsare	Pe la bălciuri mari	Să plângă cu ele.

(după I. I. Ionică, *op. cit.*, p. 256)

¹⁴ Ion I. Ionică, *op. cit.*, p. 258.

¹⁵ *Ibidem*, p. 257.

de sudori de pe obraji și de pe grumajii uscați de sete, în iadul produs de dogoarea de sus și de cea a spicelor încălzite au zămislit cele două ființe feminine, mai sensibile la suferințele viețuitoarelor, care ca niște privilegiate ale nimbului mitologic «se umbreau – și se sfătuiau» tocmai la «umbra snopului» încropit de mâinile înnegrite de arșiță și colb. Opoziția teribilă dintre umbră și dogoarea subînțeleasă creează acea anxietate care străbate prin toate sunetele cântecului, intonate lung și apăsător, ce răsună până departe peste câmpuri: ca un imn de izbăvire de muncile cele grele și de bucurie că pâinea de toate zilele a fost cheazășuită, dar și ca un protest lugubru împotriva destinului orb care împarte în privilegiați și înrobiți. Nici o închipuire mitologică a folclorului nostru nu a izbutit să cuprindă așa de succint, în aluzii atât de indirecte și de fine, toată osânda acumulată de atâtea rânduri de robi ai pământului, îmbinată cu bucuria că munca a fost dusă la bun sfârșit, încât viața poate să-și continue ritmul său, în ciuda inegalităților strigătoare”¹⁶.

TEMA a II-a. motivul 2. Rugămintea adresată gazdei de a pregăti răsplata muncii – cina – este plasată, în majoritatea variantelor, imediat după motivul disputei dintre soare și vânt:

Stăpână, stăpână,	Stăpâne, stăpâne,
Gată cina bine,	Cămașe de in,
Că cununa-ți vine.	Dă vatra de vin.
Cunună de grâu,	Stăpână, stăpână,
Încinsă la brâu.	le de mătăasă,
Cunună de flori,	Dă vatra pe masă. (nr. 8)
Cu secerători.	

În ordinea frecvenței, motivul 2 ocupă locul al doilea. Unele variante îl dețin ca motiv unic (nr. 49, 64, E), altele încep chiar cu el (nr. 36, 51, 62, 69, 71). Dar sunt și multe variante în care lipsește (nr. 18, 19, 21, 22, 24, 26, 30, 38, 41, C, G, I) (cu mențiunea că în acest număr sunt și variantele cu textul exclusiv de sub muzică).

Dimensiunile între care este dezvoltat acest motiv variază între 2 (nr. 40) și 13 versuri (nr. 1, 10).

În câteva variante, gazda este solicitată simplu la împlinirea ospitalității cuvenite momentului:

Stăpână, stăpână
Gată cina bine,
Că cununa-ț’ vine. (nr. 61, 70, 71)

Motivul este amplificat cu amănunte asupra cununii:

Cunună de flori
Și secerători (nr. 32)

sau:

Cununa aleasă
Și veadra-i pe masă. (nr. 32)

Aprecierile se extind asupra holdei:

Cunună de flori Și secerători.	Cunună de grâu, Înalt până la brâu. (nr. 25)
-----------------------------------	---

Elementul creștin apare sub forma metaforei codescente grâu/trupul lui Hristos:

Stăpâne, stăpâne, Gată cina bine, Că cununa vine,	Tot de grâu frumos, Trupul lui Hristos. (nr. E,)
---	--

În câteva variante, termenul *cunună* este înlocuit cu *buzdugan*:

Găzdiță, găzdiță, Gată cina bine,	Buzduganu-z vine. (nr. 8, 10, 35)
--------------------------------------	--

¹⁶ Ovidiu Bârlea, *Folclorul românesc*, I, București, Editura Minerva, 1981, p. 412.

Secerătorii își vestesc uneori sosirea sub forma unei metonimii expresive:

Stăpâne, stăpâne, Gată cina bghine,	Că, ia, claca-z vine. (nr. 69)
--	---------------------------------------

și încheie apoi cu aprecieri pentru aportul lor:

Omenește-i bghine, Pe cei lucrători,	C-o lucrat cu spor. (nr. 69)
---	-------------------------------------

Dar munca în clacă implică o mare parte din colectivitatea satului, și atunci secerătorii atrag atenția. prevăzători:

Găzdiță, găzdiță, Gată cina bine,	Că grea oaste-z vine. (nr. 11, 27)
--------------------------------------	---

sau:

Găzdiță, găzdiță, Gată cina bine, Mare gloată-ți vine;	Gată cina mare, Că gloata-i pe cale. (nr. 44, 72)
---	---

Pentru a obține o cină cât mai substanțială, secerătorii aduc anticipat laude gazdelor, evidențiindu-le, mai întâi, tinerețea și frumusețea:

Stăpâneaua noastră, Tânără, frumoasă (nr. 66, 67,68, 70, B, J);	Stăpânelu' nost' Tânăr și frumos. (nr. 67, 68)
--	--

Desigur, remarcarea frumuseții amănuntelor și a podoabelor vestimentare măgulesc și incită dărnicia tinerilor și chipeșilor gospodari. Astfel apare:

Stăpână, stăpână, Ie de mătasă (nr. 8, 10)	sau: Stăpână, stăpână, Șurță de mătasă. (nr. 58, 70)
--	--

Răsplata cerută pleacă modest, de la:

apoi:

C-un colac de grâu (nr. 34);
Cu vin și cu pâne (nr. 51, 54, 60, 62, 64, 66, B) și Cu bucate bune. (nr. 63. J)

Băutura înveselitoare pornește și ea mai întâi de la:

sau:

Pe masă de in, C-o gliajă de vin (nr. 11)	sau: O litră de vin (nr. 20, 27).
Și pe noi să ne cinstiți C-o litruță de vinars (nr. 23)	sau: Cinci litre de vin (nr. 35),

urmând să se întetească la:

Ș-o viadră de jin (nr. 34) sau: **Și-o vadră de rachiu.** (nr. 13, 28, C)

Măgulirea încearcă să stârnească simțul onoarei:

Stăpână, stăpână Cămașă de in,	Dă-ț' cinstea deplin, O vadră de vin. (nr. 14)
-----------------------------------	--

Rugămintea, împletită cu laudele, ajunge la recomandări burlești, de genul:

Stăpânelul nost', Tânăr și frumos,	Vezi-ți de butoi, C-acum venim și noi. (nr. J)
---------------------------------------	---

Nu lipsesc nici criticile referitoare la zgârcenia gazdei:

Pe masă de pânză, C-un burduf de brânză Și la fund ie frunză;	Pe masă de in, C-o veadră de vin, La fund îi pelin. (nr. K)
--	--

Bucatele sunt cerute pentru ca:

Să ne veselim (nr. 44),

iar în altă variantă:

Și pe noi să ne cinstiți,
C-o litruță de vinars,
Pentru că te-am **colindat**. (nr. 23)

Secerătorii, subliniind solemnitatea momentului, pretind:

Stăpână, stăpână, Făcut-ai de cină? Căci cununa-ți vine;	Cunună de grâu, Pe masă de in . (nr. 2, 4, 7, 27)
--	---

Motivul 3 a, al îmbărbătării gazdei pentru holda săracă, urmează, în majoritatea variantelor, după motivul 2 al cererii cinei:

Stăpână, stăpâne, Nu fiți supărați, Nu fiți d'înrîstați, Că holda-e pe șes Și la spic e des. Și holda-i pe deal Și la spic e rar.	Stăpâne, stăpână, Fiți cu voia bună, Că holdele-s rari, Da' la spic îs mari. Nu te supăra, Că-n curte-om intra. (nr. C)
---	--

Dezvoltarea motivului în celelalte variante este redusă de la două la cinci versuri. Cea mai frecventă formulare este:

Stăpână, stăpână, Nu te întrista,	Că holdele-s rari, Da' la spice-s mari. (nr. 13)
--------------------------------------	---

În majoritatea variantelor în care apare motivul îmbărbătării gazdei, întâlnim și motivul urării de belșug fabulos pentru holda viitoare (*motivul 3 b.*), belșug gândit ca despăgubire divină pentru rodul sărac al anului și ca răsplată pentru ospitalitatea generoasă.

Dezvoltată, în genere, în 6–7 versuri, ideea este exprimată în termeni aproape identici:

Și dacă vei da, Dumnezeu va da, De bine-ț' va lăsa:	Snopu' – feldăra, Mănunchiu' – cofa, Spicu' – lingura, Claia – găleata (nr. 7)
---	---

sau:

Dumnezeu va da
Și va și vărsa,
Pluaia găleata [...] (nr. 20)

Numai varianta culeasă de Th. Burada aduce o oarecare variație în exprimare:

Și Domnu-ți va dare: Stogul cât casa, Snopul – ferdela, Claia – găleata,	Pita cât masa, Mănunchiul – copul, Ca earb' ovăsul. (nr. B)
---	---

De asemenea, și varianta culeasă de G. I. Pitiș, pe lângă versurile existente și la Th. Burada, mai adaugă hiperbolic:

Atunci s-o sfârși Pita dumitale	Când se va sfârși Nisipul din mare. (nr. C)
------------------------------------	--

Cele două motive, cererea cinei și urările de belșug, apar și în colinde și în plugușor, atestând înrudirea dintre obiceiurile corespunzătoare, legate amândouă de cultura pământului în vederea asigurării de recolte bogate.

Motivul 4. Unele variante înfățișează posibilele urmări ale refuzului de a răsplăti munca secerătorilor:

Și vin păsărele,
De iau spicurele. (nr. 8)

În cele mai multe variante amenințarea s-ar putea împlini prin apariția unei ciori:

Și de nu ni da,
Vini-o **cioară neagră**
Și ia claia-ntriagă. (nr. 17)

Câteodată sunt aduse chiar amănunte despre o eventuală pagubă viitoare:

Și-o pune pe piatră,
Ș-o ciocăne toată (nr. 4)

sau:

Și Ț-o mănă toată (nr. 7).

Într-altă variantă imaginea se schimbă:

Și vini-un cioroi
Și-ți ia stogu-n toi,

menționând și locul unde îl va duce:

Și-ți ia stogu' tot
Și-l duce la Uolt. (nr. 11)

În alt text, ultimul vers este mai categoric:

Și-ți ia claia-ntreagă
Și-o duce la Olt
Și-ți ia grâu' tot. (nr. 74)

În câteva variante mai apare:

Și vini-un **corb** negru,
Duce stogu-ntreg. (nr. 29, 39, 58)

În variante din 1855 imaginea este amplificată:

Și vin cioare negre, De ia claia-ntreagă;	Și vin păsările, De iau spicurile [...] (nr. A)
---	--

Cea mai amplă extensiune a acestui motiv este în varianta culeasă de G. I. Pitiș:

Și de nu li-i pune, Grâu-i cu tăciune Și de nu ni-i da, Grâu' ți-o scădea, Că de nu ni-i dare, O punem pe peatră	Ș-o ciocănim toată. Vine corbu' negru Și-ți ia stogu-ntregu. Vine-o cioară neagră Și-ți ia claia-ntreagă. (nr. C)
---	--

Toate aceste rele se vor întâmpla numai atunci când:

Da' de nu vi da [cina]
Dumnezeu va lua [...] (nr. 20, 27).

Dar gospodarul este prevăzător în a-și ocroti munca, are grijă să ofere întotdeauna cina, oricât de sumară ar fi, astfel că amenințarea (*motivul 4*) este mai mult o punere în gardă. Față de celelalte motive menționate până acum, acesta din urmă este mai puțin frecvent. Apariția lui mai rară s-ar putea explica prin faptul că „cioara neagră”, respectiv „corbul negru” au făcut probabil parte din vechile texte rituale, care au fost parțial uitate.

Cât privește prezența păsării distrugătoare – corbul –, începând cu scrierile biblice s-a consemnat blestemul asupra ei. În tradiția europeană și cea asiatică, corbul are diverse roluri, precum acela de profet, de

mesager, de îndrumător în călătorii etc. Simbolismul corbului în cultura dacilor a avut ipostaze contradictorii. ca pasăre solară, a vieții, dar și tenebroasă, a morții.

În literatura populară românească funcționează dubletul corb/cioară. Pasărea are mărimi diferite, fiind, în genere, de culoare neagră, în mod excepțional albă sau pestriță. În textele cântecului de seceriș, această pasăre a rămas un mesager al cerului, al divinității. Poporul român, ca și strămoșii săi, i-a acordat corbului, pe lângă atribute nefaste, și pe cele augurale. El este nelipsit din tradiția heraldică a Țărilor Române și a Transilvaniei¹⁷.

Motivul 5 – urarea finală adresată gazdei apare în două variante în încheierea temei a II-a:

Stăpâne, stăpâne, Mulțumindu-ți bine,	De vin și de pâine, Să fii sănătos, Ne rugăm frumos. (nr. B)
--	--

Într-o variantă din localitatea Marpold, în urarea finală este implicată întreaga colectivitate:

Ș-acum hai ca să trăim Și la anu' să vestim	Că holdă mare-om avea, Cunună iar o-n lega. (nr. 25)
---	---

TEMA a III-a este cea mai bogată în idei. Ea cuprinde trei motive în care se împletesc aspecte economice, sociale, de tehnică agrară etc., de repartizare a activităților pentru femei și bărbați, înfățișând diferite stadii ale relațiilor de comuniune între agricultori și păstori.

Înainte de a comenta conținutul motivului 6, remarcăm aici termenul **văruțo**. El este denumirea pe care și-o dau fetele atunci când „se prind văruțe” (verișoare).

Este obiceiul ca unii copii, între 6 și 14 ani, născuți în același an, să se „prindă veri” (băieții) și „văruțe” (fetele). în vederea unei prietenii și întrajutorări pentru toată viața, cu o durabilitate și eficacitate mai trainică, de cele mai multe ori, decât cea dintre frați și surori. Legământul se face în cadrul unui ritual (dans-horă, pe un anume text cântat, în jurul unui pomișor în care s-au agățat colăcei).

Motivul 6 a înfățișează divizarea muncii în timpul secerișului: femeile secerau, iar bărbații, după cum se știe, legau snopii și ridicau clăile:

sau:

Vrei, văruțo, vrei, Vrei să săcerămî Și să nu legăm? (nr. 30, 51, 54, 63)

sau:

Hai să secerăm, Da' să nu legăm (nr. 24)

sau:

Noi tot secerăm, Snopii nu-i legăm. (nr. 29)

Adresa directă din primul vers cunoaște și o altă formulare, prin intermediul interjecției „bre”:

Bre, văruță, bre, Bre pe lângă râu,	Bre, pe lunci în jos Săcerând ovăs. (nr. 61)
--	---

Dar în forma:

Blem, văruțo, blemu, Blem să secerămu (nr. 63)

blem nu are un sens explicabil, deși ar putea deriva din „vrem”, precum termenul **bănuță** din versul:

Bre, bănuță, bre, (nr. 18, 37)

care ar putea deriva din „văruță”; în exemplul următor:

Vârvală, Vârvală, Scoboară la țară. (nr. 24)

¹⁷ Romulus Vulcănescu. *op. cit.*, p. 530–531.

Vârvală ar putea fi un nume propriu.

Acest motiv este îmbogățit cu imaginea locurilor unde se desfășoară secerișul:

Bre, vâruță, bre
Bre pe lângă râu,
Săcerăm la grâu,

Bre, **pe lunci în jos**,
Săcerând ovăs. (nr. 61)

Oriunde apare acest motiv, el este continuat cu acela al chemării feciorilor – *Motivul 6b*: Aici se vorbește și de îndeletnicirea acestora în timpul anului:

Feciori să chemăm,
Feciori de la boi,
Ciobani de la oi, (nr. J)

sau:

Bădiță, bădiță
Cobori de la munte,
Că holdele-s coapte
De-s răscoapte. (nr. A)

Într-o variantă din Sebeș este precizat chiar lucrul ce urmează să-l presteze feciorii chemați la seceriș:

La legat să chemăm,
Feciori de la boi,
Ciobani de la oi. (nr. 51)

Uneori întâlnim înșiruirea numelor de feciori, aducându-ne astfel la cunoștință nume curente odinioară – astăzi mai rare – din mediul rural transilvănean. Unele sunt simple porecle pline de haz:

Iordane, Stane,
Busuioc, Ioane, (nr. 51)
Măgherane, Dane, (nr. 54)
Claie–Nicolaie,

Schiță–Niculiță,
Popâlnic–Sofrane, (nr. 18, 19)
Viță–Tămâiță,
Busuioc–Gheorghiță. (nr. 29)

Motivul 6 c face referire la asocierea dintre agricultori și ciobani în vederea îndeplinirii la timp a muncilor sezoniere, respectiv a secerișului. Nu numai ciobanii erau chemați, ci și băcițele:

Băciță, băciță,
Scobori de la munte,

Că holdele-s coapte, (nr. 46)
Coapte de-s răscoapte (nr. 8, 10, 37)

sau:

Vârvală, Vârvală,
Scoboară la țară. (nr. 24)

Chemarea păstorilor este și motivată:

Că holdele-s coapte
Și vin păsărele,
De iau spicurele;
Vine corbu' negru,

De ia snopu-ntregu:
Vine cioara neagră,
De ia claia-ntreagă. (nr. 8, 10)

La variantele cu nr. 18, 37, 59, 64 apar mici variații.

Așadar, amenințarea pentru eventualul refuz al cinei (motivul 4), devine aici o punere în gardă privind posibila pierdere a recoltei.

TEMA a IV-a. În textele cântecului de seceriș apar și motive de dragoste.

Motivul 7 a atestă cel mai frecvent venirea iubitului.

De **câtă** Cergău,
Vine noru' greu.

Dar nu-i noru' greu,
Că-i bădiță-al meu. (nr. 18, 19, 37, 64)

Aceeași imagine, cu mici variații de detalii, apare și în variantele nr. 29, 30, 33, 70, A, dintre care menționăm câteva:

De câtă Șalcău, Să scol-un nor greu (nr. 5)	De pe Săcergău, Să vedi-un nor greu. (nr. 54)
--	--

De acest motiv se leagă, de obicei, o completare, de genul:

C-o turmă de oi, C-o ciurdă de boi (nr. 5)	sau: Și-o turmă de n'ei (nr. 70)	sau: C-o stavă de cai. (nr. 29)
---	----------------------------------	---------------------------------

Motivul 7 b ne înfățișează o tânără secerătoare îndrăgostită, care, lucrând cu gândul la voinicul iubit, își rănește din neatenție degetul (nr. 24, 66, 67, 68, 70, J):

La holda de grâu, Cu săceria-n brâu, Am tot săcerat, Maica m-o-ntrebat Unde m-am uitat, Până m-am tăiat.	Maica m-a-ntrebat Unde m-am uitat. La boi încornați, La voinici înalți, La boi-ncornuți, La voinicei mulți. (nr. 66)
---	---

Și acest motiv cunoaște variații de exprimare locală:

La boi încornoși, La voini' frumoș (nr. 70)	La ficiori frumoși, La boi împunguoși. (nr. 24)
--	--

În unele variante aflăm și răspunsul fetei:

M-am uitat pe plaiu, Dup-un păcuraru,	Păcurar fălosu, Câne mincinosu. (nr. 67)
--	---

De obicei, după acest motiv urmează **TEMA a IV-a, motivul 7 a**, venirea iubitului.

Motivul 7 c prezintă aluzia la căsătorie, care este strâns legat de motivul 7 a., în varianta din localitatea Spring, Sebeș:

De câtă Cergău, Se scoală-un nor greu. Dar nu-i nour greu,	Că-i iubitul meu, Vine să mă ieie, Dar nu m-oi duce. (nr. 30)
--	---

În altă variantă fata motivează de ce nu vrea să-și urmeze iubitul:

Că la-mpărăție, Trăbă avuție, De la noauă frați,	Nuauă, făr'de tați; La nuauă surori, Nuauă [text neclar]. (nr. 54)
--	--

În varianta culeasă de Ion I. Ionică, la Săcel, jud. Sibiu, ideea este mai clară:

M-a cere, m-a cere
Ficior de-mpărat. (nr. F)

La cele de mai sus sunt adăugate și versurile următoare, prin care fata își exprimă nemulțumirea pentru lăudăroșenia iubitului fălos și mincinos:

Ciobănel fălos. Câine mincinos,	Tu te-ai lăudat Că mi-i duce (-n sat) (nr. F)
------------------------------------	--

În textul cules de Th. Burada în 1880, aluzia la căsătorie este legată de tema a II-a, motivul al 2-lea, într-o dezvoltare amplă, cu tangențe evidente la bogăția grâului în luncile de pe firul apelor:

Stăpâneaoa noastră, Tânără, frumoasă, Pune cina-n masă Și roagă pe taica, Roagă pe maica, Ca să nu mă dare	După ăl din deal, Că-i cu grâul rar, Cu earba potbeal. Ci ca să mă dare, Ne rugăm noi tare, După ăl din șes, Că-i cu grâul des. (nr. B)
---	---

TEMA a V-a, motivul 8: – udatul cununii. În textele amintite până acum, însoțitoare ale muzicii sau numai dictate, nu a apărut nici o mențiune referitoare la udarea cununii sau a buzduganului, deși acest moment există în desfășurarea obiceiului. Într-un grupaj de informații culese în anul 1975, în localitatea Altina, jud. Sibiu, de la o sâteancă de 66 de ani, aceasta începe relatarea chiar cu versurile despre udarea cununii:

Ce satu i iesta sat?	Vinerea Rusaliilor.
Cununa nu v-o udat.	-----
Cine nu udă cununa	Ce satu i aiesta sat?
N-ar ajunge săptămâna,	O' (r) fântânile-o săcat,
Săptămâna Paștilor	De cununa nu v-o udat? (nr. 1)

Așa cum este redată mai sus ideea despre udatul cununii, plus structurarea versului de opt silabe, există frecvent în alte tipuri, după cum vom vedea. Cu siguranță această secerătoare a mai lucrat și în alte zone sau este venită din alt sat, de unde a preluat tema respectivă. Pe parcursul informațiilor este adus și textul cântecului de seceriș caracteristic zonei sud-transilvănene, cunoscut sub denumirea de *Dealul Mohului*, într-o dezvoltare amplă, de 34 de versuri.

Acest Tip fiind tratat de Ion I. Ionică în volumul amintit, aducem câteva dintre opiniile sale referitoare la textul literar.

Autorul a constatat că „și astăzi, forma cea mai bogată a ritualului oral o întâlnim aici, la Mohu. Și ce găsim? În locul unui cântec, găsim trei cântece rituale, distincte în conștiința localnicilor, care corespund celor trei etape deosebite ale ceremonialului. Cel dintâi se numește *Dealul Mohului*, al doilea *Buzduganul*, al treilea, *Stăpână. Stăpână!*

Iată aceste trei cântece, în care vom recunoaște, total sau fragmentar, părțile cântecului din Țara Oltului:

I. DEALUL MOHULUI

1. Dealul Mohului,
Umbra snopului,
Cine se umbrește
Și se tot sfădește?	El când se ivește
15. Lumea încălzește”.
Sora vântului
Ea din grai grăia:
„Că ieu sânt mai mare,
Că frate-mio-i vânt.
5. Sora Soarelui
Și cu-a Vântului
(Ele se umbreau
Și se tot sfădiau)
Care sânt mai mare?	20. El când se ivește,
Lumea răcorește.
Că vânt de n-ar fi,
Oamenii-ar muri,
Oamenii la plug
10. Sora Soarelui,
Ea din grai grăia:
„Că eu sânt mai mare,
Că frate-mio-i Soare.	25. Și boii la jug”.

(Se cântă la câmp, când „gată de secere”).

II. BUZDUGANUL

A. 1. M-a cere, m-a cere
Ficior de-mpărat
Dar la-mpărăție
Trebui avuție	Și la-mpărăteasă
Haină de mătasă
Și la nouă frați
5. Și la împărat
Trebui coif pe cap	10. Nouă cai gătați
La nouă surori,
Nouă cingători.

.....

<p>B. 13. Jos, pe vale-n jos.
Secerăm ovăs,
Dar să nu legăm.
Ficiori să chemăm,
Ficiori de la boi,
Să lege după noi.</p> <p>20. Și de n-or veni,
Noi nume le-om pune:
Buzdugane–Mane,
Busuioc–Ioane!</p> | <p>Băciță, băciță</p> <p>25. Scoboară d-a munte,
Că holdele' coapte
Și vin păsărele
Și iau spicurele.
Vine corbu negru</p> <p>30. Și ia snopu-ntregu.
Vine-o cioară neagră
Și ia claia-ntreagă.</p> |
|--|---|

Acesta e cântecul *Buzduganului*. Se cântă deci când se poartă *Buzduganul*.

III. STĂPÂNĂ, STĂPÂNĂ...

<p>1. Stăpână, stăpână,
Nu te întrista (supăra)
Că holdele' rari,
Da' la spicu-s mari.</p> | <p>5. Dumnezeu va da,
Spicu': lingura,
Mărunchiu': copu',
Snopu': feldera,
Claia: găleata.</p> |
|--|--|

Toate se cântă pe cale. Dintâi se cântă *Buzduganul*, apoi după aceea: *Dealul Mohului*, apoi: *Stăpână, stăpână*. Dacă se gătește, o iau de la început. Cununa se cântă la masă și în casă, când înconjură masa, cântă:

<p>10. Stăpână, stăpână,
Gată cina bine,
Că cununa-ți vine.
Cunună de grâu,</p> <p>15. Pe masă de în
O veadră de vin.</p> | <p>Stăpână, stăpână
lie de mătăasă,
An' cina pe masă.</p> <p>20. Stăpâne, stăpâne,
Cămașe de în,
And'o veadră deplin"¹⁸.</p> |
|---|---|

În încheierea expunerii tematicii literare a primului tip muzical, amintim că în același an 1880, când Theodor Burada publica în „Convorbiri literare” *Cântecul cununii la poporul român din Transilvania*, apărea un document săsesc, amintit în capitolul *Mențiuni istorice despre obiceiurile agrare* intitulat *Agrarische Sitten und Gebräuche unter den Sachsen Siebenburgens*, publicat de un profesor de la gimnaziul evanghelic din Reghin. G. A. Heinrich. Pe lângă informații și materiale prețioase despre obiceiurile agrare ale țăranilor români transilvăneni, autorul publică și o variantă aparținând acestui tip. Cu toate lacunele și deficiențele de consemnare și transcriere. G. A. Heinrich aduce, prin acest document, ca și Béla Bartók, mai târziu, prin culegerea celor câteva mii de melodii populare românești de la țăranii ardeleni, *confirmarea permanenței bogatei culturi populare românești pe teritoriul transilvan*.

Expunem acest document după Ion I. Ioniță, *Dealul Mohului*, p. 146–148: „Profesorul Gustav Adolf Heinrich a străbătut, se pare, regiunile cu așezări săsești, regiunea Bistriței, a Târnavelor și a Sibiului, unde, în marea majoritate a cazurilor, sașii trăiesc alături de români. Astfel, el a fost îndemnat să dea, în completarea descrierii obiceiurilor săsești¹⁹, și fragmente de obiceiuri agrare românești din această regiune – date pentru noi foarte prețioase. Între altele, neavând să noteze vreun cântec de secere săsesc („Von sächsischen Ernteliedern ist mir leider kein einziges in seinem Wortlaut mitgeteilt worden”), publică, în

¹⁸ Ion I. Ioniță, *op. cit.*, p. 152.

¹⁹ Ion I. Ioniță, *Dealul Mohului*, despre lucrarea lui G. A. Heinrich, *Agrarische Sitten und Gebräuche unter den Sachsen Siebenburgens* (p. 146, nota 1): „Metoda lui Heinrich e mai mult cumulativă. Tot ceea ce îi apare în regiunile acestea mixte ca practicat de sași, chiar când datele sunt comune și populației românești, este prezentat de el ca manifestare săsească. Pe această cale merg, de altfel, și înaintașii lui: Schmidt și Schuster. O operă foarte delicată de discriminare rămâne însă de făcut, pe baza unui material comparativ”.

textul său, cântecul agrar românesc pe care îl găsește în această regiune, Târnava și Sibiu). Or, acest cântec agrar este tocmai *Dealul Mohului*. G. A. Heinrich îl notează de două ori: o dată la Tâlmăciu, deci tocmai în marginea apuseană a Țării Oltului, dându-i rezumatul german; a doua oară, într-un sat în împrejurimea Mediașului, dând textul în original. Nu uită să însemneze identitatea conținutului lor. Transcriem, așa cum se găsește, această pagină a profesorului german:

Alterthümlicher vielleicht ist das Lied, welches in Talmatsch bei Einbringung des «Busdugan» gesungen wird. Der Inhalt dessen bildet ein Streit zwischen der Sonne und Winde, wem von beiden der Preis für das glückliche Gedeihen der Früchte gebühre. Die Sonne behauptet, der Preis gebühre ihr, weil sie alles zur Reife bringe, der Wind wieder will den Preis für sich haben, weil ohne ihn durch die Sonne alles versegnet worden wäre. Im Hofe des Gutsherrn, singen die Schnitter folgendes Lied: „Herr und frisst den ganzen Segen auf²⁰. Und scheint dir der Segen für jetzt vielleicht nur gering, so verzage nicht, im nächsten Jahre wirst du desto reichlicher ernten“.

Ein lied ganz gleichen Inhaltes wird in der Umgegend von Mediasch von den romanischen Schnittern gesungen und da mir der Wortlaut desselben zu Gebote steht, theile ich hier gleich mit:

Pe dialu Mohului – umbra snopului
 zschine se umbrăscite – Sora Soarelui
 schi ku a Vuntului – j'ăle se entreba
 kare sint mai mare? – Sora Soarelui
 din Grèou en grăă: – ke jeu sint mai mare!
 al meu frăite Suoare, – Ke kint se ivăscite
 kumme enkelseschte. – S'ora Vuntului:
 ba jou sint mai mare, – kal meu fraite Vunt,
 le kint se ivăscite – lumme orekoreschte!
 Stepune, Stepune, nu chi entrista
 Kesche holda rare, schi la sziku-i mare
 Ke DumneSeu va da klaie gălate,
 snoppu verdula, schi morunschu knoppu!

Dann in den Hof eintretend:

Stepuna, Stepuna gate zschina bine,
 ke ku Nuna vine
 Rogu kit schurra pita kit masa!²¹

TIPUL II

Mai puține la număr decât cele ale Tipului I, variantele Tipului II au început să fie culese din anul 1935.

Cele 37 de variante pun în evidență 5 teme și 15 motive.

TEMA I,	<i>motivul 1:</i>	– Pregătirile femeilor în vederea seceratului: nr. 83, 85, 91, 92, 94, 97, 99;
	<i>motivul 2:</i>	– Plecarea cununii constituită din bogăția rodului pământului: nr. 78, 79, 80, 81, 83, 85, 86, 88–89, 90, 92, 93, 94, 95, 96, 98, 100, 101, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 112, 113, 114, 115;

²⁰ *Ibidem*, p. 147, nota 1: „Pe temeiul materialului de mai sus ne este ușor să ghicim versurile: Stăpână, stăpână/ Gată cina bine/ Că cununa vine/ Că de nu ni-i da/ Vine-o cioară neagră/ Și ia clăia-ntreagă; după cum în alte câteva rânduri, mai sus, ale unei urări făcute de secerători gazdei în „Urwegen” (adică în Gârbova – Sibiu) și în „Kerelsau” (Brad – Sibiu), găsim alte versuri cunoscute: „.... der Hausherr solle sich nicht betrüben, weil die Frucht dünn sei, sie sei aber gross an Aehren und deshalb würde der Gott geben die Achre einen Loeffel, die Garbe ein Mass und der Hauffe ein Viertel lassen würde, etc (Heinrich, p. 24, 25)”. „Stăpâne, stăpâne./ nu te întrista, că holdele-s rari/ da' la spic is mari/ și Dumnezeu va da/ spicu' lingura' snopul felderă/ clăia găleata”.

²¹ *Ibidem*, p. 148, nota 1: „Die deutsche Übersetzung ist nicht beigelegt, da der Inhalt, wie schon bemerkt, dem in Talmatsch gesungenen Liede ganz gleich ist”.

	<i>motivul 3:</i>	– Drumul parcurs de cunună și aprecieri asupra ei: nr. 80, 90, 91, 92, 93, 95, 96, 110, 113.
TEMA a II-a,	<i>motivul 4:</i>	– Descrierea muncii: <ul style="list-style-type: none"> a. Fetele seceră: nr. 78, 80, 83, 84, 85, 86, 88, 89, 91, 94, 99, 101, 102, 105, 106, 107, 114, 115; b. Compararea holdei (compactă și înaltă) cu un zid: nr. 78, 80, 83, 84, 85, 86, 88–89, 91, 94, 99, 101, 102, 105, 106, 107, 114, 115; c. Feciorii leagă snopii și fac clăi: nr. 78, 80, 84, 102, 105, 106, 107, 115; d.1 – Compararea clăilor cu soldații: nr. 78, 79, 80, 84, 85, 86, 98, 100, 102, 104, 105, 106, 107; d.2 – Compararea clăilor cu oile pe munte: nr. 78, 79, 102, 104, 105, 106, 107.
TEMA a III-a,	<i>motivul 5:</i>	– Purtătoarea cununii, posesoare a unor însușiri alese: nr. 79, 80, 88–89, 96, 100, 104, 114;
	<i>motivul 6:</i>	– Compararea fetelor de măritat cu merele coapte bune de cules: nr. 82, 92, 93, 94 bis, 95, 101, 109, 111, 112.
TEMA a IV-a,	<i>motivul 7:</i>	– Udarea cununii: nr. 78, 79, 86, 87, 91, 92, 93, 94, 95, 98, 110, 112, 114.
TEMA a V-a,	<i>motivul 8:</i>	– Anunțarea alaiului: nr. 104;
	<i>motivul 9:</i>	– Chemarea gazdei în întâmpinarea cununii: nr. 95, 109;
	<i>motivul 10:</i>	– Cererea darurilor: nr. 104;
	<i>motivul 11:</i>	– Salutul adresat gazdei la ieșirea în ocol: nr. 87;
	<i>motivul 12:</i>	– Invitația făcută gazdei de a-și curăța hambarele pentru a primi noua recoltă: nr. 88–89, 91, 94, 95, 100, 104, 114;
	<i>motivul 13:</i>	– Învârtirea în jurul mesei: nr. 104;
	<i>motivul 14:</i>	– Cererea de a se aduce un tânăr care să ridice cununa: nr. 88–89, 94;
	<i>motivul 15:</i>	– Urarea de încheiere făcută gazdei: nr. 91.

Și în variantele acestui tip numărul temelor și al motivelor variază din cauze expuse la începutul acestui capitol.

Cele mai multe cuprind două teme (11 variante); cu trei teme sunt 9 variante, cu o temă sunt tot 9 variante, cu patru teme sunt 7 variante și, în sfârșit, cu 5 teme este o singură variantă.

Cele mai ample texte ale acestui tip au fost culese în 1935, din comunele Șanț și Leșu, jud. Bistrița-Năsăud: nr. 94, 95, 104.

Sucesiunea motivelor 2, 3, 4, în această ordine, este frecventă în variantele acestui tip. Altfel conținutul motivului 4 putea să-i stabilească locul imediat după motivul 1.

Înainte de expunerea temelor amintim că poezia cântecului de seceriș în general, și a acestui tip în special, ca de altfel aproape întreaga creație de poezie populară românească, are ca obiect principal realitatea imediată.

TEMA I este o introducere în acțiunile ce vor urma și este cea mai frecventă – în 29 de variante. *Motivul 1* al Temei I cuprinde pregătirile secerătoarelor pentru seceriș:

Dimineață ne-am sculat Săcera-n mână am luat
 Și pe obraz ne-am spălat, Și la hold-am alergat,
 Lu' Dumnezeu ne-am rugat, Mare hold-am secerat. (nr. 94)
 Poale **albe**-am suflecat,

„Pregătirea” secerătoarelor nu este una oarecare. În acest caz ea *ar putea fi* o acțiune lustrală în vederea executării actului ritual care este secerișul. (Ne putem întreba dacă secerișul, în această împrejurare nu este asimilabil unui sacrificiu ritual.) Purificarea se face prin apă și prin rugăciune. *Albul* hainei („poale **albe**”) nu este numai simpla observație vestimentară, ci conotează ideea de puritate – curățenia, imacularea celor care urmează să facă sacrificiul pentru ca acesta să fie primit într-o ordine mai înaltă.

Alcătuită de asemenea din șapte versuri, ca și cea de mai sus, este și varianta din Feldru (nr. 99), cu următoarele diferențe; versul 5 lipsește, în schimb apare un vers nou: „Rouă groas-am scuturat”. Aceste două variante cunosc cea mai mare dezvoltare a motivului 1; în restul variantelor, motivul evoluează pe parcursul a doar patru versuri.

Motivul 2 este cel al plecării cununii, constituită din bogăția rodului pământului. Este cel mai frecvent motiv din materialul investigat. Și aici se relevă mai întâi spațiul din care pornește desfășurarea evenimentului, spațiu privilegiat prin belșugul pe care îl oferă (sau îl va oferi) „țarina plină” – acest plin care definește conținutul semantic al versurilor.

Ar mai fi de remarcat alternanța *apropiere/depărtare, pleacă/vine, încarcă/descarcă* (nr. 81, 85, 90, 93, 108, 109).

Ca și în cazul conținutului primei teme a Tipului I și a celorlalte tipuri, după cum vom constata, se relevă, și aici, mai întâi spațiul privilegiat în care se desfășoară evenimentul:

Di unde cununa pleacă, Rămâne țarina plină;
 Rămâne țarina-ntreagă; De unde cununa vine,
 Di unde cununa vini, Multe clăi or pune mâne. (nr. 80)

În unele variante, versul 2 este înlocuit cu „Multe cară mâine-ncarcă” (nr. 81, 85, 90, 93) sau „Multe cară să discarcă” (nr. 108, 109) sau „Multe clăi or pune-ndată” (nr. 113).

În variantele culese în comune așezate în zona de dealuri foarte înalte, ca Rebra și Parva, versurile de introducere cuprind și condițiile de relief:

Coborâm din dial cu pciatră,
 Di la holdă secerată. (nr. 78, 107)

În Munții Rodnei, ca și în Munții Apuseni, Căliman sau Poiana Ruscăi, arăturile se fac și în terase, pe înălțimi, unde cultura grâului este anevoioasă, din cauza temperaturii scăzute și a ploilor abundente, iar coacerea lui întârzie, în unele locuri, până în mijlocul lunii septembrie:

De la vârvu' munteluiu,
 Vine fruntia grâului. (nr. 95)

Într-o variantă din comuna Șanț se precizează chiar locul holdei de unde a pornit cununa și se face elogiul ei, constituindu-se astfel și *motivul 3*:

De la vârvu' **Arșiții**,
 Vine fruntea cununii. (nr. 90, 91)

Din același sat, o altă variantă mai aduce un amănunt asupra formei reliefului:

De la vârvu' **obcinii**,
 Vine fruntea cununii. (nr. 92, 93)

În satul Maieru, localizarea diferă:

Vine fruntia grâului,
 Di la vârvu' **măgurii**. (nr. 110)

Sugestia spațiului este foarte sobră. În genere, sunt evocate doar formele de relief, bunăoară **deal**, cu variantele **obcină**, **măgură** etc.

Uneori apare și o notă personală a tinerelor secerătoare:

Cununița grâului,
Di pe vârvu' dealului,
Din holda **drăguțului**. (nr. 96, 113)

Câteva variante ale motivului 3 cuprind un element comun colindelor și, câteodată, baladelor, și anume localizarea istorică: „Țăligrad” (nr. 88) sau „Țălegrad” (nr. 95):

Din sus de la răsărit, Mândră cunun-o pornit;	Din jos de la Țăligrad , Mândră cunun-o plecat. (nr. 88, 104)
--	---

TEMA a II-a: descrierea muncii. *Motivul 4 a* este cules de pe o arie destul de mare (17 sate).

Ar fi de observat că structura acestei secvențe se desfășoară în doi timpi. Primul constă în înfățișarea unei acțiuni, urmată de „explicația” prin comparare, orice comparație urmărind, de fapt, facilitarea înțelegerii, aducerea unui *ce* necunoscut în sfera a ceea ce este deja știut.

Versul care ne vorbește despre faptul că fetele sunt cele care seceră este însoțit de un altul care statuează o comparație hiperbolică – *motivul 4 b*:

Secerat-o fetele,
Holdă ca păretele. (nr. 78, 86)

În unele comune ca Rodna (nr. 84), Rebra (nr. 78), Parva (nr. 105, 106, 107), Rebrișoara (nr. 80), Ilva Mare (nr. 102), ideea este completată de cea a contribuției feciorilor, marcând *motivul 4 c*:

Fetile o' săcerat,
- Ficiorii clăi o-nșirat (nr. 78),

cu varianta: „Ficiorii znopci o legat”. (nr. 115)

Aproape întotdeauna, de acest motiv se leagă acela al comparației destinată a scoate în evidență belșugul – *motivul 4 d*.

Motivul d 1:

Ș-așa-s clăile-nșirate, Ca cătanile-n paradie;	Ș-așa-s clăile rânduț, Ca cătanile-n drumuț. (nr. 80)
---	--

Alte variații:

Și-așa-s clăile de multe,
Ca cătanele răgute. (nr. 86)

sau:

Și-așa-s clăile rânduri,
Ca cătanele-n țuguri. (nr. 78)

sau:

Ș-or pune așa de multe,
Ca cătane mnii și sute. (nr. 98)

În satele mai dinspre munte intervine un element local specific. Astfel, la Rodna cătanele sunt localizate:

Ș-așa-s clăile de multe,
Ca cătanele **pe munte**. (nr. 84)

Alteori, semnificativ, termenul secund al comparației este luat nu numai din sfera socială, ci și din cea animală (*motivul d 2*). În ambele cazuri însă există sugestia unui spațiu întins, înfățișat de la înălțime, pentru că numai în acest fel poate să aibă loc o percepție globală a cantității:

Ș-așa-s clăile de multe,
Ca oițele pe munte. (nr. 78, 102, 104, 105, 107)

Dezvoltarea acestui element față de cel al comparației cu cătanele este mult mai mică, iar frecvența acestui tip de comparație este mai redusă.

În zona sud-vestică a Bistriței-Năsăud, deși relieful se domolește treptat către platoul Transilvaniei, tematica legată de cele două ramuri de activitate, agricultura și păstoritul, se intensifică.

TEMA a III-a este consacrată fetei încununată și celorlalte secerătoare. *Motivul 5* cuprinde elogiul frumuseții și virtuților fecioarei alese să fie, pentru un moment, în atenția întregului sat:

Cine duce cununa	Care-o pun domnii-n pahară;
Curată-i ca lumina,	Ca lumina cea de său.
Ca lumina cea de ciară,	Care-o pun domnii-n bacău. (nr. 88, 96, 100)
	sau bocău, uneori [...] (nr. 79, 80, 114)

Sugestia curățeniei desăvârșite se face prin recursul la comparații dezvoltate – cu substanțe care simbolizează prin excelență puritatea: ceara și sticla transparentă. *Lumina*, obstinat evocată, este atât principiul cosmic, cât și simbol spiritual. Situarea fetei, purtătoare de cunună, într-un nimb de lumină semnifică o supremă consacrare tocmai prin afirmarea consubstanțialității sale cu cel mai subtil element.

Motivul 6 cuprinde compararea merelor coapte cu fetele care au ajuns la vârsta căsătoriei:

D-așa-i rându' fetelor,	Stau rânduri pe crengurele.
Ca rându' merelor.	Dacă prind a se mări,
Când is mere mărunțele,	lele prind a se răi. (nr. 112)

Alte variante: „Stau pe creangă-nșirătele” (nr. 101) sau „Stau pe crângi înșirătele” (nr. 95), după cum în loc de *mărunțele* intervine regionalismul *mănânțele*. (nr. 92, 93)

Cu această subtilă aluzie se relevă tangențele între cele două obiceiuri: cununa secerișului și nunta.

TEMA a IV-a. Principala temă din cântecul cununii, comună tuturor tipurilor, cu excepția Tipului I. este aceea a udatului. Este cea mai dezvoltată și cunoaște cele mai numeroase variații.

În toate variantele acestei teme se oglindește fidel o bună parte din desfășurarea ceremonialului:

Intrăm cu cununa-n sat	Că nime' nu ne-o udat.
Și nime' nu ne-o udat.	Nu știu vâile-o' stârpi,
Nu știu vâile-o' săcat,	Or' ficiorii s-o' durmit,
Or' ficiorii s-o' culcat,	Că nime' nu ne-o stropit. (nr. 78)

Uneori, în locul **cununii** apare, prin metonimie, **grâul**:

Noi intrăm cu grâu-n sat
Și nime' nu ne-o udat. (nr. 79 – Rebra)

Alteori tabloul este mai dinamic și cu referințe la existența mai multor cununi:

Noi intrăm cântând în sat,	Ș-au scos apă din fântâni
Tăți ficiorii s-au sculat	Și ne-au udat pe cununi. (nr. 95)

Sunt cazuri în care motivul debutează cu o adresă directă:

Viniți, ficiori, cu apa	Veniți, ficiori, cu râu'
Și ne udați cununa;	Și ne udați grăuțu', (nr. 112)

sau, mai simplu:

Haidaț', ficiori, cu apa
Și ne udat' cununa. (nr. 114)

Într-o variantă se formulează mustrarea:

Că tare nu ne-aț' udat,
Or' fântânile-o' săcat? (nr. 94)

sau: „Nu știu, vâile-or săcat?” (nr. 79) („vale” aici cu sensul de apă curgătoare).

În altă variantă, dimpotrivă, abundența udării cununilor este cea care stârnește protestul:

Noi intrăm cântând în sat, Tăți ficii s-au sculat Ș-au scos apă din izvoară	Ne udă de ne omoară; Și-au scos apă din fântâni Și ne udă pe cununi. (nr. 95)
---	--

Forma cea mai uzuală este:

leșâți, fișiori, cu apa Și ne udați cununa;	leșâți, ficii, cu râu' Ca să ne udați grâu'. (nr. 91, 92, 93, 112)
--	---

Într-una din variante, cununița este „înrotată”, iar udarea ei se asociază aluziv cu cererea darurilor:

Cununiță înrotată, Trăbui-ai adăpată,	Nu cu apă din pârâu, Că cu jin din fâgădău. (nr. 81)
--	---

Uneori, tema udării cununii este legată de referința la căsătoria fetei care poartă cununa, asocierea având la bază ideea de rodnicie:

Cununa trebe udată, Fata trebe sărutată;	Cununa trebe (s)tropită, Fata trebe drăgostită. (nr. 86, 87)
---	---

sau:

Cununa trabe udată,
Fata trabe măritată. (nr. 87)

Într-o singură variantă se face auzit blestemul cu moartea pentru neudarea cununii:

Cine n-a uda cununa
Să n-ajungă săptămâna. (nr. 98)

Dezvoltarea acestui motiv este mai mare în comparație cu celelalte, dată fiind importanța momentului ritual corespunzător în cadrul obiceiului.

TEMA a V-a cuprinde patru motive. Primul este *motivul 8* – vestirea sosirii alaiului, prezent într-o singură variantă:

Noi vinim pe lângă prag, Cu cununa cât un stia;	Noi vinim pe lângă puartă, Cu cununa cât o ruată. (nr. 104)
--	--

Și aici este o aluzie la nuntă, prin compararea cununii cu „steagul” nupțial.

Urmează *motivul 9*, chemarea gazdei în întâmpinarea cununii, motiv atestat în trei variante:

De ieși, gazdă, până-n prag, Că vinim cu mare drag, Cu cunună cât un steag;	De ieși, gazdă, până-n poartă, Cu cununa ca și-o roată. (nr. 109)
---	--

Fiți, gazdă, cu voie bună, Noi vinim cu cunună. (nr. 87)	leși-ni, gazdă, 'nainti, Că venim cu mare cinste. (nr. 100)
---	--

Legat de motivul de mai sus apare cel al darurilor – *motivul 10* –, lipsit de amprenta magică, ca în celelalte regiuni, unde neîmplinirea cererii aduce amenințarea cu dezlănțuirea forțelor distrugătoare ale naturii asupra viitoarei recolte:

leși-ne, gazdă, 'nainte,
C-o cupă de vin șerbinte,
Că-ț' vinim cu mare cinste. (nr. 104)

Intrând în ograda gospodarului, secerătoarele adresează gazdei invitația la voieșie, pentru întâmpinarea marii sărbători – *motivul 11*:

Fiți, gazdă, cu voie bună,
Noi vinim cu cunună. (nr. 87)

Noul rod pretinde condiții speciale de găzduire și atunci i se fac gospodarului diverse recomandări – *motivul 12*:

Mătură, gazdă, coșu',	Mătură, gazdă, celna,
Că venim cu grâu roșu;	Că venim cu cununa (nr. 100)

sau:

Mătură-ț', gazdă, podu',	Mătură-l di cel de an,
Că noi am sosât cu grâu';	Că-ț' aducem din iest an. (nr. 95)

Ideea de curățenie are aici, ca și în colinde, un sens simbolic, ea răspunzând cu o perfectă simetrie motivului purificării prin apă a secerătoarelor (vezi mai sus). Și în acest caz este vorba de o purificare rituală a locului destinat să adăpostească rodul viu, în așteptarea reînvierii sale.

În varianta 94, „grâu' ” este înlocuit cu o reprezentare metonimică: „C-amu-ț' intră **norocu'** ”.

În comuna Șanț se menționează cu această ocazie și timpul secerișului:

Mătură-l de grâu de toamnă,
Să-ți adușem din iast' tuamnă. (nr. 91)

Există, desigur, și seceriș de vară:

Mătură-l de grâu de vară,
Că-ț' aducem din ias' vară. (nr. 94)

În varianta din Bistrița Bârgăului, gazda este invitată să deschidă coșul și celna, nu să o măture. (nr. 114)

Elementul creștin apare prin compararea frumuseții grâului cu chipul lui Hristos. pe fondul reprezentărilor euharistice bine cunoscute tuturor:

Tăt grâu mândru și frumos,
Ca și fața lui Hristos. (nr. 94)

Urmează, în continuare, împlinirea uneia dintre practicile obiceiului – *motivul 13* – înconjurarea mesei. legat de cererea de daruri:

Învârti-te, roată-n casă,
C-o cupă de vin pe masă, (nr. 104)

după care se cere aducerea unui tânăr la fel de virtuos, pentru a lua cununa de pe capul tinerei secerătoare – *motivul 14*:

Noi cununa nu vom da,	Un tânăr fără mustață,
Până nu ni-ț' arăta,	Să sărute fără greață. (nr. 88, 89)

Ultimul – *motivul 15* – cuprinde urarea de încheiere:

Să fii, gazdă, veselos! (nr. 91)

sau:

Să trăiești, gazdă, cu bine,
Lădoaili fie-ți pline! (nr. 94)

TIPUL III

Reamintim cele ce am enunțat înaintea începerii prezentării tipurilor, și anume faptul că textele literare ale tipurilor melodice ce vor urma, respectiv ale Tipurilor III, IV, V etc. cuprind, în majoritate, teme și motive existente în Tipul al II-lea și, foarte puține, în Tipul I. În ultimele tipuri (V, VI, VII) mai apar și câteva motive noi față de Tipul I și Tipul al II-lea.

Prezentarea textelor va fi raportată deci la temele și motivele primelor două tipuri, cu semnalarea diferențelor, acolo unde va fi cazul.

Cele 62 de variante literare pe care se cântă melodiile încadrate în Tipul al III-lea melodic cuprind următoarele teme și motive comune cu cele din Tipul al II-lea:

TEMA I,	<i>motivul 1:</i>	– nr. 163, 169;
	<i>motivul 2:</i>	– nr. 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 152, 153, 154, 155, 156, 158, 160, 162, 163, 166, 168, 169, 171, 173, 175, 176, 178, 179a;
	<i>motivul 3:</i>	– nr. 121, 122, 126, 142, 149, 167, 169, 175, 177.
TEMA a II-a,	<i>motivul 4 a:</i>	– nr. 117, 154, 155, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 166, 167, 169, 173, 175, 176, 177, 178, 179;
	<i>motivul 4 b:</i>	– nr. 117, 154, 155, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 166, 167, 169, 173, 175, 176, 178, 179;
	<i>motivul 4 c:</i>	– nr. 117, 155, 158, 159, 163, 164, 167, 169, 173, 176, 177;
	<i>motivul 4 d. I:</i>	– nr. 116, 117, 155, 156, 158, 159, 162, 163, 164, 166, 169, 173, 175, 176.
TEMA a III-a,	<i>motivul 5:</i>	– nr. 116, 129, 133, 136, 154, 155, 158, 168, 169, 173, 174, 178, 179.
TEMA a IV-a,	<i>motivul 7:</i>	– nr. 129, 135, 136, 138, 139, 140, 142, 150, 153, 157, 162, 163, 164, 165, 167, 169, 170, 171 a, b, c, d, e, 172, 173, 175, 177.
TEMA a V-a,	<i>motivul 9:</i>	– nr. 162, 163, 169, 171 c, d, 172;
	<i>motivul 10:</i>	– nr. 171 a, b, c, d;
	<i>motivul 11:</i>	– nr. 164, 171 b, 172;
	<i>motivul 12:</i>	– nr. 116, 156, 165, 169, 171 a, b, e;
	<i>motivul 15:</i>	– nr. 135, 136, 145.

TEME ȘI MOTIVE COMUNE CU CELE DIN TIPUL I:

TEMA a II-a,	<i>motivul 2:</i>	– nr. 170;
	<i>motivul 3 a:</i>	– nr. 171 a;
	<i>motivul 3 b:</i>	– nr. 120, 123, 126, 127, 128, 131, 132, 133, 137, 140, 141, 142, 143, 144, 148, 149, 150, 152, 170;
	<i>motivul 5:</i>	– nr. 145.

ALTE MOTIVE ȘI SECVENȚE:

+ Creștine – nr. 134, 135, 136, 139, 140, 142, 151, 173.

Examinând tabelul de mai sus, se observă că din Tipul al II-lea lipsesc: *motivul e* din Tema a II-a; *motivul 6* din Tema a III-a; *motivele 8, 13 și 14* din Tema a V-a.

TEMA I – a episodului introductiv – este cea mai frecventă.

Motivul 1, prezent numai în două variante, este același cu cel din Tipul al II-lea melodic, cu foarte mici diferențe de formulare și dezvoltare:

Dimineață ne-am sculat	La Dumnezeu ne-am rugat,
Și pă obraz ne-am spălat,	Holdă mare-am săcerat (nr. 163)

sau:

Dimineață ni-om sculat
Și ni-om dus la secerat. (nr. 169)

Motivul 2, al plecării cununii, cel mai frecvent în Tipul al II-lea, își păstrează și aici aceeași consistență (în 53 de variante). Dezvoltarea lui variază între un vers, într-o singură variantă (nr. 120), culeasă în satul Hodac, și șapte versuri, într-o altă variantă, culeasă zece ani mai târziu, în aceeași localitate – Hodac (nr. 126).

Există două variante cu opt versuri culese din satele Șutu și Plaiuri, jud. Cluj, cu o imixtiune satirică:

De unde curuna pleacă,	Numa' holda badelui,
Rămâne țarina seacă ;	Colo-n vârful dealului
De unde curuna vine	Și-acela s-a secera
Altă holdă nu rămâne.	Dac-a răsări luna. (nr. 170, 171 b)

În majoritatea variantelor în care apare *motivul 2*, acesta cunoaște desfășurarea pe care am văzut-o în Tipul al II-lea. El se întinde pe două versuri (în 18 variante) sau pe patru versuri (în 15 variante). Mai rar pe trei, cinci sau șase versuri.

Motivul 3, al precizării drumului parcurs de secerători cu cununa, variază în funcție de relieful zonal. Astfel, în două variante din satul de munte Coșbuc găsim versul: „Noi venim pe drum *de piatră*” (nr. 167, 169). În satul Hodac apare: „Di la *râu* din *dialul lat*” (nr. 122), iar alte variante, dintre care una tot din Hodac (nr. 126) și alta din Sângeorz-Băi (nr. 121), sunt mai directe: „De la *grâu* din *dialu' lat*” sau „înalt”. Versul acesta este urmat frecvent de Tema a IV-a, *motivul 7* – udatul cununii –, asupra căruia vom reveni la timpul cuvenit.

TEMA a II-a, motivul 4 face o descriere a muncii identică cu cea din Tipul al II-lea (în 19 variante). Intervin totuși diferențe:

Fetile or săcerat
Și cununa o purtat (nr. 179)

și:

Și ficiorii-o **ajutat**,
Snopii de i-o' ridicat. (nr. 159)

Motivul 4, prezent în 21 de variante, aduce ca noutate referințe toponimice:

Pus-au clăile-n rânduț,	Pus-au clăile șireag,
Ca cătanele-n Cluj ;	Ca cătanele-n Răteag . (nr. 156, 162)

TEMA a III-a este consacrată aici, spre deosebire de Tipul al II-lea, numai purtătoarei cununii.

Motivul 5 apare în 12 variante și are o întindere între 2 și 6 versuri.

Fantezia creatoare este deosebit de bogată, mai ales în ce privește registrul comparațiilor. Astfel:

Ca lumina cea de **ceară**,
Care-o pun domnii-n **păhară**,

sau:

Ca lumina cea de său,
Cari-o pun domnii-n **bocău**, (nr. 158, 168)

sau:

Cari-o pun domnii-n **bacău**,

după cum am observat în Tipul al II-lea, nr. 88, 100. Variantele cuvântului **bocău** în textele Tipului al III-lea sunt următoarele: **hinteu** (nr. 116), **bocheu** (nr. 174), **canceu** (nr. 178), **cănceu** (nr. 155), **ceaclău** (nr. 169), care au corespondentul *sfeșnic*.

Prin acest motiv, în trei variante, se face legătura cu Tema a IV-a, *motivul 7* – udarea cununii:

Cine duce cununa
Multă ap-a căpăta, (nr. 177)

Cine pe drum ne vedea
Cu gura ne lăuda
Și cununa mni-o stropia,
Tot cu apă di la munte,

Ca pe-aici fete nu-s multe,
Rotunjoare la obraji
Și harnice la izlaz. (nr. 173)

Se amintește și se insistă și pe condiția principală ce trebuie s-o îndeplinească purtătoarea cununii:

C-o aduce-o fată mare,
Fată mare și curată. (nr. 129),

aceasta, deoarece fata poate fi considerată un substitut al zeității vegetale, al cărei atribut este cununa de grâu.

TEMA a IV-a. motivul 7, udatul cununii, apare în 24 de variante și se desfășoară între 2 și 18 versuri.

Conținutul se grupează în două secvențe: una dintre acestea seamănă până la un punct cu motivul analog din Tipul al II-lea, iar cealaltă secvență aduce o sumă de detalii noi.

Mai întâi apare îndemnul de a se uda cununa, precedat de un vers frecvent mai ales în cântecul propriu-zis, aici prezent pentru prima dată:

Frunză verde mătrăgună,
Adă apă la cunună!

Frunză verde castravete,
Cununa moare de sete! (nr. 129)

Cununa apare aici personificată, amenințată cu moartea din lipsa apei.

În altă variantă, cununii degradate din lipsă de apă i se opune propria ei ipostază solară, hrănită simbolic de viul fluidelor cosmice:

Cununiță scuturată,
Numi-o trăbuie udată,

Cu apă di la izvoare,
Ca să fii ruptă din soare. (nr. 165)

Cununa ar mai putea avea chiar o altă culoare decât cea a grâului:

Cununiță-mbujorată. (nr. 162)

Eventuala neîmplinire a celui mai important moment din întregul ritual nu rămâne neobservată, nesemnlată, fiind chiar admonestată:

Noi venim pe drum de piatră,
Cu cununa neudată.
Nu știu văile-o' săcat,

Or' ficiorii s-o' culcat?
Nu știu văile-o' stârpit,
Or' ficiori-o' adormit? (nr. 167)

Tot așa, cu mici variații și în nr. 157 și 169.

De tema udării sunt legate aluziile la daruri, dintre care, în primul rând, băutura:

Cununiță-mfluturată,
Trăbui-oi adăpată,
Tă' cu apă din pârâu

Și cu vin din făgădău;
Tăt cu apă din văduț
Și cu vin din păhăruț (nr. 164)

sau, în altă variantă:

Cu apă din fântâniță,
Cu jin di la crâșmăriță (nr. 163)

sau:

Nu cu apă din ulcior,
Că cu jinars **monopol**. (nr. 162)

În două variante din satele Plaiuri și Șutu, jud. Cluj, ideea este dezvoltată pe dimensiunea a 18 și, respectiv, 14 versuri, cu o nuanță de voie bună mai accentuată, în detrimentul solemnității rituale, prin mijlocirea unor versuri de factura cântecului propriu-zis:

Bade, am trecut p'ângă tine,
N-ai țapat apă pă mine;
Am trecut p'ângă dumneata

Și n-ai udat curuna.
Frunză verde de alună,
Adă apă la curună,

C-am gătat de secerat, Multă sete am răbdat. Ce sat îi acesta sat, Că oamenii s-o' culcat?	S-o' culcat cu soarele, N-o' udat curunile; Și s-o' culcat cu găina Și nici n-o' udat curuna. (nr. 170)
---	--

A se observa în varianta nr. 171 luarea în răspăr a lenei și referința toponimică:

Lele cu fântâna-n curte N-are apă să ne ude, Îi săcată fântâna. Că n-o udat cununa.	P-aice, pă la Bălcești, Nici apă nu găsești, Nici s-adape găina, Nici să ude curuna. (nr. 171 b)
--	---

Într-o variantă din satul Plaiuri apare chiar și blestemul de moarte pentru nesocotirea udării cununii:

Cine n-a uda curuna Să n-ajungă săptămâna,	Săptămâna Paștilor, Vinerea Rusaliilor. (nr. 172)
---	--

Într-o zonă cu un relief neprielnic culturii grâului (de dealuri înalte, situate în preajma Munților Căliman și Gurghiu), obiceiul cununii secerișului s-a păstrat într-o formă arhaică, datorită izolării satelor. Greutățile cu care oamenii erau confrunțați în lupta cu natura aspră au determinat și ele conservarea mai îndelungată a caracterului magic al ceremonialului practicat la sfârșitul secerișului. Astfel, în localitatea Solovăstru, jud. Mureș, în anul 1938 s-au consemnat în textul cântecului cununii următoarele versuri, culese de la două cântărețe:

1. Coborât-o, coborât, 2. Coborât-o boul sfânt , 3. La fântână-n țarină, 4. Apă-n buze și-o luat	5. Și din coarni-o scuturat, 6. Țarina o răurat 7. Și Dumnezeu rodo a dat. (nr. 142)
--	--

Într-o variantă ulterioară, înregistrată 29 de ani mai târziu de la una dintre cele două informatoare, apare schimbat doar versul 7:

Dumnezeu ploaie ne-o dat,

urmat de:

De secerat am scăpat Și din gur-o cuvântat: Creșteți, grăie, până-n brăie,	Voi, săcări, pân' subțiuări, Voi, ovesă, până-n mesă. (nr. 140)
--	--

Mai este o variantă din Toplița, jud. Mureș, culeasă de la o femeie de 32 de ani în anul 1929, care cuprinde episodul animalului cu puteri miraculoase, într-o formulare deosebită de primele două variante:

D'ascuțați o întâmplare, Ce-am văzut la prânzu' mare: Un bou roșu și bălțat, Din ciurdă cum o scăpat, O dat raita prin țarină Și s-o oprit la fântână, Apă-n buze o luat,	Holdile le-o' rourat. Da' cine le-a scutura? Da' preoții cu ruga, Feciorii cu cismele, Bătrânii cu vorbile, Fetele cu sucnele. (nr. 136)
---	---

În vechea cultură autohtonă, ca și în cea a altor popoare, după cum se știe, unor animale sălbatice sau domestice li se atribuiau puteri miraculoase – un rost sacru în slujba nevoilor umane – și de aceea erau adorate.

Bourul (*bos taurus primigenius* L.), existent pe teritoriul Daciei încă din epoca preistorică, considerat de către daci animal sacru, *zimbrul* (*bison bonarus* L.) (amândouă animale sălbatice), ca și taurul (în denumire populară – *buhai*²²), au generat în planul mitologic românesc „*boul sfânt*”. Existența cultului a fost eșalonată de cercetători în mai multe stadii de dezvoltare: 1. arhaic (geto-dac), 2. popular tradițional (daco-roman și român) și 3. cult, prezent în iconografie, heraldică și sigilografie²³.

Referindu-ne la punctul al 2-lea, stadiul popular, este socotit cel al superstițiilor, credințelor și datinilor. apoi al expunerilor narative, ca și al realizărilor plastice și sculpturii.

²² E. Botezat, *Bourul și zimbrul*, în „Analele Academiei Române”, Secția Științe, 1913, apud R. Vulcănescu, *op. cit.*, p. 667

²³ R. Vulcănescu, *op. cit.*, p. 498.

Din străvechiul cult al taurului s-au păstrat reminiscențe într-o mare parte din folclorul nostru, în basme, colinde și în datini legate de vechi ritualuri agrare. Din Transilvania amintim *tânjauda*²⁴, *boul înstruțat*²⁵. Sacralitatea acestui animal a fost prezentă la multe popoare din zona sud-est europeană, la vechii egipteni, ca și în sudul Asiei, la indieni. Reamintim că la vechii egipteni din celebrul oraș Memfis, care era un mare centru religios, întruchiparea zeului suprem Ptah era boul sacru Apis, protector al artelor și meșteșugurilor²⁶. Dar nu orice bou putea deveni Apis, ci numai dacă întrunea anumite semne de distincții față de ceilalți: o culoare specifică a părului, o combinație anume a petelor albe, după cum și alte caracteristici cunoscute numai de sacerdoți, caracteristici apropiate de cele amintite în varianta din Toplița:

Un bou roșu și bălțat (nr. 136)

Descoperirile arheologice au scos la iveală dovezi despre legăturile comerciale și culturale, cu milenii în urmă, dintre popoarele antichității. Și pe teritoriul țării noastre, în localitatea Pănet de pe malul Mureșului, s-a descoperit o mică statuie reprezentându-l, după părerea arheologilor, pe boul Apis. Ea este expusă în muzeul județean din Târgu-Mureș²⁷.

Statuete egiptene reprezentându-i pe zeii Amon și Osiris au fost descoperite și în Urali și Siberia, după cum mai mulți scarabei (cărăbuși), de culori diferite, au fost descoperiți în insula Berezan, lângă Odesa²⁸.

Din pleiada divinităților trace îl amintim pe Dionisos, „zeul cu chip de taur”; ulterior, zeul Mitra apărea și el într-o asemenea ipostază.

Dacia preistorică era învecinată la nord-est cu Taurida (o parte din Boemia), în care cultul taurului era foarte dezvoltat. Această zonă a făcut parte, în urmă cu peste 2000 de ani, din marele stat dac făurit de Burebista²⁹.

Cultul boului a dăinuit și la alte popoare europene, în forme asemănătoare cu cele de pe teritoriul românesc. Astfel, în Franța, în localitatea „La Pouilly”, lângă Dijon, când urmează să se taie ultimele spice de grâu, se mână în jurul ogorului un bou împodobit cu panglici, flori și spice de grâu și toată ceata de secerători îl urmează jucând. Apoi, un om deghizat în diavol taie ultimele spice de grâu și ucide îndată boul. O parte din carnea animalului se mănâncă la cina secerișului, o altă parte o sărează și se păstrează până în prima zi a însămânțatului de primăvară³⁰.

Pe teritoriul românesc, descoperirile arheologice au scos la iveală figurine de lut reprezentând bovidee sau numai capetele acestora, având cadranul solar sau o stea între coarne sau cu rozete în frunte.

Simbolismul taurului și al capului de bour cu stea în frunte a fost cuprins în compoziția stemelor Moldovei, a lui Mihai Viteazul și a Principatelor Unite.

Monede cu bourul Moldovei.

²⁴ Tancred Bănățeanu, *Obiceiurile populare în Țara Oașului*, București, 1956.

²⁵ Ion I. Lăpușneanu, *Împănatul boului pe valea Someșului Mare*, în „Samus”, 1967–1977, 1978, p. 61–66.

²⁶ N. Petrovski și A. Belov, *Țara Marelui Hapi*, București, Editura Tineretului, 1955, p. 236. (Traducere de Gh. Ghemiușliu și A. Poterașu), *Dicționarul enciclopedic român*, vol. I, A–C, București, Editura Politică, 1961, p. 159 consemnează: „Apis, taurul sacru în religia egipteană, adorat la Memfis ca încarnare a zeului Osiris, simboliza energia creatoare a naturii. Era folosit și ca simbol al Egiptului. Cultul lui Apis a cunoscut o largă răspândire în sec. X–VI î.e.n. Se numea Hapi”.

²⁷ F. Urseanu, *Boul Apis pe malul Mureșului*, în „Flacăra”, XII, nr. 37, 1963, p. 16.

²⁸ N. Petrovski și A. Belov, *op. cit.*, p. 476.

²⁹ V. Medan, *Cântecul cununii din Solovăstru*, în „Samus”, 1976–1977, 1978, p. 138.

³⁰ James George Frazer, *Creanga de aur*, traducere de Octavian Nistor, note de Gabriela Duda, București, Editura Minerva, 1980, vol. III, p. 336.

Revenind la textele cântecului cununii în care apare „boul sfânt”, este de observat acțiunea lui benefică prin înrourarea holdelor, după care:

Dumnezo ploaie ne-o dat (nr. 140)

sau:

Și Dumniezău rod o dat, (nr. 142),

încheind secvența cu urarea:

Creșteți, grâie, până-n brâie,
Voi, săcări, pân' subțiuări,
Voi, ovesă, până-n mesă. (nr. 140)

În finalul variantei din Toplița (nr. 136) se accentuează prezența elementului creștin, dar împletit și cu elemente laice:

Da' cine le-a scutura?	Bătrânii cu vorbele,
Da' preoții cu ruga,	Fetele cu sucnele. (nr. 136)
Feciorii cu cisme,	

În variantele din satele Ibănești-Pădure și Arova, jud. Mureș, în locul făpturii miraculoase, întruchipate în bovideu, apare imaginea Domnului din cer:

Coborât-o, coborât,	Domnul din cer pe pământ,
Coborât-o Domnul sfânt,	La fântână-n țarină. (nr. 151)

iar în varianta din satul Râpa de Sus, jud. Mureș, coboară:

Sfânta maică pe pământ (nr. 139),

pentru ca, mai departe, acțiunea să continue identic cu cea din variantele precreeștine.

În anul 1929, în satul Șieut, jud. Bistrița-Năsăud, o tânără secerătoare, de 28 de ani, adaugă:

Iartă, sfântă cruce,
Că ți-am călcat țarina
Și-am scuturat roua. (nr. 134)

Așadar un motiv analizat și coroborat cu informații de istorie, sociopolitică etc. aduce date unice din viața rurală a poporului român.

Ar mai fi de reținut faptul că, în 20 de variante ale acestui tip, fiecare vers începe cu invocația „Doamne”, iar într-o singură variantă aceasta apare și în interiorul primului vers (nr. 131).

În transpunerea pe scenă a obiceiului, în 1967, instructorii echipei artistice de amatori din satul Rușii-Munți, jud. Mureș, ignorând sensul profund al cântecului, ca și pe acela de act de cultură și istorie, au înlocuit invocația „Doamne” cu „Bade” și „Mândro” (nr. 148).

Dar cultura populară autentică își are legile ei bine și temeinic făurite, așa încât această intervenție a constituit un unicat, evident nefericit.

Tot într-o singură variantă, culeasă în anul 1963 din localitatea Romuli, jud. Bistrița-Năsăud, la sfârșitul motivului udării cununii întâlnim un adaos singular, necanonic și neinspirat:

Cununa-i de grâu frumos	Grâu' e un dar bogat,
Și la toți ni-e de folos.	De la Domnu' Sfânt ie dat.
Toți mâncăm pâine din ia,	Grâu'-e roadă pe pământ
Câți trăim alătura.	Și ie dat de Domnu' Sfânt.
Toți mâncăm o albă pâne,	Toți mâncăm, ne saturăm,
Câți trăim acum pe lume.	Lu' Domnu' slavă să-i dăm. (nr. 173)

O secerătoare colectivistă fabrică ad-hoc versuri lamentabile în stilul „cântec nou”:

Grâu se face pe ogoru',	Că ne fac mare minuni.
Arat totuși cu tractoru'.	Și să fie lăudați,
Tractoriștii-s oameni buni,	Că ne fac mare bilanț.

Și mulțumită le dăm.	Că sunt căsătoriți;
Le-om da buchete de floare	Întru mulți ani să trăia'
Și fete să se însoare.	Cu soția-alătura! (nr. 173).

Din **TEMA a V-a** este prezent *motivul 9*, în formularea tradițională:

Deschide, gazdă, poarta,
Că sosâm cu cununa (nr. 169)

și mai amplificată:

Deschide, gazdă, poarta,	Făcută de om cinaș;
Că-ți aducem curuna;	Curuna-i de grâu, curată,
Curună de grâu curat,	Făcută de om de treabă (nr. 172)

sau în aceea a anului 1961, când secerișul se desfășura în cadrul gospodăriei colective:

Hai, deschide, președinte,	Asta-i cunună de grâu,
Să tăt merem înainte.	Săcerată-n colectiv. (nr. 162)

Motivul 11, al salutului adresat gazdei, apare în două variante apropiate (nr. 164 și 171 b):

Bună sara, dom' de țară,	Noi de cân' am și venită,
Aț' ieșât cu tăț' afară.	Da' ni-o fo' holda-ncâlcită;
Înaintea cununii,	Noi dge cân' am și plecată,
Că-z gândi că n-om vini.	Da' ni-o fo' holda pcată. (nr. 164)

De asemenea, regăsim *motivul 12* (invitația adresată gazdelor de a-și curăța casa: nr. 156, 165, 171 e) și *motivul 15* (urarea finală) sub forma:

Să trăiască găzdoaia! (nr. 145)

sau:

Să trăiască jupâneasa,
Cu jupânul nost'u gazdă! (nr. 136)

sau cu motivații legate de darurile oferite:

Să trăiască domnul nost',	Cu jin roșu tiperat ,
Că ne-o ospătat frumos,	Cu pită de grâu curat. (nr. 133)

Din motivele Tipului I mai întâlnim aici *motivul 3 b* (urarea pentru o holdă bogată): „Face-or stogu' cât casare (nr. 144, 150) sau „cât masa” (nr. 152) sau „cât șura” (nr. 149) sau „cât curtea” (nr. 137) sau „cât crucea” (nr. 143). „Și colacu' cât masa” (nr. 137, 143, 149, 144) sau „Și stolnicu' cât masa” (nr. 152)

Colacul este oferit gazdei:

Și colacu' cât masa,
Să-l mănce jupâneasa. (nr. 137)

În alte trei texte motivul este variat, uneori hiperbolizat:

Dintr-o claie – tri lădoaie,
Dintr-un znop – mnierta-i la loc (nr. 143)

sau:

Dumnezău ni-o da,
În grăie – până-n brăie
Și'n oveșe – până'n mese (nr. 141)

sau:

Să deie Dumnezău roadă,
În țarina dumnilor voastră (nr. 142).

Fiind unul dintre tipurile în care apar din ce în ce mai insistent texte cu teme creștine, este cazul să zăbovim asupra lui.

Probabil că reprezentările conceptelor păgâne existente – de genii agrare, zeități ale vegetației și fertilității pământului investite cu înalte potențialuri³¹ – s-au etajat în straturi de reprezentări care nu au mai avut forța să supraviețuiască până în zilele noastre, iar unele dintre ele au fost asimilate de creștinismul care le-a dat noi sensuri morale.

Nu se poate preciza cu certitudine ce a rămas din cultul zeităților păgâne în desfășurarea obiceiurilor agrare românești, dar textele poetice mai păstrează unele imagini.

Dacă conținutul versurilor:

Coborātu, coborâtî,	Domnul Sfânt pe-acest pământî (nr. 135)
Coborât-o Domnul sfântî,	La fântână-n țarină. (nr. 151)

sau:

De când s-a desprimăvărat,	Prin ovese până-n mese.
Maica Sfânt-a tot umblat,	Prin secări până-n susuări ³² .
Tot prin grâne până-n brăie,	

ar putea deriva și dintr-o religie precreștină, conținutul celor care vor fi prezentate în continuare provine exclusiv din creștinism.

Cele mai frecvente versuri cu conținut creștin sunt cele care, sub forma blestemului de moarte, trimit la cel mai important eveniment al creștinismului – Învierea Domnului –, legat de cel mai important act al ritualului secerișului – aspersiunea mănunchiului încununat al rodului pământului, al vieții:

Cine n-a uda cununa	Săptămâna Paștilor,
Să n-ajungă săptămâna,	Vinerea Rusaliilor. (nr. 172, 200, 201, 202, 244)

Acceași gravitate dramatică conțin și versurile:

Cine n-a uda cununa	Cununa de grâu curat,
Să n-ajungă săptămâna	Moară nicuminicat (nr. 144)

versuri ce adâncesc blestemul prin ruperea legăturii duhovnicești cu divinitatea – împărtășania – sfânta euharistie, în momentul maxim al existenței, cel al despărțirii de trup.

Element central al obiceiurilor desfășurate în cadrul secerișului, *grâul* a constituit pentru creatorul popular un nucleu izvorător de fantezii artistice religioase, cum se vede în diferite producții literare populare. în special în colinde. În versurile următoare se spune că el este făcut din carnea lui Hristos, rupt din trupul său în momentul crucificării:

Legea îmi puna	Apoi m-au întins
Din carne ieșea,	Și tare m-au strâns.
Să fiu răstignit	Carnea jos cădea.
Și batjocorit	Pe unde pica,
Pe cruce de brad,	Grâu bun se făcea ³³ .
Precum vrea Pilat	

Grâul mai este izvorât din sudoarea durerilor lui Iisus, atunci când i s-a pus pe cap cununa de spini:

Și-unde mă-mbrăca	Cu-n brâu de măcieși
În cămeșă verde,	Și-unde mă strângea,
Verde de urzică,	Sudoarea-mi curgea,
Rău trupul bășică,	Tot grâu se făcea ³⁴ .
Și-unde mă-ncingea,	

³¹ Vasile Pârvan. *Getica*, p. 164, 739, după cum și descoperirile arheologice amintesc de existența zeiței pământului Artemis Bendis a Traciei în timpul lui Herodot. Diana și Ceres în epoca precreștină.

³² Valeriu Butură. *Credințe în legătură cu cultura grâului la românii din Transilvania*, în „Sociologie românească”, II, 1937, p. 361

³³ S. Fl. Marian, *Nașterea la români*, Ediția Academici. 1892, p. 111.

³⁴ G. Dem. Teodorescu. *Poezii populare române*, București. 1885, p. 28.

Grâul este „Hristoforic”, așa cum l-a caracterizat Nichifor Crainic, ca și agricultorul, care, privind cu atenție spicele, a spus: „bagi seama că pe fiecare boabă de grâu este întipărită fața lui Hristos” sau cum spun chiar versurile din cântecul cununii:

Tot grâu mândru și frumos
Ca și fața lui Hristos. (nr. 94)

Grâul – simbol al jertfei – trebuie să moară pentru ca să rodească, așa cum ne spune însuși Iisus când vorbește despre moartea sa: „Adevărat, adevărat vă spun că, dacă grăuntele de grâu care a căzut pe pământ nu moare, rămâne singur; dar, dacă moare, aduce multă roadă”³⁵.

Chiar în plină tentativă de ateizare forțată, în anul 1963, colectivista secerătoare nu a avut nici o rezervă în manifestarea simțămintelor religioase creștine și a cântat:

Grâu’ e un dar bogat,	Și ie dat de Domnul Sfânt.
De la Dumnezeu ie dat.	Toți mâncăm, ne saturăm,
Grâu e roadă pe pământ	Lu’ Domnu’ slavă să-i dăm. (173)

Cu toate opreliștile și sancțiunile aplicate de autoritățile comuniste în vederea ateizării, am asistat, în anul 1962, la oficierea cu solemnitatea cuvenită a ritualului canonic creștin a unei sfeștanii în plin câmp, pe lanul de grâu, înaintea începerii secerișului, de către locuitorii satului Nepos, județul Bistrița-Năsăud.

Mircea Eliade remarcă legătura simbolică, atestată în folclor, între roadele pământului și Iisus, ca izvor de viață: „Crucea (=Arborele vieții) devine izvorul tainelor (simbolizate prin uleiul de măsline, grâul, vița-de-vie, cărora li se asociază plantele de leac)...”. „Nenumărate legende și cântece populare vorbesc despre florile și plantele de leac care cresc la picioarele Crucii sau pe mormântul lui Iisus”. În poezia populară românească, de exemplu, sângele Mântuitorului produce **grâu**, untdelemnul sfânt și vița-de-vie: [...] Carnea josu cădea/ Pe unde pica/ Grâu bunu se făcea [...] Cuiel bâtea/ Sângele-mi curgea./ Pe-unde picură/ Vin bun se făcea [...] Din coasta i-au curs/ Sânge și apă./ Din sânge și apă/ Viță-de-vie/ Din viță-de-vie/ Poamă/ din poamă/ Vin/ Sângele Domnului pentru creștini”³⁶.

Versuri de acest tip, alături de multe altele, atestă, în ciuda unor afirmații de semn contrar, existența unei tradiții creștine bine consolidate în folclorul românesc.

Pentru rolul hotărâtor al creștinismului în formarea spiritualității noastre, ca și pentru ponderea elementului creștin în cultura populară autohtonă menționăm mai cu seamă cercetările preotului Theodor Fecioru³⁷ și pe cele ale mitropolitului Nestor Vornicescu³⁸.

În încheiere mai aducem doar câteva idei concludente:

- În complexitatea sufletească a poporului nostru factorul religios este o realitate puternică;
- Trăirea credinței în adâncimea spiritualității sale a determinat păstrarea ei peste veacuri și vicisitudini;
- Ortodoxismul creștin românesc, alături de unitatea de limbă și de tradiții, a constituit coloana verticală a existenței neamului nostru.

TIPUL IV

TEME ȘI MOTIVE COMUNE CU CELE DIN TIPUL AL II-LEA:

TEMA I,	motivul 2:	– nr. 181, 182, 184, 188, 190, 191, 192, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 203;
	motivul 3:	– nr. 181, 182, 185, 189, 193, 194.

³⁵ Noul Testament. Evanghelia după Ioan, 12. 24.

³⁶ Mircea Eliade, *Istoria credințelor și ideilor religioase*, vol. II, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1986, p. 389.

³⁷ Theodor Fecioru, *Poporul român și fenomenul religios*, Studiu pe marginea producțiilor folklorice, București, Editura Librăriei Teologice, 1939, p. 33.

³⁸ Nestor Vornicescu, *Primele scrieri patristice în literatura noastră*, Sec. IV–VI, Craiova, Editura Mitropoliei Olteniei, 1984, p. 11–12.

TEMA a II-a,	<i>motivul 4 a:</i>	– nr. 181, 184, 192, 194, 195, 198, 199, 203;
	<i>motivul 4 b:</i>	– nr. 181, 190, 192, 194, 195, 198, 199, 203;
	<i>motivul 4 c:</i>	– nr. 181, 184, 192, 194, 195, 198;
	<i>motivul 4 d. I:</i>	– nr. 181, 184, 190, 192, 195, 199, 203.
TEMA a III-a,	<i>motivul 5:</i>	– nr. 186, 194, 195.
TEMA a IV-a,	<i>motivul 7:</i>	– nr. 180, 181, 182, 183, 184, 185, 187, 190, 191, 192, 193, 199, 200, 201, 202, 203, 204.
TEMA a V-a,	<i>motivul 8:</i>	– nr. 188, 192, 198, 204;
	<i>motivul 9:</i>	– nr. 181, 187;
	<i>motivul 10:</i>	– nr. 196, 197;
	<i>motivul 11:</i>	– nr. 181, 189;
	<i>motivul 12:</i>	– nr. 181, 187, 188, 190, 192, 199, 214;
	<i>motivul 14:</i>	– nr. 185;
	<i>motivul 15:</i>	– nr. 192.

TEME ȘI MOTIVE COMUNE CU CELE DIN TIPUL I:

TEMA a IV-a, *motivul 7 c:* – nr. 192, 198, 204.

TEMA I, *motivul 2:* aduce precizarea numărului de care ce vor fi încărcate din holda secerată. Astfel:

Șaptezăci de cară-ncarcă (nr. 196, 197)

sau:

Trei sute de cară-ncarcă. (nr. 182, 188, 192)

Motivul 3 descrie drumul parcurs; în variantele culese în satele dinspre munte sau dealuri înalte (ca cele din județele Bistrița-Năsăud sau Maramureș) se amintește că:

Noi vinim pă drum **de piatră** (nr. 181, 182),

după cum, în satele situate spre câmpie (Gârbou, Jibou, jud. Sălaj) se spune:

Noi mergem pe drum de șes. (nr. 193)

O singură variantă precizează numele locului pe care se află holda și chiar noua formă de organizare a muncii:

Din vârvu' Suchianului,
Din holda drăguțului,
Holda colectivului. (nr. 194)

TEMA a II-a, *motivele 4 a, b, c și d. I.* sunt identice cu cele din Tipul al II-lea, cu observația că aici apare, ca și în variantele din Tipul al III-lea melodic, diminutivul toponimului Cluj:

S-o' pus clăile-n rânduț,
Ca cătanele-n **Clujuț** (nr. 181)

sau:

Și le-o pus tete șiruț,
Ca cătanele-n **Clujuț**. (nr. 195)

O singură variantă aduce diminutivul cuvântului **front**:

Și-o pus clăile-n rânduț,
Ca cătanile-n **fruntuț**. (nr. 184)

Referința militară este prezentă și sub alte formulări, ca de pildă:

Rămâne claie pă claie,
Ca cătanele-n **bătaie** (nr. 199)

sau:

Și rămâne znop pă znop,
Ca cătanele pân **foc**. (nr. 199)

TEMA a III-a, motivul 5 (laudele la adresa purtătoarei cununii) este identic cu cel din Tipul al II-lea și Tipul al III-lea, cu încă o variație a cuvântului **cancea**:

Ca lumina cea die ceară,
Cari-o duc domnii-n **canciauă**. (nr. 186)

TEMA a IV-a, motivul 7 este cel mai des întâlnit în acest tip melodic, în 17 variante. în dimensiuni de la 2 (nr. 191) până la 13 versuri (nr. 184).

Ca elemente noi amintim înlocuirea apei lustrale cu „jin” și cu „jinars”, ceea ce atestă pierderea înțelesurilor magice inițiale. Efectul este burlesc:

Cununiță împănată, Trăbui-o-ai adăpată,	Tă' cu jin și cu jinars Și cu patru ceterași ;
--	--

mai departe apar alte câteva semne de degradare a sensului tradițional:

Cununiță cu fluturi, Io te u'(d), tu te scuturi;	Acar ci te scutura, Io mai tare te-oi uda (nr. 181)
---	---

într-o variantă din Maieru, jud. Bistrița-Năsăud:

Batăr cât ti-i scutura (nr. 183)

în alta din Cuhea, jud. Maramureș:

Cununa trebe udată,
Cu apă de la **ciurgău**,
Cu vinars din fâgădău (nr. 184, 199)

sau:

Cu apă din **trămpădău**,
Cu vin di la fâgădău. (nr. 187)

Într-o variantă culeasă în 1951, din Maieru, gazda a omis să întâmpine secerătorii cu plosca, ceea ce nu este trecut cu vederea:

N-ați ieșit cu **plosc-afară**,
V-ați temut că n-om vini. (nr. 185)

Într-o variantă din Gârbou, jud. Sălaj, intervine personificarea cununii:

„Udă-mă, fetiță dragă”. (nr. 193)

Și în acest tip întâlnim blestemul cu moartea pentru neudarea cununii, ca și în textele incluse în Tipul al III-lea (nr. 200, 201, 202).

Câteva variante încep versul cu „Frunză verde...”, ca și unele variante din Tipul al III-lea, început frecvent al cântecului propriu-zis:

Frunză verde de alună,
Scoateți apă la cunună! (nr. 191)

sau:

Foaie verde castravete,
Scoateți apă, că mi-i sate! (nr. 203)

TEMA a V-a, motivul 8: în două versuri secerătorii anunță gazda că au sosit cu cununa:

Deschide, gazdă, **poarta**,
Că-ți aducem cununa (nr. 182, 188, 192);

în alte variante cer să deschidă „curtea” (nr. 204) sau „șura” (nr. 198).

Motivul 9 apare în două variante, într-o nouă formulare față de textele Tipului al II-lea melodic:

De ieși, gazdă, până-n prag, Să-z' vezi cununa cu drag;	De ieși, gazdă, până-n tindă, Să-z' vezi cununa-i de mândră. (nr. 187)
---	--

sau:

leși, găzdoaie, până-n prag, De-z' vez' cununa cu drag;	leși, găzdoaie, până-n tindă, Și-z' vez' cununa de mândră. (nr. 181)
--	---

Motivul 10, într-o variantă din satul Mănăstirea, jud. Cluj, face cu evidentă distincție numai o aluzie discretă la răsplata cuvenită:

Unde ducem cununa
Și frumos ne-or aștepta. (nr. 197)

Discreția poate fi determinată și de tinerețea secerătoarei, care în anul 1954, când a fost cules textul, avea doar 18 ani și nu cunoștea textul întreg. Căci 7 ani mai târziu s-au cules, de la o secerătoare de 24 de ani, încă două versuri, care completează imaginea răsplatei așteptate:

Unde ducem cununa Și mândru ne-o aștepta	Tăt cu mesele-așternute, Cu păharele umplute. (nr. 196)
--	--

Motivul 11 (salutului adresat gazdei) este atestat în două variante distincte. Una este mai mult o laudă adresată gospodarului:

Nu-i gazdă c-a noastă-n sat,
C-o găta' de secerat
Ș-aduce cununa-n sat. (nr. 181)

Cealaltă precede urarea de descriere a frumuseții cununii:

Cu cununiță de grâu, Pi de lături cu saschiu Și-n mijloc cu bosâioc,	Să fiți, gazdă, cu noroc! Pe de lături iarbă criață, La mulți ani, s-aveți viață! (nr. 189)
--	---

Motivul 12 (recomandările destinate gazdei pentru buna primire a rodului) este atestat în opt variante. Într-o singură variantă invitația este simplă:

Deschide, gazdă, coșu',
Că-ț' aducem grâu roșu. (nr. 204)

În celelalte variante îndemnul este de a se curăța locul unde va fi depozitat noul rod:

Mătură, gazdă, coșu', (nr. 188)

ca și în variantele Tipurilor melodice al II-lea și al III-lea.

Se mai accentuează asupra opoziției grâu nou / grâu vechi printr-o opoziție cromatică (roșu/negru) și de tratament (păstrare / aruncare):

Mătură-ți, gazdă, podu', Că-ți aducem grâu' roșu;	De grâu' cel neguros , Că-ți aducem mai frumos (nr. 187)
--	--

sau:

Mătură-l de celalant,
Că-ț' aducem mai curat. (nr. 181)

Motivul 14 apare într-o singură variantă și este identic cu cel din Tipul al II-lea melodic (nr. 185).

Motivul 15 apare, de asemenea, într-o singură variantă:

Să trăiască gazdile,
Să samene holdile,
Să secere fetile. (nr. 192)

Din Tipul I, **TEMA a IV-a**, *motivul 7 c* (aluzia la căsătorie) este prezent în trei variante.
Într-o variantă el este legat de Tema a IV-a, *motivul 7* din Tipul al II-lea:

Cununa trebă udată,
Fata trebă măritată. (nr. 204)

În altă variantă referința este mai discretă:

Dragu mi-i la săcerat,	Io săcer și badea leagă,
Când i badea la legat.	L'amândoi ni' lumia dragă. (nr. 198)

În varianta din leud, jud. Maramureș, nu mai este doar o aluzie, ci chiar o nominalizare directă prin substituirea aducătoarei cununii cu o mireasă:

Ș-o' pus cununa pă masă	Gazda cununa o căpătat,
Ș-o' dat suta la mireasă.	Suta la mireas-o dat. (nr. 192)

TIPUL V

Textele tipului de față sunt puține ca număr și restrânse ca dimensiuni față de textele celorlalte tipuri prezentate până acum. Sunt zece variante, dintre care două (nr. 208 și 212) se înfățișează doar fragmentar, sub notația muzicală, iar a treia (nr. 211) constă doar din textul refrenului, deoarece informatorul respectiv, după ce a dat răspunsuri la unele întrebări despre cântecul de seceriș și cântecul de nuntă local, nu a mai cântat textul cântecului de seceriș (a se vedea informația nr. 29432).

TEME ȘI MOTIVE COMUNE CU CELE DIN TIPUL AL II-LEA:

TEMA I,	<i>motivul 2:</i>	– nr. 205, 206, 207, 211 bis.
TEMA a II-a,	<i>motivul 4 a:</i>	– nr. 206, 207, 210, 211 bis, 213;
	<i>motivul 4 c:</i>	– nr. 206, 207, 210, 211 bis, 213.
TEMA a IV-a,	<i>motivul 7:</i>	– nr. 206, 209, 210, 211 bis, 213.
TEMA a V-a,	<i>motivul 8:</i>	– nr. 206, 208, 209, 211 bis, 212, 213.

TEME ȘI MOTIVE COMUNE CU CELE DIN TIPUL I:

TEMA a IV-a,	<i>motivul 7 c:</i>	– nr. 210, 211 bis, 213.
---------------------	---------------------	--------------------------

ALTE MOTIVE ȘI SECVENȚE:

- X.1: – Îndemnul adresat fetelor pentru întocmirea cununii: nr. 210;
X.2: – Versul tipic din cântecul propriu-zis – „Frunză verde...”: nr. 205, 206, 209, 210, 211, 213;

X.3: – Refren: nr. 205, 206, 207, 211, 212, 213;

X.4: – Chiuitura: nr. 207.

TEMA I, motivul 2: – plecarea de la holdă – diferă puțin față de formele anterioare:

Rămâi, holdă, sănătoasă,
Că ne-ai dat roadă frumoasă (nr. 205)

cu varianta:

Că noi ducem cunun-acas' (nr. 206)

sau:

Rămâi, holdă, cu voie bună. (nr. 207)

În exemplul de mai jos motivul poate constitui o aluzie solară:

Frunză verde de potbeal, Frunză verde de ovăz,
Cum se-ntoarce **roata**-n deal. Cum se-ntoarce roata-n șesî. (nr. 205, 206)

TEMA a II-a, motivul 4 a precizează numărul secerătoarelor. De remarcat prezența numărului magic 3 sau a multiplului său 9, număr care, alături de celelalte date, atestă energic sensul simbolic, în ordine magică, al cântecului:

Cunună de grâu curat,
De **tri** fete secerat. (nr. 206, 207)

sau:

Nuouă fete-or secerară (nr. 210)

variantă în care se accentuează și frumusețea fetelor:

Fetele ca nuouă **fluori** (nr. 210)

motiv legat de *motivul 4 c*, al prezenței feciorilor în munca secerișului:

Și di tri **ficiori** legatu (nr. 206)

sau:

De-om frumos voinic legat. (nr. 206)

Și într-o variantă din satul Stănțești, jud. Hunedoara, se vorbește de participarea feciorilor la secerat, cărora li se subliniază frumusețea prin comparații standard:

Cunună de grâu de vară,
Nuouă fete-or secerară
Și doi **feciori, ca doi bujori**. (nr. 210)

În fine, în varianta din Ormindea, jud. Hunedoara, sunt amintiți și alți lucrători:

Cunună de grâu curat, De trei fete secerat
De trei feciori semănat, **Și cei ce-am ajutat**. (nr. 213)

TEMA a IV-a, motivul 7 (udarea cununii) debutează aici, întotdeauna, cu: **Frunză** sau **Foaie verde**:

Frunză verde de alună,
Trebe apă la cunună! (nr. 206)

sau numai:

Hai cu apă la cunună! (nr. 209, 210, 213)

TEMA a V-a, motivul 8 (vestirea sosirii) îndeamnă întotdeauna la voieșie:

Bucură-te, gazdă bună (nr. 213)

sau:

Fii, gazdă, cu voie bună. (nr. 205, 207)

Motivul 9 cuprinde adresa către gazdă:

Nu fi, gazdă, supăratu,
Că holda ți s-a gătat.

Nu fi, gazdă, supărată,
Că ți-i holda săcerată. (nr. 209)

Evident, ne putem întreba ce motive ar avea gazda să fie supărată? Contextul neoferind nici aici și nici în alte variante vreo explicație, s-ar putea, eventual, admite că am avea de-a face, de fapt, cu o disimulare, o formă de ironie retorică utilizată din rațiuni de contrast. Gazda este îndemnată să nu fie supărată pentru că, de fapt, să măsoare mai bine bucuria de care urmează să aibă parte și pe care ultimele versuri ale paralelismului o motivează explicit.

Motivul 7 c din Tipul I, **TEMA a IV-a**, este aluziv enunțat, în două versuri, o dată legat de motivul 7 al udatului cununii:

Cununa trebe udată
Și fetița sărutată. (nr. 213)

și cu o nuanță mai depărtată:

Frunză verde de răchită,
Cununa trebe plătită! (nr. 210)

Motive noi:

– Îndemnul de a face cununa:

Haideți, fete, d-ampreună,
Ca să-mpletim o cunună! (nr. 210)

– Versul tipic din cântecul propriu-zis:

Frunză sau Foaie verde....

în această zonă și, implicit, în acest tip, își intensifică prezența (nr. 205, 206, 209, 210, 211 bis, 213).

Refrenul este prezent în majoritatea variantelor, cu excepția nr. 208, 209, 210, 211 bis.

Textul refrenului este același în toate variantele, cu foarte mici variații fonice (schimbarea câtorva vocale și eliminarea unei consoane). Iată-l:

Hei nam și denam cunună	(nr. 205)
Hai (Hei) nam și dăinam cunună	(nr. 206)
Ei nam și dainam cununa	(nr. 207)
Hei nam și dăinam cunună	(nr. 211)
Hai nam și dainam cunună	(nr. 213)
Hei nam și dăinam cunună.	(nr. 212)

După cum se observă din expunerea lor, în fiecare variantă sunt numai două cuvinte care se diferențiază de la exemplar la exemplar, variația lor fiind, de fapt, de la cântăreț la cântăreț, așa cum reiese atât din varianta nr. 211, care este prezentată o singură dată pentru cele două ceremonialuri – de seceriș și de nuntă –, cât și din cele două variante, nr. 205 și 327, executate de aceeași cântăreață, de asemenea pentru cele două ceremonialuri. Înlocuirea versului cu textul refrenului capătă alte valențe.

Repartizarea refrenului nu este realizată după criterii fixe, ci după fantezia cântărețului, ceea ce este înlesnit și de faptul că numărul de silabe al refrenului coincide cu numărul de silabe al versului cântat.

Așadar, textul refrenului poate apărea pe rândul al doilea melodic **B** (nr. 207), după cum, alteori, melodia poate să înceapă cu el – rândul **A** – și să-l reia și pe rândul **B** (nr. 206, 211).

	Rândul A	Rândul B		Rândul A	Rândul B
Strofa I	refren	refren	Strofa a 8-a	vers	refren
„ a 2-a	vers	vers	„ a 9-a	vers	vers
„ a 3-a	refren	refren	„ a 10-a	vers	refren
„ a 4-a	vers	vers	„ a 11-a	vers	vers
„ a 5-a	vers	vers	„ a 12-a	vers	refren
„ a 6-a	vers	refren	„ a 13-a	vers	vers
„ a 7-a	vers	vers	„ a 14-a	vers	refren.

Înțelesul refrenului, deși obscur și intonat aproape mecanic de executanți, este un ax central în structura textului, ce poartă sensuri ceremoniale atât în cântecul cununii, cât și în cântecul miresei.

O secvență nouă pentru acest Tip al V-lea este și **chiuitura** de încheiere: **U, hu, hu, hu...**, culeasă în localitatea Căinelul de Sus, jud. Hunedoara (nr. 207).

TIPUL VI

Din cele 26 de variante muzicale ale Tipului al VI-lea melodic, una (nr. 225) nu are textul literar consemnat nici sub muzică, iar alta (nr. 222) este fragmentară, așa încât analiza se va opri la restul de 24.

TEME ȘI MOTIVE COMUNE CU CELE DIN TIPUL AL II-LEA:

TEMA I,	<i>motivul 2:</i>	– nr. 230, 232, 236;
	<i>motivul 3:</i>	– nr. 219, 228.
TEMA a II-a,	<i>motivul 4 a:</i>	– nr. 228;
	<i>motivul 4 c:</i>	– nr. 228.
TEMA a III-a,	<i>motivul 5:</i>	– nr. 227, 230, 232.
TEMA a IV-a,	<i>motivul 7:</i>	– nr. 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 223, 224, 225, 227, 229 (+ Tema a V-a, motivul 10), 230 (+ Tema a V-a, motivul 10), 231, 232 (+ Tema a V-a, motivul 10), 233, 234, 235 (+ Tema a V-a, motivul 10), 236.
TEMA a V-a,	<i>motivul 9:</i>	– nr. 219, 224, 235, 236;
	<i>motivul 10:</i>	– nr. 214, 215, 217, 227, 228, 229, 230, 232, 235;
	<i>motivul 11:</i>	– nr. 214, 215, 216, 217, 219, 221, 223, 224, 226, 228;
	<i>motivul 12:</i>	– nr. 219, 228, 230, 232.

TEME ȘI MOTIVE COMUNE CU CELE DIN TIPUL I:

TEMA a IV-a,	<i>motivul 7 c:</i>	– nr. 214, 215, 227.
---------------------	---------------------	----------------------

ALTE MOTIVE ȘI SECVENȚE:

- +: -- Creștine: nr. 126, 136;
- X.2: – Versul incipient *passee partout* din cântecul propriu-zis: nr. 214, 215, 216, 217, 218, 220, 222, 223, 224, 231, 234;

- X.4: – Chiuitura: nr. 219, 223, 224;
 X.5: – Observații asupra calității muncii: nr. 218, 220;
 X.6: – Relatări despre hora cununii și cine o cântă: nr. 233.

TEMA I, motivul 2, în varianta nr. 230, subliniază ideea belșugului adus acolo unde intră cununa, nu de unde pleacă ea:

Unde cununa se bagă,
 Multe cară se descarcă.

TEMA a II-a, motivul 4 a, legat de *motivul 4 c*, sugerează un detaliu tehnic al muncii:

O secerat fetile
 Și o pus pă legători
 Și o legat doi ficii. (nr. 228)

Motivul 5 este cântat într-o nouă formulare:

Cine duce cununa	Să mai poată săcera,
Țâie-i Dumnezeu mâna,	Să mai ducă cununa. (nr. 227)

În variantele nr. 230 și 232 (zona Hășdate, jud. Cluj) se insistă asupra virtuților purtătoarei cununii:

C-o aduce-o fată mare,
 Fată mare și curată.

TEMA a IV-a, motivul 7 este cel mai frecvent dintre toate – în 21 de variante, majoritatea (15 variante) începând chiar cu ea.

Dimensiunea ei este între 2 și 16 versuri:

2 versuri în varianta nr. 218 și dezvoltată, după cum urmează:

- 4 .. (nr. 219, 220, 223, 233, 235 (+ Tema a V-a, *motivul 10*);
 5 .. (nr. 214);
 6 .. (nr. 216, 231, 227 (+ Tema a V-a, *motivul 10*);
 8 .. (nr. 217, 221, 229);
 9 .. (nr. 224);
 11 .. (nr. 230 (+ Tema a III-a, *motivul 5* și Tema a V-a, *motivul 10*);
 16 .. (nr. 232 (+ Tema a III-a, *motivul 5* și Tema a V-a, *motivul 10*).

Și între variantele acestui tip, în **TEMA a IV-a, motivul 7**, regăsim elementul creștin substituindu-se celui mai arhaic motiv, acelaia al boului mitic. În 1979 s-a cules din com. Dumbrava-Vătava, jud. Mureș, o variantă interesantă (informatoare, două femei în vârstă de 70 și, respectiv, de 65 de ani), care ne înfățișează un caz tipic – în genere, pentru folclorul obiceiurilor – de contaminare între elementul creștin și cel păgân. Aici, prin faptul că funcția magică a animalului fabulos este trecută pe seama lui Dumnezeu, contaminarea va fi favorizată de utilizarea întocmai a unor versuri circulante în colindă:

Coborât-o, coborâtu	Țarina o răuratu.
Domnu' Sfânt pe-acest pământu.	Roua cini-o scuturatu?
Da' lel uni-o coborâtu?	Fetile cu glugile,
La fântână-n țarină.	Ficii cu cismile. (nr. 236)
Apă-n gură și-o luat.	

Alteori (varianta din Sănmartinul de Câmpie, jud. Mureș), invitația de a uda cununa se face chiar femeilor:

Haida, lele, cu apa,
 De ni uda cununa. (nr. 227)

În acest motiv este găsit frecvent un loc potrivit pentru satirizarea trândăviei și admonestarea neîmplinirii obiceiului:

Frunză verde castravete,	Săracile, ce vă lene!
Curuna moare de sete,	Că n-au cofe, nici ulcele,
Cu fântâna la ureche!	Or' nu pot uda de lene. (nr. 230)

Varianta din Pădureni (Hășdate, jud. Cluj), în care singura temă este Tema a IV-a, *motivul 7*, al udării cununii, dezvoltat pe maxima extensiune de 16 versuri, se încheie cu o admonestare:

Frunză verde ca nalba,	Cofile li s-au dojit;
N-are cine mni-o uda.	Muierile s-au culcat,
Muierile-au adurmit,	Cofile li s-au uscat. (nr. 234)

Din punct de vedere al lexicului, în versul împrumutat din cântecul propriu-zis – „Frunză verde”... - rima cea mai frecventă este „alună”, în 12 variante. Mai apar „nalba” (nr. 234), „mătrăguna” (nr. 231) și „castravetele” (nr. 220, 221, 223), cu formele **castavete** (nr. 220, 221, 223) și **crastavete** (nr. 224) (vezi slav. – bulgar – **Krastavița**).

TEMA a V-a, *motivul 9* apare în noi formulări. Asociat cu *motivul 10*:

Hai, găzdoaie, să cinstim,	Dacă ieși, ne uda,
C-am venit cu cununa.	Hai, închină cu glaja. (nr. 236)

În varianta din Negrești, jud. Maramureș, „găzdoaia” este numită „doamnă”:

Deșchide, **doamnă**, poarta,
Că vinim cu cununa. (nr. 235)

În satul Mușca, jud. Alba, *motivul* este mai dezvoltat:

Nu știu, holda-i cu odos,	Aprinde, gazdă, lumina,
Ori stăpânu-i mănios.	Că noi venim cu cununa;
Nu știu, holda-i odosoasă,	Aprinde lumina-n masă,
Ori stăpâna-i mănioasă.	Căci cununa intră-n casă. (nr. 215)

Ultimele patru versuri sunt și în varianta din Lupșa, jud. Alba (nr. 224).

Motivul 10 este prezent doar în trei texte, dintre care două sunt identice, culese din aceeași localitate – Baia de Arieș, jud. Alba (nr. 214, 215). Aici, ideea de răsplată este încălzită de urări și învăluită într-o undă de duioșie:

Ține, Doamne, stăpânul,	Să ne-aștepte cu cina,
Să ne-aștepte cu vinul;	Cu cină și cu lumină
Ține, Doamne, stăpâna,	Și cu dor de la inimă,

spre deosebire de varianta din Hășdate, jud. Cluj, care este foarte directă, chiar imperativă:

Noi curuna nu uom da,	Și vreo doi, tri ficiorași,
Până nu ni-ți uspeta ,	Să ne-ntoarcă pã su' mână,
Cu o cupă de jinars,	C-așe-i datina română. (nr. 228)
Cu on ptic de ceteraș	

Motivul 11 este foarte frecvent (în zece variante), dezvoltat de cele mai multe ori în patru versuri (nr. 214, 215, 216, 219, 224).

În toate variantele se găsesc versurile de bază:

Fii, stăpân, cu voie bună,
Că noi vinim cu cunună,

(cu mici variații), versuri precedate sau succedate de asigurarea că munca a fost îndeplinită.

Nu fi, gazdă, supărat,
Că noi holda v-am gătat. (nr. 214, 219, 221)

Așteori apar îndemnuri la fâst sporit:

Aprinde, gazdă, lumina,
Că noi vinim cu cununa

Aprinde lumina-n masă,
Să băgăm cununa-n casă (nr. 221, 223)

împletite cu urări și aluzii la răsplata cuvenită:

Țâne, Doamne, stăpâna,
Că ne-așteaptă cu cina. (nr. 217)

Într-o variantă din Petroșani, jud. Hunedoara, urarea are accente de evlavie:

Fiți, stăpân, cu voie bună,	Și din roada câmpului
Că noi ți-aducem cunună,	Și din darul sfântului. (nr. 226)
Tot din spicul grâului	

O variantă din Lupșa, jud. Alba (nr. 217), dezvoltată în 12 versuri, îmbină toate detaliile înfățișate mai sus.

O altă variantă, amplă și ea în raport cu restul, de 11 versuri, din Hășdate (nr. 228), cuprinde majoritatea versurilor existente și în *Taroste*, monologul despre care vom vorbi mai târziu.

Motivul 12 este atestat în 4 variante. Pregătirile gospodărești se referă exclusiv la:

Mătură-ți, gazdă, coșu',	Mătură-ți, gazdă, curtea,
Că-ți aducem grâu' roșu;	Că-ți aducem cununa (nr. 219),

cu mici variații: în loc de „coșu' ” apare „șura” (nr. 229, 232). Când este măturat „coșu' ”, versul următor este: „Că-ți aducem grâu' roșu” (nr. 229, 232); când este măturată „șura”, versul următor este: „Că-ți aducem cununa”. (nr. 229, 232).

Din Tipul I apare *motivul 7 c* din **TEMA a IV-a** (nr. 214, 215, 227).

În două variante din Baia de Arieș nu este vorba numai de o aluzie la căsătorie, ci de o referire directă, legată de **TEMA a IV-a**, *motivul 7*, al udării cununii:

Cununa trâmbă udată,
Fetișoara măritată, (nr. 214, 215)

iar în varianta din Sânmartin de Câmpie, jud. Mureș, aluzia discretă la căsătorie se face în versuri de factura cântecului liric propriu-zis, ca și sugestia dialogului între secerători, cu totul necanonice în cântecul de seceriș.

Dragu mi-i la săcerat	Draga mea secerătoare,
Și bădița la legat.	Dar mijlocu' nu te doare?
Până snopu' l-oi lega,	Că și io-s secerător
De tri ori m-oi mai uita.	Și de mijloc stau să mor. (nr. 227)

Ca *motiv nou* în raport cu Tipurile I și II ar putea fi socotită prețuirea calității muncii depuse, urmată de aluzia la legături afective, în variantele din Lupșa, culese în anul 1965:

Câte holde-s semănate,	Șade-n vârvu' dealului
Toate-s bine săcerate.	Și-aceia vom secera,
Numai holda badiului.	Da-i verde ca iedera. (nr. 218, 223, 224)

La sfârșitul variantei culese din Dumbrava – Vătava, jud. Mureș (nr. 236), informatorul a mai dictat 6 versuri, pe care le considerăm noi în raport cu celelalte. Ele cuprind, prin contaminare cu versuri din colindă, o laudă la adresa gazdei:

Cătu-i satu' nost' de mare,	La ferești cu fluori domnești,
Nu-i curție c-a dumatăle:	Pe cuiere ruji mălin,
Pe la uși cu fluori de ruji,	Hai, găzdoaie, să cinstim!

Din punct de vedere fonetic se remarcă prezența frecventă a rotacismului. (nr. 215, 217, 229, 230, 231, 232, 233, 234).

TIPUL VII

În acest tip am încadrat treisprezece texte, unsprezece strigate (înregistrate pe bandă de magnetofon sau pe cilindru de ceară), unul obținut din informații și unul în manuscris.

TEME ȘI MOTIVE COMUNE CU CELE DIN TIPUL AL II-LEA:

TEMA I,	<i>motivul 2:</i>	– nr. 242.
TEMA a II-a,	<i>motivul 4 a:</i>	– nr. 240 bis, 245 bis;
	<i>motivul 4 b:</i>	– nr. 240 bis;
	<i>motivul 4 c:</i>	– nr. 245 bis;
	<i>motivul 4 d:</i>	– nr. 240 bis.
TEMA a III-a,	<i>motivul 5:</i>	– nr. 244, 245.
TEMA a IV-a,	<i>motivul 7:</i>	– nr. 237, 238, 240, 241, 242, 244, 244 bis, 245 a.
TEMA a V-a,	<i>motivul 10:</i>	– nr. 237, 239;
	<i>motivul 11:</i>	– nr. 240 bis;
	<i>motivul 12:</i>	– nr. 237, 239.

TEME ȘI MOTIVE COMUNE CU CELE DIN TIPUL I:

TEMA a IV-a,	<i>motivul 7 c:</i>	– nr. 237.
---------------------	---------------------	------------

ALTE MOTIVE ȘI SECVENȚE:

X.2:	– Versul tipic din cântecul propriu-zis – „Frunză verde”... : nr. 237, 238, 239, 242, 242 A;
X.4:	– Chiuitura: nr. 237, 238, 240 bis, 241, 242, 244, 244 bis;
X.7:	– Amenințare pentru nerecompensarea muncii: nr. 239;
X.8:	– Elemente de cântec propriu-zis: nr. 240, 245 bis;
X.9:	– Satirice: nr. 241, 244;
X.10:	– Elemente de „cântec nou”: nr. 243;
X.11:	– Ironizare: 244.

TEMA I, *motivul 2* apare aici într-o formulare ușor modificată față de variantele celorlalte tipuri:

Foaie verde cea de brad, C-acu', holdă, v-am gătat. Foaie verde de alună,	Și ne-am împletit o cunună, Împletită-n voie bună. (nr. 242)
---	---

TEMA a III-a, *motivul 5* are un conținut diferit față de cel al celorlalte tipuri, deși reprezentanta este tot purtătoarea cununii:

Asta-i fată di la țară, Cu curuna de săcară; Asta-i fată di la șes,	Cu curuna de ovăz; Asta-i fată di la râu, Cu curuna cea de grâu. (nr. 245)
---	--

Pentru prima dată, virtuțile celei care poartă cununa sunt nu doar trecute cu vederea, ci înlocuite cu scăderi care devin direct sarcasme, brutal debitate, probabil la inițiativa unui informator malițios:

Tânără ni-i fetița, Cari duce cununa. Frunză verdi di susai, Dzi trizăci și opt di ai.	Așa-i umblă dinții-n gură, Ca paru' la fălcitură, Dzânții și măselile, Ca la fân proptelile. (nr. 244)
---	---

Cu excepția unei singure variante (nr. 240), toate textele acestui tip încep *motivul 7* al Temei a IV-a cu „Frunză (Foaie) verde...”, urmat de îndemnul de a se aduce apă. Mai întâi o invitație impersonală:

Frunză verde de pe coastă,
Hai cu apă-n calea noastră! (nr. 241)

apoi una personală:

Frunză verde crastavete,
Udă fata, măi băiete! (nr. 238)

alteori, invitația este chiar nominalizată:

Frunză verde **tililie**,
leși cu apă, Văsălie! (nr. 244)

sau adresată chiar gazdei, care, în cazul respectiv, este numită „doamnă”:

Doamnă, di pă luta ta.
leși și udă cununa! (nr. 240)

Celor ce împlinesc datina, în satul Inuri, jud. Alba, li se fac urări speciale:

Cine udă grâu' nost, Dă-i, Doamne, noroc frumos;	Cine udă peana noastră, Dă-i, Doamne, noroc în casă. (nr. 239)
---	---

În câteva sate ca Vințu de Jos (jud. Alba), și Mărișel (jud. Cluj) intervine și reversul pentru cei ce nu se conformează tradiției, și anume blestemul greu:

Cine nu udă **peana**
Să i se usuce mâna,
Precum să usucă holda (nr. 238)

sau chiar blestemul cu moartea:

Cini n-a uda coruna Sî n-ajungă săptămâna,	Curuna di grâu curat, Moară nicuminicat. (nr. 244)
---	---

.....

În satul Vălișoara, jud. Cluj, unde tema udării cununii ocupă 12 versuri din 16, sunt amintite toate submotivele: îndemnul, blestemul și mirarea:

Vai de mine, ce mai sat, Că nu-i apă de udat.	Ori fântânile-o' săcat? Ori nu-i apă de udat? (nr. 237)
--	--

Mirarea din aceste versuri ar putea fi retorică, sensul ei fiind de fapt îndemnul perifrastic de a aduce grabnic apă. Firește, nu este exclusă nici posibilitatea acceptării ironice provocate de lenea sătenilor, motiv caracteristic liricii satirice. Constatarea neudării cununii este legată, adesea, direct de trândăvia gospodarilor, biciuită fără cruțare în versuri satirice de factura celor din cântecele propriu-zise:

Frunză verde și una, N-are cine ne uda, Fetele-s tâte culcate, Donițele-s descheiate, Nevestele-s duse-n girt	Și n-au apă nici-on pchic, Nici cât să clătări-on blid. Ni la oală nespălată Și cunună neudată (nr. 241)
---	---

sau:

Adă apă la curună, C-am găta' de secerat, Multă sete ne-a mâncat. leș' afară, tu, urâtă,	Că ți' casa deslipită; leș' afară ș-o lipește Și pă Paște-o vâruiește. (nr. 240)
---	--

Legată de această temă este aceea referitoare la răsplată – **Tema a V-a, motivul 10**, aici cu nominalizări locale, articularea lor făcându-se grație valențelor semantice ale verbului *a uda*:

Frunză verde de pe baltă, Cununa trăbă udată, Cu apă de la ciurgău,	Cu jinars din fâgădău, Cu apă de la buna, Cu jinars de la Gila . (inf. 4546)
---	---

Tot de motivul apei se leagă direct și acela al căsătoriei:

Frunză verde de alună, Hai cu apă la cunună!	Cununa trăbă udată, Fata trăbă măritată! (nr. 237)
---	---

TEMA a V-a, motivul 10, cererea plății se face într-o variantă din satul Inuri, jud. Alba, în aceeași formulă agresivă pe care am văzut-o mai sus:

Frunză verde de alun, Peana noastră cere vin, Cere vin, cere vinars,	Că de nu, aici v-o las; Și de nu, v-o pui în poartă. De vă râde lumea toată. (nr. 239)
--	--

Motivele noi sunt cele satirice, preluate din *cântecul propriu-zis* (vezi mai sus).

Tot *motiv nou* este și cel dintr-o variantă culeasă în leud, jud. Maramureș, în 1950, de la o muncitoare colectivistă:

Haida să ne veselim, S-avem grâu în magazin.	Cui nu-i place voia noastră Spânzură-se colia-n puartă. (nr. 3, 14)
---	--

Se remarcă și aici rotacismul (nr. 240, 244, 245).

VERSUL

Versurile cântecului de seceriș sunt cele aparținând Tipului I – hexasilabice – și cele aparținând celorlalte tipuri – octosilabice, toate structurate în interdependență cu melodia.

Accentele metrice marchează gruparea hexasilabicului în trei picioare metrice, iar pe cea a octosilabicului în patru picioare metrice, cu câte două silabe, prima tonă și a doua atonă:

Hexasilabic:	Deă-lu' Mó-hu-lú-i (nr. 1), Bűz-dű-gă-ne mă-re (nr. 52), Stă-pă-nă, stă-pă-nă (nr. 7);
Octosilabic:	Dí-mi-neă-ță ne-ăm scu-lă-tu (nr. 83), Cú-nu-nă de ún-de ví-ne (nr. 116), Cú-nu-ní-ță ín-ro-tă-tă (nr. 180).

Alternarea versurilor complete de șase, respectiv, opt silabe, cu cele catalectice este, în general, liberă pe parcursul aceleiași variante. Se remarcă unele evidențieri, și anume în Tipul I – dialogurile celor două surori – care se desfășoară, mai ales, în versurile de cinci silabe.

Silabe de completare

Versurile catalectice sunt, uneori, completate cu vocale.

Acest mecanism variază. Când vocala cuvântului din finalul versului este *i* semivocalic, el este transformat în vocală plină. Exemplu: Dealu' Mohulu-i (nr. 1). Când însă versul incomplet sfârșește pe vocală plină, completarea se face prin adăugarea unei alte vocale, și anume *e*, *o*, *u*:

Dealu' Moholoie (nr. 57),
 Secerat-o' fetele (nr. 106),
 De la vârvu' munteluiu (nr. 95).

Completarea ultimei silabe se face nu numai prin adăugarea unei noi vocale, ci, uneori, și prin adăugarea unei noi silabe, total străină de textul respectiv, și anume silabele **re**, **le**, **lu**:

la așa ziciare (nr. 6),
 Cui aducem cununare (nr. 98),
 Dacă prind a se mările (nr. 82),
 lele prind a se rările (nr. 82),
 Cine-aduce cununa**lu** (nr. 158),
 De unde s-a descărca**lu** (nr. 160).

Câteva texte au primit influența cântecului propriu-zis mai nou, completând silaba a opta a versului cu interjecția **mă** sau **măi**:

Săcerat-o' fetile, **mă** (nr. 167),
 Cine duce cununa, **măi** (nr. 114).

Este locul să amintim ca o excepție faptul că într-o singură variantă (nr. 7), din cele 77 ale Tipului I, apare la finele versului o silabă de completare cu funcție atât metrică, cât și semantică:

În acest caz, silaba **la** completează înțelesul versului al doilea și este concomitent suport pentru anacruza versului al treilea.

Prezența **eliziunii** este determinată și ea, ca și silaba de completare, de necesitatea de a se acorda lungimea versului cu cea a frazei muzicale. Atunci când versul este mai lung decât fraza melodică, ultima silabă nu mai este pronunțată:

Și să răcore' (ște) (nr. 58),
 Di une cununa vin' (e) (nr. 78),
 Coborâm din deal cu pciat' (ră). (nr. 106).

Anacruză propriu-zisă nu există în cântecul de seceriș și nici în alt cântec vocal popular românesc. Există însă un sunet în afara tiparului versului, căruia i s-a spus convențional „de sprijin”, care poate fi socotit în unele cazuri și un mijloc de reechilibrare a eventualelor neregularități metrice.

Acest procedeu este considerat ca o particularitate a folclorului românesc. A fost notat convențional cu consoanele **n** și **m**.

Acest sunet este, de obicei, plasat la începutul rândului melodic:

Câteodată apare chiar în mijlocul cuvântului:

Intonarea lui se face fără articularea precisă a consoanei respective. Uneori se aude ceva mai clar, alteori este abia perceptibil, dar întotdeauna marchează o valoare de timp, care, deși foarte scurtă, este totuși măsurabilă.

Câteodată consoana **n** apare precedată de altă consoană **h** – **hn**, (nr. 146). Cele mai frecvente sunt consoanele **n** (nr. 119, 123, 249 etc.) și **m** (nr. 136, 247, 261 etc.).

Aceste sunete de sprijin de la începutul rândurilor versurilor sunt auzite clar și pe vocalele: **ă** (nr. 10, 139); **e** (nr. 6, 21, 253, 235); **i** (nr. 8, 248, 262, 311); **î** (nr. 10, 61, 248, 254), ca și pe particulele: **ai** (nr. 260, 279, 282); **ăi** (nr. 146, 202); **ei** (nr. 303); **îi** (nr. 27, 142, 249); **în** (nr. 253); **da** (nr. 145, 322); **nda** (nr. 107); **că** (nr. 49); **ci** (nr. 9, 279, 320); **și** (nr. 20, 216, 267); **păi** (nr. 25, 316); **apăi** (nr. 315).

Această particularitate apare, în majoritatea cazurilor, la variantele cântate de o singură persoană, aducând cu aceasta unul dintre elementele solistice ale cântecului popular românesc.

Se știe că textele poetice populare românești nu sunt aranjate în strofe. Muzica structurată pe rânduri melodice este aceea care organizează și textul pe strofe de două, trei sau patru versuri. Dar chiar și așa, muzica și versul își păstrează fiecare o anume autonomie interioară.

Rima este întotdeauna împerecheată, ca în întreaga poezie populară; foarte rar apar asonanțe sau chiar versuri albe:

Ele să umbrea'
Și să sfātuia' (nr. 4)

Sora vântului,
Din graiu-ș' grăia:
– Că io sun' mai mare
Că frate-mnieu-i vânt. (nr. 1)

Refrenul

Dintre toate textele cântecelor de seceriș, singurul care poate fi considerat refren este cel din Tipul al V-lea: **Hei nam și dăinam cunună** (cu toate micile variații) (nr. 205, 206, 207, 211, 212, 213).

Dimensiunea lui ca număr de silabe coincide cu cea a versurilor pe lângă care apare.

Locul său nu este fix. Fantezia cântăreților îl poate situa în oricare dintre cele două rânduri melodice, substituindu-l câteodată cu totul versului propriu-zis.

Ar mai fi de amintit aici invocația „Doamne” din Tipul al III-lea melodic. Ca și refrenul din Tipul al V-lea, locul acestei invocații nu este fix. Ea poate apărea cel mai adesea la începutul, dar și la sfârșitul versului, după cum poate și lipsi, în cuprinsul unei singure variante. Această invocație nu se poate constitui în refren, evident nici din unghi melodic. Ea este doar o punte de legătură cu colindele.

Din punct de vedere fonetic constatăm modificarea unor finaluri de versuri, cântate în rubato, cu vocală lungă pe ultima silabă. Vocala acestei ultime silabe se modifică, uneori, în prelungire, trecând în alte vocale, ca de exemplu: Săcerat-o' fete(**a**)le (nr. 94; strofa a III-a); în varianta nr. 135, la sfârșitul strofei a doua, cuvântul **holda** primește în final silaba de completare **re**, care se continuă cu vocalele **aci**, realizând o variație sonoră situată la periferia cuvântului respectiv: **holdareaei**.

Prezența unor vocale străine de sensul cuvântului apare uneori și în interiorul acestuia, ca de exemplu în varianta nr. 94, menționată mai sus în finalul cuvântului din strofa a doua: **fete(a)le**.

Acest fenomen, de așa-zisă colorare a vocalelor, apare numai la cântărețele vârstnice.

Tot din punct de vedere fonetic menționăm că se remarcă prezența frecventă a **rotacismului** (Tipul VI, nr. 230, 234; Tipul VII, nr. 240, 244, 245; Tipul IV, nr. 200, 201, 202, 204).

Din punct de vedere al formelor locale sau personale de exprimare, ele apar frecvent.

Dăm numai câteva exemple de expresii, fără a intra în detalii explicative care nu își au rostul în cazul de față:

– Ca cătanele- nt-ocoliu (nr. 176)	– Săcerat-o fiatele [fetele] (nr. 192)
– Ca lumina cei de ceară (nr. 179)	– Ca lumina cea de ceară
– Ca lumina ce' de său (nr. 174)	– Ce arde țara-n pahară [cu sens de toată lumea] (nr. 194)
– Ca cătanile-n bătaie (nr. 184)	– Și de grâu și de săcară
– Ca lumina cea die său (nr. 186)	– Și de mălai de la țară [porumb] (nr. 196).
– De ieși, gazdă, până-n tindă (nr. 187)	
– Rămâne claie pă claie [după] (nr. 190)	

TAROSTEA

Monologul versificat, ce se rostește la intrarea cu cununa în casa gospodarului, în partea de nord-est a Transilvaniei, cu precădere în zona Bistriței-Năsăud, se numește „tarostea”, „descânteca”, „alduitul”. câteodată chiar „minciuna” cununii.

În majoritatea cazurilor el a fost cules o dată cu melodia și textul cântecului cununii. Pentru a nu încărca volumul, prezentăm numai câteva variante culese din următoarele localități: două din satul Șanț, una culeasă în 1935 (nr. 1), cu 92 de versuri, și alta obținută prin observație directă la desfășurarea obiceiului, în 1957 (nr. 2), cu 72 de versuri; câte o variantă din satele Leșu, culeasă în 1935 (nr. 3), cu 101 versuri (cea mai amplă), Agrișul de Sus, culeasă în 1938 (nr. 4), cu 37 de versuri, Salva, culeasă în 1962 (nr. 6), cu 71 de versuri, Feldru, culeasă în 1956 (nr. 7), cu 61 de versuri, toate din jud. Bistrița-Năsăud, apoi din Deda, jud. Mureș, culeasă în 1975 (nr. 5), cu 18 versuri și ultima din Ieud, jud. Maramureș, culeasă în 1950 (nr. 8), cu 41 de versuri.

Textele acestor variante cuprind următoarele teme și motive:

TEMA I,	<i>motivul 1:</i>	– Salutul adresat gazdei la sosirea în gospodărie (nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9).
	<i>motivul 2:</i>	– Motivarea întârzierii alaiului;
	<i>a:</i>	– Relatarea pățaniilor petrecute de la holdă până la casa gazdei (nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9);
	<i>b:</i>	– Udarea cununii (nr. 1, 2, 3, 7).
TEMA a II-a,	<i>motivul 3 a:</i>	– Laude adresate gazdei (nr. 1, 2, 3);
	<i>motivul 3 b:</i>	– Relatări fabuloase (nr. 1, 2, 3, 7).
TEMA a III-a,	<i>motivul 4 a:</i>	– Prima chemare a feciorului pentru a lua cununa (nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9);
	<i>motivul 4 b:</i>	– Trimiterea feciorului la moară (nr. 1, 2, 3, 4, 6, 7, 9);
	<i>motivul 4 c:</i>	– Rezultatul măcinării (nr. 2, 3, 4, 6, 9);
	<i>motivul 5:</i>	– Facerea colacului (nr. 1, 2, 3, 4, 5, 9).
TEMA a IV-a,	<i>motivul 6:</i>	– Cererea plății, de daruri (nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9).
TEMA a V-a,	<i>motivul 7:</i>	– Descrierea muncilor agricole (nr. 1).
TEMA a VI-a,	<i>motivul 8:</i>	– A doua chemare a feciorului (condiționată) pentru a lua cununa (nr. 1, 3, 4, 6, 8, 9);
	<i>motivul 9:</i>	– Răspunsul fetei (nr. 2, 6);
	<i>motivul 10:</i>	– Urarea finală (nr. 1, 2, 4, 6, 8, 9).

TEMA I, motivul 1 – salutul adresat gazdei la sosirea în gospodărie este prezent în toate variantele:

Bună sara, domni de țară. (nr. 1, 2, 3, 4, 7)

În varianta nr. 5 din Deda, „domni de țară” sunt înlocuiți cu „gazda noastră”, în variantele nr. 8 și 9, cu „gazdă mare”, iar în varianta din Salva cu „gazdă de țară” (nr. 6), după care continuă cu cuvintele de conveniență, ca:

Ați ieșit cu tăți afară (nr. 1)

sau:

Ne-ați ieșât cu plin' afară (nr. 3)

sau:

Aț' ieșât cu plosc-afară (nr. 4 și 9),

aidoma ca în ceremonialul cununii, sau:

Ne-ați eșit cu glajă-afară (nr. 8)

după care urmează:

Înainte cununii (nr. 1, 2, 3, 4, 8, 9);

motivând tot atât de variat:

C-ați gănit că n-om veni (nr. 1, 2, 8)

sau:

V-aț' temut că n-om veni (nr. 3, 4).

Motivul 2 – justificarea întârzierii:

Mai demult am fi vinit,	Și cu apă ne-o' stropcit;
Da' ne-o fost grâu-ncâlcit	Mai demult am fi plecat
Și drumu' nepcisocit,	Dar ne-o fost grâu' călcat
Doi voinici ne-o' zăbogit	Și drumu' nepcisocat. (nr. 1)

Un prim *motiv – 2 a* – al întârzierii este deci greutatea muncii depuse pentru secerarea grâului, care a fost „călcat” (nr. 5) sau „îmbrâncat” (nr. 4) sau „încâlcit” (nr. 1, 7, 8).

Zăbovirea se mai datorează împlinirii momentului principal al ceremonialului – udatul cununii – *motivul 2 b*.

Feciorii ne-o' stropcit (nr. 2)

sau:

După ce-am intrat în sat,	-----
Tot cu apă ne-o udat,	În ocol dac-am intrat,
Ne-o udat în cruce.	Tot cu apă ne-ați udat;
Pe ulicioară,	Ne-ați udat să ne-necați,
Stau cofile-n rând afară,	De noi să vă scuturați. (nr. 7)

Voinicii care au udat cununa sunt „doi” (nr. 1, 6) sau „mulți” (nr. 3), după cum mențiunea poate lipsi total (nr. 4, 5, 7).

TEMA a II-a, motivul 3 a este al laudelor adresate gazdei, laude care sunt în raport direct cu cununa:

Casa voastră-i susă-n grindă	Casa voastră-i videroasă
Și cununa noastră-i mândră;	Și cununa ni-i frumoasă. (nr. 1)

Hazul, împunsătura ușoară, nota burlescă însoțesc aproape permanent acest monolog. Astfel, urmarea laudelor de mai sus este:

Gazda nost' s-a lăudat,	Cân' intram la gazdă-n casă,
C-are casă șindrilită,	Mi-o pcica' paie pe masă. (nr. 2)
Da-i cu paie-acoperită.	

Uneori apar elemente de simulare hiperbolică, probabil destinate hazului:

Noi de trei dzâle venim,
Curtea nu v-o nimerim. (nr. 1, 3)

Într-o variantă din satul Șanț, culeasă în 1957 (nr. 2), deci după colectivizarea agriculturii, gazda nemaifiind gospodarul la „curtea” căruia se împlinea obiceiul, ci Sfatul Comunal, unde se depunea recolta, femeia care rostea **tarostea** în curtea sfatului, în auzul întregului sat ce asculta cu luare-aminte. s-a simțit îndemnată de evidența situației să schimbe versul „Curtea nu v-o nimerim” cu „Și **Sfatul** nu-l nimerim”, după care, dându-și seama de enormitate, a exclamat: „Da' nu să potrivește” și a revenit apoi la forma îndătinată.

Urmează *motivul 3 b*, destinat amplificării fabulosului cu elemente de baladă; în ceea ce privește lupta cu frâncii sau cu turcii, ele își au rădăcini în evenimentele social-istorice reale, fiind împletite în laudele adresate gazdei:

V-ați făcut curte de pciatră,	Noi cu frâncii ne-om bătut
Bată-ș frâncii cai-ș bată	Și în curte-am străbătut. (nr. 1, 2)
Și-n curte să nu străbată.	

Într-o variantă din Leșu, versul al 2-lea este redat în forma: „**Batăr** caii, frânci să-și bată” (nr. 3), iar într-o variantă din Șanț (nr. 2) în loc de frâncii apar turcii:

Ca turcii să nu străbată.
Noi cu turcii ne-am bătut ...

sau:

Noi am vinit c-am auzit c-aveț'	Da' noi caii i-am bătut
Curți mândre și de pciatră,	Și pin iele-am străbătut. (nr. 6)
Pin iele nime să nu străbată.	

TEMA a III-a, motivul 4 a, în care acțiunea desfășurării obiceiului își urmează cursul prin chemarea unui fecior pentru a lua cununa:

Noi cununa nu vom da,	Un voinic înalt, frumos,
Pân' ce ni-ț' arăta,	Să ieie cununa jos. (nr. 3)

În celelalte variante motivul are dimensiuni mai reduse.

În varianta din Leșu (nr. 3) se pretind serviciile unui anume voinic:

Dar voinicu' gazdii,
Că știe rându' cununii.

Motivul 4 b: feciorul nu apare, pentru că este dus cu grâul la moară, prilej de evocare a unor scene burlești, în stilul plugușorului:

Dar ficioru-i dus d-acasă,	Dar moraru' nu-i acasă,
Că grâu roș' aț' măsurat	Că-i dus în pădurea deasă,
Și la moară l-aț' mânat.	Să-ș' taie lemne de casă. (nr. 1)

În varianta nr. 2, tot din Șanț, culeasă în 1957, întâlnim același gen de glume ca în plugușor, aici cu adresă la:

Moraru' nu-i acasă,
Că-i dus în pădure
Să pască căpșune

În varianta din Leșu este reabilitat:

Să **culiagă** căpșune. (nr. 3)

Uneori și voinicului i se atribuie aceeași îndeletnicire, ca și morarului:

Dar voinicu-i la pădure,
La zmeură și la mure (nr. 5)

Morărița, isteată, a rezolvat problema măcinatului:

Numa' morărița, meșterița,	Și-o făcut cioc-boc
A luat două ciocane	Ș-a tomnit moara la loc. (nr. 1)

În varianta din Agrișul de Sus (nr. 4), morarul rămâne la meșteșugul său:

Și morariu' după masă,
A făcut cioc-boc
Ș-o vinit moara la loc.

În varianta din Deda (nr. 5) în care voinicul este la pădure (nu morarul), tot el drege și moara:

Da' voinicu-i la pădure,	Și-a vinit voinicu-n loc
La zmeură și la mure	Și-a pune moara la loc.

Motivul 4 c arată rezultatul măcinării, motiv în care reapar unele hiperbole fabuloase existente și în textul cântecului cununii:

O turnat ș-o măcinat,
Tri tărățe ș-o fărină,
Pân-o fost covata plină (nr. 1, 2)

sau:

Ș-o căzut	Dintr-un spic iese-un otic
Tri tărățe ș-o fărină,	Dintr-un snop – un poloboc.
Dintr-o mân-o mierță plină,	Gazda căsii-i cu noroc. (nr. 3)

În varianta din Agrișul de Sus (nr. 4) apare și versul stereotip, cu aluzia creștină:

Ș-o vinit moara la loc	Mai mândru și mai frumos.
Și îndată o curs jos,	Ca și fața lui Hristos.

Motivul 5, coacerea colacului pe care îl pregătesc:

Noo veste ne-o vinit,
C-avez noă jupâneșe,
De la Țăligrad alese, (nr. 4)

cu adaosul unui amănunt:

Cu tri sâte dese. (nr. 3)

Apoi:

Tri cerneau, tri frământau,
Tri-n cuptor pâne băgau (nr. 3)

sau:

Tri cerne, tri frământa'
Și-una-n cuptor băga. (nr. 2)

Într-una din variante (nr. 3), gluma înțepătoare e destinată să aducă un plus de voioșie asistenței:

Și-n cuptor nu nimereau,
Pi su' vatr-o mai zvârleau.

Acțiunea continuă în toate variantele, comparându-se frumusețea colacului cu „fața lui Hristos”:

Ș-o făcut colac mare și frumos,
Ca și fața lu' Hristos. (nr. 1)

Colacul este „mândru”, în loc de „mare” (nr. 2), iar în altă variantă se specifică:

Ș-o făcut colac de **grâu** frumos (nr. 4),

pentru ca în una dintre variantele din satul Șanț (nr. 2) să se facă cu acest prilej o glumă la adresa gazdei:

Un colac mândru și creț,
Ca și gazde de isteț.

De la acest motiv s-a trecut ușor la **TEMA a IV-a**, *motivul 6* – cererea plății pentru osteneala depusă:

Colacul rumpeți în două
Și ne dați, gazde, și nouă. (nr. 1)

Împărțirea colacului variază:

Să tăieți colacu-n două,	Și mie mi s-ar cădea,
Să ne dați puțin și nouo	Pentru usteneala mea (nr. 4)

sau: Rumpeț' colacu-n două, Jumătate la fată pântru cunună,
Jumătate ni-l daț' nouă, Jumătate mne pântru minciună (nr. 3)

sau: Un colac mândru și fumos L-o tăiat în tri
L-o tăiat în patru Ș-o dat la copii. (nr. 6)
Ș-o dat la tăt satu'.

Apar și amplificări ale motivului:

Ș'-un pahar de vin,
Fie câ' de plin (nr. 1)

sau: O cupă, doo de vin, Și v'o zece ficiorași,
Să fie cerea deplin, Să ne deie după mână,
Douo cere de jinars Cum îi datina română (nr. 4)

sau: Gazda nost' s-o lăudat,
Că holda cân' on găta,
Ocă de jin ne-a da. (nr. 2)

Cina și jocul sunt revendicate uneori cu discreție, ele trebuind să întrunească anumite condiții de calitate:

Gazda nost' s-o lăudat, Și ne-aduce-o socăciță,
Că ne-aduce-un cercetaș, Ori de-aici or' din Bistriță. (nr. 8)
Ori de-aici or' din oraș;

La cele mai de sus sunt adăugate noi pretenții, pe măsura lăudăroșeniei gazdei:

Gazda nost' s-o lăudat, La asta pântru cunună
C-are-un car cu patru boi Și mie pântru minciună.
Ș-o ladă de taleri noi. Și mie mi s-ar căde,
Ne-a da și noao v'o doi; Pântru osteneala me.

Ca și mai înainte, predarea cununii este condiționată de primirea răsplății:

Noi cununa nu vom da, Gin în casă,
Că cina nu o videm, Gin pe masă,
Cina nu ni s-o gătit, Să bem cu jupănu' gazdă (nr. 1)
Nici nouă gin îndulcit.

sau: Noi cununa nu 'om da, Noi cununa nu vom da,
Până nu ni-ți arăta, Până nu ni-ți arăta,
Cupa cu holirca Țiganu' cu cetera
Și-on blid de plăcinte Și v'o câțiva ficiorași,
Să ni treacă pe dinainte, Să ne joace pe su' mână,
O cupă de jinars C-așa-i moda la cunună. (nr. 2)
Să ne treacă pe su' nas.

Cererea plății nu se rezumă doar la colac și la băutură, ci se întinde la o reală înzestrare:

Noi aicea am venit, Ni-ți da și nouă v'o doi.
De la lume-am auzit, Doi la fata cu cununa.
Că dumneavoastră aveți Mie trei pentru minciuna. (nr. 7)
Plug cu patru boi,

Aceste versuri au aici un înțeles evident ludic, amintind de finalurile ghidușe de basm fantastic.

TEMA a V-a, motivul 7. Legată de cererea răsplății apare, ca justificată, aluzia la greutățile muncii prestate:

Sărace, grâu rătănit,
Multă trud-ai așteptat,
Multă trudă și sudoare,
De la estea feteșoare.
Te-o arat, te-o semănat
Și astăzi te-am secerat.

Dintr-o holdă de grâu des,
Mândră cunun-am ales.
Dintr-un spic iesă ocie,
Dintr-o mân-o mniertă plină,
Dintr-un snop un poloboc. (nr. 1)

TEMA a VI-a, motivul 8. În succesiunea momentelor obiceiului urmează cererea, rechemarea feciorului pentru a lua cununa, moment presărat cu glume de diverse grade:

Să vie un fecior frumos,
Să ieie cununa jos.
Să nu fie de la ușă, cu gușă,

Să fie de la masă,
Că ni-i fata aleasă;
Să nu fie cu musteață.
Că ni-i fata cam isteată. (nr. 1)

sau:

Să nu fie de la vatră,
De-a hi cu gura căscată.
Nu-l aducez' di la pat,
C-o' strâga că-i înholbat;

Nu-l aducez' di la ușe,
Că i-or strâga că-i cu gușă.
Ni-l aducez' din ocol,
Ca să-i strâge – domnișor. (nr. 4)

În altă variantă se continuă:

Ni-l dat' de la masă,
Că ni-i cununa aliasă
Și fetea ni-i frumoasă.
– Hai, voinice, și i-o ie,

Că fetea-i tinere
Și cununa i' cam gre'
Și n-o mai poate țâne. (nr. 3)

Câteodată fata răspunde (*motivul 9*):

Taci, tot nu deciurica,
Că ieu-s copilă tinere;

Că câți ficioari în sat,
Tăți pe mine m-o' udat. (nr. 2)

sau:

Ai grijă, bade, bădiță
Că-ț încină-o copiliță,
Cu mâne albe pestriță.
Paharu' de li-i lua,

Bădiță, bine-i îmbla
Paharu' de li-i primi,
Bade, bine-i dobândi. (nr. 6)

Motivul 10 – Urarea finală evocă unele amănunte legate de diviziunea muncii între membrii familiei:

Să fii, gazdă, cu noroc,
Ca sămânța-n busuioc.
Să trăiască plugariu'

Care-o sămănat grâu';
Să trăiască plugărița,
Care-o șiruit sămânța. (nr. 1)

În varianta nr. 2, culeasă 22 de ani mai târziu, de la o secerătoare de 28 de ani, din același sat – Șanț – de unde provine și varianta de mai sus, urarea este împletită cu versuri de dragoste de tiparul cântecului liric:

Să trăiești, gazdă, găzdiță,
Ți-a 'nchina o copiliță;
I-am închina la badea,
Nu-i videm pe-aici pana;

I-am închina la mândru',
Nu-i videm pe-aici clopu'.
Clopu' badii-i cu gierdan
Și nu știm cân' l-o-m vide.

În varianta din Salva, pe lângă cele de mai sus, urarea este adresată și gospodarului:

Să trăiască și plugariu
Care-o răsturnat hotariu,

Brazde negre-o răsturnat
Și grâu roșu-a revărsat. (nr. 6)

Urările sunt adresate gazdei din toată inima și dezinteresat, fiind pigmentate cu ușoare nuanțe de umor:

Ori ne-a da. ori nu ne-a da,	Până-a fi la cap cărunt.
Gazda to' să ne trăia'.	Să trăiască și găzdoaia,
Să trăiască cât de mult,	Pân-a fi la cap ca oaia. (nr. 8)

În varianta din Salva, tânăra secerătoare de 19 ani încheie starostea cu gingășie tinerească, într-un tablou viu colorat:

Păsărica grâului	Și din gur-așa grăiește:
Șade-n vârvu' dealului.	Dintr-un pic iese-un otic,
Șade-n deal și ciripește	Dintr-o mân-o mniertă bună.

*

Atât numărul temelor și motivelor, cât și extensiunea și succesiunea lor nu sunt stricte. Se poate remarca o oarecare ordine în succesiunea motivelor legate de anumite momente, și anume: salutul la intrarea în gospodărie, urarea finală și prezentarea motivelor în funcție de rânduiala momentelor ceremoniale.

*

Structura versului este de 7 și 8 silabe, dar cu frecvente excepții ale acestui tipar, în minus sau plus. Vom prezenta câteva excepții:

Vers de 4 silabe:	O dat cioc-poc (nr. 3);
Vers de 5 silabe:	Și-o făcut cioc-boc (nr. 2); Și-un pahar de vin, Fie cât de plin (nr. 3);
Vers de 6 silabe:	Nouă jupânese, Cu tri sâte dese (nr. 3); Că-i dus în pădure, Să pască căpșune (nr. 2);
Vers de 9 silabe:	Am auzât c-aveți un ficior, Ficioru' l-ați mânat la moară (nr. 2); Cununa n-o punem pe masă (nr. 3);
Vers de 10 silabe:	Unu la fată pentru cunună Și unu mie pentru minciună (nr. 2);
Vers de 11 silabe:	Că gazda nost' are curț' mari de pciatră (nr. 3); Ș-o făcut un colac mare și frumos (nr. 3);
Vers de 12 silabe:	Jumătate la fată pântru cunună (nr. 3).

Alternarea versurilor cu număr variat de silabe este liberă, după cum se poate ușor observa.

Rima este în general împerecheată, ca și la celelalte versuri. Sunt și excepții, de rimă alternativă, apoi asonanțe și versuri albe.

Rimă alternativă:	C-aveț'-on băiat frumos, I-az' măsurat, Tri mierță de grâu frumos Și la moară l-az' mânat. (nr. 4)
--------------------------	---

Versuri albe:	Clopu' badii-i cu gierdan Și nu știu cân' l-om vide. (nr. 2)
----------------------	---

GRUPA B

SUBGRUPA B I

TEXTE LITERARE TRADIȚIONALE DE SECERIȘ, CÂNTATE PE MELODII DE CÂNTEC PROPRIU-ZIS SAU DE ROMANȚĂ

Aceste texte clasificate în **GRUPA B, SUBGRUPA B I** sunt în număr mai mare față de cele încadrate în tipurile melodice amintite, și anume 33 de variante.

Rămânând consecvenți criteriilor de prezentare enunțate la începutul acestui capitol, le vom raporta tot la temele și motivele tipurilor I și II.

TEME ȘI MOTIVE COMUNE CU CELE DIN TIPUL AL II-LEA MELODIC:

TEMA I,	<i>motivul 1:</i>	– nr. 247;
	<i>motivul 2:</i>	– nr. 246, 253, 255, 259, 262, 263, 264, 265, 267, 268, 271, 272, 274, 280;
	<i>motivul 3:</i>	– nr. 248, 249, 253, 257, 259, 261, 262, 266, 280.
TEMA a II-a,	<i>motivul 4 a:</i>	– nr. 247, 248, 249, 253, 257, 261, 262, 263, 265, 266, 272, 274;
	<i>motivul 4 b:</i>	– nr. 249, 253, 261, 265, 266, 274;
	<i>motivul 4 c:</i>	– nr. 247, 248, 249, 253, 257, 261, 262, 263, 265, 266, 272, 274;
	<i>motivul 4 d:</i>	– nr. 246.
TEMA a III-a,	<i>motivul 5:</i>	– nr. 269.
TEMA a IV-a,	<i>motivul 7:</i>	– nr. 247, 248, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 268, 270, 273, 276, 277, 278, 279.
TEMA a V-a,	<i>motivul 9:</i>	– nr. 253, 255, 256, 257, 258, 260, 264, 265, 266, 268, 275, 276, 279;
	<i>motivul 10:</i>	– nr. 259;
	<i>motivul 11:</i>	– nr. 247, 259, 273, 276;
	<i>motivul 12:</i>	– nr. 246, 253, 254, 261, 264, 266, 267, 272;
	<i>motivul 15:</i>	– nr. 264, 265; 274; I A.

TEME ȘI MOTIVE COMUNE CU CELE DIN TIPUL I:

TEMA I,	<i>motivul 1 b:</i>	– nr. 265, 268, A.
TEMA IV-a,	<i>motivul 7 c:</i>	– nr. 278, A.

ALTE MOTIVE ȘI SECVENȚE

†.1:	– Creștine – nr. A.
X.2:	– Versul tipic din cântecul propriu-zis – „Frunză verde ...” – nr. 246 bis, 248, 250, 253, 273, 276, 277, 278;
X.4:	– Chiuitura – nr. 276;
X.6:	– Despre hora cununii – nr. 251, 252;

- X.8: – Elemente de cântec propriu-zis – nr. 256, 265, 275;
 X.10: – Elemente de „cântec nou” – nr. 247;
 X.11: – Îndemn la hârnicie – nr. 258, 265, 275;
 X.12: – Elogiul secerătoarelor – nr. 265;
 X.13: – Tangențe cu alte motive – nr. 253, 263, 272, 279.

TEMA I, motivul 1 ne vorbește despre dragostea cu care se merge la holda de grâu, spre deosebire de repulsia pe care o stârnește holda de ovăz, căreia i se atribuie aici epitetul de „ciuf”, resentimentele răsfrângându-se și asupra semănătorului:

Draga mea holdă de grâu,	Da' cine l-o sămănatu,
Eu la tine cu drag viu.	Ar trăbui spânzurat,
Da' la ciufu de ovăzu,	De ciucuru' leaului ,
Vin târziu și mâniuăsu.	Î' mijlocu' târgului. (nr. 247)

Motivul 2 este cel existent și în tipurile precedente, cu mici diferențe de dezvoltare. Mai deosebită este referința la **numărul sporit** de care încărcate cu recolta secerată:

De unde cununa vine,	De unde cununa pleacă,
Șaptezăci de cară pline;	Șaptezăci de cară-ncarcă. (nr. 263)

De asemenea, este de remarcat prezența reală, imaginea seacă, dar expresivă, a holdei după secerat:

De unde cununa vine,	De unde cununa pleacă,
Altă holdă nu rămâne;	Rămâne țarina seacă. (nr. 271)

Motivul 3 nu aduce alte elemente decât cele cuprinse în Tipurile I și II.

TEMA a II-a, motivele 4 a, b, c sunt identice cu cele existente în textele tipurilor precedente.

TEMA a III-a, motivul 5, prin dimensiunile și comparațiile ce le instituie, aduce un plus de gingășie în înfățișarea virtuților purtătoare cununii:

Cine duce cununița	Curat-i ca zorile,
Curată-i ca luminița,	Când se trezesc florile. (nr. 268)

TEMA a IV-a, motivul 7, cel mai des întâlnit aici, este dezvoltat în mare parte în formele cunoscute. Formulări mai deosebite capătă ideile satirice la adresa leneviei:

Ce sat îi aiestă sat?	S-o culcat pă la ujină,
Tâte lume s-o culcat;	Nici îi foc, nici îi lumină. (nr. 257)

În informațiile culese din satul Vălișoara, Săvădisla, jud. Cluj, informatoarele observă că: „încunjură satu', ș-ăpi ies la tăt' casa cu apă să ude. Și unde nu iese nime, cântă”:

Asta casă-i casă sacă,	Nu știu, apă nu aveț',
Că nu ne udă cu apă.	Or' de lene nu puteț'. (nr. 261)

Alteori se precizează locul de unde este adusă apa:

Foaie verde de cicoare,
Cu apă din trei izvoare. (nr. 272)

Într-o variantă mai nouă apare o distorsionare a acestui motiv, invocându-se aberant apa de la „poticare” (farmacie), probabil apa de colonie, ceea ce poate fi interesant doar ca amănunt de civilizație urbană intrat în uzul și în mentalitatea rurală:

Cununiță-nfluturată,	Cu vin di la făgădău;
Trăbuiu-ai adăpată,	Cu apă din poticare ,
Cu apă de la ciurgău,	Cu vin di la domnișoare. (nr. 264)

Într-una din variantele literare ale acestei grupe de melodii sunt vizați direct feciorii să aducă apa dintr-un anumit loc și vinul de la fiii gazdei, cărora li se acordă, în cazul de față, o oarecare condescendență:

leșiți, ficii, cu apare
Și ne udați cununare
Cu apă di pă cicoriu,

Cu vin de la domnișoriu:
Cu apă di pă cicore,
Cu vin di la domnișoare. (nr. 263)

Varianta din satul Vălișoara, jud. Cluj, numește vasul cu care urmează să fie adusă apa:

Foaie verde carăpău,
Adă apă cu **șubăru**. (nr. 261)

În fine, de semnalat și această parodie burlescă a urării:

Cine udă florile
Să-i pice izmenile. (nr. 250)

TEMA a V-a, motivul 9 – chemarea gazdei – e destul de frecventă (12 variante), în majoritatea cazurilor sub forma:

Deschide, gazdă, poarta,
Că-ț' aducem curuna (nr. 255, 258, 268)

sau:

Că noi ț-am gătat holda (nr. 255, 258)

sau:

Că noi ți-om găta holda (nr. 256)

cu completarea finală:

Deșchide, gazdă, poartare,
Că noi ț-**an** găta' holdare (nr. 260)

sau:

Deschideți, gazdă, puartară. (nr. 264)

În câteva variante ideea se continuă cu:

Dar n-o deschide așa tare,
Că mai ieste-on dărab mare (nr. 255, 257, 258)

sau:

C-o rămas un dărab mare, (nr. 265)

cu variațiuni de lexic și pronunție:

N-o deschidere pre' tare,
Că mai ai un pământ' mare (nr. 260)

sau:

C-o rămas bucată mare. (nr. 279)

În varianta din Bistra, jud. Alba, apare o incertitudine retorică, legată de o presupusă supărare:

Nu știu, gazda-i supăratu?
Bucură-te, gazdă mare,
Că-ți vine secerătoare. (nr. 276)

Motivul 10 este, în genere, aluziv și legat de *motivul 7* (udarea cununii). Într-o singură variantă el apare sub forma dictatorială cunoscută:

Io, curuna nu oi da,
Până nu ni arăta:
O felie de jinars,
Lângă dânsa ceterași,

Și vreo zece ceterași,
Să ne-nvârte pă su' mână,
C-așa-i datina română. (nr. 259)

Motivul 11 este prezent în patru variante (nr. 247, 259, 273, 276).

O formă mai deosebită vădește varianta din satul Finișel, jud. Cluj:

Fă-te, gazdă, **veselos**,
Că țe-am strâns grâu' frumos, (nr. 273)

iar varianta din Agriș, jud. Cluj, aduce o motivare:

Nu fi, gazdă, supărat,	Noi de mult am și vinit,
Noi de mult am și plecat,	Da' ne-o fost grâu-ncâlcit
Da' ne-o fost grâu-ncurcat;	Și noaptea ne-o năpădit. (nr. 259)

Motivul 12 al invitației făcute gazdei de a-și pregăti gospodăria apare în șapte variante, sub forma cunoscută din celelalte tipuri:

Mătură-ți, gazdă, coșu',
Că-ț' aducem grâu roșu, (nr. 246, 253, 254)

legat uneori de:

Mătură-ți, gazdă, șura,
Că-ți aducem curuna, (nr. 272)

o silabă de completare: coșure; grâu roșure (nr. 264).

În două variante gazda este invitată să-și curețe și ograda:

Mătură-ți, gazdă, curtia,
Că-ți aducem curuna. (nr. 254, 261)

Motivul 15 al urării de încheiere este prezent într-o singură variantă, din satul Văleni, jud. Cluj, motiv legat de cel al răsplății (10):

Ține-l, Doamne, și-l trăiește,
Că frumos ni ominește. (nr. 265)

Din Tipul I, **TEMA I** apare *motivul 1 b*, în aceeași formulare de protest social, de biciuire a lăcomiei unor profitori, care prelungesc munca neplătită chiar și prin convertirea astrelor:

Supărată-i gazda nost'	De l-ar ajunge cu mâna,
Că mere soarele-n jos.	L-ar aduce unde-i luna. (nr. 265, 268)

Tot din Tipul I, **TEMA a IV-a**, *motivul 7 c* apare amplificat:

Dragu mi-i la secerat,	Și-atunce mi-ei lume dragă,
Când îi badea la legat	Cân' secer și bade leagă. (nr. 278)

Ca inovații motivice le amintim pe cele din varianta culeasă în satul Poșoga, jud. Alba, legate, una de **TEMA a II-a**, *motivul 4* din Tipul al II-lea melodic:

Curună de grâu cu țepe,
Făcută de două fete (nr. 253)

și alta de **TEMA a IV-a**, *motivul 7 c*, Tipul I:

Curună de grâu păros,
Udată de om frumos, (nr. 253)

iar ultimul vers al variantei din satul Muntele Băișorii, jud. Cluj (nr. 272), ne spune despre cunună nu că este udată, ci:

Făcută de om frumos.

Și în satul Călățele, jud. Cluj (nr. 258), cântecul cununii a fost îmbogățit cu motive noi: *îndemnul la hărnicie* este motivat prin prestigiul social, motiv legat de **TEMA a II-a**, *motivul 4 a* din Tipul al II-lea melodic:

Secerați, secerătoare,	Și va mere hiru-n sat,
Că vi' holda lângă cale	Că voi holda o-ați gătat.
Și va mere hiru tare;	

Același motiv, primele două versuri, în satul Văleni, Sighet, jud. Maramureș (nr. 265), este îmbogățit și mai mult cu *laude pentru truda secerătoarelor*:

Și va mere hiru-n sat,
Că toate-n picioare-ați stat.

Tot de *motivul 4 a*, dar și de *motivul 4 c* din **TEMA a II-a**. Tipul II melodic. sunt legate și versurile dintr-o variantă din Văleni:

Holdă mândră ni-o rodit,	Cunună de mândre flori,
Cunună ni-au împletit;	Strânsă de secerători. (nr. 268)

În altă variantă din Românași (nr. 251) și Tresnea (nr. 252), jud. Sălaj, două versuri sunt închinete chiar cântecului cununii:

Mândră-i horea secerii,
Colea când îi vremea iei.

O singură variantă, din satul Rișca, jud. Cluj (nr. 279), prezintă contaminări cu *cântecul liric*, dar și acestea sunt legate întrucâtva de *motivele 4 a și 4 c* din **TEMA a II-a**. Tipul al II-lea:

Hai, mândruță, țucu-ți doru',	Hai, mândruță, țucu-ți gura,
În grădina cu bujoru';	În grădina cu păsula.

SUBGRUPA B II

TEXTE CU TEMATICĂ LEGATĂ DE SECERIȘ ȘI, ÎN GENERAL, DE CULTIVAREA PĂMÂNTULUI, INTONATE ÎN DIVERSE OCAZII PE MELODII DE CÂNTEC PROPRIU-ZIS

Textele din acest grupaj sunt, ca și cele din grupajul precedent, mai numeroase în comparație cu cele clasificate în Tipurile melodice I–VII.

Aici, la fel ca în textele grupei B I, sunt și inovații motivice.

Le vom înfățișa și pe acestea, tot în raport cu temele și motivele Tipurilor I și II.

TEME ȘI MOTIVE COMUNE CU CELE DIN TIPUL AL II-LEA MELODIC:

TEMA I,	<i>motivul 1:</i>	– nr. 281, 290, 291, 304, 305, C;
	<i>motivul 2:</i>	– C;
	<i>motivul 3:</i>	– nr. 324.
TEMA a II-a,	<i>motivul 4 a+c:</i>	– nr. 284, 291, 298, 299, 300, 301, 303, 304, 312, 313, 314, 316. A. B;
	<i>motivul 4 a+b+c:</i>	– nr. 289.
TEMA a IV-a,	<i>motivul 7:</i>	– nr. 292, C.
TEMA a V-a,	<i>motivul 9:</i>	– nr. 292;
	<i>motivul 10+11:</i>	– nr. 323;
	<i>motivul 15:</i>	– nr. 323.

TEME ȘI MOTIVE COMUNE CU CELE DIN TIPUL I:

TEMA I,	<i>motivul 1 b:</i>	– nr. 291, 294, 296, 297, 299, 307, 309, 310, 316.
TEMA a II-a,	<i>motivul 3 a:</i>	– nr. 312;
	<i>motivul 3 b:</i>	– nr. 319, 315 + motiv dragoste – nr. 288.
TEMA a III-a,	<i>motivul 6 b:</i>	– nr. 285.

ALTE MOTIVE ȘI SECVENȚE

- X.2: – Versul tipic din cântecul propriu-zis – „Frunză verde ...” – nr. 295, 311, 320;
X.3: – Refren – nr. 285, 319;
X.5: – Observații asupra calității muncii – nr. 293;
X.6: – Despre hora cununii și cine o cântă – nr. 282, 295;
X.8: – Elemente de cântec propriu-zis – nr. 285, 291;
X.9: – Satirice – nr. 317;
X.10: – Elemente de „cântec nou” – nr. 317;
X.11: – Îndemn la hârmicie – nr. 285, 304, 305, 318;
X.13: – Tangențe cu alte motive – nr. 296, 297;
X.14: – Dragoste – nr. 286, 288, 308.
Majoritatea motivelor a+c din **Tema a II-a**, Tipul II includ motivul X.14 – dragostea;
X.15: – Greul muncii – nr. 307, 311, 318, 320, 321, 322, 323, B;
X.16: – Lenea – nr. 293, 297, 309, 310, 318, 320, B;
X.17: – Claca – nr. 308, 319;
X.18: – Cântec și muncă – nr. 292.

Din Tipul I, **TEMA I**, *motivul 1*: este amintită dragostea cu care se merge la holda de grâu și motivația ei:

Draga mea holdă de grâu,	Și cu drag te-oi secera
leu la tine cu drag viu	Că din tine oi mânca. (nr. 304)

Nu în aceeași situație se află ovăzul:

Da' la hoțu' de hovăz,
Eu mă duc tot mânios (nr. 290);

sensul versului al 2-lea se intensifică în:

Nu mă duc nici ca s-o văzu [holda] (nr. 281)

Acceași atitudine apare și față de holda de seară:

Da' la ceie de seară,
Nu mă duc până desară (nr. 281);

în altă variantă ideea devine mai conciliantă:

Cu mai multă zăbădeală. (nr. 305)

Motivul 3 este prezent într-o singură variantă din satul Ruștior, jud. Bistrița-Năsăud. Aici el pare să fie doar pretextul pentru motivarea cererii răsplății, împletit cu motive din cântecul de dragoste:

Cine-n lume s-ar afla	Ar căpăta vin și bere,
Să ne-arate ulița,	Deseară buzele mele;
Unde șade găzda,	Ar căpăta vin și nuci
Bună plat-ar căpăta;	Deseară buzele dulci. (nr. 324)

TEMA a II-a, *motivele 4 a* și *4 c*, legate între ele, sunt expuse aproape în jumătate din numărul variantelor exprimării directe, în general la fel cu cele din celelalte tipuri, cu unele variații. Prezentăm câteva:

Dragu mi-i la secerat,	Pă mănunchi, secere dragă,
Când îi badea la legat;	Io secer și badea leagă;
Dragu mi-i să secer bine,	Pă mănunchi, secera me,
Când îi badea lângă mine.	Io secer și badea ie. (nr. 300, 301)

În varianta nr. 301, cuvântul *mănunchi* este rotacizat, schimbându-și sensul: *mărunți*, iar în varianta nr. 284, finalul acestui cuvânt este elidat: *Pe mărun'*... Ultimele două versuri variază în:

Pe mărun', seceră bună,
lo săcer, badia adună. (nr. 312)

Aceleași motive 4 a și 4 c din TEMA a II-a se împletesc aici cu secvențe de cântec de dragoste:

Dragu mi-i să secer bine, Dragu mi-i să secer grâu,
Când îi badea lângă mine; Cu batista badi-n brâu (nr. 302)

sau:

Poate fi inima-ntreagă, Poate fi inima bună,
lo secer, bădița leagă; lo secer, bădiț-adună (nr. 291)

cu versurile 2 și 3 schimbate:

lo secer și badea leagă
Și-atuncea mi' lume' dragă. (nr. 316)

În variantele din satele Crăiești, Petreștii de Jos, Săliște și Ciurila (jud. Cluj) motivul se încheie cu paralelismul holdă / mândră:

Stai, holdă, la secerat,
Ca mândra la sărutat. (nr. 303, 313)

Într-o variantă din satul Agrișul de Sus, jud. Bistrița-Năsăud, motivele 4 a și c sunt expuse pe rând de cei doi parteneri:

Mândra săceră la grâu, Năframa-i arde cu pară.
Năframa-i arde la brâu; Pă mănunchi, săceră dragă,
Mândra săceră săcară, lo săcer și badea leagă. (Fg. 7169 c, text fără muzică)

În varianta culeasă în satul Ciunga, Aiud, jud. Cluj, primelor patru versuri, puțin modificate, le urmează jelania secerătorului:

Seceră, secerătoare, Și io sânt secerători,
Tot seceri vara la soare De mijloc numa' nu mori. (nr. B)
Și mijlocu' nu te doare.

Dragostea este mai puternic exprimată de fată, de data aceasta:

Secera-o-aș, săcera,
Pe coastă la Călacea,
Cu badia, țucu-i gura (nr. 299)

sau în această variantă de factura cântecului de dragoste:

Dragu mi-i a săcera, Hai, bădiță, strângem snopii,
'Ntr-o holdă cu badia, Că ți-oi da gura și ochii;
Ieu să tai, iel a lega. Hai, bădiță, hai la noi,
D-(h)ai, bădiță, pune clăi, Să ne iubim amândoi. (nr. 298)
Ț'oi da ochișorii miei;

În unele variante, pe lângă secerat sunt amintite și alte lucrări ale culturii pământului, ca aratul, semănatul, plivitul și cositul fânului, toate împletite cu motive de dragoste, toate pe modelul cântecului liric prin repetiție și paralelism:

Colo, jos, între hotară,
Acolo bădița ară.
Tât ara și sămăna
Și din gură cuvânta: – Să stai, holdă, la plivit,
Ca mândruța la iubit;
Și să stai la secerat,
Ca mândra la sărutat. (nr. 302)

sau:

Dragu mi-i pământu' lat,
Badea care l-o arat. Și mni-i drag pământu' lung,
Badea care-o fost la plug (nr. 304)

sau:

Dragu mi' vara secerând,
Pă mândruța polonind;

Dragu mi' vara cosând
Și pă mândra strângând fân. (nr. 314)

Motivul b din **TEMA a II-a** apare numai în două variante, fără diferențe de formulare și legat de *motivele a* și *c*:

Holda ca păretele,
O' săcerat fetele;

Fetele o' seceratu
Și ficiorii o' legatu. (nr. 289)

TEMA a IV-a, *motivul 7* este atestat numai în două variante (din zona Hășdate), într-o formulă evazivă, care nu amintește udarea cununii în mod special, ci numai ideea de *sete* și de apă:

Varianta din satul Ciurila:

Frunză verde castravete,
Adă apă că mni-i sete,

C-am gătat de secerat,
Multă sete am răbdad. (nr. 301)

Varianta din satul Micești dezvoltă aceeași idee în registrul sarcastic:

Ce sat îi aiestă sat?
Muierile s-o' culcat,
Cofili li s-o' uscat.
O' n-au apă, o' n-au lemne,

O' nu pot uda de lene,
O' n-au apă, n-au sopon,
O' nu pot uda de somn. (nr. 266)

TEMA a V-a, *motivul 9* este prezent într-o singură variantă (nr. 292) și este identic cu cel din grupa B, cu mici variații lexicale și fonetice:

Motivul 10, al cererii răsplății, este prezent într-o singură variantă din Ruștior, jud. Bistrița-Năsăud, legat o dată de **TEMA I**, *motivul 3* și a doua oară de *motivul 11*, într-o dezvoltare mai amplă:

Cărărușe prin ovăs,
Gazda noastră-i om ales;
Cărărușe prin otavă,
Gazda noastră-i om de treabă.
Gazda noastră-i trandafir
Și deseară ne-a da vin;

Ne-a da vin nemăsurat,
C-am gătat de secerat;
Ne-a da vinul cu ceria,
Că noi i-am gătat holda;
Ne-a dat vin cu ciubăru',
Că i-am gătat ovăsu'. (nr. 324)

Motivul 15. În varianta de mai sus (nr. 324) urărilor finale li se substituie rugăciunea adresată Domnului pentru binele pomilor, al gazdei și al persoanei iubite:

Ține, Doamne, ce-i ținea,
Ține, Doamne, pomii-n coastă,
Ține pe găzdoia noastră.

Ține, Doamne, pomii-n vie
Și pe cine mi-i drag mie.

Din temele Tipului I melodic sunt prezente:

TEMA I, *motivul 1 b*, destul de frecvent. În două variante formularea este identică:

Săcerăți, secerătoare,
Nu cu ochii după soare;

Săcerăți, săcerători,
Nu cu ochii după nori. (nr. 309, 310)

În varianta din Gârbou, jud. Sălaj, *motivul* se amplifică cu o adresă socială ferm conturată:

Săcerăți, săcerătoare,
Nu vă uitați după soare,
Cobori, soare, ...

Că-s pă sama domnilor.
Când oi hi pă sama me,
Cobori, soare, când îi vre. (nr. 299)

Aceeași atitudine inechivocă împotriva lăcomiei, într-o variantă din satul Mănășturu Românesc:

Mâniosu-i gazda nost',
Că s-o dus soarele jos.

Ba nu fie mânios,
Că destul astăzi o fost. (nr. 316)

Chiar dacă se plătea uneori această muncă, în altă variantă secerătoarele se arată conștiente de răsplata inechitabilă a muncii lor:

Du-te, soare, la pădure,
Că-i bugăt de tri pițule. (nr. 296)

Într-o variantă amplă, culeasă din satul Sititelnice (Husasăul de Tinca, jud. Bihor), este înfățișată, pe tiparul cântecului social, corvoada muncii impuse și zgârcenia stăpânilor:

Du-te, soare, la 'sfințatu',	Du-te, soare, tărișor,
Că dă mult ai răsăritu.	Că-s în holda domnilor.
Că sunt oameni pă topșan	Când oi săpa holda me,
Și le pare zăua-un an.	Du-te, soare, când îi vre.
Găzdoia noastră d'astăză,	Amu-i vremea lucrului,
Ni-o da prânzu' la miazăză	Las hodina focului;
Și miazăza la ujină	Amu-i vremea săpării,
Și nu ni deie dă cină.	Las hodina nevoii. (nr. 294)

În cele două texte culese de Valeriu Butură, unul din satul Agriș și altul din Sălciua, jud. Cluj, invocarea către soare cuprinde parcă și mai adânc sfâșietorul aspect al obidirii prin muncă trudnică a clăcașului, care prin ironie vestejește hiperbolic avariția nemărginită a unor spoliatori:

Du-te, soare, printre pomi.	Supărată-i gazda noastră,
Că-ș sâțul de-aieștia domni.	Că se duce soarele;
Du-te, soare, la pădure,	De l-ar ajunge cu mâna,
Că-i destul de trei pițule.	L-ar aduce unde-i luna.
Du-te, soare, la sfințit,	
Că de mult ai răsărit.	

TEMA a II-a, motivul 3, al consolării gazdei pentru holda săracă, apare într-o singură variantă:

Gazda nost' oi sopăra'	Da' o fos' holdelie cam rare,
Că mult nu i-a săcerat.	Dar ă'n schimb ni-e spicu' marie. (nr. 312)

TEMA a IV-a, motivul 3 b, al urărilor pentru o holdă bogată, este total diferit față de celelalte tipuri. El cuprinde referințe nu numai la holda de grâu, ci și la animalele ajutoare:

Fă-te, grăule, la noi,	Și le fă unde te faci,
Că și coarnile la boi;	Ca și coarnile la vaci. (nr. 319)

În varianta din Agârbiciu, jud. Cluj, ideea se continuă cu rugăciunea:

Țâne, Doamne, boii mei,	Să mai ar și la săraci,
Să pot ara mult cu ei,	Să mai facă cozonaci. (nr. 315)

TEMA a III-a, motivul 6 c este într-o singură variantă, într-o nouă formulare, amintind de procedeele cântecului liric:

Pasere de pe câmpie,	Ca să coc spicucele
Spune la cosași să vie,	Și le mănă paserile. (nr. 285)

Motivul 7 c apare o singură dată, și atunci aluziv:

Bade, de la secerat,	D-amu-i vreme de cules,
Tăt cu vorba m-ai purtat,	Spune-mi un cuvânt ales. (nr. 301)

MOTIVE NOI:

– **Îndemnul la hărnicie** este frecvent în cântecele din acest grupaj. El alternează cu satirizarea leneviei. În variantele culese în satele Gârbou, jud. Sălaj, și Lupșa, jud. Alba, motivul este tratat aproape identic din punct de vedere al conținutului, cu mici variații de formulare:

Secerați, secerătoare,	Nu cu ochii după nori.
Nu cu ochii după soare;	Pe mănunchi, secera me ,
Secerați, secerători,	Ț-o ieșit hiru de re. (nr. 309)

În satul Agriș, jud. Cluj, alternanța este și mai evidentă:

Seceră, secerătoare,	Și Ț-or zăce oarecum;
Nu vâra vara-n picioare,	Că ți' holda lângă cale
Că ți' holda lângă drum	Și Ț-o zăce oarecare. (nr. 305)

În varianta din satul Lita, Săvădisla, jud. Cluj, ultimele două versuri sunt schimbate cu amenințarea:

Că vă văd toți oamini
Și vor râde vecinii. (nr. 304)

În varianta din satul Nima, Mintiul Gherlii, jud. Cluj, îndemnul la muncă adresat mândrei secerătoare este prilej de observații satirice:

Apleacă-te, mândră-n holdă,	Și ți-or zice uarecum;
Nu sta 'naltă ca o joardă,	Ți-i holda lângă cărare
Că ți-i holda lângă drum,	Și ți-or zice uarecare. (nr. 318)

Aceeași invitație la lucru apare și în varianta din satul Meseșenii de Jos, jud. Sălaj, cu diferența că tonul este mai sarcastic:

Că iești lungă ca și-un par
Și te vezi păste hotar. (nr. 296)

În varianta din satul Horvat, jud. Sălaj, îndemnul este sobru:

Dați cu toții să gătam,
Să mergem cu hiru-n sat. (nr. 297)

În varianta din satul Hotărel, jud. Bihor, ne întâmpină un soi de îndemn la sânguință, motivat prin onoare, și legat nu de seceriș, ci de săpat:

Sapă, sapă, sapa mele,
Că te-ajunge secere
Și te-a mânca rușine. (nr. 285)

Motivul lenei este des tratat sub formă satirică, precum în această variantă autoironică:

Taie, taie, pă trei paie,	Taie, taie, pă trei spice,
Până sara-oi faci-o claie.	Până sara-oi face-o cruce. (nr. 293)

sau:

Săceruica me nu taie,
Căpăta-ua ie bătaie. (nr. 297)

– Un alt motiv nou este acela al **greului muncii**, exprimat direct, chiar la începutul cântecului:

Dragu mni-i a secera,
Da' nu'm' place-a mă pleca. (nr. 318)

Truda este menționată, câteodată, cu sublinierea sleirii puterilor, mai ales atunci când este impusă, ca în cântecele de sapă, despre care vom mai aminti la sfârșitul acestui capitol:

Foaie verde de mușcată,	Și mai lungă, și mai lată.
Gată-te postată lată,	Adă mâna, măi răzvoru,
Că te-așteaptă ceialaltă	Că de tine mi-e mai dor. (nr. 311)

Într-o variantă din Ilva Mică, după aceste prime șase versuri este adusă o palidă mângâiere prin prezența motivului dragostei:

Cu postata-n paroște,	Cu postata la răzvor,
Cu bădița-n dragoste;	Cu bădița la izvor. (nr. 320)

Motivul dragostei, amintit mai înainte, apare enunțat și de fecior:

Seceră mândra la grâu, Năfrămuța-i arde-n brâu;	Seceră mândra secară, Năfrănuța-i arde-n pară. (nr. 308)
--	---

după cum și de amândoi partenerii:

Holdă, cine te-a aratu Și cine te-a sămănatu, Boii bine i-o mânatu	Și din gur-o cuvântatu: – Să te faci, holdiță, faci Și să stai la săcerat, Ca mândra la sărutat. (nr. 306)
--	---

Într-o variantă din satul Căianul Mare, jud. Bistrița-Năsăud, motivul dragostei este împletit cu o ușoară aluzie la căsătorie și cu multe și aspre reproșuri, de data aceasta din partea băiatului, încheind totuși cu o gingașă declarație de dragoste:

Mândro, de la seceratu, Tot cu vorba m-ai purtatu. Amu-i vremea de cules. Nu-mi dai nici un înțeles. N-am fost o dată la tine, Să-mi vorbești o dată bine. Când am fost întâia oară.	Mi-ai spus să te-aștept afară. Când am fost de două ori, Te-am găsit cu doi feciori. Vai, mândruțo, cum te-aș bate, Dar mi-s mâinile legate, C-un fir de mătase neagră, Nu te pot bate de dragă. (nr. 286)
--	--

– Un alt motiv apărut în textele acestui ultim grupaj este **refuzul de a lucra în condițiile muncii impuse:**

Azi în clacă, mâne-n clacă.
Numa` zălele să tracă. (nr. 308)

– Printre motivele noi se află și cel al **lucrului împletit cu cântecul:**

Așa cântă fetile,
Pă tăte delurile,
Secerându-și holdile. (nr. 306)

În varianta din satul Agriș, Iara, jud. Cluj, se menționează chiar momentul când secerătoarele duc prin cântecul lor voioșia la sfârșitul zilei de lucru:

Dragu mi-i la secerat, Când îi badea la legat, Io sângură la cântat.	Până-i soare pă răzoare, N-auzi nici o horitoare. Dacă soarele-asfîntește, Parcă dracu` le pornește. (nr. 305)
--	---

Într-o variantă din satul Mănăstireni, jud. Cluj, aceeași idee este tratată ironic, cu accente sarcastice:

Până-i soare pe răzoare, Drac aude horitoare.	Dacă soarele sfîntește, Toată mazăga mazăgiește. (nr. 292)
--	---

Există câteva cântece de muncă cu o situație specială, care pot fi înglobate într-o grupă ce s-ar putea spune a III-a, cu o funcție aparte, și anume „la săpatul pământului”. Acest fapt rezultă din mențiunea specială a cântărețelor, și anume: „La sapă” (nr. 307), „Hora săpării” (nr. 294), „Cântec la prășit” (nr. 320), „A căpăluitului” (nr. 322). Conținutul textelor este, în general, cam același. Mai sunt câteva cântece al căror text este similar (în unele cazuri) sau numai asemănător cu cele de mai sus, fără a purta vreo indicație în legătură cu prilejul la care se cântă (nr. 285, 311, 322).

Motivele lor literare sunt altele decât cele din Tipurile I–VII și au fost comentate la locul cuvenit.

La capătul acestui capitol, se cuvine să subliniem faptul că materialul analizat, deși cules nesistematic și nu întotdeauna pe baza unei metodologii riguroase, are o incontestabilă valoare documentară și poetică. Se reflectă în el importante segmente de istorie economică, socială și culturală străveche, ca și date de mentalitate arhaică.

În același timp, prin concentrare, metaforă mitică și o întreagă retorică aluzivă, textele cântecelor de seceriș reprezintă momente de vârf ale creației folclorice românești.

MELODIA – TIPOLOGIE MUZICALĂ

TERMINOLOGIE

Denumirea folosită pentru *cântecul cununii* variază, de obicei, de la un sat la altul și, uneori, chiar de la individ la individ în cadrul tipurilor respective.

Frecvența denumirilor existente nu se poate stabili însă cu precizie, întrucât, la înregistrarea melodiei, culegătorul nu a întrebat și nu a consemnat regulat cum numește interpretul sau sub ce nume este recunoscut în sat cântecul respectiv, astfel că un mare număr de variante nu poartă nici un fel de denumire specifică.

În Tipul I – în sudul Transilvaniei, cântecul este numit, de obicei, *Dealul Mohului*, denumire dată după primul vers al cântecului (nr. 8, 44) sau *Dialu' Mohului* (nr. 16). Tot atât de frecvent este numit *Cântecul buzduganului* (nr. 41, 55) sau *Cântarea buzduganului* (nr. 23), deși cântarea începe cu versul „Dealul Mohului”. Tot în această zonă au mai fost consemnate denumirile: *Cânteca grâului*, *A buzduganului* (nr. 39), în satul Dejani, jud. Făgăraș, în anul 1937; *Buzduganul* (nr. 52), *A penii* (nr. 64), *Cântecul clăcii popii* (nr. 12), în satul Viștea, jud. Făgăraș, în anul 1934; *Vârvală*, *Vârvală* (nr. 24), denumire dată de primul vers din cântec, cules în satul Marpod, în anul 1974. Ion I. Ionică, în lucrarea amintită, mai pomenește pentru Tipul I din Țara Oltului, pe lângă denumirile menționate mai sus, și pe aceea de *Cântecul cununii* sau *A cununii*¹. Probabil că între cele 68 de variante ale acestui tip rămase fără precizarea denumirii au existat și cele două nume găsite de el.

În Tipul al II-lea și, parțial, al III-lea, respectiv zona de nord-est a Transilvaniei, cu precădere în satele din jud. Bistrița-Năsăud, melodia și textul consacrat acestui obicei poartă denumirea de *Gogea cununii* (Tipul II, nr. 79, 86, 96, 105, 106, 107, 115; Tipul III, nr. 157, 166, 169, 173) sau *Gogea cununii de la seceriș* (nr. 155). Precizarea „de la seceriș” este adusă întrucât termenul *goge* mai este atribuit și *Cântecului miresei* din ritualul de nuntă².

În 1891. Ion Pop Reteganul publică un cântec de nuntă numit *Cântecul Gogei*³.

Câteodată, în versurile cântecului de nuntă, chiar miresei îi este atribuit numele de *goghie*:

Astăzi, goghio , s-a vedea,	lese muma ghoghii ,
Ce-ai lucrat, ce ți-ai gătitu,	În mijlocul curții.
Goghie , drăguciana noast'.	-----
-----	Că noi, goghio -am auzit.

În Munții Apuseni acest termen mai are înțelesul „de-a jeli, după mireasă”⁴.

În sudul Transilvaniei apare termenul *a desgovi*, „a scoate cununa de mireasă și a pune cârpa de nevastă”.

Cuvântul *goge* este auzit și în celelalte provincii românești. Astfel, în unele zone din Moldova *a gogi* este egal cu „a fi trist, a bocii”⁵.

În sudul Moldovei, în satul Găiceana, jud. Bacău, a fost consemnat un obicei, în cadrul ritualului de înmormântare, numit *Gogiul*.

¹ I. I. Ionică, *op. cit.*, p. 133.

² Vezi capitolul *Obiceiul cununii și alte obiceiuri folclorice*.

³ Ion Pop Reteganul, *Starostele sau datini de la nunțile românilor ardeleni*, Gherla, 1891.

⁴ T. Frâncu și G. Candrea, *Românii din Munții Apuseni - Moșii*, București, 1888, p. 163.

⁵ H. Tiktin, *Rumänisch-Deutsches Wörterbuch*, Bukarest, Staatsdruckerei, 1903, p. 690.

Etimonul *gog*, neflexionat, este întâlnit în zona Bihor, cu sens de „arătare”. Din el au derivat și alte forme cu înțelesuri asemănătoare, ca: *gogo*, tot în Bihor; apoi, *gogoriță*, în Moldova și Muntenia; *gogeamite*, *gogeamitu*, *gojgogeamitea*, *gogonat* (de exemplu: minciuni gogonate), în Muntenia. Înțelesul acestor termeni este de „ceva neînchipuit de mare”, fantomatic. Uneori mai are înțelesul de „oricine”, „fiecare”.

În Bihor, în noaptea de Anul Nou, la petrecerea comună a tinerilor și mai vârstnicilor se practică obiceiul denumit „Vergelul” sau „Vergelatul”, în care tinerii își leagă nădejdi de căsătorie. În conținutul literar al cântecului numit *Horea vergelului*, gazda, la care are loc petrecerea, este chemată după cum urmează:

Scoate, **goago**, scoate,
Inel de-argintă,
Deget mititel,
Mire frumuse!

Termenul *gagă* mai este folosit și cu sens de „lene”, „dadă”, „nană”, ca de exemplu: „*gagă Marie*” ... Cântărețele și, în general, femeile din satele de unde s-au cules melodii de cunună, nu mai pot explica sensul cuvântului *goge*. Întrebate, răspunsul lor este aproape întotdeauna același: „Noi din bătrâni așa am apucat – «gogea»”.

Termenul este prezent în diverse dicționare, în cele mai vechi fiind menționat în forma substantivală *gogo* și având corespondent în albaneză *goge*⁷. *Dicționarul limbii române literare contemporane*⁸ și *Dicționarul limbii române moderne*⁹ îl menționează sub forma verbală *a gogi*, adică „a suferi grav de o boală”.

În *Dicționarul dialectului aromân*, găsim: „Gog, gogă = denumire dată de albanezi slavilor sau de origine slavo-românilor”, sau altă definiție: „denumire dată de albanezii musulmani aromânilor și ortodocșilor”¹⁰.

În rusă, ucraineană și bulgară înseamnă „a posti”¹¹.

În vechea limbă slavă se găsește sub forma *govejo*, *goveti*, care înseamnă „a se pregăti prin post și închinare pentru a împlini un act ritual”.

Cuvântul *Gog* urmat de *Magog* este întâlnit ca simbol în *Apocalipsa lui Ioan*, din *Noul Testament*¹².

Goga este un nume de familie român, aromân și indian.

O altă denumire pentru cântecul de seceriș este aceea de *Peană*, câteodată de *Cruce*, fiind întâlnită pe un teritoriu mult mai restrâns decât celelalte denumiri, și anume începând cu limita nordică a Tipului I, în satele din jurul localităților Sebeș și Alba-Iulia, în zona Tipului al VII-lea a versurilor strigate.

Denumirea exactă dată de secerători acestui produs artistic este: *A penii* (nr. 51, 64); *La peană* (nr. 238, 239) sau *La peană de grâu* (nr. 241), ultima denumire fiind atribuită unor versuri strigate, dar și unei melodii clasate în Grupa B (nr. 247), toate din aceeași zonă a jud. Alba.

Uneori, versurilor strigate la cunună, încadrate în Tipul al VII-lea, li se mai spune și *Descântec la cununa holzii* (nr. 242), în satul Bulzești de Sus, jud. Hunedoara, *Descânticu' cununii* (nr. 244), în satul Mărișel, jud. Cluj, sau mai direct: *Strigătură la cunună* (nr. 237), în satul Vlădișoara, Săvădisla, jud. Cluj.

Termenul *descântec* în acest caz ar putea fi considerat ca o recunoaștere a caracterului magic al rostirii versurilor respective.

⁶ Traian Mârza, Ilona Szenik, Zamfir Dejeu, *Folclor muzical din zona Huedin*, Conservatorul de Muzică „G. Dima”, Cluj-Napoca, 1978, p. 205, nr. 192.

⁷ *Dicționarul limbii române*, București, Academia Română, 1934, tom. II, partea I; *Dicționarul enciclopedic ilustrat*, I. -A. Candrea și Gh. Adamescu, București, 1931.

⁸ *Dicționarul limbii române literare contemporane*, București, Editura Academiei Române, 1956.

⁹ *Dicționarul limbii române moderne*, București, Editura Academiei Române, 1958.

¹⁰ Tache Papahagi, *Dicționarul dialectului aromân*, București, Editura Academiei Române, 1974, p. 592.

¹¹ Dr. E. Berneker, *Slawisches etnologisches Wörterbuch*, Heidelberg, 1924, p. 338–339.

¹² *Biblia*. Apocalipsa lui Ioan, cap. 20:

verset 6: „Fericiți și sfinți sunt cei ce au parte de întâia înviere! Asupra lor a doua moarte n-are nici o putere; ei vor fi preoți ai lui Dumnezeu și ai lui Hristos și vor împărăți cu El o mie de ani;

verset 7: Când se vor împlini o mie de ani, Satana va fi deslegat;

verset 8: și va ieși din temnița lui, ca să înșele neamurile, cari sunt în cele patru colțuri ale pământului, pe Gog și pe Magog, ca să-i adune pentru război. Numărul lor va fi ca nisipul mării”.

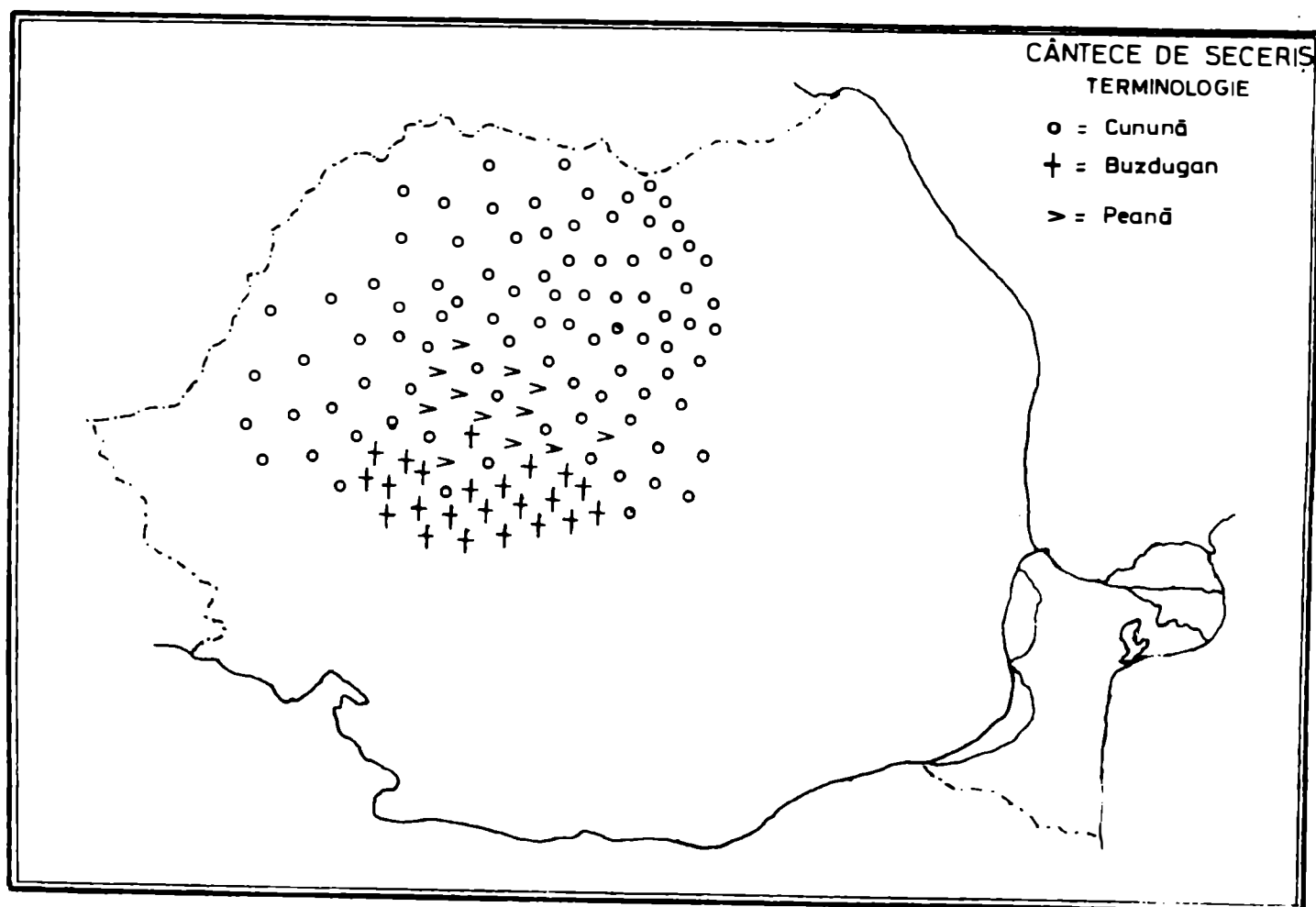
Unul dintre cei mai frecvenți termeni întâlniți pentru denumirea melodiei ceremoniale din obiceiul *cununii secerișului* este *Horea*, cu sens de melodie, prezent în Tipurile II, IV, VI, Subgrupa B I și în Subgrupa B II. Variațiile sunt următoarele: *Horea cununii*: Tipul II, (nr. 90, 104, 108, 109); Tipul IV, (nr. 184); Tipul VI, (nr. 217);, *Horea secerii*: Subgrupa B I, (nr. 252); Subgrupa B II (nr. 288), sau *Horea secerii*: Subgrupa B II (nr. 291); *Horea holdii*: Subgrupa B I, (nr. 275); *Horea grâului*: Tipul IV (nr. 180).

În ultimul timp, în unele sate, cântăreții folosesc termenul generic *cântec*, cu următoarele variații: *Cântecul cununii*: Tipul II (nr. 113); Tipul IV (nr. 201) (rotacizat – *curunii*); Tipul V (nr. 205, 208); Tipul VI (nr. 218, 219, 336); Subgrupa B I (nr. 261, 269); *Cântecul secerii*: Tipul VI (nr. 226); *Cântec de cunună*: Tipul IV (nr. 195); *Cântec de gătatul secerișului*: Tipul IV (nr. 133); *Stăpână, stăpână, Cântu' clăcii*: Tipul I (nr. 16); *Cântarea cununii*: Tipul II (nr. 84), Tipul III (nr. 138), Tipul VI (nr. 221, 223, 224), Subgrupa B I (nr. 276); *Cântarea la cunună*: Tipul II (nr. 112), Tipul IV (nr. 186, 193); *Cântarea cununii de la holdă*: Tipul II (nr. 87); *Cântarea la seceră*: Tipul II (nr. 81).

Prin adăugarea atributului „cunună” la termenul generic se precizează caracterul ocazional, special al melodiei ce însoțește aducerea cununii. În nici o altă ocazie nu va mai fi auzită *Gogea cununii*, *Horea cununii*, *Cântecul cununii*, decât atunci când secerișul s-a terminat și spicele cele mai bogate sunt împletite în cunună.

În fine, mai apar și alte denumiri, precum: *A cununii*: Tipul II (nr. 83, 104), Tipul III (nr. 156), Tipul VI (nr. 216, 227), Subgrupa B I (nr. 265, 281); *A cununii de la secerat*: Tipul II (nr. 102); *A secerii*: Subgrupa B II (nr. 281); *A seceratului*: Subgrupa B II (nr. 298); *A holdelor*: Tipul I (nr. 37).

Cea mai simplă denumire este *Cununa*: Tipul IV (nr. 193, 198). Întâlnim și diminutivul *Cununița grâului*: Tipul IV (nr. 194). În titulatura cântecului apar, uneori, și explicații suplimentare: *Când aduce cununa de la hotar*: Tipul V (nr. 207) sau *De-a cununa pe drum*: Tipul II (nr. 111). Unul dintre bărbații care au comunicat această melodie o identifică, din punctul său de vedere, numind-o *Horea nevestelor*: Subgrupa B II (nr. 287).

CRITERII DE CLASIFICARE

Realizările artistice muzical-poetice ce însoțesc ceremonialul de seceriș în Transilvania au proprietăți structurale distincte, care conduc la determinarea unei categorii muzicale independente în ansamblul folclorului românesc.

Variabilitatea melodică și ritmică, existentă în toate creațiile populare, aici, în cadrul categoriei cântecului ceremonial de seceriș, prezintă un grad de fixitate și unele delimitări, care determină entități stabile, cu trăsături proprii, ca: grupă, tip, subtip, variantă.

Complexitatea materialului studiat a ridicat probleme în sistematizarea sa, probleme ce au obligat să se țină seamă, în mod egal, de elementele morfologice componente, atât muzicale, cât și poetice.

Textul și muzica fiecărei entități au avut o existență permanent comună, nici o variantă nedeazăuind vreo independență a celor două elemente, așa cum se întâmplă în alte categorii.

Criteriile de clasificare ale acestui complex muzical-poetic sunt impuse, dintru început, de importanța proprietăților lui structurale, așadar izvorăsc din materialul însuși.

În funcție de scopul urmărit, orânduirea materialului muzical poate fi realizată după criterii diferite (unele necesare fazelor de lucru). Astfel de criterii pot fi: structural melodic, cadențial, ambitus, incipit melodic, ritmic etc., după cum pot fi amintiți și indicii alfabetici ai titlurilor, localităților, culegătorilor etc.

În clasificarea tipologică, criteriul hotărâtor l-a constituit întregul complex al desfășurării melodico-poetice.

Pentru compararea și apropierea variantelor, s-a ținut cont de cât mai multe criterii, numărul și ordinea lor variind de la caz la caz.

Materialul muzical a fost împărțit în două grupe: A și B.

Grupa A cuprinde 7 tipuri, dintre care 4 se ramifică în subtipuri.

Grupa B conține 2 subgrupe determinate pe criterii funcționale, și anume:

I. Melodii care se cântă în cadrul ceremonialului propriu-zis al cununii;

II. Melodii care, având o tematică literară legată de seceriș și, în general, de cultura pământului, se cântă în împrejurări variate, în orice caz în afara oricăror implicații de natură rituală. Unele dintre ele au devenit cântece tradiționale de muncă (exemplu: *A căpăluitului*).

În clasificarea variantelor Grupei A am luat în considerare atât proprietățile lor de bază, cât și raporturile dintre aceste proprietăți:

- Conturul melodic (formula melodică-ritmică de început);
- Forma arhitectonică;
- Structura modală, cadențe;
- Ambitusul;
- Ritmul, măsura, tempoul;
- Emisiunea vocală.

Imagina tipului este reflectarea elementelor caracteristice ale subtipurilor, atunci când există.

Subtipurile aceluiași tip conțin segmente și formule ritmico-melodice principale sau secundare, care pot fi identice sau variate.

În cadrul expunerii, fiecărui tip în parte vor fi prezentate amănunțit criteriile de organizare a materialului respectiv și prioritatea lor.

Atunci când mai multe variante ale aceluiași tip sunt foarte apropiate, s-a folosit redarea sinoptică a primei strofe¹³, a fiecărei variante, iar variațiile celorlalte strofe au fost expuse separat, aceasta pentru a avea un amplu și cuprinzător tablou al identităților și deosebirilor melodico-ritmice (Tipul I).

Această concentrare oferă mai ușor posibilitatea de comparare și reliefare a asemănarilor și deosebirilor, după cum am mai amintit, de asemenea, proeminează care dintre motive au fost pasibile de variații și cum anume au variat.

La unele tipuri care cuprind și subtipuri am întocmit, când a fost cazul, tabele ale variantelor respective, cu eșalonarea una sub alta a primei strofe în totalitate (exemplu: Tipul III cu două rânduri melodice – subtip). Și această expunere este deosebit de ilustrativă.

¹³ Atunci când prima strofă nu a fost suficient de bine realizată, am luat în considerare strofa a 2-a, ca în cazul variantei nr. 36.

În cele două tipuri de tabele s-a ținut seama, mai întâi, de primul rând melodic – A – al fiecărei variante, după cum era firesc, și s-a început cu exemplarele cu cel mai redus ambitus și cu cele cu mai puține ornamentații, continuându-se cu cele ce își îmbogățeau, din ce în ce mai mult, ornamentația.

Subgrupa B I – a cântecelor cu texte tradiționale, parțial de seceriș, pe melodii de cântec propriu-zis –, ca și melodiile cuprinse în Subgrupa B II, care din punct de vedere muzical fac parte tot din categoria cântecului propriu-zis, sunt prezentate ținând seama, în primul rând, de forma arhitectonică, apoi de structura melodică.

Melodiile ceremoniale de nuntă (*Cântecul miresei*) urmează ordinea tipurilor melodice a cântecelor de seceriș de care aparțin.

CLASIFICARE:

GRUPA A

Tipul I	– Sudul Transilvaniei (Țara Oltului)	Tipul V	– Munții Apuseni – Subtipul 1 – Subtipul 2 – Subtipul 3
Tipul II	– Nord-estul Transilvaniei (Bistrița-Năsăud) – Subtipul 1 – Subtipul 2 – Subtipul 3	Tipul VI	– Valea Arieșului. – Subtipul 1 – Subtipul 2 – Subtipul 3 – Subtipul 4 – Subtipul 5
Tipul III	– Valea Mureșului – Subtipul 1 – Subtipul 2	Tipul VII	– (Strigate). Centrul Transilvaniei, cu ramificații în alte zone.
Tipul IV	– Valea Someșului – cu ramificații în alte zone.		

GRUPA B

SUBGRUPA B I – Cântece propriu-zise cu texte rituale, parțial de seceriș – centrul și nord-vestul Transilvaniei.

SUBGRUPA B II – Melodii de cântec propriu-zis pe texte nerituale cu tematică literară de seceriș și, în general, de cultivare a pământului, din toată Transilvania.

GRUPA A

TIPUL I

Răspândirea teritorială

În clasificarea materialului poetico-muzical, tipul melodic cu versificație hexasilabică ocupă primul loc, având o vechime la fel de mare ca unele balade, precum *Miorița*, sau o parte dintre colinde.

Tipul I melodic (nr. 1–77) este răspândit în aproape tot sudul Transilvaniei, pe o rază de aproximativ 400 km, care începe din Țara Bârsei până la Sebeș, cu graniță nordică – râul Târnava Mare, iar în sus până la zona satelor de sub Carpații Meridionali. Zona circumscriasă cuprinde în limitele ei depresiunile Brașovului, Făgărașului (Țara Oltului), Sibiului, o parte din cea a Secașului, precum și Podișul Târnavelor, începând de la malul stâng al râului Târnava Mare înspre sud.

Ordinea variantelor melodice

Este important de subliniat că toate variantele Tipului I sunt foarte apropiate unele de celelalte din punct de vedere muzical; foarte multe converg spre identitate.

Cristalizarea melodică este atât de puternică, încât nu a generat nici un subtip.

În întreaga zonă menționată, între anii 1929 și 1974, când s-au făcut culegeri aici, nu a fost auzită vreo altă melodie rituală de seceriș. Nu a fost cules nici măcar vreun rudiment de melodie purtătoare a versurilor de seceriș care să fi deschis posibilitatea de a presupune că ar fi existat în timp vreo altă melodie. În unele sate se fac vagi mențiuni despre o departajare a cântecului existent în: cântec la procesiune – *Dealul Mohului*; cântec al împletirii buzduganului – *Buzdugane mare*, și cântec al intrării în casa gazdei – *Stăpâne, stăpâne*. O mărturie a acestei împărțiri o oferă doar temele literare ale cântecului de seceriș, melodia rămânând aceeași. Dacă vreodată ceremonialul a avut o amploare mai mare decât cea pe care am constatat-o noi, atunci este de presupus că fiecare dintre temele mai sus amintite ar fi putut avea o melodie proprie.

Ceea ce a contribuit hotărâtor la păstrarea unitară a melodiei de seceriș, în sudul Transilvaniei, a fost înfățișarea geografică favorabilă a Țării Oltului și condițiile economice, care au ușurat deplasarea temporară sau definitivă a secerătorilor dintr-un sat în altul, până la depărtări mari.

Trecând strict la aranjarea materialului în volum, amintim că pentru acest tip am folosit scrierea sinoptică, ținând seama, în primul rând, de forma melodico-ritmică de început a fiecărei variante. În felul acesta a rezultat în primul rând evidențierea *picnonului* Sol – La – Si, formulă melodică specifică folclorului muzical românesc.

Ținând seama, în același timp, și de considerentele ritmice, în *cadrul primului picior metric*, ordinea este următoarea:

1. Variante ce cuprind *trei valori de pătrimi succesive* (nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6). Face excepție o variantă unde ascendența atinge cvarta, nemărealizând picnonul (nr. 6).

2. Variante în care *a doua pătrime este punctată, urmată de o optime* cu intonație ascendentă (nr. 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16).

3. Variante în care *timpul al treilea se împarte în*: a) *două optimi*, ultima coborând un ton (nr. 17, 18, 19, 20, 21); b) variante în care *valorile de timp ale primului picior metric sunt sincopate* (nr. 22, 23), ultima dintre aceste două variante (nr. 23) făcând excepție de la prezența picnonului, respectiv începutul cântecului se face pe treapta a doua; c) variante în care *subdiviziunile de timp sunt mai variate* (nr. 24, 25).

4. Variante în care *a doua pătrime din primul picior metric este punctată, urmată de o optime cu intonație*, de data aceasta, *descendentă*, ajungând pe cel de al treilea sunet al picnonului la începutul celui de al doilea picior metric (de la nr. 26 la nr. 36).

5 a) Variante în care *timpul al doilea cumulează în valoare de doime*, iar picnonul se completează pe prima parte al celui de al doilea picior metric (de la nr. 37 la nr. 51), cu o excepție rezultată din nesincronizarea cântărețelor (nr. 45).

La acest punct a fost necesar să fie realizată o separație a variantelor pe două coloane în cadrul prezentării sinoptice, fiecare cu altă variantă în cap de coloană, și anume: prima coloană începând cu nr. 37, iar a doua cu nr. 50.

b) Variante cu treapta a 3-a oscilantă coborător și alte excepții (de la nr. 52 la nr. 71).

Menționăm câteva dintre acestea:

– Două variante ale acelorași interprete; în prima variantă (nr. 52), treapta a 3-a este majoră, iar în varianta a doua (nr. 53) această treaptă oscilează coborător;

– O variantă (nr. 54) în care strofa I are treapta a 3-a majoră, iar strofa a doua este oscilantă;

– Varianta nr. 71, al cărei interpret este cu evidență influențat de stilul muzicii psaltice și folosește alte formule ritmico-melodice decât cele prezentate în celelalte variante. În partea a doua a primului picior metric el trece direct în cel de al doilea sunet al picnonului, al doilea sunet fiind numai atins ușor într-o dublă apogiatură.

c) Două variante ale aceluiași interpret (nr. 52, 53), în care pe primul timp este prezentă pentru prima dată o formulă de ritm ternar.

– O singură variantă în care primul rând melodic este repetat (nr. 51).

– La sfârșit au fost prezentate melodiile din *Dealul Mohului*, volumul lui Ion I. Ionică, în forma grafică din lucrare, transpuse însă cu finala Sol (de la nr. 71 la nr. 76).

Forma arhitectonică

Deși versul cântecului de seceriș al Tipului I este de șase silabe – arhaic prin excelență –, ca și structura melodică, după cum vom vedea mai departe, forma în care sunt cântate aceste melodii este destul de evoluată în raport cu celelalte tipuri, și anume este de trei rânduri melodice (A, B, C). Nici un exemplar nu sugerează că a avut vreodată mai puține rânduri melodice, așa cum se va putea vedea în cadrul altor tipuri.

Ca în toate melodiile rituale, fraza melodico-ritmică se desfășoară numai pe un rând melodic, în cazul de față de dimensiuni mici și concise, în care motivele sunt concentrate pe fragmente reduse, corespunzătoare picioarelor metrice.

Rândul melodic A

Rândul melodic B

Rândul melodic C

Comparând pe verticală, *motivele a* ale primelor două rânduri melodice A, B, se remarcă o mișcare a sunetelor treptat ascendentă, ca un preambul sau ca o introducere la ideea muzicală centrală ce va urma, în timp ce *motivul a* al ultimului rând melodic C, prin mersul său descendent, tot treptat și cu lungire a timpului al doilea, din majoritatea variantelor, sugerează echilibrul pe care îl caută avântul mișcării, în drumul spre odihna finală melodică a ultimului sunet.

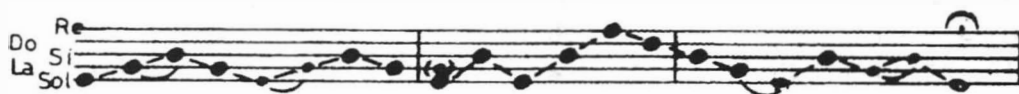
Motivul b din toate cele trei rânduri melodice cuprinde o pendulare, cu alte cuvinte un joc al intervalelor anterioare, perfect încadrat între începutul expansiv și sfârșitul descendent și concluziv – *motivul c* – al fiecărui rând melodic.

Cercetând întregul tablou al variantelor se remarcă aproape la majoritatea lor caracterul invariant al *motivului a* în toate cele trei rânduri melodice, cu precădere în primul.

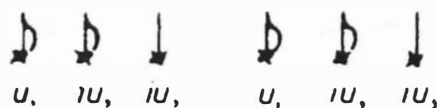
Cercetând extremitățile înălțimii melodice se poate constata că primul rând melodic A poartă melodia în cadrul unei terțe, în afară de câteva variante, tatonând, sau parcă pregătind condițiile unui avânt mai generos, pentru ca apoi, la sfârșit, să se odihnească pe treapta a 2-a, unde face și cezura principală. Rândul al doilea pornește cu mai mult elan și siguranță către cvintă – punctul culminant al melodiei (numai în cinci variante din șaptezeci și șapte este atinsă pasager sexta), coborând apoi și cadentând în toate variantele pe treapta a 4-a. Rândul melodic C este ca o concluzie – un *stretto* – al celorlalte rânduri melodice, conducând întreaga sonoritate către sunetul de cadență finală – treapta 1.

Acest sunet final principal poate fi auzit intuitiv destul de puternic în tot cursul melodiei, ca un ison magnetic susținător al întregii construcții muzicale. Se observă limpede că înlănțuirea rândurilor melodice este foarte strânsă, ceea ce asigură melodiei întregi un echilibru arhitectural desăvârșit.

Grafic, acest echilibru ar putea fi redat prin următoarea schemă:

La sfârșitul acestui subcapitol, trebuie făcută observația că din cele 77 de variante ale acestui tip, într-una singură (nr. 27 – culeasă în anul 1964, în satul Drăguș), la sfârșitul cântecului, după 13 strofe, apare o strigătură de șase versuri – executată de o femeie de 54 de ani, după care întreg grupul de 12 femei, care au intonat până atunci *Cântecul cununii*, chiuie bine sincronizat:

Intonația strigăturii este foarte înaltă, plină de stridență, cu finalul ușor coborât, ca cele specifice Tipului al VII-lea și din celelalte tipuri care conțin acest fel de strigătură, după cum vom vedea la locul potrivit.

Intonația și ritmul sunt executate cu precizie, de tot grupul, fapt ce denotă o îndelungă practicare și nu o incidență.

Această formă de strigătură (care în alte tipuri este numită „huhurezat”) poate fi socotită ca o legătură pe alte coordonate între tipuri.

Structura melodică

Construcția melodică, la fel ca și cea a versului cântecului de seceriș sud-transilvănean, atestă o vechime considerabilă a obiceiului.

La baza edificiului sonor stau pilonii unei scări prepentatonice:

evoluată într-o scară pentatonică hemitonice:

Treapta a 4-a – Do –, folosită o singură dată în întreaga melodie, și atunci pe un timp slab (rândul al doilea melodic, *motivul c*), dovedește a fi, prin însuși acest fapt, de proveniență mai târzie.

Trebuie subliniat că pilonii de rezistență ai edificiului melodic sunt primele trei sunete – picnonul (Sol – La – Si) –, peste care treapta a cincea adie o singură dată în tot discursul muzical.

Din totalul de șaptezeci și șapte de variante, scara melodică atinge sexta numai în cinci variante, și atunci în valori foarte scurte, de apogiatură pe treapta a 5-a.

Într-o singură variantă, apare și treapta a 7-a (sensibila) o singură dată, foarte puțin sesizabilă, într-un triolet (nr. 71).

Toate treptele sunt fixe, neoscilante, impunând melodiei un caracter evident major, cu o singură excepție, desigur foarte importantă, aceea a treptei a 3-a. Mai întâi, această treaptă apare în unele variante într-o intonație netemperată, sunetul Si fiind intonat ceva mai jos decât cel natural (nr. 50, 51), fără să coboare însă un semiton întreg. În alte variante, melodia rămâne cu caracterul general major, dar cu mobilitatea temporară a treptei a 3-a (nr. 57, 56 etc.).

Coborârea terței se face în primul rând melodic A, mai ales în prima intonație a terței. Revenirea la terță majoră se face, uneori, imediat, chiar la sfârșitul acestui prim rând melodic (nr. 58, 60 etc.), iar rândurile B și C sunt cântate constant cu terță mare; în unele variante, în rândul B terță este majoră, ca la sfârșitul rândului melodic C, la cadența finală, să devină din nou minoră (nr. 62, 59); în alte variante, rândul întâi melodic A este cântat în întregime minor, iar rândurile doi și trei B și C sunt cântate, de asemenea în întregime, major (nr. 67, 70).

Una dintre variante (nr. 52) este cântată în întregime cu terță mare, la reluare (nr. 53), deci același interpret începe melodia cu terță mică, după care continuă totuși în major.

Numărul de 19 variante, în care se observă mobilitatea treptei a 3-a și intonarea netemperată a aceleiași trepte, din totalul de 77 de variante, nu este prea important. Totuși, această mobilitate deschide posibilitatea unor nuanțe melancolice, care punctează expresiv atmosfera de implacabilă solemnitate din majoritatea variantelor, în care domină modul major.

Cadențe

Toate variantele au cadența primului rând melodic pe treapta a 2-a – La, în majoritatea variantelor cu coroană. Rândul al doilea face cadența pe treapta a 4-a – Do, în care se ajunge, de obicei, pe treapta a 3-a, cu o singură excepție, varianta nr. 44, care face cadența acestui rând tot pe treapta a 2-a. Din sunetul Do al cadenței rândului al 2-lea se alunecă coborâtor (pe treapta a 3-a) în valoare de timp foarte scurtă.

Cadența finală este totdeauna pe treapta I.

Ambitusul melodiei Tipului I este de o cvintă perfectă.

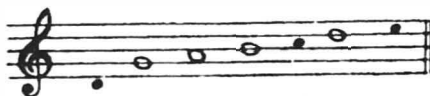
Excepții care ating ambitusul de sextă: treapta a VII-a (sensibila) este prezentă la cadența finală în două variante (nr. 60 și 63); de asemenea, la începutul ultimului rând melodic C, în primul sunet al unui triolet (nr. 71) și la începutul melodiei cu o intonație mai coborâtă (nr. 24).

Ambitusul de sextă mai este realizat și prin extinderea melodiei în partea superioară. Importanța acestui nou sunet este, incontestabil, mică, el fiind redus ca durată și neînsemnat ca prezență, sub formă de apogiaturi superioare ale cvintei (nr. 16, 24, 25, 36, 69).

În afară de sensibilă și de sextă, mai apare saltul de cvartă perfectă ascendentă, destul de rar; totuși, el este prezent, pe valoare de timp foarte scurtă, ca un avânt pentru începutul strofei, cel mai frecvent, al celei de a doua.

Acest sunet apare pe vocale, consoane, diftongi sau diverse particule. În ordinea frecvenței ele sunt următoarele: vocala **i** (nr. 18, 28, 38, 45, 61), la începutul strofei a doua; consoana **m** (nr. 23, 66) la începutul primei strofe, (nr. 36) la începutul strofei a doua, (nr. 67) la începutul strofei a cincea; vocala **â** (nr. 16) la începutul primei strofe, (nr. 3, 19) la începutul strofei a doua; consoana **n** (nr. 13) la începutul strofei a treia și a patra, (nr. 54) la începutul strofei a 5-a; vocala **ă** (nr. 6) la începutul primei strofe, (nr. 48) la începutul strofei a treia; diftongul **îi** (nr. 22) la începutul strofei a doua, (nr. 27) la începutul primei strofe și a celei de a doua; vocala **a** (nr. 25) la începutul strofei a treia; particula **și** (nr. 20) la începutul strofei a doua.

În două variante (nr. 16 și 36) melodia atinge atât sexta superioară, cât și cvinta inferioară, așa că, în mod excepțional, ar putea fi socotite ca având un ambitus de nonă:

Extinderea ambitusului la sextă ca și la nonă este de mică importanță, deocamdată, pentru motivele expuse mai înainte; în plus, trebuie să se țină seamă de faptul că realizarea acestor sunete, în cazul de față, ține, mai cu seamă, de domeniul stilului vocal, cu precădere solistic; or, această melodie este, prin excelență, destinată cântării în grup.

Ornamentația

Melodia Tipului I este aproape singura dintre toate tipurile care are o dezvoltare simplă, lipsită de melismatica ornamentală. Cu unele excepții s-ar putea spune că este aproape silabică, amintind întrucâtva de colinde.

Ornamentația apare, mai ales, în execuția cântăreților vârstnici, dar și a unei cântărețe de 21 de ani (nr. 24).

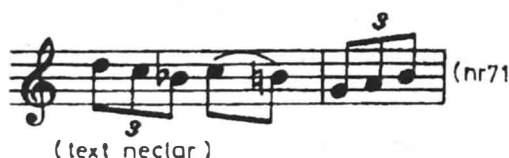
De remarcat că ornamentele apar în interpretarea aproape exclusiv individuală, când solistul imprimă melodiei stilul său personal.

Câteva exemple:

– Apogiaturi în preajma sunetelor principale:

– Duble apogiaturi și note de pasaj în formații de triolet:

– Cvintet – în locul unui singur sunet, și triolet – tot pentru un singur sunet:

Nu numai fragmentar, ci, câteodată, cu totul excepțional, întreaga melodie poartă bogăția ornamentală a stilului personal. Iată două exemple de excepție, cu bogată ornamentație, interpretate de două talentate cântărețe de vârste extreme – una de 73 de ani (nr. 71), cealaltă de 21 de ani (nr. 25):

Haina bogat dantelată cu care a fost înveșmântată melodia, atât de simplă la orginile ei, este un caz unic în cele peste șaptezeci de variante, creând o atmosferă parcă de plutire, net diferită de robustețea și sobrietatea stâlpilor melodici de rezistență.

Tot singulară este, din punct de vedere al ornamentației melodico-ritmice, și varianta (nr. 36) cântată de un bărbat, al cărui stil de ornamentare melodică amintește de stilul psaltic:

Capacitatea de creație a cântărețului obișnuit cu un astfel de stil se manifestă, în acest caz, din plin și prin aceea că el își începe cântarea cu rândurile al 2-lea și al 3-lea melodic B și C, după care îl aduce pe primul rând A, dar când ajunge din nou la rândurile B și C, le îmbogățește cu noi variații. Acest sistem compozițional există în muzica populară românească în cântecul propriu-zis și, mai rar, în cântecele rituale, ca în cazul de față. (Facem abstracție de cazurile similare cauzate de lipsa memoriei.)

De remarcat deci că tendința către îmbogățire a stilului ornamental vocal, chiar în melodiile rituale, așa cum reiese din cele expuse mai sus, se manifestă mai ales la cântăreții vârstnici, cărora le-a plăcut să cânte și să-și însușească un bogat și variat repertoriu și au avut talentul să mânuiască creativ diversitatea improvizatorică a bogăției ornamentale specifice muzicii populare.

Ritm și măsură

Melodia ceremonială de seceriș a Tipului I, ce se desfășoară într-o atmosferă de solemnitate deosebită, este susținută de un ritm larg, bazat pe valori comode de doimi, pătrimi și optimi.

Deși nu măsura este baza ritmului folcloric, ci *formula* ritmico-melodică, menționăm că îmbinarea valorilor enunțate mai sus alternează neregulat măsurile de 2/4 și 3/4, ușor de îmbinat pentru a purta o melodie ce se repetă pe toată durata timpului cât secerătorii merg cântând, de la holda secerată la casa gospodarului.

Pentru a oferi o oglindă clară a schemei ritmice a tuturor variantelor acestui tip le-am prezentat în două tabele, în două forme (excluzând lungirile și scurtările \cap \cup) (a se vedea tabelele de la sfârșitul acestui subcapitol).

Trebuie subliniat că dintre toate cele șapte tipuri ale cântecului de seceriș, Tipul I este singurul în care rândul melodic corespunde versului hexasilabic alcătuit din trei picioare metrice catalectice sau acatalectice.

Celulele metrico-ritmice ale acestei melodii, realizate pe valorile mai sus amintite, alcătuiesc formule de tip iambic, spondaic și piric:

În tabelul 1 am înscris picioarele metrice ale celor trei ritmuri melodice, grupându-le pornind de la cele mai simple valori. Înaintând în ierarhizare am ținut seama de ansamblul valorilor, schimbările începând, mai

întâi, cu ultimul picior metric al primului rând melodic, trecând, apoi, la al doilea rând melodic, și, în sfârșit, la al treilea rând melodic. În același timp, au mai intervenit și alte schimbări în primul picior metric de la toate cele trei rânduri melodice.

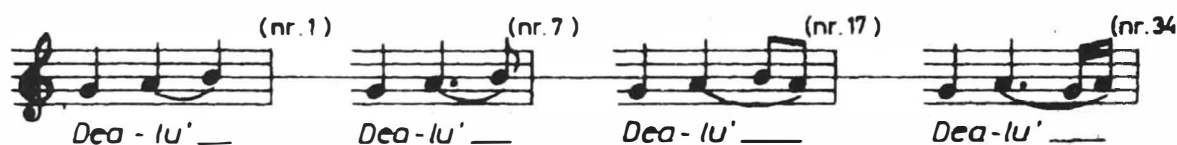
Firește, evaluarea importanței schimbărilor este o problemă destul de subiectivă, așa că ordinea ar putea fi și alta.

În a doua prezentare – tabelul 2 – am redat numai primul și al doilea picior metric, din toate cele trei rânduri melodice. În acest fel, gruparea este mult mai strânsă, redusă numai la 13 poziții, față de 37 din prima redare.

Atât în primul, cât și în al doilea tabel, se observă cu ușurință mai întâi stabilitatea aproape totală a celui de al doilea picior metric (numai două excepții din șaptezeci și șapte de variante), acest ax central (în valori de pătrimi) în jurul căruia ordinea ritmică demonstrează, și prin acest element, statornicia stabilită de șlefuirea timpului. Se poate apoi remarca, de asemenea, corespondența ritmică din primul picior al frazei A și C cu valori de pătrime și doime, în marea majoritate a variantelor, întretăiate de cele două optime ale primului picior metric din fraza B, de asemenea la marea majoritate a variantelor.

Piciorul trei, din toate rândurile melodice, este mai variat. Împreună cu lungirile respective și în funcție de lungimea versului (cinci sau șase silabe) el apare cu valoare de doime, de obicei cu coroană lungă în rândul C; cu valoare de doime cu punct apare mai rar, atunci când versul este de cinci silabe. Când versul este de șase silabe, piciorul al treilea cuprinde două pătrimi sau o doime (doimea este câteodată cu punct) sau o optime și o pătrime cu punct.

Variațiile primului picior metric din rândurile A și C rezultă mai ales din scindarea doimii din formula iambică. Exemple din rândul A:

În mod excepțional apare primul timp scindat ternar:

Variațiile primului picior metric din rândul C sunt mai bogate decât rândul A. Pe lângă cele asemănătoare cu cele din rândul A mai sunt și următoarele:

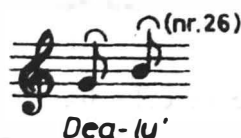

Primul picior metric al rândului melodic B este mai puțin variat decât cele din A și C. Aici variația constă, mai ales, în dublarea optimilor în pătrimi, astfel piciorul devine spondeu.

Exemple:

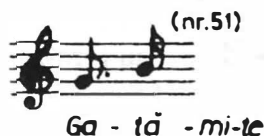
sau optimile sunt mai ușor lungite:

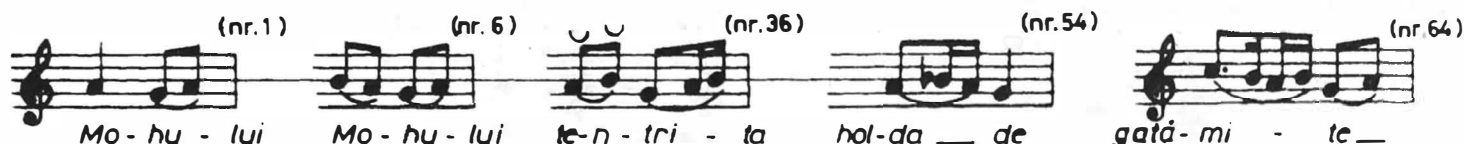
sau cu subdiviziune ternară:

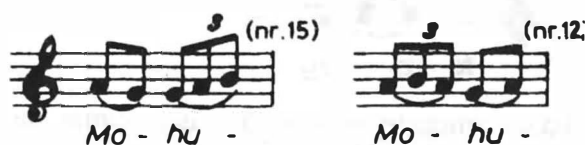
sau cu un timp punctat:

Piciorul al doilea spondaic rămâne mai constant în toate rândurile melodice. Iată totuși câteva dintre variațiile existente, rezultate din scindarea spondeului:

și, foarte rar, cu subdiviziuni ternare:

Piciorului al treilea, prin prezența cadențelor și, mai ales, prin existența, de obicei, a unei singure silabe, i se reduce posibilitatea unei bogate variații. Totuși, aceste variații există în câteva variante. Cele mai frecvente rezultă din întregirea versului de cinci silabe (acatalectic) cu o silabă de completare, care realizează astfel versul de șase silabe. Exemplu:

Această completare apare, în majoritatea cazurilor, într-o formulă în care este prezent și acel sunet așa-zis „de sprijin”, sunet ce variază și el, putând fi: i, î, e, ă etc.

Numai două variante vocalizează ultima silabă pe mai multe sunete:

Atunci când versul nu este acatalectic, variația constă, de obicei, în divizarea primei optimi:

Rândul B: (nr. 6), are aceeași formulă punctată: (nr. 32).

Câteodată apar și: sincopa (nr. 4)

subdiviziunile ternare: (nr. 71) sau formule mai ample: (nr. 36)

Piciorul metric trei din rândul C este, desigur, cel mai puțin variabil, cuprinzând cadența finală, dar aceasta numai atunci când este alcătuit dintr-o singură silabă. Când sunt două silabe, cântărețul popular găsește modalitatea de a-l îmbogăți:

prin sincopă: (nr. 62), prin sensibilă: (nr. 63)

sau prin această formulă unică: (nr. 70)

Se poate observa că ritmul de bază cunoaște subdivizări, dar numai melismatice, numărul silabelor rămânând invariabil.

Tabloul sinoptic al variantelor ne arată că putem considera totuși importanța acestor variații ca fiind minoră în economia generală a pilonilor melodici, păstrați în toată consistența lor. Calitățile lor sunt mai degrabă de îmbogățire, de culoare, produs al spiritului de creativitate muzicală a interpreților.

Tempo

Aproape o treime a variantelor melodice ale Tipului I sunt cântate într-un *tempo giusto*, iar celelalte – în *poco rubato*.

Cele în *tempo giusto* sunt lipsite de înfloriri și adăugiri melodice sau, atunci când acestea totuși există, pulsul melodic se reduce la două, maxim trei sunete pentru o silabă.

Se mai observă că mai mult de jumătate din numărul variantelor cântate în *tempo giusto* sunt executate de un grup de voci sau cel puțin de două voci.

Mențiunea *poco rubato* în acest tip de cântece este determinată de faptul că execuția a fost mai ales individuală, ceea ce a permis mai multe libertăți.

Acest *poco rubato* constă din ușoare scurtări ale unor sunete

 (nr. 5)

sau lungiri: (nr. 9)

Unele lungiri sunt marcate prin coroane; coroana mică este la sfârșitul rândului melodic A, unde este plasată cezura, oprire expresivă și îmbietoare pentru avântul următorului rând melodic B. Coroana mare este plasată numai pe ultimul sunet de la sfârșitul melodiei. Sunt și câteva excepții în care lipsește coroana finală (nr. 9, 16, 37 etc.).

Cu toate excepțiile semnalate, Tipul I al cântecului de seceriș sud-transilvănean se încadrează perfect în *tempo giusto*, și aceasta deoarece el este un cântec executat prin excelență în grup de masa secerătorilor, care altfel nu s-ar fi putut sincroniza, mai ales în condițiile în care melodia era executată în mers.

Mișcarea metronomică

În ceea ce privește mișcarea metronomică constatăm, o variație: de la minima $\text{♩} = 60$ la maxima $\text{♩} = 152$.

Acestea fiind extremele, evident că majoritatea variantelor oscilează în jurul valorilor medii.

Diferența atât de mare între minima și maxima de mișcare rezultă – ca și tempoul – din faptul că variantele au fost înregistrate la cererea culegătorilor, și nu în timpul desfășurării ceremonialului.

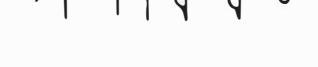

VARIAȚIILE CELULELOR METRICO-RITMICE

TIPUL I

1. (nr. 2, 4, 11, 17, 26, 40, 41, 53, 57, 68)	8. (nr. 37, 67)
2. (nr. 31, 43, 56)	9. (nr. 22)
3. (nr. 3, 34, 69)	10. (nr. 36)
4. (nr. 66)	11. (nr. 20)
5. (nr. 7, 55)	12. (nr. 27)
6. (nr. 5)	13. (nr. 1, 6, 8, 9, 12, 13, 30, 32, 33, 35, 39, 42, 46, 58, 59, 65)
7. (nr. 54)	14. (nr. 50)

15.		23.	
16.		24.	
17.		25.	
18.		26.	
19.		27.	
20.		28.	
21.		29.	
22.		30.	

VARIATILE PRIMULUI SI CELUI DE AL DOILFA PICIOR METRIC

31.		(nr. 51)	34.		(nr. 75)
32.		(nr. 44, 45)	35.		(nr. 49)
33.		(nr. 18, 19, 53, 61)	36.		(nr. 10)
1.		(nr. 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 52, 53, 55, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 74, 77)	5.		(nr. 49)
2.		(nr. 15, 31, 43, 50, 56)	6.		(nr. 16)
3.		(nr. 76)	7.		(nr. 5)
4.		(nr. 75)	8.		(nr. 25)
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					
					

TIPUL II

Răspândirea teritorială

Unitatea melodică a Tipului al II-lea (variantele 78–113) se extinde în nord-estul Transilvaniei, legată fiind de granițele fostului ținut al Năsăudului și urmând spre partea de sus a Văii Someșului Mare. Culegerile au fost făcute în localitățile: Rebrîșoara, Nepos, Feldru, Ilva Mică, Maieru, Rodna, Șanț, apoi în satele de pe afluenții acestui râu, și anume: în Rebra și Parva pe valea râului Rebra, în Ilva Mare pe valea râului Iliuța, în Leșu pe Valea Lesciorului, în Romuli, spre izvoarele râului Bălăuța.

Variante ale acestui tip au fost culese și peste coamele Munților Bârgăului, înspre sud, în satele de pe valea râului Bistrița, și anume în Susenii Bârgăului.

O variantă ceva mai depărtată, încadrată ca Subtip 2 (nr. 114), a fost culeasă în Bistrița Bârgăului.

O singură variantă, cu un rând melodic (nr. 87), a fost culeasă în apusul Transilvaniei, la oarecare depărtare de zona unde se cântă exclusiv Tipul II, în Mihoiești (așezare componentă a orașului Câmpeni, jud. Alba). A ajuns aici adusă, probabil, de secerătoare din Bistrița-Năsăud sau din zona Câmpeni, venite la lucru, sezonier.

O variantă și mai depărtată din punct de vedere melodico-ritmic de Subtipul 1 și de cea încadrată în Subtipul al 2-lea a fost înregistrată în nordul jud. Bistrița-Năsăud, în satul Romuli, localitate în care este atestată însă și melodia Subtipului 1. Ea a fost clasată ca Subtipul al 3-lea (nr. 115).

Ordinea variantelor melodice

La ordonarea variantelor melodice în cadrul acestui tip am ținut seama de:

1. *Forma arhitectonică* – numărul rândurilor melodice:
 - a. cu un singur rând melodic **A** (de la nr. 78 până la nr. 87)
 - b. cu două rânduri melodice **A+B** (de la nr. 98 până la nr. 115)
2. *Formula melodică de început*. Au rezultat:

Variantele cu un singur rând melodic **A**:

- care încep cu treapta a 3-a - - - 1 (de la nr. 78 până la nr. 81),
- „ „ „ a 4-a - - - 1 (de la nr. 82 până la nr. 85),
- „ „ „ a 2-a - - - 1 (nr. 86 și 87).

Variantele cu două rânduri melodice **A+B**:

care încep rândul A cu treapta	a IV-a,	rândul B cu treapta	a 3-a (nr. 88–95),
„ „	a IV-a,	„ „	a 4-a (nr. 96–100),
„ „	a IV-a,	„ „	a 2-a (nr. 101, 102),
„ „	1	„ „	a 2-a (nr. 103),
„ „	1	„ „	a 3-a (nr. 104),
„ „	1	„ „	a 4-a (nr. 105).

În unele sate, ca Maieru, Parva, Sângeorz, unele variante încep cu rândul al doilea melodic – **B**¹⁴. La acestea, formula de început este următoarea:

¹⁴ Elisabeta Moldoveanu, *Un valoros sistem compozițional frecvent în folclorul muzical din județul Buzău*, în „Caiet de etnografie și folclor”, Buzău, 1973. S-au făcut înregistrări experimentale pentru a stabili realitatea acestui fapt, și anume s-au repetat înregistrările de la aceleași, respectiv de la diverse cântărețe, imediat și la intervale mari de timp. De fiecare dată au început cântarea cu rândul al doilea melodic **B**.

rândul **B** începe cu treapta a 2-a,
 „ **B** „ „ a 2-a,
 „ **B** „ „ a 3-a,
 „ **B** „ „ a 2-a.

rândul **A** cu treapta I (nr. 106, 107),
 „ **A** „ a IV-a (nr. 108–110),
 „ **A** „ a IV-a (nr. 111–112),
 „ **A** „ a IV-a (nr. 113).

Începuturile rândurilor melodice sunt realizate unele direct, iar altele prin apogiat-uri inferioare, simple sau duble.

Este de remarcat că, indiferent care rând melodic este cântat primul, rândul melodic **A**, indiferent deci de poziția lui, are formula de început cu treptele I sau a 4-a, iar rândul **B** începe, în cele mai multe cazuri, cu treapta a 3-a, mai puține cu treapta a 2-a și un număr foarte mic cu treapta a 4-a.

În Subtipul al 2-lea (nr. 114) rândul melodic **A** începe cu treapta I, iar rândul **B** cu treapta a IV-a.

În Subtipul al 3-lea (nr. 115) rândul melodic **A** începe cu treapta a 4-a, iar rândul **B** cu treapta a 2-a.

Forma arhitectonică

Tipul II se prezintă în două forme: una mai veche, într-un singur rând melodic **A**, și alta pe care o presupunem mai nouă, în două rânduri melodice (**A**, **B**) vădit înrudite între ele, după cum vom constata.

Fraza melodico-ritmică se desfășoară întotdeauna pe un rând melodic, iar motivul, câteodată, pe jumătatea acestuia, pe un hemistih. Exemplul nr. 96,

Al doilea hemistih:

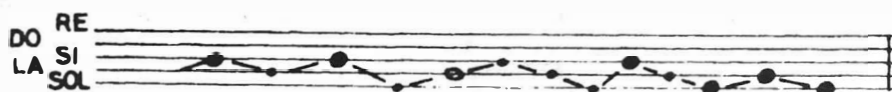

Ca și în melodia de nuntă și, în general, în cântecele rituale, această concentrare melodică pe fragmente mici constituie, în majoritatea cazurilor, un element esențial al structurii melodice arhaice.

Atât în exemplarele în *tempo giusto*, cât și în cele în *tempo rubato*, melodia și ritmul se organizează în motive și celule îmbinate în mod variat. În foarte multe variante, motivul melodic corespunde cu motivul ritmic, iar ritmul este strâns legat de metrica versului.

Structura melodică. Ambitus

Reducând melodia la sunetele principale, au apărut scări de un arhaism evident, demonstrând, și sub aspect structural, originea străveche a ritualului. Închegarea scheletică a melodiei a fost desăvârșită din timpuri îndepărtate; nici o influență a celorlalte genuri nu a clintit-o din tiparele ei, până în zilele noastre. Schemă a variantei cu un rând melodic (nr. 79):

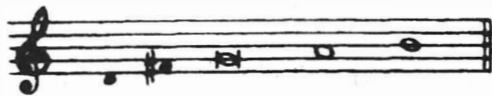
Schemă a variantei cu două rânduri melodice (nr. 104):

Scările prepentatonice și pentatonice sunt temelia melodică a cântecului de seceriș din zona Bistrița-Năsăud. În forma aceasta s-a menținut atâta timp cât obiceiul a avut intensitatea unui ritual. În epoca noastră, ritualul și-a schimbat funcția, devenind ceremonie sărbătorească. Această evoluție a început de când prefacerile economice au schimbat fața satului arhaic, înlocuind economia închisă cu economia de schimb. Melodia a fost influențată, în primul rând, prin completarea prepentatoniceului, apoi prin umplerea

accidentală, dacă nu definitivă, a scării pentatonice, adăugând, apoi, lărgirea ambitusului și mergând, cu timpul, către tonal.

Melodiile înglobate în Tipul al II-lea cuprind, în linii mari, variante formate dintr-un tricord major (picnonul Sol–La–Si), cu alunecare de secundă și salt de cvartă inferioară:

Cântecul cununii cules pe valea râului Rebra, și anume două variante din satul Rebra (nr. 78 și nr. 79), alte două variante din satul Parva (nr. 105 și nr. 106) și o variantă din satul Rebrîșoara (nr. 80), este purtat pe un fragment de scară redus, după cum am spus, la o terță mare. Sunetul Fa diez, de trecere în apogiatură, din exemplarele nr. 78 și nr. 79 din Rebra, și sunetul Re, înainte de cadență, ca în exemplarele mai sus citate sau după sunetul final de cadență Sol, ca în exemplarul din Rebrîșoara (nr. 80), sunt elemente mai noi, apărute în structura scării cântecului, elemente ce deschid poarta variațiilor și instalării de noi trepte, așa cum constatăm în variantele ample culese din satele de pe Valea Someșului Mare, și anume: Feldru, Maier, Șanț și Leșu.

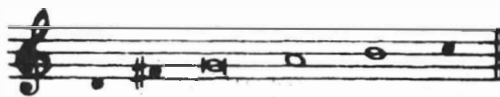
Toate variantele Tipului al II-lea, spre deosebire de cele ale celorlalte tipuri, abundă în apogiat-uri inferioare. Majoritatea sunetelor purtătoare a unei silabe sunt atacate print-o apogiatură, de multe ori chiar printr-un grup de două sau trei sunete alăturate, inferioare, cântate repede și ușor, ca de exemplu nr. 106 din Parva. La acest fel de ornamentare melodică credem că a contribuit, în bună măsură, tehnica instrumentală a fluierului¹⁵. În cazul de față fiecare treaptă a purtat în ea mugurii evoluției datorită bogăției înfloriturilor însoțitoare. Câteodată, evoluția a depins de posibilitățile artistice ale cântărețelor, mai ales atunci când execuția era individuală, așa cum a fost cazul pentru nr. 92, 93, 94, 95, 101, 106 sau în colectiv de cel mult două persoane, ca în exemplarele nr. 80, 91.

Atunci când una dintre trepte s-a modificat pentru a fi înlocuită eventual cu alta, aceasta nu s-a făcut deodată, ci lent, treapta transferând o parte din valoarea sa asupra apogiaturilor însoțitoare de la începutul sau de la sfârșitul ei. Întotdeauna grupul de sunete înlocuitoare a unei trepte cuprinde, într-o valoare mai mică sau mai mare, sunetul de bază (vezi tabloul variantelor).

Treapta cea mai bogat ornamentată este treapta a 3-a, Si. În jurul ei s-au brodat cele mai multe melisme, așa cum se poate vedea din cele mai înflorite variante: nr. 91, 92, 93, 94, 95, culese în comuna Șanț.

În variantele mai înflorite, scheletul melodic s-a păstrat mai bine în executarea celui de al 2-lea vers, ca în nr. 88, 91, 92, 101, 104.

Trecerea fugară prin treapta a 4-a – Do – pe prima silabă a cântecului în varianta nr. 106, trecere efectuată în aparență printr-o îmbogățire a ornamentației, se repetă periodic la versurile 1, 3, 5 etc., amplificând scara melodiei la:

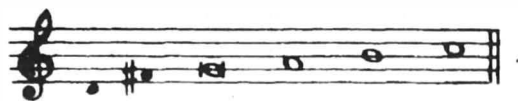
Introducerea noului sunet – treapta a 4-a – se face, după cum se observă, chiar pe prima silabă a versurilor 1, 3, 5, într-o formulă melismatică. De remarcat însă că, în acest grup de sunete, treapta a 4-a este auzită o singură dată, pe când treapta a treia, sunetul de bază, este auzită de două ori. Desenul formulei melodice pare un leagăn comod și sigur pentru sunetul de vârf Do:

sunet care va prinde atâta putere, încât va constitui în mod hotărât punctul de plecare al celui de al doilea rând melodic, ca în melodia Subtipului al 2-lea, nr. 114, din Bistrița Bârgăului. Formula melodică de mai sus, cu o mică schimbare, mai apare în variantele nr. 102, din Ilva Mică, și în nr. 101, din Ilva Mare, tot pe prima

¹⁵ Unele femei de la țară, cu voci frumoase, au trăit alături de bunii „trișcași” (fluerași), însușindu-și o dată cu repertoriul și stilul instrumental pe care l-au realizat, pe cât au putut, în execuție vocală. Prin creațiile lor, acestea au devenit adevărate modele pentru colectivitățile în care trăiesc. Așa este cazul tinerei cântărețe Bărte Saveta, de 27 de ani, în anul 1958 din comuna Parva, jud. Bistrița-Năsăud, care a preluat stilul vocal înflorit din cântec și a redat cea mai ornamentată „gogea a cununii” din categoria celor mai arhaice: varianta nr. 106, spre deosebire de grupul de femei de peste 60 de ani (una singură de 49), din același sat, care a cântat „gogea cununii” mai puțin ornamentată – varianta nr. 105 din același Tip II.

silabă, dar a versului al 2-lea, marcând, astfel, o treaptă mai departe spre îmbogățirea melodiei cu cel de al doilea rând melodic. În varianta nr. 105, executată de femei vârstnice, treapta a patra apare atacată direct și pe primul timp, dar abia la versurile trei și patru, printr-o valoare de ♩, deci mai mare decât în cvintolet. Pentru un moment, aici, la fel ca în exemplarul nr. 106, se poate lăsa impresia că există un al doilea rând melodic. Nu poate fi însă așa, deoarece în varianta nr. 105 primele două versuri au fost cântate după tiparul unui singur rând, iar în versurile 3 și 4, doar în prima silabă a fost inclus sunetul trepteii a 4-a. Silaba a doua rămâne, în drumul ei melodic, pe treapta a 2-a și insistă pe treapta a 3-a, de unde a generat. Pe silaba a treia, melodia intră definitiv pe fâgașul melodic cântat de primul vers, deci a rândului întâi. Această treaptă, inexistentă în variantele nr. 78 și nr. 79, considerate mai vechi, apare, câteodată în chip șovăitor, în variantele mai noi din Parva, alternându-și apariția din două în două versuri, ca în varianta nr. 106, sau ivindu-se după o prealabilă aducere-aminte sau dorință de îmbogățire melodică, abia în versurile 3 și 4, ca în varianta nr. 105, dând impresia că ar fi vorba de două rânduri melodice. În varianta nr. 96, din Nepos, treapta a 4-a este cântată pe primul timp al versului doi, cu valoare de pătrime, purtătoare a două scurte apogiaturi. În acest fel, este început procesul de creație al celui de al doilea rând melodic al Tipului al II-lea, prin introducerea trepteii a 4-a, ca o expansiune a melodiei spre mai multă lumină. Ambitusul melodiei s-a extins astfel definitiv la un tetracord major, cu adaosurile Fa diez și Re, deocamdată lipsite de prea mare importanță:

Același lucru se întâmplă și cu treapta a V-a, Re. Mai întâi apare câte cadență ca o alunecare foarte scurtă, precum în variantele nr. 78 și nr. 79, apoi în același loc, dar cu o valoare mai prelungită din ♩ în ♩ (din triolet), în variantele nr. 88 și nr. 104:

iar mai târziu venind în valori de ♩, ♩, ♩, în celelalte variante considerate noi. Treapta a V-a apare, mai întâi, ca scurtă apogiatură a trepteii 1, la începutul cântecului, la toate variantele mai arhaice, care încep cu treapta 1. La varianta mai evoluată, nr. 104, culeasă în anul 1935, în prima strofă, la începutul primului vers, Re este cântat tot în scurtă apogiatură:

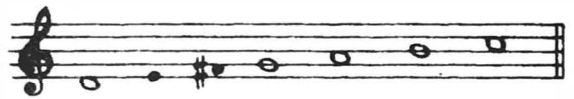

dar la strofa a doua și a treia se instalează definitiv ca treaptă principală prin valoare de ♩, iar sunetul următor, care este treapta 1, se retrage ca valoare într-o scurtă apogiatură dublă, urcând către treapta a 3-a

Deci aceeași șovăire de început ca în apariția trepteii a 4-a. După 20 de ani, în anul 1955, s-a reimprimat melodia de la același grup de femei (din care numai una era schimbată) – varianta nr. 88. În noua înregistrare, treapta a V-a făcea parte integrantă din structura cântecului, la începutul lui, după cum treapta 1 urma, în valoare stabilă de pătrime,

În procesul de creație este cunoscut procedeul de a intona un sunet prin vecinul lui superior, nu numai prin cel inferior. Din înflorirea cu apogiatură superioară s-a creat treapta a 4-a. La rândul ei, această nouă treaptă, ca și treapta a 5-a, ocrotește apariția trepteii a 6-a, așa cum se vede în varianta nr. 114. Și treapta a 6-a urmează, probabil, drumul celorlalte două. Mai târziu poate va veni rândul trepteii a 7-a în umplerea scării cântecului, susținută de practica corală pe care o au acum cântăreții rurali.

După cum se vede, singurele variante în care se conturează categoric cel de al doilea rând melodic sunt cea din Bistrița Bârgăului, nr. 114, clasificată ca Subtipul 2, și cea din Romuli, nr. 115, clasificată ca Subtipul 3.

Structura lor este puternic legată de structura tipului, pentru că aceasta din urmă a generat-o.

Fiecare nouă treaptă amintește rădăcina din care a pornit printr-un sunet secundar, legat silabic de ea. Chiar treapta a 4-a, cu care începe ferm rândul al 2-lea din Subtipul 2 (varianta nr. 114), este intonată printr-un glissando ascendent, în care este inclus și sunetul de bază Si.

Cât privește Subtipul al 2-lea, și el este legat structural de subtipul 1 prin aceea că rândul 1 melodic, aici, nu este altceva decât rândul al 2-lea, B, variat, desigur, din variantele nr. 96, 97, 98, 100, iar rândul al 2-lea melodic constituie, într-adevăr, deosebirea față de Subtipul 1.

Melodia Subtipurilor al 2-lea (nr. 114) și al 3-lea (nr. 115) se caracterizează, din punct de vedere structural, prin lărgirea definitivă a ambitusului la o cvintă pentru Subtipul al 2-lea și la o sextă pentru Subtipul al 3-lea. Treptele noi, a 4-a și a 5-a, apărute sporadic în variantele Subtipului 1, aici în variantele Subtipurilor 2 și 3, se instalează hotărât pe timpul 1 al măsurii. Treapta a 6-a din Subtipul al 3-lea își cucerește și ea un loc sigur în economia melodiei. De menționat că treapta a 5-a nu mai este cântată în registrul inferior, sub treapta 1, șovăielnic, prin alunecare, ci apare în conturul ascendent al melodiei. Funcțiile precise ale noilor trepte a 4-a și a 5-a imprimă melodiei caracter tonal.

Că melodia de cunună a subtipului 1 este în plină evoluție o confirmă și *Gogea miresii* din Rebrîșoara (nr. 325), cântec ce păstrează exactă melodia veche a ritualului de nuntă, identică cu cea a cununii (nr. 80). În *Gogea miresii*, scara rămâne alcătuită numai dintr-un tricord major, fără treapta a 4-a, iar treapta a 5-a este cuprinsă într-o valoare foarte scurtă, într-un grup de ornamentații. *Gogea miresii* a rămas ancorată în tiparul vechi, pentru că momentul culegerii sale (1935) coincide cu o perioadă de vitalitate a ritualului.

Cadențe

Cadențele finale în variantele Tipului al II-lea, atât cele cu un rând melodic, cât și cele cu două rânduri melodice, sunt pe treapta 1 pentru toate rândurile. Iată câteva dintre principalele formule de cadență finală:

Ornamentația

Urmărind geografic variantele Tipului al II-lea, se observă că în ultimele sate dinspre munte, în comunele Șanț și Parva, se cântă variantele cele mai ornamentate. Dacă se ține seama de izolarea acestor așezări de munte, în care, de obicei, producțiile folclorice au o viață mai îndelungată în formele arhaice, am fi îndreptățiți să considerăm variantele culese aici ca reprezentative.

Coborând pe firul văilor până în satele de șes, constatăm că variantele sunt din ce în ce mai simple, mai puțin ornamentate. S-ar putea crede că datorită procesului de uitare, aici, în câmpie, melodiile au devenit treptat mai schematice. Cercetând însă originea satelor de munte Șanț și Parva, s-a constatat că ele au fost întemeiate prin „roirea” populației din satele aflate în josul văii, și nu invers. Acest fel de întemeiere a satelor pare a fi o caracteristică a ținutului. Melodiile culese în comunele de șes sunt simple, fără prea multe melisme, de cele mai multe ori cuprinzând, într-un singur rând melodic, pilonii pe care se brodează variațiile melodico-ritmice ale variantelor culese în satele de deal și munte. Suntem îndreptățiți să credem că melodiile de cunună, în formă simplă, dar concentrată din punct de vedere ritmico-melodic, sunt cele mai arhaice, nu numai pentru că satele din care au fost culese sunt mai vechi, dar mai ales pentru că aceste sate sunt așezate într-o regiune mai de șes, unde cultura grâului creează mai puține probleme și are o pondere mai mare în economia locală.

Cunoscând, în prealabil, celelalte tipuri transilvănene ale cântecului de seceriș și comparându-le între ele, se poate observa că Tipul al II-lea din Bistrița-Năsăud, chiar dacă pornește de la un rând melodic, apare într-o formă mai nouă, mai ornamentată.

În zonele de munte cu așezări mai recente, ocupația de bază a locuitorilor, ai căror strămoși au fost agricultori, a fost și rămâne creșterea vitelor. Aici, variantele bogat ornamentate atât melodic, cât și ritmic, cântate într-o mișcare largă – *rubato*, au suferit într-o oarecare măsură, prin ocupația de bază a locuitorilor, influența directă a stilului repertoriului instrumental păstoresc, executat la fluier, foarte viu în toată regiunea. Proporția „noului”, mai sus citat, ca formă melodico-ritmică în variantele Tipului al II-lea, trebuie înțeleasă, însă, în raport de vechimea obiceiului la populația ținutului. S-a constatat că zonele periferice sunt, aproape întotdeauna, mai conservatoare din punct de vedere al formei de păstrare a obiceiurilor, atunci când sunt izolate. În cazul de față întâlnim și o întărire a regulii, dar și o excepție, și anume, marginile dinspre câmpie au păstrat forma cea mai simplă a melodiei, iar marginile dinspre munte, pe cea mai evoluată.

Observând transcrierea grafică a unei melodii de cunună de Tipul al II-lea în forma evoluată (înflorită) (exemplul nr. 93), s-ar putea trage concluzia că bogăția ornamentelor o face imposibil de cântat în grup. Numai ascultând efectiv *Cântecul cununii* se poate verifica perfectă sincronizare a vocalizelor cântate liber. Cântecul este auzit o singură dată pe an, așa încât fetele care îl cântă nu pot avea ocazia să-l repete de prea multe ori. De aceea, înainte de plecarea în procesiune sunt chemate neveste sau femei bătrâne, împreună cu care tineretul repetă melodia până când o știe bine, adică așa cum au cântat-o aceste femei când erau tinere.

Spre deosebire de alte genuri, cântecul de seceriș este astfel păstrat aproape nemodificat, doar ușor variat, și aceasta în decursul unor mari intervale de timp¹⁶.

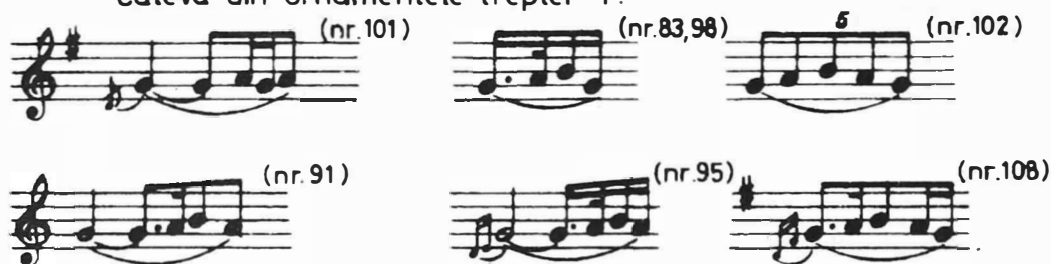
Privind tabloul variantelor Tipului al II-lea se remarcă cu ușurință că melodiile cuprinse în acest tip au caracter vădit melismatic, începând cu cele mai simple, de două sunete, care sunt rare, și ajungând până la 11 sunete de diferite valori, pe o silabă, ca în unele variante din comuna Șanț.

¹⁶ Este interesant de comparat din acest punct de vedere culegerile făcute în comuna Șanț, jud. Bistrița-Năsăud, de la vestita cântăreață și poetă populară Ioana Iugan, de 52 de ani, în 1935 (nr. 94), și douăzeci de ani mai târziu, în 1955, când avea 72 de ani (nr. 92, 93). Se remarcă nu numai păstrarea performanței bogăției ornamentale melodice, ci chiar depășirea ei. Același fenomen are loc și în comuna Leșu, același județ (variantele: nr. 104, culeasă în anul 1935, și nr. 88, culeasă în anul 1935).

Menționăm că în varianta culeasă „după auz” (neînregistrată) din comuna Maieru, vocaliza pe o silabă ajunge la 14 sunete.

Treptele cele mai ornamentate sunt cele principale – Sol, La și Si.

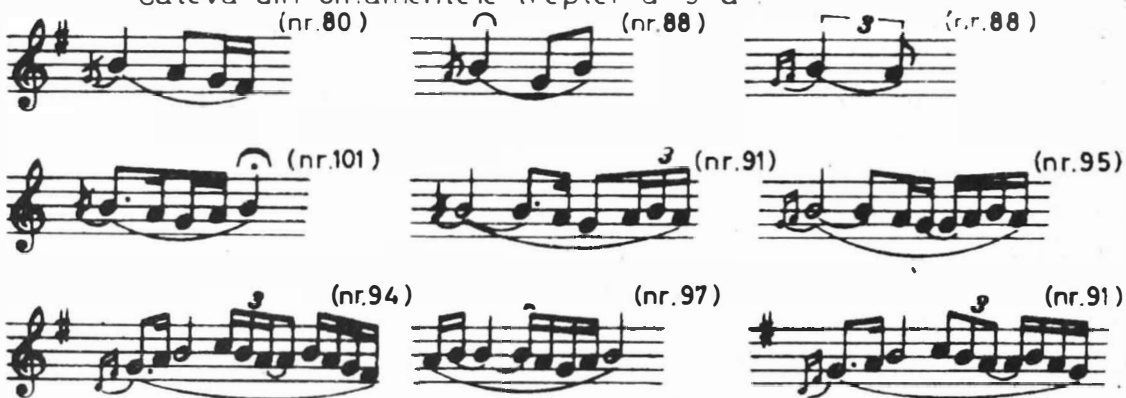
Câteva din ornamentele treptei 1:

Câteva din ornamentele treptei a 2-a:

Câteva din ornamentele treptei a 3-a:

Mișcare metronomică. Tempo

Mișcarea metronomică oscilează între extremele 36 și 74 pentru $\frac{1}{4}$, desigur prezente mai rar. Cea mai frecventă este între 50 și 60 pentru $\frac{1}{4}$.

Tempoul variază și el: *molto rubato*, *rubato*, *poco rubato*. În transcrierile „după ureche” metronomul nu este precizat, dar poartă mențiunea *lento religioso* sau *lento* târăgănat.

Bogăția melodică revărsată într-o mișcare largă – *rubato* – înscrie diverse combinații de formule metrico-ritmice.

Încadrarea lor în măsuri nu ar fi fost potrivită, de aceea am menționat numai unitatea de timp.

Subtitles

(nr. 78)

[illegible]

(96 n) ♩ ♩ ♩ ♩ ♩ ♩ ♩ ♩ ♩

2. $p \mid p$, $p \mid p$, $p \mid p$, $p \mid p$, $p \mid p$

(nr. 88, 89)

3. $\frac{1}{2} \frac{1}{2} \frac{1}{2} \frac{1}{2} \frac{1}{2} \frac{1}{2} \frac{1}{2} \frac{1}{2}$ (109)

(101 ju) ρ ρ | • ρ ρ | 4 • ρ ρ | ρ ρ ρ 7

5. $p \cdot p \cdot p \cdot p \cdot p$

(nr.92)

(nr 93)

$\rho \cdot \rho | \cdot \rho \quad \rho \quad \rho \cdot \rho | \cdot \rho \quad \rho \quad \cdot$

(76 JU) . p p . p p . p p . p p . p

၀၊ ၂၊ ၂၊ ၂၊ ၂၊ ၀၊ ၂၊ ၂

P | R P | R P | . P P
 P . P | P P | P P | R P

(nr. 102)

16. $p \cdot p, p \cdot p, p \cdot p, p \cdot p$ (nr 103)

15. $\rho \quad \rho \quad \rho \quad \rho \quad \rho \quad \rho \quad \rho \quad \rho$ (m, 104)

(nr 105) 71 P P P P P P P

(46 JU) $p \circ, p \circ, p \circ, p \circ, p \circ, p \circ$

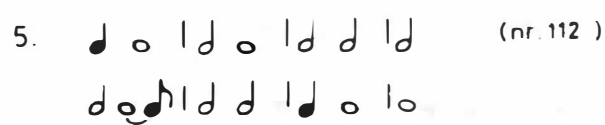
12. $p \vee \neg p, p \vee q, p \vee r, p \vee s, p \vee t, p \vee u, p \vee v, p \vee w, p \vee x, p \vee y, p \vee z$

(901 JU) } . p | p p | f o . p | o o p 11

10. $\rho \cdot \rho | h \cdot \rho | \rho \rho | \rho \cdot \rho | h \cdot \rho$ (96.0)

(66 JU) ۰۲ ۲۱ ۰۲ ۲۱ ۲ ۲۱ ۰۲ ۲ ۰۶

Variante cu două rânduri melodice: B, A

Subtipul 1

Subtipul 2

TIPUL III

Răspândirea teritorială

Tipul al III-lea al cântecului de seceriș, cules din peste patruzeci de localități, acoperă, parțial, județele Mureș și Bistrița-Năsăud și, foarte puțin, județul Cluj-Napoca, în apropierea văilor râurilor Mureș și Someșul Mare și a unor afluenți ai lor, începând din zona de câmpie și urcând până la poalele Munților Călimanului și Gurghiului și ai Munților Țibleșului. Câteva variante au fost culese în sate situate mai în apus, dincolo de Câmpia Transilvaniei, în depresiunea Hășdate din județul Cluj, unde au ajuns, probabil, datorită deplasărilor sezoniere ale secerătorilor.

Ordinea variantelor melodice

Ținând seama de criteriile generale de organizare a materialului sonor, expuse mai înainte, melodiile Tipului al III-lea au următoarea ordine:

Subtipul 1

Variante cu un rând melodic:

a. *O variantă* ce poate fi considerată *arhetip*, desfășurată pe un pentacord provenit din umplerea unui prepentatonic, cu ambitus VII-4, având un contur melodic aproape silabic, și un profil melodic coborât, mai mult plan, pe un ritm binar (nr. 116);

b. *Trei variante* cu aproape aceleași caracteristici cu varianta **a**, dar cu conturul melodic mai bogat ornamentat, și având la începutul rândului melodic învoacția „Doamne”.

Urmând criteriul formulei de început, am așezat, în ordine, mai întâi cele două variante cu fragmentul de melodie introductivă purtătoare a noului cuvânt consacrat „Doamne”, intonat pe o linie melodică descendentă (nr. 117, 118), apoi varianta cu introducerea pe intonație ascendentă (nr. 119). De remarcat că

intonația ascendentă a variantei a treia este numai pe fragmentul cu invocația, restul melodiei urmând aceeași piloni melodici ca primele două variante;

c. *Nouă variante* având aproape aceleași caracteristici cu varianta **a** și cu variantele de la punctul **b**, cu deosebirea că ambitusul de cuvântă este cuprins între treptele 1 și 5 (de la nr. 120 la nr. 128).

Varianțe cu două rânduri melodice:

d. Și dintre aceste două variante cu două rânduri melodice se detașează o *variantă* care ar putea fi considerată *arhetip* (nr. 129), replică la varianta-arhetip cu un rând melodic (nr. 116).

Melodia sa se desfășoară aproape pe aceleași coordonate ale arhetipului cu un rând melodic.

Cadențele celor două rânduri melodice corespund cu cadențele celor două hemistihuri din varianta arhetip cu un rând melodic, și anume: hemistihul 1 și rândul melodic 1 au cadența pe treapta a VII-a, iar hemistihul 2 și rândul melodic 2 au cadență pe treapta I.

e. Următoarele *douăzeci și patru de variante* cu două rânduri melodice (de la nr. 130 la 153) au, în general, aceleași baze structurale ritmico-melodice ca cele cu un singur rând melodic, la care se mai adaugă următoarele: desfășurarea melodică este pe două rânduri melodice, primul rând având cadența finală pe treapta I și al doilea rând pe treapta a VII-a; ambitusul este pe o cvintă perfectă, numai câteva variante ating sexta în apogiatură; ritmul este binar, cu excepția a cinci variante, care au subdiviziunile ternare (de la nr. 149 la nr. 153).

Ordinea treptelor în formula melodică de început este următoarea:

Începe cu treapta:

- a. (VII) 3 – 2 (nr. 116);
- b. 4 – 3 (nr. 117, 118);
- c. (VII)1 – (VII)4 (nr. 119);
- d. (4)5 – 4 (nr. 120);
- e. 5 – 4 (nr. 121, 122);
- f. (1)5 – 4 (nr. 123, 124, 125, 126, 127, 128);
- g. 3 – (2)1 (nr. 129);
- h. VII – 4 (nr. 130);
- i. (3)4 – 3 (nr. 131);
- j. (1)4 – 3 (nr. 132);
- k. VII – 4 (nr. 133);
- l. VII(1)VII – 4 (nr. 134);
- m. (VII)1 – VII – 4 (nr. 135, 136);
- n. (VII)1(VII) – (3)4 (nr. 137);

- o. (VII)1 – VII – (3)4 (nr. 138);
- p. (VII)1 – (VII)3)4 (nr. 139);
- q. (VII)1VII – 4 (nr. 140);
- r. 2VII – 4 (nr. 141, 142, 143);
- s. 2 – 1 – 4 (nr. 144);
- ș. 3 – 1 – 4 (nr. 145);
- t. VII (121VII) – (3)4 (nr. 146);
- ț. VII (1VII VI VII) – 4 (nr. 147);
- u. V – 4 (nr. 148);

Ternare

- v. (VII)1VII – 4 (nr. 149);
- w. (VII)1(VII) + (3)4 (nr. 150, 151);
- x. (3)4 – 3 (nr. 152);
- y. (VI)VII VI – 4 (nr. 153);

Subtipul 2

Douăzeci și șase de variante (de la nr. 154 la nr. 179) formează un subtip realizat, în general, pe același tipar melodico-ritmic care este propriu Subtipului I, la care se adaugă: desfășurarea melodico-arhitectonică pe două rânduri melodice, cu cadențele interioară și finală pe treapta I, ambitusul VII-4, ritm binar (cu excepția a patru variante care au ritmul cu subdiviziuni ternare: de la nr. 176 la nr. 179), nu au fragmentul de început cu invocația „Doamne” prezent în variantele Subtipului I.

Aceste variante au fost așezate ca și cele de mai înainte. Ordinea treptelor în formula melodică de început este următoarea:

Începe cu treptele:

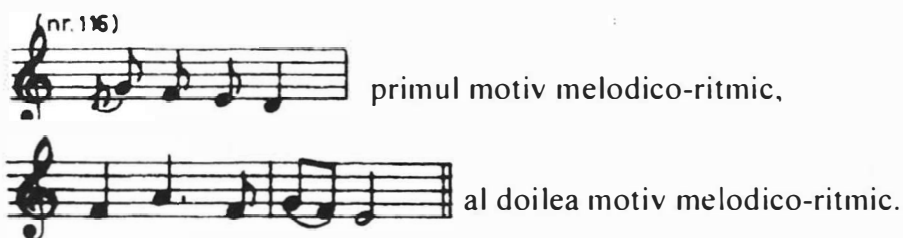
- a. 1 – 4 (nr. 154, 155, 156, 157);
- b. 1 – 4 – 3 (nr. 158);
- c. 1 – 4 – 3 – 2 (nr. 159);
- d. 1(3)4 (nr. 160);
- e. (VII)1 – 4 (nr. 161);
- f. 1 – 4 (nr. 162, 163, 164, 165, 166);
- g. 1 – 2 – 4 (nr. 167);
- h. 1 – 2321 – (1)4 (nr. 168);
- i. (VII)1 – (1)3 (nr. 169);
- j. 1 – 2 3 – 4 (nr. 170, 171, 172);
- k. 3 2 1 – 4 (nr. 173);
- l. 3 1 – (1)4 (nr. 174);
- m. (1)3 1 – 4 (nr. 175);
- n. 1 – (1)4 (nr. 176);
- o. 1 – 4 (nr. 177, 178, 179).

Forma arhitectonică

Ca și Tipul al II-lea, Tipul al III-lea se prezintă în două forme: cu un rând melodic **A**, socotit mai vechi, și cu două rânduri melodice **A, B**.

Și în cadrul acestui tip, fraza melodico-ritmică este cuprinsă în dimensiunea unui rând melodic format din mai multe motive. Motivul este cântat, de cele mai multe ori, pe un hemistih.

Exemplu:

În structura arhitectonică a majorității melodiilor acestui tip apare un adaos – un fragment melodic pe invocația „Doamne”. El este prezent în toate variantele melodice cu un singur rând melodic, cu excepția **Subtipului I a** (nr. 116). În variantele cu două rânduri melodice el este absent din varianta nr. 129, considerată arhetip, și din încă nouă variante (din totalul de douăzeci și cinci).

Locul pe care îl ocupă în structura arhitectonică a melodiei este, de obicei, la începutul melodiei. Există excepții, și anume când el apare la sfârșitul rândului melodic, în două variante cu un rând melodic (nr. 121, 122). Mai sunt și alte excepții: în varianta nr. 120 acest adaos este prezent la începutul versului unu, iar începutul celorlalte versuri este cântat pe textul versului propriu-zis; în varianta nr. 121 este prezent la începutul versului unu, iar la celelalte apare la sfârșitul lor; în varianta nr. 127 este cântat la începutul versurilor unu și doi, în versul trei este și la sfârșit, dar în versul patru este numai la sfârșit. Mai sunt și alte situații ale locului pe care îl ocupă acest adaos în structura arhitectonică a versului și rândului melodic ale subtipului I. Nu se poate stabili o regulă precisă în ceea ce privește apariția lui. Oscilația sa este dependentă de inițiativa spontană a interpreților.

Subtipul 2

Toate variantele subtipului melodic al 2-lea au două rânduri melodice: **A** și **B**.

Nici o variantă din acest subtip nu cuprinde fragmentul melodic pe invocația „Doamne”.

Structura melodică

Melodiile cântecului de seceriș încadrate în Tipul al III-lea cuprind variante cântate, pe fragmente de scară, în cadrul unui pentacord rezultat din umplerea unui prepentatonic.

Varianta cu un singur rând melodic (nr. 116) din Subtipul I culeasă din Cristuri-Șieu pare a fi cea mai veche formă a Tipului al III-lea, putând fi considerată un arhetip, după cum am amintit mai sus.

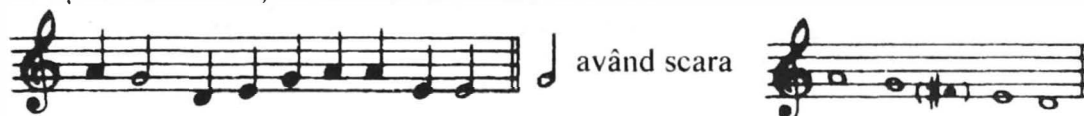
Ea cuprinde elemente esențiale ale celorlalte forme mai evoluate. Are următorul contur melodic:

Oprirea primului hemistih pe Re și impresia sonoră pe care o lasă ar putea duce la părerea că sunetul Mi de la sfârșitul melodiei ar putea fi treapta a 2-a a scării. Variantele cu două rânduri melodice (de la nr. 129 la 153) au finala celui de al doilea rând melodic de asemenea pe Re, fapt ce ar putea duce, și în acest caz, la concluzia că acest sunet este chiar finala cântecului. Dar se știe din cunoașterea unor cântece rituale de nuntă și de înmormântare că finala melodiei nu este întotdeauna sunetul de la sfârșitul celui de al doilea rând melodic. În cazul de față, sunetul final al melodiei este Mi de la sfârșitul primului rând melodic, realizând un tetracord minor cu subton, provenit din pentatonism:

În studiul publicat în 1964–1965¹⁷ arătăm că „părerea noastră [de mai sus] este susținută de prețioasa variantă, culeasă din comuna Gledin (nr. 117), formată dintr-un singur rând melodic, amplificat prin anticipare a invocației «Doamne», cu următorul contur melodic:

Dacă culegerile s-ar multiplica, exemplarele noi credem că ar confirma interpretarea noastră”.

Acum, când culegerile s-au îmbogățit, ipoteza formulată în urmă cu aproape 40 de ani se dovedește a fi corectă. Ea este probată de noi variante cu un rând melodic, asemănătoare celei din Gledin, și anume cea culeasă din localitatea Dumbrava Vătava (nr. 119) și cea din Deda (nr. 118), precum și de încă peste douăzeci de variante (de la nr. 130 la nr. 154), cu două rânduri melodice, unele culese de Béla Bartók, și care pot fi analizate în lumina studiului mai sus citat.

Deosebit de prețioasă este varianta din Filea de Jos – Hășdate (nr. 129), care poate fi considerată arhetip, cu două rânduri melodice, dintre care primul rând are cadențe pe subton (treapta a VII-a), iar al doilea rând are cadență pe treapta I, reieșind aici limpede ordinea rândurilor melodice.

Melodiile încadrate în Subtipul al 2-lea sunt cântate pe același fragment de scară ca și melodiile din subtipul I, și anume e vorba de un pentacord rezultat din umplerea unui prepentatonic, cu mențiunea că în variantele din Mocod (nr. 158) și Salva (nr. 155) sunetul Fa oscilează încă între Fa becar și Fa diez.

Cadențe

Melodiile din subtipul I cu un rând melodic au cadența finală pe treapta I.

Cele cu două rânduri melodice au însă cadența finală pe subton. Acest fapt poate duce la presupunerea că, la fel ca și Tipul al II-lea, și Tipul al III-lea a avut inițial un singur rând melodic din care a evoluat al doilea.

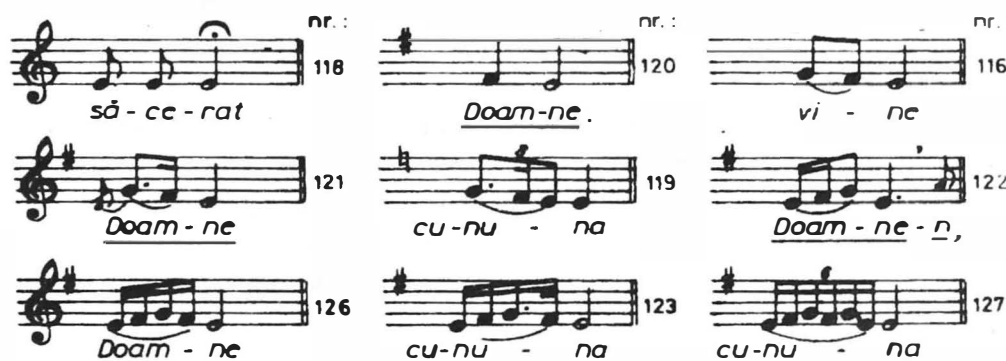
Melodiile subtipului al 2-lea au cadența rândului I melodic și cea finală pe treapta I, fără excepții.

Formulele ritmico-melodice de cadență finală sunt foarte variate. Un număr infim de variante sunt totuși aproape identice.

Expunem câteva formule de cadență finală:

Subtipul I

Variante cu un rând melodic:

Variante cu două rânduri melodice:

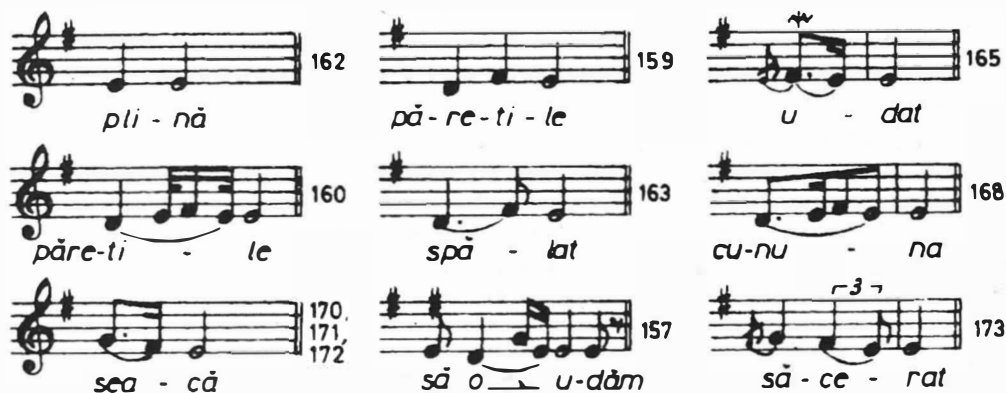

¹⁷ A se vedea *Bibliografie selectivă*: Moldoveanu Elisabeta.

Cu subdiviziuni ternare:

Subtipul 2

Cu subdiviziuni ternare:

Ambitus

Melodiile Subtipului 1, ca și cele ale Subtipului al 2-lea, sunt cuprinse în cadrul unei cvinte perfecte, cu excepția a patru variante care depășesc această limită pe sunete secundare, și anume: sextă mică, în registrul superior (nr. 149, 152), sextă mare, în registrul grav (nr. 153), septimă mică, în registrul grav (nr. 139).

Ritm și măsură. Tempo și mișcare

Rândurile melodice, atât în Subtipul 1, cât și în Subtipul al 2-lea, se desfășoară pe patru picioare metrice, tiparul versului respectiv fiind de asemenea tetrapodic.

Din tabloul schemelor ritmice prezentate la sfârșitul acestui subcapitol se remarcă valorile de optimi, pătrimi și doimi (câteodată cu lungiri), din care este alcătuită celula ritmico-melodică.

La sfârșitul fiecărei partajări (Subtipul 1 și al 2-lea) au fost inserate variantele (cinci din douăzeci și cinci, de la nr. 149 la nr. 153, și patru din douăzeci și trei în subtip, de la nr. 176 la nr. 179, în care pulsația ritmică ternară este evidentă.

Acest ternar, în unele variante, este în măsura de doi timpi 6/8, iar în altele, în măsura de trei timpi 9/8.

Ținând seama de proporția minoră a variantelor cu subdiviziuni ternare față de cele binare-predominante –, prezența ternarului în Tipul al III-lea nu constituie o caracteristică.

Motivul metrico-melodic se desfășoară, de cele mai multe ori, pe o structură dipodică (două celule bisilabice), corespunzând, în cele mai diverse cazuri, cu un hemistih.

Se remarcă o oarecare constanță în componența valorilor în cadrul fiecărei clasificări, mai ales în variantele cu două rânduri melodice, atât în subtipul 1, cât și în al 2-lea.

Variația apare mai frecventă în cadrul ultimului picior metric și ea depinde de fantezia interpretului sau de forma de execuție (în grup, respectiv individual).

TIPUL III

Variantă cu un rând melodic

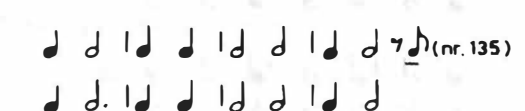

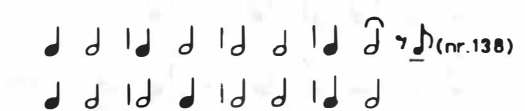

Binare

1. (nr. 116)	8. (nr. 125)
2. (nr. 117)	9. (nr. 126)
3. (nr. 119)	10. (nr. 123)
4. (nr. 118)	11. (nr. 121)
5. (nr. 128)	12. (nr. 122)
6. (nr. 127)	13. (nr. 120)
7. (nr. 124)	

Ordinea variantelor în tabel:

- Subtipul I a:
- Variante cu valori mai mici și fără alungiri, urmate de celelalte;
- Variante cu invocarea „Doamne” la începutul rândului melodic;
- Variante cu aceeași invocare la sfârșitul rândului melodic;
- Și ultima variantă cu aceeași invocare la început și la sfârșit de rând melodic.

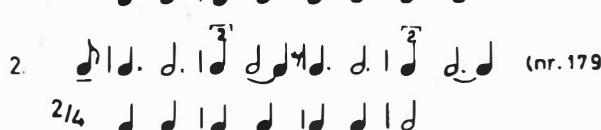

Variantă cu două rânduri melodice

1. (nr. 129)	8. (nr. 138)
2. (nr. 132)	9. (nr. 140)
3. (nr. 145)	10. (nr. 142)
4. (nr. 131)	11. (nr. 143)
5. (nr. 135)	12. (nr. 134)
6. (nr. 138)	13. (nr. 141)
7. (nr. 148)	14. (nr. 144)

[illegible][illegible]

Ternare

1. (nr. 177) 3. (nr. 176)

2. (nr. 179) 4. (nr. 178)

Și în melodiile acestui tip este prezent, destul de frecvent, sunetul așa-zis „de sprijin”, la începutul rândului melodic, mai frecvent în variantele cântate individual, câteodată chiar în cele executate în grup, din care răsare câte un sunet de început, în afara schemei ritmice a versului respectiv.

Măsura nu constituie un element deosebit pentru variantele muzicale ale Tipului al III-lea.

Accente speciale neexistând, iar *tempoul*, în marea majoritate a variantelor, fiind *poco rubato*, în câteva chiar *rubato* și numai ca excepție *giusto*, nu a fost necesară încadrarea în măsuri ca element de organizare a fluxului muzical. În majoritatea variantelor am menționat doar unitatea de timp 1/4, și numai în câteva variante am consemnat măsurile de 2/4, 3/4 și 4/4; în trei variante din subtip am marcat alternanța dintre măsurile 2/4 și 3/4.

Mișcarea metronomică este între ♩ = 40 și ♩ = 108; ♩ = 40-48 în tip și între ♩ = 38 și ♩ = 108; ♩ = 50 - 66 în subtip.

Majoritatea variantelor culese de Béla Bartók sunt lipsite de indicația cifrei metronomice, cu excepția a două variante în care se semnalează ♩ = 196, ♩ = 294: o variantă transcrisă de Zamfir Dejeu are ♩ = 364, iar o variantă din manuscrisul lui Darius Pop nu are nici o mențiune.

TIPUL IV

Răspândirea teritorială

O mare parte dintre melodiile încadrate în Tipul al IV-lea, numite convențional „de strigat”, au fost culese în partea de nord-est a Transilvaniei, mai ales în zona Bistrița-Năsăud, în satele așezate în valea superioară a Someșului Mare, între Munții Rodnei și Munții Bârgăului, acolo unde sunt cântate și melodiile Tipului al II-lea.

Melodiile aparținând Tipului al IV-lea, cu caracteristici bine conturate, după cum vom constata în analizele ce vor urma, sunt auzite și în alte zone, precum zona Clujului, Zalăului, Albei, Maramureșului, apoi și în așezările de pe valea superioară a râului Mureș, și anume în depresiunea Deda dintre Munții Căliman și Munții Gurghiului, unde, de asemenea, mai sunt auzite melodii de seceriș încadrate în alt tip.

Așadar, Tipul al IV-lea – „de strigat” are o răspândire mult mai largă decât celelalte tipuri și coexistă, în paralel, cu unele dintre ele, mai cu seamă cu Tipul al II-lea.

Existența acestui tip pe o arie atât de largă poate fi determinată de mai multe cauze, dintre care amintim deplasările de lucrători la muncile agricole sezoniere (în cazul de față – secerișul). Acest fel caracteristic de cântare, cu un ritm determinat, există în cea mai mare parte a Transilvaniei, precum și în tot restul teritoriului locuit de români, fiind prezent în toate genurile muzicale ale folclorului românesc.

Ordinea variantelor melodice

Criteriul determinant al acestui tip l-a constituit, în primul rând, structura ritmică a melodiilor, care în cazul de față este exclusiv binară, cu subdiviziuni ternare, redată în măsura de 6/8, măsură caracteristică melodiilor cunoscute în Transilvania sub diferite denumiri: „de strigat”, „de ciuit” (chiuit), „de cimpoit”, în Maramureș „de băut” (petrecut) etc.

Face excepție varianta nr. 185, culeasă „după auz”, și nu cu un aparat de înregistrare, pentru a avea posibilitatea să fie verificată.

Pe baza acestui criteriu, aici s-au grupat douăzeci și cinci de variante (de la nr. 180 la nr. 204).

Ele au urmat apoi succesiunea, ținând seama de forma arhitectonică, și anume: primele nouăsprezece variante sunt formate din patru rânduri melodice (nr. 180–198), următoarele patru variante din trei rânduri

melodice (nr. 199–202), iar la urmă sunt două excepții: una cu patru rânduri melodice (nr. 203) și o alta presupusă improvizație (nr. 204).

În orânduirea primelor cincisprezece variante am mai ținut seama de formula melodică de început, pornind de la cea mai simplă și cea mai frecventă, formată din două sunete: Si – Sol (nr. 180–187), urmând apoi variantele cu aceeași formulă, dar amplificată la trei sunete: Sol – La – Si (nr. 188–192), dintre care trei variante au treapta a 4-a oscilantă ascendent (nr. 190–192).

Ultimele două variante au începutul melodic total diferit (nr. 193, 194).

Forma arhitectonică

Strofa melodică a cântecelor de seceriș încadrată în Tipul al IV-lea „de strigat” este formată, în majoritatea variantelor, din patru rânduri melodice, rezultate din repetarea identică sau variată a două rânduri melodice: **A + B**.

Variantele cu trei rânduri melodice sunt puține. Melodia nr. 199, cu rândurile melodice **A B Bv**, este desigur o scăpare a cântăreței, care a uitat să repete sau primul rând melodic **A**, sau al 2-lea rând melodic **B** într-o formă identică sau variată.

Prezența celorlalte trei variante cu trei rânduri melodice ceva mai distincte **A B Bv** (de la nr. 200 la nr. 203) ar putea fi explicată prin aceea că, în această zonă, a existat, poate, cândva, pe parcursul procesiunii, însoțită de cântecul intonat de femei, o intervenție melodică executată de bărbații care aruncau apă pe cunună. Această motivare este determinată de două elemente, și anume: executanții acestor variante cu trei rânduri melodice sunt bărbați, și nu femei, ca în toate celelalte variante, iar textul lor este identic la toate trei, cuprinzând exclusiv tema udării cununii.

Varianta cu patru rânduri melodice distincte **A B C D** este o excepție, cu atât mai mult cu cât este executată de o copilă de 14 ani, cu o acumulare redusă în ceea ce privește tradiția muzicală locală.

Forma arhitectonică a variantelor Tipului IV:

- A Av B Bv (de la nr. 180 la nr. 194);
- A B Av Bv (nr. 195);
- A B Bv1 Bv2 (de la nr. 196 la nr. 198);
- A B Bv (de la nr. 199 la nr. 202);
- A B C D (nr. 203);
- improvizație (nr. 204).

Fraza melodică corespunde unui rând melodic format din două măsuri de 6/8, iar motivul este cuprins în cadrul unei măsuri.

Exemplu: (nr. 187)

Prima frază melodică, cu motivele 1 și 2:

se repetă variat, apoi urmează: a doua frază melodică, cu motivele 3 și 4:

în repetare motivul 4 este înlocuit cu motivul de cadență:

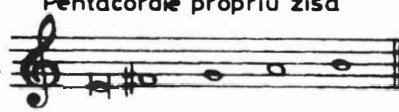
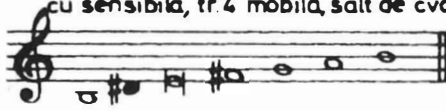
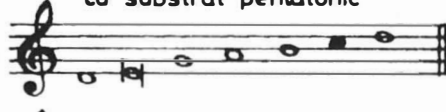
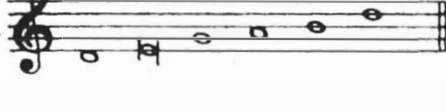
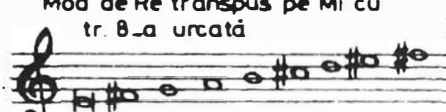
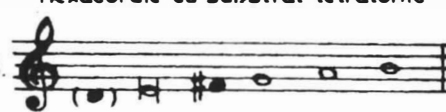
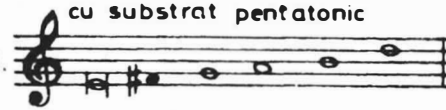
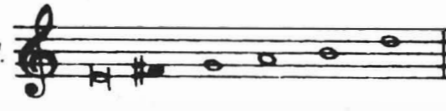

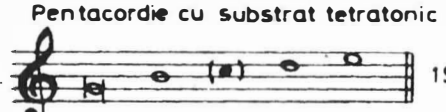
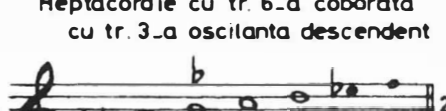
Deci melodia Tipului al IV-lea este alcătuită, în majoritatea cazurilor, din două fraze melodice repetate variat, cu patru măsuri în 6/8, fiecare măsură cuprinzând un motiv melodic.

Structura melodică

Cercetând tabelul scărilor acestor melodii se poate spune că, sub aspect structural melodic, materialul sonor al acestui tip pare variat. Dar, exceptând un număr foarte mic de variante, majoritatea au un substrat prepentatonic ori pentatonic, cu finala pe Mi, pendulând între major și minor, evoluția melodică fiind pe scări foarte restrânse, de patru sau cinci sunete. Rar, în variante singulare, melodia se extinde prin subton, salt de treapta a IV-a sau umplerea parțială a pentatoniei. Varianta cu cea mai mare extensiune melodică – pe nouă sunete – (nr. 194) se desfășoară pe un mod de Re, transpus pe Mi, cu treapta a 8-a urcată.

Se remarcă mobilitatea treptei a 4-a, în patru variante (nr. 190, 191¹⁸, 192, 199), și mobilitatea treptei a 3-a, într-o singură variantă (nr. 203).

Structura scărilor melodice

<p>Melodii pe: 4 sunete major-minore Tetratonie</p> <p>1. 181, 182, 184, 185.</p> <p>2. 5 sunete Pentacordie cu substrat tetratonic 180, 183, 187, 188, 189, 204. și tr. 4-a mobilă</p> <p>3. 190, 191</p> <p>4. Pentacordie propriu zisă 186</p>	<p>7 sunete Septacordie cu substrat pentacordic, cu sensibila, tr. 4 mobilă, salt de cvartă</p> <p>10. 199</p> <p>cu substrat pentatonic</p> <p>11. 193</p> <p>12. 198</p> <p>9 sunete Mod de Re transpus pe Mi cu tr. 8-a urcată</p> <p>13. 194</p>
<p>6 sunete Hexacordie cu substrat tetratonic</p> <p>5. 202</p> <p>6. cu substrat pentatonic 200</p> <p>7. 201</p> <p>cu substrat tetratonic, cu tr. 4-a mobilă și salt de cvarta IV</p> <p>8. 192</p> <p>Hexacordie propriu zisă-minoră</p> <p>9. 196, 197</p>	<p>MAJORE Pentacordie cu substrat tetratonic</p> <p>14. 195</p> <p>Heptacordie cu tr. 6-a coborâtă cu tr. 3-a oscilantă descendent</p> <p>15. 203</p>

¹⁸ În varianta nr. 191 treapta a 4-a apare oscilantă în al doilea rând melodic.

Ambitus

Așa cum ușor se poate observa în tabelul scărilor melodice, ambitusul celor douăzeci și patru de variante ale Tipului al IV-lea este redus, în mare parte, la o cvintă perfectă.

Un număr mai mic de variante au următorul ambitus: sextă mare (nr. 195, 196, 197); septimă mică (nr. 200, 201, 203); octavă perfectă (nr. 193, 198, 199); și o excepție – decimă mare – o singură variantă (nr. 194), în care sunetul extrem superior este atins o singură dată ca sunet secundar.

Cadențe

Toate melodiile încadrate în Tipul al IV-lea au cadența finală pe treapta 1, indiferent dacă acest sunet aparține rândului B, Bv, C sau D.

Cadențele celorlalte rânduri melodice sunt variate, constituind bogăția coloristică care compensează simplitatea acestor melodii restrânse în scări și ambitusuri.

Cadențele rândurilor melodice

Variante cu trei rânduri melodice:

Rândul 1

1. A_{IV}
2. A₁
3. A₃
4. A₃

Rândul 2

- B_{1-IV}
B₁
B₁
B₁

Rândul 3

- Bv₄₋₁ (nr. 199),
C₁ (nr. 202),
C₁ (nr. 201),
C₁ (nr. 200)

Variante cu patru rânduri melodice:

Rândul 1

5. A₃
6. A₃
7. A₃
8. A₃₋₄
9. A₃₋₄
10. A₃₋₄
11. A₁
12. A_{IV}
13. A₃₋₅
14. A₅₋₃
15. A₅
16. A₁
17. A₅₋₄
18. A₁

Rândul 2

- Av₃
A₃
B₁
A₃₋₄
Av₃
Av₃₋₄
B₂
Av₁
Av₃₋₅
B₁
Av₅
B₂
B₃
B_{VII}

Rândul 3

- B₃
B₃
Av₁
B₃₋₄
B₃
B₃₋₄
Bv₁₋₃
B_{1-IV}
B₃₋₅
Av₅₋₃
B₁
C₃
Bv₃
C₄

Rândul 4

- Bc₁ (nr. 181, 182),
Bc₁ (nr. 185),
Bvc₁ (nr. 204),
Bvc₁ (nr. 183),
Bvc₁ (nr. 184, 188),
Bvc₁ (nr. 180, 186, 187, 189, 190, 191),
Bv_{2-cl} (nr. 197),
Bvc₁ (nr. 192),
Bc₁ (nr. 193),
Bvc₁ (nr. 195),
Bvc₁ (nr. 194),
Bvc₁ (nr. 196),
C₁ (nr. 198),
D₁ (nr. 203).

Ritm și măsură. Tempo și mișcare

Am amintit mai sus că la determinarea acestui tip primul criteriu l-a constituit structura ritmică – binară, cu subdiviziuni ternare.

Acest ritm este larg întâlnit în folclorul muzical românesc, în toate zonele țării, începând din Maramureș, unde melodiile respective se numesc, cel mai adesea, „de băut” (în sens „de petrecut”); în zonele învecinate Maramureșului, pe lângă denumirile locale se mai utilizează și adjectivul „moroșenește”, apoi în Bucovina și Moldova este cunoscut ca ritm de „bătrânească”, existent însă aici nu numai în ritm măsurat, ci și în *parlando* – *rubato*, apoi în Câmpia Transilvană, de-a lungul lanțului Munților Carpați, după cum și în sud, în Muntenia și Oltenia.

Acest ritm izvorât din structura limbii române, care conține silabe calitative – accentuate și neaccentuate, și nu silabe cantitative – lungi și scurte, ca în limba maghiară echivalente cu ritmul punctat , este atestat în toate genurile muzicale – vocale populare românești, atât în cântecul propriu-zis, balade și cântece de leagăn, cât și în melodiile obiceiurilor tradiționale: seceriș, nuntă, colind, clacă.

În Transilvania, prezența lui este mai intensă, constituind *un gen muzical distinct vocal-instrumental, cu funcție de ascultare, nu de joc*, gen cu denumiri ca: „de strigat”, „de chiuit” sau „de ciuit”, „de cimpoit” etc., după cum am mai spus.

Prezența ritmului legănat, caracteristic unui important număr de melodii populare românești, a intrat, cu timpul, chiar dacă numai parțial, în atenția culegătorilor și cercetătorilor.

În culegerea lui A. Voievidca¹⁹ acest ritm este frecvent în melodiile prezentate, subliniind prin aceasta marea lui frecvență în folclorul românesc, autorul remarcând existența lui și în folclorul nord-transilvan, în Maramureș și Bistrița-Năsăud.

Constantin Brăiloiu prezintă, ca specific giusto-silabicului, câteva dintre combinațiile ritmice existente în acest gen de cântare²⁰.

În anul 1958, în antologia *132 Căntece și jocuri din Năsăud*²¹ am semnalat, pentru prima dată, că acest ritm aparține unui gen muzical distinct, menționat și de Ilarion Cocișiu în culegerile sale, ca și de Virgil Medan, care a publicat un valoros material melodic, informații și opinii interesante în lucrarea *Căntece de joc*²².

De altfel, acest ritm a fost studiat încă din anul 1957, după primele culegeri sistematice efectuate în zona Bistrița-Năsăud și Maramureș. A constituit subiectul unei lucrări pe care am intitulat-o *Melodii de strigat* (studiu bazat pe un număr de peste 300 de melodii și informații asupra genului muzical „de strigat”, lucrare pe care am depus-o în manuscris dactilografiat, la biblioteca Institutului de Etnografie și Folclor „C. Brăiloiu”, din București, în anul 1967²³.

Ritmul celor 25 de variante, prezentate în tabloul alăturat al schemelor, marchează alternanța ritmică dintre iamb și troheu și, mai rar, prezența acestor valori cumulate în pătrime cu punct.

VARIAȚIILE CELULELOR METRICO-RITMICE

TIPUL IV

Variante cu trei rânduri melodice

¹⁹ Mathias Friedwagner, *Rumänische Volkslieder aus der Bukowina*, I. Band: *Liebeslieder mit 380 von Al. Voievidca aufgezeichneten Melodien*, Würzburg, 1940.

²⁰ Constantin Brăiloiu, *Giusto silabic*, în *Opere*, vol. I, traducere și prefață de Emilia Comișel. București, 1967.

²¹ Constantin Zamfir, Victoria Dosios, Elisabeta Moldoveanu-Nestor, *132 Căntece și jocuri din Năsăud*, București, Editura Muzicală, 1958.

²² Virgil Medan, *Căntece de joc*, Cluj, Centrul județean de Îndrumare a Creației Populare și Mișcării Artistice de Masă, 1972.

²³ Elisabeta Moldoveanu, *De strigat*, studiu și melodii, lucrare în manuscris dactilografiat, existent în biblioteca IEF.

Varianțe cu patru rânduri melodice

[illegible]

Combi-na-țiile succesiunii acestor valori realizează diverse formule:

1. troheu dublu,
2. iamb dublu
3. corliamb,
4. antispast.

Variațiile sunt de la un rând melodic la altul, după cum și între hemistihuri, mai ales în piesele cântate solistic. Totuși se remarcă o accentuată izoritmie, datorată cântării în grup.

Variațiile cele mai discutate sunt cele din ultimul picior metric, în care intervin și pauze.

Desigur că există și excepții, precum prezența timpilor binari: timpii lungiți prin coroane, după cum melodia nr. 185, notată nu după o înregistrare prealabilă, a fost scrisă cu ritmul punctat.

Măsura rămâne constantă de 6/8, rezultată din în-lănțuirea de optime-pătrime.

Aici nu este vorba de acel ritm violent „punctat”, frecvent în muzica maghiară și cehă: ci de cel legănat, specific folclorului muzical românesc.

Necunoscând, probabil, existența acestui ritm, larg răspândit pe întreg teritoriul țării, Darius Pop a consemnat după ureche o variantă în măsura de 2/4 (nr. 185), singura în această măsură.

Tempoul este, în majoritatea variantelor, giusto, totuși apare și poco rubato, mai ales în înregistrările solistice ale cântăreților vârstnici.

Mișcarea metronomică variază între $\text{♩} = 40 - 92$, evident extremele fiind mai rar întâlnite. În majoritatea variantelor valoarea metronomică oscilează, trecând de 70 pentru $\text{♩} = 70$.

*

Melodiile clasificate în Tipul al IV-lea, cântate pe un tempo giusto (mai rar în tempo poco rubato) și în ritm binar cu subdiviziuni ternare, caracteristic – după cum am amintit – genului denumit, în zona lui de intensitate, „de strigat”, sunt prezente, în marea lor majoritate, cu autoritatea legitimă a existenței singurei melodii de „cunună” din localitatea respectivă.

De la holda secerată și până la casa gospodarului, se cântă, la vremea respectivă, aceeași melodie, unica melodie, situație identică cu melodiile tuturor tipurilor.

Există însă două excepții în două sate diferite, din zona Bistrița-Năsăud, și anume: Maieru și Ilva Mare, unde au fost culese, de cercetători diferiți, de la informatori diferiți, melodii consacrate aducerii cununii, clasificate unele în Tipul al II-lea și altele în Tipul al IV-lea. Astfel, în localitatea Maieru au fost înregistrate cinci variante clasificate în Tipul al II-lea (nr. 85, 100, 108, 109, 110) de la cântărețe diferite și încă două variante de la aceeași cântăreață tot în Tipul al II-lea (nr. 108, 109). În localitatea Ilva Mare a fost culeasă o melodie clasificată în Tipul al II-lea (nr. 81) și o altă melodie clasificată în Tipul al IV-lea (nr. 186).

Așadar, în aceeași localitate au fost auzite amândouă tipurile: al II-lea și al IV-lea. Dar două dintre cântărețe – una de 50 de ani, din localitatea Maieru, și cealaltă de 22 de ani, din Ilva Mare, au cântat amândouă melodiile, și cea a Tipului al II-lea (nr. 110, 81), și cea a Tipului al IV-lea „de strigat” (nr. 187, 186), *numai în această succesiune*, nedetașate una de cealaltă, convinge fiind că procedează canonic. Una dintre ele, cea din Ilva Mare, a trecut chiar fără întrerupere de la o melodie la cealaltă (de la nr. 81 la nr. 186).

Acest fapt ar putea duce la supoziția că și în celelalte sate, mai ales unde se cântă melodia Tipului al IV-lea, ar fi existat, cândva, încă o melodie dintr-un tempo rubato, melodie care, din diferite motive, a fost dată uitării, după cum și în satele unde au fost culese numai melodii încadrate în Tipul al II-lea, ar fi existat, cândva, și o melodie, într-un tempo giusto, care de asemenea a fost uitată. Așadar, mai ales în această zonă nord-estică a Transilvaniei, obiceiul aducerii cununii, s-ar putea să fi înmănunchiat două melodii distincte,

una în tempo rubato, cântată de la holdă până la marginea satului, și o a doua, cântată în tempo giusto, intonată la intrarea în sat sau în preajma gospodăriei gazdei²⁴.

Și textele celor două cântărețe conduc spre această presupunere, întrucât pe amândouă melodiile – rubato, din cele două localități, versurile amintesc două teme: aceea a parcurgerii drumului cu cununa până la marginea satului și aceea a udării cununii.

Pe amândouă melodiile în tempo giusto „de strigat” (din localități diferite) sunt două teme, și anume: una cu adresă directă la persoana care poartă cununa, și a doua, la persoana gazdei și obligațiilor ce-i revin acesteia, în întâmpinarea alaiului cununii.

S-ar putea ca în unele sate din extremitatea zonei Bistrița-Năsăud, melodiile culese și încadrate în Tipul al IV-lea să fi fost aduse de femeile din zona Bistrița-Năsăud, venite la lucrul sezonier al secerișului, după cum mărturisesc chiar ele câteodată: ... „am cântat la Câmpia ... **că**tă Târgu-Mureș ... la Sân' Mihai de Câmpie, la Pogăcele. Acolo nu se cânta. Noi am făcut obiceiul, ca la noi aicea”, informează o cântăreață de 44 de ani din Romuli, Bistrița-Năsăud²⁵.

Aceste melodii s-au putut menține fiind mai simple și mai ușor de memorat decât melodia în tempo rubato, mai greu de acomodat cu pașii din mersul ceremonial.

Ca și în Tipurile al III-lea și al IV-lea, după cum vom vedea, unde melodia cântată la aducerea cununii este intonată, în unele sate, și la nuntă – la mireasă –, și în Tipul al IV-lea există cazuri când melodia „cununii secerișului” este cântată și în ritualul nupțial. Astfel, în satul Breaza din Bistrița-Năsăud, două cântărețe de 42 de ani comunică o melodie de cunună, Tipul al IV-lea (nr. 195), care este o variantă apropiată a unei melodii de nuntă din același sat, intonată de o cântăreață de 22 de ani (nr. 326). În satul Chiralej, zona Beclean, a fost culeasă, în anul 1949, o melodie de nuntă (nr. 323), care este variantă apropiată a melodiilor din Tipul al IV-lea. În satul Nireș, Cluj, aceeași cântăreață de 38 de ani comunică aceeași melodie (în variante apropiate) pentru cunună și pentru mireasă (nr. 199, 324).

În satul Breaza, mai sus amintit, din Bistrița-Năsăud, aceeași melodie de la cunună și nuntă, din Tipul al IV-lea, este comunicată cu text „de șezătoare” de alte două cântărețe, una de 22 și alta de 18 ani²⁶.

În folclorul românesc cuvântul „de strigat” a devenit, într-un anumit context, sinonim cu „cântec”, care se prezintă într-o formă silabică, de un ritm egal, cu melodiile simple, schematice, amintind, în parte, de structura colindelor și care în unele zone au structura, dar mai ales funcția cântecelor de joc. Ele poartă diverse denumiri: în Bihor se numesc „descânțece”, în Oaș „țâpurituri”, în Moldova de Nord „bătrânească” etc. Acestea au ritm binar în majoritatea lor, cu diviziuni binare; numai în mod excepțional apar cu diviziuni ternare și aceasta parțial, ca în unele sârbe, în hora „bătrânească” sau „boierească” și, mai ales, în stilul „bătrâneasca” din nordul Moldovei. Aceste cântece au funcție de joc²⁷.

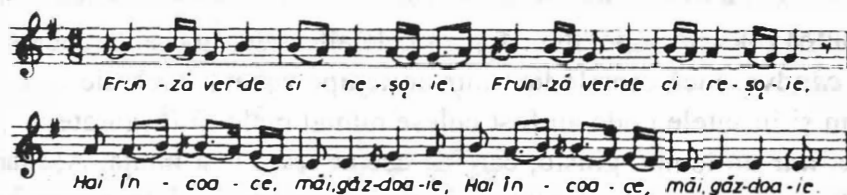
Amintim acestea pentru a se face o distincție clară între aceste melodii și cele din zona Bistrița-Năsăud și, în general, de pe valea Someșului, care și ele au un caracter schematic și subdiviziuni aproape exclusiv ternare, dar cu *un rol exclusiv de ascultare, nu de joc, și cu o funcție precisă de comunicare*, ca în ceremonialul secerișului, în ritualul nunții, în obiceiul clăcii, precum și în alte ocazii în care obștea satului se adună pentru a petrece și a-și comunica evenimente și opinii.

Chiar dacă unele dintre versurile folosite în acest gen de melodii sunt auzite, după cum am amintit, în mai multe genuri muzicale, dintre care și în cântecele propriu-zise, „horite”, cum sunt denumite de localnici, ele nu influențează funcția genului și nici structura muzicală.

²⁴ Într-o singură variantă (nr. 185) culegătorul face mențiunea: „A cununii. La intrarea în casă și așezarea la masă”.

²⁵ Fișa de text: Mg. 2586 v/e, varianta nr. 173.

²⁶ A se vedea nota 22:

²⁷ Elisabeta Moldoveanu, *Cântece de joc*, studiu și melodii, lucrare în manuscris dactilografiat, existent în biblioteca ICFD.

TIPUL V

Răspândirea teritorială

Melodiile Tipului al V-lea sunt auzite în sud-vestul Transilvaniei, în județul Hunedoara și în Munții Apuseni.

Primele trei variante ale Subtipului 1 (nr. 205–207) se cântă în satele din jurul centrului minier Băița, în depresiunea cu același nume, situată la poalele Munților Metaliferi, în satele Trestia, Hărțăgani și Căinclul de Sus, în așezările presărate pe firul văii unui pârâu care se varsă în râul Mureș, iar varianta nr. 208 provine din satul Muncelul Mare, așezare de pe valea râului Dobra.

Melodiile Subtipului al 2-lea (nr. 209–211 bis) au fost culese după cum urmează: o variantă în nord-estul zonei Hunedoara, către izvoarele Crișului Alb, într-o așezare de pe firul unui pârâu ce curge în poienile Munților Metaliferi, în satul Grohoțele; celelalte variante sunt de la poalele Munților Poiana Ruscăi, din satul Stănțești, din satul Peștera de pe valea pârâului Dobra, care curge între văile acelorași munți, și din satul Feregi.

Cele două variante ale Subtipului al 3-lea (nr. 212 și 213) au fost culese din sate apropiate, și anume din satele Vălișoara și Ormindea²⁸.

Ordinea variantelor melodice

Criteriile care au stat la baza ordonării variantelor acestui tip au fost:

1. Forma arhitectonică. Subtipul 1 și Subtipul al 2-lea au același număr de rânduri melodice A + B. Urmează variantele subtipului al 3-lea, care au câte patru rânduri melodice, realizate prin repetarea variată a primelor două A+B+Av+Bv.

2. Formula melodică de început. Au rezultat:

– Variante cu două rânduri melodice ale Subtipului 1, care încep: rândul A cu treapta 1, rândul B cu treapta a 3-a (nr. 205, 206, 207, 208); ale Subtipului al 2-lea, care încep: rândul A cu treapta a 5-a, rândul B cu treapta a 3-a (nr. 209, 210, 211);

– Variante cu patru rânduri melodice ale subtipului al 3-lea, care încep: rândul A cu treapta 1, rândul B cu treapta a 3-a, rândul Av cu treapta a 5-a, rândul Bv cu treapta a 3-a (nr. 212, 213).

Melodiile cu patru rânduri melodice – Subtipul al 3-lea –, reproduse după publicații, deci fără posibilitatea de a le verifica, au patru rânduri melodice, dar ele sunt rezultate din însumarea melodiei subtipului 1 cu aceea a Subtipului al 2-lea, deci primele două rânduri melodice constituie Subtipul 1, iar ultimele două rânduri – melodia Subtipului al 2-lea, evident, cu mici variații. În acest caz, aceste ultime două melodii (Subtipul al 3-lea) ar putea fi două excepții; este posibil ca ultima melodie să rezulte din dorința culegătorului compozitor Ion Ignaton de a prelucra o melodie mai bogată în rânduri melodice.

Înainte de a intra în expunerea detaliată a Tipului al V-lea, este important de subliniat că și aici, ca și în alte tipuri, melodia cântecului de cunună este aceeași cu cea a cântecului miresei din satele respective.

De obicei, melodiile celor două ritualuri au fost culese separat, dar au fost situații în care interpreții nu le-au mai repetat, fiind aceleași melodii, diferențiind numai textul²⁹. Pentru că, așa cum am constatat, fenomenul identității melodiei pentru cele două momente din ceremonialul **nunții** și al **secerișului** nu este izolat, ci foarte frecvent, am efectuat analizele din Subtipul al 2-lea într-unul din cazuri, pe melodia expusă o singură dată de informator, pentru ambele ceremonialuri (nr. 211)³⁰.

²⁸ Amândouă melodiile sunt luate din publicații, deci fără posibilitatea de a controla prin audiere corectitudinea transcrierii

a) Emilia Comișel, *Folclor muzical*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1967, p. 210, ex. 280;

b) I. Ignaton, *Colecția de cântece populare culese, aranjate și armonizate pentru cor mixt*, caietul I, Deva, 1944, Tipografia Românească, p. 11.

²⁹ Așa este cazul cântăreței din Hărțăgani (nr. 206), care după înregistrarea cântecului *Cununa secerii* adaugă: „Heidam și dăinam cununa” e și la mireasă. „Tât cununa, e tât cântarca asta, numai vorbele-s altele”.

³⁰ Interpretul din comuna Peștera, după ce relatează momente din ceremonialul nunții, cântă cântecul miresei. Invitat fiind să povestească și despre obiceiurile de la seceriș, spune: „Când gați cu seccra e cununa, și cu nunta e tât cununa. Cântarca miresii - Hei nam și dăinam cununa – și cântarea cununii tât – Hei nam și dăinam cununa. E deosebire totuși la vorbe, dar tât asta-i mai până la urmă – Hei nam și dăinam cununa. La melodie nu schimbă, numai la vorbe”.

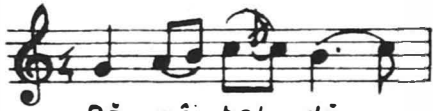
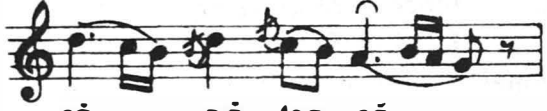
Forma arhitectonică

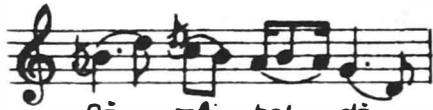

Atât lungimea versului, cât și lipsa semnelor care să indice caracterul lui arhaic, cum ar fi: anacruze, completări și elidări, pledează pentru supoziția că acest tip este realizat mai recent decât cele care îl preced.

Totuși, forma, deși mult mai amplă în ornamente, cuprinde numai două rânduri melodice (subtipul al 3-lea fiind considerat excepție).

În toate subtipurile fraza se extinde pe întreg rândul melodic. Motivul corespunde totdeauna lungimii unui hemistih:

Subtip 1 (nr. 205)

Rând A
Hemistih 1: Ră - mîi hol - dă _
Hemistih 2: să - nă - toa - să, _

Rând B
Hemistih 1: Ră - mîi hol - dă _
Hemistih 2: să - nă - toa - să.

Subtip 2 (nr. 211)

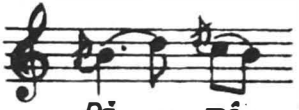
Rând A
Hemistih 1: Hei nam și - dăi _
Hemistih 2: nam cu - nu - nă, _

Rând B
Hemistih 1: Hei _ nam și - dăi _
Hemistih 2: nam _ cu nu - nă.

Celulele melodice sunt cuprinse în cadrul unui picior metric.

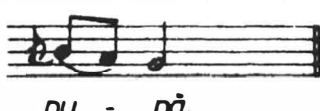
Subtip 1 (nr. 205)

Rândul melodic A
Celula a. Ră - mîi _
b. hol - dă _
c. să - nă -
d. toa - să, _

Rândul melodic B
 Ră - mîi _
 hol - dă _
 să - nă -
 toa - să.

Subtip 2 (nr. 211)

Rândul melodic A
 Hei nam
 și - dăi -
 nam cu -
 nu - nă, _

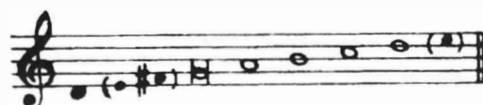
Rândul melodic B
 Hei _ nam
 și _ dăi -
 nam _ cu -
 nu - nă.

Refren. Tipul al V-lea melodic conține o categorie de refren ce poate fi considerat astfel numai din punct de vedere literar, pentru că muzical nu posedă o melodie aparte față de trupul melodic al cântecului.

Relația vers-melodie generează, în acest caz, alte aspecte decât cele existente în alte categorii muzicale cu refren, întrucât materialul fonic rămâne invariabil pentru refren și rândul melodic cu text literar propriu-zis.

Structura melodică

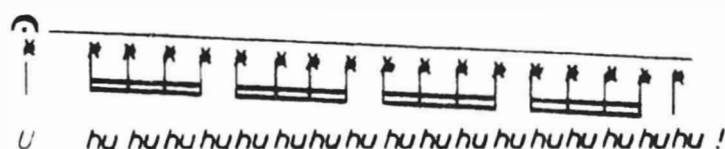
Melodia Tipului al V-lea este țesută pe o scară majoră de cinci sunete, cu toate treptele bine stabilite:

Există o vagă tendință de extensiune pe șase sunete, întrezărită doar în unele ornamentații ale unci singure variante (nr. 207).

Structura melodică a Subtipurilor 2 și 3 este tot o scară de Sol, dar de șase sunete bine stabilite, și cu salt de cvartă, mai precizat în Subtipul al 2-lea.

În varianta nr. 207 informatoarea (cea mai vârstnică dintre toate care ne-au comunicat melodiile acestui tip) emite la sfârșitul cântării un chiot, un sunet înalt și prelung, pe vocala **u**, după care, ca o cascadă, intonația se prăvălește pe silaba repetată – **hu** –, dând impresia unui cvasirâs, la fel ca în variantele strigate din Tipul al VII-lea. Din punct de vedere muzical, se realizează o scară cromatică coborâtoare, cu următorul profil și ritm:

Conturul melodic. Ambitusul. Cadențele

În acest tip există patru variante, din patru sate diferite, fiecare variantă interpretată de alt cântăreț, a cărei melodie este totuși foarte unitară. La fel și în cazul Subtipului al 3-lea, unde primele două rânduri melodice sunt aceleași cu cele ale subtipului 1 (evident, cu mici variații).

Linia melodică pornește domol din tonică, se ridică lin, dar continuu, până la treapta a 4-a, realizând picionul Sol–La–Si, iar la sfârșitul primului hemistih se odihnește, parcă pregătindu-se de un nou avânt. Pentru ca, la începutul celui de al doilea hemistih, care este și mijlocul rîndului A, să strălucească dominantă, punctul cel mai înalt al întregii melodii. După această ascensiune, melodia își conduce aceeași ușoară și sinuoasă șerpuire către treapta a 2-a, unde face un popas de coroană, lăsând impresia de sfârșit de rînd. Și totuși, ca o surpriză, încheie pe tonică, printr-o formulă ritmico-melodică ageră, de virtuozitate, specifică stilului local:

Rândul al 2-lea își începe aceeași bogată dantelare, cu ușor avânt, din terța majoră, estompând, pentru scurtă durată, strălucirea dominantei, împodobită, într-o singură variantă, cu fugara prezență a treptei a 6-a, în apogiatură scurtă. Către mijlocul rândului, treapta I se stabilește ferm, în jurul ei se mai aude o dată dominantă, de data aceasta ca un ecou la octava inferioară prin saltul de cvartă (treapta a IV-a). Mai departe melodia zburdă, încă o dată, până în subdominantă, apoi revine treptat la cadența finală pe treapta I.

Cele două rânduri melodice ar putea fi redat grafic în următoarea schemă:

Cele trei variante ce constituie Subtipul al 2-lea au următorul contur melodic: linia melodică evoluează descendent, începând direct din dominantă, face o mică incursiune în sextă, coboară, treptat, rămânând pe terță la sfârșitul primului hemistih. După aceea, în două variante, printr-un sunet scurt de legătură, suitor, se readuce dominantă pe primul timp al hemistihului, mai convingător, pe o valoare de timp mai mare decât la început. Se reia apoi incursiunea în sextă și mersul treptat, descendent, către sfârșitul hemistihului al 2-lea, unde se face cezura principală.

Cele două rânduri melodice A și B sunt sudate într-o variantă printr-un sunet de legătură similar celui din hemistihuri, de data aceasta însă coborător, ca un avânt pentru atacul rândului al 2-lea, care începe, în două variante, din terță, iar într-o altă variantă, din cvartă.

Profilul melodic al frazei B este tot descendent, deci simetric cu cel al frazei A din primul hemistih, cu excepția popasului pe care îl face, acum, pe tonică și pe sunetul de legătură, care, aici, este coborător – saltul de cvartă. Hemistihul al 2-lea din fraza B conturează o concluzie în care predomină tonica, atât de puțin prezentă în întreaga melodie.

Schematic, melodia ar ondula niște valuri domoale descendente către tonică, cu un foarte mic unghi în centrul frazei B:

Schema Subtipului al 3-lea, care, după cum am amintit, are patru rânduri melodice, este lipirea celor două scheme expuse mai înainte – ale Subtipului 1 și ale Subtipului al 2-lea. Micile variații sunt mai mult de natură ritmică. Singura noutate o aduce semicadența primului rând melodic pe treapta a 2-a, și nu pe treapta 1, ca în variantele Subtipului 1.

Așadar, conturul melodic al variantelor melodice ale Tipului al V-lea este mixt, mai mult melismatic.

Ambitusul este de cvintă perfectă în subtipul 1 (cu o singură excepție, când apare sexta, ca sunet total secundar) și de sextă mare în Subtipurile al 2-lea și al 3-lea, unde se stabilește ca notă reală.

Ornamentația

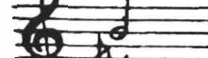
Dintre toate tipurile de melodii ceremoniale de seceriș, melodiile din Tipul al V-lea sunt cele mai ornamentate, după Tipul al II-lea, care excelează în această privință.

Spațiile dintre stâlpii de susținere ai melodiei (tonică – terță – subdominantă – dominantă) sunt umplute cu măiestrie cu figuri ornamentale melodico-ritmice specifice stilului popular local.

Aproape fiecare treaptă este purtătoare a unei ornamentații mai mari sau mai mici, ca: apogiatura, pasajul simplu sau dublu, anticipația etc. Exemplul nr. 207, rândul 1 melodic, hemistihul al 2-lea:

Treapta 1 este intonată, uneori, prin saltul de cvartă câteodată umplut

Alteori, acest salt generos nu mai este de cvartă, ci de sextă: a treptei a 3-a (nr. 206).

Melodiile Subtipului al 2-lea sunt mai puțin ornamentate, purtând melodia, adesea, pe două și chiar trei sunete pentru o silabă.

Cele mai frecvente ornamentații sunt apogiaturile simple, atât inferioare, cât și superioare, și sunetele de pasaj, mai rar dublele apogiaturi și échappé-urile.

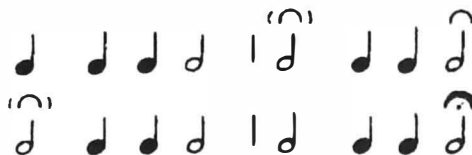
Cele două variante ale Subtipului al 3-lea diferă substanțial din punct de vedere al ornamentațiilor: prima (nr. 212) este cea expusă în forma comunicată de informatoare, deci cu toate înfloriturile realizate în momentul comunicării, pe când a doua (nr. 213), luată dintr-o prelucrare corală, este modificată de compozitor, mai precis este sărăcită de aceste podoabe, pentru a putea fi executată mai ușor de un colectiv vocal coral.

Ritm și măsură

Celulele metrico-ritmice ale melodiilor Tipului al V-lea sunt realizate pe formule de tip iambic și spondaic .

Cu toată bogăția de ornamentații, schema ritmică se poate detașa cu ușurință. Ea este clară și aceeași în toate variantele, doar cu câteva excepții de alungiri și coroane finale.

Valorile de bază sunt pătrimile și doimile:

Fiecare dintre aceste valori de sunete este cântată în valoare cumulată, așa cum sunt expuse în schema de mai sus, sau în valori divizionare.

Câteodată, valoarea unei alungiri poate să fie egală cu o pătrime: .

Dintr-o scurtă privire asupra schemei, se poate observa, cu ușurință, o simetrie perfectă între cele două rânduri melodice, cu excepția primului picior metric. Simetria ritmică este ca într-o oglindă, între cele două hemistihuri ale fiecărui rând melodic. Dar simetria merge mai în adâncime, în interiorul fiecărui hemistih. Ceea ce trebuie remarcat este că simetria interioară a fiecărui hemistih urmează același principiu în oglindă, adică se răstoarnă și devine . La fel se petrece și în al doilea hemistih.

În Subtipul al 2-lea, o variantă clar realizată din punct de vedere artistic și bine cunoscută de interpret (nr. 211) păstrează aceeași schemă ritmică cu schema melodiilor Subtipului 1 și nu prezintă nici o alungire.

Într-una din variantele Subtipului al 2-lea (nr. 209), intonată de două cântărețe mai vârstnice, melodia poartă amprenta legănării ritmice, specifică modului de a cânta al vârstnicilor, legănare ce s-ar putea reda și printr-o măsură ternară.

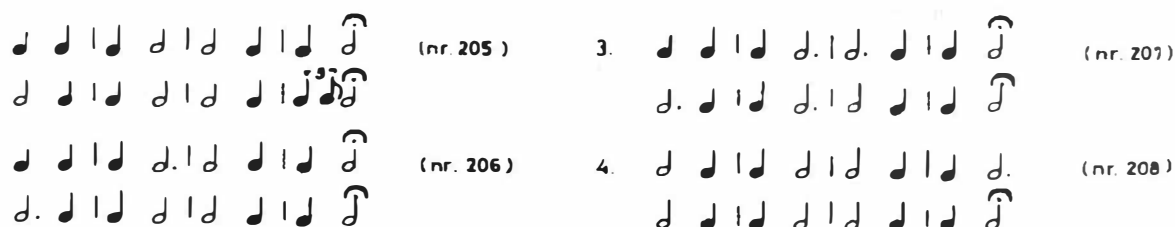
Melodiile Subtipului al 3-lea nu oferă posibilitatea unui comentariu mai amănunțit. Totuși, schemele ritmice ale celor două variante atestă, și din punct de vedere ritmic, legătura strânsă cu structura de bază a melodiilor Subtipurilor 1 și 2.

În cadrul unei bogate ornamentații, ca în melodiile acestui tip, este consemnată numai valoarea fiecărui timp, fără a delimita strict măsura, adică $/4$.

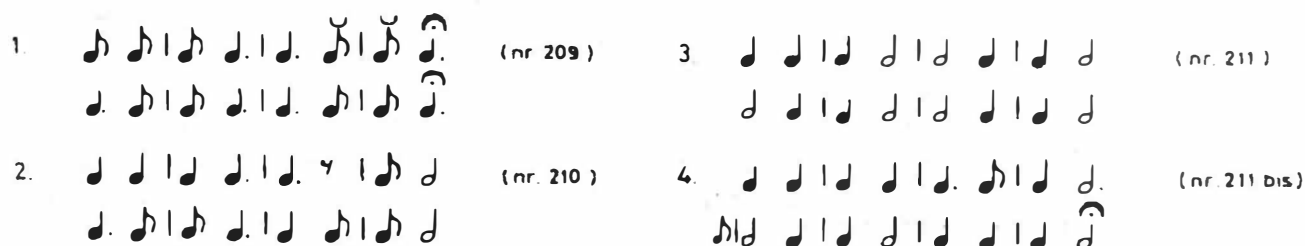
VARIAȚIILE CELULELOR METRICO-RITMICE

TIPUL V

Subtipul 1

Subtipul 2

Subtipul 3

1.		(nr. 212)	2.		(nr. 213)
----	--	-----------	----	---	-----------

Tempo și mișcare metronomică

Tempoul melodiilor Tipului al V-lea este rubato și poco rubato.

Mișcarea metronomică oscilează în melodiile Subtipului 1 între ♩ = 70 ~ 86, iar în Subtipul al 2-lea între ♩ = 56 ~ 74.

TIPUL VI

Răspândirea teritorială

Variantele melodice ale Tipului al VI-lea au fost culese în așezările de pe văile unor râuri de pe cele două versante ale Muntelui Mare, dintre județele Cluj și Alba.

Melodiile Subtipului 1 sunt din localitățile Baia de Arieș, Lupșa și Mușca, de pe valea râului Arieș, în nordul județului Alba.

Melodiile Subtipului al 2-lea provin din localități situate în depresiunea Zlatna, de-a lungul râului Ampoi, județul Alba, din Petroșani, județul Hunedoara, și Sânmartin de Câmpie, județul Mureș.

Subtipul al 3-lea se cântă în satele din depresiunea Hășdatelor, de-a lungul râului cu același nume (la poalele munților mai sus amintiți, în județul Cluj).

Singura variantă a Subtipului al 4-lea este localizată de culegător în Negrești, Maramureș, iar unica variantă a Subtipului al 5-lea provine dintr-un sat de la poalele Munților Căliman (în partea de vest), foarte aproape de zona unde se cântă Tipul al III-lea. De altfel, această variantă conține invocația „Doamne”, caracteristică Tipului al III-lea.

Ordinea variantelor melodice

Primul criteriu al determinării și ierarhizării melodiilor acestui tip l-a constituit *structura melodică*. Ea reliefează, în primul rând, relația major–minor, apoi frecvența picnoului Sol–La–Si – *formulă melodică de început* – caracteristică, precum s-a văzut, și Tipurilor I, II și V și, în general, folclorului românesc de factură arhaică. În fine, alte criterii au fost *extinderea ambitusului*, urmată de *prezența melismelor* și a *ritmului*.

Toate acestea au condus la următoarea ierarhizare:

Subtipul 1 grupează 11 variante (nr. 214–224), dintre care majoritatea au fost culese din același sat, Lupșa, unele chiar de la aceeași informatoare, dar la date diferite. Acestea sunt:

- a. cu ambitus de septimă mare și măsură de 5/4 (nr. 214–217);
- b. cu ambitus de octavă și ritm binar (nr. 218, 219);
- c. cu ambitus tot de octavă, dar cu ritmul cu subdiviziuni ternare (nr. 220–224).

Subtipul al 2-lea cuprinde patru variante, din patru sate diferite (nr. 225–227). Toate au același ambitus de cvintă perfectă.

Nici una dintre acestea nu are documentul necesar unui control (imprimare pe bandă magnetică sau cilindru de ceară), două fiind obținute din publicația lui Béla Bartók, iar alte două fiind culese „după auz”, fără o imprimare prealabilă.

Subtipul al 3-lea grupează 7 variante (nr. 228–234) culese din zona Hășdate. Și acestea au tot două rânduri melodice, ca și Tipul și Subtipul 1, cu o singură excepție, cu 3 rânduri melodice înrudite (nr. 234). Ambitusul variază între cvinta perfectă I–5 (nr. 229), sexta mare VII–5 (nr. 228, 230–232, 234) și septima mare I–7 (nr. 233). Ritmul este mixt.

Subtipul al 4-lea are o singură variantă mai îndepărtată (nr. 235), culeasă de la o secerătoare din Maramureș. Ambitusul acestei melodii este de sextă mare, iar ritmul este de asemenea mixt, mai mult silabic.

Subtipul al 5-lea are tot o singură variantă, și ea mai îndepărtată, culeasă din județul Mureș (nr. 336).

Pe lângă caracteristicile de bază, dintre care principala este structura modală cu relația major-minor, fapt ce a determinat, în primul rând, încadrarea ei în acest subtip, ea mai conține și invocația „Doamne”.

Ceea ce o mai diferențiază de celelalte subtipuri este fluctuația în urcare a treptei a 4-a. Are ambitus de cvintă perfectă 1–5, ritm binar, mai mult silabic.

Forma arhitectonică

Variantele melodice ale Tipului al VI-lea au o construcție de două rânduri melodice, cu următoarele excepții: într-o variantă din Subtipul 1 (nr. 215) este repetată fraza A; într-o variantă din Subtipul al 2-lea (nr. 227) sunt repetate amândouă frazele A și B; varianta nr. 234 din Subtipul al 3-lea are trei rânduri melodice.

Motivul rămâne constant pe hemistih:

Subtipul 1 (nr. 214)

Rândul A

Hemistih 1

Hemistih 2

Rândul B

Hemistih 1

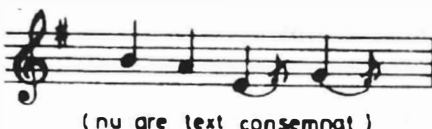
Hemistih 2

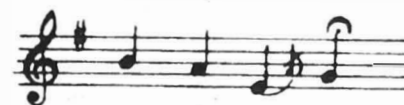
Subtipul 2 (nr. 225)

Rândul A

Hemistih 1

Hemistih 2

Rândul B

Hemistih 1

Hemistih 2

Subtipul 3 (nr. 231)

Rândul A

Hemistih 1

Hemistih 2

Rândul B

Hemistih 1

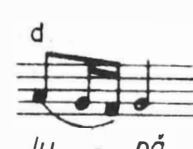
Hemistih 2

Celulele melodice sunt cuprinse în cadrul unui picior metric:

Subtipul 1 (nr. 214)

Rândul melodic A

Rândul melodic B

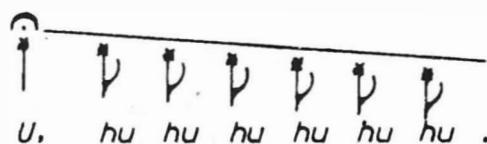

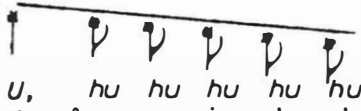
Repartizarea celulelor melodice pe fiecare picior metric rămâne constantă și în melodiile din subtipuri.

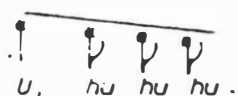
Într-o variantă din Subtipul 1 (nr. 219) culeasă din satul Mușca, executată de două cântărețe, una de 37 de ani și alta de 28 de ani, înainte de a începe să cânte, informatoarea mai vârstnică emite un sunet foarte înalt, nedefinit, ca un strigăt, chiot sau poate ca o chemare, pe silaba **u**, după care vocea coboară pe o intonație cromatică, sacadând prin repetare silaba **hu**³¹.

Impresia pe care o fac aceste explozii sonore este stranie. Ea nu seamănă întru totul cu imitația clocotului de pseudorâs din celelalte cântece de seceriș, care cuprind așa-zisul „huhurezat”.

După fiecare grup de două strofe, amândouă cântărețele au repetat formula sonoră:

În satul Lupșa, același fenomen se repetă identic, la sfârșitul strofelor a 2-a, a 4-a, a 5-a și a 8-a: în varianta nr. 223, restrâns în linia melodică cromatică coborâtoare , iar în varianta nr. 224, după strofele a 2-a și a 4-a, de asemenea și mai restrâns în cromatismul melodic descendent:

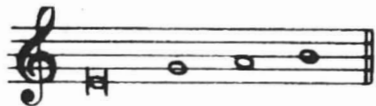

Structura melodică

Deși melodia este cântată într-un interval de septimă, în variantele Subtipului 1, în câteva variante atinge chiar octava, totuși scheletul melodic se sprijină doar pe câteva trepte mai importante:

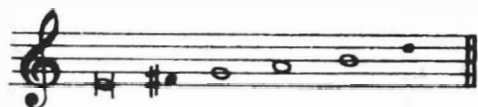
Ceea ce rezultă

este o scară prepentatonică evidentă.

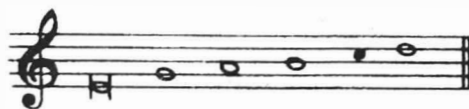
Țesătura melodică dintre stâlpii de bază alunecă pe un strat ornamental subțire, ca să atingă octava.

Luând în considerare frecvența treptelor, se poate presupune că extensiunea scării de mai sus s-a făcut, mai întâi, prin completarea pienului inferior și a septimei, rezultând un pentatonic parțial umplut:

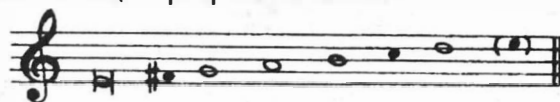

Saltul de cvartă a încercat și el timid să se alăture scării de mai sus, fără șanse, însă, de a rămâne definitiv în construcția melodică, deoarece este prezent doar în câteva variante, și numai în valori scurte.

Scara prepentatonică amintită își continuă umplerea pienului superior și atașarea stabilă a septimei:

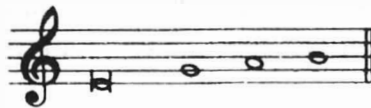

Cu timpul, scara prepentatonică evoluează mai dinamic și cu caracter mai definitiv. Astfel apare, în unele variante, pienul superior, septima și octava, sau pienul inferior, septima și octava și, în sfârșit, amândoi pienii deodată, împreună cu ultimele două sunete din registrul superior, rezultând un mod întreg cu oscilația major-minoră, mod caracteristic evoluției prepentatonicului:

³¹ Sunt cazuri când cântărețele, deși nu mai intonează acest așa-zis „huhurezat”, atunci când imprimă melodia nu uită să amintească de existența lui zicând: „La urmă huiesc așa... , *tăte-nt-un loc*” (fișa de text la varianta nr. 221).

Toate aceste frământări s-au desfășurat în cadrul melodiilor Subtipului I.
În cele trei melodii ale Subtipului al 2-lea, scara de bază rămâne:

cu mențiunea că într-una din variante (nr. 227) apare pienul inferior, – Fa diez –, iar în varianta nr. 226, culeasă de Béla Bartók, se ajunge prin ornamentația bogată la o extensiune a scării de bază cu amândoi pienii, octava superioară și cvarta inferioară a majorului.

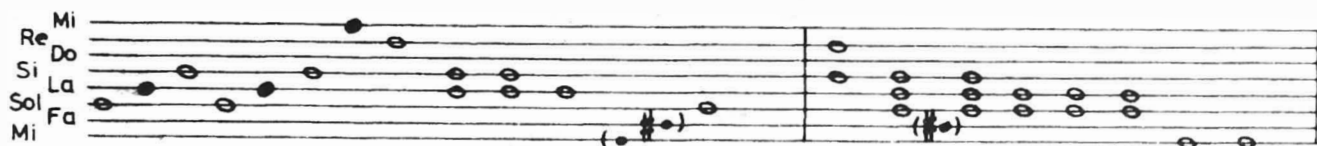
În Subtipul al 3-lea, scara rămâne aceeași cu cea a Subtipului I și a Subtipului al 2-lea, umplându-se, în câteva variante, cu pienul inferior și extinzându-se definitiv în registrul grav în câteva variante, cu cvarta inferioară a majorului – Re.

Conturul melodic. Cadențele. Ambitusul

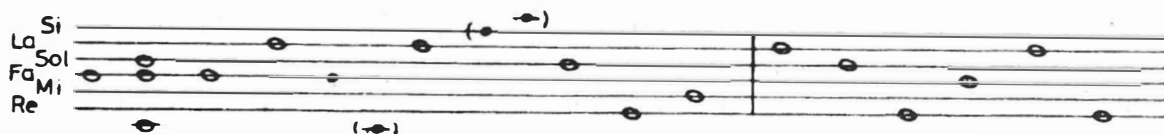
Privită în ansamblu, fără a intra în amănuntele variațiilor, melodia Subtipului I pornește din terță, treaptă care pentru rândul I melodic nu este altceva decât tonica, dacă ținem seama că întreaga melodie este construită pe relația major–minor. Melodia urcă treptat până la începutul hemistihului al 2-lea, unde, aproape în toate variantele Subtipului I – exceptând una singură – (nr. 215), dominantă este intonată direct sau prin intermediul sextei, după care coboară, iarăși, treptat, până la sunetul de plecare, unde cadențează de obicei prelung.

Fraza B pornește impetuos (în 6 variante ale Subtipului I) de la sunetul cel mai înalt al frazei A, din dominantă, dacă ne raportăm la caracterul major al întregii fraze, sau de la septimă, dacă e să ținem seama de cadența finală minoră. În celelalte cinci variante ale Subtipului I, melodia începe cu dominantă frazei B, frază ce este în întregime minoră. Înaintarea este treptată până la cadența finală, după ce pe parcurs se mai fac unele incursiuni, care ating sunetul final și dominantă lui.

Schema conturului melodic ar putea fi următoarea:

Variantele Subtipului al 2-lea urmează aproape aceeași linie melodică, cu același început și sfârșit, minus începutul frazei B, care pornește, în trei variante, din dominantă minorei (nr. 225, 226, 227), la fel ca în cele cinci variante ale Subtipului I și una din subdominantă (nr. 225 bis). Schema este următoarea:

În variantele melodice ale Subtipului al 3-lea, linia melodică a rândului A este relativ constantă, cu observația că trei variante încep cu terță scării majore, alte trei cu treapta a VI-a și una cu treapta a IV-a a aceleiași scări.

Rândul al 2-lea melodic folosește aceleași trepte ca și rândul I, dar cadențează în minor, într-una dintre variante având treapta superioară la distanță de semiton (fa becar). Schema este:

Ambitusul

Din descrierea conturului melodic rezultă că ambitusul variantelor Tipului al VI-lea este de o septimă mare 1–7; unele variante atrag atenția că tendința este de a se extinde prin ornamentație la octavă. O variantă (nr. 216) cuprinde treapta a IV-a ca punct de sprijin pentru începutul rândului melodic A.

Subtipul al 2-lea pornește de la ambitusul de cvintă 1–5 și ajunge, într-o variantă bogat melismatică, prin sunete secundare, la ambitus de septimă.

În Subtipul al 3-lea, ambitusul se desfășoară astfel: o variantă în cadrul unei cvinte 1–5, cinci variante în cadrul unei sexte VII–5, și o variantă pe dimensiunea unei septime 1–7.

Ornamentația

Privind schemele prezentate mai sus și tablourile sinoptice ale variantelor Tipului al VI-lea, se poate observa în ce constau elementele ornamentale ale anumitor sunete.

Treapta cea mai frecvent și mai abundent împodobită este dominantă majoră, care, în unele variante, este purtată prin trepte intermediare, abia perceptibile, până la primul sunet:

Iar în alte variante acest interval este umplut cu sunete distincte, precise, marcate;

mai mult chiar, intrarea în sunetul dominant se face printr-o înflorire a trepte superioare

A doua treaptă bogat ornamentată este subdominantă minorei, către cadența finală:

Sunt prezente apogiaturi simple, mai ales inferioare, de asemenea, apogiaturi duble și mordente.

Cele două variante ale Subtipului al 2-lea, culese de Béla Bartók, sunt deosebite din punct de vedere al ornamentației: prima (nr. 225) este foarte simplă, aproape schematică, a doua (nr. 226), excesiv de ornamentată prin bogăția sunetelor secundare ce îmbracă toate treptele scării.

Ornamentația în melodiile Subtipului al 3-lea se remarcă, mai ales, prin sunetele de pasaj.

Ritmul și măsura

Baza ritmică a melodiilor de seceriș de pe valea râului Arieș, încadrate în Subtipul I al Tipului al VI-lea, o constituie celulele metrico-ritmice pe formule de tip spondaic $\text{♩} \text{♩}$ și iambic $\text{♩} \text{♩}$, în valori de pătrimi și doimi, ce realizează măsura de 5/4, cu coroană pe doimile finalelor de hemistihuri, în majoritatea variantelor (nr. 214–218); una dintre variante (nr. 225 bis) rulează constant formula de tip safic $\text{♩} \text{♩} \text{♩} \text{♩}$ corespondentă a măsurii de 4/4.

Ele se prezintă atât în formulă cumulată, cât și divizionară.

Schema este următoarea:

Două variante (nr. 220–224) au un caracter bine conturat ternar, cu subdiviziunile specifice în raport de 1–3. Schema este deci aceeași, diferența constând în subdiviziuni:

Ritmul, astfel conturat, a fost marcat prin măsurile 6/8 și 9/8. O singură variantă (nr. 219) este diferită, în care alternarea pătrimilor cu doimile se încadrează perfect în măsura de 3/4.

Toate variantele din Subtipurile 2,3,4,5 au ca bază aceleași valori de timp – pătrimea și doimea –, ca și cele din Subtipul 1. Fac excepție variantele din Subtipul al 2-lea, nr. 226 și nr. 227, culese „după auz”, în care culegătorul a notat măsura de 3/8, varianta nr. 225 bis, în care apar optimi, și varianta nr. 235 din Subtipul al 4-lea, care are și subdiviziuni ternare.

VARIAȚIILE CELULELOR METRICO-RITMICE

TIPUL VI

Subtipul 1

Variante cu două rânduri melodice

Binare

1. (nr. 215)	4. (nr. 216)
2. (nr. 214)	5. (nr. 218)
3. (nr. 217)	6. (nr. 219)

Ternare

1. (nr. 223, 224)	3. (nr. 220)
2. (nr. 222)	4. (nr. 221)

Subtipul 2

1. (nr. 225)	3. (nr. 227)
2. (nr. 226)	4. (nr. 225 bis)

Subtipul 3

1. (nr. 228)	5. (nr. 230)
2. (nr. 232)	6. (nr. 243)
3. (nr. 233)	7. (nr. 234)
4. (nr. 231)	

Subtipul 4

1. (nr. 235)

Subtipul 5

1. (nr. 236)

În majoritatea variantelor tempoul este poco rubato. Varianta nr. 225, culeasă de Béla Bartók, consemnează Largo.

Mișcarea metronomică variază între 48–110 = sau în Subtipul 1, 104 = în Subtipul al 2-lea și între 50 – 60 în Subtipul al 3-lea, 78 = în Subtipul al 4-lea, și 84 = în Subtipul al 5-lea.

TIPUL VII

În câteva sate din județele Alba, Hunedoara, Cluj, Mureș și Maramureș, alaiul care însoțește obiectul ritual – cununa –, în drumul de la holda secerată la casa gospodarului, *nu intonează o melodie* anume, ci *strigă* numai versuri al căror conținut este legat de seceriș și de momentul respectiv.

Așadar, textele de seceriș sunt întotdeauna cântate sau strigate, niciodată recitate. Numai starostea este recitată³².

În majoritatea variantelor culese este înfățișată preponderent tema udării cununii, ceea ce ar putea sugera ideea că se strigă mai ales, dacă nu chiar exclusiv, în apropierea satului.

Referitor la existența versurilor strigate de lucrătorii secerători în drum spre casa gospodarului și inexistența unei melodii³³, ca în celelalte tipuri, sunt plauzibile două ipoteze:

a. melodia locală, existentă cândva, a fost uitată, iar versurile au dăinuit numai în forma strigată;

³² Există o informație la nr. 275, în care secerătorul dă numele cântecului, „horea holdei”, acesta având un text legat de seceriș, cântat pe o melodie de cântec propriu-zis, care precede „Diskântiku kurunii” (nr. 244). El mai adaugă: „Și-apoi diakolo-n kole-i deskântată, s-o terminat hora”, urmând versuri doar strigate, cu conținut referitor la udarea cununii și aluzii la adresa fetei care poartă cununa.

³³ Femeile nu-și amintesc (în anul 1964, când a fost făcută culegerea) dacă a existat o melodie pe lângă versurile strigate: „numai s-o străgat, cu kiuit” (nr. 241).

Forma arhitectonică

Forma în care se manifestă aceste variante este o alternanță între grupul versurilor strigate și o chiuitură caracteristică, denumită de localnici, în majoritatea cazurilor, „huhurezat”.

Locul chiuiturii „huhurezatului” în economia strigării versurilor este plasat variat, la sfârșitul unor grupuri de: două versuri (nr. 243), de patru versuri (nr. 237, 238, 240), de șase versuri (nr. 239, 244), de șapte versuri (nr. 241), de opt versuri (nr. 240 bis), de zece versuri (nr. 245). Într-una dintre variante această chiuitură este prezentă și la început, înaintea strigării versurilor, repetându-se identic după cinci versuri (nr. 242).

Schema ritmică și silabele chiuiturilor

71.		(nr. 238)
2.		(nr. 245)
3.		(nr. 237)
4.		(nr. 239)
5.		(nr. 240)
6.		(nr. 242)
7.		(nr. 243)
8.		(nr. 244)
9.		(nr. 241)
10.		(nr. 245 bis)

1.	Hu,	iu,	iu,	iu.
2.	U,	iu,	u,	iu, iu.
3.	U,	iu,	iu,	iu.
4.	U,	iu,	iu,	iu.
5.	Iu,	iu,	iu,	iu.
6.	U,	iu,	iu,	și iu, iu, iu.
7.	Hai,	hai,	hai,	și ia- ră, hai.
8.	U,	iu,	iu,	iu, iu' iu' iu, u.
9.	U,	iu,	iu,	iu, iu, iu,
	U,	hu,	hu,	hu.
10.	U,	iu,	iu.	

Trăsături melodice

Versurile. Deși strigate, aceste versuri cuprind totuși diferențe de înălțime în cursul enunțării lor. În unele variante, aceste diferențe au putut fi stabilite cu oarecare aproximație, și anume:

a. *sunetul central*, pe care se strigă, s-a putut identifica (și bemol în varianta nr. 238 și Mi₂ în varianta nr. 245), având o ușoară coborâre la sfârșitul fiecărui vers;

b. *începutul* unora dintre versuri este strigat pe sunete înalte, după care urmează treptat o descendență cromatică (nr. 242);

c. *începutul versurilor* este *strigat* într-un *registru mediu*, iar pe *penultima silabă* intonația este *urcată*. mai mult aruncată, pe un sunet foarte înalt. Acest fapt poate avea loc în versul de opt silabe, unde penultima silabă este întotdeauna accentuată:

- d. *sfârșitul fiecărui vers* este *urcat*, după care tonul sunetelor revine la cel obișnuit (nr. 239);
e. în timpul strigării versurilor, în unele sate, *femeile bat din palme* patru timpi ai fiecărui vers (nr. 237, 238, 241). Bătăile palmelor au fost marcate în transcriere cu semnul Y.

Chiuitura („huhurezatul”)

Intonația chiuiturii este și ea variată:

- a. este executată pe sunete foarte înalte (nr. 273);
b. de la un sunet foarte înalt – strigat, coboară cromatic cu fiecare silabă (nr. 242) sau rămâne pe același ton (nr. 244);
c. prima parte este executată pe sunete înalte; a doua parte este și mai urcată, după care urmează coborârea cromatică (nr. 244).
Se remarcă prezența accentuată a consoanei *h* în acest context, ceea ce *dă o impresie bizară de răs nefiresc* (nr. 241).
d. într-o variantă (nr. 238) sunetele chiuiturii urcă treptat până la strigăt, la început, după care coboară foarte puțin, către sfârșit;
e. finalul chiuiturii este prelung, cu coroană, după care coboară cromatic (nr. 239);
f. prelungiri ale primelor sunete cu cezura între ele (nr. 245):

În ceea ce privește cascadele sonore revărsate în cursul strigării, pe intonații bizare, ele ar putea fi justificate prin aceeași funcție magică pe care C. Brăiloiu o atribuia țipetelor vorbirii sacadate, în cadrul unor manifestări rituale și ceremoniale din viața satului românesc³⁵.

V. I. Propp socotește plauzibilă, susținută și de alți cercetători, ideea caracterului magic al râsului de o anumită factură în împrejurări ceremoniale³⁶.

Este foarte probabil ca și „huhurezatul” să-și fi asumat aceeași funcție, respectiv să fi făcut parte dintr-un ritual destinat alungării entităților malefice. Nu este exclus ca el să fi fost practicat peste tot unde se făcea cunună, întrucât, sporadic, el apare și astăzi în cuprinsul ariei din care provin variante incluse în alte tipuri.

Demn de remarcat este faptul că „huhurezatul” este prezent și în cadrul desfășurării ceremonialului nupțial³⁷.

Chiuitura amintită este prezentă într-o formă întru câtva asemănătoare și în unele cântece din Bulgaria și se numește „Jertvaska”, după cum și în unele cântece din fosta Cehoslovacie.

Considerăm deosebit de important faptul că acest „strigăt” final există și în unele cântece populare „din toată Spania”, „sub diverse nume”, după cum relatează M. Garcia Matos³⁸. În *Antologia sonoră a muzicii*

³⁵ Constantin Brăiloiu, *L'ethnomusicologie*, Paris, 1958.

³⁶ Vladimir I. Propp, *Feste agrarie russe*, Bari, 1978, cap. VI, p. 185–186.

³⁷ „Aicia nu cântă când învâlește mireasa. Când merge după mireasă nu este o cântare anume; una strigă așa: Și te țâne, soacră mare/ Că ți-aducem noră tare./ Să ți-ajute la ciubăr./ Să te scuture de păr/ și cântă muzica, apoi huhurezește: lu, hu, hu, hu, hu...” (nr. 26089, Lupșa, jud. Alba, inf. Suzana Cristea, 53 a., culeg. Elisabeta Moldoveanu, 1965).

³⁸ M. Garcia Matos, *Antologia del Folklore Musical de España*, apărută sub auspiciile Consiliului Internațional de Muzică UNESCO, Madrid, 1959.

X. În legătură cu această chiuitură „huhurezat” aș evoca un episod ritual, adânc grăitor, desfășurat în anul 1987, într-o mănăstire creștină situată în vârful muntelui „Carmel” (Gemar Elias), din portul Iaffa, în golful Saint-Jean, de pe malul Mării Mediterane. Ritualul era foarte aproape de cel greco-catolic. Participanții foarte numeroși (cca 30–40 de persoane) erau activi în împlinirea tradițiilor legate de momentul respectiv, în hora rituală, care nu se realiza în jurul unei mese, ci se extindea până la marginile extreme ale spațiului interior al bisericii. De sub cupola principală, au intrat pe lângă factorii principali (preotul oficiar și nașul cu pruncul în brațe) și o bună parte dintre asistenți, mai ales cei tineri, stropindu-se unii pe alții, din abundență cu apă de colonie, întocmai ca la sărbătorile Paștilor, în unele localități din Transilvania. La sfârșitul ceremoniei, în liniștea solemnă, un glas de

spaniole, cercetătorul spaniol prezintă pe discul nr. 1, fața 1, la nr. 8, o melodie ce se cântă la sfârșitul cositului de fân, seara, către casă. Interpretele încheie cântarea cu „strigătul de bucurie”:

pornind, ca și „huhurezatul” românesc, de la un sunet foarte înalt, după care coboară într-o alunecare cromatică.

În localitatea Montanesa (Santander), unde a fost cules cântecul, acest strigăt se numește „jujio”. denumire asemenea celei din limba română: „La urmă huiesc așa...” (nota 31, Tipul VI).

GRUPA B

SUBGRUPA B I

TEXTE CU CARACTER RITUAL CÂNTATE PE MELODII DE CÂNTEC PROPRIU-ZIS SAU DE ROMANȚĂ

Câteva dintre textele literare tradiționale sau numai motive principale din aceste texte consacrate ceremonialului de seceriș sunt intonate, în unele sate, altele decât cele menționate până acum, pe melodii cu o structură, denumită convențional de cercetători, de „cântec propriu-zis”, într-un singur caz de romanță (nr. 270)³⁹, și nu pe melodii îndătinate, ca melodiile tipurilor expuse până aici.

Nici un element structural al acestor melodii de cântec propriu-zis nu a condus la determinarea unor noi tipuri sau atașarea lor la vreunul dintre tipurile prezentate mai înainte.

Fenomenul apariției acestor cântece se poate explica prin procesul de uitare, mărturisită uneori chiar de informatori⁴⁰. Uitând melodia tradițională, unele cântărețe o înlocuiesc, adaptând o altă melodie la textul respectiv.

femeie vârstnică a *izbucni* puternic într-un sunet vocal foarte înalt, strident, bizar, prelung, după care vocea a coborât treptat (cvasicromatic), hohotind, până la ultimul sunet posibil din registrul grav, după care toată asistența a ritmat o serie de sunete pe o intonație tot strigată, la un nivel mediu. Procedura s-a repetat de trei ori. Întrebați asupra semnificației acestei intervenții, cei de față au răspuns că ea are funcție augurală și apotropaică pentru copilul botezat. Cascadele de sunete și atmosfera creată de acele sonorități deosebite aminteau pregnant de „huhurezatul” și chiuiturile din ceremonialul secerișului românesc, după cum și de „îpăpuriturile” din cântecele vechi din Oaș.

³⁹ Cercetătorul Ilarion Cocișiu, a cules în localitatea Intregalde, județul Alba, o melodie cu text de seceriș, melodie care este o variantă a romanței cunoscute sub numele de *Într-o grădină-ncântătoare*, publicată în anul 1892, la Brașov, de Ciurtu (nr. 269).

Gheorghe Ciobanu, în studiul *Despre factorii care înlesnesc evoluția muzicii populare* („Revista de folclor”, an. I, nr. 1-2 p. 13) prezintă alături de câteva romanțe integrate cântecului popular țărănesc și cele două variante – romanța și, respectiv, cântecul de seceriș cântat pe melodia acestei romanțe – culese de Ilarion Cocișiu, comparându-le:

Versuri: G. Sion

În-tr-o grădi-nă în-cân-tă-toa-re, Un fii de re-ge sta și pri-vea La
c mi-cu-ță pri-vi-ghe-toa-re Ga-re prin ra-muri se de-sfă-la.
Frun-ză ver-de de a-lu-nă, Hai cu a-pă la cu-nu-nă,
Hai cu a-pă la cu-nu-nă Hai cu a-pă la cu-nu-nă.

⁴⁰ În aceeași localitate Intregalde, de unde a fost culeasă și melodia de romanță cu text de seceriș, Ilarion Cocișiu a mai cules o altă melodie de seceriș, de la o altă cântăreață, melodie ce se încadrează tot în „cântecele propriu-zise”. Întrebată de la cine a învățat melodia, informatoarea a răspuns: „di-aieș din bătrânii noștri o rămas. Ș’ mai este și altu ziers [cu sens de melodie], da’ io nu le știu tâte câte să cântă la piană” (nr. 250).

O altă explicație posibilă a apariției acestei categorii de cântece o poate furniza elasticitatea octosilabului, care favorizează contaminarea lui cu alte genuri.

Răspândirea teritorială a acestor melodii de cântec propriu-zis cu texte de seceriș se înregistrează în aceleași județe în care circulă melodiile încadrate în tipurile expuse până aici, și anume în județele Alba, Bistrița-Năsăud, Cluj, Hunedoara și Sălaj. În zona Tipului I, din județele Sibiu și Brașov, nu a fost cules nici un asemenea cântec, și nici din județul Mureș.

Deși sunt melodii de cântec propriu-zis, trebuie remarcat faptul că trei dintre ele, variante foarte apropiate una de alta, sunt culese în trei sate diferite: Poșaga, județul Alba (nr. 253), Lunca Arieșului, același județ (nr. 254), și Pinciu, județul Cluj (nr. 257), de la interprete diferite.

Ordinea melodiilor și forma arhitectonică

Sistematizarea acestor melodii este întocmită, în principal, după *construcția arhitectonică*, prezentând mai întâi melodiile cu cele mai puține rânduri melodice și, progresiv, cele mai multe; urmată de *structura melodică*, începând cu cele majore, apoi cele major-minore și, la urmă, melodiile minore.

Din 35 de melodii, câte însumează acest grupaj, 5 melodii au 2 rânduri melodice (nr. 246–250). Urmează melodiile cu 3 rânduri melodice, în care se repetă unul dintre rânduri, A sau B (nr. 251–255); apoi melodii în care apare al treilea rând melodic distinct, C (nr. 256–267). Sunt expuse apoi melodii cu 4 rânduri melodice (nr. 268–279); în două melodii se repetă unul dintre rândurile A sau B (nr. 268 și 269); în patru melodii apare rândul C (nr. 270–273); în șase melodii apare distinct și rândul D (nr. 273–278). O singură melodie are cinci rânduri melodice distincte: A, B, C, D, E (nr. 280).

Tabel cu formă arhitectonică și cadențe

Melodii cu două rânduri melodice

A ₁	B ₁	nr. 250
A ₂	B ₁	nr. 246
A ₃	B ₁	nr. 247
A _{VII}	B ₁	nr. 248, 249.

Melodii cu trei rânduri melodice

A ₃	A ₃	B ₁	nr. 251, 252	A ₄	B _{VII}	C ₁	nr. 260, 261
A ₃	B ₁	A _{V1}	nr. 253, 254	A ₅₍₄₋₃₎	B ₄₍₋₁₎	C ₁	nr. 262, 263, 264
A ₃	B _{VII}	B _{V1}	nr. 255	A _{VII}	B ₃	C ₁	nr. 266
A ₃	B ₁	C ₁	nr. 256, 257, 258	A _{VII}	B ₄₋₃	C ₁	nr. 267
A ₄	B ₃	C ₁	nr. 259	A _{VII}	B _{VIII}	C ₁	nr. 265

Melodii cu patru rânduri melodice

A ₁	A _{VII}	B _{VII}	B _{V1}	nr. 268
A ₁	B _{VII}	A _{V1}	B _{V1}	nr. 269
A ₁	A _{V8}	B _{VII}	C ₁	nr. 270
A ₄	B ₃	B _{V1}	C ₁	nr. 271, 272
A ₄	B ₃	C ₃	B _{V1}	nr. 273
A ₁	B ₁	C ₂	D ₁	nr. 274
A ₄	B ₁	C _{VII}	D ₁	nr. 275
A ₅₋₄	B ₃	C ₄	D ₁	nr. 276, 277
A ₅₋₄	B ₃	C ₅₋₂	D ₁	nr. 278
A ₅₋₄	B ₃	C _{VII}	D ₁	nr. 279

Melodie cu cinci rânduri melodice

A ₅	B ₁	C ₁	D ₄	E ₁	nr. 280
----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	---------

Structura melodică a cântecelor propriu-zise purtătoare a textelor tradiționale ale ritualului de seceriș, prezentate în acest volum, este, în majoritate, de tipul major-minoră, pe diferite dimensiuni, începând cu scări de cinci sunete și ajungând până la melodii pe nouă sunete.

Într-una dintre aceste melodii de cântec propriu-zis (nr. 276) din satul Bistra, așezat pe valea râului Arieș, jud. Alba, întâlnim la începutul cântecului și la fiecare două versuri „huhurezatul”, acele sunete-strigăte înalte, ce evoluează pe o linie melodică descendentă cromatic, pe silabele: U, hu, hu, hu...⁴¹

Ambitusul acestor melodii de cântec propriu-zis este, în general, mult mai extins decât al celor din tipuri. Foarte multe ajung la extensia ambitusului în granițele octavei perfecte. Totuși, și dintre aceste melodii sunt unele cu ambitusul de cvintă și sextă, ceea ce denotă creația lor posterioară în comparație cu melodiile rituale.

Ornamentația este foarte variată. Sunt unele melodii aproape silabice (nr. 250), după cum altele au o excesivă bogăție melismatică, ce ajunge până la șase, șapte sunete pe aproape fiecare silabă (nr. 247).

Structura melodică a cântecelor cu texte tradiționale (rituale) de seceriș cântate pe melodii de cântec propriu-zis sau romanță (Grupa B)

The image displays musical notation for various songs in Group B, categorized by the number of notes (sunete) and the mode (Major, Minor, Major-minore). The notation is presented in three columns:

- Column 1: Melodii pe 5 sunete**
 - Major-minore: 1. 262, 2. 256, 257, 258, 3. 253, 254
 - Major: 1. 246
 - Major-minore: 2. 255, 263, 3. 248, 268, 4. 269, 5. 273, 6. minor 250
- Column 2: 7 sunete**
 - Major-minore: 1. 274, 2. 251, 252, 3. 249, 4. 266, 5. 265, 6. 259
 - Major-minore: 1. 247, 2. 267, 3. 261
- Column 3: 9 sunete**
 - Major-minore: 1. 270, 275, 2. 279, 3. 278

Treptele cele mai bogat ornamentate sunt cele principale: 1, a 3-a, a 5-a și a 4-a.

Ritm și măsură. În aceste melodii, celulele metrico-ritmice cuprind o deosebită varietate de tipuri de formule. Nu vom intra în expunerea lor, întrucât spațiul acordat acestor melodii trebuie să fie proporționat cu al melodiilor consacrate.

Valorile muzicale de bază ale picioarelor metrice sunt optimile, pătrimile și doimile, mai rar sunt valorile punctate, ca și subdiviziunile ternare, cvintoltele și sextoletele.

Între subdiviziuni, în melodiile cu o bogată coloratură melismatică, sunt prezente și șaisprezecimile și treizecidoimile (nr. 247, 261).

Coroanele lungi sunt, mai ales, pe sunetele cadenței finale (nr. 247, 249).

⁴¹ În satul Bistra am cules, în 1965, o melodie de cântec propriu-zis cu text de seceriș, intonată de un grup de patru cântărețe între 40 și 57 de ani, melodie care prezintă, la început, și apoi, după fiecare două versuri, acele sunete înalte, exclamative, mai mult strigate, cu linie melodică coborâtore cromatic pe silabele U, hu, hu, hu, numit „huhurezat”, la fel ca în Tipurile VI și VII (nr. 276).

Tot în satul Bistra s-au cules două variante ale melodiei mai sus amintite, în 1959, de Ioan Nicola (nr. 277) și, în 1910, de Béla Bartók (nr. 278). Fiecare variantă era interpretată doar de o singură femeie. În nici una dintre ele nu apare „huhurezatul”. Deși satul Bistra este situat lângă satele Lupșa și Mușca, pe valea râului Arieș, zonă în care Tipul al VI-lea melodic este foarte bine atestat, în el se cântă cu aceeași intensitate, ca acum 55 de ani, melodia de cântec propriu-zis. Și totuși, în varianta culeasă în 1965 (nr. 275) a reapărut elementul caracteristic zonei, anume acel „huhurezat”.

Ceea ce trebuie reținut este că ritmul este mai cu seamă de tip binar. Sunt și câteva melodii cu subdiviziuni ternare (nr. 248, 260, 269, 275), după cum unele combinații ale valorilor au realizat măsura de 5/4 (nr. 246).

Tempoul este mai mult *poco rubato* și *rubato*, dar nu lipsește nici *giusto* (nr. 259)

Mișcarea metronomică prezintă aceeași varietate ca și celelalte caracteristici, respectiv oscilează pe scara metronomică de la $\text{♩} = 52$ (nr. 275) la $\text{♩} = 116$ (nr. 251, 265).

Acestea fiind extremele, evident că majoritatea variantelor urmează linia de mijloc a valorilor.

SUBGRUPA B II

MELODII (CÂNTECE PROPRIU-ZISE) PE TEXTE CU TEMATICĂ LITERARĂ LEGATĂ DE SECERIȘ ȘI, ÎN GENERAL, DE CULTURA PĂMÂNTULUI

Un alt grup de texte poetice, în care temele amintesc de munca secerișului și, în general, de cultura pământului (întotdeauna împletite cu alte teme), cântate pe melodii de cântec propriu-zis, a fost plasat la sfârșitul volumului. Dar aceste texte nu cuprind nici una dintre principalele teme ale cântecului ceremonial de seceriș, precum: descrierea drumului de la holda secerată la casa gospodarului, udarea cununii, laudele și doleanțele adresate gazdei etc. Dintre exemplarele prezentate aici, un singur text (nr. 324) conține o adresă mai directă la câteva dintre detaliile legate de sfârșitul secerișului.

Culegătorii nu au fost informați, în toate cazurile, când se cântau aceste melodii. Precizările consemnate sunt destul de variate. Patru dintre ele, culese în patru sate diferite, din aceeași zonă, Bistrița-Năsăud, de la cântărețe diferite, prezintă o siguranță a momentului în care se cântă, datorită conținutului textului și mențiunii făcute de cântărețe, și anume: *Cântec la prășit* (nr. 320), *A căpăluitului* (nr. 321), *La căpăluit* (nr. 322), *La sapă* (nr. 307); se mai adaugă variantele nr. 311 și 323, cu același conținut literar, dar fără nici o precizare din partea cântărețelor.

Pentru alte două exemplare, variante melodice și literare diferite de cele de mai sus (nr. 285, 294), culese din zona Bihor, se poate stabili din conținutul lor literar momentul în care se cântă, și anume: în timpul săpării pământului; pentru una dintre aceste variante se face chiar mențiunea *Hora săpării* (nr. 294).

Un grup mai mare de exemplare, variante melodice foarte apropiate, cu texte de asemenea apropiate între ele, culese din sate diferite din zona Hășdate, Turda (nr. 300–305), cuprind o piesă (nr. 297) culeasă cu zeci de ani înaintea celorlalte, din satul Horvat, Cehul Silvaniei, Baia Mare, însoțită de mențiunea precisă: *Horea secerii*.

O altă melodie, variantă foarte apropiată de cunoscuta melodie *Trage bobii și ghicește*, poartă mențiunea: *A seceratului*.

Deși *cântece propriu-zise*, ca factură muzicală, ele sunt *cântece ocazionale*, intonate în timpul activităților de pe ogoare, și anume la prășit și în timpul secerișului propriu-zis, deci nu în timpul procesiunii aducerii cununii. Ele nu conțin trăsăturile caracteristice cântecelor cu funcție specifică de muncă, așa cum există în folclorul altor popoare, de exemplu pentru sincronizarea sau ritmarea unor manevre de lucru manuale colective, ca în activitățile forestiere etc. Așadar, și aici *funcția* constituie primul criteriu de clasificare.

Răspândirea teritorială a acestor cântece este foarte întinsă, ca și a celor din grupa precedentă: în majoritatea județelor din Transilvania, cu precădere în județele Alba, Bistrița-Năsăud, Cluj, Baia Mare, Mureș, Hunedoara, Sălaj.

Ordinea melodiilor. Forma arhitectonică

Genul cântecului propriu-zis în folclorul românesc cuprinde teme și motive din toate genurile populare: repertoriul nupțial și funebru, repertoriul cântecelor de muncă, epice etc.

Este cunoscut faptul că una dintre caracteristicile acestui gen este aceea că aceleași versuri pot fi cântate pe mai multe melodii și, invers, pe aceeași melodie se pot cânta mai multe teme literare, ceea ce face foarte dificilă clasificarea lor în paralel după cele două criterii, literar și muzical.

După criteriul literar, aceste melodii pot fi:

1. cu teme despre seceriș;
2. cu teme legate de prășit;
3. cu diverse teme împletite cu primele două.

Ținând seama că profilul lucrării de față este, în primul rând, muzical, vom clasifica totuși aceste melodii după criterii muzicale. Am avut în vedere, ca și până acum, forma arhitectonică, începând cu cea mai simplă (un singur rând melodic – nr. 281) și terminând cu cea mai întinsă, cu opt rânduri melodice, prin repetare \: AB: \\\: CD: \ pentru strofa muzicală (nr. 323).

Două rânduri melodice au numai patru melodii (de la nr. 282 la nr. 285).

Cele mai multe melodii, 21 (nr. 286–305) au strofa muzicală alcătuită din trei rânduri melodice. În acest grup intră melodiile cu două rânduri distincte A și B, plus repetarea unuia dintre ele, după cum și cele cu trei rânduri melodice, de asemenea, distincte: A, B, C. Două dintre aceste melodii au pe dimensiunea unui rând melodic nu textul curent, ci una repetă silaba *na* (probabil pentru a se reaminti textul – nr. 304). și alta conține un refren specific zonal: „Ui na mai mândră-i daina, măi” (nr. 295).

Melodiile cu patru rânduri melodice sunt de asemenea numeroase (nr. 306–319). Și în acest grupaj, ca și în cel precedent, unele rânduri melodice au silabe cu funcție de refren, ca La, repetată (nr. 308, 318), sau „Și-ai lai, lai...” (nr. 317), sau „na, na, nai...” (nr. 319).

Cinci rânduri melodice au numai patru melodii (nr. 320–323), unul dintre ele rezultat din repetarea variată a rândului A sau B (nr. 320), celelalte trei aducând un rând melodic nou: C (nr. 321–323).

În fine, o singură melodie are opt rânduri melodice rezultate din patru rânduri distincte A B C B_v, repetate două câte două (nr. 320).

Tabel privind forma arhitectonică și cadențe:

Melodie cu un singur rând melodic:

A₁ nr. 281

Melodii cu două rânduri melodice:

A₁ B₂ nr. 282

A_{vII} B₁ nr. 284

A_{vII} B_{vII} Rf₁ nr. 285

Melodii cu trei rânduri melodice:

A _{IV}	B ₅	C ₁	nr. 286, 286 bis	A ₃	B ₃	C ₁	nr. 296
A ₃	B _{vII}	A _{vI}	nr. 287	A _{vII}	B ₃	C ₁	nr. 297
A ₅	B _{vII}	A _{vI}	nr. 288	A _{vII}	B ₃	C ₁	nr. 298
A ₃	B ₁	B _{vI}	nr. 289	A _{vII}	B ₃	C ₁	nr. 299
A ₁	B _{vII}	B _{vI}	nr. 290	A _{vII}	B ₄	C ₁	nr. 300
A _{vII}	B _{vII}	B _{vI}	nr. 291	A _{vII}	B ₄₋₃	C ₁	nr. 301
A _{vII}	B _{vII}	C ₁	nr. 292	A _{vII}	B ₄₋₃	C ₁	nr. 302
A ₅	B ₁	B _{v2}	nr. 293	A _{vII}	B ₄₋₃	C ₁	nr. 303
A ₃	B ₃	C ₁	nr. 295	A _{vII}	B ₄₋₅₋₄₋₃	C ₁	nr. 304
A ₃	B ₁	C ₂	nr. 294	A _{vII}	B ₄₋₂	C ₁	nr. 305

Melodii cu patru rânduri melodice:

A ₁	A _{vI}	B ₁	B _{vI}	nr. 306
A ₃	B ₁	C _{vII}	B _{vI}	nr. 307
A ₄	B _{vII}	C ₄	(Ref) ₁	nr. 308
A ₃	A ₃	B ₁	C ₁	nr. 309
A ₃	A _{v3}	B ₁₋₃	B _{vI}	nr. 310
A ₃	A _{v3}	B _{vII}	C ₁	nr. 311
A _{3 vII}	A _{v3}	B ₃₋₂	C ₁	nr. 312
A ₂	B ₄	C ₁		nr. 313
A _{vII}	B _{vII}	C ₁	D ₁	nr. 314
A ₄	B ₅	C _{vII}	D ₁	nr. 315
A ₅	B ₅	C _{vII}	D ₁	nr. 316
A ₅	A _{v5}	B ₁	C ₁	nr. 317
A _{vII}	B ₃	C ₄	D _{vII RfI}	nr. 318
A ₇	B ₄₋₃	(Ref) ₃	C _{4-2 RfI}	nr. 319

Melodii cu cinci rânduri melodice:

A_3	A_{v1-3}	A_{v2-3}	B_{VII}	A_{v3-1}	nr. 320
A_{VII}	A_{v3}	B_I	B_{v1-3}	B_{v2-1}	nr. 312
A_4	B_3	C_I	A_{v1}	C_{v1}	nr. 321

Melodii cu opt rânduri melodice:

A_I	B_I	C_I	B_{v1}	nr. 323
-------	-------	-------	----------	---------

Structura melodică

Ca și grupa precedentă de cântece propriu-zise, cele de față au dimensiuni variate, între 6 și 10 sunete cu scări diferite: majore, major-minore și minore.

Foarte multe sunt scări cu substrat pentatonic, având cadențe interioare pe treapta a VII-a sau pe treapta a 3-a și a VII-a și cu cadența finală pe treapta I.

Sunt și trei melodii cu cadența finală pe treapta a 2-a (nr. 281, 290, 291).

Mobilitatea treptelor este redusă. Astfel, apare treapta a 4-a mobilă în urcare (nr. 312, 3207) și treapta a 6-a tot în urcare (nr. 306, 309, 314).

Structura melodică a cântecelor cu texte nerituate legate de seceriș și în general de cultura pământului, pe melodii de cântece propriu-zise.

Melodii pe : 6 sunete

1. Major 294

2. Major-minore 288, 295, 297, 311, 314, 320, 321

3. 291

4. Minore 323

: 7 sunete

1. Majore 283

2. 281

3. 285

4. Major-minore 290

5. 312, 318

6. 284

: 8 sunete

1. Major 282

2. Major-minore 319

3. 304

4. 292

5. 286, 296, 299, 300, 301, 302, 303

6. 322

7. 317

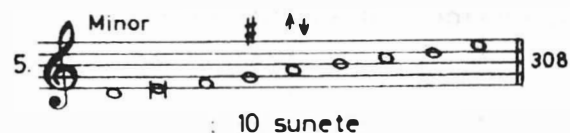
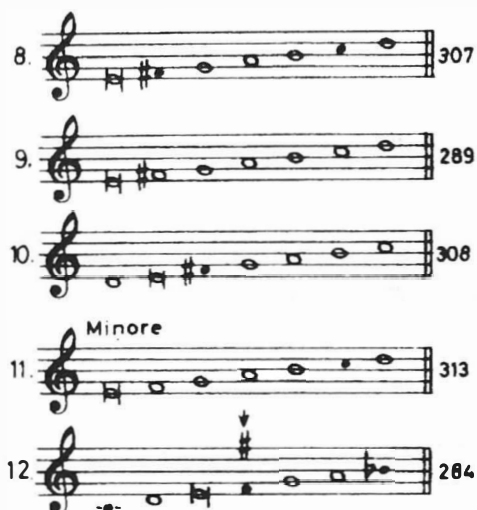
: 9 sunete

1. Major 306

2. Major-minore 287

3. 286 bis

4. 298

Ambitusul acestor melodii este extins între sextă mare și decimă, cele mai frecvente însă sunt pe septimă și octavă, demonstrând, prin aceasta, creația lor ulterioară melodiilor încadrate în tipuri și subtipuri.

Ornamentația este, în general, mult mai bogată decât cea a melodiilor din grupajul anterior, deși sunt tot cântece propriu-zise, dar acestea nu sunt destinate cântatului și mersului în colectiv, ci exclusiv ascultării și interpretării individuale, în marea majoritate, ceea ce poate îngădui o mai mare libertate și îmbogățirea cu melisme caracteristice zonei respective.

Există și câteva cântece mai aproape de forma silabică (nr. 285, 286, 289 etc.), unele dintre acestea încadrându-se în măsuri, unele cu subdiviziuni ternare (nr. 287, 290), altele în măsura de 5/4 (nr. 307) sau 2/4 (nr. 317).

Se remarcă o prezență mai accentuată a vocilor bărbătești în intonarea acestor melodii decât în grupajul precedent, în care au intrat, după cum am văzut, tot cântece propriu-zise, dar cu funcție ceremonială, pe când acestea sunt așa-zise cântece de ascultare.

Ritm și măsură

Formulele metrico-ritmice sunt, și în aceste melodii, de diverse tipuri, pe valori de optimi, pătrimi și doimi. Valorile punctate sau dublu punctate (nr. 280) sunt rare, acestea apărând mai ales atunci când transcrierea a fost făcută cu un aparat capabil de măsurători riguroase.

Acolo unde melismele sunt abundente, apar și subdiviziuni încadrate în triolette, cvintolette și sextolette.

Majoritatea acestor melodii nu înscriu o măsură precisă, ci marchează numai unitatea de timp. Sunt totuși și câteva în care s-au putut preciza măsurile de 2/4, 5/8 și în 6/8 și 9/8, așa cum am menționat mai sus.

Tempoul este, în general, *rubato* și *poco rubato*, dar există și *molto rubato*.

Mișcarea metronomică este foarte variată. Ea oscilează între ♩ = 74 (nr. 290) și ♩ = cca 207 (nr. 288); ♩ = cca 42 (nr. 319) și ♩ = cca 138 (nr. 316). Mai există mențiunea ♩ = 360 (nr. 283).

Acestea fiind extremele, majoritatea sunt cântate pe un marcaj mediu.

FRECVENȚA INTERVALELOR MELODICE

La sfârșitul prezentării tipurilor melodice este necesar să amintim că, în structura melodiilor, pe lângă prezența anumitor intervale, tot atât de importantă este și frecvența acestora.

Întâmplătoarea existență sau repetarea aceluiași sunet sau a anumitor salturi ale sunetelor imprimă melodiei un caracter specific al genului respectiv și, în bună parte, al specificului național.

Cercetarea aprofundată a acestora, cu toate că ar putea constitui un subiect interesant, ar depăși limitele lucrării de față.

Pentru a avea o imagine succintă a acestora, la fiecare tip și subtip melodic, vom prezenta frecvența intervalelor melodice numai la prima variantă.

Așadar, *Tipul I, melodia nr. 1* are: o primă; 6 secunde mari ascendente, 6 secunde mari descendente; o secundă mică descendentă; 2 terțe mari ascendente, o terță mică ascendentă.

Tipul al II-lea, cu un rând melodic, melodia nr. 78 are: 3 secunde mari ascendente, 4 secunde mari descendente; o secundă mică ascendentă; o terță mare ascendentă, o terță mare descendentă; o terță mică descendentă; o cvartă perfectă descendentă; o cvintă perfectă ascendentă.

Cu două rânduri melodice, melodia nr. 88 are: 2 prime; 2 secunde mari ascendente, 10 secunde mari descendente; 3 terțe mari ascendente, o terță mare descendentă; o terță mică ascendentă, o terță mică descendentă; o cvartă perfectă ascendentă, o cvartă perfectă descendentă; o cvintă perfectă ascendentă.

Tipul al III-lea, Subtipul I cu un rând melodic, melodia nr. 116 are: o secundă mare ascendentă. 3 secunde mari descendente; 3 secunde mici descendente; o terță mare ascendentă; o terță mică ascendentă, o terță mică descendentă.

Cu două rânduri melodice, melodia nr. 129 are: 6 prime; o secundă mare ascendentă; 5 secunde mari descendente; o secundă mică descendentă; o terță mică ascendentă, o terță mare descendentă; o cvintă perfectă ascendentă.

Subtipul al 2-lea, melodia nr. 154 are: 2 prime; 2 secunde mari ascendente, 6 secunde mari descendente; o secundă mică ascendentă, 2 secunde mici descendente; 2 cvarte perfecte ascendente.

Tipul al IV-lea, melodia nr. 180, cu patru rânduri melodice are: 5 prime; 6 secunde mari ascendente, 9 secunde mari descendente; o secundă mică ascendentă; 4 terțe mari ascendente, 2 terțe mari descendente; 2 cvinte perfecte descendente.

Tipul al V-lea, cu două rânduri melodice, melodia nr. 205 are: 8 secunde mari ascendente, 10 secunde mari descendente; o secundă mică ascendentă, 4 secunde mici descendente; 2 terțe mari ascendente, o terță mare descendentă; 2 terțe mici ascendente; o cvartă perfectă ascendentă, o cvartă perfectă descendentă.

Tipul al VI-lea, Subtipul I, melodia nr. 214 are: o primă; 3 secunde mari ascendente, 6 secunde mari descendente; o secundă mică ascendentă; 2 terțe mari ascendente; o cvartă perfectă ascendentă, o cvartă perfectă descendentă.

Subtipul al 2-lea, melodia nr. 225 are: o primă; 3 secunde mari ascendente, 2 secunde mari descendente; o terță mare ascendentă; 2 terțe mici ascendente; o cvintă perfectă ascendentă.

Subtipul al 3-lea, melodia nr. 228 are: 4 prime; 6 secunde mari ascendente, 9 secunde mari descendente; o terță mare ascendentă, o terță mare descendentă; o cvartă perfectă ascendentă.

Subtipul al 4-lea, melodia nr. 235 are: o primă; 6 secunde mari ascendente, 8 secunde mari descendente; o secundă mică ascendentă, 2 secunde mici descendente; o cvintă perfectă ascendentă.

Subtipul al 5-lea, melodia nr. 236 are: 4 prime; 2 secunde mari ascendente, 6 secunde mari descendente; o secundă mărită; 3 secunde mici descendente; o terță mare ascendentă, 2 terțe mari descendente; 2 cvinte perfecte ascendente.

Din ministatistica realizată pe baza primelor variante ale fiecărui tip și subtip al cântecelor românești de seceriș prezentate în acest volum, se constată următoarea frecvență a intervalelor, pe care le înfățișăm în ordinea intensității fiecărui interval:

<i>Secunda mare</i>	– descendentă (76 intervale); – ascendentă (42 intervale);
<i>Terța mare</i>	– ascendentă (20 intervale);
<i>Prima</i>	– perfectă (27 intervale);
<i>Terța mică</i>	– descendentă (16 intervale);
<i>Cvinta perfectă</i>	– ascendentă (7 intervale); – descendentă (4 intervale);
<i>Terța mică</i>	– ascendentă (16 intervale); – descendentă (8 intervale);
<i>Cvinta perfectă</i>	– ascendentă (7 intervale);

Din prezența și, mai ales, din frecvența unor intervale melodice într-un anumit ritm, într-o anumită îmbinare rezultă formule ritmico-melodice caracteristice – individuale, apoi zonale și teritoriale, de mai mare extensiune geografică, constituind specificul entităților respective.

Creația muzicală populară constă tocmai în selectarea, alegerea și combinarea unor astfel de formule care, pe de o parte, reflectă starea sufletească a interpretului (sau interpreților), pe de altă parte sunt receptate ca valabile și adecvate de comunitatea sau colectivul auditor.

STILUL VOCAL

Realizarea sonoră a oricărei melodii vocale înglobează efectul acțiunii unui complex de elemente ce aparțin de multiple domenii, ca: muzică, anatomie, fiziologie, fonologie, eufonie, ortofonie, psihologie, cultură tradițională autohtonă.

Ansamblul acestor factori, materializat sonor, este însuși stilul interpretativ care, în cazul cântecului popular, este determinat, evident, și de fondul tradițional evolutiv al entității umane respective¹.

Elementele acestui complex pot fi împărțite în două grupe:

A. Elementele aparținând domeniului muzical:

1. frecvența anumitor intervale într-o anumită succesiune;
2. cadențele, semicadențele, cadența finală;
3. cezura;
4. melismele;
5. ornamentele (apogiaturi superioare, inferioare, mordente, grupete);
6. grupele de formule ritmico-melodice (alăturate sau la diverse intervale) repetate;
7. anacruzele;
8. interjecțiile
 - a) la începutul rândurilor melodice,
 - b) în interiorul rândurilor melodice.

B. Elemente aparținând domeniului anatomico-fiziologic:

1. emisiunea sunetelor (drepte, fără vibrații);
2. rezonanță specifică:
 - a) bucal-toracică,
 - b) nazală,
 - c) mixtă;
3. „atacurile” sau „loviturile” de glotă;
4. timbrul;
5. colorarea și transformarea vocalelor;
6. intensitatea;
7. efectele speciale (huhurezatul).

Elementele grupei A au fost tratate în expunerea de față la capitolele respective. Ne vom opri, de aceea, în cele ce urmează doar asupra elementelor grupei B.

Dar mai înainte trebuie să evidențiem câteva aspecte generale, legate de stilul vocal.

Ca și în evoluția genurilor, ca de altfel a întregii creații populare, stilul vocal popular a cunoscut, desigur, diverse faze și evoluții. Stilul vocal este rezultanta între stilul personal al interpretului și stilul tradițional al comunității socioculturale din care acesta face parte. El este dependent de vârsta și sexul interpretului, apoi de raportul între tradiție și inovație la un moment anume, într-un anumit loc, de prilejul de manifestare, în fine, de personalitatea interpretului (creatoare sau stereotipă, strălucitoare sau ternă etc.).

Privite global, toate cântecele populare românești pot fi socotite unitare din punct de vedere al stilului și, totuși, fiecare zonă considerată centru sau vatră folclorică prezintă parțial o notă caracteristică aparte.

¹ Acest complex de elemente l-am dezvoltat într-un studiu special în legătură cu un fenomen vocal folcloric românesc din „Iloreă lungă” din Maramureș. Studiul este intitulat: *Stilul vocal din „Iloreă lungă” din Maramureș*, manuscris dactilografiat, existent în Biblioteca Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din București, deus în 1966.

Stilul unitar sau cu nuanță specifică depinde și de genul căruia îi aparține melodia respectivă. Melodiile rituale, spre deosebire de unele doine sau chiar de unele cântece propriu-zise, sunt cântate în stilul general accesibil majorității cântăreților, cu rare excepții.

Ar mai fi de amintit că redarea grafică a melodiilor populare, oricât de fidelă ar fi, prin întreg arsenalul de semne convenționale de fixare pe hârtie, semne izvorâte din conveniențele noastre occidentale actuale despre muzică, există totuși o muzică dincolo de aceste semne, în care intră și o parte a ceea ce constituie stilul. Vom expune mai jos câteva elemente caracteristice ale stilului cântecului de seceriș.

Cântecul ceremonial al cununii secerișului este prin excelență cântec a) **vocal**, ca majoritatea cântecelor rituale; b) **de grup**; c) **executat de femei**.

a) **Cântec vocal**. Nu există atestări, cu o singură excepție, că acest ansamblu ar fi fost vreodată însoțit instrumental, nici măcar la unison. Excepția o constituie mărturia lui Ion Ionică: este vorba de trâmbița care acompania procesiunea în Țara Oltului (Tipul I), în jurul anilor 1930, și al cărei efect artistic era mai degrabă negativ.

Lăutarii (ceterașii) care cântau pe alocuri, uneori, în timpul muncii propriu-zise a secerișului, la vremea de odihnă a prânzului sau la sfârșitul recoltării tarlalei, mergeau pasivi în timpul procesiunii către sat, reintrând în rol abia la jocul de după cină.

b) **Cântec de grup**. În cântecele executate în grup dispăre o bună parte dintre particularitățile stilului solistic individual. Între acestea se includ unele elemente ale grupei A, și anume: melisme, ornamente (apogiaturi superioare, inferioare, mordente, grupete); grupe de formule ritmico-melodice (alăturate sau la diverse intervale) repetate; anacruze, interjecții (la începutul sau în interiorul rândurilor melodice), precum și elemente din grupa B: atacuri sau lovituri de glotă, închideri violente de glotă, transformarea (colorarea) unor vocale.

Este locul să subliniem importanța unui element de tehnică vocală populară care apare, uneori, chiar și în cântecul de grup, și anume: emisia consoanelor așa-zise „de sprijin” (cele mai frecvente fiind *n* și *m*, realizate de obicei cu gura închisă, dar și sunetele *i*, *ă* etc. singure, foarte rar precedate de consoana *h*, la începutul rândurilor melodice, în orice caz după inspirația aerului necesar intonației). Funcția acestui mecanism este, în primul rând, de a fixa și amplifica rezonanța prin punerea în vibrație a aerului molecular existent în cavitățile rezonatoare amplasate deasupra maxilarului superior și cutia craniană, și anume în sinusurile frontale, sfenoidale, maxilare și etmoidale care comunică cu fosele nazale.

Cât privește nuanța nazală a unor sunete chiar în vorbirea curentă, a se vedea în cercetările unor specialiști ca Al. Rosetti care precizează inechivoc: „nazalizarea neșemnalată în scris nu este simțită de vorbitori, dar este percepută de foneticieni”. În secolul al XVI-lea se folosea chiar un semn pentru marcarea în scris a nazalizării ². Și în muzica psaltică există un semn grafic al nazalizării sunetelor cântate, numit „entofon” ³.

„Sunetul de sprijin” poate fi considerat un element tehnic empiric, evident neconștientizat, de ajutor pentru cântărețul popular în fixarea sunetelor, pe cât posibil, în rezonatorii superiori ai aparatului fonator, ceea ce oferă precizie în atacul sunetelor, ca și menținerea acestora în același loc al poziției cât mai înalte și exterioare cu putință.

Într-o oarecare măsură și sub o formă științifică, procedeul este utilizat și în studiul clasic al impostăției vocilor școlarizate în vederea profesionalizării belcanto-ului.

c) **Cântec executat de către femei**. De la bun început trebuie reamintit faptul că intonarea melodiei Tipului I de către un grup mixt – femei și bărbați –, ca, de altfel, și aducerea cununii de către feciori, și nu de fete, este o excepție. Este desigur vorba în acest caz de un adaos târziu, de circulație strict locală.

Numeroase variante ale cântecului de seceriș înfățișate în acest volum provin nu de la grupuri, ci de la persoane individuale. Mai ales în intonația individuală s-a observat, în unele cazuri, încheierea sunetului final printr-o întrerupere bruscă, prin închiderea violentă a glotei, mecanism contrar atacului de glotă. Pentru a ne reprezenta cât mai aproape acest fenomen, să ne imaginăm încheierea sunetelor emise de instrumentele populare de suflat, prin astuparea digitală a orificiilor prin care se difuzează vibrațiile.

Înainte de a trece la caracteristicile vocilor care intonează cântecul cununii să amintim că sunt determinante și *locurile unde se cântă*, respectiv spațiile largi ale câmpului, poienilor de dealuri și de sub munte, drumurile din afara și din interiorul satelor, ograda gospodarului.

² Al. Rosetti, *Istoria limbii române*, vol. IV, *Româna comună*, București, Casa Școalelor și Culturii Poporului, 1941, p. 45-51.

³ Anton Pann, *Bazul teoretic și practic al muzicii bisericești*, sau *Gramatică melodică...*, 1845, p. 63.

Funcția de comunicare, de vestire de la cât mai mare depărtare impune cântecului de seceriș anumite prerogative distincte de restul cântecelor, tot rituale, cântate în interioarele locuințelor.

Un element esențial, cu o sferă cuprinzătoare, este **emisiunea și calitățile sunetelor vocale**.

Nu vom intra în teoretizări și nici nu vom descrie din punct de vedere anatomic realizarea lor⁴. Vom sublinia doar caracterele lor esențiale.

Glasurile sunt în primul rând limpezi, cristaline, ale unor femei tinere. Acestora li se adaugă glasurile consistente și grave ale mai vârstnicilor.

Sunetele vocale din cântecul ce însoțește procesiunea au calitățile majorității cântecelor rituale executate de femei: emise liber, fără împodobiri specifice zonale (ca doinele maramureșene sau oltene), cu rezonanță bucalo-laringiană-toracică, sunt drepte, fără vibrații, cântate într-o intensitate constantă, fără diferențe de nuanțe. Aceste sunete, așa-zise impropriu „de piept”, specifice vocilor feminine, au o culoare aparte și, împreună cu toate celelalte calități ale lor, ce reverberează sonoritatea văzduhului, degajă o atmosferă de măreție și de solemnitate care nu ține de capriciile gustului, ci de rosturile adânci ale credințelor, așa cum sugera Constantin Brăiloiu⁵.

Excepția o constituie strigătele – chiuiturile numite de localnici „huhurezat” (intercalate în Tipul al VII-lea și, mai rar, în celelalte tipuri), – care sunt emanații sonore bizare, de cvasi sau nefiresc hohotit sau clocot descendent sonor. Este o ieșire din tiparele calităților sunetelor, este o propulsie violentă sacadată a coloanei de aer transformată în vibrație sonoră, manevrată de mișcarea ritmică a diafragmei.

Tot excepționale din punct de vedere al emisiunii vocale sunt și unele finaluri de sunete de la sfârșitul rândului melodic, care sunt realizate prin întreruperea coloanei de aer cu închiderea evidentă, uneori chiar violentă a glotei, fenomen prezentat mai sus (nr. 160).

Un alt sunet deosebit de celelalte este acela emis cu gura închisă, după care urmează marcarca violentă a expulzării aerului spre nas. Este un act de tehnică pur vocală. El are efecte multiple, printre care îmbogățirea calității sunetelor, menținerea în același loc a rezonanței și, o dată cu aceasta, susținerea rezistenței vocale (nr. 161). Desigur, redarea sonoră ar ușura înțelegerea fenomenului.

Melodioase sau aspre, sunetele cântecului de seceriș nu sunt create de factori estetici, ci de funcțiile ce le-au determinat. Realizarea lor este un produs al instinctului, al obișnuinței și rutinei. Ele oferă un câmp larg de cercetare pentru specialiști, fiind, în toată complexitatea lor, elemente de arheologie muzicală.

⁴ Elisabeta Moldoveanu, *Solistul vocal amator*, București, Editura de Stat pentru Imprime și Publicații, 1957.

⁵ Constantin Brăiloiu, *La vie antérieure*, în *Opere*, vol. II, București, Editura Muzicală, 1969.

OBICEIUL CUNUNII ȘI ALTE OBICEIURI FOLCLORICE

Ritualurile – categorie esențialmente conservatoare datorită caracterului sacru pe care l-au avut inițial – mențin, frecvent, în componența lor, elemente comune, elemente arhaice prin excelență.

Viabilitatea lor tenace la nivelul ceremonialurilor se datorează, îndeosebi, *funcției comune* pe care acestea o dețin în cadrul respectiv.

Astfel, desfășurarea obiceiului agrar al cununii secerișului are strânse legături cu cel *nupțial*, unele elemente ajungând până la identitate; de asemenea, are multe asemănări și influențe reciproce cu *colinda*.

Fondul arhaic comun care constituie structura de bază a obiceiurilor asigură strânsa legătură dintre momentele principale ale ceremonialurilor.

Raportând etapele ritualului secerișului la cele ale ritualului nupțial rezultă – cu evidență – că etapele principale din structura de bază a celor două obiceiuri sunt comune. Respectiv:

A. Nuntă – pregătirile de nuntă, în care primează împodobirea miresei cu cununița de flori, și care pot fi considerate echivalente cu o etapă distinctă.

Seceriș – strângerea recoltei, la sfârșitul căreia se împletește cununa din spice de grâu, care va constitui podoaba pentru fruntea unei fecioare în pragul căsătoriei.

B. Nuntă – aducerea miresei cu cântece ceremoniale și alai de la casa părintească la casa ginerelui.

Seceriș – procesiunea aducerii cununii, în cântec, de la holdă la casa gospodarului.

Alaiul de nuntă.

C. Nuntă – unul dintre momentele principale ale acestui ceremonial este udarea cu apă a nuntașilor, la intrarea în casă.

Seceriș – momentul principal în procesiunea aducerii cununii este udarea cu apă, a acesteia, la răspântii.

Stropirea cu apă a miresei.

D. Masa tradițională este prezentă în ambele obiceiuri.

E. Jocul cu care se încheie cele două sărbători are același program și aceeași denumire.

Elemente arhaice complementare, de importanță majoră, comune ambelor obiceiuri:

1) Cununița de flori a miresei are aceeași formă – la proporții reduse – ca și cununa secerișului.

Mireasă împodobită cu cununa de flori.

2) Împletirea spicelor de grâu din cununa secerișului urmează același model ca și împletirea părului miresei pentru a marca trecerea la condiția de căsătorită.

3) Spicele de grâu din cunună sunt nelipsite din steagul de nuntă, după cum cununa secerişului se întocmeşte *numai* din grâu. Subliniem că, dacă lanul secerat a fost de ovăz, orz sau altă plantă cerealieră, pentru cunună se împrumută din altă parte spice de grâu, iar dacă nu se găsesc, se renunţă la împlinirea obiceiului.

4) În cele două procesiuni, udarea cu apă are aceeaşi semnificaţie: în ceremonialul cununii – stimularea fertilităţii pământului; în ceremonialul nunţii – stimularea belşugului în toate.

5) Învărtirea „de trei ori pe după masă” a miresei, condusă de mama ginerelui, respectiv a fecioarei purtătoare a cununii, de către gazdă, stăpâna lanului secerat.

6) În unele sate, la sfârşitul nunţii, mireasa are obligaţia să danseze – în principiu – cu toţi nuntaşii, aceştia fiind obligaţi la rândul lor să ofere o sumă de bani miresei. În cadrul ceremonialului cununii, feciorul trebuie să ofere un ban fetei, pentru a-i lua de pe cap cununa de spice.

7) Cele două obiceiuri implică un ospăţ. Până nu de mult, mâncărurile speciale *nu se deosebeau* cu nimic la cele două praznice. Tradiţionala „găină”, cu tot alaiul de strigături de la masa nupţială, a dăinuit la masa cununii secerişului, până în anii din urmă.

8) După cum am menţionat mai sus, jocul ce urmează după ospăţ are aceeaşi structură şi desfăşurare în ambele obiceiuri.

9) Terminologia prezintă identităţi izbitoare: oraţia de nuntă este numită „tarostea miresei”, iar oraţia cununii „tarostea cununii”. Denumirea veche a cântecului miresei – „gogea miresei” – îşi găseşte replica în numele cântecului de seceriş – „gogea cununii”. Precizăm că cei doi termeni („goge”, „taroste”) sunt folosiţi exclusiv în cadrul celor două obiceiuri, ei nemaifiind întâlniţi nicăieri în folclorul românesc.

10) Şi din punct de vedere literar sunt atestate imagini identice în cele două categorii folclorice. Astfel, versurile:

Aşa-i rându' fetelor,	Dacă mere se măresc,
Ca şi rându' merelor;	Chică jos şi putrezesc,
Până-s mere mănunţele ,	Nimănu-i nu-i trăbuieşc ¹ .
Toate stau pe rămurele;	

11) Din punct de vedere muzical, înrudirea şi suprapunerea parţială a celor două manifestări folclorice este şi mai evidentă. Dintre tipurile melodice ale cântecului cununii prezentate aici, cele care se cântă şi la nuntă sunt variante ale Tipurilor II, III, IV, V şi VI. Aşadar, numai Tipul I melodic se cântă exclusiv la cununa secerişului, nu şi la nuntă.

Unii dintre cântăreţi subliniază ei înşişi identitatea melodică dintre cântecele nupţiale şi cele de seceriş².

Nu vom analiza structura melodică a cântecelor de nuntă, întrucât aceasta a fost făcută pentru variantele fiecărui tip din melodiile secerişului. Vom prezenta corespondenţele melodiilor de seceriş cu cele de nuntă, culese până în prezent:

Tipul II	cunună – melodia nr. 80	– nuntă – melodia nr. 325;
Tipul III	cunună – melodia nr. 80	– nuntă – melodia nr. 326;
Tipul IV	cunună – melodia nr. 190	– nuntă – melodia nr. 327;
Tipul IV	cunună – melodia nr. 191	– nuntă – melodia nr. 328;
Tipul IV	cunună – melodia nr. 196	– nuntă – melodia nr. 329;
Tipul IV	cunună – melodia nr. 195	– nuntă – melodia nr. 330;
Tipul V	cunună – melodia nr. 205	– nuntă – melodia nr. 331;
Tipul V	cunună – melodia nr. 206	– nuntă – melodia nr. 331;
Tipul V	cunună – melodia nr. 207	– nuntă – melodia nr. 331;
Tipul V	cunună – melodia nr. 208	– nuntă – melodia nr. 332;

¹ Informaţia nr. 20 080, Ciunga, Aiud, judeţul Cluj, culeg. Anca Giurchescu, 1958, inf. Ana Marian, 48 ani şi Anisia Marian, 78 ani.

² Şi Harion Cocişiu consemnează câteva relatări despre corespondenţa cântecului de seceriş cu cel de nuntă. Informatorii cu care a lucrat menţionează: „Kând vin ku kununa, kântă ka a miresii” (nr. 208, Tipul V, Muncelul Mare, Hunedoara); „kununa si kântă pe vocea kare se kântă şi la nuntă, de la cunună, numa aia să kântă” (nr. 227, Tipul VI, Sănmartinul de Câmpie). Iar culegătorul şi compozitorul I. Ignaton, publicând cântecul miresei (nr. 330, Tipul V) pentru cor mixt, face următoarea observaţie în notă: „Acest cântec se cântă la nunţi, când mireasa pleacă de la casa părintească spre a-şi continua ospăţul la casa socrului mare. Pe această melodie se mai cântă şi la sfârşitul secerişului «Cântecul cununii», când se duce cununa de grâu acasă, pe tot parcursul drumului, în care timp, oamenii ies cu apă şi udă cununa şi pe cea ce o duce”

Tipul V cunună – melodia nr. 211 – nuntă – melodia nr. 333;
 Tipul V cunună – melodia nr. 213 – nuntă – melodia nr. 334;
 Tipul V cunună – melodia nr. 246 bis – nuntă – melodia nr. 335.

Melodia „gogei miresei” și „gogei cununii” a rămas identică, desigur, atâta timp cât obiceiul și-a păstrat fondul ritual. Ceremonialul cununii evoluând mai repede către spectacol și prilej de veselie, melodia a deschis și ea mai larg porțile variațiunilor. Au apărut, astfel, variante, cu o extensiune mai mare a scării melodice în grupele de melisme. În schimb „gogea miresei” a rămas în tiparul vechi, deoarece momentul în care este intonată mai păstrează caracterul de ritual.

Fenomenul identității a fost, probabil, general, la un moment dat, în zonele în care a existat un „cântec al miresei” și, paralel, un „cântec de cunună”.

Evoluția melodiilor celor două obiceiuri a fost în unele cazuri atât de mare, încât variantele rezultate n-au mai păstrat decât pilonii arhaici. Pe de altă parte, melodia cântecului miresei dintr-un sat poate fi aceeași cu cea a cântecului cununii din alt sat, păstrând, câteodată, toate elementele structurale, alteori, doar osatura.

Identitatea celor două melodii, câteodată numai asemănarea dintre momentele principale ale celor două obiceiuri, pe scurt, viabilitatea elementelor străvechi din ceremonialul de nuntă și seceriș – coincidență unică în folclorul românesc ca amplasare și profunzime – nu sunt întâmplătoare. Ele sunt determinate de fondul comun originar al celor două ritualuri, a căror funcție era echivalentă: stimularea pe cale magică a fecundității femeii, respectiv a rodniciei pământului.

O altă categorie muzicală înrudită (asemănări și influențe reciproce) cu a cântecului de seceriș este a colindelor.

Amândouă obiceiurile – colindatul și secerișul – cuprind melodii executate în grup.

Una dintre caracteristicile cântatului în grup este tempoul *giusto*. În decursul vremii, în unele zone, acolo unde circulă Tipurile II, III, V, VI, tempoul s-a modificat în *poco rubato* sau chiar *rubato*, atât în cântecele de seceriș, cât și în unele melodii de colinde.

Influența colindei asupra cântecului cununii este de dată mai recentă. În exemplarele Tipului al III-lea, acolo unde există fragmentul de început pe invocația „Doamne”, este, din punct de vedere structural, un adaos legat de restul melodiei, deși folosește aceleași trepte. Dacă se detașează de trupul melodic, acesta nu se simte amputat, ci își menține aceeași consistență încheată. Sudura este totuși perfectă, așa că ansamblul melodic formează un tot armonios.

Legătura cu colinda este evidentă și din punct de vedere literar. Nu vom intra în analiza tematicii textelor de colindă în legătură cu cele de cunună. Menționăm doar că adesea are loc un împrumut reciproc de versuri așa-zise „călătoare”. Colinda cea mai frecventă în Transilvania, al cărui text este cel mai apropiat de cel al cântecelor de seceriș, este *Mă luai, luai*³.

Traian Mârza a făcut mențiunea că, în repertoriul folclorului muzical al șezătoarei, se disting două categorii de cântece, „considerate deseori ca fiind colinde”, între care se află și melodia *Mă luai, luai*⁴.

Demnă de remarcat este și coincidența versului hexasilabic din această colindă cu versul cântecului de seceriș, Tipul I, ceea ce denotă caracterul lor arhaic.

³ Textul colindei din părțile Clujului și ale Satului Mare: Apostol Culea, *Datini și muncă*, vol. II [f. a.], p. 943:

Mă luai, luai,	Mănunchei să-mi taiu	– „Holda n-am gătat,
Mă luai, luai,	Ș-o floare aflaiu	Că s-a arătat
Joi de dimineață,	De jos o luaiu.	Stea la răsărit
Cu o rochie creță,	Și-n sân o băgaiu.	Mândră de argint”.
Joi pe lângă râu.	Floarea trâmbiță,	Steaua cum lucea,
Nu mă strânge-n brață,	Nimeni n-o aude:	Holda se pleca,
Că maica m-așteaptă	Numai Ion din munte,	Bobul jos cădea,
Holda ca să-i gat(ă).	Cel cu oi multe,	Holda-n loc creștea;
Maica îmi venea,	La mine vine	Holdă gălbioară,
Se apropia,	În brațe mă strânge.	Spic greu de secară,
La holdă de grâu.	– Fugi, să fugi din față	Holdă lângă râu
Cu seceră-n brâu.	Și întreba:	Cu spic greu de grâu.
Mă plecaiu, plecaiu.	Bobul jos cădea,	
Mă plecaiu, plecaiu.	– „Gata-i holda?”	

⁴ *Folclor muzical din zona Huedin*, p. 36.

Un moment principal comun celor două obiceiuri – cunună și colindat – este finalul tarostei cununii și, respectiv, al colindei, numit „aleruit”. Și aici există o identitate de idei: urările de bine și cererea de daruri.

Într-o variantă din Porumbacu de Jos, jud. Sibiu (nr. 23), cântărețul (de data aceasta un bărbat), în vârstă de 45 de ani, cântă numai prima temă (disputa dintre sora soarelui și sora vântului pentru întâietate), urmată de cererea de daruri, adresată stăpânului holdei, încheind cu motivarea: „Pentru că te-am **colindat**”. Este singura variantă unde este folosit termenul *colindat*⁵:

Stăpâne, stăpâne,
Gată cina bine,
Căj cununa vine.

Și pe noi să ne cinstiți,
C-o litruță de **vinars**
Pentru că te-am **colindat**.

Atât succesiunea, cât și unitatea de ansamblu în cazul de față sunt tipice colindei. Colinda s-ar părea că are legături nu numai cu sărbătorile Crăciunului, ci și cu alte prilejuri care implicau prezentarea urărilor festive. Sunt cunoscute în acest sens colinde de Florii și de Paști.

O legătură de rudenie, tot atât de strânsă, este între textele de cunună și cele de plugușor.

Nici aici nu vom face analize tematice, ci vom reproduce doar un fragment de plugușor în care sunt ilustrate cu de-amănuntul momentele pregătitoare ale acțiunii secerișului, a însuși procesului muncii⁵.

Categoria cântecului propriu-zis și a cântecului de seceriș prezintă de asemenea tangențe și întrepătrunderi. Dintre toate influențele, cea mai importantă este aceea a stilului melismatic, caracteristic producțiilor instrumentale, ce a pătruns prin intermediul cântecului vocal propriu-zis în cântecul cununii.

Existența întrepătrunderilor este evidentă. Ea duce la realizarea unui element esențial al produsului nostru folcloric, la specificul și unitatea stilului regional, și, în ultimă instanță, național.

⁵ Apostol Culea, *op. cit.*, vol. I, p. 101:

La lună, la săptămână,
Bădica, cu voie bună.
Se duse să vadă
De i-a dat Domnul roadă.
Lanu-n zare-ngălbenca,
De-aproape aurea.
Era-n pai ca trestia,
Era-n spic ca vrabia;
Era mândru și frumos
Ca și fața lui Christos.
Mănați, măi!
Hăi, hăi, hăi!
Atunci singur dumnealui,
Peste coama calului,
Lângă grâu s-a alăturat
Și trei spice a apucat:
În basma mi le-a legat,
Spre casă s-o-nturnat.
Lelica le-a dus în casă
Și-a pus spicele pe masă.
Casa s-a luminat,
Copiii s-au bucurat.
Lelica le-a despicaț,
Și din gură a cuvântat:
– „Nu e verde, nici uscat;
Numai bun de secerat”.
Mănați, măi!
Hăi, hăi, hăi!
Atunci badea-mbucurat,
Pe cal iute-a-ncălecat.
Un cal graur,
Cu șeaua de aur,
Negru ca corbul,

Iute ca focul;
De nu-l ținea locul,
Cu potcoave de argint
Ce sunt spornice la fugit;
Și cu frâul de mătase
Împletită vița-n șase
Mănați, măi!
Hăi, hăi, hăi!
Badea, când l-a-ncălecat,
Pământul s-a clătinat.
Văile au răsunat,
Frunza-n codru a picat.
Drept la Iași s-a oprit;
Și de-acolo a târguit
Ca la opt oci de fier
Și p-atâtea de oțel:
Le-a luat
Și s-a-nturnat,
Și le-a dat
Lui Lionte țiganul,
Ce lucrează cu ciocanul.
Să gătească secerale,
Cu zimții de oțel.
Să secere grâu cu ele.
Mănați, măi!
Hăi, hăi, hăi!
Și făcu seceri mari
Pentru secerători tari;
Și făcu la seceri mici
Pentru copilași voinici;
Și altele mai mărunțele
Pentru fete tinerele;
Seceruica cea mai bună,

Pentru baba cea bătrână.
Mănați, măi!
Hăi, hăi, hăi!
Și-au venit din cele sate,
Din Florești și mai departe.
Gătite de sărbătoare,
Cu mâncicile suflecate.
Cu poalele-n brâu ridicate.
S-au strâns ține
Și vecine
Și toți lînii
Și vecinii
Și vreo trei babe bătrâne
Care știu rându' la pâne;
Și la câmp i-au dus.
La secară i-au pus.
Mănați, măi!
Hăi, hăi, hăi!
Și cu stânga apucau,
Și cu dreapta secerau,
Și prin lan înaintau,
De părea că înotau.
Alții-n urma lor legau,
Snopuri' nalte adunau,
Și clăi multe ridicau.
Iar după ce a-nserat,
Înapoi când s-au uitat,
Stăteau snopii
Ca drobii,
Iar clăile
Ca oile.
Ia mănați, măi!
Hăi, hăi, hăi!

CÂNTECELE DE SECERIȘ ALE UNOR POPOARE VECINE

Credințele și miturile străvechi, printre care și riturile agrare, au existat în diverse forme, încă din nucleeele primare ale organizării societății omenești, la majoritatea popoarelor.

Unele dintre ele au străbătut veacurile până în epoca noastră, incluzând multiple și variate prefaceri.

În conținutul multora dintre ele muzica a constituit un factor esențial, bine determinat, fiind un puternic mijloc prin care s-a dat glas trăirilor, simțămintelor și ideilor care au dominat colectivitatea etnică respectivă.

O cercetare etnomuzicală comparată a fenomenului prezentat în acest volum cu ceea ce a existat asemănător pe plan european sau măcar la popoarele vecine ar putea evidenția importanța obiceiului pentru istoria culturii tradiționale a poporului român.

Dar acest subiect foarte complex, depășește cadrul pe care ni l-am propus. Ca urmare vom oferi mai jos doar câteva repere din unele publicații.

O semnalare a existenței unui cântec cu implicații agrare o oferă Xenofon¹, care îl pomeneste cu ocazia descrierii felului în care vechii traci celebrau divinități și eroi agrari.

Cântecul purta numele *Sitalkas*, nume a cărui semnificație era „ocrotitorul grânelor”² și era în aceeași măsură un epitet sacru – *epiklesis* – al zeului Apolon din Delfi³. Devenit nume propriu, a fost purtat de unii dintre regii traci⁴. Acest fapt ar putea sugera ideea că numele acestor regi traci (luat întru glorificarea zeității agrare) ar fi putut proveni din cântecul amintit de Xenofon⁵.

De altminteri, și divinitatea geto-dacică Zamolxis se identifică cu noțiunea de „pământ”, care în dialectul tracilor nordici era *zamol*, iar la tracii din sud *zemel*⁶, și semnifica fertilizarea solului.

Câteva melodii de seceriș bulgare au fost publicate în anul 1913, în „Sbornik”, cartea a XXVII-a, melodiile de la nr. 102 la 108⁷.

În majoritatea lor, aceste melodii se deosebesc de cele românești atât din punct de vedere muzical, cât și din acela al versului. S-ar părea că deosebirea muzicală este o consecință a diferenței numărului de silabe dintre versul românesc și versul bulgar. Ceea ce ne sugerează această ipoteză este varianta nr. 104, singura care dispune de versuri de 6 silabe, la fel ca variantele Tipului I românesc și singura care se aseamănă în bună parte cu acestea. Principalul element de asemănare este ritmul, bazat și într-un caz, și în celălalt, pe pătrimi și pe doimi. Și gruparea valorilor în cuprinsul versului este aceeași, cu diferența că varianta românească are trei rânduri melodice, cel din mijloc schimbând valorile muzicale și repartizarea silabelor în vers.

¹ Avάβαις VI, I, 6.

² De la σῆτος = grâu și ἀλγή = ocrotire.

³ Pauly-Wissowa ... s. v. Sitalkas.

⁴ Herodot, IV, 80; Tucidide, II, 29.

⁵ R. Esler, *Orphisch-dionysische Mysteringedanken in der christlichen Antike*, în „Vorträge der Bibliothek Wartburg”... 1922–1923, nr. 2, p. 240 sqq.

⁶ Ion I. Russu, *Religia geto-dacilor...*, în „Anuarul Institutului de Studii Clasice”, vol. V, p. 61–139, Cluj, 1949; C. Daicoviciu, în *Istoria României*, București, 1960.

⁷ A se vedea nota 34, capitolul *Mențiuni istorice despre obiceiurile agrare*.

Varianta bulgară are numai două rânduri melodice, A + B, iar repartizarea silabelor pe valori muzicale în cuprinsul versurilor rămâne constantă.

Tempoul în exemplarul bulgar rămâne *giusto* chiar și pe sunetele finale de fraze, după cum apare în transcriere, pe când cele românești poartă constant aproape o coroană pe finala frazei A și C și numai o treime din totalul lor sunt executate într-un tempo strict *giusto*.

Mișcarea metronomică în melodia bulgară marchează numărul 100 pentru valoarea de ♩ , ceea ce ar fi aproximativ media dintre extremele variantelor românești, care se situează între 60 și 152 pentru pătrime.

Este drept că, dintre variantele românești, numai pentru două metronomul marchează valoarea $100 = \text{♩}$, dar nici pentru cele bulgare nu putem preciza câte variante sunt cântate în această viteză.

Structura melodică a celor două melodii, bulgară și română, are la bază aceeași scară prepentatonică:

cu observația că în varianta bulgară toate sunetele sunt folosite egal, deci scara este definitiv umplută, iar în variantele românești ale Tipului I sunetul Sol este evident mai puțin impus.

Conturul melodic este însă total diferit. Melodia bulgară are o linie continuu descendentă, iar melodia românească înscrie câteva sinuozități simetrice în jurul unei piramide.

O altă asemănare grăitoare între melodia bulgară de seceriș și variantele întregului Tip I românesc este cezura principală a frazei A pe treapta a 2-a. Amândouă melodiile poartă cadența finală pe treapta I.

Ambitusul este de o cvintă perfectă în amândouă melodiile. Excepțiile din variantele românești sunt prea mici pentru a constitui diferențe semnificative.

Și din punct de vedere al ornamentației asemănarea este evidentă. În melodia bulgară, vocaliza se face destul de rar și atunci pe cel mult două sunete. În melodiile românești reprezentative, adică bine încheiate, situația este identică.

După succinta expunere a celor două variante am putea presupune că arborele genealogic al celor două melodii atestă o incontestabilă înrudire, mai ales că și textul bulgar vorbește de România – „Zagorea i Rumânia”: „S-a încins soarele în România”.

Nu departe de această situație se află și melodia nr. 5 din același „Sbornik”. Și ea poate fi comparată cu variantele Tipului I românesc. Are tot vers de 6 silabe, dar numai două rânduri melodice:

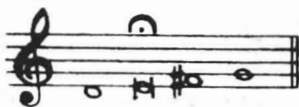

Ritmul este bazat tot pe pătrimi și doimi, dar încadrat în măsura de C.

Metronomul oscilează mult mai domol, numai 66 pentru ♩ , valoare cuprinsă și în limitele Tipului I românesc.

Tempoul este, de asemenea, *giusto*.

Structura melodică este însă mai arhaică decât aceea a variantelor Tipului I românesc, construită fiind numai pe patru sunete, dar cu aceeași repartizare a semitonului, în schimb, cu cadența finală pe treapta a 2-a:

S-ar putea ca sunetul folosit aici drept cadență finală să fie numai pentru strofele interioare cadență finală, iar la sfârșitul cântecului să fie situat pe prima treaptă, așa cum se întâmplă în cazul unor melodii arhaice din alte ritualuri românești. Aceasta este numai o ipoteză. S-ar mai putea ca sfârșitul cântecului să se facă și pe sfârșitul primei măsuri, care este identică cu ultima și căreia i s-a adăugat un sunet de legătură și o „coda” tot dintr-un sunet.

Conturul melodic are o mișcare mai unghiulară, cu un ambitus de cvartă perfectă.

Celelalte exemplare bulgare nu se apropie de nici un tip românesc.

Melodiile nr. 2 și 3, variante între ele, și anume varianta nr. 3 variantă cromatică la nr. 2, sunt de o construcție tot arhaică, una cu un singur rând melodic A, alta cu două: A + B:

Largo ♩ = 56 (nr. 102)

Pa - ū - ła — Маї - ка гу - ма - ме:

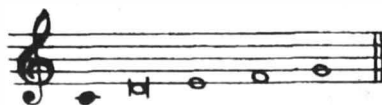
слѣн-чи-це, Ра - йо, слѣн-чи - це.

Largo ♩ = 56 (nr. 103)

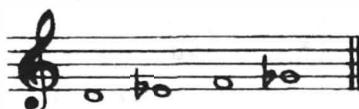
Слѣ-пе — то уз ти - па, ро-са та — у - ли-та

Versul este caracteristic prozodiei bulgare, în exemplarul nr. 102 de 8 silabe (3 + 5), și de 12 silabe (2 + 6 + 4) în exemplarul nr. 103.

Forma arhitectonică este de un rând melodic (nr. 102) și de două rânduri melodice (nr. 103), iar scara este de patru sunete, cu subton (nr. 102):

cromatică și cu altă repartizare a semitonurilor (nr. 103):

După cum se observă și aici, ambitusul este foarte redus – de o cvartă într-un exemplar și o cvintă în alt exemplar –, ceea ce, alături de scară, face o apropiere, într-o oarecare măsură, de melodiile arhaice de seceriș românești.

Ornamentația mai bogată în aceste exemplare este compusă din aceleași formule ritmico-melodice ca și în variantele românești.

Ultimele două piese, nr. 106 și 108, par a fi, de asemenea, una varianta celeilalte:

♩ = 144

Ен-кя нѣ-то ли - бе бе брой, ху ба ва Ен - кя!

♩ = 66

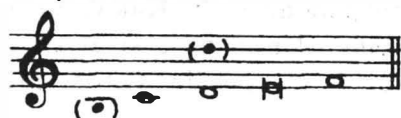
Слѣи - це заў-де слѣи-це заў-де, зог-зо ра зе ле-па

Asemănări globale între acestea și variantele tipurilor românești nu sunt.

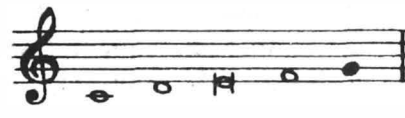
Analizele de detaliu pun însă în evidență elemente comune. Așa, de pildă, exemplarul nr. 106 are același vers de șase silabe ca și Tipul I românesc, cu deosebirea însă că sunt distribuite pe două fraze melodice, A+ B. Exemplarul nr. 108 este varianta melodică apropiată de ex. nr. 106 și are versul de 14 silabe (4+4+6), extins pe o singură frază melodică. Dar această frază poate fi foarte ușor împărțită, datorită formulelor ritmico-melodice clar conturate, pe trei fragmente, fiecare cu corespondent în melodiile românești, și anume: grupuri de patru – echivalent al unui hemistih – din melodiile cu opt silabe, iar grupul de șase prezent în melodiile Tipului I.

Structura melodică este de asemenea arhaică, de cinci sunete, așa cum o găsim în foarte multe melodii românești de seceriș din Tipurile I, IV, V.

Scara nr. 106:

Scara nr. 108:

În structura melodică, evident prepentatonică, de mai sus, cadența interioară pe treapta I întărită prin repetare în nr. 106, ca și pe coroana din nr. 108, este tot atât de puternică ca și cea de la sfârșitul melodiei pe treapta a 2-a. Cunoscând importanța egală a treptelor în scara prepentatonică și pentatonică, pare impropriu în cazurile de față să afirmăm cu hotărâre că sunetul final este situat pe treapta a 2-a, când toate treptele pot fi treapta I.

Situația este identică în unele variante din Tipul al III-lea românesc, unde melodia se poate opri pe orice treaptă, capabilă să-și asume același statut funcțional de primă treaptă.

În amândouă variantele găsim sunete ornamentale de legătură vocalizată cu valoare ritmică mică, la sfârșit de frază sau de hemistih:

nr. 106
sfârșit de frază:

început de frază:

Tip V, nr. 205:
fraza A, sfârșitul hemistihului 1:

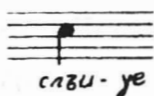

hemistih 2:

Câteodată, această legătură reprezintă saltul de cvartă, avântul pentru fragmentul ce urmează:

var. bulgară nr. 108:

etc.

var. românească tip V, nr. 205:

etc.

Ornamentația este foarte sumară, asemănătoare Tipurilor I și III românești.

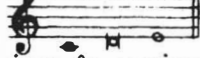
În concluzie, putem sublinia că dintre melodiile bulgare de seceriș, varianta nr. 104 este îndeaproape înrudită cu Tipul I românesc. Celelalte variante prezintă asemănări parțiale, structurale, ce le apropie, după cum au și elemente în aparență deosebitoare – structura versului – și de aici a melodiei, dar care, am explicat cum, poate deveni element de asemănare, și nu de deosebire.

*

Dintre melodiile de seceriș ale slavilor din nord și răsărit reproducem varianta prezentată de muzicologul Keldiș în *Introducere la istoria muzicii din Bielorusia*⁸.

La prima audiere și la prima examinare a notației grafice, ea lasă aceeași falsă impresie, ca și melodiile bulgare, că nu se aseamănă în nici un fel cu variantele românești. Analizând în amănunt însă elementele componente, vom constata surprinzătoare asemănări.

Începând cu cel mai important element, în cazul de față, scara melodică, , constatăm că este vorba de aceeași terță majoră care stă și la baza Tipului al II-lea. Oprirea în varianta bielorusă pe aparenta treaptă a 2-a este total surprinzătoare, pentru că melodia evoluează tot timpul în interior pe tonică și pe terță, iar treapta a 2-a este intonată pe valori mici și numai în vocalize.

Ritmul, foarte apropiat în mersul lui melodic pe valori scurte de optimi și pătrimi, pare o psalmodiere, o ritmare, nu departe de Tipul IV românesc „de strigat”.

Dacă ținem seama și de desfășurarea obiceiului, relatată de A. A. Kaiev, putem privi mult mai larg și bazat pe noi coordonate obiceiul secerișului de pe teritoriul românesc și al slavilor de nord și de sud: „Femeile și fetele făceau din spice cununi și, în cântece de început de seceriș, duceau acasă cu mare alai

⁸ Ibidem, nota 33.

primii snopi, la sfârșitul lui august sau începutul lui septembrie era mare zor să se termine secerișul grâului de primăvară și era sărbătorit sfârșitul secerișului”.

Tematica literară a cântecelor de seceriș bielorusse cuprinde și ea elemente comune cu cele ale cântecului de seceriș românesc:

Sună și răsună,
Peste câmpul neted.
Veseliți, stăpână,
Secerăm ogorul
Pentru că muncit-am,
Toate îngrijit-am.
Iar când terminarăm

Noi să bem dorit-am.
Că ne vede ochiul
Nu mai de departe
Când vom termina,
Noi rachiu vom bea;
Vom mânca plăcintă.
Ei, cine nu cântă.

Ajunși la gazdă, „snopul și paiul snopului erau amestecate în nutrețul vitelor, pentru ca vitele să se îngrășe și să fie sănătoase”.

*

Și pe teritoriul fostei Cehoslovacii, sfârșitul secerișului a prilejuit momente de voie bună, cântece și jocuri.

Iată un cântec de seceriș publicat în anul 1908¹⁰:

Întreaga structură melodică și poetică este foarte apropiată de Tipul I românesc (vers de șase silabe în primul rând), dar și de celelalte tipuri, prin prezența picnonului (Sol-La-Si), apoi a modurilor, prin frecvența intervalelor și ritm.

Tot din fosta Cehoslovacie prezentăm și aceste relatări despre obiceiurile care încheiau recoltarea grâului¹¹ și despre cântecele ce le însoțeau.

Munca ogoarelor se sfârșea cu o ceremonie specială numită *dozinky*: un tânăr purta o prăjină înaltă, în al cărei vârf erau prinse panglici și o floare din spice. Alături de el sau în urma lui mergea o fecioară, care purta pe cap o coroană din spice de grâu împletite.

Cosașii și secerătorii îi urmau până la casa gospodarului, *cântând*.

1. În conținutul acestor cântece este vorba despre atitudinea oamenilor față de natură, despre relațiile secerătorilor cu boierul (proprietar, stăpân), despre optimismul acestora etc.

2. Cântecele se remarcă printr-o structură muzicală specifică și printr-o interpretare caracteristică, determinată de condițiile acustice ale cântării în aer liber.

Autorii culegerii le consideră cântece rituale.

Cele mai importante motive literare ale acestor cântece sunt:

- salutul adresat secerișului;
- înveselirea ogoarelor, a câmpului;
- diverse aluzii și persiflări la adresa secerătorilor, în timpul lucrului;
- îndemnul la lucru;
- chemarea secerătorilor, apoi arșița soarelui;
- așteptarea amiezii;
- scene de dragoste;
- ironii la adresa stăpânului;
- oboseala de la chindie;

¹⁰ Čeněk Holas, *České národní oiesme a tance*, Praha, 1908.

¹¹ O. Jema – O. Hrabalová, *Žatevué a dožinkeve piesne*, Bratislava, 1969, p. 23–32.

- chemarea oamenilor de pe ogoare;
- terminarea secerișului;
- întoarcerea de la câmp cu cununa;
- înmânarea cununii;
- ospățul.

*

Și în Polonia obiceiurile legate de sfârșitul secerișului au îmbrăcat o haină fastuoasă, din care nu lipsește cântecul.

Într-o publicație de specialitate¹² au fost tipărite patru melodii de cântece de seceriș. Iată una dintre acestea:

Se remarcă: structura melodică, de o simplitate evidentă – o scară pentacordală majoră –, ritmul bazat exclusiv pe optimi și pătrimi.

În privința desfășurării obiceiului propriu-zis este de subliniat că el avea loc, la majoritatea popoarelor slave, dintre care ruteni, slovaci, bieloruși și sârbi, tot în cadrul vechii forme de muncă obștească de întraajutorare, pe care o numeau cu același termen ca și noi, *klaka*.

*

Despre existența cântecului de seceriș în folclorul maghiar vom prezenta opiniile unor cercetători maghiari din România.

Iánoș Iagamaș publică în *Cântecul maghiar din România*¹³ o melodie (nr. 173) despre care, în notă, menționează că este „o variantă de cântec protestant”. În continuare adaugă că ea are variante românești în zona Năsăud cu funcția de cântec de seceriș (nr. 11) și în Hunedoara cu denumirea de *brad* sau *zori*. Luând în considerare funcția sa, cântecul este de seceriș. Textul este contaminat, mărturisește cercetătorul.

Un alt cercetător maghiar, Joseph Farago, în *Obiceiul cununii la Cireșoia*¹⁴, face o descriere a obiceiului, în care amintește că la protestanți cununa este dusă la biserică. În muzică se observă influența muzicii protestante. În continuare ne informează că în Ungaria obiceiul și muzica lui s-au pierdut.

Într-un volum de folclor muzical maghiar¹⁵ sunt înfățișate câteva melodii ca fiind cântece de seceriș. Prezentăm, în continuare, unul dintre ele, cules de Zoltán Kodály, în 1909:

Tot Zoltán Kodály ne informează, într-o lucrare consacrată muzicii populare maghiare, publicată la Budapesta, în 1952, că femeile maghiare nu cântă la seceriș, cu excepția unora mai evlavioase, care intonează uneori vreun cântec, „desigur” religios.

¹² Barbara Krzyżniak, Aleksander Pawlak, Jarosław Lisakowski, *Polska pieśń i muzyka ludowa zrodła imaterialny*, Kujawy, część II, melodie Kujawy region part II, melodia. *Polskie*, Wydawnictwa Muzyczne, 1975, p. 21, nr. 13.

¹³ Iánoș Iagamaș, *Cântecul maghiar din România*, Editura Kriterion, 1974.

¹⁴ Joseph Farago, *Obiceiul cununii la Cireșoia*, în „Îndrumătorul cultural”, 1956, p. 6.

¹⁵ Bartók Béla es Kodály Zoltán, *A Magyar népzene*, Tara II, Jeles napok. Magyar Tudományos Akadémia, Sajtóalárendzte Kerentyi György, Budapesta, 1953, p. 340, nr. 303.

Cât privește vreo variantă singulară românească preluată de maghiari, care ar putea apărea în zonele de contact, aceasta rămâne discutabilă sub aspectul autenticității.

O cercetare din punct de vedere etnografic a obiceiurilor legate de recoltă la populația germană din România (a sașilor din Transilvania și a șvabilor din Banat) a fost realizată de Alexandru Popescu¹⁶. În ceea ce privește sfârșitul recoltei, autorul ne spune că în această împrejurare se confecționează din spice de grâu un copăcel care este dus acasă. Cercetătorul nu reproduce nici o melodie. Dispunem totuși de un document sășesc consemnat în capitolul textului poetic, grupa A, Tipul I¹⁷.

G. A. Heinrich a cercetat așezările sașilor din Transilvania care, evident, trăiau alături de români, consemnându-le obiceiurile. Printre acestea se află și fragmente din obiceiurile agrare românești, ceea ce pentru noi constituie documente deosebit de valoroase.

Negăsind nici un cântec de seceriș sășesc („Von sächsische Ernteliedern ist mir leider kein einziges in seinem Wortlaut mitgeteilt worden”), G. A. Heinrich publică două variante ale textului melodiei românești (Tipul I) *Dealul Mohului*. Primei variante îi face un rezumat, evident în limba germană, variantei a doua îi redă textul original românesc, într-o transcriere *sui generis*, subliniind identitatea celor două variante. Profesorul Heinrich a considerat întregul material folcloric cules de el din așezările mixte româno-săsești ca fiind exclusiv sășesc! Aceeași convingere eronată o găsim și la înaintașul său, Wilhelm Schmit¹⁸.

Dar, dacă din punct de vedere etnografic și-a putut îngădui atare licență, din unghi muzical nu a fost posibilă nici o abatere de la adevăr: materialul muzical românesc, de pe întreg teritoriul transilvan, este imens, în timp ce pe același teritoriu românesc inexistența oricăror melodii populare germane de seceriș este patentă.

Ion I. Ionică propunea, încă din 1944, o examinare comparativă, pe baze științifice, a folclorului german și a minorităților germană și maghiară, în vederea stabilirii exacte a patrimoniului folcloric al acestora¹⁹.

Ținând seama de datele demografice reale ale populației săsești și, respectiv, maghiare de pe teritoriul transilvan, raportate la existența majoritară a românilor, este limpede, pentru cine judecă realitatea cu argumentele științei și ale adevărului, că repertoriul cântecelor de seceriș în satele cu populație mixtă este de proveniență românească.

Iată și o informație (nr. 24404, Institutul de Etnografie și Folclor „C. Brăiloiu”, București) din 1960, adânc grăitoare în acest sens, culeasă în satul Iad, județul Bistrița-Năsăud, de la Maria Klösler, de 74 de ani, deci de naționalitatea grupului etnic sas, informație culeasă de Helga Stein: „Sașii din satul Iad (Livezile) aduceau la seceriș muncitori români din Feldru, Vărarea (Nepos) și Sângeorz (mai mulți). În anul 1960 au făcut cunună și au cântat pe românește. S-a aruncat apă peste ei când au intrat în sat. Li s-a dat să mănânce și să bea. Nu toți au făcut cunună, ci acei care au avut mulți angajați”.

În încheierea acestui capitol ar mai fi de adăugat că elementele comune dintre melodiile de seceriș românesc și cele ale vecinilor noștri se explică nu atât prin influență, cât mai ales prin existența unui fond comun, care cu timpul a evoluat diferit, în funcție de caracteristicile locale. Acest fond comun este cultura tracilor, prezentă pe un teritoriu imens, din care a făcut parte, printre altele, și cultura ale cărei componente – Panonia și Boemia – au supraviețuit, străbătând straturile suprapuse, până în contemporaneitate.

Încă un fapt de care trebuie să se țină seama este acela că toate popoarele vecine românilor erau la origine migratoare, ca atare trăiau pe seama jefuirii populațiilor peste care năvăleau. Evident, condițiile de viață nomadă i-au împiedicat să aibă obiceiuri legate de cultura pământului, care implica în primul rând statornicie, organizare socială și economică de o anumită factură, un anume tip de raporturi umane etc.

Asupra rădăcinilor cântecelor populare din această parte a Europei au meditat cu competență oameni de seamă ai culturii noastre. Iată ce a scris, bunăoară, Nicolae Iorga, în anul 1939: „Originea cântecului popular român, ca și originea cântecului popular din toate țările vecine: cântecul popular sârb, cântecul popular bulgar, cântecul popular grec, în multe regiuni, cântecul popular ucrainean, ici și colo, cântecul popular maghiar, acel al slovacilor, trebuie cercetat în muzica veche a tracilor”²⁰.

¹⁶ Alexandru Popescu, *Erntebrauch in Siebenbürgen und im Banat*, Forschungen zur Volks- und Landeskunde, Sonderabdruck, Band 22, nr. 1, București, Editura Academiei, 1979.

¹⁷ A se vedea nota nr. 37, capitolul *Mențiuni istorice despre obiceiurile agrare*.

¹⁸ *Ibidem*, nota nr. 36.

¹⁹ Spre comparație, vezi și Günther Jarosch, *Erntebrauch und Erntedank*, Jena, Eugen Diederichs Verlag, 1939; C. W. Sydow, *Selected Papers in folklore* (Published on the occasion of his 70th birthday), Rosenkilde and Bagger, Copenhagen, 1948.

²⁰ Nicolae Iorga, *Muzica românească de azi*, București, 1939.

Printre puținele studii românești de muzicologie comparată care confirmă ipoteza implicată în aserțiunea de mai sus este cel al lui Gh. Ciobanu, care probează prin formulele melodice, cadențe și ritm, că asemănările melodiilor popoarelor din această zonă geografică foarte mare își au sursa comună în „lumea geto-tracă”, care a existat odinioară în această parte a Europei²¹.

Ar mai fi de reamintit în această ordine de idei și cunoscuta teorie „antropologică” a lui Andrew Lang, care explică asemănările producțiilor folclorice ale diferitelor popoare, care nu au avut contacte istorice, prin existența de reacții etern umane la situații de viață asemănătoare.

²¹ Gheorghe Ciobanu, *Elemente muzicale vechi în creațiile populare românești și bulgărești*, în *Studii de muzicologie*, vol. I, București, Editura Muzicală, 1965.

Ca o întărire a concluziilor muzicologice dăm următorul fragment din *Istoria României*, Compendiu, București, 1971, p. 71–78, ediția a II-a, autori: Miron Constantinescu, Constantin Daicoviciu, Ștefan Pascu: „Bulgarii făceau parte din neamurile de limbă turcă, în secolul al VII-lea, din stepele de la nordul Caucazului, o parte a lor se îndreaptă spre cursul mijlociu al Volgăi, iar alții pornesc spre apus în frunte cu Asparuh pe la 679–680, ei trec la sud de Dunăre, stabilindu-se în nord-estul Bulgariei actuale, unde stăpânesc peste o numeroasă populație slavă, de care vor fi, în cele din urmă, asimilați. Prin venirea și stăpânirea lor, se produce o simțitoare, deși nu totală, izolare a teritoriului Daciei de lumca bizantină din sud [...] „La începutul secolului al IX-lea c. n. stăpânirea bulgară se extinde și la nord de Dunăre, după cum dovedesc numeroase descoperiri, mai ales în câmpia munteană. Stăpânirea lor mai mult nominală se întinde însă și asupra Banatului (tezaurul de la Sănnicolau Mare) și pe Mureș, în sus, pentru a-și asigura accesul la zăcămintele aurifere și la salinele Transilvaniei”.

CONSIDERAȚII FINALE

Ceremonialul *cununii secerișului*, obicei anual nelegat de o dată fixă, a generat fenomene variate, unul dintre acestea – cel muzical – constituind obiectivul principal al lucrării de față, și anume *tipologia muzicală*.

Complexitatea problematicei ne-a obligat să depășim cadrul curent al unei tipologii, prin introducerea unor capitole auxiliare destinate elucidării unor chestiuni de ordin muzical mai larg, apoi literar, etnografic, social și istoric.

În *sistemizarea* complexului material studiat am luat în considerare, în primul rând, entitatea globală muzical-poetică a fiecărui tip, apoi am procedat la ierarhizarea materialului după nivelul de evoluție muzicală rezultat din analizele morfologice muzical-poetice – din analiza formei arhitectonice, a sistemelor sonore, precum și a temelor și motivelor literare. Îmbinarea sistemelor morfologice componente ale structurilor arhitectonice și sonore au condus la fundamentarea operațiilor de clasificare tipologică.

Ordinea tipurilor, a criteriilor conducătoare în ierarhizarea priorităților analitice, care nu pot fi expuse amănunțit aici, a fost decisă după numeroase calcule care au dus către opțiunea de față.

Condițiile geografice și istorico-sociale în care s-a format și dezvoltat poporul român, ca și particularitățile sale etnopsihice au contribuit la formarea unor trăsături artistice muzicale cu tipare tonale de o mare bogăție și diversitate.

Aceleași condiții au contribuit în bună parte la determinarea și păstrarea tipurilor.

Ca element de unire a unora dintre tipurile muzicale se remarcă picnonul Sol – La – Si (Tipul I, II și V). semnul unicității folclorului muzical românesc și al arhaicității sale, tricord major aparținând unor tipuri melodice relativ distincte prin ambitus, cadențe și profil melodic.

Sub raport structural muzical, cântecul de seceriș prezintă, între altele, în unele tipuri, un ritm cumulativ, adecvat în mod diferit cântării colective în timpul *marșului ceremonial*.

Încă din anul 1965, în studiul asupra cântecului de seceriș din Năsăud¹, arătăm: „Credem că melodiile cântecelor de seceriș descind dintr-un tempo giusto, ținând seamă că aceste cântece aparțin, ca și colindele, unui străvechi obicei și că erau cântate în colectiv, nu individual. Pe cele de față le socotim variante actuale ale melodiilor *giusto* ce însoțeau obiceiul”.

Această ipoteză a fost susținută și dezvoltată și de un alt cercetător, mai târziu².

Fiecare detaliu conservat de mulțimea variantelor și variațiilor aduce un plus de cunoaștere a bogăției creației populare.

Vechimea ceremonialului, în formă dezvoltată, existentă până aproape de zilele noastre în Transilvania, nu poate fi stabilită cu exactitate. Dar rădăcinile acestuia, respectiv practicile desfășurate în jurul ultimelor spice de grâu secerate, fiind răspândite pe întreg teritoriul românesc, datează, probabil, din preistorie, așa cum crede de altfel și Mircea Eliade: „Arhaismul obiceiurilor agrare, parte din ritualurile funerare și agrare, constituie fragmente din edificiul spiritual al neoliticului” (*Istoria credințelor...*, p. 53).

Se remarcă persistența unor acte cândva rituale, supraviețuiri ce accentuează o anume semnificație, cu un conținut mitic.

Unor aprecieri genetice cu miturile de străveche sorginte le acordăm înțelesuri adânci, dar le privim și cu oarecare rezerve.

O ierarhizare riguroasă a stratificărilor, ca și a tipurilor melodice și a tematicii literare nu este posibilă. S-ar putea ca la determinarea lor să fi contribuit, în timp, și eventualele mișcări de populație, care vor fi atenuat unele particularități zonale.

¹ A se vedea *Bibliografie selectivă*: Moldoveanu Elisabeta.

² Traian Mârza, *Ritmul vocal acomodat pașilor din mersul ceremonios, un tip distinct al ritmicii populare românești*, în *Lucrări de muzicologie*, vol. 10–11, Cluj-Napoca, 1979, p. 245.

Izvorul acestui fenomen folcloric nu se poate atribui exclusiv culturii romane, întrucât dacii aveau o cultură tot atât de veche ca și cea a romanilor. Civilizația romană nu a venit să umple un gol, ci a fuzionat cu cultura deja existentă și cu tradiția, mai ales în domeniul agricol (geto-dacii erau în primul rând agricultori, având un pământ mult mai bogat decât al altor popoare).

Au existat, poate, unele asemănări între cele două culturi tradiționale în acest domeniu, care au facilitat contopirea, așa cum s-a petrecut și în domeniul limbii.

Puntea de legătură dintre coloniștii romani și localnici a fost idiomul indigen – graiul geto-dac, care a fuzionat puternic cu latina populară, așa cum s-a petrecut și cu italo-romanii, galo-romanii, ibero-romanii.

Existența anumitor asemănări de structură și lexic între limba dacilor și cea a romanilor a fost remarcată chiar de Ovidiu, care spunea: „Dacii vorbesc o limbă barbară, însă curios că este de neam latin”. Nici nu se putea altfel să se ajungă într-un timp atât de scurt, de numai 170 de ani de stăpânire politico-organizatorică romană, la contopirea totală a celor două popoare, contopire care a dus la nașterea poporului român și a limbii române, cristalizată atât de unitar, într-un proces desăvârșit în cursul secolelor II–VI.

Revenind la vechiul ritual agrar, desfășurat mai întâi pe fondul unor acte magice, constatăm că în conținutul său au pătruns, pe lângă elemente de viață socială (de petrecere etc.), și elemente creștine. Procesul a fost înlesnit de faptul că la noi creștinarea poporului a fost apostolică, de jos în sus, prin masa credincioșilor, și nu decisă de conducători, printr-un act de cancelarie domnească, de stat, așa cum a fost cazul altor popoare. Acest fapt a contribuit, în parte, la trecerea ritualului agrar și a magiei practicate în cadrul lui, în planul tradiției, a obiceiului, întrucât creștinismul nostru a fost un creștinism adaptat, care nu contravenea credințelor populare. Forța sacerdotală apăra și întârea rezistența în lupta cu intemperiiile și însuflețea elanul nădejdelor de mai bine. Morala și justiția socială erau dirijate în preajma bisericii. Religia creștină a fost zămisliitoare de valori muzicale și literare în spiritualitatea noastră (cântecele de stea, o parte dintre colinde).

Cultura populară românească, arhiva vie a neamului nostru, are o singură sorginte – societatea rurală – țărănimea.

În acest *cadru social* au înmugurit și au evoluat filioanele tradiției.

În primele faze ale fiecărei manifestări folclorice, cadrul social era probabil restrâns numai la agenții principali, care însă nu acționau în numele individului, ci al grupului, al colectivității.

Și obiceiul *cununii secerișului*, ca și alte obiceiuri populare, a devenit ceremonial tradițional, împodobit în timp cu forme artistice, apoi a devenit și prilej de petrecere; treptat, fenomenul își extinde cadrul, implicând mai amplu colectivitatea agrară, obștea satească. Mai târziu, situațiile generate de modificările din structura societății, a mentalității acesteia, au condus către desacralizare, adaptare, asimilare, transfer de funcții și dispariție parțială, treptată a obiceiului.

Mai aproape de zilele noastre, în prima jumătate a veacului al XX-lea, la *modificarea* acestui nou cadru social al desfășurării obiceiului, apoi la dispariția lui treptată a contribuit, mai întâi, schimbarea sistemului de muncă, de la secera mănuită de femei (în număr mare) la utilizarea de noi tehnici – coasa, mănuită de bărbați (în terenurile mai mari, și mai puțin în lanurile din poienile munților), apoi mașinile de secerat, folosite de un număr mai mic de muncitori.

Chiar dacă se recolta grâul cu coasa sau cu mașina, oamenii spuneau că merg tot la secerat, amintind astfel de vechea tradiție.

După primul război mondial, prin reforma agrară din 1921, țăranii își munceau cu greu fâșia de pământ primită, din cauza lipsei de unelte, și mergeau rar sau deloc pe la cei la care se făcea claca, încheiată cu obiceiul cununii în versiunea maximei sale extensii.

După 23 August 1944, colectivizarea forțată din 1946 a dus la risipirea populației rurale, care nu și-a pierdut astfel tradiția. Mulți, foarte mulți țărani deznădăjduiți au fost deznădăcinați, anihilați, uzurpați de propria tradiție pentru a fi mai lesne manevrabili, cunoscut fiind că un popor fără tradiție își pierde identitatea. A fost o crimă premeditată împotriva poporului român, împotriva acestei enclave latine din mijlocul unor popoare slave și asiatică, de a-i tăia rădăcinile ființei sale prin tentativa de a-i distruge sau deforma tradițiile, care sunt lanțul care leagă generațiile, veriga care face legătura între indivizi, condiția axială pentru ansamblul existențial al poporului.

În ceea ce privește tradiția cântecului de seceriș, aceasta era anihilată prin însuși faptul că satele, fiind în bună parte rarefiate – se cunoaște exodul forței de muncă spre orașe – în perioada 1950–1970, strângerea

recoltei cădea în seama soldaților, a studenților, a funcționarilor, într-un cuvânt a acelor categorii sociale care prin condiția lor de dependență față de stat puteau fi constrânse să participe la munci sociale.

Fără aceste dureri ale masei țărănești, bogăția solului și hărnicia oamenilor, reflectată în creativitatea folclorică specifică poporului român, alături de schimbările în mentalitatea și cultura ei, determinate de mecanizarea muncilor agricole, racordarea la rețeaua de electrificare, radioul, televiziunea, intensificarea învățământului, a publicațiilor, a aparaturii de imprimare-redare (magnetofon, pick-up, disc), inerente exploziei culturale mondiale, ar fi condus către cu totul alte coordonate evoluția poporului nostru.

Sărbătoarea secerișului și-a asumat, de-a lungul timpului, o *funcționalitate* multiplă. Reamintim principalele aspecte ale acesteia:

1. funcția *magică*, atribuindu-se grâului din cunună forța de a stimula abundența viitoare recolte;
2. funcția *apotropaică*, manifestată prin formulele strigate pentru îndepărtarea forțelor malefice („huhurezatul”);
3. funcția *augurală*, prin formulele de urare (de sănătate și prosperitate) adresate gazdelor care au contribuit și vegheat la împlinirea datinei;
4. funcția *socială*, cu caracter colectiv și manifestată prin: a) forma de *muncă* de întraajutorare reciprocă, „claca”, b) nevoia de a *comunica* obștei mesajul societății agrare, c) *matrimonială* (fecioara purtătoare a cununii și feciorul care ridică cununa trec printr-o primă fază de pregătire de la pubertate la intrarea în rândul tinerilor, în perspectivă matrimonială), d) *sărbătoare a muncii*, prin bogate manifestări folclorice (cântece vocale și instrumentale, dansuri, masa de obște).

Multiplele valențe funcționale ale acestei manifestări folclorice au suferit transformări, determinate de evoluția societății rurale, a mentalității ei despre viață.

Funcția și-a imprimat amprenta, pe de o parte, pe întreaga desfășurare sincretică a obiceiului și, pe de altă parte, pe melodie și pe textul literar.

Funcția primară îndeplinită de această categorie folclorică într-o anumită perioadă socioculturală a avut puterea de a consolida interdependența dintre vers și melodie, cele două elemente ale realizării sonore neavând autonomie unul față de celălalt. Structurile morfologice ale acestor entități îngemănate corespund perfect stratificărilor stilistice zonale.

În muzica populară românească și universală, cu cât un gen este mai arhaic, cu atât diferențierile tipologice sunt mai mici. Ținând cont de întreg cuprinsul Transilvaniei, unde a strălucit acest fastuos ceremonial popular, cele două grupe cu șapte tipuri ale cântecului ritual pot fi considerate ca un indiciu de bogăție artistică. Fenomenul diferențierii grupelor și tipurilor muzical-literare în cadrul desfășurării aceluiași obicei al secerișului într-un teritoriu unitar ca Transilvania, cu o colectivitate umană omogenă – românească, este dependent de stadiile de periodizare a întregului folclor muzical literar local.

Prezentarea materialului folcloric nu este o selecție antologică, ci o grupare monografică a tuturor variantelor existente în folclorul românesc.

Subliniem totuși valoarea antologică a textelor literare datorită imaginilor poetice și documentar-istorice pe care le prezintă melodiile inedite, de o remarcabilă valoare artistică, precum și grandoarea spectaculoasă a ceremonialului.

În încheiere, menționăm că pentru prima dată în literatura internațională de specialitate se face un studiu interdisciplinar al acestei grupe de melodii, ca fiind o entitate precis conturată a culturii populare românești.

Urmărirea și studierea elementelor componente și tangente – până la obârșie –, pe cât a fost posibil, au evidențiat legăturile genetice, au reconstituit sensul originar al ritualului, au adus substanțiale contribuții la cunoașterea mai adâncă a acestei vechi moșteniri a culturii autohtone.

Asemenea manifestări sunt dovezi de înaltă viață spirituală, care au conferit ființei românești dreptul de înscriere pe coordonatele universale ale civilizației.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

- Bartók, Béla, *Rumanian Folk Music*, vol. II: *Vocal melodies*. Edited by Benjamin Suchoff, vol. III: *Texte*. The Hague, 1967.
- Bănăţeanu, Tancred, *Tânjaia. Persistenţa unor străvechi rituri agrare în cultura populară românească*, în „Marmaţia”, I, Baia Mare, 1969.
- Bârlea, Ovidiu, *Folclor şi istorie*, în „Revista de etnografie şi folclor”, XI, 1966, nr. 1.
- Bârlea, Ovidiu, *Folclorul şi unele probleme ale dezvoltării poporului român*, în „Revista de etnografie şi folclor”, IV, 1969, nr. 1–2.
- Bârlea, Ovidiu, *Folclorul românesc*, vol. I, 1981, vol. II, 1983, Bucureşti, Editura Minerva.
- Bichigean, Gavril, *Gogea sau cântarea cununii la sfârşit de secerat*, în „Comoara satelor”, 4, 1926, nr. 5–6.
- Blaga, Lucian, *Spaţiul mioritic*, Bucureşti, 1936.
- Blaga, Lucian, *Despre gândirea magică*, Bucureşti, 1941.
- Bocşe, Maria, *Grâul finalitate şi simbol în obiceiurile cu caracter agrar din Valea Bărcăului*, în AMET, LX, Cluj, 1977.
- Bot, Nicolae, *Contribuţii la studiul cântecelor de seceriş*, în „Analele Societăţii de Limbă Română”, II, „Panciva”, 1971.
- Bot, Nicolae, *Cântecele cununii*, Bucureşti, Editura Minerva, 1989.
- Bot, Nicolae, *Funcţii agrare ale colindatului*, în „Anuarul Muzeului Etnografic al Transilvaniei”, vol. 9, 1977.
- Brăiloiu, Constantin, în colaborare cu Ilarion Cocişiu, Ştefania Cristescu, Viorica Sasu, H. Stahl ş.a., *Cununa în satul Sanţ*, în „Sociologie românească”, anul I, nr. 2, 1936.
- Brăiloiu, Constantin, *Opere*, vol. I–III. Traducere de Emilia Comişel, Bucureşti, Editura Muzicală, 1967, 1974.
- Bugnariu, Iuliu, *Datine populare din jurul Năsăudului*, I, *Cântecul cununii*, în „Gazeta Transilvaniei”, 49, nr. 132, 1886.
- Bugnariu, Iuliu, *Datine populare române (Din giurul Năsăudului)*, 3, nr. 27, 1887.
- Buhociu, Octavian, *Die Feiertage des Sommers und Herbstes in Rumänien*, în *Zeitschrift für Balkanologie*, IV, 1.
- Burada, V. Theodor, *Cântecul cununii la poporul român din Transilvania*, în „Convorbiri literare”, 1880.
- Butură, Valeriu, *Credinţe în legătură cu cultura grâului la românii din Transilvania*, în „Sociologie românească”, II, nr. 7–8, 1937.
- Canemir, Dimitrie, *Descrierea Moldovei*, Editura de Stat pentru Literatură şi Artă, 1965.
- Călţia-Şoneriu, Ioan, *Cununa*, în „Foaia poporului”, 9, nr. 29, 1901.
- Cântecele secerătorilor*, în „Telegraful român”, 3, nr. 23, 1855.
- Cherecheş, Georgiu, *Doine de seceriş*, în „Gazeta poporului”, 7, nr. 32, 39, 1891.
- Ciobanu, Gheorghe, *Folclorul şi imigraţia popoarelor*, în „Revista de etnografie şi folclor”, XII, 1967, nr. 3.
- Cocişiu, Ilarion, *Folclor muzical din judeţul Târnava Mare*, (Schită monografică), în vol. *Monografia jud. Târnava Mare*, Sighişoara, 1944.
- Cocişiu, Ilarion, *Cântece de seceriş*, în „Studii şi comunicări”, 4, Sibiu, 1982.
- Corfús, Ilie, *Agricultura în Transilvania în prima jumătate a secolului al XIX-lea*, Bucureşti, 1969.
- Cristescu-Golopenţia, Ştefania, *Cântecul cununii*, în „Sociologie românească”, I, nr. 2, 1936.
- Cuceu, Ion, Ion, Taloş, *Obiceiurile agrare şi pastorale în folclorul Văii Gurghiului*, I, „Marisia”, 6, Târgu-Mureş, 1976.
- Cuceu, Ion, *Obiceiuri şi credinţe în legătură cu ocupaţiile tradiţionale la Gârbou, judeţul Sălaj*, în AMET, Cluj, 1971–1973.
- Cuceu, Ion, Maria Cuceu, *Actualitatea unei teme etnografice şi de folclor: obiceiurile agrare*, în „Anuarul de folclor”, 3–4, 1983.
- Cuceu, Ion, Maria Cuceu, *Cercetările obiceiurilor agrare şi problema tipologizării lor*, în „Anuarul de folclor”, 5–7, 1987.
- Culea, Apostol, *Datini şi muncă*, Casa Şcoalelor, vol. II, (f. a.).
- Daicoviciu, Constantin, Ştefan Pascu, Victor Chereşteşiu, Ştefan Imreh, Alexandru Neamţu, Tiberiu Morariu, *Istoria Transilvaniei*, Editura Academiei, 1961.
- Dejeu, Zamfir, *Folclor din zona Hăşdate-Turda*, Cluj, 1983.
- Dunăre, Nicolae, *Elemente de cultură populară spirituală în practicarea unor ocupaţii la români*, în AMET, Cluj.
- Eliade, Mircea, *Myth and Religion*, New York, 1963.

- Eliade, Mircea, *Le sacré et le profane*, Paris, 1965.
- Fărcașu, Dionisie, Tiberiu, Coste, *Folclor muzical din Mintiu Gherlii*, Cluj, 1979.
- Fecioru, Theodor, *Poporul român și fenomenul religios*, Editura Librăriei Teologice, București, 1939.
- Florescu, Florea, *Cetele de secerătoare din Cuhea -- Maramureș*, în „Sociologie românească”, 2, nr. 11–12, 1937.
- Florescu, Florea, *Ceremonia agrară a cununii în Munții Apuseni*, în „Sociologie românească”, 4, nr. 4–6, 1939–1942.
- Flori alese din poezia populară. II. Poezia obiceiurilor tradiționale*. Ediție îngrijită de Ioan Șerb, București, Editura pentru Literatură, 1967.
- Fochi, Adrian, *Datini și erezuri populare de la sfârșitul secolului al XIX-lea. Răspunsurile la chestionarele lui Nicolae Densușianu*, București, Editura Minerva, 1976.
- Frazer, sir James George, *The Golden Bough – A Study in magic and religion*, London, 1932–1935.
- Gennep, Arnold van, *Manuel de folklore français contemporain*, Paris, 1943.
- Gherman, Traian, *Alduitul cununii, (La secere)*, în „Comoara satelor”, 4, nr. 7–8, 1926.
- Gherman, Traian, *Răspântii în evoluția obiceiurilor agrare la românii din Transilvania în prima jumătate a veacului al XX-lea*, în AMET, Cluj, 1971–1973.
- Gherman, Traian, *Sărbătoarea boului sau boul ferecat*, în „Marisia”, IX, Târgu-Mureș, 1979.
- Gherman, Traian, *Claca la secerat*, în „Marisia”, X, Târgu-Mureș, 1980.
- Gorovei, Artur, *Credințe și superstiții ale poporului român*, Academia Română, colecția „Din viața poporului român”, XVII, București, 1915.
- Heinrich, Gustav Adolf, *Agrarische Sitten und Gebräuche unter den Sachsen Siebenbürgen*, în „Programm des evangelischen (Unter Real) Gymnasium AB” Sächsisch – Regensburg, 1879–1880, Hermannstadt, 1880.
- Herseni, Traian, *Forme străvechi de cultură populară românească*. Studiu de paleoetnografie a cetelelor de feciori din Țara Oltului, Cluj-Napoca, 1977.
- Homer, *Odiseea*, București, Editura Univers, 1971.
- Ignaton, Ion, *Colecția de cântece populare culese, aranjate și armonizate pentru cor mixt*, Caietul I, Tipografia Românească, Deva, 1944.
- I. L., *Buzduganul*, în „Gazeta Transilvaniei”, 62, 1899.
- Ionică, I. Ion, *Dealul Mohului. Ceremonia agrară a cununii în Țara Oltului*, Tipografia „Bucovina”, I. E. Torouțiu, București, 1943.
- Juvenalis, I. *Satirarum Libri quinque*, Lipsiae, NCMVIII.
- Kaiev, A. A., *Русская Пчеловодство*, Moscova, 1953.
- Krayer, Hoffman, *Kleine Schriften zur Volkskunde*, Basel, 1946.
- Lavedan, Pierre, *Dictionnaire illustré de la mythologie et des antiquités grecques et romaines*, Paris, 1931.
- Lăpușeanu, Ion, *Împănatul boului pe valea Someșului Mare*, în revista „Samus”, Dej, 1979.
- Marian, Simion Florea, *Nunta la români*, București, 1890.
- Marienscu, Atanasie, *Cultul păgân și creștin. Sărbătorile și datinile române vechi*, București, 1884.
- Mârza, Traian, *Folclor muzical din Bihor*, schiță monografică, București, Editura Muzicală, 1974.
- Mârza, Traian, Szenik Ilona, Gheorghe Petrescu, Zamfir Dejeu, Mircea Băjinaru, *Folclor muzical din zona Huedin*, Cluj-Napoca, 1978.
- Medan, Virgil, *Cântecul cununii din Solovăstru*, în revista „Samus”, 1976–1978, Dej, 1978.
- Medan, Virgil, *Valențe funcționale ale unei melodii rituale din Nireș*, în revista „Samus”, 1976–1978, Dej, 1978.
- Medan, Virgil, *Cântece de joc*, Cluj, 1972.
- Meteș, Șt., *Viața agrară economică a românilor din Ardeal și Ungaria*, (Docum. cent. în vol. I: 1508–1920), București, 1921.
- Mihăilescu, N., *Cântecul de muncă la greci și romani*, în „Studii și cercetări de istorie literară și folclor”, 3, 1954.
- Moldoveanu-Nestor, Elisabeta, *Cununa – sărbătoare a secerișului. Cântecele de seceriș din ținutul Năsăud Transilvania*, în „Revista de etnografie și folclor”, 9, 1964, nr. 6, p. 615–634; 10, 1965, nr. 1, p. 43–79.
- Moldoveanu-Nestor, Elisabeta, *Des éléments archaïques communs au cérémonial de la noce et à la coutume agricole – la couronne de la moisson – dans le folklore roumain*, comunicare ținută la Congresul al III-lea al folcloriștilor iugoslavi, Celie, R. F. Iugoslavia, 1965, publicată în lucrările Congresului.
- Moldoveanu-Nestor, Elisabeta, *Aspects évolutifs du folklore roumain contemporain*, comunicare ținută la al XIII-lea Congres al folcloriștilor iugoslavi, Doyran, Macedonia, R. F. Iugoslavia, 1966, publicată în „Zbornik Kongreza Savez Udruženja Folklorista Jugoslavije”, IX, 1966.
- Moldoveanu-Nestor, Elisabeta, *Sărbătoarea secerișului în Transilvania*, în volumul *Credința*, Editura Episcopia Misionară Ortodoxă Română, Detroit, Michigan, Statele Unite ale Americii, 1967.
- Moldoveanu-Nestor, Elisabeta, *La fête de la moisson dans le cadre du folklore agricole roumain*, comunicare ținută la al XVI-lea Congres al folcloriștilor iugoslavi, Igalo, R. F. Iugoslavia, 1969, publicată în lucrările congresului.
- Moldoveanu-Nestor, Elisabeta, *Evoluția unor obiceiuri tradiționale în contemporaneitate*, comunicare ținută la primul Festival-Concurs Internațional de folclor „Romania” 1969.
- Moldoveanu, Elisabeta, *Aspecte din unitatea muzicală a folclorului român*, comunicare ținută la Sesiunea Congresului Culturii și Educației, București, 1976.
- Moldoveanu, Elisabeta, *Coordonnées du folklore musical roumain dans le contexte de l'influence culturelle orientale sur l'Europe du Sud-Est*, comunicare ținută la Al VIII-lea Simpozion Internațional de folclor Balcanic, la Ohrid, R. F. Iugoslavia, 1983.
- Naghiu, Iosif, *Sărbătoarea cununii de grâu*, în „Izvoarașul”, 14, nr. 9, 1935.

- Nicola, R. Ioan, Ileana Szenik, Traian Mârza. *Curs de folclor muzical*. Partea I. Editura Didactică și Pedagogică, București, 1963.
- Niculescu, Radu, *Privire critică asupra unor procedee actuale de sistematizare și clasificare a liricii populare*, în „Revista de etnografie și folclor”, 14, nr. 3, 1969.
- Niculescu, Radu, *Aspecte epistemologice ale cercetării interdisciplinare în cultura populară*, în „Revista de etnografie și folclor”, 20, nr. 2, 1975.
- Niculiță-Voronca, Elena, *Datinele și credințele poporului român*, Cernăuți, 1903.
- Nour, A., *Credințe, rituri, superstiții geto-dace*, București, 1942.
- Ogrean, Mihailă, *Căntece de secere*, în „Foaia poporului”, 11, 1903.
- Onișor, Victor, *Cununa. Obicei poporan*, în „Revista ilustrată”, 5, 1902.
- Pamfile, Tudor, *Sărbătorile de vară la români*, București, 1910.
- Pamfile, Tudor, *Agricultura, la români*, București, 1913.
- Papadima, Ovidiu, *O viziune românească a lumii*, București, 1941.
- Papahagi, Tache, *Dicționarul dialectului aromân*, București, Editura Academiei, 1974.
- Parasca, Crăciun, *Udatul cununii în obiceiurile populare bihorene*, în „Biharia”, IX, Oradca, 1981.
- Pascu, Ștefan, *Voievodatul Transilvaniei*, Cluj, 1971.
- Pavelescu, Gh., *Boul înstrușat, un vechi obicei agrar*, în AMET, Cluj-Napoca, 1977.
- Pârvan, Vasile, *Getica, o preistorie a Daciei*, București, 1926.
- Pop, Dumitru, *Între cântecele de secere și colinde*, în „Folclor literar”, II, Timișoara, 1968.
- Pop, Dumitru, *Folclor din zona Codrului*, Baia Mare, 1978.
- Pop, Dumitru, *Obiceiuri agrare în tradiția poporului român*, Cluj, Editura Dacia, 1989.
- Pop, Mihai, *Obiceiuri tradiționale românești*, București, 1976.
- Popescu, Alexandru, *Tradiții de muncă românești, în obiceiuri, folclor, artă populară*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1986.
- Popescu, Alexandru, *Rumanische Erntebrauche Inaugural*.
- Popescu-Telega, Al., *Asemănări și analogii în folclorul român și iberic*, Craiova, 1927.
- Schmidt, Wilhelm, *Das Jahr und seine Tage in Meinung und Brauch der Rumänen Siebenbürgens*, Hermanstadt, 1866.
- Scribon, G., *Obiceiul cununii în comuna Feldru de pe Valea Someșului*, în „Tribuna Ardealului”, nr. 344, 1941.
- Simionescu, Paul, *Reminiscențe mitologice. Semnificații ale unui străvechi cult acvatic*, în „Revista de etnografie și folclor”, XVIII, nr. 6, 1973.
- Stahl, H. H., *Cununa în satul Șanț*, în „Sociologie românească”, II, nr. 2, 1936.
- Stoia, Achim, *Cântecul holdelor*, în „Revista noastră”, Hunedoara, 1948.
- Sulzer, Fr. Joseph, *Geschichte des transalpinischen Daciens, der Walachey, Moldau und Bassarabiens. und Zusammenhänge mit der Geschichte des übrigen Daciens*, Wien, 1781.
- Șohorean, Iustin, *Cununa, obicei românesc*, în „Foaia poporului”, 9, nr. 314, 1901.
- Taloș, Ion, *Obiceiuri privitoare la seceriș*, în AMET, Cluj, 1971.
- Teodorescu, G. Dem., *Încercări critice asupra unor credințe, datini și moravuri ale poporului român*, București, 1874.
- Tomescu, Vasile, *Muzica daco-romană*, București, vol. I, 1978, vol. II, 1982.
- Valea, M. Nistor, *Elemente ale culturii spirituale dacice în obiceiuri tradiționale românești*, în „Sargeția”, XV, Deva, 1981.
- Vasilescu, Iăduțu, *Cununa anului*, în „Muguri”, an, XIX, Buzău, 1943.
- Urseanu, F., *Boul Apis pe malul Mureșului*, în „Flacăra”, XII, nr. 37, București, 1963.
- Utaea, Ștefan, *Cununa. (Datină de pe Someșul Mare pe timpul secerișului)*, în „Gazeta poporului”, 3, 1987.
- Vulcănescu, Romulus, *Fenomenul horal*, Craiova, 1944.
- Vulcănescu, Romulus, *Mitologie română*, București, Editura Academiei, 1987.
- Zaharia, Eugenia, *Populația românească din Transilvania în sec. VII-VIII*, București, 1977.
- Zamfir, Constantin, Victoria Dosios, Elisabeta Moldoveanu-Nestor, *132 Căntece și jocuri din Năsăud*, București, Editura Muzicală, 1958.

PARTEA a III-a

CORPUS DE MELODII

1

Poco rubato $\text{♩} = 124$

fg. 10.898 c

fg. 3370 c

fig. 5354 b

fg. 9257 a

fg. 3476 a

6 *ă, Dea-lu' Mo - hu - lu - i, Um-bra zno-pu-lu - i, Um - bra zno - pu -*

fig. 7688 a
Poco rubato $\text{♩} = 130$

2

7 $\text{♩} = 130$
Dea - lu' Mo - hu - lui, Dea-lu' Mo - hu - lui, La um - bra zno - pu - lui,

fig. 888 a
 $\text{♩} = 97$
2. 6. 9. 11. $\text{♩} = 97$
1. 3. 5. 7. 10. 12. 4. 8.
- lu - i,

fig. 2156 b
Poco rubato
 $\text{♩} = 126$
1. 2. 3.
- ku - i, - pu -

G.B.
Rar

10 Buz - du - ga - ne ma - re, Buz-du-ga - ne ma - re Bu - su - ioc, I - oan',

mg. 2970 q
 $\text{♩} = 104$
1. 2.
Mo - hu - lui Dea - lu' Mo - hu - lui, Um - bra zno - pu - lui,

Disc 1279
Poco rubato
 $\text{♩} = 88$
1. 3. 2. 3.
Mo - bra - pu -

fig. 7602 b
Poco rubato
 $\text{♩} = 126$
1. 6. 2. 3. 7. 4. 8. 5. 9. 3.
Mo - bra zno - pu -

fig. 8912 a
Poco rubato
 $\text{♩} = 80$
1. 4. 2. 5. 3. 6.
lu - i, i, Mo - hu - lu - i, zno - pu -

fig. 7591 b
Poco rubato
♩ = 92

15 Mo - hu - ci, Dea-lu' - i, Um - bra - pu -

mg. 221 A.F.C.
Poco rubato
♩ = 132

16 Mo - hu - i, ă, Um bra - lu - i, - bra zno - pu -

fig. 3495 a
A Poco rubato ♩ = 138
B 3 C S.F.

17 disc. 538 c Dea-lu' Mo - hu - lui, Dea-lu' Mo - hu - lui, Um - bra zno - pu - lui

18 Poco rubato
♩ = 140

Mo - lu - i, i, Dea-lu - lu - i, Um - pu - lui, i,

fig. 446
♩ = 136

19 Mo - lu - i, si, - lu - i, - pu - lui, n,

mg. 2665 r/a
♩ = 112

20 Mo - lu - i, Um - bra - pu - lui si,

fig. 7654a
Poco rubato
♩ = 142

21 Mo - hu - i, e, Um - bra zno - pu -

mg. 2970 p
♩ = 74

22 n, Dea-lu' - lui, Dea-lu Mo - hu - lui, Um - bra zno - pu - lui, ii,

Mg. 2953 r g

23 $\text{♩} = 120$
 m, Dia - lu' Mo - i, m, - i, Um - bra

mg 67 v/8 A.C.B.

Poco rubato

24 $\text{♩} = 69$
 Vâr-va - lă vâ - (rî) - va - lă, Vâr-va - lă, Vâr - va - lă Sco - boa - ră la - ta - ră,

mg 67 v/7 A.C.B.

Poco rubato

25 $\text{♩} = 92$
 Dea-lu Mo - hu - lu - i, păi, Dea-lu' Mo - hu - lu - i, Um - bra zno - pu - lui,

Sf. II Ci-ne să um - breș - te, Ci - ne să um - um - breș - te Și să sfă - tu - ieș - te ?

Sf. III a, So-ra súa - re - lu - i, So - ra súa - re - lu - i Și cu-a vân - tu - lu - i;

Sf. IV Ie - le să um - bres - cu, Ie - le să um - bres - cu Și să sfă - tu - ieș - cu,

4

fig. 7695b

A Poco rubato $\text{♩} = 150$

26 $\text{♩} = 150$
 Dea - lu' Mo - hu - lui, Dea-lu' Mo - hu - lui, Um - bra zno - pu - lui,

mg. 2664.

Poco rubato 1.3.5.6.7.9.10.

27 $\text{♩} = 130$
 îi, - hu - îi, 12.15.21. 17. 2.4.8.13.

fig. 7728 $\text{♩} = 122$

28 $\text{♩} = 122$ 2. 4. 3. 5. 6. 7.

fig. 5394 a *Poco rubato* $\text{♩} = 84$ 1. 5. 2. 3. 6. 4. 7. 5.

29 - i, ă,

fig. 33 g $\text{♩} = 100$ 1. 3. 5. 4. 2. 6. 3. 7.

disc 741 c *Poco rubato* $\text{♩} = 108$ 1. 2. 3.

30 Vrei vă - ru - ță, vre - i, se - ce - ră - mî și le - găm,

fig. 6172 c *Poco rubato* $\text{♩} = 125$ 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.

31 Dea - u' Mo - hu - lui Dea - lu' Mo - hu - lui - bra zno - pu - lui

fig. 6163 b $\text{♩} = 114$ 2. 3. 1. 4.

32 - lu - i, - lu - i, Um - bra - pu -

fig. 6142 b *Poco rubato* $\text{♩} = 100$

33 - lu - i - pu -

fig. 7677 c *Poco rubato* $\text{♩} = 139$ 1. 5. 3.

34 lu' - bra

mg. 164 A.F.C. *Poco rubato* $\text{♩} = 84$

35 lu'

36 *Sf II* $\text{♩} = 84$ 1. 5. 3.

te - n - tris - ta, Că hol - de - le - s ra - ri, Dar la spic - îs ma - ri m,

Stă-pă-ne, stă - pă - ne, Ga - tă ci - na bi - ne.

fig. 430 a
A Poco rubato ♩ = 92
37 Dea - lu' Mo - hu - lu - i, Dea-lu' Mo - hu - lui, Um - bra zno - pu - lui,

fig. 7666 c
♩ = 133
38 lu - i, lui,

fig. 3467 b
♩ = 119
39 - hu - zno - pu - lu - i,

fig. 7699 d
Poco rubato
♩ = 152
40

fig. 7666 c
Poco rubato
♩ = 132
41 - hu - lui, - pu -

fig. 3485 b
♩ = 136
42 - lu - i - bra zno - pu -

fig. 7606 a
♩ = 125
43 Dea - lu' - bra

fig. 1088 a
Poco rubato
♩ = 92
44 - i, i, - lu - i, Um - lui, i,

fig. 1117

Poco rubato
♩ = 110

45 1. 4.7.9. 25 8.10 3. 6.11.

- lu' - i, i, Um - zno - pu - lui, i,

fig. 3430 a

Adagio

46

- lu - i

fig. 9217 b

♩ = 125

47

Mo - hu - lu - i, e, - bra - pu -

fig. 3454 a

Poco rubato
♩ = 123

48 2. 1. 3.

să - um - breă ? So - ra soa - re - lu - i, Și cu - a vân - tu - lui, ă,

fig. 9235 c

♩ = 120

49

găz - du - ță, Găz-du-ță, găz - du - ță, Ga-ță ci - na bi - ne, că,

fig. 8923 a

Poco rubato
♩ = 112

50 1. 6. 2.7. 3.8. 9. 4. 5. 10.

fig. 4919 b Dia - lu' Mo - hu - lui, Dia-lu' Mo - hu - lui, Um - bra zno - pu - lui,

Poco rubato
♩ = 90

51 1. 2.5. 3. 4.

fig. 12.010 a Stă - pâ - ne, stă - pâ - ne, Ga - tă - mi - te bi - ne, Ga - tă - mi - te bi - ne,

Poco rubato
♩ = 82

52 3 1.5.9. 2.6.10. 13.14. 3.11 12 3 7 4.8. 15

Buz - du - ga - ne Buz-du-ga - ne, ma - re, Bu - su - ioc I - oan'. i,

6

fig. 12011 a

Cu treapta 3-a oscilantă sau coborâtă

53 $\text{♩} = 76$
Buz - du - ga - ne — ma - re, i, Buz-du-ga - ne ma - re, — Bu - su - ioc, I - ȝan! i,

mg. 802 I A.F.C.

54 $\text{♩} = 60$
St. II Fe - ȝiori să che - măm, — Fi - ȝiori de - la boi, — ȝio - bani de - la — oi.

mg. 2954 II g
Poco rubato
 $\text{♩} = 100$

55 $\text{♩} = 93$
fig. 8919 a Dia - lu' Mo - hu - lu - i, Um - bra zno - pu - lu - i, Um - bra — zno - pu - lui,

fig. 982 b Dea - lu' Mo - hu - lui, — Um - bra zno - pu - lui, — Um - bra — zno - pu - lui,

Poco rubato
 $\text{♩} = 66$

57 $\text{♩} = 104$
fig. 6181 Dea - lu' Mo - ho - lo - ie, n, Dea-lu' Mo - ho - lo - i Um - bra — zno - po - loj,

fig. 1371 a Dea - lu' Mo - hu - lu - i, Um - bra zno - pu - lu - i, Um - bra — zno - pu - lui

$\text{♩} = 80$

59 $\text{♩} = 94$
fig. 12054 a Bă - ci - ȝă, bă - ci - ȝă, Co - bori de la mun - te — Că hol - de - le-s copt'

60 Stă - pâ - nă, stă - pâ - nă, n, Ga - ȝă ci - nă bi - ne — Cu — vin și cu păin'

fg. 6152 b
♩ = 66

61 *fg. 5474 a* Dea - lu' Mo hu - lu - i, e, Um - bra zno - pu - lu - ie, Um - bra zno - pu - lu i,

♩ = 71

62 *mg. 7961* Stă - că - nă, stă - pă - nă, Stă - pă - nă, stă - pă - nă, Ga - tă ci - na bi - ne,

Poco rubato

♩ = 80

63 *fg. 4926 a* Blem vă - ru - țe, ble - mu Blem vă - ru - țe ble - mu Blem să să - ce - ră - mu

Poco rubato

♩ = 88

64 *mg. 17661* Ga - tă - mi - te bi - ne, Ga - tă - mi - te bi - ne, Cu vin și - cu pân'

♩ = 67

65 (Text neclar)
mg. 17761 b

♩ = 80 *Poco rubato*

66 *mg. 1772 II b* m, La hol - da de grâu, m La hol - da de grâu, Cu se - ce - rea - n brâu

Poco rubato

♩ = 106

67 *mg. 17761 f* La hol - da de grâu, La hol - da de grâu, Cu se - ce - ra - n brâu

Poco rubato

♩ = 88

68 St II tot să - ce - rat, Am tot să - ce - rat, Pă - nă m-am tă - iat.

mg. 1430 p *Poco rubato*

♩ = 86

69 Că la cla - ca - ți vi - ne Și nu te - n - tris - ta Că hol - de - le - s rari

fig. 5463 a

Poco rubato

♩ = 63

mp. 1766 a.

♩ = 72

7

Variante din volumul DEALUL MOHULUI de I. Ionică

I.I. 1929

I.I. 1935

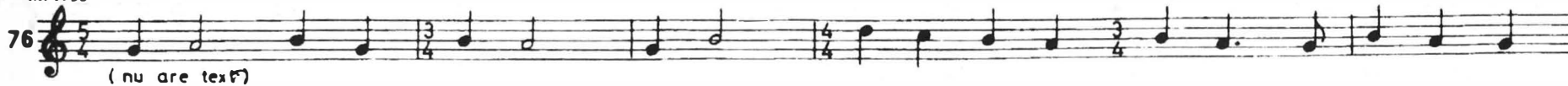
I.I. 1936

I.I. 1935

I.I. 1935

I.I. 1939

Variațiile melodiilor Tipului I

1 sf. II 2 III 4 sf. II 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. sf. II

să so - - ieș - te să um - să - re vân - tu - lui

vân - lui Ci - ne - te - ne - breș - te spa - re - lui vân - tu - lui - brea

- tu - ia so - - breș - spa - - re - lui cu - a - tu - - deș - te - lu -

și Ca - cu - ra - Da, eu sunt Ci - ne - - tria

Ci - lu - - ra să - bria, i, spa - re - lui, n,

să - breș - e, - re - o fi mai mari Ci - ne - - să um - bre - te so -

spa - - bra ză - lui La de - n'e să Ci - bri - a - re - - ne

- breș - te - ra spa - re - lu - Că fra - te - că - ne

Și Și se - - cu - a - - Ci ne - - breș - - breș - se - -

so - ra - și Că hri - de - le - s - coap - te, - Că - hol - de - le - s

26
poco rit.
cșap - te, cșap - te de - s răs - cșap - te um - - ște - - iș'

27
st. III
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15.
- ra soa - re

28
st. II
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.
(neclar) (neclar) (neclar) - ie - i, cu - a

29
st. II
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.
Ci - ne - bres - Vîn - ta - lui, ă le - re sunt mai că cer pă

30
st. II
1. 2. 3.
ca prima

31
st. II
1. 2. 3. 4.
nor du - ce - ne ma - re um - soa - cu - a - - tu -

32
st. II
1. 2. 3. 4.
ca prima

35
st. II
1.
- ne

36
st. III
1.
da - bres - se

37
st. II
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.
ca prima

38
st. II
1. 2. 3.
um - lu - i, ă mari ne - să vîn - să um - dum - ra

39
st. II
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745

51 sf. II 1. 2. 3. 4. III 5. 52 sf. II 1. 2. 3. 4. III 5. 6. 7. III 8. 9. 10. 11. 12. V 13. 14. 15. 54 sf. II 1. 2. III 3. 4. 5. 55 sf. II 1. 2. 3. 4. III 5. 6. 7. 8. 56 sf. II 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 57 sf. II 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 58 sf. II 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 59 sf. II 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 60 sf. III 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 61 sf. II 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 62 sf. II 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 63 sf. II 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 64 sf. II 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 65 sf. II 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 66 sf. II 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 67 sf. II 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

să - ce - ra - ra - tu - ia - tu m, - ba - tu - ba - tu - n de - ta - tu pla - iu
 - ra - riu - pă - noas - tră ti - ne - ră fru - moa - să Stă - noas -
 - moa - să e - ja - pu' Stă - pă - ne - bgi - ne. Stă - pă - ne, stă -
 pă - ne, Ga - tă - ci - na - bgi - ne. Mai - De vin păi - De vin
 de că - na - z (text neclar - - -) (text neclar - - -)
 - - - - -)

Tip II
Subtip 1
78

mg. 1434 I
Rubato ♩ = cca 36 (♩ = 72)

79

mg. 1434 w
Rubato ♩ = cca 46

„Goea cununii”

80

fg. 5660 a
Rubato ♩ = 56

81

mg. 2583 r / y1

„Cântarea la seceră”

82

mg. 2424 / 38 A.C.C.

83

mg. 2581 g
Largo rubato ♩ = cca 54

„A cununii”

A a.

Di - mi - nea - tă n'e-am scu - la - tu,

av1

Lu! Dum - n'e - zeu — n'e-am ru - gat

av2 1.

Și la — hol - dă am — ple - e - ca - tu.

84

mg. 2580 f

Rubato ♩ = cca 44

„Cântarea cununii”

A

Hol - dă — ca — pă — re - ti - le

Să - ce - ra - t-o' fe - ti - le.

Fe - te - le o' să - ce - rat,

Fi - cio - ri — clăi o-n - și - rat.

85

manuscris nr. 89 D.P.

Lento f. târăgănat

A a.

Cu - nu — na de — un -

- de vi — ne.

av1

Mul - te — clăi s'or — pu -

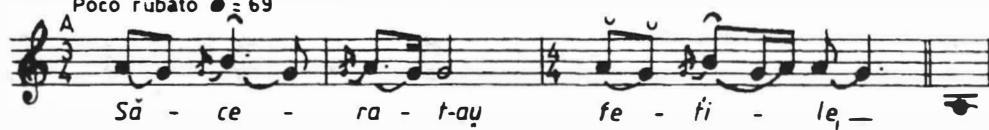
av2

- ne mă — ne.

86

mg. 2586 r/a
Poco rubato ♩ = 69

„Gogea cununii”

87

mg. 2873 I f

♩ = 50

„Cântarea cununii de la holdă”

88

mg. 585 i

Poco rubato ♩ = 50

89

mg. 585 h

Poco rubato ♩ = 40

90

mg. 2388 f

Rubato ♩ = cca 46

„Horea cununii”

A Rubato ♩ = cca 50

Di - mi - nea - tă ne-am scu - la - tu.

B

Pe - uo - braz că ni-am spa - lat,

A Molto rubato ♩ = cca 50

Di - mi - nea - tă ne-am scu - la - tu,

B

Lu' Dum - ne - zău ne-am ru - gat,

Var. sf II

1. mâ - ma - re

2.

A Molto rubato ♩ = cca 56

Cu - nu - na die u - nie vi - ne,

B

Mul - te clăi or pu - nie mâ - ne

Av1

Cu - nu - na de un - ne plea - că,

Bv1

Mul - te ca - ră mâ - ne-n - carc'.

Av2

Și-a - sa-i rân - du' te - ti lo - ru.

Bv2

Ca și ră - du' me ri - lor.

A Rubato ♩ = cca 60

Di - mi - nea - tă ni-am scu - la - tu,

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.

B
Pe o - braz că ni-am spă - lat.
Var. sf II
ni-am am să - ce rat.
- t-o - te (a) le

fg. 5535 b

95

A Rubato ♩ = cca 48
De la vâr - vu' mun - te lu - iu.
B
Vi - ne frun - tia gră - o - lui.

mg. 551 k

96

A Poco rubato ♩ = 36 „Goea cununii”
(a) Cu - nu ni - ta gră - u lui.
B(c) Di - pe vâr - vu' dea - lu - lui.
(b) (bv)

mg. 132 / 2 A.F.C.

97

A Adagio maestoso ♩ = 52
Di - mi - nea - tă ne-am scu - la - tu
B
Și - pe o - braz ne-am spă - lat.

fg. 5703 a

98

A Poco rubato ♩ = 46
Noi a - du - cem cu - nu - na - re Di - la - lă - cu' -
cu hot da.
Var. sf II 1. mâ - ne - sa mul - - ne
III 2. 3. 4.

mg. 136 b, A.F.C.

99

A Poco rubato ♩ = cca 36
Di - mi - nea - tă ne-am scu - la - tu Și pe
o - braz ne-am spă - lat.
Var. sf III 1. 2. IV 3. 4.

mg. 2579 j

A Rubato ♩ = cca 40

23 poco rit.

B

3

Cu - nu - na - de un - de - vi - ne, Mul - te - clăi -

or - pu - ne - mă - nă.

Var. sf II 1 2 III 3 4

Cu - un - în -

mg. 506 b

101

A Rubato ♩ = cca 40

3

B

Bv1

Bv2

Bv3

Bv4

D'i u - n'e cu - nu - na vi - n'e,

Mul - te - clăi - or pu - nă mă - nă;

De u - n'e cu - nu - na plea - că,

Mul - te ca - re măi - n'e - n - car - că.

Se - ce - ra - t-o' fe - t'e - le,

Hol - de ca pă - re - t'e - le.

manuscris nr. 143 D.P.

102

„A cununii de la secere”

A

B

Se - ce - ra - t-o' fe - te - le,

Hol - da ca pă - re - te - le.

manuscris nr. 233 D.P.

103

„A cununii”

A Lento religioso

B

Din sus - de la ră - să - ri - tu -

Mân - dră - cu - nu - n-a por - ni - tu.

104

fg. 5645 a

„Horea cununii”

A Poco rubato ♩ = 50

Din sus — di — la ră — să — ri — tu,

B

Mân — dră — cu — nu — n-o por — nit. Din sus —

Var. st II 1.

105

mg. 1439 x

„Goea cununii”

A Rubato ♩ = cca 40

Co — bo — răm — din — deal cu — pcia — tră,

Av

De la — hol — dă să — ce — ra — tă. n,

B

Să — ce — ra — t-o' — fe — ti — le,

Bv

Hol — dă — ca — pă — re — ti — le.

106

mg. 1439 m

„Goea cununii”

Rubato ♩ = cca 54

B

Co — bo — răm — din — deal cu — pcia' (tră)

A

Di — la — hol — dă n — să — n, ce — ra — tă. n,

B

Să — ce — ra — n — t-o' — fe — n — te — le — o, n,

A

Hol — dă — ca — n — pă — ră — te — le — o. n,

107

„Goea cununii ”

mg. 2581 k

B Rubato

♩ = cca 72

da, Co - bo - râm - n, din dial cu pînă-tră, n.

Ōi la - hol - dă n, se - ce - ra - tă nda

ce - ra - lo, le (ezitări) o' să - ce - rat, nda,

Fe - cio - rii n, clăi o-n - să - rat. nda,

108

„Horea cununii ”

mg. 2578 m

B Rubato

♩ = cca 38

n, Cu - nu - na de un - de vin,

Mul - țe clăi or pu - nē măn' - na de

Mul - țe ca - ră se - des - car - că.

109

„Horea cununii ”

mg. 2578 n

B Rubato

♩ = cca 38

n, Cu - nu - na n, de un - de vin,

Mul - țe clăi or pu - nē măn - nē.

- na - du' fe - ti - lău, ră - lo - ru

- na - du' fe - ti - lău, ră - lo - ru

110

mg. 2424 / 35 A.C.C

B Rubato

♩ = 56

Vi - ne frun - n, ția cu - nu - nii,

Di la vâ - vu mă - gu - ri, n.
Vi - ne frun - ă. Ța gră - u - lui.

111

fg. 11718 d

Rubato ♩ = 40

„De-a cununa pe drum”

D-a - șa-i rân - du' fe - ti - lor,
Ca și rân - du' me - ri - lo - ru.

112

mg. 2583 r/f

„Cântare la cunună”

D-a - șa-i rân - du' fe - țe - lor,
Ca și rân - du' me - re - br.
rân - du' pe cren - gu - ră - le țe - le

Vs 3=vs 2(A)
Vs 4=vs 2(A)
cu var.
Vs 5=vs 2(A); Vs 6=vs 2 cu var.

113

mg. 2392 g

„Cântecul cununii”

Rubato ♩ = cca 63

Cu - nu - ni - ța gră - u - lui,
Din hol - da dră - gu - ța lui.
Di - u - ne cu - nu - na pleă - că,
Mul - țe clăi or pu - ne-n - da - ță.

Subtip 2

114

fg. 5689 a

Poco rubato ♩ = 40

A

ci - n'e-a - du - ce cu - nu - na, măi,

B

ci - n'e-a - du - ce — cu - nu - na,

Subtip 3

115

mg. 2586 r/b

„Goea cununii”

Rubato ♩ = 74

A

Să - ce - ra - t-o' fe - ti - le,

B

Hol - dă ca pă - re - ti - le.

Var. sf II

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11.

o - n, De un - nu - Mul - s-a -

TIP III Subtip 1a

116

fg. 5717 b

„Cântecul cununii”

Poco rubato ♩ = 80

A

Cu - nu - na de un - de vi - ne,

Var. sf II

1. 2. III 3.

s-a - pli - - nu -

b
117

fg. 7282 d

Poco rubato ♩ = 80

A

Doam - ne, Da de u - n'e-i cu - nu - na,

Var. vs II

1. 2. III 3. 4.

Doam - ne - ne plea - că

118

mg. 56/r 18, A.C.B.

„Cântecul cununii”

Poco rubato ♩ = 72

A

n, Doam - ne, Vi - nim de la să - ce - rat, n,

Var. vs III

1.

- n'e-a - du - cem

mg. 5197 j

A Poco rubato $\text{♩} = 58$

n, Doam - ne, D'i-u - ne vi - ne cu - nu - na, n.

Var. vs 2

la - cu' cu hol - da, plea - că

C
120

mg. 135 m A.F.C.

A Poco rubato $\text{♩} = 90$

Doam - ne, Di la lo - cu cu hol - da, Doam - ne, strânji znop - Doam -

Var. vs 2; vs 3.

strânji znop - Doam -

121

mg. 796 d, A.C.C.

A Poco rubato $\text{♩} = 40$

Di-un s-o-n - ce - put - cu - nu - na, Doam - ne,

122

mg. 1516 i, A.F.C.

A Poco rubato $\text{♩} = 42$

Di-un s-o-n - ce - put - cu - nu - na, Doam - ne, n.

Var. vs 2

lo - cu - cu - hol - da, - ne, de la - să - ce - raf, Doam - ne,

vs 3

de la - să - ce - raf, Doam - ne,

123

mg. 1775 j A.F.C.

A $\text{♩} = 71$

n, Doam - ne, Di-un - ne îi cu - nu - na, n.

Di la lo - cu' cu hol - da, Doam - ne, n,

Var. vs 3

cla - ie - doa - ie znop, li -

vs 4

znop, li -

mg. 1637 s A.F.C.

A Poco rubato $\text{♩} = 58$

n. Dqam - n'e, Dî-u - nî-aj fă - cut cu - nu - na? *n.*

Var. vs 2

1. *la* *n.* *cu* *-ne.* *-te*

mg. 1511 b A.F.C.

A Poco rubato $\text{♩} = 58$

n. Dqam - ne. Dî-u - nî-am fă - cut cu - nu - na, *n.*

Var. vs 2

1. *cu* *hol - da.* *-te* *să - în -*

mg. 1440 a A.F.C.

A Poco rubato $\text{♩} = 46$

Dqam-n'e Dî-u - nî-o fă - cut cu - nu - na, Dqam - n'e?

Di *la* *lo - cu'* *cu* *hol - da,* Dqam - n'e.

Dqam - n'e, *Vi - nim* *di* *la* *să - ce - ra-tî,* Dqam - n'e

Di *la* *grău,* *di - în* *Dîa - lu'* *la - tî,* Dqam - n'e

Cu *cu - nu - ni* *- fă* *pe* *ca - pî,* Dqam - n'e.

Dqam - n'e, *Dî-u - nî-o* *fă - cu'* *cu - nu - na,* Dqam - n'e,

Dqam - n'e *Di* *la* *lo - cu* *cu* *hol - da,* Dqam - n'e.

Din - tr-o cla - ie trâi lă - doa - ie, Doam - ne.

Din - tr-un znop mîier - ță-i la lo - câ, Doam - ne.

Din - tr-un spic ie - s-un mîier - ti - câ, Doam - ne.

127

mg. 1421g A.F.C.

A Poco rubato $\text{♩} = 78$

n, Doam-ne, Di-u - ni-a fă - cut cu - nu - na n.

Var. vs 2 1. 2. vs 3 3. vs 4 4. 5. 5. hol - da. - doa - ie Doam - ne - tr-on loc, Doam - ne

128

mg. 1606 A.F.C.

A Poco rubato $\text{♩} = 52$

n, Doam-ne Di-u - ni-am fă - cut cu - nu - na n.

Di la lo - cu cu hol - da. n, n, Doam-ne, Var. vs 3 1. 3.

vs 4 2. 3. vs 5 5. 6. 3. 7. 8. 3. Doam - da - ie, Doam - ne, Dă - ne - tr-o - ie trei lă - doa - ie

^d
129

mg. 9 F / 1290 Z.D.

A $\text{♩} = 364$

Frun-ză ver-de mă-tră-gu-nă, A - dă a - pă la cu-ru-nă.

^c
130

nr. 669 d B.B

A B

Doam-ne (nu are text scris) Doam-ne

mg. 1504 ee A.F.C.

B *Giusto* $\text{♩} = 84$

A 13

Bv 2 4 5

Var. st. II 1 2 3 4 5

st. III

Dî-u-ni-i, Dă-m-ni-e, cu-nu-na? n, Dî la lo-cu'
cu hol-da, Dî la lo-cu' cu hol-da.
mă-n-o mă-nă o mîier-ță bu-nă cla-je -je

mg. 1606 e A.F.C.

B *Poco rubato* $\text{♩} = 66$

A₁ 2 3

Bv 5 3 6

Var. st. II $\text{♩} = 69$ 1 2 3 4 5 6

m, Dă-m-ni-e Dî-u-ni-am fă-cut cu-nu-na? Dî la lo-cu'
cu hol-da, Mul-te clăi or-să-ce-ra.
Fa-cur-țea Pi-bă ca ză-ua

mg. 669 b B.B.

A $\text{♩} = 46$ „Cântec de gătatul seceratului”

B 2 3 4

Var. st. II 1 2 3 4

Dă-un-dă-am fă-cut cu-nu-na-re.
Dă-un-dă-am fă-cut cu-nu-na-re
-ță Mul-te -ra-ță

tg. 13067 d

A *Poco rubato* $\text{♩} = 62$

B

Dă-m-ni-e, Da dă un-de-i cu-nu-na? Dă-m-ni-e, Dă la lo-cu' cu hol-da.

Poco rubato poco rit. a tempo

A

B 3.9.

Var. sf. II

1. 2. rit. 3. 4. 5. 6. 7.

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

U

V

W

X

Y

Z

aa

ab

ac

ad

ae

af

ag

ah

ai

aj

ak

al

am

an

ao

ap

aq

ar

as

at

au

av

aw

ax

ay

az

ba

bb

bc

bd

be

bf

bg

bh

bi

bj

bk

bl

bm

bn

bo

bp

bq

br

bs

bt

bu

bv

bw

bx

by

bz

ca

cb

cc

cd

ce

cf

cg

ch

ci

cj

ck

cl

cm

cn

co

cp

cq

cr

cs

ct

cu

cv

cw

cx

cy

cz

da

db

dc

dd

de

df

dg

dh

di

dj

dk

dl

dm

dn

do

dp

dq

dr

ds

dt

du

dv

dw

dx

dy

dz

ea

eb

ec

ed

ee

ef

eg

eh

ei

ej

ek

el

em

en

eo

ep

eq

er

es

et

eu

ev

ew

ex

ey

ez

fa

fb

fc

fd

fe

ff

fg

fh

fi

fj

fk

fl

fm

fn

fo

fp

fq

fr

fs

ft

fu

fv

fw

fx

fy

fz

ga

gb

gc

gd

ge

gf

gg

gh

gi

gj

gk

gl

gm

gn

go

A $\text{♩} = 196$ Bv $\text{♩} = 212$

Dă-m - ne, Co - bo-ră-t-o, co - bo - ră-t, ă, Dă-m-ne Sfân-ta mai-că pe pământ.

Av B

Dă-m-ne, Da' ie u-ne-o co - bo-răt Dă-m - ne La fân - tâ-nă-n ta - ri - nă.

140

mg 1517 h

A Poco rubato $\text{♩} = 56$

1. 9. 2. 10. 3. 11. 3. 4. 12. 5. 13. 14. 3. n, *Dă-m - n'e, D'i-u - ni-a - du - cem - cu - nu - na? n,*

B

Dă-m - n'e, D'i la lo - cu' cu hol - da. n,

Var. sf. II 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. sf. III 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15.

Mul - -te în - căr - Din - -ta, i,

141

mg. 207/121 A.C.C.

A $\text{♩} = 46$

1. 2. 3. *Dă-m - n'e, Di u - n'e am fă - cut cu - nu - na? Dă-m - n'e,*

Var. sf. II 1. 2. 3. *Di la lo - cu' cu hu - na o*

142

fg. 7121 a

A Poco rubato $\text{♩} = 58$

1. 6. 2. 3. *Dă-m - n'e, D'i-u-n'i-am fă - cut cu - nu - na? îi Dă-m - n'e,*

Var. sf. II 1. 2. 3. 4. 5. 6. sf. III 7. 8.

De la lo - cul cu hol - da. îi -te

mg. 1222 J A.F.C.

A Poco rubato $\text{♩} = 60$

1.7 2.8 3.9 4.10 5.11

Dqam - ne, Dî-u - ni-a - du - cem cu - nu - na? Dqam - ne,

6 12 Var. sf. II 1 2 3 4 5

De la - lo - cu' cu hol - da. - te - ce -

st. III 6 7 8 9 10 11 12

ca 1 ca 2 ca 3 ca 4 ca 5

am

144

mg. 57 / v 6 A.C.B.

A Poco rubato $\text{♩} = 108$

Dqam - ne, Dqam - ne, Dî u - ni-a - du - cem cu - nu - na,

B

Ma - ri-o ră - mân' mîi - riş - tea

St. II

Fa - cem sto - gu cât ca - sa,

Şi co - la - cu' cât ma - sa.

145

mg. 1542 a A.F.C.

A $\text{♩} = 76$

15.9 26.5 B 37.10

Dî-u - ni-a - du - cem cu - nu - na? da, Dî la lo - cu'

3 4 8.11 3 Var. sf. II 1 2 3 4

cu hol - da. da, Mul - te - rat n, - ce - rat n,

st. III 5 6 7 8 st. IV 9 10 11

Dqam - ne, sto - gu', Dqam - sto - gu' da, Sto - gu-i sto - sa.

„De secerat”

nr. 669 e B.B.

A $\text{♩} = 294$

ăi, Doam - ne, Di la lo - cu cu hol - da.

B

hn, Doam - ne, Di la lo - cu cu hol - da.

Bv

ăi, Doam - ne, De-un-de-o fă - cut cu nu - na?

147

„De secerat”

nr. 669 c B.B.

A $\text{♩} = 53$

Doam - ăne, Da de un - de-i cu nu - na?

B

m, Doam - ăne, Di la lo - cu' cu hol - da,

Av

n, Doam - ăne, Di la lo - cu cu hol - da.

Bv

m, Doam - ăne, Mul - te cle - ie-am se - ce - rat.

148

mg. 3291 e/3

A Giusto $\text{♩} = 52$

Ba - de, Di-u-ne-a - du - cem cu - nu - na?

B

Mân dro, De la la - cu' cu hol - da.

mg. 5267 II t

A ♩ = 40

Vi - nim di la să - ce - rat,

B

D'e grâu d'e la lo - cu lat.

mg. 1466 d A.F.C.

A Rubato ♩ = cca 40

Dî-u ni-o tă - iet cu - nu - na - re,

B

Mul - t'e clăi or in - să - ra - re.

Var. st. II

- ra - re - căr - ca re - gu - sto - gu ca - sa - re.

st. III

- ra - re - căr - ca re - gu - sto - gu ca - sa - re.

„Cântecul cununii”

mg. 1469 m

Poco rubato ♩ = 48

A

Co - bo - ră - t-o co - bo - ră - tî,

B

Co - bo - ră - t-o Dom - nul Sfân - tî,

Var. st. II

cer pă - măn -

mg. 1356 m A.F.C.

Poco ritato $\text{♩} = 46$

B
Ci - ne-a - tă - cut cu - nu - na,

A
Mul - te - clăi - o' - să - ce - rat,

Bv
Mul - te - clăi - o' - să - ce - rat.

Var. st. II
1. ca - sa 2. cât 3. -sa 4. -ni 5. ca 6. 3

mg. 702 e A.F.C.

Poco rubato $\text{♩} = 40$

A
n Di-u - ni-am - tă - iet cu - nu - na, n.

B
Di-u - ni-am - tă - iet cu - nu - na, n.

Av.
5. Mul - te - clăi - am - să - ce - rat, n.

Bv
Mul - te - clăi - am - să - ce - rat, n.

Var. st. III
1. -- zo 2. -bo- 3. în 4. o 5. A 6. o 7. o 8. o 9. creș - 10. o 11. o 12. o 13. sub -

Subtip 2

mg. 385 I A.F.C.

$\text{♩} = 108$

A
Ci - nie du - ce cu - nu - na, n, Dreap-tă-i ca și - lu - mi-na

B

155

A.F.C.

„Goea cununii de la seceriș”

A Adagio solemn

Ci - ne du - ce cu - nu - na, — Dreap-tă-i ca și lu - mi - na.

156

manuscris D.P.

„A cununii”

De un - de cu - nu - na vi - ne Ră - mâ - ne ța - ri - na pli - nă.

157

mg. 2587 v/a

„Goea cununii”

A Rubato $\text{♩} = \text{cc } 40$

Vi - nē cu - nu - na din mun - tē, Și nu-i cī-nē să o u - dē.

Var. st. II

vă - i - le-or - nit cul - cat.

158

fg. 11674 b

A $\text{♩} = 69$

Ci - nă-a - du - ce cu - nu - na - lu Dreap - tă-i ca și ai -

Var. st. II

lu - mni - na. de dom - ni-n pă - ha - ră.

159

fg. 11663 a

A $\text{♩} = 54$

Să - ce - ra - t-o' fe - ti - le - u, Hal - dă ca pă - re' - ti - le.

162

mg. 1851 x

A Poco rubato $\text{♩} = 46$

D'i u - nē cu - nu - na vi - nē, Ră - mâ - nē ța - ri - na pli - nă.

mg. 2281 / 41 A.C.C.

A Poco rubato $\text{♩} = 42$

6. 1. 7. 2. 3. 8. B

Să - ce - ra - t-o' fe - ti - le - lu, Hol - dă -

4. 6. 5. Var. sf. II 1. 2. 3.

ca pă - re - ti - le. - de - na

4. poco accel. 5. sf. III 6. 7. 8.

- n'e - cār - ca -

161

mg. 2281 / 29, A.C.C.

A Poco rubato $\text{♩} = 42$

1. 2. 3. 3. 5. B

Să - ce - ra - t-o' fe - ti - le, hm mări, Hol - dă - ca

Var. sf. II 1. 2. 3.

pă - re - ti - le. - ra -

163

mg. 1853 b

A Poco rubato $\text{♩} = 46$

B

Di - mi - nă - ță nă - am scu - la - tu Și pă - o - braz nă - am spă - lat.

164

fg. 11 706 c

A $\text{♩} = 50$

B

Bu - nă sa - ra, Domn de ță - ră, At - e - șit - cu - țăț' a - fa - ră,

165

mg. 561 k

A $\text{♩} = 70$

1. 27. 3. 8. 11. 3. 4. 12. B 5. 9. 13.

Cu - nu - ni - ța scu - tu - ra - ță, Nu - mi - o tră - bu -

14. 6. 10. Var. sf. II 1. 2. 3. 3. 4. 3. 5. 6. sf. III 7.

- ie u - dat' - pă la - zvă - să fii rup - din

8. 9 10 11. sf. IV 12. o 13. 14.

- du - cem - ra - cu - nu -

mg. 824 166 „Gogia cununii”

A Largo $\text{♩} = 40$ Rubato

n, Di u - ne - cu - nu - na vi - ne, n, Ră - mâ - ne ța - ri - na - pli - nă.

Var. sf. II

n. un - plea - Ră - mâ - ne ța - ri - na - n - treag'

sf. III

Hol - dă - ca pe - re - ti - le

fg. 11667 d 167

Poco rubato $\text{♩} = 56$

Se - ce - ra - t-o' fe - ti - le, mă, Hol - dă - ca - pă - re - ti - le.

mg. 2589 r/r 168

A $\text{♩} = 54$

Ci - ne - a - du - ce - cu - nu - na, Ci - ne - a - du - ce -

Var. sf. II

cu - nu - na, m, ca - m, ca - m, ca -

sf. III

cu -

mg. 2587 r/a 169

Poco rubato $\text{♩} = \text{cca } 54$

n, Di - mi - ne - a - ța - ni - om scu - lat - Și - ni - om dus -

Var. sf. II

la - se - ce - rat, La de - să - se -

sf. III

se -

mg. 10 F/1452 Z.D. 170

A $\text{♩} = 63$

De un - de cu - ru - na - plea - că Ră - mâ - ne - ța - ri - na - sea - că.

B

Ră - mâ - ne - ța - ri - na - sea - că.

171

mg. 10 F / 1480 Z.D.

A $\text{♩} = 98$

Ci - ne - n - a u - da - cu - ru - na, Să n - a - jun - gă săp - tă - mâ - na.

172

mg. 7 F / 1018 Z.D.

A $\text{♩} = 66$

Des - chi - de - gaz - dă - paar - ta, Că ț - a - du - cem cu - ru - na.

173

mg 2586 v/e

A $\text{♩} = 52$

Am - ple - cat - la se - ce - raț, Am - ple - cat - la se - ce - raț,

Av

Cu - se - ce - ru - ca - la brău, La hol - dă - mân - dră de grău.

Var. st. III

ce - ru - ca - Hol - dă ca - ti -

174

mg. 2589 r / k

A Poco rubato $\text{♩} = 108$

Ci - nă - a - du - ce - cu - nu - na, Dreap - tă - i - ca și -

Var. st. II

lu - mi - na, de - ca - ri - o - pun dom - ni - n bo - cheu.

175

mg. 2391 h

Poco rubato $\text{♩} = 38$

Di - un - de - cu - nu - na vi - nă, Ră - mâ - ne ta -

Var. st. II

- ri - na pli - nă, n, Di plea - ri - na n.

st. III

Noi pia - hol - să -

mg. 381/5, A.F.C.

Poco rubato $\text{♩} = 65$

A 2.4 6 3 2 B 7

Di un - de - cu - nu - na - vi - ne și Mul - te - ca - re - o'

Var. st. II 1 st. III 2. 3 st. IV 4. 5. 6. 7.

vi - nit - pli - ni^a. n.

mg. 479 e, A.F.C.

$\text{♩} = 56$

A 1. 2 2. 6. 2 3. B 4. 8.

Ci - ne - du - ce - cu - nu - na, măi, Mul - tă - a - p - a

Var. st. II 1. 2. 3. 4. 5.

ca - pă - ta. m. vi - de - tră, m, - dă - ra - tă

st. III 6. 7. 8. 9. 10.

ca 2 Fi - clăi - ca 5

mg. 392 A.F.C.

Poco rubato $\text{♩} = 66$

A 4. 5. 5. 10. 1. 6. 11. B 7. 2. 12.

Ci - ne - du - ce - cu - nu - na - lu, n, Dreap - ră - i ca și -

Var. st. II 1. 2. 3. st. III 4. 5. 6. 7.

lu - mi - na. - ha - ră

st. IV 8. 9. 10. 11. 12. 13.

can - ceu n, Di - ra - ră

mg. 40 b A.F.C.

$\text{♩} = 50$

A 1. 4. 8. 5. 2. 9. 4. 2. 6. 10. 2. B 11.

n, Ci - ne - du - ce - cu - nu - na - lu, Dreap - ră - i

Var. st. II 1. 2. 3. st. III 4. 5. 6. 7.

ca și lu - mi - na. - ha - ră - le - pă -

TIP IV

180

mg. 2580 a

„Horea grăului”

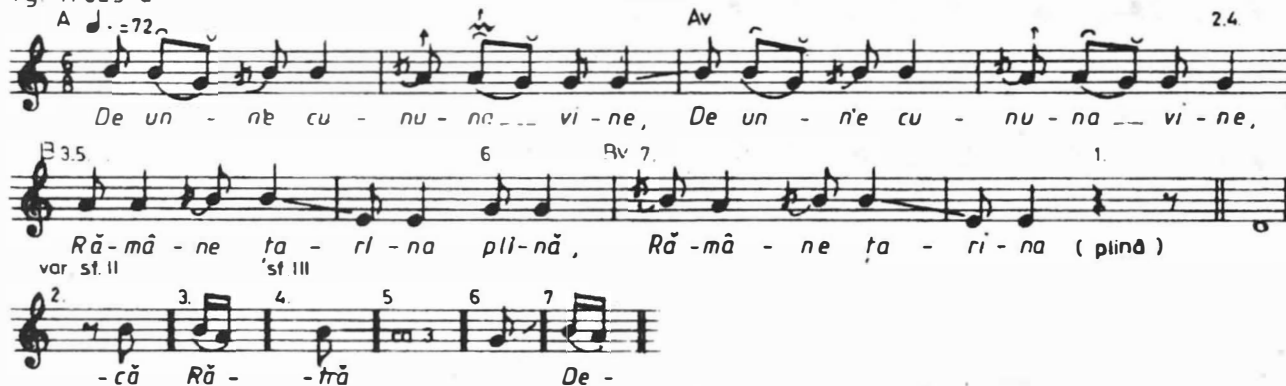
181

fg. 7169 c

182

fg. 11625 d

183

mg. 2580 c

B 3. 7. 8v

Tre - bu - i - u - ai a - dă - pa - fă Tre - bu - i - u - ai a - dă - pa - fă.

var. sf. II pr. dată 1. 2. la repetiție 3. 4. sf. III 5. 6. 7.

- t-un - rău fă - gă - dău - ni - fă

184

mg. 2585 v/c

A ♩ = 50 2. Av 1. 3.

D'i un - de cu - nu - na - vi - ne, D'i un - de cu - nu - na - vi - ne,

B 4. Bv 5.

Ră - mâ - nă țā - ri - na pli - nă, Ră - mâ - nă țā - ri - na pli - nă,

var. sf. II 1. sf. III 2. 3. 4. 5.

- rat - rat - rat

185

manus. nr. 90 D.P.

A

Cu - nu - ni - țā în - flo - ra - țā, Cu - nu - ni - țā în - flo - ra - țā,

B

Tre - bu - i - u - ai a - dă - pa - țā, Tre - bu - i - u - ai a - dă - pa - țā.

186

mg. 2583 r/y (2)

„Cântare la cunună ”

A Giusto ♩ = 80 1. 2. 3. Av 4.

Ĉi - nă du - ce - cu - nu - na Ĉi - nă du - ce - cu - nu - na,

B 5. 6. 7. Bv 8. 9.

les - fe drept ca lu - mi - na, les - fe drept ca lu - mi - na.

var. sf. II 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.

ce - ră ce - ră - ce - ră Ca - re - o - duc dom - - ce - ră

A *Giusto* $\text{♩} = 70$

Dè ieşi, gaz - dă, pâ - nă-n prag, Dè ieşi gaz - dă pâ - nă-n prag,

B

Să vezi cu - nu - na-î cu - drag, Să vezi cu - nu - na cu drag.

var. sf. II

tin - dă tin - dă mân - dră mân - dră - şu' - şu' - du -

IV.

mai fru - cu - ro - ni - tă - ta - tă Tre - bu - i - u - ai - pa - tă

188

fg 11625 v/c

A $\text{♩} = 92$

D'e un - de cu - nu - na - plea - că, Trei su - te de - ca - ră-n - car - că,

B

Ta, ra, ra, ra, - ra, ra, ta, La, la, la, la, la, la, la.

var sf. II

su - pli - ne la Des - chi - ta - na

189

mg. 57 / v5

A $\text{♩} = 60$

Vi - nim di la se - ce - rat, Di la grău din dia - lu' lat,

B

Cu cu - nu - ni - tă de grău, Pi de - lă - turî - cu sas - chiu.

var sf. II

mnij - - veţi vi - a - tă

mg. 398 / 3 A.F.C.

A $\text{♩} = 40$ 1.4. Av 2.5.

Di — un-de cu — nu — na — vi — n'e, Di — un-de cu — nu — na — vi — n'e,

B Bv 3.

Ră — mâ — ne — ța — ri — na pli — nă, Ră — mâ — ne — ța — ri — na pli — nă.

var. sf. II. 1. 2. 3. III. 4. 5.

Di — Di un — -trăg' Ră — mâ —

191

mg. 901 I, A.F.C.

A $\text{♩} = 76$ 3. 4. 5. Av 6. 1.7.

Frun-ză... ver-de de a — lu — nă, Frun-ză... ver-de de a — lu — nă,

B Bv 2.

Scoa — teți a — pă — la cu — nu — nă, Scoa-teți a — pă — la cu-nun'.

var. sf. II. 1. 2. 2. III. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.

Ră — mâ — ne ța — De un — pleă-că De — un — -ne —trăg-

192

fg. 11626 a

A $\text{♩} = 44$ 1.6 2.7.3 3. 3. Av 3 4 3 3 8 7.

D'e un — d'e — cu — nu — na — plă-că, D'e un — d'e — cu — nu — na — plă-că,

B Bv 3 10 11.

Tre' — su — te — de ca-rie-n-tar-că, Trei — su — te — d'e — ca-rie-n-ca',

var. sf. II. 1. 2. 3. 4. 5. III. 6. 7. 8.

un — -de su — te de — ce — ra — to' — fe-tie — te — re — o — a — ra

9. 10. 11.

cla — că — ta — -ta'

A $\text{♩} = 72$
1. 3. 2. 4. 6. 7.

Cu - nu - ni - ță - cu flu - turj - Cu - nu - ni - ță - cu flu - turj -

B $\text{♩} = 72$
5. Bv

Îo te u'd) tu te scu - turj - Îo te u'd) tu te scu - turj -

var. sf. II
1. 2. 3. 4. 5. III 6. 7. 8.

- ță - ță - ță - gă drag La, la,

A $\text{♩} = 40$

Cu - nu - ni - ță gră - u - lui, - Din vâr - vu - Su - chja - nu - lui,

B $\text{♩} = 40$
4. Bv 5.

Din hol - da dră - gu - fu - lui, - Hol - da co - lec - ti - vu - lui,

var. sf. II
1. 2. 3. 4. 5.

vi - nē bi - nē pleă - că - car - că

„Cântec la cunună”

A $\text{♩} = 52$

Să - ce - ra - t-o fe - ti - le, - Să - ce - ra - t-o' fe - ti - le,

Av Bv

Hol - dă ca pă - re - ti - le - Hol - dă ca pă - re - ti - le.

A $\text{♩} = 70$

De un - de cu - nu - na pleă - că Șap - te - zăci de ca - ră - n - car - că,

B 4. 5.

Bv1 1. 2. Bv2 3.

De un - de cu - nu - na vi - ne, Șap - te - zăci de ca - ră pli - ne.

var sf. II 1. 2. 3. III 4. 5.

fa - ră - lai —

mg. 78/a, A.F.C.

197

A ♩ = 52 accel. 58 B 2. 3.

De un - de cu - nu - na vi - ne, Șap - te - zeci de ca - ră pli - ne;

Bv1 Bv2 4. 5. 6.

De un - de cu - nu - na plea - că Șap - te - zăci de ca - ră - n - car - că.

var sf. II 1. 2. 3. 4. 5. 6.

-na - mos - fă

fg. 7906 a

198

„Cununa”

A ♩ = 54 1. B

Noi vi - nim pă - drum de chia - tră - Di la hol - dă să - ce - rat’.

Bv1 Bv2 Var. sf. III 1.

Să - ce - ra - t-o’ fe - ti - le, Hol - dă ca - pă - re - ti - le. o —

mg. 398 / 4, A.F.C.

199

A Poco rubato ♩ = 40 2. 5. 3. 6. 10. 11. B 7. 12. 3. 5.

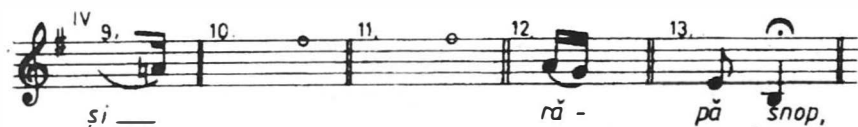
Die - un - de - cu - nu - na vi - ne Die - un - de - cu -

8. 13. Bv

- nu - na vi - ne, Ră - mâ - ne fa - ri - na pli - nă.

var sf. II 1. 2. 3. III 4. 5. 6. 7. 8.

un - de - nu - mâ - ne - mâ - ne cla -

mg. 5257 Id, A.F.C.

200

A $\text{♩} = 46$

Ci - ne n-a - u - da cu - ru - na, Să n-a - jun - gă —

Bv

săp - tă - mâ - na — Săp - tă - mâ - na Paș - ti - lo - ră .

var. sf. II

1. Vi - ne - rea ru -

mg. 1000 j, A.F.C.

201
„Cântecul cununii”

A Poco rubato $\text{♩} = 44$

Ci - ne n-a - u - da cu - ru - na, Să n-a - jun - gă —

Bv

săp - tă - mâ - na; Săp - tă - mâ - na Paș - ti - lo - ru

var. sf. II

1. Vi - ne -

fg. 13277 a

202

A Poco rubato $\text{♩} = 50$

Ci - ne n-a - u - da cu - ru - na, Să n-a -

Bv

jun - gă săp - tă - mâ - na, Săp - tă - mâ - na Paș - ti - lo - ră

var. sf. II

1. Ci (text neclar)

mg. 686 m, A.F.C.

A $\text{♩} = 74$

B

C

D

var. sf. II.

III.

cas - tra - fân -

mg. 310 m, A.F.C.

Poco rubato $\text{♩} = 74$

B1

A3

Av1

Bv2 poco accel.

rit.

Av2 $\text{♩} = 86$

Av3 rit. $\text{♩} = 52$

Av2c a tempo (86)

poco rit

Av4 a tempo

Av5

Bv3c

Av6

Av7c $\text{♩} = \text{cca } 48$

Bv4c $\text{♩} = 74$

Frunză ver - de de a - lu - nă, Hai cu a - pă la cu - ru - nă.

Cu - ru - na tră - bă u - da - tă Și fa - ta tră - bă mă - ri - ta - tă.

Și cu - ru - na s-o u - dă - mu Și fa - ta s-o mă - ri - tă - mu.

și Frun - ză ver - de cas - tra - ve - te, Hai cu a - pă că ni - i se - te.

Ce ca - să - i a(h)a - sta ca - să? Că nici a - pă nu ni - o da - tu

O' fân - tă - ni - le - o' se ca', mă O' șa - mi - nii s-o' cul - ca - tu?

Șa - mi - nii s-o' cul - ca - tu?

TIP V

Subtip 1

205

mg. 2830 II a

„ Cântecul cununii ”

A 1. $\text{♩} = 70$ 2. 6. 8. 11. 13. 16. B 4.

Ră - măi - hol - dă - să - nă - țoa - să - Ră - măi - hol - dă -

3. 5. 7. 9. 10. 12. 14. 15. 17. var. sf. II III. IV. 5. 6. 7. 8.

să - țoa - să. de - nam dat

V. VI. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17.

ca 3 ca 3 ca 2 ca 3 ca 2 ca 3 ca 3 ca 2 ca 3

206

mg. 2830 I q

A Rubato $\text{♩} \approx 86$ 2. 3. 6. 8. 10. 12. 19. B 4. 7. 11. 13. 14. 18. 20. 21. 5. 9. 12.

Hăi nam și dăi nam cu - nu - nă, Hei nam

15. 16. 3. var. sf. II III. 1. 2. 3. 4. 5. 6. V.

și - dăi - nam cu - nu - nă. - dă să - - să

VII. IX. X. XI. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15.

ca ca 2 ca 3 ca 2 ca 4 și - na - lu ver -

XII XIII XIV 16. 17. 18. 19. 20. 21.

ca 2 ca 4 ca 2 ca 4 ca 4

di

207

mg. 2830 I p

„ Când aduce cununa de la hotar ”

A Rubato $\text{♩} \approx 86$ 1. 4. 2. 6. 3. B 5.

Cu - nu - na di grâu cu - ra - tu, Ei nam

7. *var. sf. II* *III.*

si — dai — nam — cu — nu — na. Ră — vo — ie — bu — ra —

4. *IV.* 5. 6. 7. U, hu, hu, hu, hu, hu, hu, hu, hu, hu, hu, hu, hu !

208

3513, F.A

A B

Hai — da, să — m — ple — tim — cu — nu — nă, Să ne fa — cem vo — ie bu — nă.

Subtip 2
209

mg. 237 e

Poco rubato $\text{♩} = 74$

A B3

Frun — ză ver — de — de — a — lu — nă, Frun — ză ver — de — de — a — lu — nă.

var. sf. II

1. 2. 3.

la cu — nu — nă, Hai — cu a — pă la — cu — nu — nă.

210

mg. 32 / r 21, A.C.B.

A B $\text{♩} = 56$

1. 2. 3. 4. 3.

Hai — dați fe — te, d — am — pre — u — nă, Ca să — m — ple — tim o — cu — nu — nă.

var. sf. II. *III.*

1. 2. 3. 4.

Nu — le —

211

mg. 2830 II e

1. 2. 3. 1.

Hei nam și — dai — nam cu — nu — na,

B

Hei — nam și — dai — nam — cu - nu - nă.

var. sf. II. III.

n. duci curți pă - rinți

211 bis

3 512, F.A.

A Rubato

Ră - măi hol - dă, — să - nă - toa - să, — a, Cu - nu - na du - cem — a - ca-să.

Subtip 3 212

F.M.B.

A Maestoso

Bu - cu - ră - te, — gaz - dă bu - nă, Că ți-a-du-cem o cu - nu - nă.

Av Bv

Hei, nam și — dai - nam cu - nu - na, Hei și — dai - nam cu - nu - na.

I.I.G.

213

A Andante

Bu - cu - ră - te, gaz - dă bu - nă, Hai, n'am și — dai - nam cu - nu - na,

Bv

Că-ți c - du - cem o cu - nu - nă, Hai n'am — și — dai - nam cu - nu - na.

TIP VI Subtip 1 214

fg. 880 b

A Poco rubato ♩ = 110

Frun - ză ver - de — de a - lu - nă A - dă a - pă — la cu - ru-nă.

var. sf. II.

-ru - u -

fg. 8028 b

A Poco rubato $\text{♩} = 68$

1. 2. 3. Av 4. 3

Frun-ză ver-de de a - lu - nă, Frun-ză ver-de de a - lu - nă,

B S 3 var. sf. II 1. 2. 3.

A - dă a - pă la cu - ru - nă. cu - tră - bă u - da - tă

4. 5.

Cu - ru - na tre - bă u - da - tă zo' fa - ta mă - ri - ta - tă.

216

fg. 7193 a

„A cununii”

A Poco rubato $\text{♩} = 84$

1. 2. 3. B

și, Frun - ză ver - de de a - lu - nă, A - dă a - pă

var. sf. II. 1. 2. III. 2.

la - cu - nu - nă. păi, - dă cu - nu - na săp - ră - mă -

217

C.F.M.C.

A Rar și solemn $\text{♩} = 52$ B

Foa - ie ver - de de a - lu - nă A - dă a - pă la cu - ru - nă.

218

mg. 2252 II a

A Poco rubato $\text{♩} = 104$ B 3. 6. 2. 7. 5.

Foa - ie ver - de de a - lu - nă, A - dă a - pă la cu - nu - nă, îi.

var. sf. II 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.

zi - ra - da

219

fg. 11356 c

A Poco rubato $\text{♩} = 58$ B 2. 7. 3. 5.

Frun - ză ver - de de a - lu - nă A - dă a - pă

var. sf. II.

la cu - nu - na - ve - A - dă a - - ve -

A - dă a - U, hu, hu, hu, hu, hu. stă - cu - ie bu - nă

Că noi vi - nim cu cu - nu - nă pân - - pă - noi U, hu, hu, hu, hu, hu, hu.

mg. 312 I i, A.F.C.

220

A Poco rubato $\text{♩} = 60$

Frun - ză ver - de de a - lu - nă,

Frun - ză ver - de de a - lu - nă

var. sf. II III IV V VI
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. co 5

mg. 2873 II a

221

A Poco rubato $\text{♩} = 76$

Frun - ză ver - de de a - lu - nă, A - dă

a - pă la cu - nu - na

var. sf. II III
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. co 2 co 4

de u - dă - jun

mg. 312 k A.F.C.

222

A $\text{♩} = 54$

Frun - ză ver - de de a - lu - nă, Frun - ză ver - de de a - lu - nă

Frun - ză ver - de de a - lu - nă

mg. 2873 II e

A Poco rubato $\text{♩} = 48$

5,7,9,12,16. B $\text{♩} = 58$

Frun - ză ver - de de a - lu - nă A - dă

2. 17. 3. 8. 13. 18. var. sf. II. 1. 2. 3.

a - pă la cu - nu - nă - ve - a - U, hu, hu, hu, hu.

III. 4. 5. IV. 6. 7. 8. V. 9. VII. 10. 11. 12. 13. VIII. 14.

- na - Tă - - ce - - cat

15. 16. 17. 18.

ea 11. ea 5. ea 2. ea 3.

224

mg. 2873 II d

„Cântarea cununii”

A Poco rubato $\text{♩} = 52$

1.5. 4.6. 2. B

Frun - ză ver - de de a - lu - nă A - dă

a - pă la cu - nu - nă. - ză - ve - te U, hu, hu, hu.

var. sf. II. 1. 2. 3.

III. 4. IV. 5. 6. 7.

- je bu - nă - pă - rat

Subtip 2
225

B.B. 1911

A Largo

(nu are textul scris)

B

225 bis

ms. A I.E.F.B.

A B

Frun - ză ver - de de a - lu - nă A - dă a - pă la cu - nu - nă.

B. B. 1911,

A $\text{♩} = 104$

Fiti — stă — pân — cu — ă vo — ie — bu — nă

B

Fiti — stă — pân — cu — ă vo — ie bu — nă

Av

Că — noi — fi-a — du — cem — cu — nu — nă,

Bv

Că — noi — fi-a — du — cem cu — nu — nă.

227

F. A

„A cununii”

A

Ci — ne — du — ce cu — nu — na — Ci — ne — du — ce cu — nu — na

Av

B

Ță — iej Dum — ne — zău mâ — na Ță — iej Dum — ne — zău mâ — na.

Bv

Subtip 3
228

mg. 2 F / 200, Z.D.

A $\text{♩} = 50$

Noi me — rem pă drum de pia — tră Di — la — hol — da se — ce — ra — tă.

B

229

mg. 10 F / 1356, Z.D.

A $\text{♩} = 83$

și Ci — ne n-a u — da cu — ru — na Să n-a — jun — gă săp — tă mâ — na.

B

230

mg. 13 F / 1708, Z.D.

A $\text{♩} = 63$

De u — de cu — ru — na vi — ne, Ța — ri — na goa — lă — ră — mâ — ne.

B

mg. 11 F / 1684 Z.D.

231

A $\text{♩} = 66$ B

Frun-ză ver-de mă-tră-gu-nă, A-dă a-pă la cu-ru-nă.

mg. 7 F / 917 Z.D.

232

A $\text{♩} = 63$ B

De un-de cu-nu-na vi-ne, și, Ta-ri-na-n-treă-gă ră-mă-ne.

mg. 9 F / 1206 Z.D.

233

A $\text{♩} = 66$ B

As-ta-i ho-ra cu-ru-nii Da'-s-a-le-je ci-ne-o hi.

mg. 10 F / 1418 Z.D.

234

A $\text{♩} = 66$ B

Frun-ză ver-de de a-lu-nă și A-dă a-pă la cu-ru-nă A-dă a-pă la cu-ru-nă.

Subtip 4

235

„Cununa”

fg. 7207 a

A Rubato $\text{♩} \sim 76$ B

Deschi-de, doamă, poartă, m, Că vi-nim cu cu-nu-na. Cu-nu-na tre-be u-da-tă, Cu pă-lin-că și cu a-pă, m, Cu-nu-na tre-be stro-pi-tă, Hai, la, la, la, la, la. Cu a-pă și cu pă-lin-că, Cu a-pă și cu pă-lin-că.

St. II Poco rubato $\text{♩} = 76$

St. III

Subtip 5 236

mg. 5197 a

„Cântecul cununii”

Poco rubato ♩ = 84

A

n, Doam - ne, Dè u - n'è cu - nu - na plea - că, n.

B

Doam - ne Ră - mă - ne fa - ri - na - n - trea - gă. n.

var. st III

1. 2. 3. 4. 3.

-cest pă - Da ta - ri -

TIP VII

237

mg. 2926 I b

♩ = 108

2 4

Frun-ză ver-de de a - lu - nă,
Haj cu a - pă la cu - nu - nă.
Cu - nu - na tre-be u - da - tă
Fa - ta tre-be mă - ri - ta - tă.
U, iu, iu, iu, iu,

238

mg. 2873 II h

♩ = 86

2 4

Frun-ză ver-de de a - lu - nă,
Haj cu a - pă la cu - nu - nă.
Frun-ză ver-de cras-tra-ve-te
U - dă fa - ta, măi bă - ie - te.
Hu, iu, iu, iu.

239

mg. 2873 II i

„La peană”

♩ = 114

2 4

Frun-ză ver-de de a - lu - nă,
Pea-na noas-tră ce - re vin,
Ce - re vin, ce - re vi - nars,
Că de nu, a - ici v-o las.
Și de nu, v-o pui în poar-tă,
Dè vă ră - de lu - mea toa - tă.
U, iu, iu, iu, iu.

240

fg. 7954 c

♩ = 162

2 4

Doam-nă, di - pă lu - ta ta
Ieși și u - dă cu - nu - na.
N-or u - dat cu - ru - ni - le
L'-or să - cat fân-tă - ni - le.
iu, iu, iu, iu, iu.

241

mg. 2724 I e .. La pământ de grâu "

Frun-ză ver-de și u-na,
 N-a-re ci-ne n-e u-da,
 Că fe-te-le-s du-se-n girt
 Și n-au a-pă nici un pchic,
 Ni' cât să clă-tări un blid,
 U! la ga-lă ne-spă-la-tă
 Și cu-nu-nă ne-u-da-tă.
 U, iu, iu, iu, iu, iu.

U, hu, hu, hu, hu.

243

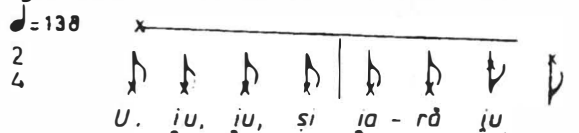
fg. 11621 c

Hai, Hai-da să ne ve-să-lim,
 S-a-vem grâu în ma-ga-zin
 Hai, hai, hai și ia-răș hai!

St. II 1. dra-gă
 2. n'ia-gră
 St. III 3. ca 1 și 2
 4. pgar-tă.
 5. Ho, ho, hop și iară hop!

242

mg. 2830 II i .. Descântec la cununa holzii "

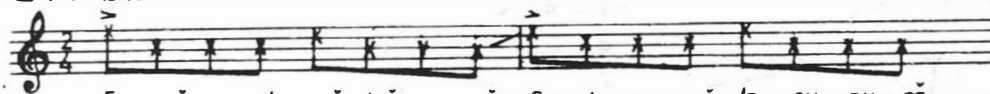
Foa-je ver-de cea de brad,
 C-a-cu' hol-dă v-am gă-tat.
 Foa-je ver-de de a-lu-nă
 Și ne-am-ple-tit o cu-nu-nă,
 Îm-ple-ti-tă-n vo-je bu-nă.
 U, iu, iu, și iu, iu, iu.

Foa-je ver-de de a-lu-nă

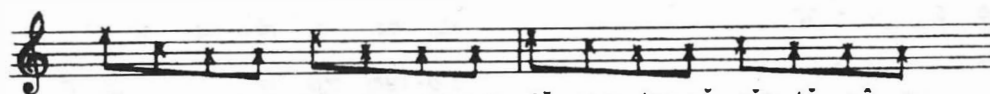
244

fg. 5747 c .. Discânticu' cununii "

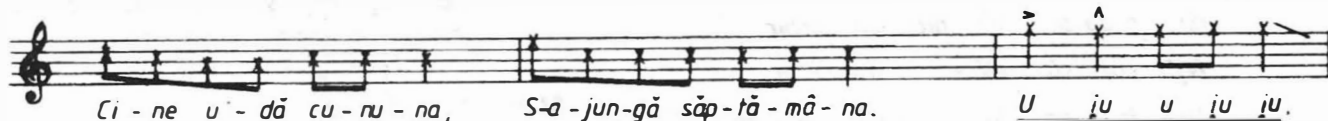
1. Frun-ză ver-di mă-tră-gu-nă,
 Scya-tiți a-pă la co-ru-nă.
 Ci-ni n-a u-da cu-nu-na
 Să n-a-jun-gă săp-tă-mă-na.
 Ci-ni-a u-da cu-ru-na,
 S-a-jun-gă săp-tă-mă-na.
 U, iu, iu, iu, iu, iu, u, u

Frun-ză ver-de mă-tră-gu-nă, Scoa-te a - pă la cu - nu - nă,

Ci - ne n-a u - da cu - nu - na, Să n-a-jun-gă săp-tă - mâ - na.

Ci - ne u - dă cu - nu - na, S-a-jun-gă săp-tă - mâ - na.

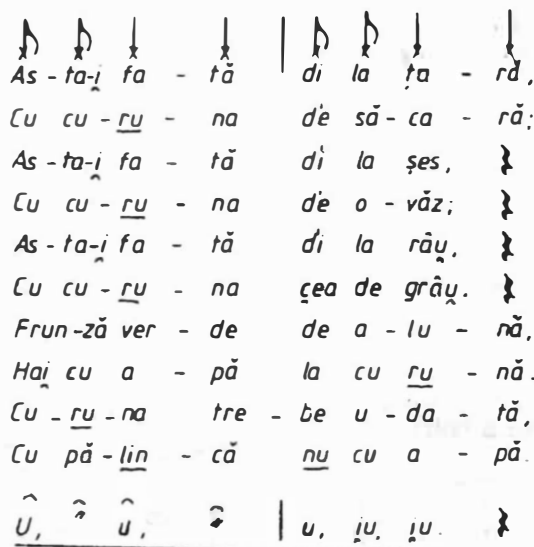
U iu u iu iu.

245

mq. 2230 1 g A.C.C.

♩ = 138

3/4

245 bis

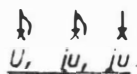
mq. 5197 a

♩ = 90

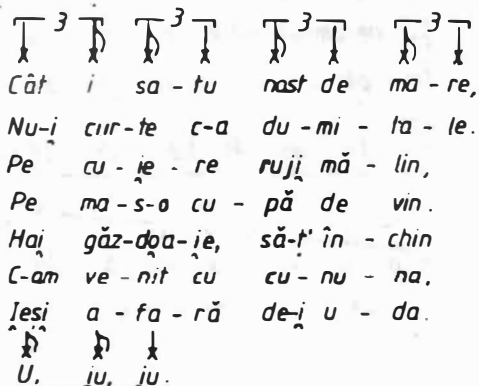
2/4

II

III.

GRUPA B
Subgrupa B I

246

fg. 2400 b.

Poco rubato ♩ = 80

Mă - tu - răz' gaz - dă, su - ra - re, Că - Ța - du - cem cu - nu - na - re.

var. sf. II

- dă co - su' Că - e Di un - de cu - nu - na plea - că. - de

247

mg. 2726 I d.

"La peana de grâu"

A3 Poco rubato ♩ = 61

m, Dra - ga mea hol - Ț, - dă de gră - u,

B

leu la fi - nă cu drag vi - u.

var. sf. II

- fu de vin Țâr - ni - la lea In

248

mg. 525 a. A.F.C.

♩ = 76

Avii

Ț, Noi - me - rem pă drum de pia - Ță, Ț De - la hol - dă se - ce - ra - Ță Ț,

St. II

Țe - ti le - o' se - ce - ra - tu ȚȚ, Fe - ti - le - o'

St. II

să - ce - ra - tu n, Și fi - Țio - ri o' le - ga - Țo' Ț,

var. sf. III

Ver - de ru - na A - pi, că, n - a u - Ț,

Ț

jun - gă săp - Ță

mg. 1006 g, A.F.C.

Avii Rubato $\text{♩} = 86$

1. 5. 8. 13. 2. 3. 9. 14. 3. 10. 6. 11. 3.

n. Noi ve - nim din - drum de par - te, Noi ve - nim din -

15. 7. 4. 12. 16. var. sf. II 1. 2. 3. 3. 5. 4. 5.

drum de - par - te, *ii*, - de se - ce - ra - te *ii* - ra -

III 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11.

Hol - *i*, te - le *ii*, Le - o fe - le *i*, Le - o să - ce - rat

V 12. 13. 14. 15. 16.

- le le - o le - gat - cat.

250

fg. 4981 c

A1 Poco rubato $\text{♩} = 110$

1. 5. 7. 9. 3. 2. 4. 6. 8. 10.

Frun - ză ver - de de a - lu - nă, Frun - ză ver - de de a - lu - nă,

var. sf. II 1. 2. III 3. IV 4. 5. 6.

cu - nu - nă, Hai cu a - pă cu - - da - pe - a - nă

VI 7. VII 8. 9. 10.

mă - na ni - le - ni -

251

mg. 166 I, A.F.C.

Rubato $\text{♩} = 116$

A3 3. 3. 3. 3. 3. 3. 3. 3.

Mân - dră - i ho - rea se - ce - rii, dea! nai na la! la.

B 3. 3. 3. 3. 3. 3. 3. 3.

Ai la la la la, *ii*, Co - lea când *ii* vre - mea *iei* măi (completare)

Av2 3. 3. 3. 3. 3. 3. 3. 3.

Co - lea când *ii* vre - mea *iei* da ra ra ra la! la ai la la la *ii* la, m.

Sf. II A3

Av3

Ci - ne n-a u - dat cu - nu - na, ăi, Ci - ne n-a u - dat cu - nu - na,

B1

var. sf III

Ba, i - s-ar us - (îs)ca — si mâ - na. m, #0 o-a u - dat, ă - ne - lai

252

mg. 2010 g, A.F.C.

A Poco rubato ♩ = 63

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.

ă, Mân - dră-i ho - rea — se - ce - rii, măi, ă Mân - dră-i ho - rea —

5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.

să - ce - rii, măi, Hai, lai, lai, lai, ei, li, lai, la.

var. sf. II.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.

cân-du-i jei - le jei lai co - lai

253

mq. 5212 II / 34 I.E.F.

A₃ Poco rubato ♩ = 80

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

e. Noi vi - nim pă drum de pia - tră, în, Di la hol - dă

se - ce - ra - tă, Di la hol-dă să - ce - ra-tă.

var. sf. II

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

- re - - ti - le - măi - ie

- ce - ra - Si le -

254

mg. 1751 g. A.F.C.

A3 Poco rubato ♩ = 70

Ci - ne n-a u - dat cu - nu - na, Să n-a - jun-gă săp - tă - mâ - na. 1.

Av1 var. sf. II

Să n-a-jun-gă _____ săp - tă - mâ - na. Paș - ti - - sa - le - lor

-le - lor a - pă cu -dă cur - tea.

-du - -nu - na.

255

mg. 3097 / 47 Z.D.

A3 Bvii

Des-chi - de gaz - dă poar-ta, Că noi ț-am gă - tat hol - da,

Bv1

Că noi ț-am gă - tat hol - da.

256

mg. 529 a A F.C.

Bv Rubato $\text{♩} \approx 76$ C St. II A3

Ta - ie se - ce - ruj - ca me În Hol - dă ca Du - nă - re, Că ți-o mărshi -

ru de re! n, Da n-a tre-ce ni-că o lu - nă, Pă - nă ți-a me - re de bu - nă.

Sf. III

Ci - ne n-a - u - da cu - ru - na, m, Să n-a - jun - gă săp - tă - mâ - na,

var. sf. IV

Să n-a - jun - gă săp - tă - mâ - na poar - ta noi -

257

mg. 3107 / 48 T.M.H.

A3 Sostenuito $\text{♩} = 64$ B1

Noi me - rem pă drum de chia - tră, Noi me - rem pă -

C1

drum de chia - tră De la hol - dă se - ce - ra - tă.

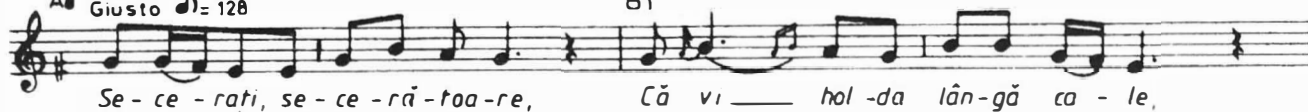
258

mg. 2461 / 44 A.C.C.

„Hora secerii”

A4 Giusto $\text{♩} = 128$

B1

259

mg. 13 F / 1708 Z.D.

A4 $\text{♩} = 86$

260

mg. 2315 I r A.F.C.

A4

B VII

C1

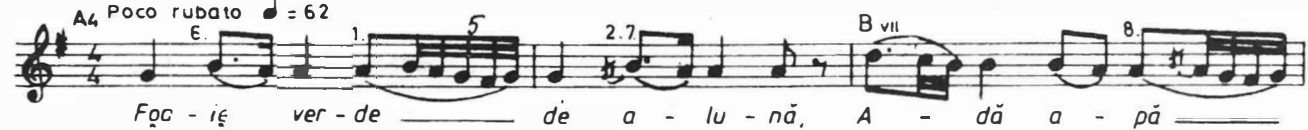

261

mg. 2932 I b

A4 Poco rubato $\text{♩} = 62$

B VII

var. sf II

zo - ri -

262

mg. 314 g, A.F.C.

A5(4-3) Rubato $\text{♩} = 88$

i, D'i un-de cu-nu-na plea - că, i, D'i un-dé cu - nu - na
plea - că, Ră - mâ - ne - ța - ri-na-n-treă-gă.
-rat le - -tu ca 2 ca 3

263

mg. 373 II 11 A.F.C.

A5(4-3) Rubato $\text{♩} = 86$

De un - de cu - nu - na vi - ne Șap-te-zăci de ca - ră
pli - ne. De un - de cu - nu - na plea - că Șap -

264

mg. 467 a

A5(4-3) Rubato $\text{♩} \approx 88$

De un - de cu - nu - na plea - că, m,
De un - de cu - nu - na plea - că
Ră - mâ - ne - ța - ri - na-n-treă-gă. m,
-na - ne cu - nu - îi - ce - tu - de-am -te

265

mg. 3103 T.M.H.

Avii $\text{♩} = 116$

Se - ce - rați, se - ce - ră - toa - re. Că vi hol - da

C1

lân - gă ca - le, Că vi hol - da lân - gă ca - le.

266

mg. 8 F / 1075 Z.D.

Avii *Parlando rubato* $\text{♩} = 175$

Noi me - rem pă drum de — pta - tră, Noi me - rem pă

C1

drum de — pta - tră Di la hol - dă — se - ce - ra - tă.

267

mg. 901 b, A.F.C.

Avii *Rubato* $\text{♩} \approx 58$

De un - de cu - nu na vi - ne, și.

B4-3

Ră - mâ - ne ta - ri - na pli - nă, și.

C1

Ră - mâ - ne ta - ri - na pli - nă, n.

var. st. II

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.

plea - na-n - Mă - su - că-ți - du -

268

man. nr. 265 D.P.

„A cununii”

A1 *Lento*

De un - de cu - nu - na — plea - că Ră - mâ - ne ta - ri - na-n - trea-gă

Bvii

Bvi

Lea lea la lea la la la lea lea la lea lea la la

mg. 2534 c

„Cântecul cununii ”

A1 $\text{♩} = 40$ 1.6.12 3 7 2.8.13 18 3.14.4.9.15 5 16.

Hol - dă mân - dră nî-o ra - dit, Cu - nu - nă ne-am îm - ple - tit;

Av1 20. 3 10. 21. 11.22. Bv1 23.

Cu - nu - nă d'e mân - dre flori, Strân-să de să - ce - ră - tori.

var sf. II 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10, 11. 12. 13. 14. 15. 16.

-ră ia - ră s-a - vem - ni - ța

17. 18. 19. 20. 21. 22. 23.

zo - ri -

270

„A cununii ”

FA mans. I.E.F.

A1 Lento rubato Bv8

Frun - ză ver - de de a - lu - nă, Hai cu a - pă la cu - nu - nă,

Bv11 C1

Hai cu a - pă la cu - nu - nă, Hai cu a - pă la cu - nu - nă.

271

mg. 132 k A F.C.

A4 Rubato $\text{♩} \approx 158$ B3

ai, di, De un - de cu - ru - na vi - ne, De un - de cu - ru - na vi - ne,

Bv1 C1

Al - tă hol - dă nu ră - mă - ne, Al - tă hol - dă nu ră - mă - ne.

var sf. II 1. 2. 3. 4.

fa - ri - na sea - că - că - ri - na

mg. 131 b, A.F.C.

A4 Poco rubato $\text{♩} = 63$ B3

6. 7. 14. 8. 9. 15.

D'e un - de cu - ru - na vi - ne, D'e un - de cu - ru - na vi - ne,

Bv1 1. 10. 2. 11. 16. C1 3. 4. 5. 13.

Al - tă hol - dă nu ră - mâ - ne Al - tă hol - dă nu ră - mâ - ne.

var. sf. II 1. 2. 3. 4. 5. 6. III 7. 8. 9.

în - car - ca - în - car - O - le - rat - le -

10. 11. 12. 13. IV. 14. 15. 16. 17.

ca 1 ca 2 ca 7 ca 9 ca 12

Și o le - ro - șu

273

fg. 8955 b

A4 $\text{♩} = 78$ B3

1. 2.

A - dă a - pă la cu - ru - nă, A - dă a - pă la cu - ru - nă,

C3 Bv1

Ci - ne n-o u - da cu - nu - na Să n-a - jun - gă - săp - tă - mă - na

var. sf. II 1. III. 2.

- tra - ve - fe - se - los

274

mg. 2 313 II j, A.F.C.

A1 $\text{♩} = 84$ B1

1. 2. 3. 4. 5. 3.

Naj am fost - la se - ce - ra - tu - La hol - dă - de - grău cu ra - tu,

C2 9. 6. D1 7. 8. var. sf. II 1. 2. 3.

Hol - dă ca pă - re - ti - le, O' se - ce - rat fe - ti - le - fi - le

4. 5. 6. 7. 8. 9. 3.

- cio - rii - ga - tu Cu - vin ro - șu stre - cu - rat. Cu pi - tă de grău cu - rat.

275

„Horea holdii ”

fg. 5747 b

A4 Rubato ♩ = 52

Hai - da, le - li, la se - ce - ră, Hai, că la - să - mă - n - c - o ță - ră,

La - să - mă să dorm - o - ță - ră, ai, că, Io - am - fos' - la - se - ce - rat.

ai, că, S-a mea par - re o am gă - ta - tu.

276

mg. 2873 I I

Hu, hu, hu, hu, hu, hu, hu!

A5-4 Rubato ♩ = 88

Foa-ie ver - de de a - lu - nă, Foa-ie ver - de de a - lu - nă,

A - dă a - pă la cu - nu - nă, A - dă a - pă la cu - nu - nă.

U, hu, hu, hu, hu, hu, hu, hu!

cas - pă Nu su - Nu

277

mg. 313 b A.F.C.

Poco rubato ♩ = 84

Frun-ză ver-de de a - lu - nă, Frun - ză ver-de de a - lu - nă,

A - dă a - pă la cu - nu - nă, A - dă a - pă la cu - nu - nă

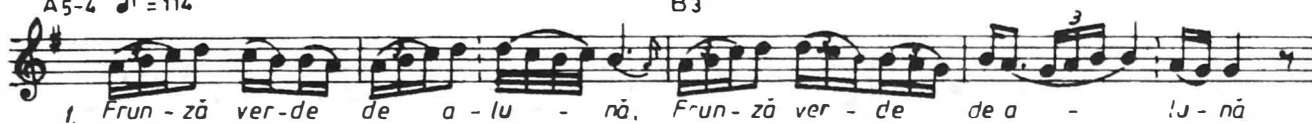
Frun - cras - ta - ve - te cras - pă mi-i

Ci - - tă -

mg. 1379 b, B.B.

A5-4 ♩ = 114

B3

C5-2.

D1

♩ = 112

mg. 2314 I t A.F.C.

A5-4 Rubato ♩ = 86

var. st. II.

Și-a - dra - Și-a - tun - ce lu - me dra - gă
Cân' se - cer și Când și ba - de n, lea - gă

280

F.C.

A5 ♩ = 58 B1

Noi ve - nim pe drum de pia - tră, De la hol - dă se - ce - ra - tă
C1 D4
Or se - ce - rat fe - te - le, Mai 'na - poi ne - ves - te - le,
E1
Mai 'na - poi ne - ve - ste - le.

Subgrupa B II

281

1366 c. B.B.

♩ = 144

1. Dra - ga mea hol - dă de de gră - yu 2. Cum mă scol la
fi - né vi - yu 3. Da la c'e - ie d'e se - ca - ră
4. Nu mă duc pâ - nă d'e sa - ră
5. Da la c'e - ie d'e o - vă - zu

1969 a. B.B.

$\text{♩} = 236$

Cân - tă-mi ho - ra să - ce - rie! — mări.

Că — cu-a - ce - ie poți — tra - i — mări

283

1968 d, B.B.

$\text{♩} = 360$

Dar — În — tră — că — te ho — re — sunt — mări —

Ca — re-mi — ză — ci, ba — de, — să-ți — cân — tuă

284

Disc 536 d

Rubato $\text{♩} = 72$

Pe mă - run' — să - ce - riă — dra - gă, — ăi.

Io — să - ție și — ba — dia — lia — gă.

St II
Pe mă - runt — să - ce - ră — bu - nă, — ăi.

Io — să - cer, ba — dia — a — du - nă.

285

37 i, B.B.

Să - pă sa - pă sa - pa me - le, Să - pă, sa - pă sa - pa me - le

Le - le, hai nă - nu — fa me - le.

Rubato

Mân-dro, de - la se - ce - ra - tu Mân - dro, de - la
se ce - rat Tot cu vor - be. m-ai pur - ta - tu

286 bis

CFM C.

Largo rubato

Ba-de, de - la se - ce - rat, Ba-de, de - la se - ce - rat,
Tot cu vor - ba m-ai pur - tat.

287

„Horea nevestelor”

fg. 5747 c

Molto rubato ♩ = 60

ai, că, Dra-gu - mni-i la se - ce - ra - tu,
ai, Ba, că mi-i ba - de la le - gat, măi,
ai, că, Io se - cer și(m) ba - de li - g.

288

„Horea secerii”

mg. 2987 II b

Rubato ♩ = 207

ai, Și t'e fă - gră - u - le, bun, măi,
Și t'e - faci - gră - u - le, bun, măi
ai Cu t'i - n'e mân - dră - (text neclar) măi.

mg. 1903 A.F.C.

Rubato ♩ = 100

n, Dra-gu mi-i la se-ce-ra-tu, m, Dra-gu mi-i la
se-ce-ra-tu, Când îi ba-dea la le-ga-tu
var. sf. II
Ca pă-re-ře-le m, D se-ce-rat
-te-le m, Fe-

290

mg. 2830 I k

Poco rubato ♩ = 76

Dra-ga mea hol-dă de-grău, Dra-ga mea hol-dă de-grău, îi,
Cum mă scol, la ti-ne-viu, n, Dar ho-văz
ho-tu' de o-tăt -ni-os

291

„Hora secerii”

mg. 1459 / 77, T.M.B.

Parlando rubato ♩

Poa-te fi i ni-ma-n-trea-gă
Poa-te fi i ni-ma-n-trea-gă (i-ai-) i
Io se-cer ba-ă-di-fa lea-gă (-i-) i

1. Pă - nă-i soa - re pă - ră - zoa - re Pă - nă-i
soa - re pă ră - zoa - re Drac' a - u - de ho - ri toa - rie;
2. ă Da - că soa - ri - le sfin - țes - te ă Da - că soa - ri -
le sfin - țes - te Tă - rea măr - ga măr - gă - ieș - te.

293

mg. 1953 Ie. A.F.C.

Poco rubato $\text{♩} = 138$ 2. poco rit. a tempo 3. d.
n, Ta - ie, ta - ie, pă trei pa - ie, Ta - ie, ta - ie pă tri pa - ie,
Pă - nă sa - r'o'i fa - cî - o cla - ie. n, Ta - pă da, pă trei
ra a - i fa - cî - o cru - ce Pă - nă sa - r'o - i. da, fa - cî - o cru - ce

294

mg. 1010 45 T.M.B.

„Hora săpării”

Parlando rubato $\text{♩} = 176$
Du - te, soa - re la sfin - țâ - tu
Du - te, soa - re, la sfin - țâ - tu
Că dă mult ai ră - să - ri - tu.

mg. 2022 I a, A.F.C.

Rit.ato ♩ = 108

a, Din - tre câ - te na - re sunt, mă, Dîn - tre câ - te

ho - re sunt, măi, Ua - na mai mân - dră - i, da - na, măi, (text neclar)

var sf. II

296

mg. 1952 I o, A.F.C.

Poco rubato ♩ = 66

Pă mă - runchi să - ce - re' me, Că ța m, măs hi - ru de

re, mă, da, Nu - mai co - lea păs - te - a lu - nă.

var. sf. II

lu - nă (text neclar) A - plă - mân - dra -

III

297

„Horea secerii”

disc 393 II a

Rubato ♩ = 174

Să - ce - ru - i - ca mea nu ta - ie, n, Să - ce - ru - i - ca mea

nu ta - ie Că - pă - ta - uă ie bă - ta - ie, n,

var. sf. II

- tă - - siț s - a mâ - na - nu - ț - am cu to -

III

298

„A seceratului”

mg. 2391 j

Rubato ♩ = 82

n, Dra - gu mi - i a să - ce - ra, măi, m, Dra - gu mi - i a

sã - ce - ro — mõi, î, (î) Nî - tr-o — hal - dă cu ba - dă, — mõi.

var. sf. II
iel o n, dar, Hai, bă - sã — o -

299

mg. 1865 I a, A.F.C.

Poco rubato ♩ = 60

î, Sã - ce - ra - o - aș, sã - ce - ra, mõi, — î,

Sã - ce - ra - o - aș, sã - ce - ra, mõi,

♩ = 76

Pă - căs - tă la — Că - la cea, — mõi, î,

Cu ba - dea fu - cii gu - ra, — mõi,

Cu — ba - dea fu - cii gu - ra - re.

300

mg. 9 F / 1238 Z.D.

Parlando rubato ♩ = 184

Dra - gu mi - i la se - ce - rat, — mõi,

Dra - gu mi - i la se - ce - rat, — mõi,

Când îi ba - dea la le - gat, — mõi.

301

mg. 6 F / 806, Z.D.

Parlando rubato ♩ = 100

Dra - gu mi-i la se - ce rat, —

Dra - gu mni la se - ce rat, măi, —

Cân - du-i ba - dea la le gat

302

mg. 8 F / 1149 Z.D.

Parlando rubato ♩ = 162

Pă mă - nunchi se - ce - re dra - gă,

Pă mă - nunchi se - ce - re dra - gă,

Io se - cer si ba - dea lea - gă.

303

mg. 10 F / 1410 Z.D.

Parlando rubato ♩ = 184

Pă mă - nunchi, se - ce - re dra - gă,

Pe mă - nunchi se - ce - re dra - gă ei,

Io se - cer si ba - dea lea - gă

304

mg. 13 F / 1730 Z.D.

Parlando rubato ♩ = 252

Ai, na, na, na, na, na, na,

Dra - gu mni pă - mân - tu' lat, măi,

305

mg. 11 F / 1697 Z.D.

Pariando rubato $\text{♩} = 240$

306

mg. 554 c

Largo $\text{♩} = 46$ poco rubato

307

manus. 36 D.P.

„La sapă”

308

fg 4806 a

♩ = 186

Azi îi cla - că, măi - ne-î cla - că, Șaz' îi cla - că măi - ni-î cla - că,
Nu - ma' ză - le - le să trea - că, Tra la la la la la la.

309

mg. 2252 II a

♩ = 76

Se - ce-rați, se-ce - ră - toa - re, Se - ce-rați - se-ce - ră - toa - re,
Nu cu o - chii du - pă soa - re, hai, hai, Nu cu o - chii
var. sf. II
du - pă — soa - re.

310

mg 1944 II I, A.F.C.

Poco rubato ♩ = 69

Se - ce-rați, se-ce - ră - toa - re,
Se - ce-rați, se-ce - ră - toa - re, n.
Nu — cu o - chii du - pă soa - re hai, — hai, —
Nu cu o - chii du - pă soa - re.
var. sf. II
- tori —

311

mg. 2572 n

Rubato $\text{♩} = 96$

Foa - ie - ver - de de muș - ca - tă, n, Ga - tă - te, pos -
 ta - ră la - tă, n, Că te - as - teap - tă ce - ia - la - lă - tă
 Și mai lun - gă și mai la - tă, mai, n, fi - ne

312

fg 86 b

Poco rubato $\text{♩} = 48$

Pe mă - runt, să - ce - ră dra - gă, Pe mă - runt, să - ce -
 ră dra - gă, Io să - cer și ba - dia, a, lea - gă,
 Io se - cer și ba - dia lia - gă.

313

mg. 8 F / 1188 Z.D.

$\text{♩} = 176$

Pă mă - nunchi, se - ce - re dra - gă, Pă mă - nunchi, să - ce - re dra - gă,
 Io se - cer și ba - dea a lea - gă, Io se - cer și ba - dea lea - gă.

314

mg. 1099 / 66 T.M.B.

Parlando rubato $\text{♩} = 276$

Drag mi' va - ra se - ce rând, mai,

Drag mi' va - ra se - ce - rând, mă,'

Pă mân - dru - fa po - lo - nind, măi,'

Pă mân - dru - fa po - lo - nind, măi,'

315

T.M.N.

Parlando rubato ♩ = 116

Fă, Doam-ne, gră-u la noi, măi, și, Fă, Doam-ne, gră-u la noi, a-păi,

Pă - nă-n coar-ni - le la boi, măi, și, Pă-nă-n coar-ni - le la boi,

316

T.M.H.

Parlando rubato ♩ = 182

Dra-gu mi-i la se - ce - rat, măi, Dra-gu mi-i la se - ce - rat, măi,

Când îi ba-dea la le-gat, măi, Când îi ba-dea la le-gat, măi,

317

mg. 304 c., A.F.C.

Allegretto

și Să-ra-cu băr-ba-tu' mîieu, măi, și Să-ra-cu băr-ba-tu' mîieu,

Tă-tă lu-me-o zăs că-i ră-u, măi, Hai, Tă-tă lu-me-o

zis că-i ră-u, Și-ai, lai, lai, lai, la, la, la, la,

mg. 685 f, A.F.C.

Animato ♩ = 120

Dra - gu mîi a se - ce - ra, Dra - gu mîi a se - ce - ra, măi, Do - ru - le, păi,

Da' nu - m' pla - ce - a mă ple - ca, Da nu - m' pla - ce - a mă ple - ca, la, la,

la, la, la, la, la, la, la, la, la, la, la

319

mg. 8 F. / 1089 Z.D.

♩ = 192

Nu - i mai bi - ne — ca la cla - că, — Nu - i mai bi - ne — ca la cla - că —

Ai, nai, nai, nai, nai, mă, lo — o se - cer — si — ba - dea — lea - gă

Na, na, nai, nai, na nai, nai, nai, na

320

mg. 504 a

Rubato

ci, Foa - ie — ver - di și - o muș - ca - tă, ci.

Ga - tă — ti, pos - ta - tă la - tă, ci. Că — te - a - șteap - tă

ce - ia — lal - tă Și mai lun - gă și mai — la - tă, ci

Foa - ie ver - de — de bu - jor. —

mg. 2391 i

Rubato $\text{♩} = \text{cca } 42$

1. ♩ 2. 3. 3. 6. ♩
 n, Ga - tă - te pos - ta - tă la - tă, n.
 4. 5. 6. 3. ♩
 Că pe noi al - ta ni-aș - teap - tă, î, Și mai lun-gă
 7. 8. 3. 7. ♩
 șâ mai la - tă, Nu ca ti - ne-n - con - ju - ra - tă.
 $\text{♩} = 52$ var. 1. 2. 3. 4. ♩
 A - dă mâ - na, măi, răz - vor, măi. Ti - ne mai A - dă mâ - na
 5. 6. 7. 8. ♩
 ma - de ta - re, n, Că de ti - ne mi-i dor ta - re.

322

fg. 11 667 a

„La căpăluit”

$\text{♩} = 190$

3. ♩
 Și-ai - de, hai pos - ta - tă la - tă, da,
 3. ♩
 Că pă noi al - ta ne-a-șteaptă Și mai lun - gă
 3. ♩
 și mai la - tă da, Și ni-e în - cor - nu - ra - tă da,
 3. ♩
 Măi bă - di - tă mult ești hâd măi.

323

manus. 101 D.P.

♩
 De, hai, hai, pos-ta - tă la - tă. În - gus - tă - te și te ga - tă

Că pe noi al - ta ne-aș - teap - tă Și mai lun - gă și mai la - tă
 Și mai lun - gă și mai la - tă.

324

G. B.

Mișcat

Ci - ne-n lu - me s-ar a - fla Ci - ne-n lu - me s-ar a - fla
 Să ne-a - ra - te u - li - ța Să ne-a - ra - te u - li - ța
 Un - de ne sa - de gaz - da Un - de ne sa - de gaz - da
 Bu - nă pla - țăr că pă - ta Bu - nă pla - țăr că pă - ta.

Cântece de nuntă

325 Tip II

fg. 5660 b

„Goea miresii”

Molto rubato ♩ = 56

Mi - rea - să cu - nu - na - ta,
 var. sf. II
 mă nân - țel

326 Tip III

mg. 506 c

„Cântecul miresii”

Poco rubato ♩ = 60

Scăn - țe - iuț în n, cor - nu' me - sii,
 Mân - dru plâng o - chii mi - re - sii.

327 Tip IV

fg. 2429 a

♩ = 66

Di tri ori pi du - pă ma - să, Să scoa - tem ru - ja din ca - să,
 Să ro - ȝas - că bi - ni - ȝie, Ca va - ra al - bi - ni - le.

mg. 398 / 7g, A.F.C.

$\text{♩} = 36$

Ie-ți mi - rea - să zi - șa bu - nă, Ie-ți mi - rea - să zi - șa bu - nă,

Di la — fir — de — mă - tră - gu - nă, Di la — mai - că - ta ce bu - nă.

var. sf. II

- ioc - ioc joc Di la — joc,

329

mg. 398 / 56, A.F.C.

$\text{♩} = 38$

Noi me - rem du - pă mi - rea - să, Noi me - rem du - pă mi - rea - să,

Cu ca - ru' cu șa - se boi, A' mi - re - lui ni - ci doi.

var. sf. II

- poi a lui câ-i

330

mg. 912 f, A.F.C.

Larghetto $\text{♩} = 60$

Tu, mni - rea - să tă - tă flori, Tu, mni - rea - să, tă - tă flori,

Ie-ț gân - du' di la fe - ciori, Ie-ț gân - du' di la fi - ciori

331 Tip V

mg. 2830 II b

$\text{♩} = 70$

Ia-ți mi - rea - să, zi - șa bu - nă,

Ia-ți mi - rea - să zi - șa bu - nă.

var. sf.
1.
(cu refren)

332

3513 F.A.

333

mg. 2830 II c

334

I I.G.

335

fg. 10 201 c

„Cântecul miresii”

TEXTE POETICE

GRUPA A

TIPUL I

Fg. 7710 c (I)

1

Oprea, Cârțișoara, jud. Sibiu, 1939

I.1.a. Dialu' Mohului,
 Umbra snopului,
 Cine să umbrește
 Și să socotește ?
 Sora soarelui
 Și cu-a vântului,
 Iele să umbresc
 Și să socotesc
 Care sun' mai mari.
 Sora soarelui,
 Din graiu-ș grăia:
 -- Că io sun' mai mare,
 Că frate-mnieu-i soare.
 Sora vântului,
 Din graiu-ș grăia:
 -- Că io sun' mai mare,
 Că frate-mnieu-i vânt,
 Că vân' de n-ar hi,
 Uameni-ar muri,
 Uameni la plug
 Și boi din jug.

II.3.a. -- Stăpână, stăpână,
 Nu te supăra,
 Că holdele-s rari
 Și la schicu-s mari.
 II.3.b. Dumnezeu va da,
 Claia -- găleata,
 Snopu' -- ferdăla,
 Mărunchiu' -- capu',
 Schicu' -- lingura
 Și ti-i bucura.
 (Cân' te duci acasă, **năcați** masa și cânti:)
 II.2. -- Stăpână, stăpână,
 Gată cina bine,
 Că cununa-ț' vine.
 Cununa-i deplin
 Ș-o vadră de vin.
 II.4. Că de n-o vi-i da,
 Vine cioara niagră
 Și-ț' ia claia-ntreagă.
 Vine corbu' negru
 Și-ț' ia stogu-ntreg.

Fg. 10898 c (I)

2

Șona, Mândra, jud. Brașov, 1949

I.1.a. Dealu' Mohului,
 Umbra snopului,
 Cine se umbrește
 Și se sfătuiește ?
 Sora soarelui
 Și cu-a vântului.
 -- Că eu sânt mai mare,
 Căci frate-meu-i soare,
 El când se ivește,
 Lumea-o-ncălzește,
 Plugariul de la plug

Și boii din jug.
 -- Ba eu sânt mai mare,
 Căci frate-meu-i vânt,
 El când se ivește,
 Lumea răcorește.
 Vântul de n-ar fi,
 Lumea ar muri,
 Plugariul de la plug
 Și boii din jug.
 II.2. -- Stăpână, stăpână,
 Făcut-ai de cină,

Căci cununa-ți vine.
Cunună de grâu,
Pe masă de in,	II.3,b. Cu veadra de vin.
Snopu' – ferdelea,
Claia – găleata.
Fig. 3370 c (I)	3 Ucea de Sus, jud. Brașov, 1937
I.1.a. Dealu' Mohului,
Umbra znopului,
Cine să umbrează ?
Sora suarelui
Și cu-a vântului;
Iele se-ntrebară
Car' soră-i mai mare ?
Sora suarelui
Zice: – io-z mai mare
Că frate-mio-i suare,	Că de cân' răsare,
Până cân' sfințește,
Lumia-o-ncălzește.
Sora vântului
Zicea: – io-z mai mare,
Că frate-mio-i buare,
Că de n-ar bori,
Oamenii-ar muri,
Oamenii la plug
Și boii la jug.
Fig. 5354 b (I)	4 Comana de Jos, jud. Brașov, 1934
I.1.a. Dealu' Mohului,
Umbra snopului,
Cine să umbrea ?
Sora soarelui
Și cu-a vântului;
Ele să umbreau'
Și să sfătuiau':
Care sânt mai mari ?
Sora soarelui
Zicea că-i mai mare,
Că-i frate-so soare.
El că să ivește.
Lumea ni-s'ncălzește,
Oamenii la plug
Și boii la jug.
Sora vântului
Zăcea că-i mai mare,
Că-i frate-so vânt.
El cân' să ivește,
Lumea răcorește,	II.2. Oamenii la plug
Și boii la jug.
– Stăpână, stăpână,
Gată cina bine
Că cununa-ț' vine.
Cunună de grâu,
Pe masă de in
Ș-o vadră de vin.
II.4. Și de nu ni-i da,
Vine-o cioară neagră
Și-ți ia claia-ntreagă
Și-o pune pe piatră
Ș-o ciocăne toată.
II.3,b. Dumnezeu va da,
De iele-or lăsa,
Claia – găleata,
Snopu' – feldera,
Măsura cât cofa,
Spicu' – lingura.
Fig. 9257 a (I)	5 Iglișul Nou, Mediaș, jud. Sibiu, 1941
I.1,a. Dialu' Mohului,
Umbra snopului,
Cine să umbrește ?
Sora soarelui
Și cu-a vântului;
Iele să-ntreba':
Care sân' mai mari ?
Sora soarelui:
– Că io sun' mai mare,
Că frate-nio-i soare.
Sora vântului:	– Ba io sân' mai mare,
Că frate-nio-i vânt,
IV.7,a. De câtă Șalcău,
Să scoală-un nor greu.
Da' nu-i noru greu,
Că-i bădițu niau,
III.6,c. C-o turmă de oi,
C-o ciurdă de boi.
II.3,a. – Găzduță, găzduță,
Nu te întrista
Că cei holdă rară,

II.3.b. Că la schic îi bună.
Dumnezeu va da
Claia – găleata,
Snopu' – feldăra,
Mărunchiu' – cofa.

Fg. 3476 a (I)

I.1.a. Dealu' Mohului,
|: Umbra snopului, :|
Cine să umbria
Și să sfătuia ?
Sora soarelui
Și cu-a vântului.
Sora soarelui,
la așa zăciare:
– Că ieu sun' mai mare,
Că frate-mieu-i soare.
Iar a vântului:
– Că ieu sun' mai mare,
Că frate-mieu-i vânt,
Suflă pe pământ,
Că vân' de n-ar **hi**,

Fg. 7688 a (I)

I.1.a. Dealu' Mohului,
La umbra snopului,
Cine să ivește
Și să sfătuiește ?
Sora soarelui
Și cu-a vântului.
Sora soarelui,
Din grai că-ș' grăie:
– Io să fiu mai mare,
Că frate-mio-i soare
Și cân' să ivește,
Lumea o-ncălzește.
Sora vântului,
Din grai iș' grăie:
– Io să fiu mai mare,
Că frate-mio-i vânt
Și cân' să ivia
Lumea-o răcorea.
Că vân' de n-ar fi,
Oameni-ar muri,
Oameni pe câmp

Fg. 888 a (I)

Dictat:

III.6,b. Buzdugane **mane**,
Busuioc Ioan !

II.2. – Găzduță, găzduță,
Gată cina bine,
Că cununa-ț' vine.
Cununa deplin
Ș-o vadră de vin.

6

Gura Văii, Recea, jud. Brașov, 1937

Oameni-ar **cheri**
Și boi-ar plesni.
Oameni pe câmp
Și boi din jug.
Soare de n-ar **fi**
Grâu n-ar rodi.
II.3,b. Claia – găleata,
Snopu' – ferdăla,
Spicu' – lingura.
II.2. – Găzdiță, găzdiță,
Ia-**n** ieș' la porțiță,
Că cununa-ț' vine.
Cunună de grâu,
Să ieș' c-o litră de vin.

7

Voila, jud. Brașov, 1939

Și boi la plug.
Oamenii pe cale
Și boi la tăniale.
II.2. -- Stăpână, stăpână,
Gată cina bine,
Că cununa-ț' vine.
Cunună de grâu,
Pe masă de in
Și-o vadră de vin.
II.4. Că de nu vei da,
Vini-o cioară niagră
Și-ți ia claia-ntreagă
Ș-o pune pi-o piatră
Și ț-o **mâncă** toată.
II.3,b. Și dacă vei da,
Dumnezău va da,
De bine-ț' va lăsa
Snopu' – feldăra,
Mărunchiu' – cofa,
Spicu' – lingura,
Claia – găleata.

8

Mohu, Șelimbăr, jud. Sibiu, 1930

Cântat:

I.1,a. Dealul Mohului,
Umbra snopului,
Cine se umbrește

Și se tot sfădește ?
 Sora soarelui
 Și cu-a vântului,
 Ele se umbresc
 Și se tot sfădesc,
 Care de mai care,
 Care e mai mare.
 Sora soarelui,
 Ea din grai grăia:
 – Da eu sânt mai mare,
 Că-i frate-mio' soare.
 El când se ivește,
 Lumea-o-ncălzește,
 Că el de n-ar fi,
 Oamenii-ar muri,
 Oamenii pe drum
 Și boii din jug.
 Sora vântului,
 Ea din grai grăia:
 – Ba eu sânt mai mare,
 Că frate-mio vânt
 Mare-i pe pământ.
 El când se pornește,
 Lumea răcorește.
 Că el de n-ar fi,
 Oamenii-ar muri,
 Oamenii pe câmp
 Și boii la plug.
 Oamenii pe deal
 Și caii din ham.
 III.6,c. – Băciță, băciță,

III.6,c. – Băciță, băciță,

Fg. 2136 b (I)

9

Făgăraș, jud. Brașov, –

I.1,a. |: Dialu' Mohului, :|
 Umbra snopului.
 Cine să umbrește ?
 Sora soarelui
 Și cu-a vântului,
 lele să-ntriabă:
 Care sânt mai mari ?
 Sora soarelui,
 Ia din grai grăia:
 – Că ieu sânt măi mare,
 Că frate-miu – soare,

G.B. (I)

10

Mohu, Șelimbăr, jud. Sibiu, –

III.6,b. Buzdugane, mane,
 Busuioc – Ioane;
 I.1,a. Dealu' Mohului,
 Umbra snopului;
 Cine se umbrește
 Și se tot sfădește ?
 Sora soarelui

Scoboră de-a munte,
 Că holdele-s coapte,
 Coapte de-s răscoapte
 II.4. Și vin păsărele,
 De iau spiculele.
 Vine corbu' negru,
 De ia snopu-ntregu.
 Vine cioara neagră,
 De ia claia-ntreagă.
 II.3,a. – Stăpână, stăpână,
 Nu te întrista,
 Că holdele-s rari,
 Dar la spic îs mari.
 II.3,b. Dumnezeu va da:
 Claia – găleata,
 Snopul – ferdela,
 Mărunchiu mirța.
 II.2. – Stăpână, stăpână,
 Gată cina bine,
 Că cununa-ți vine.
 Cunună de grâu,
 Încinsă la brâu.
 Cunună de flori,
 Cu secerători.
 Stăpâne, stăpâne,
 Cămașe de in,
 Dă vadra de vin.
 Stăpână, stăpână,
 Ie de mătăsă,
 Dă vadra pe masă.

Iel de când răsare,
 Până când sfîntește,
 Lumea o-ncălzește.
 Sora vântului,
 Ia din grai grăia:
 – Ba ieu sânt mai mare,
 Că frate-miu – vântu,
 Iel de n-ar bori,
 Oameni ar muri,
 Oameni pe câmp
 Și boii din jug.

Și cu-a vântului;
 Ele se umbresc
 Și se tot sfădesc,
 Care de mai care,
 Care e mai mare.
 Sora soarelui,
 Ea din grai grăia:

– Da' eu sânt mai mare,
Că-i frate-mio soare;
El când se ivește
Lumea-o-ncălzește;
Că el de n-ar fi,
Oameni-ar muri.
Oamenii pe drum
Și boii din jug.
Sora vântului,
Ea din grai grăia:
– Ba eu sânt mai mare,
Că frate-mio vânt,
Mare-i pe pământ;
El când se pornește,
Lumea răcorește;
Că el de n-ar fi,
Oameni-ar muri,
Oamenii pe câmp
Și boii la plug;
Oamenii pe deal
Și caii din ham.

III.6.c. – Băciță, băciță,
Scoboară de-a munte,
Că holdele-s coapte,
Coapte de-s răscoapte

II.4. Și vin păsărele,

Mg. 2970 g (I)

I.1,a. Dialu' Mohului,
Umbra znopului,
Cine să umbrește
Și să sfătuiește ?
Sora soarelui
Și cu-a vântului.
Sora suarelui
Zicea că-i mai mare,
Că frate-so-i soare;
Iel cân' răsărește,
Lumia o-ncălzește.
Sora vântului
Zicea că-i mai mare,
Că frate-so-i buare;
Iel de n-ar bori.
Uameni-ar muri,
Uamenii pe câmp,
Boii de la jug.

Disc 1279 (I)

I.1,a. Dialu' Mohului,
[: Umbra snopului:]

Vine corbu' negru,
De ia snopu-ntregu;
Vine cioara neagră,
De ia claia-ntreagă.

II.3,a. – Stăpână, stăpână,
Nu te întrista,
Că holdele-s rari,
Da' la spic îs mari.

II.3,b. Dumnezeu va da
Claia, găleata,
Snopul, ferdela,
Mărunchiu, mirța,
Spicșorul, copșorul.

II.2. –Stăpână, stăpână,
Gată cina bine,
Că cununa-ți vine;
Cunună de grâu,
Încinsă la brâu;
Cunună de flori,
Cu secerători.
– Stăpâne, stăpâne,
Cămașe de in,
Dă vadra de vin.
– Stăpână, stăpână,
le de mătăsă,
Dă vadra pe masă.

11

Viștea de Jos, Viștea, jud. Brașov, 1962

II.2. – Găzdiță, găzdiță,
Gată cina bine,
Că **gra** uaste-z vine,
Cu cununi de grâu,
Pe masă de in,
C-o gliajă de vin.

II.3,b. Dumnezeu va da
Și iel va lăsa,
Znopu' – fieldăra,
Claia – găleata.

II.4. Și de nu ni-i da,
Vine-o cioară niagră
Și-ți ia claia-ntreagă.
Și vini-un cioroi
Și-ți ia stogu-n toi
Și-ți ia stogu'tot
Și-l duce la Uolt.

12

Viștea, jud. Brașov, 1934

I.1,a. i |:Dealul Mohului, :|
 Umbra znopului,
 Cine să umbria ?
 Sora soarelui
 Şi cu-a vântului;
 lele să umbria`
 Şi să sfātuia`,
 Care sun` mai mari ?
 Sora soarelui:
 Că ia e mai mare,
 Că frate-so-i soare,
 lel cân` să iveşte,
 Lumea încălzeşte.
 Sora vântului,
 le așa-n zicia:
 Că frate-so-i vânt
 Şi cân` să iveşte,
 Lumea-o răcoreşte.

Că vânu` de n-ar hi
 Oameni-ar muri,
 Oamenii pă câmp
 Şi boi din jug.
 II.3,a. – Stăpână, stăpână,
 Nu te întrista,
 Că holdele-s rari,
 Da' la spice-s mari.
 Că iele va da`
 Schicu' – lingura,
 Minunchiu' – feldăra,
 Claia – găleata.
 II.2. – Stăpână, stăpână,
 Gată cina ghine,
 Că cununa-ţ' vine,
 Cunună de grâu
 Şi-o vadră de rachiu.

Fg. 8912 a (I)

14

Floreşti, Bucium, jud. Alba, 1940

I.1,a. Dealul Mohului,
 Umbra snopului,
 Cine să umbreşte ?
 Sora soarelui
 Şi cu-a vântului;
 lele să-ntrebarie:
 Care sun` mai mari ?
 Sora soarelui:
 – Io, soră mai mare,
 Că frate-mieu-i soare.
 lel cân` să iveşte,
 Lumea ş-o-ncălzeşte.
 – Ba io să fiu mai mare,
 Că frate mieu-i vânt.
 lel cân` să iveşte,
 Lumea răcoreşte,
 Că de n-ar ivi,

Uameni-ar muri,
 Uameni pe câmp
 Şi boi la jug.
 II.2. – Stăpână, stăpână,
 Gată cina bine,
 Că cununa vine.
 II.3,a. – Stăpână, stăpână,
 Nu te supăra,
 Că cei holdă rară,
 Că la spic îi mare.
 II.3,b. Dumnezeu va da:
 Snopu' – feldăra,
 Claia – găleata.
 II.2. – Stăpână, stăpână,
 Cămaşă de in,
 Dă-ţ' cinstea deplin,
 O vadră de vin.

Fg. 7591 b (I)

15

Veneţia de Jos, Părău, jud. Braşov, 1939

I.1,a. ci |:Dealul Mohului, :|
 Umbra znopului,
 Cine să umbreşte ?
 Sora soarelui
 Şi cu-a vântului,
 lele să umbriau
 Şi că să sfădiau.
 Sora soarelui:
 – Că io sân' mai mare,
 Soare de n-ar fi,

Lumea ar muri.
 Sora vântului:
 – Ba io sân' mai mare.
 Vântu' de n-ar fi,
 Lumea ar muri,
 Oameni pe câmp
 Şi boi din jug,
 II.2. – Stăpână, stăpână,
 Gată cina bine,
 Că cununa-ţ' vine.

I.1.a. î, Dialu' Mohului,
 ă, Umbra znopului,
 Cine să umbriește ?
 Sora soarielui
 Și cu-a vântului.
 Vântu' de n-ar **bihiuă**,
 Boii-n jug ar plezni.

Vântu' de n-ar trăgăna,
 Boii-n jug ar crăpa.
 II.2. – Stăpână, stăpână,
 Gată cina bună,
 Și voia deplinu
 Și-o viadră die vinu.

Fg. 3495 a (I)

17

Hurez, Beclean, jud. Brașov, 1937

I.1.a. Dialu' Mohului,
 Umbra snopului,
 Cine să dumbria
 Și să tot sfădia ?
 Sora soarelui
 Și cu-a vântului.
 Iele să dumbrea'
 Și să tot sfădia'.
 Care sân' mai mare ?
 Sora soarelui:
 Că ie' mai mare,
 Că frate-so-i soare.
 Iel cân' să ivește,
 Lumea-o-ncălzește.
 Sora vântului,
 – Că io sân' mai mare,
 Că frate-mio-i vânt.
 Iel cân' să ivește,
 Lumea-o răcorește.
 Că vânt de n-ar fi,
 Lumea ar pieri,
 Oamenii la coasă
 Și boii pe coastă.

Oamenii la plug
 Și boii la jug.
 (Ș-apoi cân' vine de s-apropie
cătă'n sat, zice:)
 II.3.a. – Găzdiță, găzdiță,
 Nu te supăra,
 Că holdile-s rari,
 Că la spicu-s mari.
 II.3.b. Și noi ni-om ruga,
 Iele va lăsa:
 Claia – găliata,
 Snopu' – fierdelea,
 Mărumnchiu – cofa,
 Spicu' – lingura.
 II.2. – Stăpână, stăpână,
 Gată cina bine,
 Că cununa-ț' vine.
 Cununa de grâu,
 Pe masă de in
 Ș-o vadră de vin.
 II.4. Și de nu ni-i da,
 Vini-o cioară niagră
 Și ia claia-ntriagă.

Fg. 446

Disc 538 c (I)

18

19

Drăguș, Viștea, jud. Brașov, 1934

I.1.a. i|: Dealul Mohului, :|
 Umbra snopului,
 Cine se umbrea
 Și să sfătuia ?
 Sora soarelui
 Și cu-a vântului,
 Ele se umbresc
 Și se sfătuiesc,
 Care sânt mai mari.
 Sora soarelui
 Zice că-i mai mare,
 Că frate-so-i soare,
 Pe und' se ivește
 Lumea încălzește.
 Sora vântului
 Zice că-i mai mare,

Că frate-so-i vânt,
 Pe und' se ivește
 Lumea-o răcorește;
 Că vânt de n-ar fi,
 Oamenii-ar muri
 Și vite-ar pieri,
 Oamenii pe câmp
 Și vitele-n jug.
 IV.7.a. De câtă Cergău
 Vine noru' greu;
 Dar nu-i noru' greu,
 Că-i bădiț-al meu
 III.6.c. C-o turmă de oi
 Și una de boi.
 III.6.a. – Bre, **bănuță**, bre,
 Bre, pe luncă-n jos,

Secerând ovăs.
 Noi om secera,
 Dar snopi n-om lega,
 III.6,b,c. Că noi ne-om chema,
 Feciori de la oi
 Să lege cu noi;
 Și de vor vini
 Noi nume le-om pune:
 Claie – Nicolae,
 Schiță – Niculiță,

Busuioc – loane,
 Popâlnic – Sofrane.
 – Băciță, băciță,
 Scobori de la munte,
 Că holdele-s coapte
 Și vin păsărele
 Și iau chicurele;
 Vine corbu' negru
 Și ia snopu-ntregu.

Mg. 2665 r/a (I)

20

Drăguș, Viștea, jud. Brașov, 1964

I.1,a. Dialu' Mohului,
 Umbra znopului,
 La umbra de znop,
 Cine să umbria ?
 Sora suarelui
 Și cu-a vântului;
 lele să umbriau
 Și să sfătuiau.
 Sora suarelui,
 la așa zăcea:
 Că-i soră mai mare,
 Că-i frate-mieu suare.
 lel de cân' răsare,
 Până cân' sfîntește,
 Lumia o-ncâlzește.
 Sora vântului,
 la așa zăcea:
 Că-i soră mai mare,
 Că-i frate-mieu buare;
 Că de n-ar bori,
 Uameni-ar muri,
 Uamenii pe câmp
 Și boii din jug.

II.3,a. – Găzdiță, găzdiță,
la-n ieși în porțiță,
 Nu te supăra
 Că-s holdele rari,
 Da' la spice-s mari.
 II.3,b. Dumnezeu va da
 Și va și vârsa,
 Pluaia găleata,
 Znopu' – fierdăra,
 Mărunchiu' – copu',
 Schicu' – lingura.
 II.2. – Găzdiță, găzdiță,
 Gată cina bine,
 Că grea uaste-z vine,
 Pe masă de in,
 O litră de vin
 Și-o pâne de grâu.
 II.4. Da' de nu vi da,
 Dumnezău va lua:
 Vine-o ciuară niagră
 Și-ți ia clăia-ntreagă,
 Vine-un cioroi negru
 Și-ți ia stogu-ntreg.

Fg. 7654 a (I)

21

Porumbacu de Sus, Porumbacu de Jos,
 jud. Sibiu. 1939

I.1,a. Dealu' Mohului,
 e. Umbra znopului,
 Cine să umbrește ?
 Sora soarelui
 Și cu-a vântului.
 Sora soarelui:
 – Că io sân' mai mare,
 Că frate-mneu-i soare;

lel cân' să ivește,
 Lumie o-ncâlzește.
 Sora vântului:
 – Ba io sân' mai mare,
 Că frate-mneu-i vânt;
 lel cân' să ivește,
 Lumea-o răcorește.

Mg. 2970 p (I)

22

Viștea de Jos, Viștea, jud. Brașov, 1962

I.1,a. n,|:Dialu' Mohului;
 Umbra znopului,
 Cine să umbrește

Și să sfătuiască ?
 Sora suarelui
 Și cu-a vântului;

lele să umbriesc
 Și se sfătuiesc,
 Că carie-s mai mare ?
 Suora suarelui:

– Ba, io sun` mai mar`,
 Ba, io sun` mai mare,
 Că frate-mio-i suare.

Mg. 2953 r/g (I)

23

Porumbacu de Jos, jud. Sibiu, 1959

I.1.a. n.[:Dealul` Mohului,]
 Umbra znopului,
 Cine să d`umbria
 Și se socotia ?
 Sora suarelui
 Și cu-a vântului,
 Da` cari-i **măi** mare ?
 Că frate-mio-i suare.
 Că de cân` răsare,
 Până sfîntește,
 Lumia ni-o`câlzește.
 – **Da`** frate-mio-i mai mare,

Că frate-mio-i mare,
 Că de n-ar bori,
 Uameni-ar plezni
 Și boii la jug
 Și caii la plug.
 II.2. – Stăpâne, stăpâne,
 Gată cina bine,
 Că **j** cununa vine.
 Și pe noi să ne cinstiți
 C-o litruță de **vinars**,
 Pentru că te-am **colindat**.

Mg. 67/v8 (I)

24

Marpod, jud. Sibiu, 1974

III.6.b. – Vârvală, vârvală,
 Scoboară la țară,
 Că holdele-s coapte,
 Coapte de-s răscoapte.
 III.6.a. Hai să secerăm,
 Da` să nu legăm.
 III.6.b. – Hai, vâruco, hai,
 Haida să chemăm
 Ficiori de la noi,

III.6.c. Ciobani de la oi,
 Ficiori de la boi.
 IV.7.b. Holda-nseceratu,
 Până m-am tăiatu.
 Muma m-o-ntrebatu:
Une m-am uitatu,
 De m-am și tăiatu.
 La ficiori frumuoși,
 La boi împunguoși.

Mg. 67/v 7 (I)

25

Marpod, jud. Sibiu, 1974

I.1.a. **păi**,[:Dealul` Mohului :]
 Umbra znopului,
 Cine să umbrește
 Și să sfătuiește ?
 Sora suarelui
 Și cu-a vântului;
 lele să umbrescu
 Și să sfătuiescu,
 Care-ar fi mai mare,
 Care-ar fi mai tare ?
 Suora suarelui,
 la din grai grăiește:
 – Io îs mai mare,
 Că frati-miu-i suare.
 Și suare de n-ar hi,
 Uameni n-ar trăi.
 Și suora vântului,
 la din grai grăiește:
 – Ba io-s a mai mare,
 Că frati-mio-i vânt

Și vântu` de n-ar bate,
 Holde nu s-ar face.
 II.2. – Gazda **nuastră**, gazdă,
 Gată cina ghine,
 Că cununa-z vline.
 Cunună de flori
 Și secerători.
 Cunună de grâu,
 Înalt până la brâu.
 II.3.a. Și nu hi mânioasă,
 C-o fost holda rară.
 II.3.b. Că noi ne-o` rugat,
 Dumnezeu o dat:
 Bobu` – lingura,
 Spicu` – ferdela,
 Claia – găliata
 II.5. Ș-acum, hai ca să trăim
 Și la anu` să vestim:
 Că holdă mare-om avea,
 Cunună iar o-n lega.

I.1,a. Dealu' Mohului,
Umbra znopului,
Cine să umbreşte
Şi să sfătuieşte ?

Mg. 2664 v/a (I)

27

Drăguş, Viştea, jud. Braşov, 1964

Dictat:

I.1,a. Dealul Mohului,
Umbra snopului,
Cine se umbrea
Şi se sfătuia ?
Sora soarelui
Şi cu-a vântului,
Iele se umbrea
Şi se sfătuia.
Sora soarelui
Ea așa zicea.
Că ia ie mai mare,
Că frate-su-i soare,
Că de când răsare,
Până când sfînteşte,
Lumea-o-ncălzeşte.
Sora vântului,
Ea așa spunea,
Că ia ie mai mare,
Că frate-so-i boare,
Că de n-ar bori,
Oamenii-ar muri,
Oamenii pe câmp
Şi boii la jug,

III.3,a. – Găzdiță, găzdiță,
la ieși la portiță.
Nu te supăra,
Că holdele-s rari,
Da' la spic-s mari.

II.3,b. Dumnezău va da
Şi va şi lăsa:
Spicu' – lingura,
Mănunchiu' – copu'.
Snopu' – fieldăra,
Claia – găleata.

II.2. – Găzdiță, găzdiță,
la ieși la portiță,
Gată cina bine,
Că gria oaste-ți vine.
Pe-o masă de in,
O litră de vin
Şi-o pâine de grâu.

II.4. Da' de nu ni-i da,
Vine-o cioară ncagră
Şi-ți ia claia-ntreagă;
Vine-un cioroi negru
Şi-ți ia stogu-ntregu.

Fg. 7728 a (I)

28

Scoreiu, Porumbacu de Jos, jud. Sibiu, 1939

I.1,a. j: Dialu' Mohului, :|
Umbra snopului,
Cine să umbreşte
Şi să sfătuieşte ?
Sora soarelui
Şi cu-a vântului,
Iele să umbreşte
Şi să sfătuieşte,
Că care-s mai mari.
Sora soarelui,
la zăci că-i mai mare,
Că frate-mnio-i soare,
Iel cân' să iveşte,
Lumia o-ncălzeşte,
Soare de n-ar fi,
Oameni-ar muri,
Oamenii de pe câmp
Şi boi din jug.

Sora vântului,
la așa zâcie:
– Ba io sân' mai mare,
Că frate-mnio-i vânt,
Umblă pe pământ;
Iel cân' să iveşte,
Lumia-o răcoreşte;
Că vâ'n' de n-ar hi,
Oameni-ar plesni,
Oameni de pe câmp
Şi boi din jug,
Oameni de pe dial
Şi cai din ham.

II.2. – Găzdiță, găzdiță,
Gată cina bine,
Că cununa-z vine,
Cununa de grâu
Şi-o vadră de rachiu.

II.4. **Șî** de nu ni-i da,
Dumnezeu va da:
Vine corbu negru
Șî-ț' ie stogu-ntriegu
Șî-l duce pe Olt
Șî-ți mănâncă tot.
Vine **mnierla** niagră
Și-ț' ie clai-a-ntreagă

Fg. 5394 a (I)

I.1.a. |: Dealu' Mohului, :|
Umbra snopului,
Cine se umbrește
Și se sfătuiește ?
Sora soarelui
Și cu-a vântului.
Ele se-ntrebară:
Care sânt mai mari ?
Sora soarelui,
Ea din grai grăia:
– Că eu sânt mai mare,
Că frate-meu-i soare,
Unde se ivește,
Lumea o-ncălzește.
Sora vântului,
Ea din grai grăia
Și așa-mi zicea:
– Ba eu sânt mai mare,
Că frate-meu-i vânt,
Unde se ivește,
Lumea răcorește,
Oamenii din câmp
Și boii din jug.
III.6.a. Jos pe luncă-n jos,
Secerăm ovăz;
Noi tot secerăm,
Snopii nu-i legăm,
III.6.b. Feciori ni-i chemăm,
Snopii să ni-i lege.
Că nume le-om pune:

Mg. 333 g (I)

III.6.a. Vrei, văruto, vrei,
Vrei să săcerămî
Și să nu legăm ?
III.6.b. Feciori să chemăm,
Feciori de la oi.
IV.7.a. De cătă Cergău

Disc 741 c (I)

I.1.a. |: Dealu' Mohului, :|
Umbra znopului,

Ș-o duce pe pchiatră
Ș-o ciocăne tuată.
II.3,b. Da' dacă va da:
Claia – găleata,
Snopu' – feldăra,
Mărunchiu' – capu',
Stogu' cât casa,
Pchita cât masa.

29

Ghijasa de Sus, Altina, jud. Sibiu, 1935

Viță, Tămâiță,
Busuioc, Gheorghită,
Stane, Măgherane,
Busuioc, Ioane.
IV.7.a. De către Cergău,
Se sculă-un nor greu.
Dar nu-i norul greu,
Că-i bădiț-al meu,
III.6.c. C-o ciurdă de boi,
C-o turmă de oi,
C-o stavă de cai.
II.2. – Stăpână, stăpână,
Gată cina bine,
Că cununa-ți vine:
Cunună de grâu,
Pe masă de in
Și-o vadră de vin.
II.3,b. Dacă ne-o vei da,
Grâu-ți va lăsa:
Claia – găleata,
Snopul – ferdela,
Mărunchiul – copul,
Spicuțul – bliduțul.
II.4. Iar de nu **n**-oi da,
Grăucel n-a lăsa,
Că vine cioara neagră
Să ia clai-a-ntreagă.
Vine corbul negru
Și ia snopu-ntregu.

30

Șpring, jud. Alba, 1954

Se scoală-un nor greu.
Dar nu-i **nour** greu,
Că-i **iubitul** meu.
IV.7,c. Vine să mă ieie,
Dar nu m-oi duce.

31

Drăguș, Viștea, jud. Brașov. –

Cine-mi se umbrea,
Cin' se sfătuia ?

Sora soarelui
Și a vântului.
Sora soarelui,

la așa zicea,
Că ea-i sor' mai mare.

Fg. 6172 c (I)

32

Șalcău, Mihăileni, jud. Sibiu, 1938

I.1.a. |: Dealu' Mohului, :|
Umbra snopului.
Da' la umbra lui,
Cine să d-umbrește ?
Sora soarelui
Și cu-a vântului;
Ele să d-umbriau
Și să întrebau (judecau)
Care mi' mai mari ?
Sora soarelui,
Din grai o grăit:
– Da' io sun' mai mare,
Că frate-meu-i soare;
Iel un' să igiește,
Lumea o-ncălzește.
Sora vântului.
Din grai o grăit:
– Ba io sun' mai mare,
Că frate-n'eu-i vânt,
El un' să igiește,
Lumea răcorește.

De n-ar răcori,
Oameni-ar muri,
Vitele la jug
Și boi la plug.
II.3,a. – Stăpână, stăpână,
Nu te întrista,
Că holdeșe-s rari
Și la schic îs mari.
Dumnezeu va da,
Grâu va lăsa,
Snopu' – ferdăla,
Claia – găleata,
Mărunchiu' – copu',
Schicu' – bliduțu'.
II.2. – Stăpână, stăpână,
Gată cina bine,
Că cununa vine;
Cununa-i deplin
Și viadra-i de vin;
Cununa aleasă
Și veadra-i pe masă.

Fg. 6163 b (I)

33

Mihăileni, jud. Sibiu, 1938

I.1.a. |: Dealu' Mohului, :|
Umbra snopului,
Cine să d' umbrește ?
Sora soarelui
Și cu-a vântului.
Iele să-ntrebară
Care sun' mai mari.
Sora soarelui:
– Ba io sun' mai mare,
Că frate-mio-i soare,
Unde să ivește,
Lumea o-ncălzește.
Sora vântului:
– Ba io sun' mai mare,
Că frate-mieu vânt,
Unde să ivește,
Lumea-o răcorește.
De câtă Cergău,

IV.7,a. Să scoal-un nor greu.
Da' nu-i noru' greu,
Că-i bădițu' niau,
Vine de la boi,
Să lege cu noi.
II.3,b. Dumenzeu va da,
Grâu va lăsa,
Claia – găleata,
Snopu' – ferdăla,
Mărunchiu' – nira,
Schicuțu' – bliduțu'.
II.2. – Stăpână, stăpână,
Gată cina bine,
Că cununa vine.
II.3,a. Și nu te-ntrista
Că holdele-s rari
Și la schicu-s mari.

Fg. 6142 b (I)

34

Pelișor, Bârgăuș, jud. Sibiu, 1937

I.1.a. |: Dealu' Mohului, :|
Umbra snopului,

Cine să umbrește ?
Sora soarelui

Și cu-a vântului;
 Ele să-ntrebau:
 Care sun` mai mari ?
 Sora soarelui
 Zice că-i mai mare,
 Că frate-so-i soare.
 Unde se ivește,
 Lumea o-ncălzește.
 Sora vântului
 Zice că-i mai mare,
 Că-i frate-so vânt.
 Unde să ivește,
 Lumea-o răcorește.
 II.2. – Stăpână, stăpână,

Fg. 7677 c (I)

I.1.a. |: Dealu` Mohului, :|
 Umbra snopului,
 Cine să umbria ?
 Sora soarelui
 Și cu-a vântului.
 Sora soarelui
 Zice că-i mai mare,
 Că frate-so-i soare.
 Sora vântului
 Zice că-i mai mare,
 Că frate-so-i boare.
 Boare de n-ar fi,
 Oameni-ar muri.

Mg. 165 i (I)

II.2. – Stăpâne, stăpâne,
 Gată cina bine
 II.3.a. Și nu te-ntrista
 Că holdele-s rari,

Fg. 5430 a (I)

I.1.a. |: Dealu` Mohului, :| i
 Umbra snopului,
 Cine se umbrește ?
 Sora soarelui
 Și cu-a vântului;
 Ele se umbresc
 Și se sfătuiesc
 Care sunt mai mari ?
 Sora soarelui
 Zice că-i mai mare,
 Că frate-so-i soare,
 Pe und' se ivește,
 Lumea încălzește.

Gată cina bine,
 Căș` cununa-ți vine,
 C-un colac de grâu
 Ș-o viadră de jin.
 Cunună de flori,
 Cu săcerători.
 II.3.a. – Stăpână, stăpână,
 Nu te supăra,
 II.3.b. Dumnezeu va da:
 Claia va lăsa,
 ----- găleata,
 Snopu` – ferdăla,
 Mănunchiu` – litra.
 Schicu` – lingura.

35

lași, Recea, jud. Brașov, 1939

Oameni pe dial
 Și boii la car.
 Oameni pe câmp
 Și boi la jug.
 II.2. – Găzdiță, găzdiță,
 Gată cina bine,
 Buzduganu-z vine,
 Cinci litre de vin,
 Să-s fie deplin.
 II.3.b. Dare-ar Dumnezeu să lase:
 Claia – găleata,
 Snopu` – feldăra,
 Mănunchiu` – copu`.

36

Sebeș, Hârseni, jud. Brașov, 1937

Da` la spchic îs mari.
 II.3.b. Dumnezo va da
 Claia – găleata,
 Snopu` – feldila.

37

Șoala, Valea Viilor, jud. Sibiu, 1936

Sora vântului
 Zice că-i mai mare,
 Că frate-so-i vânt,
 Pe und' se ivește,
 Lumea răcorește;
 Că vânt de n-ar fi,
 Oamenii-ar muri
 Și vite-ar pieri;
 Oamenii pe câmp
 Și vitele-n jug.
 IV.7.a. De câtă Cergău,
 Vine noru' greu.
 Dar nu-i noru' greu,

Că-i bădiț-al meu,
 III.6,c. C-o turmă de oi
 Și una de boi.
 III.6,a. – Bre, **bănuță**, bre,
 Bre, pe luncă-n jos,
 Secerând ovăs.
 Noi om secera,
 Dar snopi n-om lega,
 III.6,b. Că noi ne-om chema
 Feciori de la oi
 Să lege cu noi;
 Și de n-or vini

Fg. 7666 c (I)

38

Săvăstreni, Recea, jud. Brașov, 1939

I.1,a. Dialu' Mohului,
 Umbra snopului,
 Cine să umbrește
 Și să sfătuiește ?
 Sora soarelui
 Și cu-a vântului.

Sora soarelui,
 Că ia ie mai mare,
 Că frate-so-i soare.
 Soare de n-ar hi
 Oamenii-ar muri.

Fg. 3467 b (I)

39

Dejani, Recea, jud. Brașov, 1937

I.1,a. Dialu' Mohului,
 |: Umbra snopului, :|
 Cine să umbrește ?
 Sora soarelui
 Și cu-a vântului.
 Sora soarelui:
 – Că eu sân' mai mare,
 Că fratele-i soare.
 Sora vântului:
 – Că io sân' mai mare,
 Că frate-mio-i vânt.
 Și de n-ar fi vânt,
 N-ar mai fi pământ.
 Vântu' de n-ar fi,
 Oameni-ar plesni,
 Oamenii pe câmp
 Și boii la jug:
 Vântu' adiește

Și ni răcorește.
 II.2. – Stăpână, stăpână,
 Gată masa bine,
 Că cununa vine.
 Cununa de grâu,
 Pe masă de in
 Și-o viadră de vin.
 II.4. Vin de nu vi-i da,
 Vini-o cioară niagră,
 Duce claia-ntreagă.
 Și vini-un corb negru,
 Duce stogu-ntreg.
 II.3,b. Vin dacă vi-i da,
 Claia-ț' va lăsa:
 Claia – găleata,
 Mănunchiu' – mirța,
 Snopu' – ferdăla.

Fg. 7699 d (I)

40

Vaida, Recea, jud. Brașov, 1939

I.1,a. |: Dealu' Mohului, :|
 Umbra snopului,
 Cine să umbrește ?
 Sora soarelui
 Și cu-a vântului,
 Iele să umbria
 Și să sfātuia:
 Care ie mai mare ?

Sora soarelui,
 Că ia zăcia:
 Că io sân' mai mare,
 Că soare de n-ar fi,
 Oameni-ar muri.
 Sora vântului,
 Ia așa zăcia:
 Că vântu' de n-ar batc,

II.2.	– Stăpână, stăpână,
Gată cina bine,	Mănunchiu' – copu' .
Spicu' – lingura.
II.3.b.	Că dacă ni-i da,
Dumnezeu va da,
Claia va lăsa:
Claia – găleata,
Snopu' – feldăra,	II.4.
Iar de nu ni-i da,
Dumnezeu va da:
Va da o cioară niagră
Și va lua clia-ntreagă.
Mg. 221 g (I)	41	Sadu, jud. Sibiu, 1958
I.1.a. : Dialu' Mohului, :
Umbra znopului,
Cine se umbrește
Și se răcorește ?		Sora suarelui,
Cu a vântului;
Iele se umbresc
Și se răcoresc.
Fg. 3485 b (I)	42	Lisa, jud. Brașov, 1937
I.1.a. : Dealu' Mohului, :
Umbra snopului,
Cine să dumbria ?
Sora soarelui
Și cu-a vântului.
Iele să sfădia,
Că cari-s mai mare ?
Sora soarelui:
– Că io sân' mai mare,
Că frate-nio-i soare.
Sora vântului:
– Că ieu sân' mai mare,
Că frate-nio-i vânt.
Că vântu de n-ar hi,	II.2.
– Stăpână, stăpână,
Gată cina bine,
Că cununa-ț' vine.
Cununa de grâu,
Pe masă de în
Ș-o viadră de vin.
II.3,b.
Că vinu de ni-i da,
Claia-ț' va lăsa:
Snopu' – feldăra,
Claia – găleata,
Mănunchiu' – copu'.	Oamenii-ar plesni,
Oamenii pe câmp
Și boii din jug.
Fg. 7606 a (I)	43	Șercaia, jud. Brașov, 1939
I.1.a. Dealu' Mohului,
: Umbra snopului, :
Cine să umbria
Și să răcorea ?
Sora soarelui
Și cu-a vântului,
Iele să umbrea'
Și să sfătuia',
(Iele să-ntreba'):
Care ie mai mare
Și mai de demult ?
Sora soarelui,
Ia așa zicea,
Că ia e mai mare	II.2.
– Stăpâne, stăpâne,
Gată cina bine,
Că cununa-ț' vine.
Cununa de flori
Și secerători.	Și mai de demult,
Căș soarele cân' pornește,
Lumea o-ncălzește.
Sora vântului,
Ia așa zicea,
Că ia e mai mare
Și mai de demult,
Că vântu' cân' pornește,
Lume-o răcorește.
Fg. 1088 a (I)	44	Drăguș, Viștea, jud. Brașov, 1929
I.1.a. î, Dealu' Mohului,
Umbra snopului.
Cine se umbrea		Și se sfătuia ?
Sora soarelui
Și cu-a vântului,

Ele se umbrea'
 Și se sfātuia',
 Care ie mai mare.
 Sora soarelui,
 Că așa zicea:
 Că ia ie mai mare,
 Că-i frate-său soare
 Și de cân' răsare,
 Până cân' sfințește,
 Lumea o-ncălzește.
 Că de n-ar sori,
 Lumea n-ar mai fi.
 Sora vântului,
 Iea așa zicea:
 Că iea ie mai mare.
 Că-i frate-so boare,
 Că de n-ar bori,
 Oamenii-ar muri,
 Oamenii la plug,
 Vitele la jug.

II.3,a. – Stăpâne, stăpâne,
 Nu te supăra
 Că holdele-s rari,
 Da' la spchic îs mari.
 II.3,b. Dumnezeu va da:
 Snopu' – feldera,
 Mărunchiu' – copu',
 Claia – găleata,
 Stogu' – cât casa.
 II.2. – Găzdiță, găzdiță,
 Gată cina bine,
 Mare gloată-ți vine;
 Gată cina mare,
 Că gloata-i pe cale.
 Stăpâna ar da:
 Un colac curat
 Și-o pecie de porc gras,
 Un cop de rachiu
 Și-o vadră de vin,
 Să ne veselim.

Fg. 1117 (I)

45

Drăguș, Viștea, jud. Brașov, 1929

I.1,a. Dealu' Mohului, i.
 Umbra snopului, i.

Fg. 3430 a (I)

46

Șoala, Valea Viilor, jud. Sibiu, 1937

I.1,a. Dealul Mohului,
 Umbra snopului
 Cine se umbrește ?
 Sora soarelui
 Și cu-a vântului.
 Ele se umbresc
 Și se sfātuiesc:
 Care sânt mai mari ?
 Sora soarelui
 Zice că-i mai mare,
 Că frate-so-i soare.
 Pe und' se ivește
 Lumea încălzește.
 Sora vântului,
 Zice că-i mai mare,
 Că frate-so-i vânt.
 Pe und' se ivește
 Lumea-o răcorește;
 Că vânt de n-ar fi,
 Oameni-ar muri
 Și vite-ar pieri.
 Oamenii pe câmp
 Și vitele-n jug.
 IV.7,a. De cătă Cergău,
 Vine norul greu.

Dar nu-i noru' greu,
 Că-i bădiț-al meu,
 C-o turmă de oi
 Și una de boi.
 III.6,a. – Bre, bănuță, bre,
 Bre, pe luncă-n jos,
 Secerând ovăs.
 Noi om secera,
 Dar snopi n-om lega,
 Că noi ne-om chema
 Feciori de la oi
 Să lege cu noi.
 Și de n-ar vini,
 Noi nume le-om pune:
 Claie – Nicolaie
 Schiță – Niculiță',
 Busuioc – Ioane,
 Popâlnic – Sofroane.
 III.6,b. – Băciță, băciță,
 Scobori de la munte,
 Că holdele-s coapte.
 Și vin păsărele
 Și iau ciucurile,
 Vine corbul negru
 Și ia snopu-ntregu.

I.1.a. e. |: Dealu` Mohului, :|
 Umbra snopului,
 Cine să umbrește ?
 Sora soarelui
 Și cu-a vântului.
 Iele să-ntrebară
 Care să' mai mari ?
 Sora soarelui,
 la din grai grăia:
 – Ba io sân' mai mare,
 C-al meu frate-i soare,
 lel cân' să ivește,
 Lumia-o-ncâlzește.
 Sora vântului,

la din grai grăia:
 – Ba io sun' mai mare,
 C-al mneu frate-i vânt,
 lel cân' să ivește,
 Lumea răcorește.
 II.2. – Stăpână, stăpână,
 Gată cina bine,
 Că cununa-ț' vine,
 Cu vin și cu pâne.
 II.3.b. Și noi ni-om ruga,
 Dumenzeu va da:
 Claia – găleata,
 Snopu' – feldăra.

I.1.a. Dealu` Mohului,
 Umbra snopului.
 Cine să umbria ?
 Sora soarelui
 Și cu-a vântului,
 Ele să sfădia
 Care e mai mare.
 Sora soarelui
 Zâse: – io-s mai mare,
 Că frate-mneu-i soare.
 Sora vântului
 Zâse: – io-s mai mare,
 Că frate-mnio-i vânt.

În căldura mare,
 Vântu` răcorește,
 Lumea-o domolește,
 Oamenii la câmp
 Și boii la jug.
 II.2. – Stăpână, stăpână,
 Gată cina bine,
 Că cununa vine.
 Cununa de grâu,
 Pe masă de in
 Ș-o viadră de vin,
 Gazdă, să ne cinstească.

II.2. – |: Găzduță, găzduță, :|
 Gată cina bine,
 Că cununa-ț' vine.

Cununa de grâu
 Și snopu' deplin.

I.1.a. |: Dialu' Mohului, :|
 Umbra snopului,
 (la umbră cân' șade)
 Cine să umbrește ?
 Sora soarelui
 Și cu-a vântului.
 Iele să umbreau
 Și se întrebau:
 (Iele să sfădiau)
 Care-i ceai mai mare ?
 Sora soarelui
 Zicea: – io-s mai mare,

Că frate-mneu-i soare.
 (C-al meu frate-i soare).
 lel cân' să ivește,
 Lumea o-ncâlzește.
 Sora vântului:
 – Ba io sân' mai mare,
 (Zice: io-s mai mare)
 Că frate-nio, vântu',
 lel cân' să ivește,
 Lumea răcorește.
 Că de n-ar fi vânt,
 Mor oamenii-n câmp

Și vacile-n jug.
 II.2. – Stăpână, stăpână,
 Gată cina bine,
 Că cununa-ț' vine.
 Pe-o masă de in,
 C-o viadră de vin.
 II.3.b. Vin dacă ni-i da

Și noi ni-om ruga
 (Ca clăia să dea:)
 Grâu-ț' va lăsa:
 Clăia – găleata,
 Snopu' – ferdăla,
 Spicu' – lingura.

Fg. 4919 b (I)

51

Sebeșel, Săsciori, jud. Alba, 1936

II.2. : – Stăpâne, stăpâne, :
 Gată-mi-te bine,
 Cu vin și cu pâne.
 II.3.a. – Stăpâne, stăpâne,
 Nu te-ntrista tare.
 Că holda ți-i rară,
 Da' spicu' ți-i mare.
 II.3.b. Spicu' – lingura,
 Snopu' – felderă,
 Clăia – găleata.
 III.6.b. Iordane, Stane,
 Busuioc, Ioane.
 I.1.a. Dealu' Mohului,

Umbra snopului,
 Cine să umbrește ?
 Sora soarelui
 Și cu-a vântului,
 Ele se-ntâlniră
 Și se întrebară:
 III.6.a. – Vrei, văruto, vrei
 Ca să secerăm
 Și să nu legăm ?
 III.6.b. La legat să chemăm,
 Feciori de la boi,
 Ciobani de la oi.

Fg. 12010 a (I)

52

(Porcești), Turnu-Roșu, jud. Sibiu, –

Fg. 12011 a

53

i | Buzdugane mare, :
 Busuioc, Ioane.
 I.1.a. Dealu' Mohului,
 Umbra snopului,
 Cine se umbrește
 Și se tot sfădeșt' ?
 Sora soarelui
 Și cu-a vântului,
 Ele se umbresc
 Și se tot sfădesc,
 Care e mai mare.
 Sora soarelui,
 Ea din grai grăia:
 – Da' eu sânt mai mare,
 Că-i frate-meu scare.
 El când se ivește,
 Lumea o-ncălzește.

Că el de n-ar fi,
 Oamenii-ar muri,
 Oamenii pe drum
 Și boii la jug.
 Sora vântului,
 Ea din grai grăia:
 – Ba eu sânt mai mare,
 Că-i frate-meu vânt,
 Mare-i pe pământ.
 El când se pornește
 Lumea răcorește.
 Că el de n-ar fi
 Oamenii-ar muri,
 Oamenii pe câmp
 Și boii la plug;
 Oamenii pe deal
 Și caii la ham.

Mg. 802 I f (I)

54

Vingard, Șpring, jud. Alba, 1963

III.6.a. – Vrei, văruto, vreu,
 Vrei să secerăm
 Și să nu legăm ?
 III.6.b. Feciori să chemăm,
 III.6.c. Feciori de la boi,
 Ciobani de la ei.
 Și de n-or veni,

Noi nume le-om pune:
 Măgherane – Dane,
 Busuioc – Ioane.
 IV.7.a. De pe Săcergău
 Să vedi-un nor greu.
 Dar nu-i noru' greu,
 Că-i bădițul meu,

IV.7.c. Vine să mă cieai. (ceară)
Da' ieu nu m-oi duce,
Că la-mpărăție
Trăbă avuție,
De la noauă frați,
Nuauă, făr' de tați.
La nuauă surori,

Nuauă

II.2. – Stăpâne, stăpâne,
Gată-te pe tine,
Cu vin și cu pâine,
Căș cununa vine.
II.3,b. Și de und' va da
Znopul vedera.

Mg. 2954 II g (I)

55

Poplaca, jud. Sibiu, 1959

I.1.a. Dialu' Mohului,
|: Umbra znopului, :|
Fluaria suarelui
Și cu-a vântului;
Iele se-ntrebau:
Care-i soră mai mare ?
Sora suarelui:
– Io sân' sorî mai mare,

Că-i frate-meu suare.
Iel cân' ... [Înterupere, apoi:]
II.2. – Stăpâne, stăpâne,
Gată cina bine,
Că cununa vine.
II.4. Că de n-o vi-a pune,
Iesă-o cioară niagră,
De ie clăia-ntreagă.

Fg. 8919 a (I)

56

Vărd, Chirpăr, jud. Sibiu, 1940

I.1.a. Dealu' Mohului,
Umbra znopului,
Cine să umbrește
Și să răcorește ?

Fg. 982 b (I)

57

(Porcești), Turnu-Roșu, jud. Sibiu, 1932

I.1.a. n|:Dealu' Moholoie, :| i
Umbra zneapolis,
Cine să umbrește ?
Sora soareluie
Și cu-a vântuluiu,
Iele să-ntrebao
Care sân' mai mari ?
– Ba io sun' mai mare,

Că-i soră cu soare,
Că de mine-z duce
Lauz' la beserici.
Apăi alaltă strâga, zice:
– Că io-z sor' mai mare,
Că de mine-z duce
Prescuri la beserici.

Fg. 6181 a (I)

58

Ștenea, Seica Mare, jud. Sibiu, 1938

I.1.a. Dealu' Mohului,
|: Umbra snopului, :|
Cine să umbrește
Și să răcorește ?
Sora soarelui
Și cu-a vântului;
Ele să umbresc
Și să sfătuesc.
că, Care sun' mai mari ?
Sora soarelui
Zice: – io-s mai mare,
Căș' fratele soare,
Iel cân' să ivește,
Lumea-o-ncâlzește.
Sora vântului

Zice: – io-s mai mare,
Că fratele vânt,
Iel cân' să pornește,
Lumea răcorește.
II.2. – Stăpână, stăpână,
Gată cina bine,
Că cununa vine
II.3,a. Și nu te-ntrista
Că holdele-s rari
Da' la spic îs mari.
II.3,b. Și noi ni-om ruga,
Grăul va lăsa:
Snopu' – ferdăla,
Mărunchiu' nișta,
Schicuțu' – bliduțu'.

II.2.	– Stăpână, stăpână,
Șurtă de mătăasă,
Pune cina-n masă,	II.2.	Vine-o cioară neagră
Și-ț' ia claia-ntreagă.
– Stăpâne, stăpâne,
Chimeșă de in
Ș-o veadră de vin.
II.4.	Că de n-o vi-i pune,
Vine un corb negru
Și-ț' ia snopu-ntreg.		
Mg. 1371 a (I)		59	Agârbiciu, Axente Sever, jud. Sibiu, 1958
III.6,c.	– Băciță, băciță,
Cobori de la munte,
Că holdele-s copt'
Și vin păsărele
Și iau schicurele;
Vine corbu negru
Și ia snopu-ntreg;		Vine cioara neagră
Și ia claia-ntreagă.
Vin pe lângă râu,
Cu secera-n brâu.
Hold-am secerat,
Până m-am tăiat.
Fg. 12054 c (I)		60	(Porcești), Tumu-Roșu, jud. Sibiu. –
	II.2. – Stăpână, stăpână,
n, Gată cina bine,
Cu vin și cu pâin'
Că cununa-ț' vine.		
Fg. 6152 b (I)		61	Buia, Șeica Mare, jud. Sibiu, 1937
I.1,a.	Dealul' Mohului,
e, : Umbra snopuluie, :
Cine să umbrește
Și să răcorește ?
Sora soarelui
Și cu-a vântului;
Iele să umbresc
Și să răcoresc.
Sora soarelui,
la din grai grăia,
Că-i mai mare ia,
Că, cân' să igiește,
Lumia o-ncălzește.
Sora vântului,
la din grai grăia,
Că-i mai mare ia,
Că, cân' să igiește,
Lumea răcorește,
Că ie de n-ar hi,
Uameni-ar muri,
Uamenii pe câmp,
Vitele la jug.	II.2.	– Stăpână, stăpână,
Gată cina bine,
Că cununa-ț' vine.
		II.3,a.	Și nu te-ntrista,
Că holdele-s rari
Și la schic is mari.
		II.3,b.	Și noi ni-om ruga:
Dumnezeu va da,
Claia va lăsa:
----- găleata,
Snopu' – ferdăla,
Mănunchiu' nîrța
Și schicu' – blidu'.
		III.6,a.	– Bre, văruță, bre,
Bre, pe lângă râu,
Săcerăm la grâu,
Bre, pe lunci în jos,
Săcerând ovăs.
Noi să secerăm,
Snochi să nu legăm.
		III.6,b.	Ficiori de la oi,
		III.6,c.	Voiniș' de la boi.
Fg. 5474 a (I)		62	Șeica, jud. Sibiu, 1937
II.2.	: Stăpână, stăpână, :
Gată cina bine,
Cu vin și cu pâne,	II.3,a.	Că cununa-ț' vine.
Și nu te-ntrista,
Că holdele-s rari,

II.3.b. Că la schic îs mari.
 Și noi ni-am ruga:
 Claia – găleata,
 Snopu' – ferdăla,
 Mărunchiu' – nirța
 Schicuțu' – bliduțu'.
 I.1.a. Dealu' Mohului,
 Umbra snopului,
 Cine să umbrește
 Și să sfătuiește ?
 Sora soarelui
 Și cu-a vântului;
 Iele să umbresc
 Și să sfătuesc.
 Care sân' mai mari ?
 Sora soarelui,

la așa-m' zăcia:
 – Ba io sân' mai mare,
 Că frate-mneu-i soare,
 Iel cân' să ivește,
 Lumea-o-ncălzește
 Și boii din jug
 Și roghii din câmp.
 Sora vântului,
 la așa-n zăcie:
 – Ba io sân' mai mare,
 Că frate-meu-i vânt,
 Iel cân' să ivește,
 Lumea răcorește
 Și boii din jug
 Și roghii din câmp.

Mg. 796 I (I)

63

Sibiel, Săliște, jud. Sibiu, 1965

III.6.a. – Blem, vâruțo, blemu,
 Blem să secerămu,
 Și să nu legămu,

III.6.b. Feciori să chemămu,
 III.6.b. Feciori de la boi,
 III.6.c. Ciobani de la oi.

Fg. 4926 a (I)

64

Sebeșel, Săsciori, jud. Alba, 1936

II.2. – Stăpâne, stăpân',
 Gată-mi-te bine,
 Cu vin și cu pân'.

Fg. 1766 I g (I)

65

Sibiel, Săliște, jud. Sibiu, 1959

A se vedea capitolul *Note la corpusul de melodii și la textele poetice.*

Mg. 1776 I b (I)

66

Sibiel, Săliște, jud. Sibiu, 1959

IV.7.b. La holda de grâu,
 Cu săceria-n brâu,
 Am tot săcerat,
 Maica m-o-ntrebat
 Unde m-am uitat,
 Până m-am tăiat,
 Maica m-a-ntrebat
 Unde m-am uitat.
 La boi încornați,
 La voinici înalți,

La boi încornuți,
 La voinicei mulți.
 II.2. – Stăpâne, stăpâne,
 Gată-mi-te bine,
 Cu vin și cu pâne,
 Că cununa-z vine.
 – Stăpâneaua noastră,
 Tineră, frumoasă,
 Gată-mi-te bine,
 Căș cununa-z vine.

Mg. 1772 II b (I)

67

Valea Săliștei, jud. Brașov. –

IV.7.b.]: La holdă de grâu, :|
 Cu săcera-n brâu,
 Ieu am săceratu,
 Până m-am tăiatu.
 Maica m-o-ntrebatu
 Unde m-am uitatu.

M-am uitat pe plaiu,
 Dup-un păcuraru,
 Păcurar fălosu,
 Câne mincinosu.
 II.2. – Stăpâneaua noastră,
 Tineră, frumoasă,

Pune cina-n masă,
Că venim acasă.
Stăpânelu' nostru,

Tiner și frumosu,
Pune vadra-n masă,
Că venim acasă.

Mg. 1766 I f (I)

68

Sibiul, Săliște, jud. Sibiu, 1959

IV.7,b. (Ș) |: Am tot săcerat, : |
Până m-am tăiat.

II.2. – Stăpâneaua noastră,
Tinără, frumoasă.

– Stăpânelu nost',
Tiner și frumos.
Gată-mi-te bine,
Că cununa-z vine.

Mg. 1430 p (I)

69

Roșia de Secaș, jud. Alba, 1958

II.2. – Stăpâne, stăpâne,
Gată cina bgine,
Că, ia, claca-z vine.

II.3,a. Și nu te-ntrista,
Că holdele-s rari,
Da' la schic îs mari.

II.3,b. Dumnezeu va da,

Claia – găleata;
Znupu' – ferdela.
II.2. – Stăpâne, stăpâne,
Omenește-i bghine,
Pe cei lucrători,
C-o' lucrat cu spor.

Fg. 5463 a (I)

70

Coveș, Agnita, jud. Sibiu, 1937

IV.7,b. |: Hold-am seceratu, : |
Până m-am tăiatu.
Maica m-o-ntrebat,
Unde m-am uitat,
De m-am și tăiat ?
La boi încornoși,
La voiniș' frumos',
La boi înhengieși,
La voiniș' chierveși.

IV.7,a. De câtă Cergău,
Să scoal' un nor greu.
Da' nu-i noru' greu,
Că-i bădițu' neu,
C-o turmă de oi
Ș-o turmă de nei.

II.2. – Stăpână, stăpână,
Gată cina bine,
Că cununa-ț' vine.

II.3,a. – Stăpâneaua noastră,
Tinerea frumoasă,
Nu te întrista,
Că holdele-s rari,
Dar la spic îs mari.

II.3,b. Dumnezeu va da,
Grâu va lăsa:
Claia – găleata,
Snopu' – ferdăla,
Schicuțu' – bliduțu'.

I.1,a. Dealu' Mohului,
Umbra snopului,
Cine să umbrește
Și să răcorește ?
Sora soarelui
Și cu-a vântului;
Iele să umbresc
Și să vorovesc.
Sora soarelui:
– Ieu să fiu mai mare,
Că frate-mieu-i soare,
Iel cân' să ivește,
Lumea o-ncâlzește.
Sora vântului:
– Ieu să fiu mai mare,
Că frate-mie-i vânt,
Iel cân' să ivește,
Lumea răcorește.

Altă temă din satul Coveș, Agnita, jud. Sibiu

IV.7,b. Holde-am seceratu,
Până m-am tăiat.
Maica m-a-ntrebat,
Unde m-am uitat
De m-am și tăiat ?

La boi unpingoși ?
La voinici frumoși ?
La boi înregheși ?
La voinici cherveși ?

- II.2. – Stăpână, stăpână,
Șurță de mătăsă,
Pune cina-n masă.
- II.4. Căci de n-o vei pune,
Vine un corb negru
Și-ți ia snopu-ntreg;
Vine cioara neagră
Și-ți ia clăia-ntreagă.
- II.3.a. – Stăpână, stăpână,
Nu te întrista,
Că ce-s holde rari,
Că la schic îs mari.
- II.3.b. Și noi ne-om ruga,

Mg. 1766 II a (I)

71

Sibiel, Săliște, jud. Sibiu. 1959

- II.2. |:-Stăpână, stăpână,|
Gată-mi-te ghine,
De vin și de pâine,
Că cununa-z' vine.
- II.3.a. Și nu te-ntrista,
Că holdele-s rari,
Da' la spic îs mari.

I.1.1. p. 138 (I)

72

Drăguș, Viștea, jud. Brașov. 1929

- I.1.a. În dealu' Mohului,
Umbra snopului.
Cine se umbrea
Și se sfătuia ?
Sora Soarelui
Și cu-a Boarelui.
Ele se umbrea
Și se sfătuia
Care ie mai mare.
Sora Soarelui
Că așa zicea
Că ie mai mare,
Că-i frate-său Soare
Și de cân' răsare,
Până cân' sfîntește,
Lumea o'ncălzește.
Că de n'ar sori,
Lumea n'ar mai fi.
Sora Vântului
Iea așa zicea
Că ie mai mare,
Că-i frate-so Boare,
Că de n-ar bori,

- Dumnezeu va da:
Schicuțu' – bliduțu',
Mărunchiu' – mirța,
Snopu' – ferdela,
Clăia – găleata.
- II.2. – Stăpână, stăpână,
Gată cina bine,
Că cununa-ți vine;
Cununa de grâu
Și veadra de vin;
Cununa-i pe masă,
Vadra-i plină, rasă.

- Și noi ni-om ruga,
Dumnezeu o da:
Snopu' – ferdela,
Mărunchiu' – copu',
Spicu' – lingura,
Clăia – găleata.

- Oamenii-ar muri,
Oamenii la plug.
Vitele la jug.
- II.3.a. –Stăpâne, stăpâne,
Nu te supăra
Că holdele-s rari,
Da' la spichic îs mari.
- II.3.b. Dumnezeu va da
Snopu', felderă,
Mărunchiu', copu',
Clăia, găleata,
Stogu' cât casa !
- II.2. – Găzdiță, găzdiță,
Gată cina bine,
Mare gloată-ți vine,
Gată cina mare,
Că gloata-i pe cale.
– Stăpâna ar da
Un colac curat
Și-o pecie de porc gras,
Un cop de rachiu
Și-o vadră de vin,
Să ne veselim !

I.I.a. Dealu' Mohului,
Umbra snopului

I.I.I. p. 66 (I)

74

Arpașul de Jos, jud. Sibiu, 1936

I.I.a. Dealul Mohului,
Umbra snopului,
Cine se umbrește
Și se sfătuiește ?
Sora soarelui
Și cu-a vântului;
Ele se umbrescu
Și se sfătuiescu,
Care sânt mai mari ?
Sora soarelui.
Din grai își grăia,
Că ea e mai mare,
Că frate-so-i soare,
El cân` să ighește,
Lumea mi-o`ncălzește.
Sora vântului
Zice: – Io-s mai mare,
Că frate-mio-i boare,
Că de n-ar bori,
Oamenii-ar muri,
Oamenii pe câmpu
Vitele la jug.
Boii de pe deal

Și caii din ham.
II.3,a. – Stăpâne, stăpâne,
Nu te prea-ntrista; **măi**,
Că holdele-s rari,
Da' la sphic îs mari.
II.3,b. Dumnezeu va da
Claia, găleata,
Snopu', feldera,
Mărunchiu', copu'.
II.2. – Stăpâne, stăpâne,
Gată cina bine,
Că cununa vine,
Tot de grâu frumos,
Trupul lui Hristos.
– Stăpâne, stăpâne,
Cămașe de in,
Ș' o veadră de vin.
II.4. Că de nu vei da,
Ghine-o cioară neagră
Și-ți ia clăia'ntreagă
Ș-o duce pe Olt
Și-ți ia grâu tot.

(I)

75

Arpaș, jud. Sibiu, 1935

(I)

76

Lisa, jud. Brașov, 1935

(I)

77

Comana de Sus, Comana de Jos,
jud. Brașov, 1939

(I) A

1855

I.I.a. Dialul Mohului,
Umbra snopului,
Cine se umbrește ?
Sora soarelui
Cu a vântului,
Care sânt mai mari.
Sora soarelui i-au zis:
Că eu sânt mai mare,
Că, când mă ivesc,
Lumea încălzesc.
Sora vântului o zis:
Că eu sânt mai mare,
Că, când mă ivesc,
Lumea răcoresc

Și boii din jug
Și robii din câmp.
II.3,a. – Stăpâne, stăpâne,
Nu te întrista
Că holdele-s rari,
Că la spicu-s mari.
II.3,b. Dumnezeu va da:
Claia, găleata,
Snopu', ferdela
Și mănunchiu', copu'.
III.6,b. – Bădiță, bădiță,
Cobori de la munte,
Că holdele-s coapte
De-s răscopctc

II.4. Și vin' cioare negre
De ia clăia-ntreagă;
Și vin păsările
De iau spicurile....

(I) B

II.2. – Stăpâne, stăpâne,
Gată-mi-te bine
De vin și de pâine,
Că cununa-ți vine.

II.3.a. Și nu te-ntristare
Că-s holdele rare,
Da' la spic îs mare

II.3.b. Și Domnu-ți va dare
Stogul cât casa
Snopul, ferdelea
Clăia, găleata,
Pita cât masa,
Mănunchiul, copul.
Ca earb' ovăsul.

II.2. Stăpâneaoa noastră
Tânără, frumoasă,
Pune cine-n masă.

IV.7.c. Și roagă pe taica,
Roagă și pe maica
Ca să nu mă dare,
După ăl din deal,
Că-i cu grâul rar;
Cu earba podbeal,

(I) C

I.1.a. În dealul Mohului
La umbra snopului
Cine se d'umbriare
Sora Soarelui
Și cu-a vântului.
Ele se d'umbriare
Și se sfătuiare
Și mi se-ntrebare:
Care e mai mare ?
Sora Soarelui
Din graiu îmi grăiare
Și d'ășa-mi ziceare:
Că eu sunt mai mare
Că-i frate-meu Soare.
El când răsărește,
Lumea mi-o'ncălzește,
Unde se ivește;
Lumea-nveselește;
Soare de n-ar fi
Lumea ar pieri:
Oamenii pe câmp

II.2. Stăpâne, stăpâne,
Gată masa bine
Că cununa-ți vine,
Cununa de grâu.

Rășinari, 1880

Ci ca să mă dare,
Ne rugăm noi tare,
După ăl din șes,
Că-i cu grâul des.

I.1.b. – Tu, soare rotund,
Treci dealul curând,
Și nu te-or blestemare
Și nu te-or chemare
Robii câmpilor
Iobagii domnilor.

IV.7.a. De către Cergău
Vine-un nour greu;
Da' nu-i nour greu,
Ci-i bădițul meu,
Pe lângă cel râu,
Cu secera-n brâu.
Grâu a secerat,
În clăi l-a cărat.

II.5. – Stăpâne, stăpâne,
Mulțămimu-ți bine,
De vin și de pâine,
Să fii sănătos,
Ne rugăm frumos !

1892

Și boii la jug.
Ear a vântului,
Din gură-și vorbiare:
Că eu sunt mai mare
Că-i frate-meu Vânt
Umblă pre pământ;
Și vântu' când bate
Lumea mi-o răzbate,
Unde se ivește
Lumea-o răcorește;
De n'o-ar răcori,
Vitele-ar plesni,
Oamenii-ar muri,
Oameni de pe câmp
Și boii din jug.

II.3.a. – Stăpână, stăpâne,
Nu fiți supărați,
Nu fiți d'intristați
Că holda-e pe șes
Și la spic e des.
Și holda-i pe deal

- Și la spic e rar.
 – Stăpâne, stăpână,
 Fiți cu voia bună,
 Că holdele-s rari,
 Da' la spic îs mari.
 Nu te supăra,
 Că-n curte-om intra.
- II.2. – Stăpână, stăpâne,
 Gată cina bine,
 Că cununa-ți vine,
 Cununa de grâu,
 Să ne dai rachiu.
 Cununa deplin,
 Pe masă de in,
 C'o veadră de vin,
 Să ne veselim.
- II.3,b. Că dacă-i vei dare
 Dumnezeu va dare
 S'asa o lăsare
 Claia, găleata,

(I) D

- I.1.a. Dealul Mohului
 Umbra snopului.
 Cine se umbrește ?
 Sora soarelui
 Și cu-a vântului
 Ele se întrebau
 Care e mai mare ?
 Sora soarelui,
 Ea din grai grăia
 Că ea e mai mare,
 Căci frate-so-i soare.
 Soare însorește,
 Lumea încâlzește.
 Sora vântului,
 Ea din grai grăia
 Că ea e mai mare,
 Că frate-so-i vânt.
 Vântul de n-ar fi
 Oamenii ar muri
 Oamenii pe câmp
 Și boii la jug.
 Vântul adiază,
 Lumea răcorează
 Și o-'nveselește

(I) E

- II.2. – Stăpână, stăpână,
 Gată cina bine,
 Că cununa vine,
 Tot de grâu frumos,

Snopul, ferdela,
 Mănunchiu', cofa,
 Spicu', lingura,
 Stogu' cât casa,
 Pita cât masa.
 Atunci s'o sfârși
 Pita dumitale,
 Când se va sfârși,
 Nisipul din mare.
 Și de nu li-i pune,
 Grâu-i cu tăciune
 Și de nu ni-i da,
 Grâu' ți-o scădea.
 Că de nu ni-i dare
 O punem pe peatră
 S'o ciocănim toată.
 Vine corbu' negru
 Și-ți ia stogu'ntregu
 Vine-o cioară neagră
 Și-ți ia claia'ntreagă.

1907

- II.3,a. – Stăpâne, stăpâne,
 Nu fi supăratu
 Că holdele-s rari,
 Căci la spicu-s mari
- II.3,b. Și că va lăsa
 Claia, găleata,
 Snopul feldera.
 Mărunchiul cofa
 Spicul lingura.
- II.2. – Stăpână, stăpână,
 Gată cina bine,
 Că cununa-ți vine.
 Cununa de grâu,
 Pe masă de in
 Și-o veadră de vin.
- II.4. Ear de nu ni-i da,
 Vine cioara neagră
 Și-ți ia claia întreagă
 Și-o pune pe peatră
 Și o bate toată.
- II.2.' – Stăpână, stăpână,
 la'n nume de bine
 Acestor copile !

Arpașul de Jos, jud. Sibiu, 1940

Trupul lui Hristos.
 Cununa de grâu
 Ș-o vadră de vin.

IV.7,c. M'a cere, m'a cere
Ficior de`mpărat.
Da` la`mpărăție
Trebuie avuție.
Da` la-mpărat,
Un hinteu gătat
Și la-mpărăteasă,
Haină de mătăsă.
.....
Ciobănel fâlos,
Câine mincinos,
Tu te-ai lăudat
Că mi-i duce [`n sat]

Și ai ...
Pitulați prin frunză.
Da` tu m'ai dus
Pe`un răzor de grâu,
Cu secera`n brâu.
IV.7,b. Ș-am tot secera!,
Până m'am tăiat.
Maica m'a `ntrebat
Unde m'am uitat
Până m'am tăiat.
– La ciobani la oi,
La păstori la boi,
La stăvari la cai.

I.I.I. p. 141 (I) G

Sebeșel, Săsciori, jud. Alba, 1937

I.1,a. Dealu' Mohului
Umbra snopului.
Cine se umbrește ?
Sora Soarelui
Și cu-a Vântului.
Ele se`ntrebară
.....
III.6,a. – Vrei, văruță, vrei,
Vrei să secerăm,
Dar să nu legăm ?
III.6,b+ Și noi vom chema
6,c. Feciori de la boi,
Ciobani de la oi.
Noi nume le-om pune:

Maghirane – Dane,
Busuioc – Ioane !
Și ici vor lega ...
.....
II.3,a. – Stăpână, stăpână,
Nu te întrista
Că holdele's rari
Da' la spchic îs mari,
II.3,b. Și grâu va da
Claia, găleata,
Snopu', feldera,
Mărunchiu', copu',
Spchicu', lingura.

I.I.I. p. 140 (I) H

Sebeșul de Jos, Turnu-Roșu, jud. Sibiu, 1937

I.1,a. Dealu' Mohului,
Umbra snopului,
Cine se umbrește ?
Sora Soarelui
Și cu-a Vântului.
Ele se umbreau
Și se sfătuiau
Că care's mai mari.
Sora Soarelui zicea:
Că ea ie mai mare,
Că frate-so-i Soare,
Că el cân' să ivește,
Lumea o'ncâlzește.
Iar a Vântului zicea:
Că ea ie mai mare,
Că frate-so-i Vânt,
Că el când dihește,
Lumea-o răcorește.
Că el de n'ar dihi,
Lumea mi-ar plezni,

Lumea de pe câmp
Și boii din jug.
II.3,a. – Stăpână, stăpână,
Nu te`ntrista tare
Că holdele's rari,
Că la spchic sunt mari.
II.3,b. Dumnezeu va da
Claia, găleata,
Snopu', feldăra,
Mărunchiu', copu',
Spicu', lingura.
II.2. – Stăpână, stăpână,
Gată cina bine,
Că cununa-ți vine,
Cununa de grâu
Și-o veadră de vin.
Cine n'o va da,
Vine-o cioară neagră
Și-ți va mânca claia-ntreagă.

V.8. Ce satu' i iesta sat ?
 Cununa nu v-o udat.
 Cine nu udă cununa,
 N-ar ajunge săptămâna,
 Săptămâna Paștilor,
 Vinerea Rusalilor.
 Ce satu' i iesta sat ?
 O'(r) fântânile-o săcat,
 De cununa nu v-o udat ?

I.1.a. Dialu' Mohului,
 Umbra znopului,
 Cine să umbrește ?
 Sora soarelui
 Și cu-a vântului,
Iali să-ntreba'
 Care sân' mai mare ?
 la din grai grăia:
 – Că io sân' mai mare,
 Că frate-miu-i vânt.
 Iel cân' să ivești
 Lumia răcorești.
 Sora Suarelui,

la din grai grăia:
 – Ba io sân' mai mare,
 Că frate-mniu-i suare,
 Că suare de n-a fi,
 Uamini-ar muri.

II.2. – Stăpână, stăpână,
 Gată cina bine,
 Că cununa-z vine,
 Pe masă de in
 Și-o viadră de vin.
 Pe masă de bumbac
 Și-o viadră de vinars.

II.3,a. Și nu te-ntrista,
 Că holdele-s rari,
 Da' la spchic îs mari.

II.3,b. Dumnezeu va da,
 Grâu va lăsa,
 Znopu' – fiedela,
 Claia – găleata,
 În spic ca lingura,
 De ti-i bucura.

Inf. 15 700 (I) J

Sibiul, Săliște, jud. Sibiu, 1955

III.6.a. – Blem, vâruțo, blemu,
 Blem să secerămu
 Și să nu legăm ?

III.6,b. Feciori să chemămu,
 Feciori de la boi,

III.6,c. Ciobani de la oi:
 Magherane, Stane,
 Busuioc, Ioane.

IV.7,b. Ș-am tot secerat,
 Până m-am tăiat.
 Maica m-a-ntrebat:
 Unde m-am uitat,
 Până m-am tăiat ?
 La boi încornați,
 La feciori legați,

La foi de trifoi,
 La ciobani de la oi.

II.2. – Stăpână, stăpână,
 Gată-mi-te bine.
 – Stăpâneaua noastră,
 Tânără, frumoasă,
 Gată-mi-te bine,
 Că cununa-ți vine,
 Cu vin și cu pâne,
 Cu bucate bune.
 – Stăpânelu' nost',
 Tânăr și frumos,
 Vezi-ți de butoi,
 C-acum venim și noi.

I.1.1. p. 139 (I) K

Pojorâta, Lisa, jud. Brașov, --

I.1.a. Dealu' Mohului,
 Lunca grâului,
 Umbra snopului
 Cine se umbrește ?
 Sora Soarelui
 Și cu-a Vântului.
 Ele se d-umbreau

Și se socoteau
 Care-o fi mai mare.
 Iar a Soarelui
 Din grai își grăia:
 – Eu oi fi mai mare
 Că frate-meu-i Soare.
 El cân' se ivește

Lumea încălzește.
 Iar a vântului,
 Din grai își grăia:
 – Eu oi fi mai mare,
 Că frate-meu-i Vânt.
 El când se pornește,
 Lumea răcorește,
 Că el de n'ar fi,
 Oamenii-ar muri,
 Oamenii la plug,
 Vitele la jug.
 II.2. – Stăpâne, stăpâne.
 Gată cina bine.
 Grea oaste îți vine.
 Pe masă de pânză,
 C'un burduf de brânză

(I) L

I.1.a. Dealu' Mohului
 Umbra snopului,
 Cine să umbrea ?
 Sora soarelui
 Și cu-a vântului,
 Ele să umbrea
 Și să socotea
 Care sân' mai mari.
 Sora soarelui
 Ea așa zăcea
 Că ea-i sor' mai mare
 Că-i frate-so soare,
 Că de cân' răsare,
 Până cân' sfințește,
 Lumea mi-o'ncălzește.
 Da' a vântului
 Ea așa zăcea
 Că ea-i mai mare,
 Că-i frate-su boare.
 Că de n-ar bori,
 Oameni-ar muri,
 Oameni de pe câmp
 Și boii din jug.
 Că pe mine mă cere
 Ficior de-mpărat,
 Da' io nu mu-i duce.
 Că la-mpărățiaie
 Trăbuic-avuțiaie
 Și la nouă frați
 Nouă cai gătați
 La năuă surori,
 Nouă cingători,
 La nouă cumnate

Și la fund ie frunză.
 Pe masă de in,
 C'o vadră de vin,
 La fund îi pelin.
 II.3.b. Nouă de ni-i da,
 Dumnezeu va da
 Claia, găleata,
 Snopul, feldera,
 Mărunchiu', copu'.
 II.4. Iar de nu ni-i da,
 Dumnezeu va da
 Corbu' negru
 Și-ți ia stogu' întregu.
 Va da cioara neagră
 Și-ți ia claia 'ntreagă.

Nouă'nfahiolate
 Și la cel' păratu
 Gugiule suflatu.
 Și la-mpărăteasă
 Haine de mătasă
 C'o sută și șase.
 (Zi)ce: – Stăpână, stăpână
 Gată cina bghine
 Că grea oaste-ți ghine.
 II.3.a. – Stăpână, stăpână,
 Nu te-aș întrista:
 Că holdele-s rari,
 Da' la spicu-s mari.
 II.3.b. Dumnezău va da
 Ele va lăsa:
 Claia, găleata
 Snopu', feldera
 Mărunchiu'. copu'.
 – Stăpână, stăpână,
 Dumnezău va da:
 Stogu' cât casa,
 Chita cât masa !
 II.2. – Stăpână, stăpână,
 Pe-o masă de in,
 O veadră de vghin
 Și un cop de rachiu
 Și-o pchită de grâu.
 II.4. – Stăpână, stăpână,
 Și de nu ni-i da,
 Dumnezău va da
 O cioară neagră
 Și-o lua claia 'ntreagă.

Mg. 1434 l (II)

78

Rebra, jud. Bistrița-Năsăud, 1958

- I.2. Coborâm din dial cu pciat'
Di la holdă săcerat'.
- II.4.a. Săcerat-o' fetile,
II.4.b. Holdă ca păretile.
II.4.a. Fetile o' săcerat,
II.4.c. Ficiorii clăi o-nșirat.
Și-așa-s clăile de multe,
II.4.d.2. Ca oițele pe munte.
II.4.d.1. Și-așa-s clăile rânduri.

- IV.7. Ca cătanele-n țuguri.
Intrăm cu cununa-n sat
Și neme' nu ne-o udat.
Nu știu, văile-o' săcat,
Ori ficiorii s-o' culcat,
Că nime' nu ne-o udat.
Nu știu, văile-o' stârpit,
Ori ficiorii s-o' durmit,
Că nime' nu ne-o stropit.

Mg. 1434 w (II)

79

Rebra, jud. Bistrița-Năsăud, 1958

- I.2. Di une cununa vin'(e),
Multe clăi or pune mâne;
Di une cununa pleac'(ă),
Rămâne țarina-ntreagă.
- II.4.d.2. Ș-așa-s clăile de multe,
Ca oițele pe munte.
II.4.d.1. Ș-așa-s clăile șareag,
Ca cătanele-n haptag.
- III.5. Cine-aduce cununa
Dreaptă-i ca și lumina,
Ca lumina cea de său,

- IV.7. Care-o pun domnii-n bocău;
Ca lumina ce de ceară,
Care-o pun domnii-n pahară.
- IV.7. Noi intrăm cu grâu-n sat
Și nime' nu ne-o udat.
Nu știu, văile-or săcat,
Ori ficiorii s-or culcat,
Că nime' nu ne-or udat.
Nu-ș', ficiorii-or adormit,
Că nime' nu ne-or stropșit.

Fg. 5660 a (II)

80

Rebrișoara, jud. Bistrița-Năsăud, 1935

- II.2. Di unde cununa pleacă,
Rămâne țarina-ntreagă;
Di une cununa vini,
Rămâne țarina plină;
De unde cununa vine,
Multe clăi or pune mâne.
- II.4.d.1. Ș-așa-s clăile-nșirate,
Ca cătanele-m paradie;
Ș-așa-s clăile rânduț,
Ca cătanele-n drumuț.
- III.5. Cine duce cununa

- Dreaptă-i ca și lumina;
Ca lumina cia de său,
Cari-o pun domnii-n borcău;
Ca lumina cea de ceară,
Cari-o pun domnii-n pahară.
- I.3. Coborâm din dial cu ciață,
De la holdă secerată.
- II.4.a. Fetele o' secerat,
II.4.c. Ficiorii clăi o-nșirat.
II.4.a. Săcerat-o' fetile,
II.4.b. Holda ca păretile.

Mg. 2583 r/y (I)

81

Ilva Mare, jud. Bistrița-Năsăud, 1963

- I.2. Cununa di une vine,
Multe clăi or pune mâine.
Cununa de une pleacă,
Multe cară mâine-ncarcă.
Și unde le-or descărca,
Face-or vravu' cât casa,

- IV.7. Și colacu' cât masa.
Cununiță înrotată,
Trăbui-ai adăpată,
Nu cu apă din părau,
Că cu jin din făgădău.

III.6. Așa-i rându' fetiloru,
Ca și rându' merilor.
Până-s mere mărunțele,

Stau rânduri pe crengurele.
Dacă prind a se mări,
Iele prind a se răi.

Mg. 2581 g (II)

83

Rodna, jud. Bistrița-Năsăud, 1963

I.1. Dimineața ne-am sculat,
Pe obraz că ne-am spălat,
Lui Dumnezeu ne-am rugat
Și la holdă am plecat.

II.4.b. Holdă ca păretille,

II.4.a. Săcerat-o' fetile.
I.2. Cununa de une vine,
Multe clăi or pune mâine.
Cununa de unc pleacă,
Multe cară mâine-ncarcă.

Mg. 2580 f (II)

84

Rodna, jud. Bistrița-Năsăud, 1963

II.4.b. Holdă ca păretille,
Secerat-o' fetile.
II.4.a. Fetele o' săcerat,
II.4.c. Ficiorii clăi o-nșirat.

II.4.d.1. Ș-așa-s clăile de multe,
Ca cătanele pe munte;
Ș-așa-s clăile-nșirate,
Ca cătanele-n parade.

Manuscris nr. 89 (II)

85

Maieru, jud. Bistrița-Năsăud, 1951

I.2. Cununa de unde vine,
Multe clăi s-or pune mâne.
Cununa de unde pleacă,
Multe care mâne-ncarcă.
I.1. Dimineața ne-am sculat.

Fața albă am spălat,
Lu' Dumnezeu ne-am rugat
Și la holdă am plecat.
II.4.b. Holdă ca păretille
II.4.a. Secerat-au fetele.

Mg. 2586 r/a (II)

86

Romuli, jud. Bistrița-Năsăud, 1963

II.4.a. Secerat-au fetile,
II.4.b. Holdă ca păretille.
Holda o au pregătit
Și la vale și-o pornit.
Holda iele-au isprăvit
Și la vale și-au pornit.
I.2. De unde cununa vine,
Multe care s-aduc pline.
De unde cununa pleacă,

Multe care să încarcă.
II.4.d.1. Și-așa-s clăile de multe,
Ca cătanele răgute;
Și-așa-s clăile-nșirate,
Ca cătanele-n parade.
IV.7. Cununa trebe udată,
Fata trebe sărutată.
Cununa trebe (s) tropcită,
Fata trebe drăgostită.

Mg. 2873 I f (II)

87

Mihoiești, Câmpeni, jud. Alba, 1965

IV.7. Foaie verde de alună,
Adă apă la cunună;
Cununa trabe udată,
Fata trabe măritată.

V.11. Fiți, gazdă, cu voie bună,
Noi vinim cu cunună.
Nu știu holda-i ...
Or' i gazda mânioasă.

Mg. 585 i (II)
585 h

88
89

Leșu, jud. Bistrița-Năsăud. 1955

I.2. Din sus de la răsăritu,
Mândră cunun-o pornit;

Din jos de la Țăligrat,
Mândră cunun-o plecat.

II.4,a. Săcerat-o fetile,		Care-o pun domnii-n pahară;
II.4,b. Holdă ca păretille.		Ca lumina cea de său,
I.2. De une cununa vine,		Care-o pun domnii-n bacău.
Multe clăi or pune mâne;	V.14.	Noi cununa nu vom da
De une cununa pleacă,		Până nu ni-ț' arăta
Rămâne țarina-ntreagă.		Un tânăr fără mustață,
III.5. Cine duce cununa		Să sărute fără greață.
Curată-i ca lumina;	V.12.	Mătură-ț', gazdă, coșu',
Ca lumina cea de ciară,		Că sosâm cu grâu roșu.
Mg. 2388 f(IV)	90	Șanț, jud. Bistrița-Năsăud, 1962
I.2. n, De unde cununa vine,		Multe cară mâne-ncarcă.
Multe clăi s-or pune mâine;	I.3.	De la vârvu' Arșitii,
De unde cununa pleacă,		Vine fruntea cununii.
Disc. 555 b (II)	91	Șanț, jud. Bistrița-Năsăud, 1935
I.1. Diminiață ni-am sculat,	IV.7.	leșăți, fișiori, cu apa
Pe obraz că ni-am spălat,		Și ne udați cununa;
Seșerea-n mână am luat,		leșăți, fișiori cu râu',
Mândră hold-am sășerat,		Ca să ne udați grâu'.
II.4,b. Holda ca peretile.	V.12.	Mătură-ț', gazdă, podu',
II.4,a. Săcerat-o` fetilie.		Mătură-l de grâu de toamnă,
I.3. De la vârvu' Arșăți,		Să-ți adușem dân iast' tuamnă.
Vinie fruntia cununii;		Îți adușem grâu frumos,
De la vârvu' muntelui,	V.15.	Să fii, gazdă, veselos !
Vinie fruntia grâului.		
Mg. 585 g (II)	92	Șanț, jud. Bistrița-Năsăud, 1955
I.1. Dimineața m-am sculat,		Până-s mere mănânțele,
Lu' Dumnezeu ne-am rugat,		Stau pe crengi înșirățele.
Secerea-n mână-am luat,		Dacă prind a se mări,
Mare hold-am săcerat.		Ele prind a se rări.
I.2. Cununa die une vine,	IV.7.	Eșiți, ficiori, cu râu',
Multe clăi or pune mâine;		Ca să ne udați grâu'.
Cununa de une pleacă,	I.3.	De la vârvu' muntelui,
Multe cară mâine-ncarcă.		Vine fruntea grâului;
III.6. Și-așa-i rându' fietilor,		De la vârfu' obcinii,
Ca și rându' merilor;		Vine fruntea cununii.
Mg. 541 c (II)	93	Șanț, jud. Bistrița-Năsăud, 1955
I.2. Cununa die unie vine,	IV.7.	Eșiți, ficiori, cu apa
Multie clăi or punie mâne;		Și ne udați cununa.
Multie cară mâne-ncarcă.		Eșiți, ficiori, cu râu'
III.6. Și-așa-i rându' fietilor,		Ca să ne udați grâu'.
Ca și rându' merilor.	I.3.	De la vârvu' muntelui,
Până-s mere mănânțele,		Vine fruntea grâului.
Stau pe crengi înșirățele.		De la vârvu' obcinii,
Dacă prind a se mări,		Vine fruntea cununii.
Ele prind a se rări.		

I.1. Dimineată ni-am sculat,
Pe obraz că ni-am spălat,
Săcerea că ni-am luat,

Mândră hold-am săcerat.
II.4,b. Holda ca păretero,
II.4,a. Săcerat-o' fete(a)le.

Inf. 4791

Dictat:

I.1. Dimineăta ne-am sculat
Și pe obraz ne-am spălat,
Lu' Dumnezeu ne-am rugat,
Poale albe-am suflecat,
Săcera-n mân-am luat
Și la hold-am alergat,
Mare hold-am săcerat.
II.4,b. Holda ca păretili,
Săcerat-o fetili.
I.2. Cununa de unde vini,
Multe clăi or pune mâne;
Cununa de unde pleacă,
Multe cară mâne-ncarcă.
III.6. C-așa-i rându' fetelor,
Ca și rându' merelor:
Cân' is mere mănuntele,
Șad pe crângi înșirățele.
Dacă prind a se mări,
Iele prind a se răi.

IV.7. leșiți, ficii, cu apa
Și ne udați cununa.
leșiți, ficii, cu râu'
Ca să ne udați grâu',
Că tare nu ne-aț' udat,
Ori fântânile-o' săcat ?
V.12. Mătură-ț', gazdă, podu',
C-amu-ț' intră norocu',
Cunună de grâu roșu.
Mătură-l de grâu de an,
C-amu-ț' vine din ast an.
Mătură-l de grâu de toamnă,
Că-ț' aducem din ias' toamnă.
Mătură-l de grâu de vară,
Că-ț' aducem din ias' vară.
Tot grâu mândru și frumos
Ca și fața lui Hristos.
V.15. Să trăiești, gazdă, cu bine,
Lădoaili fie-ți pline!

Fg. 5535 b (II)

95

Șanț, jud. Bistrița-Năsăud, 1935

I.3. De la vârvu' munteluiu,
Vine fruntia grâolui;
Den sus de la răsăritu,
Mândră cunun-o vinit.
Den jos de la Țălegradu,
Mândră cunun-o' plecat.
I.2. De unde cununa vine,
Multe clăi s-or pune mâne;
De unde cununa pleacă,
Multe cară să încarcă.
IV.7. leșiți, ficii, cu apa,
Să ne udați cununa.
leșiți, ficii, cu râu',
Că ni să usucă grâu'.
III.6. Ș-așa-i rându' fetilor,
Ca și rându' merilor;
Până-s mere mănânte,le,
Stau pe crângi înșirățele.

Dacă prind a se mări,
Iele prind a să răi.
IV.7. Noi intrăm cântând în sat.
Tăți ficii s-au sculat.
Și-au scos apă din izvoară,
Ne udă de ne omoară.
Ș-au scos apă din fântâni
Și ne-au udat pe cununi.
(Cân' te-apropcii de casă:)
V.9. leșiți, gazde, până-n prag,
Să vedz' cum venim cu drag.
Și ieș', gazdă, până-n poartă,
Să vedz' cum venim cu roată.
(Cân' încunjiură masa de tri ori:)
V.12. Mătură-ț', gazdă, podu',
Că noi am sosât cu grâu'.
Mătură-l di cel de an,
Că-ț' aducem din iest an.

Mg. 551 k (II)

96

Nepos, Feldru, jud. Bistrița-Năsăud, 1955

I.3. Cununița grâului,
Di pe vârvu' dealului,
Din holda drăguțului.

I.2. Din sus de la răsărit,
Mândră cunun-o pornit.
Din jos de la Țăligrad,

<p>Mândră cunun-o plecat.
De unde cununa pleacă,
Multe care de încarcă;
De unde cununa vine,
Multe clăi s-or pune mâine.</p> <p>III.5. Cine duce cununa</p>		<p>Curată-i ca lumina;
Ca lumina ceai de ceară,
Care-o pun domnii-n pahară;
Ca lumina ceai de său,
Ce o pun domnii-n bacău.</p>
Mg. 136/2 (II)	97	Feldru, jud. Bistrița-Năsăud, –
	<p>I.1. Dimineață ne-am sculat,
Și pe obraz ne-am spălat,
Lui Dumnezeu ne-am rugat,
Poale albe-am suflecat.</p>	
Fg. 5703 a (II)	98	<p>Susenii Bârgăului, Prundu Bârgăului,
jud. Bistrița-Năsăud, 1936</p>
<p>I.2. Noi aducem cununare,
Di la lăcu' cu holda.
Di uni-aducem cununa,
Multe clăi or pune mâne.</p>	<p>II.4,d.1. Ș-or pune așa de multe,
Ca cătane mnii și sute.
IV.7. Cine n-a uda cununa
Să n-ajungă săptămâna.</p>	
Mg. 136 b (II)	99	Feldru, jud. Bistrița-Năsăud, 1956
<p>I.1. Dimineață ne-am sculat
Și pe obraz ne-am spălat,
Lu' Dumnezeu ni-am rugat,
Puale albe-am suflecat
Și la holdă am plecat,</p>	<p>Rouă groas-am scuturat,
Mari hold-am secerat,
II.4,b. Holde ca păretili,
II.4,a. Săciratu fetili.</p>	
Mg. 2579 j (II)	100	Josenii Bârgăului, jud. Bistrița-Năsăud, 1963
<p>I.2. Cununa de unde vine,
Multe clăi or pune mâne;
Cununa de unde pleacă
Rămâne țarina-ntreagă.
II.4,d.1. Stau clăile înșirate,
Ca cătanele-n părăde.
V.12. Mătură, gazdă, coșu',
Că venim cu grâu roșu;
Mătură, gazdă, celna,</p>	<p>Că venim cu cununa.
V.9. Ieși-ni, gazdă, 'nainti,
Că venim cu mare cinste.
Dictat: Cine duce cununa
III.5. Curată-i ca lumina;
Ca lumina cea de ceară,
Ce-o pun domnii-n pahară;
Ca lumina cea de său,
Ce-o pun domnii în bacău.</p>	
Mg. 506 b (II)	101	Ilva Mică, jud. Bistrița-Năsăud, 1955
<p>I.2. Di une cununa vine,
Multe clei or pune mâne;
De une cununa pleacă,
Multe care mâine-ncarcă.
II.4,a. Secerat-o' fetele,
II.4,b. Holde ca păretele.</p>	<p>III.6 Așa-i rându' fetelor,
Ca și rându' merelor;
Cât sânt mere mărunțele,
Stau pe creangă-nșirețele,
Dacă prind a se mări,
Ele prind a se răi.</p>	
Manuscris nr.143 (II)	102	Ilva Mare, jud. Bistrița-Năsăud, –
<p>II.4,a. Secerat-o fetele,
II.4,b. Holda ca păretele.</p>	<p>II.4,a. Fetele o secerat,
II.4,c. Ficiorii clăi o-nșirat.</p>	

II.4.d.2. Și-așa-s clăile de multe,
Ca oițele pe munte.

II.4,d.1. Și-așa-s clăile-nșirate.
Ca soldații la parade.

Manuscris nr. 233 (II)

103

Leșu, jud. Bistrița-Năsăud, –

I.2. Din sus, de la răsăritu,
Mândră cunun-a pornitu.

Fg. 5645 a (II)

104

Leșu, jud. Bistrița-Năsăud, 1935

I.2. Din sus de la răsăritu,
Mândră cunun-o pornit;
Din jos de la Țaligradu,
Mândră cunun-o plecat.
III.5. Cine duce cununa
Curată-i ca lumina,
Ca lumina șe de șiară,
Ce o pun domnii-n pahară.
I.2. De une cununa pliacă
Rămâne țarina-ntriagă;
De une cununa vine,
Multe clăi or pune mâne.
II.4,d.2. Și-așa-s clăile de multe,
Ca oițele pe munte;
III.4,d.1. Și-așa-s clăile-nșarate,

Ca cătanile-n părădie.
Mătură-ț', gazdă, coșu',
Că-ț' aducem grâu roșu;
V.12. Mătură-ț', gazdă, celna,
Că venim cu cununa.
V.9+10. Ieși-ne, gazdă, 'nainte,
C-o cupă de jin șerbinte,
Că-ț' vinim cu mare cinste.
V.8. Noi vinim pe lângă prag,
Cu cununa cât un stiag;
Noi vinim pe lângă puartă,
Cu cununa cât o ruată.
(Când înconjură masa:)
V.13. Învârti-te, roată-n casă,
C-o cupă de vin pe masă.

Mg. 1439 X (II)

105

Parva, jud. Bistrița-Năsăud, 1958

I.2. Coborâm din dial cu pciatră,
De la holdă săcerată.
II.4,a. Săcerat-o fetile,
II.4,b. Holdă ca păretele.
II.4,a. Fetile o săcerat,

II.4,c. Feciorii clăi o-nșirat.
II.4,d.2. Și-așa-s clăile de multe,
Ca oițele pe munte;
II.4,d.1. Și-așa-s clăile-nșirate,
Ca cătanele-n părădie.

Mg. 1439 m (II)

106

Parva, jud. Bistrița-Năsăud, 1958

I.2. Coborâm din dial cu pcia' (tră),
Di la holdă n să(n)cerată.
II.4,a. Săcera(n)t-o' fe(n)teleo,
II.4,b.n, Holdă ca (n) păreteleo.
II.4,a. Fetele o' săcerat,

II.4,c. Feciorii clăi o-nșarat.
II.4,d.2. Și-așa-s clăile de multe,
Ca oițele pe munte;
II.4,d.1. Așa-s clăile-nșirate,
Ca cătanele-n părădie.

Mg. 2581 K (II)

107

Parva, jud. Bistrița-Năsăud, 1963

I.2. **da**, Coborâm **n** din dial cu pciatră,
n, Di la holdă **n** secerată.
II.4,a. Săcerat-o fetelelo,
II.4,b. Holdă ca păretelelo.
II.4,a. Fetele o' săcerat,

II.4,c. Feciorii clăi o-nșarat.
II.4,d.2. Și-așa-s clăile de multe
Ca oițele pe munte;
II.4,d.1. Și-așa-s clăile-nșirate,
Ca cătane-n părădie.

Mg. 2578 m (II)

108

Maieru, jud. Bistrița-Năsăud, 1963

I.2. **n**, Cununa de unde vin',
Multe clăi or pune mân';

Cununa de unde pleacă,
Multe cară să discarcă.

Mg. 2578 n (II)	109	Maieru, jud. Bistrița-Năsăud, 1963
I.2. n. Cununa n, de unde vin',
Multe clăi or pune mâine;
Cununa de unde pleacă,
Multe cară să discarcă.	V.9.	De ieși, gazdă, până-n prag,
Că vinim cu mare drag,
Cu cunună cât un steag.
De ieși, gazdă, până-n poartă,
Cu cunună ca și-o roată.
III.6. Ș-așa-i rându' fetilor,
Ca și rându' merilor.		
Mg. 2424/35 (II)	110	Maieru, jud. Bistrița-Năsăud, 1962
I.3. Vine fruntia cununii,
Di la vârvu' măgurii;
Vine fruntia grâului,
Di la vârvu' Runcului.	IV.7.	Intrăm cu cununa-n sat,
Nu știu văile-or săcat,
Ori ficiorii s-o' culcat,
Că nimeni nu ne-or udat.
Fg. 11718 d (II)	111	Sângeorz-Băi, jud. Bistrița-Năsăud, 1950
	III.6.	D-așa-i rându' fetilor,
Ca și rându' meriloru.
Mg. 2583 r/f (II)	112	Sângeorz-Băi, jud. Bistrița-Năsăud, 1963
III.6. D-așa-i rându' fetelor,
Ca și rându' merelor.
Când is mere mărunțele,
Stau rânduri pe crengurele;
Dacă prind a se mări,
Iele prind a se răi.	I.2.	Și ne udați cununa;
Veniți, ficiori, cu râu'
Și ne udați grăuțu'.
De une cununa vine,
Rămâne țarina plină;
De une cununa pleacă,
Rămâne țarina-ntreagă.
IV.7. Viniți, ficiori, cu apa		
Mg. 2392 g (II)	113	Nepos, Feldru, jud. Bistrița-Năsăud, 1962
I.3. Cununița grâului,
Din holda drăguțului.		Multe clăi or pune-ndată;
Di unde cununa vine,
Multe clăi or pune mâine.
I.2. Di une cununa pleacă.		
Fg. 5689 a (II)	114	Bistrița Bârgăului, jud. Bistrița-Năsăud, 1936
III.5. Cine-aduce cununa, măi ,
Curată-i ca lumina, măi ,
Ca lumina cia de său,
Cari-o țân domnii-n bocău;
Ca lumina cia de ciară,
Cari-o țân domnii-n pahară.	V.12.	Destcide, gazdă, celna,
Că venim cu cununa.
II.4,a. Săcerat-o fetile,	IV.7.	Haidet', ficiori, cu apa
Și ne udaț' cununa.
II.4,b. Holdă ca păretil.	I.2.	Cununa de une vine,
Multe clăi or pune mâine;
Cununa de une pliacă,
Rămâne țarina-ntreagă.
Mg. 2586 r/b (II)	115	Romuli, jud. Bistrița-Năsăud, 1963
II.4,b. Săcerat-o' fetile,
Holdă ca păretil.	I.2.	De unde cununa vine,
Multe cară s-aduc pline;
De unde cununa pleacă,
Multe cară să încarcă.
II.4,a. Fetile o' săcerat,		
II.4,c. Ficiorii znopci o' legat.		

TIPUL III

Fg. 5717 b (III)

116

Cristuri-Șieu, Șieu-Odorhei,
jud. Bistrița-Năsăud, 1936

- I. 2. Cununa de unde vine,
Multe cară s-aduc pline;
De unde cununa pliacă,
Rămâne țarina-ntriagă.
- II. 4. d. Stau clăile tă' rânduțu',
Ca cătanile-n Clujuțu';
Stau clăile tă' șiragu',
Ca cătanile-n Rătiagu'.
- V. 12. Mătură-ț', gazdă, șurare.

III. 5.

- Că-ț' aducem cununare:
Mătură-ț, gazdă, coșu'
Căț' aducem grâu' roșu.
- Cine-aduce cununa
I' dreaptă ca lumina;
Ca lumina hai de ciară,
Cari-o pun domnii-n păhară;
Ca lumina hai de său,
Cari-o pun domnii-n hinteu.

Fg. 7283 d (III)

117

Gledin, Monor, jud. Bistrița-Năsăud, 1939

- I. a. **Doamne**, Da' de une-i cununa ?
Doamne. Di la locu' cu holda.
Doamne, Cununa de undi pleacă,
Doamne, Rămâne țarina-ntreag'.

- II. 4. a. **Doamne**, Secerat-o' fetile.
II. 4. b. **Doamne**, Holdă ca păretille,
II. 4. c. **Doamne**, Și ficiorii-o' pus clăi,
II. 4. d. **Doamne**, Ca cătanile-n bătai.

Mg. 55/R 18 (III)

118

Deda, jud. Mureș, 1979

- I. 2. **n, Doamne**, Vinim de la săcerat,
„ „ Di la grâu din dialu' lat.
„ „ De-une-aducem cununa,

- „ „ Mari-o' rămas mniřiștea.
„ „ Facem stogu' cât casa
„ „ Și colacu' cât masa.

Mg. 5197 j (III)

119

Dumbrava, Vătava, jud. Mureș, 1979

- I. 2. **n, Doamne**, Di-une vine cununa ?
Di la locu' cu holda;
Di unde cununa pleacă,
Rămâne țarina-ntreagă.

VARIANTĂ: Răfila Haja, 76 ani. Mg. 5197 l e

- I. 2. Di-unde-aducem cununa ?
Di la locu' cu holda.
Mari-o rămas miriștea,
Multe clăi om înșira,
Câte nuauă-alătura.
- (V. 10) Faci-om stogu' cât casa
Și colacu' cât masa.
Să trăiască și gazda,
Să sameni cununa,

- Să videm ce-a răsări,
Noi cu ce noroc om fi ?
- V. 14. Noi cunun-atunci om da,
Cân' gazda noauă ni-a da.
Un vuinic mândru frumos.
Să icie cununa jios.
Da' voinicu nu-i acasă,
Că voinicu-i dus la moară
...
- V. 10. Noi cunun-atunci om da-o
Cân' gazda ni-a măsura:
Talerii cu litruța
Și jinarsul cu șeria.

Mg. 135 m (III)

120

Hodac, jud. Mureș, 1956

- I. 2. **Doamne**, Di la locu' cu holda,
I. II. 3. b. „ Dintr-o claie, strânji lădoaiie,
„ Dintr-on znop, litra-i la loc.

Mg. 796 d (III)	121	Sângeorz de Mureș, jud. Mureș, 1962
I. 2. Di un' s-o-nceput cununa, Doamne ,
Di la locu' cu holda, „
Di unde am săcerat, „	I. 3. Vin de la săcerat, „
Di la grâu din dialu' -nalt „	
Mg. 1516 i (III)	122	Hodac, jud. Mureș, 1967
I. 2. Di-un' s-o-nceput cununa, Doamne ?
Di la locu' cu holda. „	I. 3. Vinim di la săcerat, „
Di la grâu din dialu' lat „	
Mg. 1775 j (III)	123	Hodac, jud. Mureș, 1968
I. 2. n, Doamne , Di-une îi cununa ?
„ Di la locu' cu holda.	Dintr-on znop – litra-i la loc,
Dintr-on spic – ies-on mniertic.	
[I] II. 3, b. Dintr-o claie – tri lădoaie,		
Mg. 1637 s (III)	124	(Suhănuț), Solovăstru, jud. Mureș, –
I. 2. n. Doamne , Di-uni-ai făcut cununa ?
„ „ Di la locu' cu holda.	„ „ Multe clăi am săcerat,
„ „ Multe care-om încărcat.	
Mg. 1511 b (III)	125	Toaca, Hodac, jud. Mureș, 1967
I. 2. n, Doamne , Di-uni-am făcu' cununa ?
„ „ Di la locu' cu holda.	„ „ Multe clăi or săcerat,
„ „ Multe cari-om încărcat.	
Mg. 1440 a (III)	126	Hodac, jud. Mureș, 1966
I. 3. Doamne , Di-uni-o făcu' cununa, Doamne ,
Di la locu' cu holda, „
„ Vinim di la săceratu, „
Di la grâu din dialu' lat, „
Cu cununița pe cap, „	„ Di-une-o făcu' cununa, „
„ Di la locu' cu holda „
[I] . II. 3, b. Dintr-o claie – tri lădoaie, „
Dintr-un znop – mnierta-i la loc, „
Dintr-un spchic – ies-un mniertic. „	
Mg. 1421 g (III)	127	Hodac, jud. Mureș, 1981
I. 2. n, Doamne , Di-uni-o făcut cununa ?
n, „ Di la locu' cu holda.	Dintr-un znop mierța-i la loc, „
Dintr-on spchic iese-un miertic. „	
[I] . II. 3, b. Dintr-o claie, trăi lădoaie, Doamne ,		
1606 AFC	128	Glăjărie, Gurghiu, jud. Mureș, 1967
I. 2. n, Doamne , Di-uni-am făcut cununa ?
n, „ Di la locu' cu holda.	n, „ Dintr-un znop (să dăie, Doamne)
dă, „ Dintr-o claie, trei lădoaie.	
[I] . II. 3, b. n, „ Dintr-un spic dă, Doamni-un pic,		
Z.D. 250 (III)	129	Filea de Jos, Ciurila, jud. Cluj, 1979
IV. 7. Frunză verde mătrăgună,
Adă apă la curună !
Frunză verde castravete,
Curuna moare de sete !
I. 2. De unde curuna vine,	IV. 7. Țarina goală rămâne.
Unde curuna să bagă,
Multe cară să descarcă.
Ieși, doamnă, di pe cuptor,
Ieși și udă curuna,	

III. 5.	Ud-o cu apă din vale.
C-o aduce-o fată mare,
Fată mare și curată,	Curunița uspetată.
Cine n-a uda curuna
Să n-ajungă săptămâna.
IV. 7.	Curuna trebe udată,	
B.B. (III)
p. 653 nr. 669 d		130 Urișiu de Sus, Chiheru de Jos, jud. Mureș, –
Mg. 1504 ee (III)		131 Casva, Gurghiu, jud. Mureș, 1967
I. 2.	Di-uni-i, Doamne , cununa ?
n, Di la locu' cu holda.	Dintr-o mână-o-mnierță bună.
Dintr-o claie – tri lădoaie.
[I]. II. 3. b.	Dintr-un spic-mnierța-un mertic.	
Mg. 1606 c (III)		132 Glăjărie, Gurghiu, jud. Mureș, 1967
I. 2.	n, Doamne , Di-uni-am făcut cununa ?
Di la locu' cu holda.
Multe clăi or sacerat.	[I]. II. 3. b. Face-om stogul cât curtea,
Pită albă ca zâua.
M.F. 3640 b (III)		133 Poarta, Fărăgău, jud. Mureș, 1914
I. 2.	De unde-am făcut cununare,
Multe clei am secerată,
Tot cu caru' l-o' cărat
Și cu sulu' l-o' legat.	[I]. II. 5. Și colacu' cât masa.
Să trăiască domnu' nost',
Că ne-o ospătat frumos,
Cu jin roșu tiperat,
Cu pită de grâu curat.
[I]. II. 3. b.	Face stogu' cât curtea	
Fg. 13067 d (III)		134 Șieut, jud. Bistrița-Năsăud, 1929
I. 2.	Doamne , Da' de unde-i cununa?
Doamne , De la locu' cu holda.
Doamne , Cununa de unde vine,
Domane , Țarina-ntreagă rămâne;
Doamne , Cununa de unde pleacă,	Doamne , Țarina rămâne-ntreagă.
Doamne , Iartă, sfântă cruce,
Doamne , Că ți-am călcat țarina
Doamne , Și-am scuturat roua.
Mg. 1509 e (III)		135 Ibănești-Pădure, Ibănești, jud. Mureș, 1967
I.2.	n, Di-udi-o tăiet cununare ?
Di la locu' cu holdare.
Multe clăi o' înșirare.
Faci-om stogu' cât curtea
Și colacu' cât masa,	Să-l mănânce pân' ia sa' (ră).
Coborātu, coborâtă.
+ Coborât-o Domnu' Sfânti,
Domnul Sfânt pe-acest pământă.
Fg. 13085 d (III)		136 Dumbrava, Vătava, jud. Mureș, 1929
I. 2.	m, Doamne , De une cununa pleacă,
Doamne , O rămas țarina-ntreagă.
O rămas tât țarini pline.
Doamne , Multe clăi am înșarat,
Câte nouă-alătura.	II. IV, 7 D'ascultați o întâmplare,
Ce-am văzut la prânzu' mare:
Un bou roșu și bălțat,
Din ciurdă cum a scăpat.
O dat raita prin țarină
Și s-o oprit la fântână,
Apă-n buză o luat.
II, V, 15.	Să trăiască jupâneasa	
[I]. II. 5.	Cu jupânul nost'u gazdă!	

Holdile le-o rourat.
Da' cine le-a scutura ?
+ Da' preoții cu ruga,		Feciorii cu cismele,
Bătrânii cu vorbele,
Fetele cu sucnele	
B.B.
P. 652. nr. 669 a (III)	137	Orșova, Gurghiu, jud. Mureș, 1914	
I. 2. : D'ândi o tăiat cununa, :
Multe clei a secerat.		Și colacu' cât masa,
Să-l mănce jupâneasa.	
II. 3.b. Face-o stogu' cât curtea			
Mg. 1465 k (III)	138	(Arova), jud. Mureș, 1967	
IV. 7. Coborât-o Domnul Sfântî,
n. La fântână, în țarină.		Apă-n gură și-o luat
Și țarina-o răurat.	
B.B.
M.F. 3533 a (III)
Nr. 669 f	139	Râpa de Sus, Vărgata, jud. Mureș, 1914	
IV. 7. Doamne , Coborât-o, coborât,
+ Doamne , Sfânta maică pe pământ,
Doamne , Da ie une-o coborât ?
Doamne , La fântână-n țarină.
Apa-n budză ș-o luat,
Țarina o răurat.		Roua cine-o scutură ?
Da popcii cu rugile,
Diecii cu cărțile,
Bătrânii cu horbile,
Ficiorii cu cismile,
Fetile cu sugnile.	
Mg. 1517 h (III)	140	Solovăstru, jud. Mureș, 1914	
I. 2. n, Doamne , Di-uni-aducem cununa ?
n, Doamne , Di la locu' cu holda,
„ Multe clăi on săcera,
„ Multe care- om încărcă.
Tăt cu sulu' le-am legat
Și nouă roadă ne-o dat,
III. 3. b. Dintr-o claie, tri lădoaie,
Dintr-un znop. mnierta-i la loc, I II. 3, b.
Dintr-un spic, cupa-i deplin.
IV. 7. Coborât-o, coborât,		Coborât-o boul sfânt
La fântână, în țarină,
Apă-n buză și-o luat
Și din coarne-o scuturat,
+ Dumnezo ploaie ne-o dat,
De secerat am scăpat
Și din gură-o cuvântat:
Creșteți, grăie, până-n brăie,
Voi, săcări, pân' subțiuări,
Voi, ovesă, până-n mesă.	
Mg. 207/12 I (III)	141	Aluniș, jud. Mureș, 1958	
I. 2. Doamne , Di une-am făcut cununa ?
„ Di la locu' cu huna [holda].
II. 3. b. + Dumnezău ni-o da,		În grăie până-n brăie.
Și'n ovese până'n mese.
Și'n secări	
Fg. 7121 a (III)	142	Solovăstru, jud. Mureș, 1938	
I. 2. Doamne , De-uni-am făcut cununa ?
„ De la locu' cu holda.
Multe clăi am săcerat,
Multe car-or încărcat.
Tă' cu sulu' li-or lega'. | II. 3. b.

IV. 7. | Faci-or stogu' cât curtea
Și colacu' cât masa,
Să-l mănce jupâneasa.
Cu jupănu-alătură.
Coborât-o, coborât, | |

I. 3.	Coborât-o boul sfânt,
La fântână-n țarină,
Apă-n buze și-o luat
Și din coarni-o scuturat.
Țarina o râurat
Și Dumniezău rod o dat.
De tri zăle tă' vinim,
Tă' pin graie
Până-n brăie,	I . II. 3, b.	Până-n brăie și-n săcară.
Și-n săcări,
Pân subțâuări,
Și-n uăvesă ,
Până-n mesă .
Să deie Dumnezău roadă,
În țarina dumnilor voastră,
Dintr-o claie – tri lădoaie,
Dintr-un snop – mnierta-i la loc.
Mg. 1222 j (III)		143	Solovăstru, jud. Mureș, 1965
I. 2.	Doamne , Di-uni-aducem cununa ?
„ De la locu' cu holda.
Multe clăi am săcerat,
Multe care-am încărcat.
Că cu stogu' le-am legat.	I . II. 3, b.	Face-om stogu' cât crucea
Și colacu' cât masa.
Dintr-o claie – tri lădoaie,
Dintr-un znop – mnierta-i la loc.
Mg. 57/v 6 (III)		144	Deda, jud. Mureș, 1979
I. 2.	: Doamne , : Di uni-aducem cununa,
Mari-o rămân' mnișteea.	I . II. 3, b.	Faciem stogu' cât casa
Și colacu' cât masa.
Mg. 1542 a (III)		145	Adrian, Gurghiu, jud. Mureș, 1967
I. 2.	Di-uni-aducem cununa ?
da , Di la locu' cu holda.
Multe clăi am săcerat,
Mare-am făcut stogu'.	V. 15.
I . II. 5.	Stogu-i mare cât casa
Și colacu-i cât masa,
Să trăiască găzdoia!
M.F. 3570 b (III)
P. 653, nr. 669 e		146	Hodac, jud. Mureș, 1914
	I. 2.
hn : ăi, Doamne , De-une-o făcut cununa ?
ăi, Doamne , Di la locu' cu holda. :		
M.F. 3562 a (III)
P. 652, nr. 669 c		147	Idicel, Brâncovenești, jud. Mureș, -
I. 2.	Doamne , Da' de unde-i cununa ?
m, Doamne , Di la locu' cu holda.
n, Doamne , Di la locu' cu holdă,
m, Doamne , Multe cleie-am secerat,
Multe care-mi încărcă.
Face-un stogu cât șura,	I . II. 3, b.	Și colacu' cât masa.
Dint'o claie obledoaie,
Dintr-un snop, mnierta-i la loc,
Dintr-un ptic, ies'o mnerțică.
Doamne!
Mg. 3291 e (III)		148	Rușii-Munți, jud. Mureș, 1967
I.2.	Bade , Di-une-aducem cununa ?
Mândro , De la locu' cu holda.
Mni-i rămasă miriștea,	II. 3. b.	(Cât cuprinzi cu ochii Braniștea)
Facem stogu' înalt cât casa
Și-o pâine roată cât masa.

Mg. 5267 II t (III)	149	Șerbeni, Beica de Jos, jud. Mureș, 1977
I. 3. Vinim di la săcerat,
De grâu, de la locu' lat.
Locu' ni-o fost lung și lat.
Multe clăi am săcerat.	I. II. 3, b.	Facem stogu' cât șura
Și colacu' cât masa.
Creșteți, grăie, până-n brăie,
Voi, ovesă, până-n mesă,
Voi, săcări, pâ' subțuori.
I. 2. Di-une-am tăiet cununa ?
Di la locu' cu holda.		
Mg. 1466 d (III)	150	(Arova Pădure), jud. Mureș, 1967
I. 2. Di-uni-o' tăiet cununare,
Multe clăi or însărare.	II. 3, b.	Multe cari-or încărcare.
Face-or stogu' cât casare.
Mg. 1469 m (III)	151	(Arova), jud. Mureș, 1967
IV. 7. Coborât-o, coborâtî,
+ Coborât-o Domnul Sfântî.		Domnul din cer pe pământ,
La fântână în țarină.
Mg. 1356 m (III)	152	Larga, jud. Mureș, 1966
I. 2. Cine-o' făcut cununa
: Multe clăi o' săcerat. :	II. 3, b.	Faceți stogu' cât casa
Și stolnicu' cât masa.
Mg. 702 e (III)	153	Urișul de Sus, jud. Mureș, 1963
I. 2. : n, Di-uni-am tăiet cununa, :
Multe clăi am săcerat.		Holdile le-o răurat
Și din gur-o cuvântat:
Creșteți, grăie, până-n brăi
Și oveză, până (-n) mesă
Și săcări, pân' subțuori.
IV. 7. Dumnezo s-o coborât,
La fântână în țarină,
Apă-n gură și-o luat,		
Mg. 385 I u (III)	154	Bistrița, jud. Bistrița-Năsăud, 1960
III. 5. Cine duce cununa
Dreaptă-i ca și lumina.	II. 4. a.	Rămâne țarina plină.
Săcerat-o' fetile,
I. 2. Di unde cununa vine,	II. 4. b.	Holdă ca păretele.
Mg. 132 AFC (III)	155	Salva, jud. Bistrița-Năsăud
III. 5. Cine duce cununa
Dreaptă-i ca și lumina,
Ca lumina ce-i de ceară,
Care-o pun domnii-n pahară;
Ca lumina ce-i de său,
Care-o pun domnii-n cănceu.	II. 4. a.	Fetele or săcerat,
I. 2. Noi venim pe drum cu piatră,
De la holdă săcerată.	II. 4. c.	Ficiorii clăi o-nșirat.
Și-or pus clăile-n rânduț,
II. 4. a. Săcerat-o fetele	II. 4. d.	Ca cătanele-n țuguț.
Și-or pus claie după clae
Ca cătanele-n bătae.
II. 4. b. Holdă ca păretele.	II. 2.	De unde cununa vine,
Rămas-a țarina plină.
De unde cununa pleacă,
Rămâne țarina-ncărcată
Manuscris (III)	156	Căianul Mic, Căianu,
jud. Bistrița-Năsăud, 1965
I. 2. De unde cununa vine,
Rămâne țarina plină.	II. 4, b.	Pus-au clăile-n rânduț,
Ca cătanele-n Clujuț.

Pus-au clăile şireag,
Ca cătanele-n Răteag.
V. 12. Mătură-ţi, gazdă, coşu`.

Mg. 2587 v/a (III)

IV. 7. Vine cununa din munte
Şi nu-i cine să o ude.
Nu ştiu văile-o stărpitu,
O' ficiorii-o' durnit,

Fg. 11674 b (III)

III. 5. Cini-aduce cununalu,
Driaptă-i ca şii lumnina,
Ca lumnina cei de ciară,
Cari-o pun domnii-n păhară;
Ca lumnina şiei de său,
Cari-o pun domnii-n bocău.
I. 2. De unde cununa vine,
Rămâne țarina plină;
De unde cununa pliacă,

Fg. 11663 a (III)

II. 4, a. Săcerat-o' feteleu,
II. 4, b. Holdă ca păretille.
II. 4, a. Fetele o' săcerat,
II. 4, c. Ficiorii o' ajutorat.

Mg. 2281/41 (III)

II. 4, a. Săcerat-o' fetelelu,
II. 4, b. Holdă ca păretille.
I. 2. De unde cununa vine,

Mg. 2281/29 (III)

II. 4, a. Săcerat-o' fetele, mǎi,
II. 4, b. Holdă ca peretile, mǎ.

Mg. 1851 x (III)

I. 2. Di unde cununa vine,
Rămâne țarina plină;
De unde cununa pleacă,
Rămâne țarina-ntreagă.
II. 4, a. Săcerat-o fetele,
II. 4, b. Holdă ca păretille
II. 4, c. Şi feciorii le-a pus clăi.
II. 4, d. Ş-o pus claie după claie,
Ca cătanele-n bătaie.
Şi-o pus clăile-n şireag,
Ca cătanele-n Răteag.

Că-ţi aducem grâu roşu.
Mătură-ţi, gazdă, casa,
Că-ţi aducem cununa.

157

Bichigiu, Coşbuc, jud. Bistrița-Năsăud. 1963

Că pă noi nu ni-o stropitu.
Nu ştiu văili-o' săcatu,
O' ficiorii s-o culcat,
Că pă noi nu ni-o udatu.

158

Mocod, Nimigea, jud. Bistrița-Năsăud. 1950

Rămâne țarina-ntriagă.
II. 4, a. Săcerat-o' fetele,
II. 4, b. Holdă ca păretille.
II. 4, a. Fetele o' săcerat,
II. 4, c. Ficiorii clăi o' ridicat.
II. 4, d. Ş-o' pus claie după claie,
Ca cătanele-n bătaie
S-o pus clăile-n rânduri,
Ca cătanele-n țuguri.

159

Coşbuc, jud. Bistrița-Năsăud. 1950

Snopii dă i-o' ridicat.
II. 4, d. Stau clăile tot rânduri.
Ca cătanele-n țuguri.

160

Telcişor, Telciu, jud. Bistrița-Năsăud. 1962

Multe care-or pune pline;
De unde s-a descărcau,
Fi-u-a bradu' cât casa.

161

Telciu, jud. Bistrița-Năsăud, 1962

II. 4, a. Noi astăzi am săcerato,
Cununa de grâu curat.

162

Mintiu, Nimigea, jud. Bistrița-Năsăud. 1961

IV. 7. Cununiță-mbujorată,
Cum trăbuieşti adăpată,
Nu cu apă din ulcior,
Că cu jinars monopol,
Nu cu apă di părâu,
Cu jin di la fâgădău.
Nu ştiu văile-o săcat,
Ori ficiorii s-o culcat.
Nu ştiu văile-o stărpit
Ori ficiorii-o adurmit.
V. 9. Hai, deschide, preşedinte,

Să tăt merem înainte.
Și noi bine ne-am purtat
Holdele le-am săcerat.

Asta-i cunună de grâu,
Săcerată-n colectiv.

Mg. 1853 b (III)

163

Suplai, Zagra, jud. Bistrița-Năsăud, 1961

- I. 1. Dimineată ne-am sculatu
Și pă obraz ne-am spălatu,
Holdă mare-am săcerat.
- II. 4. a. Săcerat-o fetile,
II. 4. b. Holdă ca păretille.
II. 4. a. Fetile o săcerat,
II. 4. c. Ficiorii clăi o-nșirat.
Și-o pus clae, lângă clae,
II. 4. d. Ca cātanele-n bătaie.
Și-o pus clăile rānduri,
Ca cātanele-n țuguri.
Și-o pus clăile-nșirate,
Ca cātanele-n pāradie.
- I. 2. De une cununa vine,
Rāmāne țarina plinā;
De une cununa pliacă,
Rāmāne țarina-ntreagă.
- IV. 7. Cununa vine din munte

Și nu-i cine să o ude.
Nu știu, vāile-o săcat,
Ori ficiorii s-o culcat.
Nu știu, vāile-o stārpit,
Ori ficiori-o adurmit.
Cununiță scuturată
Trebui-o-ai adāpată,
Tot cu apă din pārau,
Cu jin di la fāgādau.
Cu apă din fāntāniță
Cu jin di la crāsmāriță.

III. 5. Cine duce cununa
Dreaptă-i ca și lumina;
Ca lumina **ceai** de său,
Care-o pun domnii-n bacău;
Ca lumina **ceai** de ceară.
Care-o pun domnii-n pahară.

Fg. 11706 c (III)

164

Suplai, Zagra, jud. Bistrița-Năsăud, 1950

- V. 11. Bună sara, dom` de țară,
Aț` ieșāt cu tāt` afarā,
Înāintea cununii, **māi**,
Că-z gāndi că n-om vini.
Noi de cān` am și venitā,
Da` ni-o fo` holda-ncālcitā;
Noi dge cān` am și plecatā,
Da` ni-o fo` holda pcicatā.
- IV. 7. Cununiță-nfluturatā,
Trābui-oi adāpatā,
Tā` cu apă din pārau
Și cu vin dgin fāgādau.
Tāt cu apă din vāduț

- II. 4. a. Sācierat-o fetele,
II. 4. b. Holda ca păretille.
II. 4. a. Fetile o săcerat,
II. 4. c. Ficiorii clăi o-nșarat
II. 4. d. Și pu` claie după claie,
Ca cātaniele-m bătaie.
- IV. 7. Cununa vine dgin muntie
Și nu-i cine să o ude.
Nu știu vāili-o săcat,
O' ficiori-s duș` din sat.
Nu știu vāili-o stārpit,
O' ficiori-o adurmit.

Mg. 561 k (III)

165

Căianul Mare, Căianul Mic,
jud. Bistrița-Năsăud, 1962

- IV. 7. Cununiță scuturatā,
Numi-o trābuie udatā,
Cu apă di la izvoare,
Ca să fii ruptā din soa'(re).

- V. 12. Mătură-ți, gazdā, coșu',
Că-ți aducem grāu roșu;
Mătură-ți, gazdā, casa,
Că-ți aducem cununa.

Mg. 824 (III)

166

Bichigiu, Coșbuc, Bistrița-Năsăud, 1962

- I. 2. De une cununa vine,
Rāmāne țarina plinā;
De une cununa pleacă,
Rāmāne țarina-ntreag'.

- II. 4. a. Săcerat-o fetile,
II. 4. b. Holdă ca păretille
II. 4. d. Și ficiorii clăi a' pus,
Ca cātanele-n bătaie.

- II. 4. b. Săcerat-o fetile,
Holdă ca păretille
II. 4. c. Și ficiori-o ajutat,
Snopii de i-o ridicat.
I. 3. Noi venim pe drum de piatră,
Cu cununa neudată.
IV. 7. Nu știu vâile-o săcat,
Or' ficiorii s-o culcat.

- V. 14. Nu știu vâile-o stărpit,
Or' ficiori-o adormit.
Face-z bine și iertaț',
Și pe-aista nu ni-l daț',
C-o vinit încet și moale,
Pe toate ne-o prins de poale.
Că ș-aseară-o fost în sat
Și de-atuncia nu-i curat.

Mg. 2589 r/r (III)

168

Mocod, Nimigea, jud. Bistrița-Năsăud, 1963

- III. 5. | : Cine-aduce cununa : |
Dreaptă-i ca și lumina;
Ca lumina ce-i de său,
Cari-o pun domnii-n bocău;
Ca lumina ce-i de ceară.
Cari-o pun domnii-n pahară.
II. 2. De unde cununa vine,

Rămâne țarina plină;
De unde cununa pleacă,
Rămâne țarina-ntriagă.
Noi vinim cu cununa,
Cu **tulpicu'** grâului,
Darul colectivului.

Mg. 2587 r/a (III)

169

Coșbuc, jud. Bistrița-Năsăud. 1963

- I. 1. n, Dimineată ni-om sculat
Și ni-om dus la săcerat,
La holdă de grâu curat.
Săcerat-om, săcerat,
II. 4. a. Săcerat-o' fetile,
II. 4. b. Holdă ca păretille.
II. 4. a. Fetile o' săcerat,
II. 4. c. Ficior' clăi o' rădicat.
II. 4. d. Stau clăile rădicate,
Ca cătanile-n paradie.
II. 2. Di une cununa pleacă,
Rămâne țarina-ntreagă;
Di une cununa vine.
Rămâne țarina plină.
I. 3. Noi vinim pă drum de piatră,
IV. 7. Cu cununa neudată.
Nu știu, vâile-o' stărpit,

- Or' ficiori-o adurmit.
Că nimeni nu ni-o stropit.
Nu știu, vâile-o' săcat.
Or' ficiorii s-o culcat,
Că nimeni nu ni-o udat.
V. 9. Deșchide, gazdă, poarta,
Că sosâm cu cununa.
V. 12. Mătură-ț', gazdă, coșu',
Că-ț' aducem grâu roșu;
Mătură-ț' coșu' de orz.
Că-ț' aducem grâu frumos.
III. 5. Cini-o duce cununa
Îi dreaptă ca lumina;
Ca lumina ce' de ceară,
Cari-o pun domnii-n pahară;
Ca lumina cea de său,
Care-o pun domnii-n **ceaclău**.

Z.D. 240 (III, 1)

170

Șutu, Ciurila, jud. Cluj, 1979

- I. 2. De unde curuna pleacă,
Rămâne țarina seacă;
De unde curuna vine,
Altă holdă nu rămâne,
Numa' holda badelui,
Colo-n vârful dealului.
Și-acela s-a secera,
Dac-a răsări luna.
IV. 7. Bade, am trecut p'ângă tine,
N-ai țapat apă pă mine;

Am trecut p'ângă dumneata.
Și n-ai udat curuna.
Frunză verde de alună,
Adă apă la curună!
C-am gătat de secerat,
Multă sete am răbdat.
Ce sat îi acesta sat,
Că oamenii s-o' culcat ?
S-o' culcat cu soarele.
N-o' udat curunile;

- I. 2. Și s-o' culcat cu găina
 Și nici n-o' udat curuna.
 De unde curuna pleacă,
 Multe cară să descarcă;
 De unde curuna vine,
 Multe cară să duc pline.
 I. II. 3. a. Nu ști, gazdă, supărat,
 Că holda ți o-am gătat.
 Șii, gazdă, cu voie bună,
 Că noi ți-aducem curună;
 Curună de grâu cu țepe,

Z.D. nr. 239 (III, 1)

- IV. 7. Cine n-a uda curuna
 Să n-ajungă săptămâna,
 Săptămâna Paștilor,
 Vinerea Rusalilor.
 V. 12. Mătură-ți, gazdă, coșu',
 Că-ți aducem grâu roșu;
 Mătură-ți, gazdă, șura,
 Că-ți aducem curuna.
 Curună de grâu curat,

Z.D. 239. (III, 1)

- I. 2. De unde curuna pleacă
 Rămâne țarina seacă:
 De unde curuna vine,
 Altă holdă nu rămâne,
 Numai holda badelui,
 Colo-n vârful dealului.
 Și-aceia s-a secera,
 Dac-a răsări luna.
 IV. 7. Trecui, bade, pângă tine,
 Nu țapași apă pă mine;
 Trecui pângă dumneata
 Și nu udași curuna.
 Ce sat îi aiestă sat,
 Că oamenii s-o culcat;
 S-o culcat cu soarele,
 N-o udat curunile;
 S-o culcat cu găina
 Și n-o udat curuna.
 Lele' cu fântâna-n curte
 N-are apă să ne ude.
 Îi săcată fântâna,
 Că n-o udat curuna.
 P-aice, pă la Bălcești,
 Nici apă nu găsești,
 Nici s-adape găina,
 Nici să ude curuna.
 I. II. 3. a. Nu fi, gazdă, supărat,
 Că holda ți o-am gătat.

- I. II. 2. Făcută de patru fete;
 Curună de grâu țepos,
 Făcută de om frumos.
 Noi curuna nu uoam da,
 Până nu ni-ț' arăta
 Două kile de jinars,
 Lângă iele ceterași
 Și vreo zece ficiorași,
 Să ne-ntoarcă pă su' mână,
 C-așe-i data la curună.

171a

Plaiuri, Petreștii de Jos, jud. Cluj, 1979

- Făcută de om cinaș;
 Curună de grâu cu ceapă (!)
 Făcută de om de treabă.
 IV. 7. Curuna trebe udată
 Și pe fată ospătată,
 V. 10. Nu cu apă din pârâu,
 Că cu vin din fogodău;
 Nu cu apă din fântână,
 Că cu vin din rogojină (!)

171b

Plaiuri, Petreștii de Jos, jud. Cluj, 1979

- Fii, gazdă, cu voie bună,
 Că noi ți-aducem curună;
 Curună de grâu cu țepe,
 Făcută de patru fete;
 Curună de grâu țepos,
 Făcută de om frumos.
 V. 12. Mătură-ți, bade, coșu',
 Că-ți aducem grâu' roșu;
 Mătură-ți, bade, în șură,
 Că-ți aducem o curună.
 IV. 7. Feciorii de p'ângă vale
 Nu vin să ne iasă-n cale,
 Ori n-au apă, nici ulcele,
 Nu să pot scula de lene.
 Gazdă, din pāluta ta,
 Leși și udă curuna;
 Lele, dintr-a ta pālută,
 Leși afară și ne udă.
 V. 11. Frunză verde din copac,
 Leși afară deputat,
 Dacă îi pute de ciudă.
 – Bună sara, domn de țară,
 Ne-ați ieșit cu apă-afară,
 Înainte curunii,
 C-ați gândit că n-om vini.
 Noi de mult am fi vinită,
 Da' o fost holda-nalcătită;
 Mai demult am fi plecat,

V. 10.	Da' o fost grâu-mbrâncat
Și târziu ne-am apucat.
Noi curuna nu Ț-om da,
Până nu ni-i arăta
O felie de jinars		Și vreo zece ceterași,
Să ne-ntoarcă pă su' mână,
C-așe-i data la curună;
Să ne-ntoarcă feciorii,
C-așe-i date curunii.
Z.D. nr. 239 (III, 1)		171c	Plaiuri, Petreștii de Jos, jud. Cluj, 1979
V. 9.	Deschide, gazdă, curtea,
Că-ți aducem curuna;
Deschide, gazdă, coșu',
Că-ți aducem grâu roșu.		N-are apă să le ude.
Trecui, bade, p'ângă tine.
Nu țapași apă pă mine.
Cine n-a uda curuna
Să n-ajungă săptămâna,
Săptămâna Paștilor,
Vinerea Rusalilor.
IV. 7.	Curuna trebe udată,
Cu apă de la ciorgău
Și jinars din fogădău.
Ce sat îi acesta sat,
Că toți ficiorii s-au culcat ?
S-au culcat cu soarele,
N-au udat curunile.
Badea cu fântâna-n curte	V. 10.	Curuna trebe udată,
Nu cu apă din fântână,
Și cu jin din rogojină; (!)
Nu cu apă din pârău.
Ci cu jin din fogădău.
Z.D. nr. 239 (III, 1)		171d	Plaiuri, Petreștii de Jos, jud. Cluj, 1979
V. 9.	Deschide, gazdă, șura,
Ca s-aducem curuna;
Curună din grâu golaș (!),
Făcută de om cinaș.		Că-ți aducem grâu roșu;
Și-ți aducem grâu frumos
Și îi și, gazdă, fâlos.
IV. 7.	Curuna trebe udată
Și cu jinars uspetată ;
Nu cu apă din pârău,
Ci cu jin din fogădău.	V. 10.	Că și el ne-o oमित,
Cu mâncare și jinars
Și ne-o adus ceterași.
Am jucat și-am petrecut,
C-așe-o fost și mai demult.
V. 9.	Deschide, gazdă, coșu',		
Z.D. nr. 239 (III, 1)		171e	Plaiuri, Petreștii de Jos, jud. Cluj, 1979
V. 12.	Mătură-ți, gazdă, coșu'.
Că-ți aducem grâu roșu;
Mătură-ți, gazdă, șura,
Că-ți aducem curuna.		Nu țapași apă pă mine.
Când m-apropii de-al meu sat.
Cunosc câinii pă lătrat
Și badea pă fluierat.
Cine n-a uda curuna
Să n-ajungă săptămâna,
Săptămâna Paștilor,
Vinerea Rusalilor.
IV. 7.	Curuna trebe udată
Și pe fată uspectată .
Dacă nu-i face așa,
Noi curuna nu Ț-om da.
Trecui, bade, p'ângă tine,		
Z.D. nr. 241 (III, 1)		172	Plaiuri, Petreștii de Jos, jud. Cluj, 1979
V. 9.	Deschide, gazdă, poarta,
Că-ți aducem curuna;
Curună de grâu curat,
Făcută de om cinaș;
Curuna-i de grâu, curată,
Făcută de om de treabă.		Ci cu vin din rogojină;
Nu cu apă din pârău,
Ci cu vin din făgădău.
Cine n-a uda curuna
Să n-ajungă săptămâna,
Săptămâna Paștilor,
Vinerea Rusalilor.
IV. 7.	Curuna trebe udată,
Nu cu apă din fântână,		

- I. 2. | : Am plecat la secerat, : |
 Cu seceruica la brâu,
 La holdă mândră de grâu.
- II. 4, a. Săcerat-o' fetele,
 II. 4, b. Holdă ca păretile.
 II. 4, a. Fetile o' săcerat,
 II. 4, c. Ficiorii clăi o-nșirat.
 II. 4, d. Ș-au stat clae lângă clae,
 Ca cătanile-n bătaie;
 Ș-a stat clae pe pământ,
 Ca cătanile toți rând.
 Dacă holda o-am gătit,
 O cunună-am împletit
 Ș-am venit cu ea la sat,
 S-arătăm grâu' bogat.
- IV. 7. Cine pe drum ne vedea
 Cu gura ne lăuda

III. 5.

Și cununa mni-o stropia,
 Tot cu apă di la munte,
 Ca pe-aici fete nu-s multe,
 Rotunjoare la obraji
 Și harnice la izlaz.
 Cununa-i de grâu frumos
 Și la toți ni-e de folos.
 Toți mâncăm pâine din ia,
 Câți trăim alătura.
 Toți mâncăm o albă pâne,
 Câți trăim acum pe lume.
 Grâu' e un dar bogat,
 + De la Domnu' Sfânt ie dat.
 Grâu e roadă pe pământ
 Și ie dat de Domnu' Sfânt.
 Toți mâncăm, ne saturăm,
 Lu' Domnu' slavă să-i dăm.

Gândind că nu este voie să se spună cuvintele **Domnul Sfânt**, cântăreața improvizează pe loc:

Grâu să face pe ogoru',
 Arat totuși cu tractoru'.
 Tractoriștii-s oameni buni.
 Că ne fac mare minuni.
 Și să fie lăudați,
 Că ne fac mare bilanț.
 Căci și noi îi respectăm

Și mulțumită le dăm.
 Le-om da buchete de floare
 Și fete să se însoare.
 Că sânt căsătoriți,
 Întru mulți ani fericiți.
 Întru mulți ani să trăia'
 Cu soția-alătura!

Mg. 2589 r/k (III)

174

Mocod, Nimigea, jud. Bistrița-Năsăud, 1963

- III. 5. Cine-aduce cununa
 Draptă-i ca lumina;
 Ca lumina ce' de său,

Cari-o pun domnii-n bocheu;
 Ca lumina ce' de ceară,
 Cari-o pun domnii-n păhar'.

Mg. 2391 h (III)

175

Salva, jud. Bistrița-Năsăud, 1962

- I. 2. Di **unee** cununa vine,
 Rămâne țarina plină;
 Di **une** cununa pleacă,
 Rămâne țarina-ntriagă.
 Noi vinim pă drum de piatră

IV. 7.

Di la holdă săcerată,
 Cu cununa neudată.
 Nu știu, văile-or stărpiț,
 Uor ficiori-o adurmit.

Dictat:
 (III)

Salva, jud. Bistrița-Năsăud. 1962

- II. 4, a. Săcerat-o' fetili
 II. 4, b. Holdă ca păretili
 II. 4, a. Fetili o' săcerat,
 II. 4, d. Ficiori clăi o-nșirat.
 Ș-o' pus clae după clae,

I. 3.

Ca cătanele-n bătaie...
 Ș-o' pus clăile în șiruri,
 Ca cătanele în țuguri.
 Pă drumuțu' ist' călcat,
 Mândră cunun-o plecat.

	Cununiță de grâu roș',
Fete și feciori frumoși;
Cununiță de grâu,
Fete mândre cu drăguț.				Cu apă di la ciurgău,
Cu jinars din făgădău.
Nu știu, văile-o' stârpit,
Ori ficii-o' adormit,
De pe noi nu ne-a stropit.
Nu știu, văile-o' secăt,
De pe noi nu ni-a udat.
I. 2.	Di une cununa vine,
Rămâne țarina plină;
Di une cununa pleacă,
Rămâne țarina-ntreagă.			I. 3.	Noi vinim pă drum de piatră,
Di la holdă săcerată.
I. 3.	Noi venim pe drum de piatră,
Di la holdă săcerată,			IV. 7.	Cu cununa neudată.
Nu știu, văile-or stârpit,
Ori ficii-or adurmit.
IV. 7.	Cu cununa neudată.
Cununa trebe udată,				

Mg. 381/5 (III)

176

Telciu, jud. Bistrița-Năsăud, 1960

I. 2.	De unde cununa vine,
Și multe care-o vinit pline;
Di unde cununa pleacă,
Rămâne țarina-ntreagă.	II. 4, c.	Feciori-o' pus clăile.
II. 4, a.	Secerat-o' fetile,	II. 4, d.	Stau clăile d-a-rânduri,
Ca cătanele-nt-ocoliu;
Stau clăile dășirate,
Ca cătanele-n paradis.
II. 4, b.	Holde ca păretille,		

Mg. 479 e (III)

177

Salva, jud. Bistrița-Năsăud, 1960

III. 5.–IV. 7.	Cine duce cununa, măi ,
Multă ap-a căpăta.		Di la holdă săcerată.
I. 2.	Noi vinim pă drum de piatră,	II. 4, a.	Fetele o' săceratu'.
		II. 4, c.	Ficiorii clăi o-nșăratu.

Mg. 392 i (III)

178

Salva, jud. Bistrița Năsăud. 1960

III. 5.	Cine duce cununalu		Cari-o pun domnii-n canceu.
n.	Driaptă-i ca și lumina;
Ca lumina cei de ciară,
Cari-o pun domnii-n păhară;
Ca lumina cei de seu,	I. 2.	Noi vinim pe drum de piatră.
Di la holdă săcerată.
		II. 4, a.	Săcerat-o' fetile,
		II. 4, b.	Holdă ca păretille.

Mg. 406 I (III)

179

Salva, jud. Bistrița-Năsăud, 1960

III. 5.	n. Cine duce cununalu	II. 4, a.	Săcerat-o' fetile,
	Dreaptă-i ca și lumina;
Ca lumina cei de ceară,
Care-o țân domnii-n păhară.	II. 4, b.	Holdă ca păretille.
		II. 4, a.	Fetile or săcerat
Și cununa o purtat.

TIPUL IV

Mg. 2580 C (IV)

180

Maieru, jud. Bistrița-Năsăud, 1963

IV. 7.	Cununiță înrotată,
Trebuie-u-ai adăpată,
Cu apă dint-un pârau,
Cu jin di la făgădău;
Cu apă din fântâniță, | | Cu jin di la câjmăriță .
Cununiță cu fluturi,
Io te moi, tu te scuturi.
Batăr cî ti-i scutura,
Tot mai tare ti-oi uda. |
|--------|--|--|---|

- I. 2. | : De unde cununa pleacă, : |
| : Rămâne țarina-ntreagă; : |
De unde cununa vine,
Rămâne țarina plină.
- II. 4. a. Săcerat-o fetile,
Holdă ca părețile.
Fetile o' săcerat.
- II. 4. c. Ficiori clăi o'nșirat.
O' pus claie lângă claie,
- II. 4. d. 1. Ca cătanele-n bătaie;
Ș-o' pus clăile-n rânduț,
Ca cătanele-n Clujuț.
- I. 3. Noi vinim pe drum de piatră,
Di la holdă secerată,
- IV. 7. Cu cununa neudată.
Nu știu, văile-o' săcat,
Uor uaminii s-o' culcat,
Că deloc nu ni-o' udat.
Nu știu, văile-o' stărcit,
Ori oamenii-oa' adormit,
Că deloc nu ne-o' stropit.

- V. 12. Mătură-z, gazdă, șura,
Că-ț' aducem cununa;
Mătură-z, gazdă, coșu',
Că-ț' aducem grâu roșu.
Mătură-l de celant,
Că-ț' aducem mai curat.
- V. 9. Ieși, găzdoaie, până-n prag,
De-z vez' cununa cu drag.
Ieși, găzdoaie, până-n tindă,
Și-z vez' cununa de mândră.
- IV. 7. Cununiță împănată,
Trăbui-o-ai adăpată,
Tă' cu jin și cu jinars
Și cu patru ceterași.
Cununiță cu fluturi,
Io te u'(d), tu te scuturi,
Acar cî te scutura,
Io mai tare te-oi uda.
- V. 11. Nu-i gazdă c-a noastră-n sat,
C-o gâta' de secerat
Ș-aduce cununa-n sat.

Fg. 11625 d (IV)

182

Ieud, jud. Maramureș, 1950

- I. 2. | : De unde cununa vine, : |
| : Rămâne țarina plină; : |
De unde cununa pleacă,

- I. 3. Trei sute de cară-ncarcă.
Noi vinim pă drum de piatră,
Di la holdă săcerată.

Mg. 2580 c (IV)

183

Maieru, jud. Bistrița-Năsăud, 1963

1. Imprimare experimentală.
2. Are același text cu nr. 180.

Mg. 2585 v/c (IV)

184

(Cuhea) Bogdan Vodă,
jud. Maramureș, 1963

- I. 2. | : Di unde cununa vine, : |
| : Rămâne țarina plină; : |
Di unde cununa pleacă,
Rămâne țarina-ntreagă.
- II. 4. a. Fetile o' săcerat,
Feciorii clăi o'nșirat.
- II. 4. d. 1. Și-o pus claie lângă claie,
Ca cătanele-n bătaie;
Și-o pus clăile rânduț,
Ca cătanele-n fruntuț.
- IV. 7. Nu știu, văile-o' săcat,

- Or' ficii nu-s în sat,
Că nimeni nu ni-o udat.
Nu știu, văile-o' stărcit,
Or' ficii-o adurmit,
Că nimeni nu ni-o stropchit.
Cununa trebe udată,
Cu apă de la ciurgău,
Cu vinars din făgădău.
Tăt cu apă din ciurgău,
Cu vinars din făgădău.
C-al nost' gazdă nu-i în sat,
C-o gâtat de săcerat.

- I. 3. | : Cununiță înflorată, : |
 | : Trebui-u-au adăpată, : |
 Cu apă dintr-un pârau,
 Cu vin de la fâgădău;
 Cu apă din fântâniță,
 Cu vin de la crâșmăriță.
 N-ați ieșit cu plosc-afară,
 V-ați temut că n-om vini.
 I. 3. De mult noi am fi vinit,

V. 14.

Dar ne-a fost grâu-ncâlcit.
 Mai demult am fi plecat.
 Da' ne-a fost grâu' picat.
 Cununa noi nu vom da,
 Până nu ni-ț' arăta,
 Un voinic tânăr, frumos.
 Să fie fără mustață,
 Să sărute fără greață.

Mg. 2583 r/y 2 (IV)

186

Ilva Mare, jud. Bistrița-Năsăud, 1963

- III. 5. Cine duce cununa
 Ieste drept ca lumina;
 Ca lumina cea die său,

Cari-o duc domnii-n canceu;
 Ca lumina cea die ceară,
 Cari-o duc domnii-n canciauă.

Mg. 2424/36 (IV)

187

Maieru, jud. Bistrița-Năsăud, 1962

- | : De ieși, gazdă, până-n prag, : |
 | : Să-z' vezi cununa cu drag, : |
 De ieși, gazdă, până-n tindă,
 Să-z' vezi cununa-i de mândră.
 Mătură-ți, gazdă, podu',
 Că-ți aducem grâu' roșu;
 De grâu' cel neguros,

Că-ți aducem mai frumos.
 Cununiță înrotată,
 Trebui-u-ai adăpată,
 Cu apă din trâmpădău,
 Cu vin di la fâgădău.
 Cu apă din fântâniță,
 Cu vin de la crijmăriță.

Fg. 11625 c (IV)

188

Ieud, jud. Maramureș, 1950

- I. 2. De unde cununa pleacă,
 Trei sute de care-ncarcă;
 De unde cununa vine,
 Trei sute de cară pline.

- V. 8. Deschide, gazdă, poarta,
 Că-ți aducem cununa.
 V. 12. Mătură, gazdă, coșu',
 Că-ț' aducem grâu roșu.

Mg. 57/v 5 (IV)

189

Deda, jud. Mureș, 1979

- I. 3. Vinim di la secerat,
 Di la grâu din dialu' lat,
 Cu cununiță de grâu,
 Pi de lături cu saschiu

- V. 11. Și-n mijloc cu bosâioc.
 Să fiți, gazdă, cu noroc!
 Pi de lături iarbă criată,
 La mulți ani, s-aveți viață!

Mg. 398/3 (IV)

190

Nireș, Mica, jud. Cluj, 1960

- I. 2. | : Di unde cununa vine, : |
 | : Rămâne țarina plină; : |
 Di unde cununa pleacă,
 Rămâne țarina-ntreagă.
 II. 4, d. Rămâne claie pă claie,
 Ca cătanele-n bătaie;
 Și rămâne znop pă znop,

II. 4, b.

V. 12.

Ca cătanele pân foc.
 Secerat-o' fetele,
 Holdă ca păretele.
 Mătură-ți, gazdă, șura,
 Că vinim cu cununa;
 Mătură-ți, gazdă, coșu',
 Că-ți aducem grâu roșu;

IV. 7. Mătură-ți coșu' de pleavă,
Că-ți aducem grâu de treabă.
Cununiță răvârsată,
Trăbui-u-ai adăpată,

Cu apă din fântâniță,
Cu jin de la crâșmăriță;
Cu apă di la ciurgău,
Cu jinars din făgădău.

Mg. 901 I (IV)

191

Negrilești, Ciceu-Giuvgești,
jud. Bistrița-Năsăud, 1964

IV. 7 | : Frunză verde de alună, : |
| : Scoateți apă la cunună! : |
I. 2. De **une** cununa vine,

Rămâne țarina plină;
De une cununa pleacă,
Rămâne țarina-ntreagă.

Fg. 11626 a (IV)

192

Ieud, jud. Maramureș, 1950

I. 2. | : De unde cununa pleacă, : |
| : Tre' sute de carie-ncarcă; : | ca-;
De unde cununa vine.
Tre' sute de carie pline.
II. 4. a. Săcerat-o' fiatele,
II. 4. b. Holdă ca păretele.
Săcera-o-a, săcera.
II. 4. c. Feciorii clăi o-nșirat.
II. 4. d. 1. Ș-o ieșit claie pă claie,
Ca cătanele-n bătaie.
IV. 7. Nu știu, nu-s feciori în sat,
Cununa nu o' udat.
Nu știu, feciorii-o' adormit,

V. 8. Cununa nu o' stropit.
Deschide, gazdă, poarta,
Că-ți aducem cununa.
V. 12. Mătură, gazdă, coșu',
Că-ți aducem grâu' roșu.
V. 15. Să trăiască gazdile,
Să samene holdile,
Să secere fetile.
Ș-o' pus cununa pă masă
[I]. IV. 7, c. Ș-o' dat suta la mireasă.
Gazda cununa o căpătat,
Suta la mireas-o dat.

Fg. 3520 a (IV)

193

Gârbou, jud. Sălaj, 1937

IV. 7. | : Cununiță cu fluturi, : |
| : Io te u'(d), tu te scuturi. : |
Cununiță-nfluturată,
Io te u'(d), tu scuturată.
– Udă-mă, fetiță dragă,
Da' nu cu apă din pârău,

I. 3. Că cu vin din făgădău.
Noi mergem pe drum de șes,
După holdă dă ovăz.
Noi mergem pe drum de țară,
După holdă de săcară.

Mg. 2534 b (IV)

194

Văleni, com. Călinești (Sighet),
jud. Maramureș, 1963

I. 3. Cununița grâului,
Din vârvu' Suchianului,
Din holda drăguțului,
Holda colectivului.
I. 2. De unde cununa vine,
Multe clăi s-or pune bine;
De unde cununa pleacă,
Multe cară să încarcă.
II. 4. a. Săcerat-o' fetele,
II. 4. b. Holdă ca păretele.

II. 4, c. Feciorii care-o'-ncărcat
Și snopii i-o' adunat.
III. 5. Cine duce cununa
Curată-i ca lumina;
Ca lumina cea de ceară,
Ce arde țara-n pahară.
I. 2. De unde cununa pleacă,
Multe cară să încarcă.
Din susu de la răsărit,
Mândră cunun-o pornit.

- II. 4. a. | : Săcerat-o' fetile, : |
 II. 4. b. | : Holdă ca păretille, : |
 II. 4. c. Și feciorii le-o pus clăi.
 II. 4. d. 1. Și le-o pus **tăte** șiriag,
 Ca cătanele-n Răteag;
 Și le-o' pus **tete** șiruț,
 Ca cătanele-n Clujuț.
 I. 2. Di unde cununa pleacă,
 Rămâne țarina-ntreagă;

III. 5.

Di unde cununa vine,
 Rămâne țarina plină.
 Cine duce cununa
 Curată-i ca lumina:
 Ca lumina ce-i de ceară,
 Care-o pun domnii-n păhară.
 I. 2. Di unde cununa pleacă,
 Rămâne țarina-ntreagă.

Mg. 420 g (IV)

196

Mănăstirea, Mica Dej, jud. Cluj, 1961

- I. 2. | : De unde cununa pleacă, : |
 | : Șaptezăci de cară-ncarcă, : |
 De unde cununa vine.
 Șaptezăci de cară pline;
 Și de grâu și de săcară

V. 10.

Și de mălai de la țară.
 Unde ducem cununa
 Și mândru ne-o aștepta,
 Tăt cu mesele-așternute,
 Cu păharele umplute.

Mg. 78/1 a (IV)

197

Mănăstirea, Mica Dej, jud. Cluj, 1954

- I. 2. De unde cununa vine,
 Șaptezeci de cară pline;
 De unde cununa pleacă,
 Șaptezăci de cară-ncarcă;

V. 10.

Și de grâu și de secară
 Și de grâu de primăvară.
 Unde ducem cununa
 Și frumos ne-or aștepta.

Fg. 7906 a (IV)

198

Nicula, Fizeșu Gherlii, jud. Cluj, 1939

- I. 2. Noi vinim pă drum de chiatră,
 Di la holdă săcerat'.
 II. 4. a. Săcerat-o' fetile,
 II. 4. b. Holdă ca păretille.
 II. 4. a. Fetile o' săcerat
 II. 4. c. Și ficiorii o' legat.

V. 8.

[I].

III. 6. a. Dragu mi-i la săcerat,
 Când i badea la legat.
 Io săcer și badea leagă,
 L'amândoi ni-i lumia dragă.

Mg. 398/4 (IV)

199

Nireș, Mica, jud. Cluj, 1960

Același text cu cel de la nr. 190.

Mg. 1000 j (IV)

200

(Ocoliș), Mociu, jud. Cluj, 1964

- IV. 7. Cine n-a uda curuna
 Să n-ajungă săptămâna;

Săptămâna Paștilorî,
 Vinerea Rusaliilorî.

Mg. 1000 j (IV)

201

(Ocoliș), Mociu, jud. Cluj, 1964

- IV. 7. Cine n-a uda curuna
 Să n-ajungă săptămâna;

Săptămâna Paștiloru,
 Vinerea Rusaliiloru.

IV. 7. Cine n-o uda curuna
ăi, Să n-ajungă săptămâna,

ă, Săptămâna Paștilorui,
Vinerea Rusalilorui.

Mg. 686 (IV)

203

Negrilești, Ciceu-Giurgești,
jud. Bistrița-Năsăud, 1963

IV. 7. Foaie verde și-o alună,
Scoateți apă la cunună!
Foaie verde castravete,
Scoateți apă că mi-i sate!
Nu știu, nu-s feciori`n sat,
Or` fântânili-o` săcat.
Cununa trebe udată,
Nu cu apă din găleată,
Nu cu apă din pârâu,
Că cu jin din fâgădău.

Cine n-a uda cununa
Să n-ajungă săptămâna.
I. 2. De unde cununa pleacă,
Rămâne țarina-ntreagă;
De unde cununa vine,
Rămâne țarina plină.
II. 4, a. Secerat-o` fetele,
II. 4, b. Holdă ca păretele.
II. 4, d. 1. Și stau clăile șireag,
Ca cătanele-n Răteag.

Mg. 310 m (IV)

204

Com. Sălciua, jud. Alba, 1959

IV. 7. Frunză verde de alună,
Hai cu apă la curună!
Curuna trebă udată,
I. IV, c. Și fata trebă măritată.
IV. 7. Și curuna s-o udăm
I IV. 7, c. Și fata s-o mărităm.
IV. 7. Frunză verde castravete,
I lai cu apă că ni-i sete!
Ce casă-i aiasta casă,

Că nici apă nu ni-o datu,
O` fântinile-o secăt ?
O` uamenii s-o culcatu ?
V. 8. Deschide, gazdă, curtea,
Că ț-aducem curuna;
V: 12. Deschide, gazdă, coșu',
Că ț-aducem grâu' roșu.
IV. 7. Frunză verde de alună,
Hai cu apă la curună!

TIPUL V

Mg. 2830 II a (V)

205

Trestia, Băița, jud. Hunedoara, 1956

I. 2. Rămâi, holdă, sănătoasă,
Că ne-ai dat roadă frumoasă.
Hei nam și denam cunună.
X. Frunză verde de potbeal,

Cum se-ntoarce roata-n deal.
Frunză verde de ovăz,
Cum se-ntoarce roata-n șesî.

Mg. 2830 I g (V)

206

Hărțăgani, Băița, jud. Hunedoara, 1965

X. **Hăi nam și dăinam cunună,**
I. 2. Rămâi, holdă, sănătoasă,
Că noi ducem cununa-acasă,
Cunună de grâu curat,
II. 4, a. Die trii fete secerat
II. 4, c. Și di trii ficiori legatu.
IV. 7. Frunză verde de alună,
Trebe apă la cunună!

Frunză verde di potbealu,
Cum să-ntoarce roata-n dealu.
Frunză verde di ovăzu,
Cum să-ntoarce roata-n șes.
IV. 7. Frunză verde de alună,
Trebe apă la cunună!
V. 8. Fii, gazdă, cu voie bună,
Că noi ț-aducem cunună.

X. 2. Cunună de grâu curatu,
Râmâi, holdă, cu voie bună.
Cunună de grâu curat,
II. 4, a. Di tri fete seceratu,

II. 4, c. De-on voinic frumos legat.
V. 8. Fii, gazdă, cu voie bună,
Că aducem o cunună.
U, hu, hu, hu, hu ...

FA 3512 (V)

208

Muncelul Mare, Vețel, Deva,
jud. Hunedoara, 1946

V. 8. Haida să-mpletim cunună,
Să ne facem voie bună.

Mg. 237 e (V, 1)

209

Grohoțele, După Piatră, Buceș,
Jud. Hunedoara, 1953

X. 2. | : Frunză verde de alună, : |
IV. 7. Hai cu apă la cunună!
V. 8. Nu fi, gazdă, supăratu,
Că holda ți s-a gătat.

Nu fi, gazdă, supărată,
Că ți-i holda secerată.

Mg. 32/r 21 (V)

210

Stănțești-Ohaba, Dobra, jud. Hunedoara, 1976

X. 1. Haidați, fete, da-mpreună,
Ca să-mpletim o cunună;
Cunună de grâu de vară,
II. 4, a. Nouă fete-or secerară
II. 4, c. Și doi feciori, ca doi bujori,

Fetiele ca nouă fluori.
X. 2. Frunză verde de alună,
IV. 7. Hai cu apă la cunună!
X. 2. Frunză verde de răchită,
I. IV. 7, c. Cununa trebe plătită!

Mg. 2830 II c (V, 1)

211

Peștera, Băița, jud. Hunedoara, 1965

X. 2. | : Hei nam și dăinam cunună : |

FA 3512 (V)

211 bis

Feregi, Cerbăl, jud. Hunedoara, 1946

I. 2. Râmâi, holdă, sănătoasă,
Cununa ducem acasă;
V. 8. Cunună din grâu frumos,
Mânce-l gazda sănătos.
Cunună din grâu de vară,
Mânce-l gazda cu ticneală;
II. 4, a. Cunună din grâu tăiat,
Di tri fete săcerat

II. 4, c. Și de doi feciori legat;
De doi feciori, ca doi bujori.
II. 4, a. Fetele, ca nouă flori.
X. 2. Frunză verdi de alună,
IV. 7. Hai cu apă la cunună!
Frunză verdi de mușcată,
Cununa trăbă udată!

FMB (V, 1)

212

Vălișoara, jud. Hunedoara, -

V. 8. Bucură-te, gazdă bună,
Că ți-aducem o cunună,

X. 3. Hei, nam și dainam cununa.
Hei și dainam cununa.

I.IG. (V, 2)

213

Ormindea, Băița, jud. Hunedoara, -

V. 8. Bucură-te, gazdă bună,
X. 3. Hai, nam și dainam cununa,

X. 3. Că-ți aducem o cunună,
Hai, nam și dainam cununa.

II. 4, c. Cunună de grâu curat,
 II. 4, a. De trei feciori semănat,
 De trei fete secerat
 Și cei ce-am ajutat.

X. 2. Foaie verde de alună,
 IV. 7. Trebuie apă la cunună!
 Cununa trebe udată,
 [I]. IV. 7, a. Și fetița sărutată!

TIPUL VI

Fg. 880 b (VI)

214

Baia de Arieș, jud. Alba, 1933

X. 2. Frunză verde de alună,
 IV. 7. Adă apă la cunună!
 Cununa trăbă udată,
 [I]. IV. 7, c. Fetișora măritată.
 V. 11. Nu fi, gazdă, supăratu,
 Că noi holda ți-am gătat.
 Fii, gazdă, cu voie bună,
 Că noi ți-aducem cunună.

V. 10. Țâne, Doamne, stăpânul,
 Să ne-aștepte cu vinul.
 Țâne, Doamne, stăpâna,
 Să ne-aștepte cu cina;
 Cu cină și cu lumină.
 X. 2. Frunză verde crastavete,
 IV. 7. Adă apă că ni-i sete!

Fg. 802 b (VI)

215

Baia de Arieș, jud. Alba, 1934

X. 2. | : Frunză verde de alună, : |
 Adă apă la curună!
 Curuna trăbă udată.
 [I]. IV. 7, c. Ba, zo', fata măritată.
 V. 11. Fii, gazdă, cu voie bună,
 Că noi ți-aducem curună.
 Nu fi, gazdă, supărat,

V. 10. Că noi holda ți-am gătat.
 Ține, Doamne, stăpânul,
 Să ne-aștepte cu vinul.
 Ține, Doamne, stăpâna,
 Să ne-aștepte cu cina;
 Cu cină și cu lumină
 Și cu dor de la inimă.

Fg. 5193 a (VI)

216

Lupșa, jud. Alba, 1937

X. 2. Frunză verde de alună,
 IV. 7. Adă apă la cunună!
 Cine nu udă cununa
 N-ar ajunge săptămâna;
 Săptămâna Paștilor,

V. 11. Duminica Rusalilor.
 Nu fi, gazdă, supărat,
 Că holda s-a săcerat.
 Fii, gazdă, cu voie bună,
 Că noi aducem cunună.

CFMC (VI)

217

Lupșa, jud. Alba, 1955

X. 2. Foaie verde de alună,
 IV. 7. Adă apă la curună!
 Ce sat îi aista sat ?
 Curuna nu ne-ți udat.
 Cine nu udă curuna
 N-ar ajunge săptămâna,
 Săptămâna Paștilor,
 Vinerea Rusalilor.
 V. 10. Țâne, Doamne, stăpâna,
 Că ne-așteaptă cu cina;
 Cu cină caldă pă masă

V. 11. Și cu apă rece-n vasă.
 Fii, stăpân, cu voie bună,
 Că noi vinim cu curună;
 Nu fi, stăpân, supărat,
 Că noi holda v-am gătat.
 Aprinde, gazdă, lumina,
 Că noi vinim cu curuna;
 Aprinde lumina-n masă,
 Să băgăm curuna-n casă.
 Stogu' cât casa,
 Pita cât masa.

Mg. 2252 II a (VI)

218

Lupșa, jud. Alba, 1971

X. 2. Foaie verde de alună,
 IV. 7. Adă apă la cunună!

X. 5. Nu fi, stăpân, supăratu,
 Că noi holda v-am gătat.

Câte holde semădate,
Tătă bine secerate,
Numai holda badiului

Șede-n vârvu' dialului.
Și-aceia hol (dă) secera,
Da-i verde ca iedera.

Fg. 11356 c (VI)

219

Mușca, Lupșa, jud. Alba. 1950

X. 2. Frunză verde de alună,
IV. 7. Adă apă la cunună!
X. Frunză verde castravete,
IV. 7. Adă apă că mi-i sete!
X. 4. **U, hu, hu, hu, hu, hu.**
V. 11. Fii, stăpân, cu voie bună,
Că noi vinim cu cunună.
Nu fiți, stăpâni, supărați,
Că noi holda v-am gătat.
Mai demult am fi gătată.
I. 3. Da' ne-o fost holda prădată
Și cu apă neudată.

V. 12. Mătură, gazdă, coșu',
Că-ți aducem grâu roșu;
Mătură-ț', gazdă, curtea,
Că-ți aducem cununa.
V. 9. Nu știu holda-i cu odos
Or' stăpânu-i mănios.
Nu știu holda-i **odosoasă**
Ori stăpâna-i minioasă.
Aprinde, gazdă, lumina,
Că noi venim cu cununa.
Aprinde lumina-n masă,
Căci cununa intră-n casă.

Mg. 312 i (VI)

220

Lupșa, jud. Alba, 1959

X. 2. | : Frunză verde de alună, : |
IV. 7. Adă apă la cunună!
X. 2. Frunză verde castravete,
IV. 7. Adă apă că mi-i sete!

X. 5. Câte holde-sămădate,
Toate-s bine săcerate.

Mg. 2873 II a (VI)

221

Lupșa, jud. Alba, 1965

X. 2. Frunză verde de alună,
IV. 7. Adă apă la cunună!
X. 2. Frunză verde castravete,
IV. 7. Adă apă că mi-e sete!
Cine nu udă cununa
N-ar ajunge săptămâna,
Săptămâna Paștilor,
Vinerea Rusaliilor.
V. 11. Nu fi, gazdă, supărat,
Că noi holda v-am gătat.

Fii, gazdă, cu voie bună,
Că noi vinim cu cunună.
Aprinde lumina-n masă,
Să-z băgăm cununa-n casă.
Strigat:
X. 5. Stogu' cât casa,
Pita cât masa.
Dintr-un snop – mnierta-i la loc
Dintr-o clăie – tri lădoaic.

AFC

Mg. 312 K (VI)

222

Lupșa, jud. Alba, 1954

X. 2. Frunză verde de alună,

[Text de sub muzică. Fișa lipsește.]

Mg. 2873 II e (VI)

223

Lupșa, jud. Alba, 1965

X. 2. Frunză verde de alună,
IV. 7. Adă apă la cunună!
X. 2. Frunză verde castravete,
IV. 7. Adă apă că mni' sete!
X. 4. **U, hu, hu, hu, hu, hu !**

X. 5. Câte holde semănatu,
Tăte bine-secerate,
Numa' holda badiului
Ș-aceia vo' secera,
Da-i verde ca iedera.

- IV. 7. Ce satu-i iesta satu ?
Cununa nu v-o udat.
Or' fîntînile-ar săcat ?
Ori or secat și valea,
De nu udă cununa ?
- V. 11. Fii, stăpân, cu voie bună,

Că noi vinim cu cunună.
Aprinde, gazdă, lumina,
Că noi vinim cu cununa.
Aprinde lumina-n masă,
Să băgăm cununa-n casă.

Mg. 2873 II d (VI)

224

Lupșa, jud. Alba, 1965

- X. 2. Frunză verde de alună,
IV. 7. Adă apă la cunună!
Frunză verde crastavete,
Adă apă că mi-i sete!
- X. 4. U, hu, hu, hu.
V. 11. Fii, stăpân cu voie bună,
Că noi vinim cu cunună.
Nu fi, stăpân, supărat,
Că noi holda v-am gătat.
- X. 5. Câte holde-s sămănate,
Toate-s bine săcerate.
Numa' holda badiului,

IV. 7.

V. 9.

Șade-n vârvu' dealului,
Și-aceia vom secera,
Da-i verde ca iedera.

IV. 7. Ce satu-i aiesta sat ?
Cununa nu v-o udat.
Or' fîntînile-or săcat ?
Or' o săcat și valea,
De nu udă cununa ?

V. 9. Aprinde, gazdă, lumina
Că noi vinim cu cununa.
Aprinde lumina-n masă,
Să băgăm cununa-n casă.

I B.B. (VI/1)

225

Feneș, Zlatna, jud. Alba, 1911

Fete

Manuscris (VI)
ICED

225 bis

Certege, Câmpeni, jud. Alba

- X. 2. Frunză verde de alună,
IV. 7. Adă apă la cunună!
Cine nu udă cununa

V. 11.

Să n-ajungă săptămâna.
Fii, gazdă, cu voie bună
Că noi ți-aducem cunună.

(VI)

226

Petroșani, jud. Hunedoara, 1911

- V. 11. | : Fiți, stăpân, cu voie bună, : |
| : Că noi ți-aducem cunună. : |
Tot din spicul grâului

Și din roada câmpului
+ Și din daru' sfântului.

AIFB
FA (VI, 1)

227

Sânmartinul de Câmpie, Râciu,
jud. Mureș, 1946

- III. 5. Cine duce cununa,
Țăie-i Dumnezău mâna,
Să mai poată săcera,
Să mai ducă cununa.
- IV. 7. Haida, lele, cu apa,
De ni uda cununa,
Cu-apă rece din părau,
V. 10. Cu jinars din făgădău;
Cu apă di pă pâraie,
Cu jinars din făgădaie.

[I].

IV. 7, c. Dragu mi-i la săcerat
Și bădița la legat.
Până snopu' l-oi lega,
De tri ori m-oi mai uita.
Draga mea secerătoare,
Dar niljocu' nu te doare ?
Că și io-s secerător
Și de niljoc stau să mor.

- I. 3. Noi merem pă drum de piatră
De la holdă secerată.
- II. 4. a. O secerat fetile
Și o pus pă legători
- II. 4. c. Și o legat doi ficii.
- V. 11. – Bună sara, domn de țară,
Ne-ai ieșit cu gol afară,
Înainte cununii,
Ați gândit că n-om vini ?
Noi de mult am fi vinit,
Da' o fost grâu-ncâlcit;
Noi de mult am fi plecat.

- V. 10. Da' o fost grâu-nbrâncat
Și noapte ne-o apucat.
Deschideți, gazdă, poarta,
Că vinim cu curuna.
Noi curuna nu u-om da,
Până nu ni-ți uspetă,
Cu o cupă de jinars,
Cu on ptic de ceteraș
Și vreo doi, tri ficioarăși,
Să ne-ntoarcă pă su' mână,
C-așe-i datina română.

Z.D. nr. 243 (VI)

229

Filea de Sus, Ciurila, jud. Cluj, 1983

- IV. 7. Cine n-a uda curuna
Să n-ajungă săptămâna,
Săptămâna Paștilor,
Vinerea Rusalilor.
- V. 12. Mătură-ți, gazdă, șura,
Că-ți aducem curuna:

- IV. 7. Mătură-ți, gazdă, coșu',
(V 10) Că-ți aducem grâu roșu.
Curuna trebe udată,
Fata trebe uspetată,
Cu apă de la ciorgău.
Cu jinars din fogodău.

Z.D. nr. 246 (VI)

230

Filea de Jos, Ciurila, jud. Cluj, 1983

- I. 2. De unde curuna vine,
Țarina goală rămâne;
Unde curuna se bagă,
Multe cară se descarcă,
- V. 12. Mătură-ți, gazdă, coșu',
Că-ți aducem grâu roșu;
Mătură-ți, gazdă, șura,
Că-ți aducem curuna.
- IV. 7. Frunză verde castravete,
Curuna moare de sete,

- III. 5. Cu fântâna la ureche!
Săracile, ce vă lene !
Că n-au cofe, nici ulcele,
Or' nu pot uda de lene.
Ud-o cu apă din vale,
C-o aduce-o fată marc,
Fată mare și curată,
Curuna trebe udată,
V. 10. Curunița uspetată.

Z.D. nr. 245 (VI)

231

Vălișoara, Săvădisla, jud. Cluj, 1980

- X. 2. Frunză verde mătrăgună,
IV. 7. Adă apă la curună!
Cine n-a uda curuna

- Să n-ajungă săptămâna,
Săptămâna Paștilor,
Vinerea Rusalilor.

Z.D. nr. 247 (VI)

232

Lita, Săvădisla, jud. Cluj, 1983

- I. 2. De unde curuna vine,
Țarina-ntreagă rămâne;
De unde curuna pleacă,
Țarina rămâne-ntreagă.
- X. 2. Frunză verde de alună,
IV. 7. Adă apă la curună!
Frunză verde castravete,
Curuna moare de sete !

- V. 10. Cine n-a uda curuna
Să n-ajungă săptămâna,
Săptămâna Paștilor,
Vinerea Rusalilor.
Cununa trebe udată,
Cununița uspetată,
Cu vin roșu de la vadră,
III. 5. C-o duce fată curată.

Curuna trebe udată,
Cu apă rece din ptiatră,
Cu jinars din fogădău,
Că nu v-o-aducem de rău.

V. 12. Deschide, gazdă, șura,
Că vinim cu cununa;
Deschide, gazdă, coșu',
Că-ți aducem grâu roșu.

Z.D. nr. 244 (VI)

233

Pruniș, Ciurila, jud. Cluj, 1983

X. 6. Asta-i hora curunii,
Da' s-aleje cine-o ști.
IV. 7. Cine n-a uda curuna

Să n-ajungă săptămâna,
Săptămâna Paștilor,
Vinerea Rusalilor.

Z.D. nr. 248 (VI)

234

Pădureni, Ciurila, jud. Cluj, 1979

X. 2. Frunză verde de alună.
IV. 7. Adă apă la curună!
Curuna trebe udată
Și gurița sărutată!
Cine n-a uda curuna
Să n-ajungă săptămâna,
Săptămâna Paștilor,
Vinerea Rusalilor.

Frunză verde castravete,
Curuna moare de sete!
Frunză verde ca nalba,
N-are cine mni-o uda!
Muierile-au adurmit,
Cofile li s-au dojit;
Muierile s-au culcat,
Cofile li s-au uscat.

Fg. 7207 a (VI)

235

Negrești, (Oaș), jud. Maramureș, 1939

V. 9. Deșchide, doamnă. poarta.
Că vinim cu cununa.
IV. 7. Cununa trebe udată,

(V. 10) Cu pălincă și cu apă,
Cununa trebe stropchită;
Cu apă și cu pălincă.

Mg. 5197 a (VI)

236

Dumbrava, Vătava, jud. Mureș, 1979

I. 2. n. Doamne. De unde cununa pleacă,
n. Doamne, Rămâne țarina-ntreagă;
De unde cununa vine,
Rămâne țarina plină.
IV. 7. Coborât-o, coborātu
+ Domnu' Sfânt pe-acest pământu.
Da' lel uni-o coborātu ?
La fântână-n țarină.
Apă-n gură și-o luat, u.
Țarina o răurat, u.
Roua cini-o scuturat, u.

Fetile cu glugile,
Ficiorii cu cismile.
Dictat: V. 9. Cătu-i satu nost' de mare,
Nu-i curtie c-a dumitale,
Pe la uși cu fluori de ruji,
La ferești cu fluori domnești,
Pe cuiere ruji mălin,
Hai, găzdoaie, să cinstim,
C-am venit cu cununa,
IV. 7. Dacă ieși ne uda,
V. 10. Hai închină cu glaja!

TIPUL VII

Mg. 2926 I b (VII)

237

Vălișoara, Săvâdisla, jud. Cluj, 1965

X. 2. Frunză verde de alună.
IV. 7. Hai cu apă la cunună!
Cununa trebă udată,
I. IV. 7, c. Fata trebă măritată!
X.4. U, iu, iu, iu, iu, iu, iu.
Dictat: V.12. Mătură, gazdă, curtea,
Că-ț' aducem cununa;

Mătură-ț', gazdă, coșu',
Că-ț' aducem grâu roșu.
X. 4. U, iu, iu, iu, iu, iu, iu.
IV. 7. Cine nu udă cununa
Să n-ajungă săptămâna,
Săptămâna Paștilor,
Vinerea Rusalelor.

X. 4. U, **iu, iu, iu, iu, iu, iu.**
 IV. 7. Vai de mine ce mai sat,
 Că nu-i apă de udat.

Ori fântânile-o' săcat?
 Ori nu-i apă de udat?

Mg. 2873 II h (VII)

238

Vințu de Jos, jud. Alba, 1965

X. 2. Frunză verde de alună,
 IV. 7. Hai cu apă la cunună!
 X. 2. Frunză verde crastavete,
 IV. 7. Udă fata, măi băiete!
 X. 4. **Hu, iu, iu, iu.**

IV. 7. Cine nu udă **peana**
 Să i se usuce mâna,
 Precum să usucă holda.
 X. 4. **U, iu, iu, iu.**

Mg. 2873 II i (VII)

239

Inuri, Vințu de Jos, jud. Alba. 1965

X. 4. Frunză verde de alun,
 V. 10. Peana noastră cere vin.
 X. 7. Cere vin, cere vinars,
 Că de nu, aici v-o las.
 Și de nu, v-o pui în poartă,
 De vă râde lumea toată.
U, iu, iu, iu, iu.
 V. 12. Mătură-ți, gazdă, șopru,
 Că-ț' aducem grâu roșu,

Din rodu' pământului,
 Din spicuțu' grâului.
 X. 4. **U, iu, iu, iu, iu.**
 IV. 7. Cine udă grâu' nost'
 Dă-i, Doamne, noroc frumos.
 Cine udă peana noastră
 Dă-i, Doamne, noroc în casă.
 X. 4. **U, iu, iu, iu, iu.**

Fg. 7954 c (VII)

240

(Schiopi) Livada, Petrești, jud. Cluj. 1939

IV. 7. Doamnă, di păluta ta,
 leși și udă curuna!
 N-or uda curunile,
 C-o' sāca' fântânile
 X. 4. **Iu, iu, iu, iu, iu.**
 Adă apă la curună,
 C-am găta' de secera',

Multă sete ne-a mâncat.
 X. 4. **Iu, iu, iu, iu, iu.**
 leș' afară tu, urâtă,
 Că ți' casa deslipită;
 leș' afară ș-o lipchește
 Și pă Paște-o vāruiește.

Mg. 5197 g (VII)

240 bis

Dumbrava, Vătava, Mureș. 1979

I. 2. Vinim di la secerat,
 Di la grâu din dialu' lat,
 C-o cununiță de grâu,
 Împletită cu saftiu.
Pin mij(l)o' cu bosâioc,
 Dă-i, Doamne, gazdi noroc.
 Pi **die** lături iarbă creață,
 Dă-i, Doamne, gazdi viață.
 X. 2. **U, iu, iu, iu, iu.**
 II. 4, a. Secerat-o fetile,
 II. 4, b. Holda ca păretille
 II. 4, c. Și ficiori-o pus clăi,

II. 4, d. Ca cătanile **alei**, măi.
 X. 2. **Hup, hup, hup, hup, hup.**
 V. 11. Bună sara, gazdă bună,
 Ne-ați ieșit cu plosca plină,
 Înaintea cununii,
 Te-ai temut că n-o' vini.
 Mai demult aș fi vinit,
 Da' ni-o fos' grâu-ncâlcit;
 De demult aș fi plecat,
 Da' ni-o fos' grâu' călcat,
 X. 2. **Hop, hop, hop, hop, hop.**

Mg. 2724 I e (VII)

241

Ampoița, Meteș, jud. Alba, 1964

X. 2. Frunză verde și una,
 IV. 7. N-are cine ne uda.
 X. 9. Că fetele-s duse-n girt

Și n-au apă nici-on pchic,
 Nici cât să clătări on blid;
 Ui ! la oală nespălată

<p>X. 4. Și cunună neudată.
U, iu, iu, iu, iu, iu,
U, hu, hu, hu, hu.   Dictat: X. 2. Frunză verde de pe coastă,
IV. 7. Hai cu apă-n calea noastră
Și cu apă din pârâu
Și cu gin din fâgădău;
Și cu apă din pâraie</p>	<p>X. 2.
IV. 7.
X. 9.</p>	<p>Și cu gin din fâgădaie.
Frunză verde și una,
N-are cine ne uda,
Fetele-s tăte culcate,
Donițele-s descheiate,
Nevestele-s duse-n girt
Și n-au apă nici-on pchic,
Nici cât să clătări on blid.</p>
Mg. 2830 II i (VII)	242	Bulzeștii de Sus, jud. Hunedoara, 1965
<p>X. 4. Hu, iu, iu și iu, și iu.
X. 2. Foaie verde cea de brad,
I. 2. C-acu' holdă v-am gătat.
X. 2. Foaie verde de alună.</p>	X. 4.	<p>Și ne-am(îm)pletit o cunună,
Împletită-n voie bună.
U, iu, iu și iu și iu.</p>
I. 4546 (VII)	242 bis	Râciu, jud. Mureș, 1946
<p>X. 2. Frunză verde de pe baltă,
IV. 7. Cununa trabe udată,
Nu cu apă de la ciurgău,
Cu jinars din fâgădău.</p>		<p>Cu apă de la ciurgare,
Cu jinars din fâgădare.
Nu cu apă de la buna,
Cu jinars de la Gila.</p>
Fg. 11621 c (VII)	243	Ieud, jud. Maramureș, 1950
<p>X. 10. Hai. Haida să ne vesălim,
S-avem grâu în magazin.
Hai, hai, hai și iarăș hai.</p>		<p>Hai, Cui nu-i place voia noastră
Spânzure-se colia-n cuastă
Ho, ho, hop și iară hop.</p>
Fg. 5747 c (VII)	244	Mărișel, jud. Cluj, 1937
<p>X. 2. Frunză veardi mătrăgună,
IV. 7. Scoatți apă la corună!
Cini n-a uda coruna
Si n-ajungă săptămâna.
Cini-a uda curuna
S-ajungă săptămâna.   X. 4. U, iu, iu, iu, iu, iu, u, u.
Dictat: Curuna di grâu curat,
Moară nicuminicat.   X. 2. Frunză verdi țilile,
IV. 7. Ieși cu apă Văsălie:</p>	<p>X. 2.
IV. 7.
III. 5.
X. 2.
X. 11.</p>	<p>Frunză verdi cucuruz,
Ieși cu apă mai în sus.
Tânără ni-i fetița,
Cari duce curuna.
Frunză verdi di susai,
Dzi trizăci și opt di ai.
Așa-i umblă dinți-n gură,
Ca paru' la fâlcitură;
Dzântii și măselile,
Ca la fân proptelile.</p>
<p>Manuscris
AIFB (VII)</p>	244 bis	Mărișel, jud. Cluj, --
<p>X. 2. Frunză verde mătrăgună
IV. 7. Scoate apă la cunună!
Cine n-a uda cununa
Să n-ajungă săptămâna;</p>	X. 4.	<p>Cine udă cununa
S-ajungă săptămâna.
U iu u iu iu.</p>
Mg. 2230 I g (VII)	245	Mărișel, jud. Cluj, 1974
<p>III. 5. Asta-i fată di la țară,
Cu curuna de săcară;</p>		<p>Asta-i fată di la șes,
Cu curuna de ovăz;</p>

Asta-i fată di la râu,
Cu curuna cea de grâu.
X. 2. Frunză verde de alună,
IV. 7. Hai cu apă la curună!

Curuna trebe udată,
Cu pălincă, nu cu apă.
U, u, u, iu, iu

Mg. 5197 a (VII)

245 bis

Dumbrava, Vătava, Mureș, 1979

II. 4, a. Dragu mi-i la secerat,
II. 4, c. Căn' 'i badea la legat.
Io secer și badia liagă,
Trece zâua mai degrabă.
II. 4, a. Secerat-o' fetile,
II. 4, b. Holdă ca păretille
II. 4, c. Și feciorii o' pus clăi,
II.4, d.1. Ca cătanile-m bătai.
X. 4. **Hu, iu, iu, iu.**
X. 8. Până-i soare pe răzoare,
Nu vezi nici-o ciuitoare.
Dacă soarele-o sfântăște,
Ciuitoare să găsăște.

Dacă soarele-o sfîntăt,
Chiuitoare s-o găsăt,
Că ficiorii ni-o vinit.
X. 4. **U, iu, iu.**
X. 8. Cătu-i satu nost' de mare,
Nu-i curte c-a dumitale.
Pe cuire ruji, mălin,
Pe mas-o cupă de vin.
Hai, găzdoaie, să-ț' închin.
C-am vinit cu cununa,
leși afară de-i uda.
X. 4. **Hu, iu, iu**

GRUPA B

SUBGRUPA B I

Texte tradiționale de seceriș cântate pe melodii de cântec propriu-zis sau de romanță

Fg. 2400 b (Subgrupa B I)

246

Chiralej, Lechința, jud. Bistrița-Năsăud, 1949

V. 12. Mătură-z', gazdă, șurare.
Că-ț' aducem cununare;
Mătură-z', gazdă, coșu',
Că-ț' aducem grâu roșu.
I.2. Di undi cunună vine,
Rămâne țarina plină;
Di unde cununa pliacă,

II.4,d. Multe cară să descarcă.
Stau clăile to' rându'
Ca cătanile-n Cluzuțu;
Stau clăile-n Cluzuțu;
Stau clăile tă' șiriag,
Ca cătanile-n Rătiag.

Manuscris (Subgrupa B I)

246 bis

Târnava, jud. Sibiu, 1946

I.2. Rămâi, holdă, sănătoasă
Cununa ducem voioasă;
Cunună de grâu frumos,
Mânce-l gazda sănătos;
Cunună de grâu de vară,
Mânce-l badea cu ticneală;
Cunună de grâu chitat,
II.4, a. De trei fete secerat

II.4, c. Și de doi feciori legat;
Doi feciori ca doi bujori,
II. 4, a. Fetele ca nouă flori.
X.2. Frunză verde de alună,
IV. 7. Hai cu apă la cunună;
X. 2. Frunză verde de mușcată,
IV. 7. Cununa trebui udată.

I 1 Draga mea holdă de grâu,
leu la tine cu drag viu.
Da' la ciufu' de ovăzu
Viu târziu și mâniuăsu.

X.10 Da' cine l-o sămănatu,
Ar trăbui spânzurat,
De ciucuru **leaului**,
I' mijlocu' târgului,
Să să mire și târgu',
Ce plătește urătu'.

II.4. a Draga mea, de holdă dragă,

II.4.c leu te tai, badea te leagă.

X.2. Frunză verde de alună,

IV.7. Hai cu apă la cunună!
Frunză verde nucă seacă,
P-aicea nu ieste apă,

Că fetile s-or culcat,
Vasăle s-or deșcheiat,
Nevestele-s dusă-m birt,
Nu-i apă să speli un blid.
Cine nu udă peana
Sece-i Dumnezo mâna,
Cea dreaptă jumătate
Și cea stângă până-n spate.
Frunză verde castrăvete,
Hai cu apă că ni-i sete!

.....

V.11. **Hi** stăpân, cu voie bună,
Că noi Ț-aducem cunună.
Nu **fi**, stăpân, supărat,
Că noi holda Ț-am gătat.

Mg. 525 a (Subgrupa B I)

248

Călățele, jud. Cluj, 1961

I.3. **i**. Noi merem pă drum de piatră,
i, De la hăldă săcerată.

II.4. a. Fetile or seceratu

II.4. c. Și feciorii o' legato.

X. 2. Foaia verde mărăgînă,

IV. 7. Scoateți apă la curună!

Cine nu udă curuna

Să n-ajungă săptămâna.

Mg. 1006 g (Subgrupa B I)

249

Luncani, Luna, jud. Cluj, 1964

I.3. **n**. Noi venim din drum departe,
Di la holde săcerate.

II.4. b. Holde ca păretele,

II. 4. a Le-o' săcerat fetele

II.4. c. Și ficiorii le-o' legat,

Măndre clăi or rădicat.

Mg. 4981, c. (Subgrupa B I)

250

Ivăniș, Întregalde, jud. Alba, 1937

X.2. |: Frunză verde de alună! :|

IV. 7. Hai cu apă la cunună!
Cununa trebă udată,
Cini-o duce, sărutată.

Cine nu udă pieana

Sece-i Dumnezău mâna,

Cine udă florile

Să-i pice ismenile.

Mg. 166 e (Subgrupa B I)

251

Românași, jud. Sălaj, 1957

X.6. Mândră-i hora secerii
Colea când îi vremea iei,

IV. 7. Cine n-a udat cununa
Ba, i s-ar usca și mâna.

Mg. 2010/9 (Subgrupa B I)

252

Tresnea, com. Agrij, jud. Sălaj, 1971

X.6 |: **ă**, Mândră-i horea secerii, **măi**, :|
Hai, lai, lai, ei, li, lai, la.
Cole cându-i vremea iei.

IV. 7 Cofa-i goală su' părete,

Cununa moare de sete.

Cine n-a udat cununa

N-ar ajunge săptămâna.

I. 3. e, Noi vinim pă drum de piatră,
 în, Di la holdă secerată.
 IV. 4, b. Holdă ca păretille,
 IV. 4, a. Secerară fetile.
 Fetile o' secerară
 II.4, c. Și ficiorii o' legară.
 I. 2. De unde curuna vine,
 Altă holdă nu rămâne,
 Numai holda badelui,
 Colo-n vârvu' dialului;
 Ș-acea on secera,
 Dac-o răsări luna.

X. 2. Foaie verde de-o alună,
 IV. 7. Hai cu apă la curună!
 Curuna trebă udată,
 I] IV. 7.c. Fata trebă măritată.
 X. 13. Curună de grâu cu țepe.
 IV. 4. a Făcută de două fete;
 Curună de grâu păros,
 IV. 7. Udată de om frumos.
 V. 9. Deschide, gazdă, poarta,
 Că-ț' aducem curuna.
 V. 12. Mătură, gazdă, coșu',
 Că-ț' aducem grâu roșu.

Mg. 1751 g (Subgrupa B I)

254

Lunca Arieșului, jud. Alba, 1968

IV. 7. Cine n-a udat cununa
 î. Să n-ajungă săptămâna,
 Săptămâna Paștilor,
 Sâmbăta Rusalelor.
 Asta casă-i lăudată,

Că ne-a udată cu apă.
 V. 12. Mătură-ți, gazdă, curtea,
 Că-ț' aducem cununa;
 Mătură-ți, gazdă, coșu',
 Că-ț' aducem grâu roșu.

Mg. 3097/47 (Subgrupa B I)

255

Bedcciu, Mănăstireni, jud. Cluj, 1975

V.9. Deschide, gazdă, poarta,
 Că noi ți-am gătat holda.
 Dar n-o deschide-așe tare,
 Că mai ieste-on dărab mare.
 IV.7. Cine n-a uda curuna
 Să n-ajungă săptămâna.
 Curuna trebuie udată,

Cu pălincă și cu apă.
 Cu pălincă de hurdău,
 Cu apă din eleșteu.
 II.2. De unde curuna vine,
 Multe cară rămân pline:
 De unde curuna pleacă,
 Multe cară să descarcă.

Mg. 529 a (Subgrupa B I)

256

Călățele, jud. Cluj, 1961

X. 8. Taie, seceruica me,
 În holdă ca Dunăre,
 Că ți-o mări hi rudere.
 n, Da' n-a trece nici o lună,
 Până ți-a mere de bună.

IV. 7. Cine n-a uda curuna
 Să n-ajungă săptămâna.
 V.9. Deschide, gazdă, poarta,
 Că noi ți-on găta holda.

Mg. 3107/48 FMH (Subgrupa B I)

257

Finiciu, Călățele, jud. Cluj, 1976

I. 3. Noi merem pă drum de chiatră
 De la holdă secerată.
 II.4, a. Fetele o' secerat
 II. 4, c. Și feciorii o' legat.
 V. 9. Deschide, gazdă, poarta,
 Că vinim cu curuna.

Da' nu o deschide tare,
 Că mai ieste-un dărab mare.
 IV. 7. Cine n-a uda curuna
 Să n-ajungă săptămâna.
 Ce sat îi aiesta sat ?
 Tâte lume s-o culcat !

S-o culcat pă la ujină,
Nici îi foc, nici îi lumină.

Foaie verde castravete,
Curuna moare de sete!

Mg. 2461/44 FMH (Subgrupa B I)

258

Călățele, jud. Cluj, 1973

- X. 11. Secerați, secerătoare,
Că vi-i holda lângă cale
Și va mere hiru tare;
Și va mere hiru-n sat,
Că voi holda o-ați gătat.
V.9. Deschide, gazdă, poarta,
Că noi Ț-am gătat holda

IV. 7.

Și vinim cu curuna.
Da' nu ne-o deschide tare,
C-o rămas un dărab mare.
Cine n-a uda curuna
Să n-ajungă săptămâna.
Curuna trebe udată,
Cu pălincă, nu cu apă.

Z.D. (Subgrupa B I)

259

Agriș, Iara, jud. Cluj, 1980

- I.2. Frunză verde ca nalba,
Noi vinim cu curuna;
X.2. Frunză verde de alună.
IV. 7. Adă apă la curună!
Cununa trebe udată
Curunița uspetată,
Cu apă de la ciudău,
Cu jinars din fogădău;
Cu apă di la fântână,
Cu jinars de la stăpână.
I.2. De unde curuna vine,
Altă holdă nu rămâne;
De unde curuna pleacă,
Rămâne țarina seacă.
I.3. Nu fi, gazdă, supărat,

V.10.

Noi de mult am și plecat,
Da' ne-o fost grâu-ncurcat;
Noi de mult am și vinit,
Da' ne-o fost grâu-ncălcit
Și noaptea ne-o năpădit.
Io, curuna nu oi da,
Până nu ni-i arăta:
O felie de jinars,
Lângă dânsa ceterași
Și vreo zece ceterași,
Să ne-nvârtă pă su' mână,
C-așa-i datina română.

V. 15.

Rostit:

Să trăiască gazda
Și cine-o adus curuna !

Mg. 2315 I r (Subgrupa B I)

260

Rișca, jud. Cluj, 1975

- V.9. **ai, că,** Deașchide, gazdă, poartare,
ai, Că noi Ț-an' găta' (t) holdare;
N-o deașchidere pre' tare,
Că mai ai un pământ' mare.

X.2.

Frunză verde mătrăgună,
IV. 7. Scoateți apă la curună!
Cine n-a uda' curuna
Să n-ajungă săptămâna.

Mg. 2932 I b (Subgrupa B I)

261

Izvoarele, jud. Cluj, 1965

- X. 2. Foaie verde de alună,
IV. 7. Adă apă la curună;
Curuna trăbă udată,
[I] IV.7.c. Fata trăbă măritată,
Că de doi ai să tăt găta
Ș'încă nu-i mai măritată.
X. 2. Foaie verde castavete
IV. 7. Adă iute apă reșe.
X. 2. Foaie verde carapău,
IV.7. Adă apă cu șubăru.

I. 3.

Noi vinim din drum **dzeparte**,
De la holdze sășerate.
II.4.b. Holdze ca pădurile,
II.4, a Le-o seșerat fetcele
Fetcele le-o seceratu
II.4, c. Și fișiori le-o' legat.
V. 12. Mătură-ț', gazdă, casa,
Că-ț' adușem grâu roșu;
Mătură-ț', gazdă, curtea,
Că-ț' adușem curuna.

Mg. 314 g AFC (Subgrupa B I)	262	Braniștea, jud. Bistrița-Năsăud, 1959
I.2. i, : Di unde cununa pleacă, :
Rămâne țarina-ntreagă.
Cununa de grâu curatu.	IV.7.	Multe clăi or rădicat.
Cununiță cu fluturi,
Io te ud, tu te scuturi.
II.4. a. Fetile o' secerat
II.4. c. Și feciorii o' legatu.	I.3.	Noi merem pă drum de pchiatră,
Di la holdă seccrată.
Mg. 373 II/I I (Subgrupa B I)	263	Braniștea, jud. Bistrița-Năsăud, 1960
I.2. De unde cununa vine,
Șaptezăci de cară pline;
De unde cununa pleacă,
Șaptezăci de cară-ncarcă:	IV.7	leșiți, ficii, cu apare
Și ne udați cununare.
Cu apă di pă Cicoriu,
Cu vin di la domnișoriu;
Cu apă di pă Cicore,
Cu vin di la domnișoare.
Cununiță scuturată,
Trăbuit-ai adăpată;
Cununiță cu fluturi,
• Iou te ud, tu te scuturi.
II.4. c. Și stau clăile-n șiragu,
Ca cătanele-n Răteag:
Și stau clăile rânduțu,
Ca cătaniele-n rânduțu.		
II. 4. a. Fetile o' săceratu.		
II. 4. c. Și ficii o' legatu		
Mg. 467 (Subgrupa B I)	264	Braniștea, jud. Bistrița-Năsăud, 1961
I.2 m, : De unde cununa pleacă, :
Rămâne țarina-ntreagă;
De unde cununa vine.
Rămâne țarina plină;
De unde-am seceratu,
Multe clăi am rădicatu.	V.9.	Deschideți, gazdă, puartară,
Că-ți aducem cununa;
Cunună de grâu curatu.
De tineri de sămănatu.
Deschideți, gazdă, puartară,
Că ți-aducem cununare;
Cunună de grâu curatu,
Să fie de sămănatu.
IV. 7. Cununiță cu fluturi,
Io te ud, tu te scuturi.
Cununiță-nfluturată,
Trăbui-u-ai adăpată,
Cu apă de la ciurgău,
Cu vin di la făgădău;
Cu apă din poticare,
Cu vin di la domnișoare.
leșiți, uamini, cu-ap-afară,
Să udați cununare,
Cunună de grâu curatu.
De tineri de sămănatu.	V.12.	Mătură-ți, gazdă, coșure,
Că-ți aducem grâu roșure;
Grâu roșu ca și focure,
Mai măscat ca și bobule.
	V. 15.	Să trăiască gazda nostiu,
Că ne-ospă pentru lucru.
Să trăiască gazda iară,
Să ne facă ospățare,
Tăt cu grâu și cu colacu.
Că grâne i-am seceratu.
Mg. 3103/23 FMH, AFC (Subgrupa B I)	265	Văleni, jud. Cluj, 1976
X. 11. Secerați, secerătoare,
: Că vi-i holda lângă cale :	I.2.	L-ar aduce unde-i luna.
Noi merem pă drum de pchiatră,
De la holdă seccrată.
X. 12. Și va mere hiru-n sat,
Că toate-n picioare-ați stat.	II.4. a	Holdă ca păretele,
O' secerat fetile.
Fetile o' secerat
□ I.1.b. Supăratu-i gazda nost',
Că mere soarele jos.
De l-ar ajunge cu mâna,	II.4. c.	Și ficii o' legat.

IV. 7. Cine n-a uda cununa
Să n-ajungă săptămâna.
Frunză verde castravete,
Cununa moare de sete!
V.9. Deschide, gazdă, poarta,

Că noi Ț-am gătat holda;
Da' nu uă deschide tare,
C-o rămas un dărab mare.
V. 15. Ține-l, Doamne, și-l trăiește,
Că frumos ni ominește.

Mg. 3098/6, AFC (Subgrupa B I)
Variantă de text:

Ciucea, jud. Cluj, 1976

II.4, a. Toate fetele din sat,
Ne dusăm la secerat.
II.4, b. Holdă ca peretele,
O secerat fetele.
Fetele o secerat
II, 4, c. Și ficiorii o legat.

I. 2 Noi vinim pe drum de piatră,
De la holdă secerată,
X.8. Făcurăm cununi de flori
Să le punem la feciori,
Să ne joace-n sărbători.

Z.D. 335 (Subgrupa B I)

266

Micești, jud. Cluj, 1979

I.3. |: Noi merem pă drum de piatră. :|
Di la holdă secerată.
II. 4, b. Holda-i ca peretele,
II.4, a. O secerat fetele,
II.4, c. Și o' pus pe legători
Și o' legat doi ficiori.
.....

Strigat:

IV.7. Ce sat îi aiestă sat ?
Muierile s-o' culcat.
Cofile li s-o' uscat.
O' n-au apă, o' n-au lemne,

O' nu pot uda de lene;
O' n-au apă, n-au sopon,
O' nu pot uda de somn.
Deschide, gazdă, poarta,
Că-ți aducem curuna;
Curună de grâu mănos,
Ca să ne primești frumos.
Deschide, gazdă, coșu',
Că Ț-aducem grâu roșu;
Deschide, gazdă, șura,
Că Ți-aducem cununa.

Mg. 901 b (Subgrupa B I)

267

Giurgești, jud. Cluj, 1964

I. 2. De unde cununa vine,
Rămâne țarina plină;
De unde cununa pleacă,

IV.12. Rămâne țarina-ntreagă.
Mătură-ți, gazdă, șurare,
Că-ți aducem cununa.

D.P. (Subgrupa B I)

268

Românași, jud. Sălaj, –

I. 2. De unde cununa pleacă,
Rămâne țarina-ntreagă,
Lea, lea, la
De unde cununa vine,
Rămâne țarina plină.
IV. 7. Cine n-a uda cununa
Seca-i-ar Dumnezeu mâna.
Foaie verde crastavete,

I I, b Cununa pierde de sete!
Supărată-i gazda nost',
Că mere soarele-n jos.
De l-ar ajunge cu mâna,
L-ar aduce unde-i luna.
IV.9. Deschide, gazdă, poarta,
Că-ți aducem cununa.

Mg. 2534 c. (Subgrupa B I)

269

Văleni, Sighet, jud. Maramureș, –

X. 13. Holdă mândră ni-o rodit,
Cunună ni-am împletit;

Cunună de mândre flori,
Strânsă de săcerători.

Colo mai la primăvară,
 `Om sămâna holdă iară,
 S-avem rod și s-avem spor,
 Peită albă în cuptorii.

III.5. Cine duce cununița
 Curată-i ca luminița,
 Curată-i ca zorile,
 Cân' să trezesc florile.

Manuscris FA (Subgrupa B I)

270

Ghiocani, Întregalde, jud. Alba, –

IV.7. Frunză verde de alună,
 Hai cu apă la cunună!

Mg. 132 k AFC (Subgrupa B I)

271

Muntele Băișorii, jud. Cluj, 1956

I. 2. **ai, di, |**: De unde curuna vine, :|
 |: Altă holdă nu rămâne; :|

De unde curuna pleacă,
 Rămâne țarina seacă.

Mg. 131 b (Subgrupa B I)

272

Muntele Băișorii, Băișoara, jud. Cluj, 1956

I. 2. De unde curuna vine,
 Altă holdă nu rămâne;
 De unde curuna pleacă,
 Șapte cară să încarcă.
 II 4. a. Or secerat fetele
 Și oa pus pă legători
 II. 4. c. Și o' legat tri feciori.

V. 12. Mătură-ți, gazdă, coșu',
 Că-ț' aducem grâu roșu;
 Mătură-ți, gazdă, șura,
 Că-ț' aducem curuna;
 X. 13. Curună de grâu fâlos,
 Făcută de om frumos.

Fg. 8955 b (Subgrupa B I)

273

Finișel, jud. Cluj, 1940

IV. 7. Adă apă la curună!
 Cine n-a uda curuna
 Să n-ajungă săptămâna.
 X. 2. Foaie verde castravete,
 IV. 7. Curuna moare de sete!
 X. 2. Foaie verde de cicoare,

IV. 7. Cu apă din trei izvoare.
 X. 2. Foaie verde ca alună.
 IV. 7. Cine n-a uda curuna.
 V. 11. Fă-te, gazdă, veselos,
 Că țe-am strâns grâu' frumos.

Mg. 2312 II j (Subgrupa B I)

274

Mărgău, jud. Cluj, 1974

I. 2. Noi am fost la seceratu,
 La holdă de gău curatu.
 II. 4. b. Holda ca păretilă,
 II. 4. a. O' secerat fetile.
 Fietilo uo' seceratu

II.4. c. Și ficiorii o'legatu
 V. 15. Țâne, Doamne, gazda nost',
 Că ne-o ominorit frumos,
 Cu vin roșu strecurat,
 Cu pită de grâu curat.

Fg. 5747 b (Subgrupa B I)

275

Mărișel, jud. Cluj, 1937

X.11. – Haida, leli, la săciră.
 – Hai, că lasî-mă' nco țără,
 Lasă-mă să dorm o țără.
 X. 8 Io am fos' la secerat
 Ș-a mea parte o-am gătat.
 Că săciră, leli, la grâu,
 Că năframa-ți arde la brâu.

Săceră, leli, săcară,
 Năframa-ți ardi cu pară.
 Cini mere pă corman
 Nu plătești nici on ban.
 Cini duce marginie
 Nu-ș plătești mîncare.
 Cini duce mijlocu'

IV.9. Acela îi **stci** ce-i lucru.
Dzechidze poarta, gazdă,
Că noi **ț-an** găta' holda.

O dzichidzi și nu tare,
Că mai ieste-un dărap mare.

Mg. 2873 I 1 (Subgrupa B I)

276

Bistra, jud. Alba, 1965

X. 4. **U, hu, hu, hu, hu, hu, hu, hu,**
IV. 2. |: Foaie verde de alună :|
IV. 7. |: Adă apă la cunună! :|
U, hu, hu, hu, hu, hu, hu, hu.
IV. 2. Foaie verde **crastavete**.
IV. 7. Adă apă că mi-i sete!
V. 9. Nu știu, gazda-i supăratu ?

V. 11.

X.4.

Bucură-te, gazdă mare,
Că-ți vine secerătoare.
Fii, gazdă, cu voie bună,
Că noi vinim cu cunună.
Nu fi, gazdă, supăratu,
Că noi holda am gătat.
U, hu, hu, hu, hu, hu, hu, hu.

Mg. 313 b Cluj (Subgrupa B I)

277

Bistra, jud. Alba, 1959

X. 2. Frunză verde de alună,
IV. 7. Adă apă la cunună!
X. 2. Frunză verde crastavete,

IV. 7.

Adă apă că mi-i sete!
Cine n-a uda cununa
Să n-ajungă săptămâna.

B.B. (Subgrupa B I)

278

Bistra, jud. Alba, 1910

X. 2. |: Frunză verde de alună, :|
IV. 7 |: Adă apă la cunună: :|
X. 2. Frunză verde **crastavete**
IV. 7. Adă apă că mi-i sate!

X. 2.

IV. 7.

Frunză verde de alună,
Adă apă la cunună!
Cine nu udă cununa
Să n-ajungă săptămâna.

Mg. 2314 I t (Subgrupa B I)

279

Rișca, jud. Cluj, 1975

X. 13 **ai** |: Dragu mi-i la secerat, **mă**, :|
|: Când îi badea la legat :|
Și-atunce mi-**ei** lume dragă,
Cân' secer și bade leagă.
Hai, mândruță, țucu-ți doru',
În grădina cu bujoru':
Hai, mândruță, țucu-ți gura,
În grădina cu **păsula**.
V.9. Deașchide, gazdă, puarta,

IV.7.

Că noi ț-am găta' holda.
N-o deschide așa tare,
C-o rămas bucată mare.
Curuna trebe udată,
Cu pālincă, nu cu apă.
Cine n-o uda curuna
Să n-ajungă săptămâna,
Săptămâna Paștilor
Și ziua Rusalilor.

FC (Subgrupa B I)

280

Mintiu Gherlii, jud. Cluj, 1979

I. 3. Noi venim pe drum de piatră,
De la holdă secerată.
II.4, a. Or secerat fetele,
Mai 'napoi nevestele.

I. 2.

De unde cununa vine,
Multe cară-or veni pline
Și de grâu, și de secară,
Și de grâu de primăvară.

I. 7997 (Subgrupa B I A)

Bistra, jud. Alba, –

V. 11. Kân' ajunge la gazdă, cântă gazdei:
Nu fi, stăpân, supărat,

Kă noi holda v-am gătat.
Fii, stăpân, cu voie bună,

Kă d-akuma sara-i bună,
 Kă noi aducem cununa.
 Kunună de grâu kurat,
 O aduce-o fată-n kap.
 Kunună de grâu frumos,
 + Pelița lu' Kristos.

IV. 7. Kununa trebui udată,
 I 7. c. Fata trebe măritată.
 IV. Kununa trebe-mpletită,
 Fata trebe învălită.
 Noi kununa om uda
 Și fata om mărita.

Kununa om împlăti
 Și fata om învăli

V. 11. Aprinde lumina iutie,
 Kă intră cununa-n kurte.
 Aprinde lumina-n masă,
 Kă intră kununa-n kasă.
 Kununa o ia gazda din kap de la fată și o pune în kui
 și fetile țipă apă pă gazdă și strigă:

V. 15. La mulți ani! sau:
 Stogu' kât kasa
 Și kolaku' kât masa,
 Gazda să trăiască!

SUBGRUPA B II

Texte cu tematică legată de seceriș și, în general, de cultivarea pământului, intonate în diverse ocazii, pe melodii de cântec propriu-zis.

B.B. (Subgrupa B II) 281 Cărpiniș, jud. Alba, 1910

I. 1. Draga mea holdă de grâu,
 Cum mă scol, la tine viu.
 Da' la ceie de secară,
 Nu mă duc până desară;
 De la ceie de ovăzu,
 Nu mă duc nici ca s-o văzu.

B.B. (Subgrupa B II) 282 Cociuba Mare, jud. Bihor, 1912

X.6. **dar**, Întră câte hore sunt, **măi**,
 Care-mi zăci, bade, să-ți cânt ?

B.B. (Subgrupa B II) 283 Cociuba Mare, jud. Bihor, 1912

X.6. Cântă-mi hora seceriei, **măi**,
 Că cu-aceie poți trăi. **măi**.

Disc 536 d (Subgrupa B II) 284 Sâncel, jud. Alba, 1934

II. 4. a+c. Pe mărun', săceriă dragă,
ăi, Io săcer și badia liagă.
 Pe mărun', săceria bună,
ăi, Io săcer, badia adună.

B.B. (Subgrupa B II) 285 (Hotărel), Hotar, jud. Bihor, 1909

X.11. Sapă, sapă, sapa mele.
 X.3. **Lele, hoi, nănuța mele**,
 Că te-ajunge secere
 Și te-a mânca rușine.
 X.8. Pasere de pe câmpie,

I III. 6,b. Spune la cosaș să vie,
 Că să coc spicucele
 Și le mănăcă paserile
 X.3. **Lele, hoi, nănuța mele**.

Manuscris nr. 17 (Subgrupa B II) 286 Căianu Mare, Căianu, jud. Bistrița-Năsăud, 1955

X.14. Mândro, de la seceratu,
 Tot cu vorbe m-ai purtatu.
 Amu-i vremea de cules,
 Nu-mi dai nici un înțeles.

N-am fost o dată la tine,
Să-mi vorbești o dată bine.
Când am fost întâia oară,
Mi-ai spus să te-aștept afară;
Când am fost de două ori,

Te-am găsit cu doi feciori.
Vai, mândruțo, cum te-aș bate,
Dar mi-s mâinile legate,
C-un fir de mătase neagră,
Nu te pot bate de dragă.

CFMC (Subgrupa B II)

286 bis

Feleac, jud. Cluj, –

X.14 |: Bade, de la secerat :|
Tot cu vorba m-ai purtat

Fg. 5747 (Subgrupa B II)

287

Mărișel, jud. Bistrița-Năsăud, 1937

II a+c+X14 ai, că, Dragu mni-i la seceratu,
ai, Ba, că mi-i bade' la legat, măi.
ai, Că io secer și badia liagă.

Mg. 2987 II d (Subgrupa B II)

288

Lazuri, Roșia, jud. Bihor, 1965

I IL.3,b. ai,Și te fâ, grâule, bun, măi.
ai, Cu tine mândră - -, măi.
Și-i șidé la secerat,

X.IV. Ca mândra la sărutat;
Și-i șide la pălăvit,
Ca și mândra la iubit.

Mg. 1903 I n (Subgrupa B II)

289

Tiocul de Sus, Comești, jud. Cluj, 1967

II.4,a+c+x14. n, Dragu mi-e la seceratu,
Când îi badea la aratu.
II.4,a+b+c Holda ca păretele,

O' săcerat fetele;
Fetele o' seceratu
Și ficiorii o' legatu.

Mg. 2830 I k (Subgrupa B II)

290

Balșa, jud. Hunedoara, 1965

I.1. |: Draga mea holdă de grâu,:|
îi Cum mă scol la tine vin.

Da' la hoțu' de hovăz,
Eu mă duc tot mânios.

TMB (Subgrupa B II)

291

Dumbrăvița de Codru, Șoimi,
jud. Bihor, 1968

II.4, a+c. |: Poate fi inima-ntreagă, :|
Io secer, bădița leagă;
Poate fi inima bună,
Io secer, bădiț-adună.
X.6. Asta-i hora secerii,
Care-o cântă tinerii,
Vara pă căldura mare,

I I.b. La secera ceia tare.
Supărată-i gazda nost',
Că s-o dus soarele jos.
Nu fi, gazdă, supărat
Că și sus o fost bugat.
X.8. Tăt aștept vara să vie,
Să mă duc la veselie.

B.B. (Subgrupa B II)

292

Mănăstireni, jud. Cluj, 1910

X. |: Până-i soare pă răzoarie, :|
Drac' aude horitoare;

Dacă soarele sfîștește,
Tătea mîzga mîzgăiește.

V.9.	Destide, doamne, poarta,
Că ți-o-am gătat holda;		Da' niși n-o destide tare.
C-o rămas un dărab mare.
Mg. 1953 I e		293	Meseșenii de Sus, Meseșenii de Jos,
jud. Sălaj, 1975
X.16.	Taie, taie, pă trei paie,
Până sara-oi faci-o clai;		Taie, taie, pă trei spice,
Până sara-oi face-o cruce.
TMB (Subgrupa B II)		294	Sititelnice, Husasău de Tinca, jud. Bihor, 1966
I I.1b.	: Du-te, soare, la 'sfîntătu, :
Că dă mult ai răsăritu.
Că sunt oameni pă topșan
Și le pare zăua-un an.
Găzdoaia noastră d'astăză,
Ni-o da prânzu' la miazăză
Și miazăza la ujină
Să nu ni deie dă cină. •		Du-te, soare, tărișor,
Că-s în holda domnilor.
Când oi săpa holda me,
Du-te, soare, când îi vre.
Amu-i vremea lucrului.
Las hodina focului;
Amu-i vremea săpării,
Las hodina nevoii.
Mg. 2202 I a (Subgrupa B II)		295	Cărăsău, Cociuba Mare, jud. Bihor, 1971
X.6.	ai, Dintre câte hore sânt, mări,
Una-i mai mândră-i – daina, mări,
– – – cari să cânt,
Cân' ți-e hora siecerii.	X.2.	Hoi na, mai mândră-n daina,
– – – cât oi trăi
		X.2.	Hoi na, mai mândră, daina.
Mg. 1952 I o (Subgrupa B II)		296	Meseșenii de Jos, jud. Sălaj, 1970
X.13.	Pă mărunchi, săcere' me,
Că ți-o m mări hîrduere, mă,
da, Numai coala păste-o lună,
Să ne – – de bună.	I I.1,b.	Supăratu-i gazda noastră,
Că – – – – –
Da' să fie supărată,
Că – – – – –
X.11.	Apliacă-te, mândr-apeacă.
Nu-s fie – – dragă,
Că ieși lungă ca și-un par
Și te vezi păste hotar.		Du-te, soare, la pădure,
Că-i bugăt de tri pițule,
Că de mult ai răsărit
Că pă brazdă ca – – –.
Disc. 393 II a (Subgrupa B II)		297	(Horvat), Cehul Silvaniei, jud. Sălaj, 1929
X. 13.	: Săceruica me nu taie :
Căpăta-ua ie bătaie.
Poartă-te, săcera me,
C-o ieși' (t) hiru de re.	X.11.	Nu s-a mâna nici o lună,
Ș-a ieși(t) hiru de bună,
Dați cu toții să gătam,
Să merem cu hiru-n sat.
Mg. 2391 (Subgrupa B II)		298	Salva, jud. Bistrița-Năsăud, 1962
II.4,a+c+x14	m : n, Dragu mi-i a săcera, mări, :
li, 'Ntr-o holdă cu badia, mări.		Ieu să tai, iel a lega,
D-hai, bădiță, pune clăi,

Ț-oi da ochisorii miei.
 Hai, bădiță, strângem snopii,
 Că ți-oi da gura și ochii;

Hai, bădiță, hai la noi,
 Să ne iubim amândoi.

Mg. 1865 a (Subgrupa B II)

299

Gârbou, jud. Sălaj, 1969

II.4. a+c |: î. Secera-o-aș săcera, **mă**, :|
 Pă coaste la Călăcea, **mă**,
 îi, Cu badea, țucu-i gura, **mă**.
☒ I.1.b. Săcerați, săcerătoare,
 Nu vă uitați după soare.

Cobori, soare, . . .
 Că-s pă sama domnilor.
 Când oi hi pă sama me,
 Cobori, soare, când îi vre.

Z.D. (Subgrupa B II)

300

Sălicea, Ciurila, jud. Cluj, 1979

II.4. a+c+x14 |: Dragu mi-i la secerat, **măi**, :|
 Când îi badea la legat, **măi**,
 Dragu mi-i să secer bine,
 Când îi badea lângă mine.

Pă mănunchi, secere dragă,
 Io secer și badea leagă;
 Pă mănunchi, secera me,
 Io secer și badea ie.

Z.D. (Subgrupa B II)

301

Ciurila, jud. Cluj, 1976

II.4. a+c+x.14. |: Dragu mni-i la secerat, **măi**, :|
 Cându-i badea la legat;
 Dragu mni-i să secer bine,
 Cându-i badea lângă mine.

II.4+c. Pă mărunți, secere dragă,
 Io secer și badea leagă;
 Pă mărunți, secerea me,
 Io secer și badea ie.

Var. text.

☐ IV. 7.c. Bade. de la secerat,
 Tăt cu vorba m-ai purtat;
 D-amu-i vreme de cules
 Spune-mi un cuvânt ales.

X.2. Frunză verde castravete,
 IV.7. Adă apă că mni-i sete,
 C-am gătat de secerat,
 Multă sete am răbdat.

Z.D. (Subgrupa B II)

302

Săliște, Ciurila, jud. Cluj, 1979

: Pă mănunchi, secere dragă, :|
 Io secer și badea leagă.
 II.4. a+c Dragu mi-i la secerat,
 Când îi badea la legat;
 Dragu mi-i să secer bine,
 Când îi badea lângă mine;
 Dragu mi-i să secer grâu,
 Cu batista badi-n brâu.

Colo, jos, între hotară,
 Acolo bădița ară.
 Tăt ara și sămăna
 Și din gură cuvânta:
 – Să stai, holdă, la plivit,
 Ca mândruța la iubit;
 Și să stai la secerat,
 Ca mândra la sărutat.

Z.D. (Subgrupa B II)

303

Crăiești, Petreștii de Jos, jud. Cluj, 1979

II.4. a+c+x14 |: Pă mănunchi, secere dragă, :|
 Io secer și badea leagă;
 Pă mănunchi secere me,

Io secer și badea ie.
 Stai, holdă, la secerat,
 Ca mândra la sărutat.

Ai, na, na, na, na, na, na,
 II.4,a+c+x14 **Dragu** mi-i pământu' lat, **măi,**
 Badea care l-o arat, măi;
 Și mni-i drag pământu' lung,
 Badea care-o fost la plug.
 I.1. **Draga** me holdă de grâu,
 Ieu la tine cu drag viu,
 Și cu drag te-oi secera,
 Că din tine oi mânca.
 II.4,a+c+x14 **Dragu-mni-i** la secerat,
 Când îi badea la legat;

Dragumi-i să secer bine,
 Când îi badea lângă mine.
 Pă mănunchi, secere dragă,
 Ieu secer și badea leagă;
 Pă mănunchi, secere me,
 Ieu secer și badea ie.
 X.11. **Secerați,** secerătoare,
 Nu vârați vara-n picioare,
 Că vă văd toți oamini
 Și vor râde vecinii.

II.4,a+c+x14 **Și,** Pă mărunți, secere dragă,
Și, Io secer și badea leagă;
 Pă mărunți, secere me,
 Io secer și badea ie.
 Dragu mi-i la secerat,
 Că n' îi badea la legat,
 Io sângură la cântat.
 X.8. Până-i soare pă răzoare,

N-auzi nici o horitoare;
 Dacă soarele-asfințește,
 Parcă dracu le pornește !
 II.4,a+c **Dragu** mi-i să secer bine,
 Cu bădița lângă mine.
 II.1.1 **Io,** la tine, cu drag viu.
 Da' la hele de secară,
 Cu mai multă zăbădeală.

Var. text:

II.4,a+c+x14 Pă mărunți, secere dragă,
 Io secer și badea leagă;
 Pă mărunți, secere me,
 Io secer și badea ie.
 X.11 Seceră, secerătoare,

Nu vâra vara-n picioare,
 Că ți' holda lângă drum
 Și ți-or zăce oarecum;
 Că ți' holda lângă cale
 Și ți-o zăce oarecare.

II.4,a+c+x14 **Holdă,** cine te-a aratu
 Și cine te-a sâmnatu
 Boii bine i-o mânatu
 Și din gur-o cuvântatu:
 „– Să te faci, holdiță, faci
 Și să stai la săcerat,

Ca mândra la sărutat”.
 Așa cântă fetile,
 Pe tăte delurile,
 Săcerându-și holdile.
 Badea pune clăile,
 Le sărută gurile.

X.15. **Gată-te,** postată lată,
 Că pe noi alta ne-așteaptă
 Și mai lungă, și mai lată,

Nu ca tine o bucată.
 Mai lungă și mai lățea,
 Nu ca tine-o bucățea.

I I.1.b. Cobori, soare, mai la vale,
Că-i bugăt ziua de mare;
Cobori, soare, la pădure,
Că-i bugăt de trei pițule.
Cobori, soare, razele;
Că mi-s goale matele.

Supărată-i gazda **noastă**,
Că merge soarele-n coastă.
De-ar avea gazda putere,
L-ar opri și n-ar mai mere,
L-ar pune pe lângă lună,
Să mai steie-o săptămână.

Fg. 4806 a (Subgrupa B II)

308

Cetatea de Baltă, jud. Alba, 1935

X.17. Ș - |: Azi în clacă, mâne-n clacă, :|
Numa' zălele să-m' treacă,
Tra, la, la, la, la, la, la,
Azi în clacă la popa,
Mâne la preoteasa,

X14.

Poimâne la bădița.
Seceră mândra la grâu,
Năfrămuța-i arde-n brâu;
Seceră mândra săcară,
Năfrămuța-i arde-n pară.

Mg. 2252 II a (Subgrupa B II)

309

Lupșa, jud. Alba, 1971

I I.1.b. Secerați. secerătoare,
Nu cu ochii după soare, **hai, hai.**
Secerați, secerători,

X.16.

Nu cu ochii după nori.
Pe mănunchi, secera me,
Ț-o ieșit **hiru** de re.

Mg. 1944 II 1 (Subgrupă BII)

310

Gârbou, Sălaj, 1970

I I.1.b. |: Secerați, secerătoare, :|
: Nu cu ochii după soare, :| **hai, hai,**
Secerați, secerători,

X.16.

Nu cu ochii după nori.
Pă mănunchi, secieria me,
Că nu ie firu de ră.

Mg. 2572 h (Subgrupa B II)

311

Leșu, jud. Bistrița-Năsăud, 1962

X.2. Foaie verde de mușcată,
X.15. n, Gată-te, postată lată,
n, Că te-așteaptă ceialaltă

Și mai lungă, și mai lată, **măi.**
– Adă mâna, măi răzvoru,
Că de tine mi-e mai dor.

Fg.86 b (Subgrupa B II)

312

Sâncel, jud. Alba, 1931

II.4, a+c. Pe mărunț, seceră dragă,
lo săcer și badia **ai** leagă.
Pe mărunț, seceră bună,
lo săcer, badia adună.

I II.3,a. Gazda nost' **oi** sopăra',
Că mult nu i-a săcerat.
Da' o fos' holdelie cam rare,
Dar **ăn** (s)chimbă ni-e spicu' marie.

Z.D. (Subgrupa B II)

313

Săliște, Ciurila, jud. Cluj, 1979

II.4, a+c |: Pă mănunchi, secere dragă, :|
: Io secer și badea leagă; :|
Pă mănunchi, secere me,

II.4,a+c+x14 Io secer și badea ie.
Stai, holdă, la seceratu,
Ca mândra la sărutat.

TMB (Subgrupa B II)

314

Meziad, Remetea, jud. Bihor, 1966

I.4, a+c+x14. Dragu mi' vara secerând, **măi,**
Pă mândruța polonind, **măi.**

Dragu mi' vara cosând
Și pă mândra strângând fân.

I II.3.b. **și** |: Fă, Doamne, grâu la noi, **măi**, :|
și |: **apăi**, Până-n coarnile la boi, :|
Țâne, Doamne, boii mei,

Să pot ara mult cu ei,
Să mai ar și la săraci,
Să mai facă cozonaci.

FMH (Subgrupa B II)

316

Mănăsturu Românesc, Mănăstireni,
jud. Cluj, 1976

II.4, a+c+x14, |: Dragu-mi-i la secerat, :| **măi**.
|: Cîn' îi badea la legat, :| **măi**.
Io secer și badea leagă
Și-atunce mi' lume' dragă.

I I.1.b. Mâniosu-i gazda nost',
Că s-o dus soarele jos.
Ba nu fie mânios,
Că destul astăzi o fost.

Mg. 304c (Subgrupa B II)

317

Telciu, jud. Bistrița-Năsăud, 1960

X.9. |: **și**, Săracu' bărbatu' mneu, :|
Tătă lumea-o zăs că-i rău,
Si-ai, lai, lai, lai, la, la, la, la.
Numa' io am zăs că-i bun.

Că cose pă la Crăciun
Și strânge la Bobotează
Și face căpiți pă ghiță.

Mg. 685 (Subgrupa B II)

318

Nima, jud. Cluj, 1963

X.16. Dragu mni-i a secera, **măi dorule**,
Păi. Da' nu-m' place-a mă pleca,
La, la, la,
Până fac o legătoare,
De tri uări mă uit la soare.
X.11. Apleacă-te, mândră-n holdă,

Nu sta `naltă ca o jordă,
Că ți-i holda lângă drum
Și ți-or zice uarecum;
Ți-i holda lângă cărare,
Și ți-or zice uarecare.

Z.D. (Subgrupa B II)

319

Micești, Tureni, jud. Cluj, 1979

X.17. Nu-i mai bine ca la clacă,
X.3. **Ai, nai, nai, nai, na, na, mă**,
Io secer și badea leagă,
X.3. **Na, na, nai, nai, na, nai, nai, nai, na**.
II.4a+c+x14 Dragu mi-i să secer bine,
Când îi badea lângă mine.

Pă mănunchi, secere me,
Io secer și badea ie.
X.13. Fă-te, grăule. la noi,
Ca și coarnile la boi;
Și le fă unde te faci,
Ca și coarnile la vaci.

Mg. 504 a (Subgrupa B II)

320

Ilva Mică, jud. Bistrița-Năsăud, 1955

X.2. **ci**. Foaie verdi și-o mușcată,
X.15. **ci**, Gată-ti, postată lată,
ci, Că te-așteaptă ceialaltă
Și mai lungă, și mai lată,
X.2. **ci**, Foaie verde de bujor,
X.15. Adă mâna, măi răzvor,

Că de tine ni-i mai dor,
X.14. Cu postata-n paroște,
Cu bădița-n dragoste;
Cu postata la răzvor,
Cu bădița la izvor.

Mg. 2391 i (Subgrupa B II)

321

Salva, jud. Bistrița-Năsăud, 1962

X.15. **n**, Gată-te, postată lată,
n, Că pe noi alta ni-așteaptă

î, Șî mai lungă, și mai lată
Nu ca tine-nconjurată.

Adă mâna, măi răzvor, **măi**.
Că de tine mi-i mai doriu.

Ai, dă mâna, răzvor mare,
Că de tine mni-i dor tare.

Fg. 11667 a (Subgrupa B II)

322

Coșbuc, jud. Bistrița-Năsăud, 1950

X.15. Ș-aide, hai postată lată,
da, Că pă noi alta ne-așteaptă
 Și mai lungă, și mai lată
da, Și ni-e încornurată.

X.10. **da**, Măi bădiță, mult iești hâd, **măi**.
 De mni-i hi tu rânduie
 Cum de-am lucrat un pământ,
 Ieu frumoasă și tu hâd ?

D.P. (Subgrupa B II)

323

Maieru, jud. Bistrița-Năsăud, 1951

X.15 De, hai, hai, postată lată,
 Îngustă-te și te gată.

Că pe noi alta ne-așteaptă
Și mai lungă, și mai lată.

Publicație (Subgrupa B II A)

324

Ruștior, jud. Bistrița-Năsăud, –

I.3. Cine-n lume s-ar afla,
 Să ne-arate ulița,
 Unde ne șade găzda,
 Bună plat-ar căpăta;
V.10+x14 Ar căpăta vin și bere,
 Deseară buzele mele;
 Ar căpăta vin și nuci,
 Deseară buzele dulci.
 Cărărușe prin ovăs,
 Gazda noastră-i om ales;
 Cărărușe prin otavă,
 Gazda noastră-i om de treabă;
 Gazda noastră-i trandafir

Și deseară ne-a da vin;
Ne-a da vin nemăsurat,
C-am gătat de secerat;
Ne-a da vinul cu ceria,
Că noi i-am gătat holda;
Ne-a da vin cu ciubăru',
Că i-am gătat ovăsu'.
V.15. Ține, Doamne, ce-i ținea,
 Ține, Doamne, pomii-n coastă,
 Ține pe găzdoaia noastră.
 Ține, Doamne, pomii-n vie
 Și pe cine mi-i drag mie.

Dictat (Subgrupa B II B)

Agrișul de Sus, jud. Bistrița-Năsăud, 1938

II.4a+x 14. Mândra săceră la grâu,
 Năframa-i arde la brâu;
 Mândra săceră săcară,
 Năframa-i arde cu pară.
 Pe mănunchi, săceră dragă,

II.4 a+c. Io săcer și badea leagă.
 Pe mănunchi săcera me,
 Că Ț-o mărș **hiri**u de re.
 Da' Ți-oi lua'n aiasta mână,
 Să-z margă **hiru** de bună.

Inf. 20079 (Subgrupa B II)

Ciunga, Aiud, jud. Cluj, 1958

II.4,a+x14. Seceră mândra la grâu,
 Năframa-i arde la brâu;
 Seceră mândra săcară,
 Năframa-i arde cu pară.
 Seceră, secerătoare,
 Tot seceri vara la soare
 Și mijlocu' nu te doare.

X.16. Și io sânt secerători,
 De mijloc numa nu mori.
II.4,a+c. Pe mărunt, secere dragă,
 Io secer și badea leagă;
 Pe mărunt, seceră bună,
 Io secer și badea-adună;
 Pe mărunt, secera mea.

Adrian Fochi, *Datini și eresuri populare de la sfârșitul secolului al XIX-lea. Răspunsurile la chestionarele lui Nicolae Densușianu*. București. Editura Minerva, 1976, p. 110: *Cununa*.

Grâu-aista-i neghinos,
Mânce-l gazda sănătos;
Grâu-aista, ca nada,
Mânce-l sănătos gazda.

I.1. Dimineța au plecat
La holdă de secerat;
Holda mare, grâu frumos
+Ca și fața lui Hristos

Sosind acasă, le udă cu apă sfințită sau numai curată:

I.2. De unde noi am venit,
Multe (clăi) s-o făcut,
IV.7. Gazda țapă pe noi apă,
D-zeu să nu-l potoapă;
X.10. Către gazdă:
Pune grâul în hambari.
Să n-ai parte de amar;
Și îl pune prin găleți

S-ai cu ce să te desfeți;
Și îl pune pe la șuri,
De săraci să te înduri.
Cată, las-a ta ușiță
Să fie la toți deschisă,
Pentru marc, pentru mic,
Pentru omul becisnic.

CÂNTECE DE NUNTĂ

Fg. 5660 b (Nuntă)

325

Rebrișoara, jud. Bistrița-Năsăud, 1935

Mireasă, cununa ta,
E-nvârstată mămânțel

Mg. 506 c (Nuntă)

326

Ilva Mare, jud. Bistrița-Năsăud, 1955

Scânteiuț în n cornu' mesii,
Mândru' plâng ochii miresii;
Dar nu plâng după mărgele,
Că îi plâng după petele,
Căci mărgele s-a` mai pune,
Dar petele, până-i lume.

Dictat: Peste munți la alte curți,
La părinți necunoscuți,
Că te sfădesc făr' de vină
Și te-or bate făr' de milă,
Nu te bate cu bota,
Că te bate cu vorba.

Fg. 2429 a (Nuntă)

327

Chiralej, Lechința, jud. Bistrița-Năsăud, 1949

„Când vin după miriasă de-o duc la cununie, nevestele care-s căuitoare zic **melodia « de căiuit »**”:

Di tri ori și după masă,
Să scoatem ruja din casă,
Să roiască binile,
Ca vara albinile.
Pi la noi așa roiesc,
Colea vara cân' cosăsc.
Iez', nirișă, ziua bună,

Di la mamă, di la tată,
Di la fraz', di la surori
Di la grădina cu flori,
Di la struz de busuioc,
Di la fete, di la joc,
Di la struz de tămâiță
Di la fete din uliță.

„apăi să duc la cununie ș-apăi cân' vin di la cununie, apăi iese mama miresii din casă, în ușă, primește mirele și mireasa, bagă după masă;

– pe aceeași melodie « **de čiuit** » ”:

Haida, haida, puișor,
Că di tini mi-o foz'dor,
Că și alți-ar hi vinit,
Da' nu li-o foz rânduie.
Dragu'mamii șe mi-aduși ?
Struguraș mândru din vie
Și-un fișior di-omenie,
Dumnezeu Sfântu' să-l ție.

Măi jinere, fătul mnieu
Nu-mi purta copila reu,
Că-i copilă tinere,
Și nu-i învățat-așe..
Și de Ț-a greși vrodată,
O sărută și o iartă;
Nu-i modru să nu-Ț' greșiască,
Că-i minte copilăriască.

„altili, dinapoi, care-z niamuri la mireasă”:

Draga nostă, tu mnireasă,
(îi zișé pe nume, dacă-i acolo la miriasă)
Rău ni-o părut când ti-ai dus,

Dragu ni-i șe ni-ai adus,
Florișe mândră die brad
Și-un fișior d-aij din sat.

„apăi amu le-o băgat după masă”.

„apăi îi spui a găinii, o nivastă cari mai spiculantă o spune. Da stăi să-z mai spui una, care-i mai înapoi:”

le sama, mnireasă, bine,
Șine șede lângă tine,
Că nu-i on măr pădureț
Să-l îmbuci și să-l țapi jos;
Nice pară mălăiață,
Că Ț-a hi soț pă viață;
Și ti-aduce-ntre streini
Și Ț-or băga multe vini,

Pe pasu ce l-i păși,
Multă vină Ț-or găsi;
Pe lucru ce li-i lucra,
Multă vină Ț-or afla.
Da' tu să fii răbdătoare,
Ca pământu' sub chișioare;
Și tu s-auzi și să taci,
Ca pământu' cari-l calci

„Tăt dară, tăt în joc, pe jocu' ăla **de čiuit**; nievestele čiuiesc horile”.

Mg. 398/7 (Nuntă)

328

Nireș, Mica, jud. Cluj, 1960

le-ți, mireasă, zăua bună,
Di la fir de mătăgună,
Di la maică-ta cei bună,
Di la fir de bosâioci,

Di la ficiorii din joc,
Di la fir de lămoită,
Di la fete din uliță.

Mg. 398/5 e (Nuntă)

329

Nireș, Mica, jud. Cluj, 1960

Noi merem după mireasă,
Cu caru' cu șase boi,
A'mirelui nici doi,
Numa ruata di-napoi,
Nici aceie nu-i a lui,

Că-i a ceterașului.
Ceterașu' di la boi,
Să ne ducă di la noi.
Noi am zăs că nu uom da,
El a zis că ne-a' mburda.

Tu, mireasă, tătă flori,
 Ie-ț' gându' di la ficiori
 Și ță-l pune la bărbat,
 Că cu iel te-ai cununat.
 Tu mireasă-ai fost nebună,
 Ți-ai dat struțu' pă cunună.
 Cununa-i numa p-o noapte,
 Necazu-i până la moarte;
 Cununa-i numa p-o zi,

Necazu-i până-i trăi.
 Mireasă, cununa ta,
 Da-o tu de-a roțița,
 P-ân ocolu' mâne-ta.
 Unde-a sta cununa-n loc,
 Să răsăie busuioc,
 Să puie ficiorii-n clop,
 Să margă vara la joc.

Ia-ți, mireasă, ziua bună,
He nam și denam cunună,
 De la tată, de la mumă,

De la frați, de la surori,
 De la grădina cu flori.

Busuioc în cornu' mesii.
 Mult mai plâng ochii miresii

Hei nam și dăinam cunună.
 Ia-ți, mireasă, ziua bună,
 De la tată, de la mumă,
 Căș te duci la alte curți,
 La părinți necunoscuți.

.....
 Ieși afară, soacră mare,
 Că-z vine scărpinătoare
 Și unde te-o scărpină,
 Zăce ani nu te-o mânca.

În patru cornuri de masă,
 Să cântăm cântări frumoase
 La mire și la mireasă,
 La toți oaspeții din casă.
 Mireasa care se vede,
 Semănat-a flori și pene,
 Semănat-a busuioc
 Și n-a răsărit deloc.
 Semănat-a trandafiri,
 N-a răsărit nici un fir.
 Semănat-a siminic,
 N'a răsărit nici-un pic.
 Ia-ți, mireasă, ziua bună,
 De la tată, de la mumă,
 De la frați, de la surori,
 De la fir de busuioc,
 De la feciorii din joc,
 De la fir de tămâie,
 De la dragile fete.

Rămâi, maică, sănătoasă,
 Ca o violă frumoasă.
 Rămâi, taică, sănătos,
 Ca un trandafir frumos.
 Rămâneți, frați și surori,
 Că eu plec acum în zori,
 Peste dealuri, peste munți,
 La părinți necunoscuți.
 Și-acum toți să stăm pe loc
 Zicând, Doamne, dă-i noroc,
 Și cântarea-om termina
 Și cu mireasa-om pleca.

 La casa socrilor mari continuă:

 Vin' afară, soacră mare,
Hai, nam și dainam cununa
 Ca să-ți vezi pe noru-tare
Hai, nam și dainam cununa,

Cum îți vine de gătită,
Hai, nam și dainam cununa,
 Ca o floare înflorită,
Hai, nam și dainam cununa.

Și cum vine de îmbrăcată,
 Ca o floare de mușcată.
Hai, nam și dainam cununa.

Fg. 10204 (Nuntă)

335

[Poienița Voinii], jud. Hunedoara, 1946

Soacră mare ieși afară
 Și tce uită sus la lună
 Că noră-ta-i cu cunună:

Și tce uită sus la stele,
 Că noră-ta-i cu mărgele.

TAROSTEA

Inf. 4791

1

Șanț, jud. Bistrița-Năsăud, 1935

I.1. Bună sara, bună sara,
 Domni de țară,
 Ne-ați ieșit cu plin afară,
 Înaintea cununii,
 C-ați gănit că n-om veni.
 I. 2, a. Mai demult am fi vinit,
 Da' ne-o fost grâu-ncălcit
 Și drumu' necisoșit.
 Doi voinici ne-o' zăbogit
 Și cu apă ne-o' stropcit.
 Mai demult am fi plecat,
 Dar ne-o fost grâu' călcat
 Și drumu' necisocat.
 I. 2, b. Doi voinici ne-o' mpiedicat
 Și cu apă ne-o udat.
 I.3,b. Noi de trei dzâle venim,
 Curtea nu v-o nimirim.
 V-ați făcut curte de piciatră,
 V-ați făcut curte de piciatră
 Bată-ș Frâncii caii-ș bată.
 Noi cu Frâncii ne-om bătut
 Și în curte-am străbătut.
 II.3, a. Casa voastră-i videroasă,
 Cununa noastră-i frumoasă.
 III.4,a. Om venit c-am audzât,
 C-aveți un fecior frumos,
 Să ieie cununa jos.
 III.4,b. Dar ficioru-i dus d-acasă,
 Că grâu roș at' măsurat
 Și la moară l-aț' mânat.
 Dar moraru' nu-i acasă,
 Că-i dus în pădure deasă,
 Să-ș' taie lemne de casă,
 Numa' morărița, meșterița,
 O luat două ciocane
 Ș-o făcut cioc-boc

Ș-a tomnit moara la loc.
 O turnat și-o măcinat,
 III.4. c. Tri tărâte ș'o fărină,
 Pân-o fost covata plină.
 III.5. O dus nouă jupânese,
 Di la Țăligrad alese.
 Tri cerne, tri frământa,
 Tri pâinea-n cuptor băga.
 Ș-o făcut colac mare și frumos,
 Ca și fața lu' Hristos.
 Și l-o pus în cui din jos.
 IV.6. Colacu-l rumpeț' în două
 Și ne daț', gazde, și nouă.
 Colacu-l rumpeț' în tri,
 Că cu ceia ni-ț' ghici.
 Noi cununa nu v-o dăm,
 Că cina nu o videm;
 Cina nu ni s-o gătit,
 Nici nouă gin îndulcit.
 Gin în casă,
 Gin pe masă,
 Să bem cu jupănu' gazdă.
 V.7. Sărace, grâu, rătunzat,
 Multă trud-ai așteptat,
 Multă trudă și sudoare,
 De la estea fetișoare;
 Te-o arat, te-o semănat
 Și astăzi te-am secerat.
 Dintr-o holdă de grâu des,
 Mândră cunun-am ales.
 Dintr-un spic iese **ocie**,
 Dintr-o mân-o mniertă plină,
 Dintr-un snop un poloboc.
 VI.10. Să fi', gazdă, cu noroc,
 Ca sâmanța-n busuioc.
 Să trăiască plugariu',

Care-o șiruit grâu'.
Să trăiască plugărița,
Care-o șiruit sămânța.
IV.6. Noi cununa nu vom da,
Până nu ni-ț' arăta,
O **cerie** de ginars
Și p-ângă el ceteraș
Și v'o câțiva ficiorași,
Să ne-nvârtă pe su'mână,

VI.8. C-așa-i modea la cunună.
Să vie-un fecior frumos
Să ieie cununa jos.
Să nu fie de la ușă, cu gușă,
Să fie de la masă,
Că ni-i fata aleasă.
Să nu fie cu musteață,
Că ni-i fata cam isteată.

Inf. 29431 (II)

2

Șanț, jud. Bistrița-Năsăud, Cluj, 1957

„Descântecul cununii” (Tarostea), rostit la sediul Sfatului Popular Comunal, locul unde s-a încheiat ceremonialul obiceiului agrar și unde a fost adusă „Cununa secerișului”, la 29 august 1977.

Observație și înregistrare directă:

I.1.	Bună sara, bună sara,
Domni de țară,
Ați ieșit cu tăți afară,
Înaintea cununii,
C-ați găni că n-om vini.			Mândru și frumos,
Ca și fața lu' Hristos;
Un colac mândru și creț,
Ca și gazda de isteț.
I.2,a.	Mai demult am fi venit,
Da' ne-o fost grâu-ncâlcit
Și drumu' nepcisocit,	II.3,a.		Casa voastră-i susă-n grindă
Și cununa noastră-i mândră.
Casa voastră-i videroasă
Și cununa ni-i frumoasă.
I.2,b.	Ficiorii ne-o' stropcit.			Gazda nost' s-a lăudat,
C-are casă șindrilită,
Da-i cu paic-acoperită.
II.3,b.	De tri dzâle noi vinim
Și „Sfatu' ” nu-l nimerim.			Cân' intram la gazdă-n casă,
Mi-o pcica' paie pe masă.
(„da' nu să potrivește!”, exclamă femeia recitatoare)	Și curtea nu v-o nimerim.
V-ați făcut curte de piatră,
Ca turcii să nu străbată.
Noi cu turcii ne-am bătut
Și-n curte am străbătut.	IV.6.		Gazda nost' s-o lăudat,
Că holda cân' on găta,
Ocă de jin ne-a da.
Noi cununa nu ' om da,
Până nu ni-ți arăta,
Cupa cu holirca
Și-on blid de plăcinte,
Să ni treacă pe di-nainte,
O cupă de jinars,
Să ne treacă pe su' nas.
Noi cununa nu vom da,
Până nu ni-ți arăta,
Țiganu' cu cetera
Și v'o câțiva ficiorași
III.4,a.	Am audzât c-aveți un ficior,			Să ne joace pe su' mână,
C-așa-i moda la cunună.
III.4, b.	Ficioru' l-ați mânat la moară,
Grâu roș i-aț' măsurat
Și la moară l-aț' mânat.
Morariu' nu-i acasă,
Că-i dus în pădure,
Să pască căpșune.
Și-o venit morărița,
meșterița
Și-o făcut cioc-boc
Și-o venit moara la loc.	VI.10.		Să trăiești, gazdă, găzdiță.
Ți-a'nchina o copiliță,
I-am închina la badea,
Nu-i videm pe-aici pana;
III.4,c.	Tri tărățe și-o fărină,
Pân-o fo' covata plină.			
III.5.	Tri cerne, tri frământa
Și-una-n cuptor băga.
Și-o făcut un colac			

I-am închina la mândru',
Nu-i videm pe-aici clopu'.
Clopu' badii-i cu gierdan
Și nu știm cân' l-om vide.
„Amu zice fata aceia care duce cununa”:

„Atunci vine un flăcău ș-o sărută frumos și-i ie cununa pe masă și **mere** la petrecere”.

Fg. 5645 a (II)

3

Leșu, jud. Bistrița-Năsăud, 1935

I.1. Bună sara. domni de țară,
N-ați ieșat cu plin' afară,
Înainte cununii.
V-aț' tiemut că n-om veni.
I.2. a Mai demult am fi vinit.
Da' ni-o fos' grâu-ncălcit
Și drumu' nepcișosât.
Mulț' voinici ni-o zăbovit
Și cu apă ni-o stropcit.
Mai demult am fi plecat,
Dar ni-o fos' grâu' călcat
Și drumu' nepcisocat.
I.2. b. Mulț' voiniș ni-o' așteptat
Și cu apă ni-o' udat.
II.3. a. Cân' di-acolo am pornit,
Noi așa am auzit,
Că gazda nost' are
II.3.b. Curț' mari de pciatră,
Batâr caii frânci să-și bată.
Noi cu frânșii ni-am bătut
Și la curț' am străbătut.
IV.6. Gazda noast' s-o lăudat,
Că are car cu șăse boi
Și **botei** mare de oi
Și-o pungă cu taleri noi
Și ni-a da și nouă doi,
Unu' la fată pentru cunună
Și unu' mie pentru minciună,
Că și mnîe unu' s-or căde,
Pentru osteneala me.
Cununa n-o punem pe masă,
Până vedem joc pân casă.
Cununa n-o pune în grindă,
Până vedem joc pân tindă.
Noi cununa nu om da,
Până ce ni-ț' arăta
Chieru cu găina
Și blidu' cu plăcintă
Și vinu' cu șeria

IV.9. Taci, tot nu deciurica
Că ieu-s copilă tinere
Și mi-i cununa cam gre;
Că câți ficii în sat,
Tăți pe mine m-o' udat.

Și v'o cupă de jignars.
Și v'o zece ficioraș',
Lângă iei ș-un ceteraș
Să ne joace pe su' mână,
C-așa-i rându' la cunună.
III.4. a. Noi cununa nu vom da,
Până ce ni-ț' arăta
Un voinic înal' frumos,
Să ieie cununa jos.
Doar voinicu' gazdii,
Că ști rându' cununi'.
III.4. b. Și voinicu' nu-i acasă,
L-a trimis la moară.
Morărașu' nu-i acasă.
S-a dus în pădure,
Să culeagă căpșune.
Morărița,
Meșterița,
O dat cioc-poc.
Ș-o vinit moara la loc
III.4.c. Ș-o căzut tri tărăte ș-o fărînă,
Dintr-o mân-o mierță plină;
Dintr-un spic iese-un otic,
Dintr-un snop
Un poloboc,
Gazda căsîi-i cu noroc.
III.5. Cân' de la moară-o-nturnat,
Gazda noast-o comădat:
Nouă jupânese,
Cu tri sâte dese,
De la Țăligrad alese.
Tri cerniau,
Tri frământau,
Tri-n cuptior pâne băgau.
Și-n cuptior nu nimereau,
Pi su' vatr-o mai zvârleau.
Ș-o luat-o tot odată
Și-o băgat și pă su' vatră
Ș-o' făcut un colac mare și frumos

- IV.6. Ca și fața lu' Hristos.
Rumpeț' colacu-n două,
Jumătate ni-l daț' nouă,
Jumătate la fată pântru cunună,
Jumătate mnie pântru minciună.
Ș-un pahar de vin,
Fie câ' de plin;
Și v'o zece de jinars,
Să ne triacă de necaz.
- VI.8. Noi cununa nu vom da,
Până ce ni'ț-arăta
Un voinic înalt, frumos,
Să ieie cununa jos.

Să nu fie de la ușă,
Cu gușă,
Nici de la vatră,
Cu gura căscată,
Nici de la pat,
Să fie buzat și colțat.
Ni-l daț' de la masă,
Că ni-i cununa aliasă
Și fetița ni-i frumoasă.
Hai, voinice, și i-o ie,
Că fetița-i tinere
Și cununa i' cam gre'
Și n-o mai poate țâne.

Fg.7163 c (IV)

4

Agrișul de Sus, Șieu-Odorhei,
jud. Bistrița-Năsăud, 1938

„Acuma – încinatu' cununii, Cum să-ncină cununa când a sosât acasă”.

- I.1. Bună sara, domni de țară,
Aț' ieșât cu plosc-afară,
Înainte cununii,
Te-ai temut că n-om vini.
- I.2, a. Noi de mult am fi plecat,
Da' ne-o foz' grâu-nbrâncat
Și noaptea ne-o apucat.
- III.4.a. Noo veste ne-o vinit,
C-aveț'-on băiat frumos.
- III.4.b. Ia-z măsurat,
Tri miertă de grâu frumos
Și la moară l-az mânat.
Morile n-o' fost acasă
Și morariu' după masă,
O făcut cioc-boc
Ș-o vinit moara la loc
- III.4,c. Și îndată i-o curs jos,
Mai mândru și mai frumos,
Ca și fața lui Hristos.
- III.5. Noo veste ne-o vinit,
C-avez noă jupânese,
De la Țârigrad alese.
Tri cerne, tri frământa
Și tri în cuptor băga.
Ș-o făcut colac de grâu frumos,

- IV.6. Ca și fața lui 'Ristos.
Da' noi vă rugăm frumos,
Să tăieț' colacu-n douo,
Să ne daț' puțin și nouo
Și mie mi s-ar cădea,
Pentru usteneala mea.
O cupă doo de vin,
Să fie cerea deplin.
Două cere de jinars
Și v-o zece ficiorași,
Să ne deie după mână,
Cum îi datina română
- VI.10. Să trăiască gazda nost',
- VI.8. Să ne deie-on ficior frumos,
Să iei cununa jos.
- „Atuncia ia cununa din cap, cum aduce fata”
Să nu fie de la vatră,
De-a hi cu gura căscată.
Nu-l aduce-z' de la pat,
C-o' strâga că-i înholbat.
Nu-l aduce-z' di la ușe.
Că i-o' strâga că-i cu gușă.
Ni-l aduce-z' din ocol,
Ca să-i strâge – domnișor.

„Să-nvârte pe după masă dă tri ori cu cununa roată și c-o sticlă cu jinars, ca s-o stropești”.

Să trăiască gazda nost',
Să samene cununa

Dit-on schic, să ias'-on blid,

Dint'on znop, să ias-on stog.
Să fie stogu' cât curtea
Și vravu' cât grajdu'.
„Așe să zâce de trei ori”.

„Cin` am ajuns acasă, fata care duce cununa spunea”:

- I.1. Bună sara, bună sara, gazda noastră,
 I.2, a. Noi de mult am fi vinit,
 Da' ni-o fos' grâu-ncâlcit.
 Noi de mult am fi plecat,
 Da' ni-o fos' grâu' câlcat.
 I.1. Bună sara, bună sara, gazda noastră,
 III.4, a. Noi cununa nu vom da,
 Până gazda nu ni-a da:
 Un voinic mândru frumos,

- Să ieie cununa jos.
 III.4.6. Da voinicu-i la pădure,
 La zmeură și la mure.
 Și-a vinit voinicu-n loc
 Și-a pune moara la loc.
 III.5. Și di-acolo, tăt acolo,
 Tri tăruță, tri tăruță,
 Tri tăruță și-o fărînă,
 Pân-a fi covata plină.

Mg. 2391 h

6

Salva, jud. Bistrița-Năsăud 1962

- I.1. Bună sara, bună sara
 Gazdă de țară.
 Ieș' cu plosca plin-afară,
 Înaintea cununii,
 C-ai găsi că n-om vini.
 I.2,a. Mai di mult am fi vinit,
 Da ne-o fos' grâu-ncâlcit,
 I.2,b. Doi voinici ne-o năpădit;
 Mai de mult an fi plecat,
 Dar ne-o fos' grâu' câlcat,
 Doi voinici ne-o-npiedecat
 Și curtea nu am aflat.
 Hai, ieș', gazdă, la porțiță,
 C-o uiagă di horincă.
 Hai, gazdă, și ne deschide,
 Nu vezi că cununa vine ?
 Noi am vinit c-am auzit c-aveț'
 Curți mândre și de ciatră,
Pin iele nime să nu străbată.
 Da' noi caii i-am bătut
 Și-n iele-am străbătut.
 Noi am vinit c-am auzit c-aveț'
 II,a,b. Un ficior frumos și de-omenie,
 Ce Dumnezeu să vi-l țâie
 Și grâu roșu-aț' săcerat
 Și la moară l-aț' mânat.
 Iel s-o dus ș-o măcinat,
 Tri tărâte ș-o fărînă
 Ș-o făcut covata plină
 Ș-o vinit acasă ș-o frământat,
 Tri jiupânese,
 Un colac mândru și frumos,
 L-o tăiat în patru
 Ș-o dat la tăt satu;
 L-o tăiat în tri
 Ș-o dat la copii.

- VI.8. Noi am auzit c-aveț'
 Un ficior frumos,
 Să ieie cununa jios.
 Da noauă să ni-l arătați,
 Să nu fie da' la pat colțat;
 Nici di la ușă cu gușă,
 Nici di la vatră,
 Cu gura căscată.
 Să fie de la masă,
 Că fata noastră-i aleasă.
 Ai grijă, bade, bădiță,
 Că-ț' închină-o copiliță,
 Cu mâne albe pestriță.
 Păharu' de li-i lua,
 Bădiță, bine-i îmbla.
 Păharu' de li-i primi,
 Bade, bine-i dobândi.
 VI.10. Să trăiască plugărița,
 Care-o ciuruit sâmbânța,
 Să trăiască și plugariu'
 Care-o răsturnat hotariu.
 Brazde negre-o răsturnat
 Și grâu roșu-a revărsat.
 Păsărica grâului
 Șade-n vârvu' dealului,
 Șada-n deal și ciripește
 Și din gur-așa grăiește:
 Dintr-un pic iese-un otic,
 Dintr-o mân-o mniertă bună.
 Facet' bine și iertați,
 Cămeșă pe mine-i udă
 Și nu-am spus-o-așa bine,
 Că măicuța m-o-nvățat,
 Când am fo'de-amblat la școală,
 De-am durmit la badea-n poală.

- I.1. Bună seara, bună seara,
Bună seara, domni de țară,
Ne-ați ieșit cu tăți afară,
Înaintea cununii,
V-ați temut că n-om veni.
- I.2,a. Mai demult am fi venit,
Da' ne-o fos' grâu-ncâlcit
Și noaptea ne-o năpădit.
Mai demult am fi plecat,
Da' ne-o fos' grâu' pcicat
Și noaptea ne-o apucat.
Am plecat cu voaie bună,
Sântem mândru de cunună.
- I.2,b. După ce-am intrat în sat,
Tot cu apă ne-o udat.
Ne-o udat în cruce,
Pe ulicioară,
Stau cofile-n rând afară,
De aceia ne-am păzât,
.....
- II.3,a. De aceea nu ne-a păsât,
Pe uliță am intrat,
Uamenii ni-au îndreptat,
La dumneavoastră,
Că lăsați oameni de mas
Și le cumpărați ginars
Și le dați și ceterași
De aceia am locomit
De-atâți-aice-am venit.
- II.3,a. Aicea dac-am sosit,
Porțile era'ncuiate,
Cu parângi groase de-aramă,
Cu lăcăți,

- Aiestea's tâte, frumușeli,
Drept is vitezeli meli
Iele la porți ș-ou țapat
Lăcățile le-o strâcat,
Parângile le-au luat
Și-n ocol au intrat.
I.2,b. În ocol dac-au intrat,
Tot cu apă ne-aț' udat;
Ne-aț' udat să ne-necați,
De noi să vă scuturați.
Ne-am învărtit roată-n prag,
Cu cununa ca un steag.
Din prag am intrat în casă,
Cu cununa cea frumoasă.
În casă dac-am intrat.
Nimic nu ne-aț' întrebat.
Noi aicea am venit,
Di la lume-am auzit,
Că dumneavoastră aveți
Plug cu patru boi,
Și lacră cu tabrinioi
Ni-ți da și nouă vo doi;
Doi la fata cu cununa,
Mie trei pentru minciuna.
- VI.8. Noi aicea am venit,
De la oameni am auzit
Că dumneavoastră aveți
Un voinic tânăr și de uominie,
Bunul Dumnezeu vi-l țâie.
Mândru l-ați îmbrăcat,
Grâu roșu i-ați măturat,
La moară l-ați mânat.

Inf. 4007 (III)

8

Ieud, jud. Maramureș, 1950

- I.1. Bună sara, gazdă mare.
Ne-ai eșit ku glajă afară
Înaintea kununi'
K-ai gândit kă n-om veni.
- I.2,a. Noi mai iuti-am fi venit
Dar ne-o fo grâu-nkâlcit
Și de ploaie și de vânt
Și până l-am deskâlcit
O leacă ne-am zăbăvit.
- IV.6. Gazda nost s-o lăudat
Kă ne-aduce-un ceteraș
Or de-aici or din oraș
Și ne-aduce o socăciță
Or de-aici or din Bistrița.
Gazda nos s-o lăudat

- C-are-un kar ku patru boi
Ș-o ladă de taleri noi
Ne-a da și noao vo doi
(„Amu e asta ku fecioru kare ie kununa”)
La asta pântru kunună
Și mie pântru minciună.
Și mie mi s-ar kăde
Pântru osteneala me.
Or ne-a da, or nu ne-a da
VI.10. Gazda to să ne trăia'.
Să trăiască kât de mult
Până-a fi la kap kărunt.
Să trăiască și găzdoaia
Pân-a fi la kap ka oaia.
Gazda nost s-o lăudat

VI.8. Kă-are un fecior frumos
Să iaie kununa jos
Da nu acela de la ușă
Kă gândeț kă are gușă
Vie-acela de la masă
K-acela-i de cinste-n kasă

Kă și mireasa ni-i frumoasă.
Eu vă rog akum frumos
Să puneț kununa jos
Kă mireasa-i tinerea
Și nu o poate țânea.

Revista „Comoara satelor”, anul IV, 1926, nr. 7–8,
p. 101–107

9

Sângeorgiul Românesc, jud. Bistrița-Năsăud, –

I.1. Bună sara gazdă mare,
N'ai ieșit cu plosc'afară
Înaintea cununii,
Te-ai temut, că n'om veni:

I.2.a. Mai demult am fi venit,
Da' ne-o fost grâu' mpletit
Și cu apă ne-o stropit;
Mai demult am fi plecat,
Da' ne-o fost grâu' călcat
Și cu apă ne-o udat.

III.4.a. Dumniavoastră așa v-ați lăudat
Când noi de-acasă am plecat,
C'aveți un voinic tânăr și frumos.

III.4.b. Voinicu' nu-i acasă,
Că grâu roșu ați măsurat
Și la moară l'ați mânat;
Morariu' e dus în pădure,
Să pască căpșune;
Morărița, meșterița
O dat cioc - poc
Ș'o venit moara la loc,
Grâu roș
O picat în coș,
Din coș o picat în piatră
Din piatră în covată

III.4. c. Tot trei tărățe
Ș'o fărină
Pân'o fost desaga plină;
L'o adus acasă
La o jupâneasă

III.5. C'o cernut printr'o sită deasă
De la Țârigrad aleasă.
Una îl cernea
Una'l frământa,
Una'n cuptor îl băga;
O făcut un colac mândru și frumos

IV.6. Scrisă'i fața lui Hristos;
Colacu' rumpeți în două
Jumătate ni-l dați nouă;
Colacu' rumpeți în tri,
Cu aceia ni'ți ghici.
Trecui puntea și o vale,
Până la iast gazdă mare,

Care primăvara ară,
Are plug cu patru boi
Și pogânici câte doi,
Turmă mare de oi
Ș'on lădoi
Cu taleri noi.
Ne-a da și nouă doi,
Mie unu, pintru minciună,
La fată, pintru cunună;
Cununa noastră e'n tri împletită,
Casa dumneavoastră de norod îngrădită;
Crească podina cât casa,
Și vravu' cât masa,
Dintr'on spic
Iasă otyc,
Dintr'o mână
O mierță plină.

VI.10. Fii gazdă cu voie bună
De iasta mândră cunună;
Să fii gazdă veseloașă
Pe iest' cunună frumoasă.

VI.8. Noi cunună nu vom da
Până plosca ni'ți arăta
Ș'on voinic tânăr ni'ți da
Și'n gură ne-a săruta.
Cine-a lua cununa
Șie drept ca lumina,
Ca lumina cea de său
Care-o pun domnii'n băcău;
Care-o pun domnii'n păhară
Să nu vie de la ușă
Să fie cu gușă
Nici de la pat,
C-a fi colțat;
Să fie de la masă,
Că ni-i copila aleasă.

„... închină gazda la fata care a alduit cununa și
golește paharul; îl umple din nou și îl dă fetei care a
alduit. Aceasta « se scoală mare » de pe laviță, ia
paharu și închină”:

VI.10 Să trăiești, gazdă, găzdiță
Io'ți închin o copiliță
Cu mâneci albe pestrițe;

Io'ți închin cu-aiest păhar
Dumnezău cu mare dar,
Cel ce înflorește florile
Și pomește morile

Uscă fână' cu soarele
Și grâu' cu răcoare,
Viață bună, dumitale.

Mg. 2579 j (II)

10

Josenii Bârgăului, jud. Bistrița-Năsăud, 1963

Dictat: la sfârșitul cântecului:

„Zice fata cu cununa:
Cine din voi s-ar afla,
Ca să-mi ia cununa.
Nu-l mânați de la pat,
Să șie colțat,
Nici de la ușe,

Să șie cu gușe;
Și-l scoateți pe după masă,
Că cununa ni-e aleasă.
De te ții fecior curat,
Ia cununa di pe cap.
Da' de ieși copil curvoi,
Las-o c-om lua-o noi

NOTE LA CORPUSUL DE MELODII ȘI LA TEXTELE POETICE

GRUPA A

TIPUL I

2

În grupul celor care cântă se distinge și o voce bărbătească.

4

În prima strofă, intonația treptei a 4-a este urcată aproape de diez, la a doua strofă este puțin mai coborâtă, iar la a treia strofă este becar.

7

Înregistrarea este foarte slabă și cu întreruperi.

11

Accelerarea ritmului ajunge până la sfârșitul cântării la 144 pentru pătrime.

12

Textul este incomplet, iar fișa de text lipsește din arhivă.

16

- Sfârșitul rândurilor melodice al 2-lea și al 3-lea este grăbit, ajungând pătrimea egală cu 148.
- În reluarea melodiei în celelalte strofe, marcația metronomică este variată.

26

Nu știe textul (consemnarea culegătorului).

27

Textul este incomplet pentru că din redare nu se înțelege clar, iar fișa de text lipsește.

30

- „– Eu numai cuvintele astea le știu. Poate or mai fi și nu le știu eu”, mărturisește informatoarea.
- La dictarea textului spune „bădițu’ ”, iar în cântare „iubitul”.

33

Toate strofele sunt la fel.

36

- Cântărețul are stilul de cântare psaltic (bisericesc).
- Începe cântarea cu rândul al 2-lea melodic.

43

Toate strofele sunt la fel.

45

- Intonația este fermă numai la strofa I.
- Textul nu se înțelege în totalitate de pe fonogramă. Fișa de text lipsește din arhivă.

46

- Primele două versuri sunt cele două imprimate de pe fonogramă o dată cu muzica, restul textului este luat din *Cursul de folclor muzical* (I) al Conservatorului „G. Dima”, din Cluj, p. 276.
- Fișa de text lipsește din arhivă.

48

Cântăreața începe cântarea cu rândul al 2-lea melodic, doar la început, pe versurile primei strofe.

49

- Din strofa a III-a sunt cântate numai primele două rânduri melodice, identice cu strofa I, dar într-un tempo mai accelerat.
- „– Acum atâta; poate-mi mai aduc până mâine dimineață aminte”.

51

Coborârea treptei a 3-a din primul rând melodic este aproape cu un semiton.

52

- Intonația este foarte des urcată, mai ales pe sunetele cu valoare de timp mai mare.
- Textul nu se înțelege integral de pe fonogramă. Fișa de text lipsește din arhivă.

53

Toate strofele sunt la fel.

54

Strofa I începe cu rândul al 3-lea melodic, de aceea variațiile sunt raportate la strofa a II-a.

55

În ultimul rând melodic se alternează Si becar cu Si bemol. Predomină Si becar, dar nu la toate strofele.

56

Fișa de text lipsește din arhivă.

57

„Apăi, iz mai multe vorbe, da' nu le mai știi”.

60

- La sfârșitul primei strofe o voce de bărbat strigă un text neclar.
- La sfârșitul strofei a II-a, aceeași voce strigă alt text, tot neclar, cu intonație ascendentă și cu un ritm accelerat treptat.
- La sfârșitul strofei a III-a se strigă pe un ritm diferit, iar în final intonația este descendentă.

63

- În primul vers, una dintre cântărețe pronunță *vărușo*, iar cealaltă, *mândrușo*.
- În strofa a II-a, măsurile a 2-a și a 3-a din primul rând melodic sunt cântate greșit, în sensul că fiecare cântăreață execută altă melodie, fără să se poată înțelege clar pentru a putea fi notate.

64

- Informatoarea începe cântarea cu rândul al 2-lea melodic, continuă cu al 3-lea, întrerupe cântarea, apoi o reia în ordine cronologică cu rândurile A, B, C.
- Textul este incomplet. Fișa de text lipsește din arhivă.

65

- Textul nu se înțelege în totalitate, parțial și melodia este neclară. Fișa de text lipsește din arhivă.

– Informatoarea este foarte bătrână, astfel sunt explicate pauzele mari în momentul respirației. Din același motiv variațiile celorlalte strofe nu pot avea valoare deosebită.

67

– Primul sunet este urcat numai la prima strofă.
– Semnul x de la sfârșitul strofelor a II-a și a III-a semnifică încheierea sunetului cu închiderea violentă a glotei.

68

Sunetul Si este oscilant, când mai înalt, când mai coborât.

69

– Strofa I este nerealizată, de aceea se ia în considerare strofa a II-a, ca fiind mai clară, atât melodic cât și ritmic.
– Această variantă este, probabil, a unui bun cântăreț bisericesc.

71

La strofa a III-a textul este neclar. Fișa de text lipsește.

72, 73, 74, 75, 76, 77

– Sunt variante din volumul *Dealul Mohului* de Ion I. Ionică, lucrare menționată în bibliografie.
– Autorul nu indică la fiecare variantă data culegerii, numele informatorului și nici numele culegătorului. Din textul lucrării rezultă că varianta nr. 74 ar fi culeasă de Tiberiu Brediceanu.
– Melodiile sunt consemnate direct „după auz”, fără să fie imprimate pe cilindri de fonograf.
– Textul este prezentat o singură dată, integral, la pag. 66, iar în lucrarea de față la litera K.

C

Textul este notat pentru comunele: Căciulata, Veneția de Sus, Părău, Șinca Veche, Șercăuța și Sâmbăta de Sus.

TIPUL II

81

Informatoarea continuă cântarea cu varianta Mg. 2583 II r/y, clasificată în Tipul al IV-lea.

82

Mișcarea metronomică se accelerează treptat, ajungând la versul al VI-lea la valoarea de 48 pentru pătrime.

83

Cântăreața are o respirație foarte scurtă, de aceea fragmentează melodia și nu poate termina cântarea.

86

– Toate versurile sunt cântate la fel.
– Marcarea măsurii, aici, ca și în alte melodii, a fost făcută pentru ușurința descifrării, fără aplicarea accentelor pe fiecare început de măsură, deci bara de măsură nu trebuie resimțită în evoluția melodiei.
– Relațiile obiective între ritm și metru trebuie să fie revelatorii.

87

Penultimul vers nu se înțelege în totalitate.

91

Durata respirațiilor este aproximativ de o optime.

101

Apogiaturile au valoare de aproape o optime.

103

Textul este cel de sub muzică. În manuscris nu este mai mult.

108

Această variantă a fost reimprimată experimental – Mg. 2578 n (nr. 109).

110

- Informatoarea începe cântarea cu rândul al 2-lea melodic.
- Termină cântarea cu rândul întâi melodic.

111

- Numai o singură strofă este înregistrată pe cilindru.
- Fișa de text lipsește.

113

- Alternanța între rândul A și B nu este egală, nu are o simetrie. Cântarea începe cu rândul melodic B, care se repetă variat și abia la al III-lea vers aduce melodia rândului melodic A.
- Melodia versurilor V și VI este aproape identică cu a versurilor III și IV.

114

Cilindrul este deteriorat (mușcărit), din această cauză sunetele se aud slab.

TIPUL III

121

Vocile nu sunt sincronizate, de aceea nu au fost consemnate variațiile din reluarea melodiei.

122

Vocile nu sunt sincronizate.

123

- Am transcris și melodia versului al II-lea în întregime pentru bogăția variațiilor față de cea a versului întâi.
- Am expus variațiile versurilor III și IV raportate la versul al II-lea, pentru că de la acest vers invocația „Doamne” rămâne constantă la sfârșitul versului, și nu la începutul lui, ca în versul întâi.

127

De la versul al III-lea, invocația „Doamne” trece la sfârșitul rândului melodic, iar pe începutul melodiei se cântă textul versului.

128

- Din varianta aceasta am prezentat două rânduri melodice, dar se vede limpede că al doilea rând este descendent din primul.
- Invocația „Doamne” nu mai apare la al II-lea vers, iar fragmentul melodic respectiv este cântat cu textul curent al versului.
- Cândva, melodia versului al II-lea s-ar putea să fi fost tiparul la care să se fi adăugat invocația „Doamne” și celelalte înflorituri.
- Ultimele două versuri sunt cântate nesigur.

130

- În publicație această variantă este prezentată cu finala Sol.

- Nu are textul scris.

131

- Cântarea începe cu rândul al 2-lea melodic.
- Variațiile sunt raportate la ultimele două rânduri melodice.

132

Ca la nr. 131.

135

- Vocala ultimei silabe trece prin următoarele transformări: *holdareaei*.
- Sunetul Sol la locurile marcate cu semnul ↑ este intonat mai sus cu aproape un semiton.

136

Atât este imprimat.

137

În publicație este cu finala Sol.

138

În reluare melodia este aproape invariabilă, iar textul neclar.

139

În publicație transcrierea este cu finala Sol.

141

- Textul este neclar.
- Informatorul nu cunoaște bine limba română și pronunță „huna” în loc de „holda”.
- Culegătorul F. Iagamaș consemnează la data culegerii: 8 III 1958 – Magyaro (Măgheruș).

144

- Invocația „Doamne” apare numai la strofa I.
- Informatoarea Anuța Mihăilaș a mai comunicat și melodia nr. 189 (Tipul IV).

145

La strofa a III-a este introdusă invocația „Doamne”.

146

- În publicație transcrierea are finala Sol.
- În original nu este consemnată punctuația.

147

În publicație transcrierea are finala Sol.

148

- Înregistrare din spectacol.
- Cuvintele „Bade” și „Mândro” au înlocuit invocația „Doamne”, existentă în celelalte variante. Este singurul exemplar cu această modificare, făcută, desigur, de instructorii echipei, în vederea prezentării obiceiului pe scenă, în perioada de interdicție a religiei.
- Modificările au intervenit și în structura melodico-ritmică:
 1. Au fost eliminate toate sunetele ornamentale suplimentare;
 2. a) Prima măsură a fiecărui rând melodic durează exact patru timpi, în locul unor valori variate, existente în cântecul nemodificat;
 - b) La sfârșitul fiecărui rând melodic este o pauză precisă de doi timpi, în care se aud pași (stil jocul fetelor de la Căpâlna).

– Versurile 3 și 4 nu sunt clare.

149

Toate strofele sunt la fel.

150

Textul rîndului al 2-lea melodic este repetat în strofa următoare cu melodia primului rînd melodic.

151

– Începutul melodiei este nesincronizat.

– În continuare textul este neclar.

154

– Atât *poco rubato* din rîndul al doilea melodic, cât și variațiile celorlalte strofe melodice intervin din cauza vârstei înaintate a cântăreței.

– Variațiile nu au mai fost transcrise, nefiind concludente.

156

În manuscris finala este Sol.

160

La sfârșitul fiecărui rînd melodic sunetul este întrerupt printr-o închidere violentă a glotei, care se aude cam la fel cu întreruperea unui sunet la fluier prin astuparea digitală a orificiului respectiv.

161

x Sunetul *hm* este emis cu gura închisă și cu o marcă a expulzării aerului spre nas (a se vedea capitolul *Stilul vocal*).

165

„*Numi-o trăbuie udat*” are înțelesul de *Numai că trebuie udată*.

166

x Nesincronizarea vocilor și neclaritate.

Rîndul al 2-lea melodic este realizat mai clar abia în reluarea din strofele a II-a și a III-a.

173

Am transcris și strofa a II-a în întregime pentru că are multe variații.

175

Rîndul al 2-lea melodic este constant mai accelerat la toate reluările.

176

Impulsurile metronomului sunt relative, întrucât intensitatea curentului electric în timpul imprimării a fost inegală.

178

Diferența metronomică între primul și al doilea rînd melodic variază la celelalte strofe melodice.

TIPUL IV

182

– Ultimul cuvânt – „plină” – este dictat; în cântare nu apare. Acesta este unul dintre elementele specifice stilului vocal maramureșean – și anume excluderea, câteodată, în timpul cântării, a ultimei silabe sau chiar a ultimului cuvânt din vers. Aici fenomenul se repetă la toate strofele. El este cunoscut sub denumirea de apocopă.

– Fișa de text lipsește.

186

Această melodie a fost cântată în continuarea melodiei nr. 81. Tipul II.

187

Aceeași informatoare comunică două tipuri de melodii de seceriș: prima în *tempo rubato* – Tipul II (nr. 110), care se cânta pe drum, de la holdă la casa gazdei, a doua în *tempo giusto* (nr. 187), care, probabil, se cânta în apropierea porții gazdei. Nu se dă nici o informație referitoare la timpul și locul intonației celor două melodii.

188

Informatoarea a uitat textul și a continuat melodia cu silaba La. „Tot așa cântam, da' am adaus cu colectivul”. Fișa de text lipsește.

189

Informatoarea a comunicat și melodia nr. 144, Tipul III.

193

Informatoarea comunică despre text: „mai este, da' nu mai știu”.

198

Imprimarea se termină după al doilea rând melodic.

200, 201, 202

- Imprimarea cântecului se termină după al doilea rând melodic. Textul nu se mai continuă.
- Fișa de text lipsește.

204

Această variantă (în cazul de față solistică) este mai mult o improvizație pe melodia locală cunoscută. Fiecare strofă melodică este bogat variată. A predominat ritmul. Este rezultatul, probabil, al necunoașterii exacte a melodiei. Și fluctuația mișcării metronomice pledează pentru această prezumție. Am menținut totuși această variantă pentru creația improvizatorică a unei melodii date.

TIPUL V

205

Textul refrenului literar repetat și pe rândul 2 melodic alternează cu textul versurilor cântecului, de asemenea și el repetat pe rândul al 2-lea melodic. Excepție fac versurile 5 și 6, care nu se repetă, ci este cântat fiecare pe câte un rând melodic, respectiv versul 5 pe rândul 1 melodic și versul 6 pe rândul al 2-lea melodic.

207

– Versul al 2-lea conține 9 silabe: „Rămâi, holdă, cu voie bună”; pentru a nu deranja tiparul clasic al versului de 8 silabe, cântăreața pronunță prima silabă, care în cazul de față este neaccentuată, ca un auf tact.

– După versul al 3-lea, pe melodia rîndului melodic B nu se mai cântă textul obișnuit al refrenului: „Ei nam și dai nam cunună”, ci un vers curent din textul cântecului, și anume: „Di tri fete seceratu”.

– La sfârșitul cântării, informatoarea emite un șir de sunete pe o scară melodică cromatică coborâtore, pe silabele: „U, hu, hu... ”.

208

Întrebat dacă mai știe și alte cuvinte, informatorul răspunde: „numai așa... o fi fost, da' eu nu mai știu mai mult”.

209

- La strofa a II-a ritmul este mai grăbit.
- Vocile nu sunt sincronizate.

211

- Melodie identică cu cea de nuntă nr. 333.
- Nu are fișă de text.

211 bis

La sfârșitul cântării, informatoarea exclamă: „num-atâta-i!”.

213

În publicație este cu finala La.

TIPUL VI

214

„Tot la al patrulea stoh, apoi huhurează” (strigă „huu!”).

219

– La începutul cântării, o singură voce emite niște sunete foarte înalte, bizare, care nu seamănă cu imitația de răs din celelalte cântece de seceriș care cuprind așa-zisul „huhurezat”.

– De fiecare dată, după două strofe, amândouă cântărețele emit o scară de sunete începută de la un sunet foarte înalt și coboară cromatic pe silabele „U, hu, hu, hu”.

– Pe sunetul prelungit de la sfârșitul primului vers, una dintre voci intră grăbită și atacă sunetul de început al versului următor. Aceasta la fiecare strofă, aidoma ca la unele colinde cântate antifonic.

221

x Sunet răgușit, fără înălțime precisă.

222

- Text de sub muzică.
- Fișa de text lipsește.

223

x Din acest punct mișcarea metronomică rămâne mai constantă.

225

- În manuscris este cu finala Sol.
- Nu are textul consemnat.

225 bis

În manuscris este cu finala Mi.

În publicație este cu finala Sol.

Melodie notată după auz.

Această variantă ar fi putut fi scindată, ca și altele (Tipurile II și IV), iar de la strofa a II-a, care marchează un ritm ternar evident și constant, să fie clasificată la Tipul IV, rezervat în exclusivitate variantelor cu acest ritm.

Din cauza mai multor inadvertențe am reținut-o aici. Acestea sunt: 1. saltul de septimă – unicat în variantele cântecului de seceriș și, în general, în folclorul muzical ritual românesc; 2. ultimul vers din strofa a II-a este cântat cu silabe ajutoare (la, la, la) în caz de uitare a textului, ca aici, dar numărul lor este de 6, și nu de 8. Deci nici la Tipul IV prezența sa nu ar fi fost perfect concludentă. În acest caz a fost luată în calcul numai strofa I, restul rămânând ca rezervă pentru argumentul probabilității existenței unei a doua melodii ritmate, cântate în apropierea casei gospodarului.

TIPUL VII

– Chiuitura pe silabele „U, iu, iu, iu, iu” se repetă din patru în patru versuri. Ea este intonată pe sunete foarte înalte.

– În timpul strigăturii informatoarele bat din palme, ritmul dublu al strigăturii, deci pătrimi, marcate cu semnul: Y

– Sunetul central pe care se scandează versurile este Si bemol, cu ușoară tendință coborătoare, spre sfârșitul versurilor.

– Pe chiuitura „Hu, iu, iu, iu”, sunetul se urcă până la strigăt la început, după care se coboară foarte puțin, către sfârșit.

– În timpul ritmării versurilor, femeile bat din palme pe valori de pătrimi, marcate cu semnul Y.

– Ordonarea versurilor a fost făcută după o prealabilă punere de acord între strigăușe.

La sfârșitul fiecărui vers, informatoarea urcă intonația subit ca la chiuitură, după care revine în sunetul obișnuit al strigăturii.

– Mai departe textul nu este clar.

– Fișa de text lipsește.

– Femeile execută strigăturile bătând din palme cei doi timpi ai măsurii (pătrimi), marcați cu semnul Y.

– Strigătura pe ultimele două măsuri este executată pe un grup de sunete foarte înalte, care coboară cromatic.

Intonația strigăturii și chiuiturii este foarte variată ca înălțime. Vom încerca s-o redăm prin descriere.

– Chiuitura „U, iu, iu” pornește de la un sunet strigat, foarte înalt, de la care coboară alunecând cromatic cu fiecare silabă.

– De asemenea, începuturile unora dintre versurile strigate pornesc de la sunete înalte, după care urmează descendența cromatică.

– Sunt alte versuri care încep pe o înălțime medie și pe penultima silabă urcă intonația pe un sunet foarte înalt, aruncat. Aceasta în versul de 8 silabe, în care penultima silabă este întotdeauna accentuată. Exemplu: *Foaie verde de a-lu-nă*.

243

Textul nu se înțelege de pe fonogramă, iar fișa de text lipsește.

244

– Linia melodică a strigăturii are aceeași descendență cromatică a celorlalte variante din acest tip.
– Sunetele marcate cu subliniere sunt intonate mult mai sus decât celelalte sunete de început de vers de până acum.

– Se continuă strigarea și a altor versuri în aceeași formă de mai sus, în linie melodică descendentă, fără sunete aruncate, iar chiuitura finală este completată cu încă o măsură.

– Chiuitura de la sfârșitul strofei pe silabele „U, iu, iu, ...” **nu** urmează intonația cromatică existentă în așa-zisul „huhurezat”. Menționăm că varianta este comunicată de un bărbat.

– Mențiuni asupra câtorva versuri, așa cum le-a auzit și consemnat pe fișa de text-manuscris, culegătorul Harry Brauner, și versurile imprimate de informator pe fonogramă:

<i>Vers 2,</i>	pe fișă:	Scoatce <i>țapa</i> la corună,
	pe fonogramă:	Scoateți <i>apă</i> la corună;
<i>Vers 10,</i>	pe fișă:	Ias cu apă <i>veselie</i> ,
	pe fonogramă:	Ieși cu apă <i>Văsălie</i> (nume propriu frecvent în zonă);
<i>Vers 12,</i>	pe fișă:	Ies cu apă <i>măi</i> în sus,
	pe fonogramă:	Ieși cu apă <i>mai</i> în sus.

245

– Sunetul central pe care se scandează versurile este *mi*, cu ușoară tendință coborâtoare, către sfârșitul versului.

– Silabele subliniate au o intonație mult mai înaltă decât celelalte.

– Pe chiuitura finală se remarcă prelungiri ale sunetelor și cezură între sunete.

GRUPA B

248

– În strofele 2, 3, și 4 apare alternanța între ritmul binar și ternar, precum și al treilea rând melodic.

– Melodia este o variantă a cunoscutului cântec „Trage bobii și ghicește”.

250

– Grăbirea optimilor din rândul al 2-lea melodic se produce numai la strofa I.

– Intonația este adesea falsă.

251

– Cântăreața are un stil de cântare foarte înflorit.

– Din cauza vârstei înaintate și a timpului îndelungat de când nu a mai cântat melodia cununii a mai uitat-o. Astfel, la prima redare fac o bogată improvizație pe melodia ce dorea să și-o amintească.

Strofa a II-a reușește s-o întocmească ceva mai aproape de ceea ce a cântat cândva. Din aceste motive atât variațiile strofei a III-a, cât și calculele ritmico-melodice sunt raportate la strofa a II-a.

256

Variațiile strofei a IV-a sunt raportate la strofa a II-a, întrucât interpreta începe cântarea cu rândul al 2-lea melodic.

264

Diezul din prima redare nu mai apare niciodată în celelalte strofe. Aici este total incidental, probabil cântăreții nu erau încă acomodați.

269

- La strofa a II-a se repetă primele două rânduri melodice cu textul: „S-avem rod și s-avem spor, / Pchită albă în cuptiori”. La repetiție pe acest text sunt variațiile: 6, 7, 8, 9.
- Ultimele două rânduri melodice sunt cântate pe repetarea textului: „S-avem rod și s-avem spor, / Pchită albă în cuptiori”, cu următoarele variații: 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.
- La strofa a III-a se repetă primele două rânduri melodice pe textul: „Curată-i ca zorile, / Când să trezesc florile”, cu variațiile: 17, 18, 19.
- Ultimele două rânduri melodice sunt cântate pe repetarea textului: „Curată-i ca zorile, / Când să trezesc florile”, cu variațiile: 20, 21, 22, 23.

275

- Mai departe melodia este suficient de clară pentru a fi transcrisă.
- Cu toată mișcarea *rubato*, se poate schița totuși măsura menționată.

276

- La începutul cântecului și după fiecare două versuri cântărețele emit niște sunete înalte cu linie melodică coborătoare cromatic, ca un hohot de quasirâs pe silabele: „U, hu, hu, hu...”.
- Melodia a fost înregistrată mai întâi de probă. Textul de început este următorul: „Nu fi, gazdă, supăratu, / Că noi holda Ț-am gătat”.
- La începutul primelor trei hemistihuri, variațiile sunt următoarele: 1, 2, 3.

280

- Autorii menționează că notația melodiei s-a făcut „după auz”.

282

În publicație finala este Sol.

284

- Diezul este intonat permanent mai coborât.
- Sfârșește sunetul final cu închiderea violentă a glotei.
- Sunt imprimate numai două strofe.

285

În publicație este cu finala Sol.

287

- Intonația alunecă pe sunete cu oarecare nesiguranță, distonând.
- Strofa a II-a este mai puțin clară.
- Deși cântă într-un *tempo molto rubato*, valorile de timp se pot organiza totuși într-un ritm de 6/8.
- În continuarea melodiei este imprimat „Descântecu’ cununii”, versuri legate de „obiceiul cununii”, trecute la Tipul al VII-lea, nr. 244.

288

- Vocile nu sunt sincronizate, de aceea nu au fost transcrise variațiile la celelalte strofe.
- Textul nu este clar. Fișa de text lipsește.

290

Informatoarea nu-și mai amintește versurile mai departe.

292

În publicație finala este Sol.

294

În publicație este cu finala Sol.

295

Parțial textul este neclar. Fișa de text lipsește.

296

Textul este neclar.

297

– Textul este neclar în totalitate. Nu are fișă de text.

298

Melodia este o variantă a cunoscutului cântec „Trage bobii și ghicește”.

299

- Cântăreața începe cântecul cu al 2-lea rând melodic.
- Celelalte strofe sunt la fel ca strofa a 2-a, cu foarte mici variații.

309

Este o variantă apropiată a melodiei: „Pe unde umblă dorul, / Nu poți ara cu plugul”, culeasă, armonizată și publicată de Tiberiu Brediceanu.

321

- Sunetele lungi, mai ales, sunt intonate drept, fără vibrații.
- Cântărețele se găsesc frecvent cu intonația la interval de secundă (în rândurile patru și cinci). Chiar dacă acest fapt este realizat, să presupunem, din necunoașterea exactă a melodiei de către toate cântărețele, intervalul de secundă nu le deranjează, durând chiar și pe valoare de coroadă, la fel ca în muzica bizantină.
- În reluare (strofa a III-a) melodia a fost realizată în patru rânduri melodice.
- Grupul de femei este același de la Mg. 2391 h (III) nr. 175.

323

În manuscris este cu finala Sol.

324

- În publicație este cu finala Re și măsura de 3/8.
- Este o variantă apropiată a cunoscutului cântec „Cât îi Maramureșu”.

CÂNTECE DE NUNTĂ

325

- Variantă melodică a *Cântecului cununii*, Tipul II, Subgrupa I.
- Text incomplet. Fișa de text lipsește din arhivă.

326

Variantă melodică a *Cântecului cununii*, Tipul III.

327

Variantă melodică a *Cântecului cununii*, nr. 190, 191, Tipul IV.

328

Variantă melodică a *Cântecului cununii*, nr. 190, 191, Tipul IV.

329

Variantă melodică a *Cântecului cununii*, nr. 196, Tipul IV.

330

Variantă parțială a *Cântecului cununii*, nr. 195, Tipul IV.

331

- Variantă a *Cântecului cununii*, nr. 205, 206, 207, 208 și parțial la nr. 212, 213, Tipul V.
- „Mai sunt și alte vorbe”.

332

- Variantă melodică a *Cântecului cununii*, nr. 208, Tipul V.
- Fișa de text lipsește din arhivă.

333

Variantă identică cu *Cântecul cununii* nr. 211, Tipul V.

334

- Variantă identică cu *Cântecul cununii* nr. 213, Tipul V.
- Culegătorul armonizator al melodiei de nuntă și seceriș a înlocuit în forma armonizată (de nuntă) textul original al refrenului: „Ai nam și dainam cununa” cu versul curent al poeziei de nuntă.

A

Text dictat la sfârșitul variantei nr. 181, Tipul IV.

B

Text dictat, fără muzică.

GLOSAR

Câteva explicații privind întocmirea glosarului:

- După fiecare cuvânt urmează numărul textului în care el apare. Am menționat doar un singur text, deși, în unele cazuri, același cuvânt poate să apară în mai multe texte;
- Unele cuvinte sau expresii regionale, care au devenit poate cunoscute, sunt prezentate totuși în acest glosar, pentru o și mai largă și mai limpede înțelegere a lor;
- În unele cazuri am prezentat cuvinte unanim cunoscute, dar care, prin adaosul specific cântării și numai ocazional, ar putea primi un alt sens, ca de exemplu: **casare** = casă, nr. 150;
- Am subliniat variația unui cuvânt în același text (nr. 197);
- Am consemnat toate variantele sub care apare una și aceeași vocabulă (de exemplu: *bacău*, *bocău*, *bocheu* etc., nr. 96, 79, 174 etc.);
- Am prezentat forma sub care cuvintele apar în text, și nu forma lor din dicționar;
- Explicațiile informatorilor au fost trecute între ghilimele;
- În unele cazuri am păstrat scrierea culegătorului (nr. 244).

A

acăr cî = măcar că, 181.
adiește = adie, 39.
ai = ani, 261.
aij = aici, 327.
’ainti = înaintea, 100.
aista = aceasta, 217.
amu = acum, 286.
astăză = 294.

B

bacău (96), bocău (79), bocheu (174),
borcău (8) = cană, ulcea, pahar, „sfeșnic”.
batâr = măcar, 183.
bătăi = război, 117.
boare = adiere ușoară, 35.
brâi = brâu, 153.
bugăt = destul, mult, îmbelșugat, 296.

C

canceu = cană, 178.
casare = casă, 150.
Călacea = localitate, 299.
cătană = soldat, ostaș, 79.
cătă = către, 17.
ce = cea, 328.
cei = cea, 179.

celna = ladă pentru păstrarea grâului, 100, 114.
cerea = unitate de măsură, 181.
cheri = pieri, 6.
chicurele = spicurele, 18.
chier = farfurie (tarostea 3).
chimeșă = cămașă, 58.
ciaie = ceară, 54.
ciuitoare = chiuitoare, femeie care cântă și chiuie, 236.
ciurgauă, ciorgău (171), ciurdău (259), ciorgău (175),
trămpădău (187) = izvor care curge pe un scoc
„di-une cură apă”, 184.
clei, cleie = clăi, 147.
clop = pălărie (tarostea 2).
Cluzuțu = diminutivul de la Cluj, 246.

D

data = rânduiala, obiceiul, 170.
deciurica = a vorbi, a grăi (tarostea 2).
destide = deschide, 392.
diecii = cântăreții bisericești, 139.
„drac aude horitoare” = nimeni n-aude femeie care să
horească, să cânte, 292.
Dumnezo = Dumnezeu, 140.
durmit, durnit = adormit, 157.
dzântâi = dintâi, 244.
dzeparte = departe, 261.

F
 făgădău (175), fogodău (171) = cârciumă, han.
 fălos = mândru, 171.
 feldera (5), fierdăra (20), fierdelea (17), ferdăla (34)
 = unitate de măsurat cereale de cca 16 copuri (20 l).
 felie = unitate de măsură, 171.
 fiatele = fetele, 192.
 fi-u-a = a fi, 162.
 fluturi = aici cu sens de podoabe, 180.
 franși, franți = oști franceze cu care au luptat trupele
 austro-ungare, în care erau incluși români transilvăneni
 (tarostea 3).

G
 găleată = unitatea de măsură de cca 4 feldere, 1.
 gânit = gândit (tarostea 1).
 a găta = a termina, 323.
 gierdan = panglica de la pălărie (tarostea 2).
 ginars, jinars = băutură făcută din alcool amestecat
 cu două sau trei părți de apă îndulcită cu zahăr sau
 miere, în care s-a fiert de obicei chimen sau altă
 plantă aromată (informații).
 gra = grea, 11.

H
 hai = cea, 116.
 haptag = ostași în poziție de drepti, 79.
 hi = fii, 247.
 hinteu (vezi canceu), 116.
 hiru = veste, zvon, 303.
 holircă = rachiu, băutură alcoolică (tarostea 2).
 horbile = „vorbili”, 139.

I
 i = și, 279.
 i = este, (I) l.
 iagă = sticlă.
 ie = ia, 300.
 iest = acest, 95.
 igește = ivește, 61.
 impingoși = boi care împung, 37.
 inhengieși, încornași (70). încornați (66).

Î
 împlăti = a treiera, a bate snopii.
 îmbrâncat = căzut, rupt, 228.
 îmburda = răsturna, 329.
 împungoși = v. impingoși.
 „încinatu’ cununii” = închinatul cununii, 181.
 încornurată = cu multe colțuri, 322.
 încornuți (66) = boi cu coarne mari.
 învârstată = împletită, 325.
 însărare = (a) însera, înnopta, 150.

înșirățele = înșirate, 92.
 întoarcă („pă su’ mână”) = a dansa, a juca, 288.
 înturna = întoarcere (tarostea 3).

J
 jeler < mgh. zsellér = țaran cu pământ puțin, care
 muncea pe pământul nobililor, dar nu avea
 regimul juridic al iobagilor, 26.
 jordă = băț, nuia, 318.

L
 lauz’ = laude, 57.
 l-i = îl vei, 327.

M
 mas = găzduire (tarostea 7).
 „mălai de la țară” = porumb, 196.
 mănânțele = mărunțele, 92.
 mănunchi, mărunchi = legătură de spice, cât cuprinde
 mâna, 17.
 măscat = cu bobul mare, 264.
 mărăgină (de la mărăgună) = plantă, 248.
 mazăga, mazăgălește = (femei) care cântă urât, 392.
 me = mea, 296.
 mele = mea, 285.
 mni-i = mi-e, 233.
 mere = merge, 265.
 mertic, mniertic = vas măsurător cu care se ia uiumul
 la moară, 123. A zecea parte dintr-o baniță.
 mesă = masă, 140.
 mierță = unitate de măsură pentru cereale, 33.
 mnirla = mierla, 28.
 mni = îmi e, 304.
 monopol = denumire pentru băutura spirtoasă cumpărată
 de la stat.

N
 năcați = înconjuri, 1.
 neme = nimeni, 78.
 nepcisocat, nepcisoșit (tarostea 1), nepcisoșat
 (tarostea 3) = drum cu bulgări de pământ sau
 pietre mari, nenivelat, nebătut cu nisip.
 nicuminicat = neîmpărtășit, 244.
 niși = nici, 392.
 nirța = v. mirța, 58.
 noo = nouă (tarostea 4).
 nu-ș = nu știu, 79.

O
 oa = au, 272.
 obcinii = muntelui, 93.
 oca = unitate de măsurat (tarostea 2).
 ocol (330), ocoliu (176) = curte.
 oi = este, 312.

omini = a omeni, a cinsti cu mâncare și băutură, 171 d.
on = o vom, 253.
otic = unitate de măsură de 1 kg (tarostea 3).
ovesă (140), uăvesă (142) = holdă de ovăz.

P

pana = aici, în loc de pălărie (tarostea 2).
paroste = iarbă verde, 320.
paseră = pasăre, 285.
pă = de, 240.
pălută = curte, ogradă, 171.
păradie = paradă, 80.
păsulă = fasole, 279.
pciat' = piatră, 78.
pcita = pâinea, 28.
pene = flori, 334.
pisocit = prundit, netezit, fără bulgări,
pițulă = monedă austro-ungară, 307.
podbeal = „earbă deasă”, 8.
polog = iarbă cosită,
polonind = strângând fân, 314.
popcii = popii, 139.
postată = parcelă dintr-un lan, 307.
poticare = farmacie, 286.
prescuri = colaci rituali, 57.
ptiatră = piatră (aici cu sens de „izvor”), 232.
pticioare = picioare, 304.

R

ră = rea, 31.
răgute = recruți, 86.
Răteag = localitate, 263.
rătunzat = retezat (tarostea 1).
răzvoru = hotar, în semănătură, 311.
Ristos = Hristos (tarostea 4).
roghi = robi, 62.
roțița (de-a) = a arunca de-a dura, 330.
ruje = nume generic pentru flori, 236.
ruji = floare de trandafir, 236.
rumpe (a) = a rupe (tarostea 3).

S

sa' = sară, seară, 135.
sar' -oi = seara voi, 293.
saschiu = floare, 180.
săcări = holde de secară, 140.
Săcergău = Cergău (munte), 54.
săciră = (aici cu sens de secerat), 275.
săceria = seceră, 254.
său = seu, 163.
schicu' = spicul, 20.
sfîntește = asfîntește, 20.
siminic = floare (*Helichrysum arenarium*), 334.
so = său, 4.

sopăra = supără, 312.
sopon = săpun, 266.
spiculantă = aici, cu sens de isteată, îndrăzneată, 327.
spicurele = diminutiv de la spic, 285.
staroste, taroste = rostirea la înmânarea cununii.
stârpiu = secat, 157.
stolnic = colac, 152.
stropcit, 86, stopșit, 79 = stropit.
Suchianului = munte cu acest nume, 94.
sucne = roche, poale, 136.
sulu' = bara de lemn cu care se leagă snopii
de car, 140.
struț = buchet de flori, 330.

Ș

șeria = măsură de 10 litri.
șide = ședea, 288.
șie = fie, 100
șieu = cea, 158
șii = fii (imperativul de la a fi) 170.
șireag = șir, 162.
șiruit = cernut (tarostea 1).
șopru = șopron, loc de depozitat grâne, 239.
ștei = știe, 275.
șubăru = ciubăru, 261.

T

taleri = monedă (tarostea 37).
tă = tot, 142.
tărișor = cu sens de „repede”, 294.
tăruță = tărățe, (taroste 5).
tăte, tete = toate, 195.
t-i = te vei, 11.
tiperat = piperat, 133.
topșan = tăpșan, tarla, 294.
to' pin = tot prin, 142.
toșmagi = tăieței.
tropcită = stropită, 86.

Ț

Țăligrad, Țarigrad = Constantinopol, 104.
țapat = aruncat, 170.
țără = puțin, 275.
țucu-ți = săruta-ți-aș, 279.
țug = tren, 159.

U

u' = ud, 181.
uă = o, 265.
uări = ori, 318.
uăvesă = v. ovesă, 142.
ujină = jumătatea timpului între amiază și apusul
soarelui, 257.
umbrează = umbrește, 3.

unpingoși = v. impingoși, 37.

uspetată = udată, 129.

V

văduț = vad, 164.

veadră. 48, viadră, 39 = vadră.

veselos = vesel. 91.

videroasă = luminoasă (tarostea 2).

violă = floare (*Mathiela incena*), 334.

voroves' = vorbesc, 70.

vravu = aici, „claia”, 81.

Z

zăbădeală = întârziere, 305.

zăbogit = zăbovit (tarostea 1).

zo = zău, 215

•

FIȘE DE OBSERVAȚII DIRECTE

*Extras din expunerea unui anonim despre o clacă la seceriș,
în Țara Oltului [fără precizarea locului],
publicată în revista săptămânală „Țara Oltului”, Făgăraș, 1907, numerele 33 și 34*

„... Sosi și dimineața mult dorită! Era un timp frumos în ziua aceasta, care este o adevărată sărbătoare pentru sătenii noștri...

În curtea popii era mare învălmășală. Servitori și alți clăcăși... îmbrăcați ușurel, cu haine de sărbătoare, se pregăteau pentru plecare în câmp, iar muzicantul, mai în toană, zice din când în când o cântare veselă... În curând pornesc oamenii adunați spre câmp în mare alai, cu mare veselie și voie bună, pe lângă chiuituri și cântece de care răsună tot satul... Muzicantul... intonează tot cântări vesele și de joc, iar clăcășii îl acompaniază cu strigături, chiuituri... seceră holdele popii... Bărbații erau mai împrăștiați, unii legând snopi, iar alții clăind.

... Sosește și amiaza. Părintele a adus prânzul pentru clăcăși...

... Îndată ce isprăvesc prânzul, flăcăii și fetele se prind la joc, căci așa e la „claca popii”: se joacă și la amiaza.

... După prânz clăcășii își continuă lucrul cu aceeași voie bună... până către apunerea soarelui... când sunt pe gătate, fetele și nevestele mai tinere încep a face cununa (prin alte locuri buzduganul), alegând cele mai frumoase spice din mai mulți snopi de grâu... le așază în formă de cruce cu 2 brațe orizontale și le înfășoară cu bete (cingătoare sau brăcini) și mai ales cu bete în trei culori, apoi o mai împodobesc și cu drăgălașe floricele de câmp. Această cunună o duce acasă cu mare fală servitorul mare al popii... Se pornesc spre sat, în frunte cu părintele, care, fiind cam bătrân, merge în căruț, luându-mă lângă dânsul și pe mine; iar după dânsul mergea servitorul cu cununa în mână. Înapoia lui se înșiră în două rânduri lungi fetele și nevestele cele tinere, intonând voioase drăgălașe doină a clăcii, acompaniate fiind și de lăutar, iar după dânsle mergeau ceilalți clăcăși, de asemenea, în ordine, secerătorii cu seceră la brâu și cosașii cu coasele pe umere. (Urmează textul Tipul I, D.).

... intrăm în sat... Deja de cu vreme se pregătiră cei din sat cu botele și ulcioarele pline cu apă ascunse după porțiță ca să însorteze pe cel care duce cununa și îndeosebi pe părintele. Aproape din fiecare curte se repezea cineva, sau cu botă, sau cu ulcior plin cu apă în mână, ca să ude servitoriul cu cununa și pe părintele care le zâmbea voios la toți și nu se supăra că-i udă hainele, deoarece așa se întâmplă întotdeauna la „claca popii”. De multe ori mai rătăcea câte o undă de apă și pe la ceilalți clăcăși... ajungem, în sfârșit, la poarta părintelui. Înaintea porții se adunase o mulțime de copii care aștepta deja de mult „claca popii”. La ambii stâlpi ai porții, și deoparte și de alta, se postară câte 2 flăcăi, cari... au alergat înainte... având ficcare în mână câte o botă plină cu apă... avea grijă să ude pe servitoriul cu cununa, iar altul pe părintele și, bineînțeles, și pe mine, căci eram lângă dânsul; ba unul se suise chiar sus pe acoperișul porții, ca de acolo să arunce apă pe noi.

... caii înăspriți de biciușcă trec ca fulgerul (pe sub poartă)... astfel că o parte din apă aruncată pe noi ne cruță, căzând la o parte, jos ... curgea apa șiroi de pe hainele noastre ... în timpul acesta mai mulți flăcăi se muneau să răpească cununa din mâna servitoriului, până când alții îl răcoreau încontinuu și se produce cu timpul o udare generală între toți clăcășii, unul uda pe celălalt. După o încordare mai mare îi succede zdravănelui fecior să se zmulgă din mâinile celorlalți și ca din gura șerpilor fuge în odaie cu cununa, căci numai cu ea putea să intre în casă, altcum se făcea de râs.

Îndată se adună în odaie toate fetele, nevestele tinere, care de asemenea nu putură scăpa nemuiete câtuși de cât și, în sfârșit, flăcăii obosiți și sătui de atâta udătură. Toți aceștia formează în odaie un semicerc cu servitoriul însătat, care ținea încă tot în mână cununa hămuită – în mijloc – și întonează și aici în odaie fermecătoarea doină... La finea cântării servitoriul aşază frumos cununa pe masă, iar d-na preoteasă, „stăpâna” căreia-i dedicată cântarea îi cinstește pe cântăreți cu rachiu... se aşază toți clăcașii la masa lungă aşezată în curtea spațioasă... părintele rostește „Tatăl nostru”... mulțumește clăcașilor... golește pocalul cu rachiu... încep a consuma... din bucatele gustoase... Părintele dimpreună cu oaspeții invitați ocupă loc în fruntea mesenilor.

... flăcăii sătui bine încep cu mare însuflețire jocul afară, în stradă, la poarta părintelui. Răsună tot satul de chiuiturile lor.

... cu cât se apropie seara, cu atât se mărește și veselie însuflețirea...

... Nu peste mult timp se împrăștie cu toții...”.

Extras din comunicarea „Ceremonia agrară a cununii în Munții Apuseni”

de Florea Florescu,

publicată în „Revista de sociologie românească”, anul IV, 1939, nr. 4–6, p. 283–286

15 septembrie, 1938. Comuna Vidra-Puieni, jud. Alba.

Suprafețele cultivate, în special cu grâu, sunt foarte reduse.

Obiceiul cununii „se află în mai toate regiunile masivului Munților Apuseni”. „Fiecare proprietar îngăduie a i se face cununa sau crucea la sfârșitul seceratului”.

Fata care va purta cununa pe cap regretă că nu s-a făcut cruce. (Cruce se face mai greu.): „Facem cunună. E mai greu de făcut cruce”.

Se stropește crucea și fata care o poartă.

Se udă spicele pentru ca să împletească mai ușor.

S-a terminat de secerat, clăile sunt făcute de gazdă, se începe strângerea secerilor, vaselor. „Fetele au început să huhureze”.

„Ultimul snop este pus în claie, unde se lasă și pieptănul cu care fetele și-au făcut părul, s-au gătit”.

Nu i s-a dat voie să arunce cu apă din cutia în care se pune gresia de ascuțit coasa și nici cu lapte sau apă din oală. Un flăcău aruncă donița cu apă pe ea. Fata fuge, huhurează și zice: „No, udați de puteți”. Ajunsă pe coastă, purtătoarea cununii începe:

Frunză verde crăstăvete,
Cununa moare de sete!

Frunză verde de alună,
Îi trebe apă la cunună!

„Secerătoarele încadrează fata care poartă cununa, pe care o numesc «mireasă»:

Cine nu udă cununa
Să n-ajungă săptămâna.
Apăi, cine n-a uda
Să n'ajungă nici sara.
Cunună de grâu frumos,
Să fii, gazdă, sănătos,
Cunună de grâu c'odoase¹,
Să fii, gazdă, sănătoasă.

Nu știi gazda-i cu odos
Or îi gazda mânios.
Frunză verde de alună,
Adă apă la cunună.
Frunză verde castravete,
Cununa moare de sete!
Poenarii n'au ce bea,
Da să ude cununa!”

„Cătunul Puieni are teren calcaros, cu grote și peșteri, duce o mare lipsă de apă. În timp de secetă rămâne o fântână la peste 100 de numere. Noaptea stau 2–4 ore până se adună apa sau le vine rândul”.

Frunză verde căstrăvete,
Fântână lângă perete
Și Bordești² mor de sete!
Cu fântâna la fereastră

Și donița uscată'n casă,
Să coboare jos la bae,
Să o strângă din vâlăe³.

¹ Odos, odoase = ovăz sălbatic.

² Un însemnat neam al cătunului Puieni.

³ Tărăiașe mici, adică pâraiașe.

„Cortegiul înaintază repede... Un tânăr ascuns într-un tufiș se repede spre ea, o udă, se luptă, o trănțește jos și vrea s-o pupe, căci ea însăși intonasese: Cununa trebuie udată / Și mireasa sărutată.

Mireasa a fost udată numai în zona holdelor și acasă. Cortegiul... huhurează și cântă mai departe. Se repetă, nu în aceeași ordine, versurile deja cântate. Se mai adaugă: Îi săracă mireasa / Îi uscată cununa / Și n-avem cu ce-o uda!”

„Când se vede casa gazdei, dintr-o dată izbucnesc fetele din cortegiu:

Frunză verde dintr-o baltă,	Cunună împletită în tri,
Câștigă-ne gazdă apă!	Trăiască gazda de-aci.
Hii, gazdă, cu voe bună	Nu fi, gazdă, supărată,
Că Ț-aducem o cunună.	Că holda Ți-i secerată”.

„Din nou o cantitate mare de apă se aruncă de către gazda Rafila Trif, copilul său Trif Iosif, Trif Ștefan, precum și de Bordea N. și Bordea P.”.

„Minora urcă în cameră, pune cununa pe masă și pleacă să se dezbrace. Gazda pune cununa în cui. Mai târziu ea va fi îmblătită și sămânța aruncată în grâu”.

„Chemarea apei, denumirea fetei «mireasă», chemarea sărutului, grija de gazdă, referințe dese la holda terminată sau îmbelșugată, toate sunt firicele plăpânde rămase din comoara trecutului, valoroase prin chiar această vagă aducere-aminte despre ce-a fost, către care ne îndreaptă să privim stăruitor”.

Fișă de observație directă:

Obiceiul cununii secerișului, în anul 1957, în comuna Șanț, jud. Năsăud

28 august 1957

Culegător: Elisabeta Moldoveanu

Suntem la holda Sfatului Popular Comunal, pe coasta unui deal înalt, cale de aproximativ o jumătate de oră de mers din sat, la locul numit de localnici „Podereiu` Șanțului”.

Soarele a scăpătat de asfințit și secerătorii, patru feciori și trei fete, au terminat lucrul pentru această zi.

Vin dinspre sat, pe rând, și alte persoane, dintre care o femeie cu un copil mic înfășat, apoi secretarul Sfatului Popular.

S-au adunat și stau toți pe iarbă, discutând.

În fiecare zi, la sfârșitul lucrului, se aduc de băut doi litri de jinars. „Dacă vine și Sfatul, atunci tri”. spune secretarul. „Sfatul-i musai să vină, să știe că ce-a făcut [ce-a lucrat]”, adaugă el.

Se aprind discuții, din care spicuim câteva frânturi:

„Anu’ aista numa’ Sfatul face cunună”. „Foarte frumoasă hold-am avut”. „E muncă voluntară”. „Tăt tineretu’, feciori și fete, fac o dzî, fiecare, o normă [la secerat]”, menționează un fecior.

Beau jinars. I se dă și copilului de fașe, care terminase de supt la sân! Un fecior o îndeamnă pe mamă la această nesocotință, cu aluzie la epidemia de poliomielită, al cărei zvon răsună și în acest sat: „Lasă să be’, că-i contra paraliziei”.

Se duce discuția de unde să ia spicele cele mai frumoase de grâu pentru cununa de a doua zi.

„Gazde bune-s la putere, să le Țaie Dumnezeu”, exclamă o femeie. Aprecierea de „gazdă bună” pentru Sfatul Popular este făcută ca să fie auzită de reprezentantul oficialității, de care depinde viața fiecărui localnic, iar afirmația „să le Țaie Dumnezeu” este exclamată din evlavie care se menține cu aceeași intensitate ca și înainte.

Sunt orele 19 și s-au adunat 12 persoane, dintre care două femei mai în vârstă – Saveta Roman și Raveca Pop. Ele au venit tot voluntar, „de bună voie, pentru Sfat, că și noi merem la Sfat cu nevoi și le-implinește”, afirmă una dintre femeile vârstnice, ca să fie auzită de oficialitatea satului. „Vine să descânte cununa, no, asta-i”, adaugă secretarul Sfatului, căutând pe ton de glumă să dezvăluie dorința femeilor în vârstă de a conserva obiceiul în formele tradiționale.

În satul Șanț nu este Gospodărie colectivă. Aici pământul bun de arat este foarte puțin, iar loturile sunt situate la distanțe mari unul de altul, pe coaste de dealuri foarte înalte.

Redăm, în continuare, din discuțiile înfiripate la întrebările noastre:

„N-o făcut colectiv, că zice că nu poate băga tractoarele”, ne informează o femeie.

Fetele se întreabă care dintre ele va duce cununa. Le răspunde împuternicitul Sfatului cu cotele: „O duce-o cine merită, care a lucrat două zile, nu care-i mai frumoasă”.

După terminarea „zinarsului”, au coborât toți în sat, la casele lor.

A doua zi – 29 august, după-amiază:

Suntem la una din primele case, pe drumul ce coboară de la holdă către sat, la casa Ravecăi Pop (de 49 de ani), unde a venit și Saveta Roman (de 28 de ani). Au terminat de împletit cununa.

Femei împletind cununa. Șanț, Năsăud, 1957.

Menținerea obiectului ritual – cununa –, element central, esențial în desfășurarea obiceiului, atrage după el păstrarea întregii procesiuni în care sunt incluse executarea cântecului ceremonial, udarea cununii, rostirea tarostei etc.

Holda comună nu s-a terminat de secerat, dar cât a mai rămas de muncit nu acoperă o zi întreagă, așa că, deși „nu să duce cununa până nu să gată holda”, după cum spune Alexandru Pop (de 18 ani), care nu a fost la nici o cunună, dar „i-a spus niște oameni”, au hotărât să treacă peste un element esențial al obiceiului, cel al terminării secerișului, și să facă cunună în ziua respectivă, pentru că e sărbătoare – Tăierea Capului Sfântului Ioan – și pot veni la petrecere toate fetele și toți feciorii care au lucrat la strângerea recoltei.

Suntem încă la casa femeii Raveca Pop și așteptăm să se adune femeile la holda din apropiere. Saveta Roman este de părere să se adune alaiul aici, acasă, și nu la holdă, „să probeze horea, ca să nu meargă prin sat așa... ca mărhăile [vitele] care zbiară fără socoteală”.

Obiceiul era să cânte cântecul numai fetele care au secerat, așa după cum ne asigură Paraschiva Ciobotaru din Sângeorz, în anul 1950: „Bătrânele nu-l cântau, numai fecel”. Dar, după cum este și normal, fetele nu știu cântarea prea bine, pentru că o aud doar o dată pe an, atunci când se face cunună. Saveta Roman intervine: „E musai să cânte o femeie bătrână cu ele, că n-o știu”.

A început să plouă. Între timp, sosește de la holdă grupul de fete adunate pentru procesiune. Saveta Roman cheamă fetele lângă dânsa și le învață melodia fără cuvinte. Le spune apoi și cuvintele. Nesigure pe ceea ce au prins din melodie, fetele solicită ajutorul femeii care le-a învățat:

„– N-om ști-o dacă n-oi fi cu noi”.

„– Lasă, că acolo oi fi”.

Fetele încep să cânte melodia mai simplu decât femeia care le învață, cu mai puține înflorituri.

„– Noi o știm mai scurt”.

„– Trebuie o femeie cu minte [care cunoaște bine melodia], că noi om face ca mâțele”.

O fată scrie cuvintele cântecului, pentru ca să le memoreze. Acest lucru este bine de subliniat, mai ales că este vorba de un cântec legat strict de un prilej, cântec care înainte vreme se însușea exclusiv prin viu grai. „– Să fie cât mai lungă, ca să țâie tât satul”, îndeamnă femeia să-și aducă aminte fiecare de cât mai multe versuri din cântecul cununii. Fiecare dintre fete spune versurile de care își aduce aminte, reconstituind astfel cântarea:

„Sfatule, mătură-ți podu’,

Că-ți aducem ovăzu’ ”,

„că aiestă e grâu’ Sfatului”, spune Saveta Roman. Dându-și seama de nepotrivirea calificativului de „gazdă” pentru noii diriguitori ai treburilor obștești, schimbă cu bună știință termenii consacrați de veacuri cu cei impuși de puterea comunistă.

Se discută dacă va fi joc după ducerea cununii. Fetele se arată nemulțumite dacă nu s-ar face joc din pricină „că e post”. În acea zi, oamenii se abțineau de la anumite bucate și distracții.

Tânăra Lia Scripeți le citește fetelor textul scris de ea după reconstituirea făcută în colectiv. „–Ziceți ca Zamfira, că o știe cum o știe mă-sa”, îndeamnă una dintre femei la păstrarea melodiei în forma veche.

Ploaia continuă. Între timp au sosit la casa unde s-a împletit cununa și feciorii care s-au strâns la locul holdei secerate.

Se formează cortegiul. Fetele se așază pe două șiruri, având în rândul din față, în mijloc, pe tânăra Zamfira Domide, de 16 ani, fata care poartă cununa. Grupul este format din: Octavia Pop, 20 de ani, Viorica Pomohaci, 22 de ani, Floarea Pop, 20 de ani, Victoria Binde, 17 ani, Lisaveta Sângeorzan, 18 ani, Victoria Cărdan, 24 de ani, Octavia Pătrășcan, 18 ani, Lia Scripeți, 16 ani, Viorica Domide, 12 ani, Reghina Iugan, 14 ani, Ana Grapini, 16 ani, Lucreția Marte, 14 ani, Marioara Pătrășcan, 18 ani, Luciana Schuller, 19 ani.

Toate fetele doresc să meargă în rândul întâi. Din acest motiv se nasc nemulțumiri.

Secerătoarele cântând aduc cununa în sat. Șanț, Năsăud, 1957.

În sfârșit, se aranjează și pornesc, intonând melodia tradițională la început cu destulă incertitudine. Nemulțumită de sincronizarea și sonorizarea realizată de grupul de cântărețe neexperimentate, Saveta Roman, maestra de ceremonie a momentului respectiv, îndeamnă: „No, cântați, că nu intrați cu mortu-n sat”.

Deci nu este îngăduită dezordinea în acțiune sau o diminuare a intensității ceremoniale, ci se impune o anume solemnitate, caracteristică, de altfel, tuturor obiceiurilor tradiționale.

Din casele prin fața cărora trece alaiul vin în grupul manifestanților alte fete și feciori, care din cauza ploii nu au putut urca la holda secerată de pe deal pentru a petrece cununa în sat și s-au adăpostit aici. Se parcurge o distanță de drum destul de mare, timp în care ploaia se întetește și drumul devine tot mai anevoios. Se hotărăsc să întrerupă drumul pentru un moment și se adăpostesc cu toții în „târnațul” [galeria] unei case.

Încep discuții pe diferite subiecte:

„– Ai bani să dai la cunună, că nu-ți dă gură Samfira, până nu dai bani. Cununa nu să dă fără bani”, îi spune Saveta Pop feciorului care o să ia cununa.

Prezența acestui element – banii – pentru sărutul ceremonial amintește și mai mult strânsa legătură ce există între obiceiul cununii și cel al nunților. Amintim că în ceremonialul nunții, către sfârșitul petrecerii, apare un moment important – „jocul miresei pe bani”, în care fiecare nuntaș, bărbat sau femeie, tânăr sau bătrân, joacă cu mireasa câteva momente, oferindu-i în dar bani.

„– N-ai o roche, să nu-mi fac pânzăturile hâde”, cere Zamfira Domide [fata care duce cununa] o îmbrăcăminte protectoare a straielor sale de sărbătoare, pentru momentul când va fi udată. Își schimbă straiile și pornesc, la drum, în cântecul ceremonial, după ce au disputat locurile pentru primul rând.

Dinspre sat vine un grup de săteni în care se află și președintele Sfatului.

„– Vă trebe și ceteră”, spune președintele.

Alaiul se apropie din ce în ce mai mult de sat, de unde, la auzul cântecului, ies în întâmpinare tot mai multe grupuri de femei și de feciori.

Intrând în sat, fetele se tem că nu vor cânta cum se cuvine și cer să li se alătore și femeile intrate în cortegiu pentru a da mai multă solemnitate momentului. Adăugându-se noi și consistente forțe vocale la

sunetele duioase și cristaline de până atunci, sonoritatea devine viguroasă, de o măreție solemnă, ce umple văzduhul de atmosfera impresionantă a unei ceremonii.

La intrarea pe podul de la marginea satului, câțiva feciori cu coafele pline se apropie și varsă apa pe capul încununat. Fata primește resemnată baia și se învârtă lin pe loc, pentru „a sări apa de pe ea”, după cum motivează majoritatea spectatorilor întrebați de ce se rotește fata.

La altă răspântie de drum, scena udării cununii se repetă.

Vrând să fotografiez momentul, m-am apropiat de personajele principale. Am fost sfătuită discret să păstrez o distanță mai mare, ca nu cumva flăcăii dornici de veselie să fie ispitiți să schimbe direcția apei, îndreptând-o și asupra spectatorilor.

Procesiunea se oprește în fața Sfatului Popular. Într-un șopron mare din curtea instituției intră o bună parte dintre săteni, în frunte cu secerătorii, fete și feciori.

Saveta Roman rostește „descântecul” (sau „starostea”) cununii, în fața președintelui Sfatului. (A se vedea starostea nr. 2). După terminarea monologului, femeia îi spune fetei cuvintele ce trebuie să le rostească drept răspuns. Aceasta nu le cunoaște și le rostește tot Saveta Roman.

Îmbiat de mulțimea din jur, tânărul Luca Moisi o sărută pe purtătoarea cununii, îi ridică cununa de pe cap și o înmânează președintelui. Președintele, în chip de „gazdă”, mulțumește pentru ajutorul dat, dar nu cu versurile consacrate.

Împuternicitul cu cotele din partea Sfatului, în cazul de față locțiitor de „găzdoaie”, le dă jinars fetelor și feciorilor care au depus munca voluntară, închinând în sănătatea tuturor, ca și a „partidului și guvernului”.

După terminarea băuturii, singurul element păstrat din masa rituală, începe jocul, la care participă majoritatea celor prezenți și care avea să dureze până târziu în noapte.

Iată și câteva întrebări puse de noi, la care a răspuns Sever Scripeți (47 de ani).

Întrebare: Dacă noi nu eram acolo se mai făcea cunună?

Răspuns: „Poate nu se făcea așa la precizie”.

Întrebare: La această cunună s-a strâns atât de multă lume pentru că așa se obișnuiește sau din cauza prezenței noastre?

Răspuns: „Totdeauna se strânge: la nuntă, la cunună, la mort, păi... satu-ntreg iese”.

Întrebare: Cam câte cununi se făceau înainte, în același an?

Răspuns: „Se întâmpla să fie trei, patru 'nainte. Acu' nu, că ne omoară compozitorii”. (Aluzie la dispoziția dată de Uniunea Compozitorilor de a se încasa taxa pentru drepturi de autor la prilejurile publice unde se cântă și se dansează – horă, petreceri etc.)

Întrebare: De când este această dispoziție?

Răspuns: „Numai de amu-s trei ai, la noi în comună”.

Întrebare: După terminarea totală a seceratului holdei se făcea joc pe lan?

Răspuns: „Nu. Nu merg decât trei, patru feciori la clăi, la snopci. De-aia nu pot să joace. Ș-apoi, **une** a juca în vârful muntelui? Acasă, da”.

Întrebare: Se face cunună la secerișul ovăzului, dacă nu este grâu de recoltat?

Răspuns: „Cununa-i numai de grâu curat, c-apoi așa i se cere și cântarea. Dacă are holdă multă de ovăz și orz și n-are brațe de muncă [deci trebuie să se lucreze în clacă], pune și grâu, o cupă, pentru cunună”.

Întrebare: Dacă cununa se face numai din grâu, de ce Sfatul Popular a făcut totuși cunună, deși a secerat numai ovăz, nu și grâu?

Răspuns: „A avut și grâu, nu știu dacă nu l-a căpătat de la altă holdă, că cununa nu se face decât din grâu”.

Întrebare: Se mai face clacă acum?

Răspuns: „Și-acum avem șapte zile (clacă, muncă neplătită) cu palma și patru cu trăsura cu cai sau boi. Acuma să spune «muncă voluntară»”.

Întrebare: Acum se mai pune masă, la cină, după secerat?

Răspuns: „Și azi să pitreacă ca la nuntă, așa... La nuntă să mai pune chigăle [prăjituri], șușulug umplut cu marmeladă sau mac. La cină [după seceriș] se dă supă de toșmagi [tăiței], gulași și găluște [sarmale], ginars”.

INFORMAȚII DE LA INTERPREȚI

O dată cu culegerea cântecului (melodie și text) au fost consemnate, adesea, unele răspunsuri ale informatorilor la întrebările puse de culegători. Acestea sunt în primul rând: de unde, de la cine, de când știe cântecul respectiv; în ce moment al obiceiului se cântă; dacă se mai face cunună la seceriș și de când nu s-a mai făcut; dacă informatorul a mers și în alte sate la seceriș; despre forma cununii, denumirea ei și cine o poartă; desfășurarea obiceiului etc.

Consemnarea unor răspunsuri, oricât de scurte și de lapidare, sau o observație marginală pot constitui, în majoritatea cazurilor, nu numai nuclee orientative, ci chiar remarcabile documente.

Numărul de ordine reprezintă numărul variantei la care se referă.

Unele informații de la diverși informatori din același sat au fost grupate și raportate la un singur număr cu varianta muzicală din satul respectiv (de exemplu satul Salva, jud. Bistrița-Năsăud, grupează nr. 155, 177, 178).

Am prezentat informații și din sate de unde nu au fost culese variante muzicale. Pe acestea le-am plasat la cel mai apropiat sat care are o variantă muzicală, dând numărul acesteia, la care am adăugat o literă: exemplul nr. 80 A.

Unele informații aparținând altor interpreți decât cei ai melodiilor cu număr curent menționat au fost atașate după informațiile aceluiași sat, purtând datele proprii (origine, an, culegător, informator), fără să mai primească un nou număr de ordine (de exemplu satul Ieud, nr. 182).

Cazurile deosebite au fost plasate la urma numerelor dintr-o zonă anume. Un astfel de caz special prezintă grupajul de informații din Ponorelu și Mihoiești, localități din apropierea orașului Câmpeni, jud. Alba. Localnicele relatează detalii ale desfășurării obiceiului conforme cu tradiția locală, în timp ce melodia culeasă de la ele (nr. 87, Tipul II) este singulară din punct de vedere ritmico-melodic, în această zonă ea fiind adusă de secerătoare sezoniere venite din zona Năsăud.

Tot astfel am procedat cu informații din localități (unele apropiate de cele două de mai sus) din care nu s-au înregistrat variante muzicale.

Prezentăm informațiile în grafia culegătorului.

1

„De la moșii noștri, așa ni-am pomenit noi. Kân' isprăgim ku secera, facem buzdugan. L-aduci-o femeie și celelalte kântă și kân' aude toată lumia iese afară ku găleata ku apă să-l ude”.

2

„Tot de la bătrâni, de la ei o' rămas toate”.

7

„Io-s născută în Beclean, am învățat un' m-am născut. Ș-aici tot așa să cântă”.

9

„Din bătrâni. Din sat”.

12

„La seceră. După ce să termină cu secera, seara kân' vin akasă cu buzduganu', pe drum”.

13

„Asta, de la moș', de la strămoși, când aduce kununa. Akuma nu mai știi când începi și kân' gați la seceră, kă nu mai face nime' kununa. Ce frumos iera atunci, akum nime' nu mai duce kununa”.

14

„Facem o cunună, un buzdugan frumos și-l aducem la gazdă”.

15

„Io-l știu din klakă. Tată' mieu o fos' primar și-adunat klakă și de-akolo am învățat, di la femei”.

21

„L-am auzit și io de la ale bătrâne.

La secere, la klaka ficiorilor; fetili kân' termină ku seceratu' și vin akasă ku buzduganu' ”.

24

„Melodia asta *Vârvală*-i tot pentru seceriș și-i o variantă a *Dialu' Mohului*. Să cântă la noi în mai multe feluri. Io acum o cânt cum o-am auzit-o... de la o femeie mai bătrână și care zicea c-așa să cântă, să cânta la iei în sat și-o zâc și io așa” [urmează melodia].

25

„Cântarea asta *Dealu' Mohului* să cântă la noi vara, cân' s-o gătat siecera. Să face cununa și să duce-acasă-n sat, la gazdă. Îs mai multe întâmplări, de la huoldă până la gazdă, pe drum, ca: furat' cununii, hin unii să fure cununa. alții – ba că nu li-o dă ... alții ba că să li-o dia, ba ... dă-ni-o, că dacă ni-o dai iz dau vo tri chile de picuș, ba io nu ți-o dau, să-n dai mai multe, ba să-i mai dea și niște bani... uite-așa... și pân' la urmă să-nțeleg ei cu-n să-nțeleg și rămâne cununa de-i dusă la gazdă. Când-ajung la gazdă, iese gazda și găzdoiu în curte și suflecă mâinile la cămașă și ie din fedeleș apă reace și strochește cununa. Acuma să și zâce niște vorbe și zâc și io vorbele-astea:

păi. Mâneji larji-az' suflecat
Și cu apă ti-am udat.
S-avem huolde frumoase
Și la noi și-n alte sate.

Și pentru cinstire-aleasă,
Io vă chem pe toz' la masă,
La hin bun și la bucate,
De nevasta mea gătate.

Fietele, ficiorii intră în casă și să nu uit să spui că numai aij', la clacă, fetele de la noi puartă crătință roșie dindărât, da' care ieste și crătința de clacă, și-asta chiar num-atunși cân' să face clacă să pune. Intră-n casă, s-așază de pe după mesă și încep să cânte cântarea *Dealu' Mohului*”.

26

„Am auzit-o și eu mai demult. Acuma nu să mai face buzdugan, domnule, acu-s oamenii grăbiți”.

28

„De la părinți, de la rumâni.

Kân' secerăm și mergem în klakă la popa sau la domnu' învățător.

Anu' ăsta o cântat buzduganu' la Aurel Marcu [comerciant]”.

29

„Din sat.

Să cântă kân' vin de la secerat, seara: ficiorii strigă de jok și muzikantu' zice de jok.

Fetele cântă – *Dialu' Mohului*.

30

„De la fetele de la clacă de seceriș.

Numai acolo, la seceriș se cântă.

Eu numai cuvintele astea le știu. Poate or mai fi și nu le știu ieu”.

35

„Păi, de la moș', de la strămoș'.

La secere, kân' să făcia klakă. De kân' avia popa avere nu s-a făcut klakă. Înainte de război, după război nu s-a mai făcut klaka.

Asta să cântă kân' gată de secere, s-aduce buzduganu' ”.

36

„În comuna natală, de la fetele din sat, când vin cu cununa, de când eram de 8 ani.

Se cântă numai când se secerau lanuri întinse ale bogaților. Se mai cântă în satele Tău, Ohaba, Broșteni, Secășel și Cergău.

Îl cântă numai fetele când se-ntorc de la secerat”.

37

„Din sat. «A holdelor», să cântă kân' la gazdă de la secere, kân' fak klăci, kă-n klakă să cântă. Fete, muieri, kare sânt în klakă, toate de-a valma cântă”.

38

„De la Vuța Toț, o femeie văduvă, ia ne-nvăța.

Klakă nu s-a făcut de cân' o trăit părintele bătrân, de 15–16 ani”.

39

„Apă' niș' nu să mai cântă, pe-aici-s rar kân' mai face cineva.

Kân' aduce buzduganu' vine cântând și unu aduce buzduganu' și ailalt' în urmă cântă, și pă kari aduce buzduganu', v-un băiat, or un om; și fată, măkar cine îl udă”.

La noi nu să prea cântă, făr' kân' face popa klakă, zăce: Auz' mă, vine buzduganu', ieșiți ku apă”.

40

„To' de la mama mea îl știu.

Știu kă atuncia făcia klăci, ș-apoi kânta buzduganu', toată klaka, kân' gâta de secere, ș-apoi lumea fugea după noi ku botele să ne ude și noi fugiam. Akuma nu mai ști' kân' gată secera”.

„Cum o cântam la popa-n clacă...lo făciam buzduganu' și sluga-l ducie. Da' nu să mai cântă, nu-l mai știe nime”.

Asta ca **p**intr-o părere îmi amintesc, c-o cânta bunica mea, da' nu mai țân minte tot. Noi cântam în clăci”.

42

„Din sat.

Kân' gine de la seceră pe drum ku buzduganu'. Așa-i zăce *Dialu' Mohulu'*”.

43

„Din bătrâni, din moși, strămoși.

Kân' aduce kununa”.

47

„To' de la bătrâni, din vremurile vechi.

Să mai cântă, așa, kân' să gată holdile, cine-o ști'.

În sat a făkut și akuma-i anu', la domnu' părinte ș-am vin' ku kununa akasă.

Numa' noi, bătrânile o știm. Dakă s-o părăsit, apoi nu s-a mai interesat așa de ia. Zo! Kă o și fost așa niște obiceiuri de faine și tot kâte unu s-o kiert”.

50

„Am auzit-o de la bătrâni, așa m-am pomenit, ku kânteku' ăsta.

La seceră, kân' termină”.

51

De la Frăsâna Martin, de v-o zece ani este.

O cânta-o politicoasă, scurtă așa [spune Maria Bâlcu].

Asta-i cân' vin cu peana de grâu, fetele și femeile, secerătoarele, cân' termină de secerat”.

58

„În clacă la seceră, seara cân' vin cu cununa acasă.

Toată lumea cântă, cine-i-n clacă, feciori și fete și neveste”.

„Când venim seara de la seceră, când termini de secerat. Să face cunună și-o aduc numai femeile”.

Cine cântă? „Numai femeile” Acum? „Nu, că nu-l mai știu. Am fost de 11 ani când m-or dus să fac prima dată cunună”. ? „Nu, numa la Sibiel” [se cântă așa].

„De la bătrâni. Tineretu' de astăzi nu-l mai cântă”.

„Îl mai cântam noi femeile, cân' ieram la secerat, chiar dacă nu mergeam cu cununa. Așa se cânta atunci. Îi mai mare, da' nu mai țân minte. Apăi mergeam câte douăzeci, treizeci la Tuonișor, la Cristian”.

„Cântare de la bunicu' meu, de mult, cân' eram ca ăsta, ca de 4 ani. Acuma nu mai ie. Știu că le uda, că le făcea plăcinte; veneau ude ca un șoarece, în sat. Bărbații, tinerii făceau asta”.

„Ni chema la holdă, pă câte zeaci, douăzeci di inși și stam acolo atâtă săptămâna și seceram, gătam holda și viniam cu cunună și sara ne da (h)inars, mâncari, joc și ne făcea înc-ășa ira la holdă, tuamna.

La sieceră. la holde, acuma nu să mai faci, că merem la colectiv, seceră cu mașinili. Da' făciam la ... așa, cân' iera uamini cari-avea mai multe holde semănate. și-apă' făcea clacă. Făcea în fiecare an, să făcea clacă”.

– Pă cine chema?

„– Păi, fețili și ficiorii, ... trebuia să te duci ... toți ... care era ... la un loc.

Cu banii ăia plătiām la muzicanți, că ne-aducia la diblași.

? Ne-a dat bani, da, [dă] dea bani. Ș-apăi banii ăia îi plătiām la diblași, de nu mai dam din mână, că dam, tre' [buia] să dai în fiecare zi cinj lei, ori cât[s] puneā ei, pă[i] plătiām din clacă, plătiām la diblași. Făciam claca, veniam cu ficiorii acolo, ne-mbrăcam frumos, seceram atâtă ziua și ... la amniază ne-aducea mâncarea acolo-n câmp, apă' și sara viniam acasî, atâtă noaptea până târziu, cinam, ne da de mâncare și-apăi jucam în curte-acolo până târziu, unde iera clacă”.

– Făceați cunună?

„– Făceam, cum să nu. Păi noi fetili, câteva ... ne lăsam înainte și-aveam ață, ne luam de-acasă și făceam cunună”.

– Cine o purta?

„– Păi. o ducea' doi ficiori, o[r] tri, după care puniam noi să... și iera mai cu corajă, c-apoi îi udă cân' vinia cu...”.

– N-o duciau fetele?

„– Și fetili merg după iei, da ficiorii, că iei le lua în mână că...”.

– Și unde-o purtau pe...?

„– P-o-aducia așa în mână și vinia așa cântând cu *Dialu' Mohului*”.

– Mare cununa ...?

„– Mare ... cam așa... știi că tāt așa le puniam. Le făceam așa cu schiță [spită], așa și puniam tāt așa una-ncoace, una-colo, cam așa di mare, nda, nvinia acasî cântân' așa ... ierai cu cununa, fetili și-apă (i) cântam *Dialu' Mohului*”. [Urmează cântarea].

– Și ce răspundea gazda?

„– Păi ... pă unii zvârle cu apă, pi noi și ... cân' vinian acasî, di ti băgai în casî, da' începe numai di la un loc așa, cân' ne-apropiam de curtia uomului, atunci-ncipiam să...”.

– Cine prelua cununa?

„– Din casă lua gazda, cine iere-aici gazdă”.

– Bărbatu' sau femeia?

„– Bărbatu', femeia, cine iera aici-nainte, cam bărbatu', că femeia-i pe la uale”.

– Și ce făcea?

„– Păi, o grije’ ... o grijea-n grindă-aşa, pă undeva pusă, ş-apoi o strâne şi cându, noi avem ... aşa ... la Sfântul Tuader, de ducem grâu cu cana sî să sfînţascî ş-apăi băgăam în sămănat. Ştii grâu-ălă grije’ şi cân’ vinia uamini noştri la sămănat le dam ... amesteca cu ... să iasă holda mai bună.

– Păi, na, că-i sfînţit’.

(I) J

„Cântă împreună, fete şi băieţi. Când se termină secerişul se face cunună din grâu [20 de mănunchiuri]. Se duce la gazdă, la proprietarul unde s-a secerat, şi acolo pune masa. Cântecul îl cântă pe drum. După ce ajunge, se începe tot pe melodia asta cu vorbele: *Stăpână*... Imediat intră la masă.

Cununa se lucrează de fetele de la muncă şi se păstrează la gazdă dintr-o cană pe masă’.

(I) L

[Spice frumoase] „le leagă pe un băţ cruce şi pun spice în trei cornuri” – Buzduganul. Îl duce un fecior. Îl udă „ca să hie grăul secerat mănós. E bghine să cure bucatele, ca cum cură apa de pe el’.

„Din primul grâu măcina, cine făce mai înainte pâine nouă făce colăcel rotund şi-l bagă-n fântână ori îl dă pe vale, că cecă izvorăşte bucatile. Când mănânci pâine nouă, zici: bucate nouă-n gură veche’.

78

„Noi din bătrâni aşa am apucat *Gogea*’.

79

„Cân’ o fo’ fete, de vo şinzeşi de ai di la fişiori, di la fete. ‘n Rebra, în Rebrişoara-i altă formă, nu ca pi la noi’.

„Gogea, noi aşa zăcem, din bătrâni’.

80

„E rămas din bătrâni’.

„Împleteşte [cununa] în trei, ca păru’ femeii, apoi o face roată’.

„Fata care vine cu cununa, când ajunge-n sat, s-apleacă puţin ca să puie apa şi-apoi se-nvârtă, ca să sară apa de pe ea’.

„Cununa este mare cam cât capu’ ”.

„Trebuie să fie fată curată [cea care poartă cununa]’.

80 A

„E un obicei vechi de mândrenia grăului, frumuseţea grăului”. (I. 8940, IEF, Dumitra, jud. Bistriţa-Năsăud, 1950, culeg. Constantin Zamfir, inf. Vasile Moldoveanu, 62 ani).

94

„Kânteku’ kununii l-am învăţat de la moş’, de la strămoşi.

Fetile-o cântă într-un fel, da’ aşa-i bătrânesc [cum îl cântă ea].

După ce s-a secerat, fetele se dau de se aleg spice de grâu din snopi şi fak kununa. O împletesc, apoi o gată de’mpletit, apoi aleg două fete tinere şi le pun kununile-n kap, ş-apă’ pornesc de la holdă, fetele ku kununa înainte şi celelalte tâte roată cuprinse cântă: «Dimineaţă ne-am skulat» [vezi textul]. De unde skoboară pe deal, de sosăsc în drum ficiori le tot udă, până ce sosăsk înaintea kăsî. Kân’ intră-n okol: «Mătură-ţ’ gazdă podu’» [vezi textul]. Amu înconjură masa de tri ori to’ cântând aşa şi apoi dsice deskânteku’ kununei: «Bună sara, bună sara, bună sara / Domni de ţară» [vezi textul]. Apoi le dă ginars la fete, le skimbă [de hainele ude] şi le pune după masă, şi le dă de mâncare, ginars, plăcintă, toşmagi [tăiţei]. Ceteraşi cântă, joacă şi strigă.

Mai mult, kân’ intra în kasă, zicea: «Bună sara, gazde de lok / Ku opinci de klop / Ku kuşmă de motok / Bună sara, gazdă de ziţă [viţă] / Ku opinci de mătă / Ku kuşmă de veveriţă» [vezi, în continuare, *Tarostea cununii*, nr. 1]’.

96

„Aşa ne-am trezât noi cu ea’[cu cântarea].

„S-o secerat grâu și ovăz, da' cununa s-a făcut din grâu”.

„Împletești în patru, ca cum ai împleti păru', întâi o faci lungă și-apoi o faci colac”.

„Intră în casă și înconjoară masa”

„Începe masa și-apoi jocu'. E ca și la nuntă”.

105

Cununa o poartă o fată curată, tânără, iar când o ia, o ia un băiat tânăr, curat”.

113

„Când am fo' tânără am dus bugăte cununi”.

Dacă anul acesta [1962] s-a făcut cunună?

„Nu.... o adus la gospodărie [de stat], o băut o cupă de spirt cu ingineriu', cu brigadieru' și-or zâs că: Ce credeți voi, domnilor, / Că la normă e ușor? /, i-o întrebat numai. O cântat și horea, o udat-o Gavrilă. N-o făcut joc, le-o fost la brigadier să be o țâr de jinars. Nu ne arde de cunună. Dacă ar fi și la noi teritoriu ca la țară... Nu produce pământu' cât zice statu' și sântem prinși în laț”.

115

„Di la mama. Am cântat la cunună, am făcut o dată clacă la sfatu' popular și am mârș în [19] 52.

S-o mai făcut pân' [19]45 [cunună]”.

– De ce nu s-a mai făcut?

– „Iera un om mai înstărit și făce clacă. După 1945 să dădea cotă și mințe oamenii că să nu știe care cât are. nu mai face cunună”.

119

„Nu mai poci ști, că li di douăzeci di **ai** de cân' n-am mai zis, cine ne aduce-aminte? Da' nu mi-ai poci aduce-aminte, că fără de douăzeci de **ai** de cân' nu să mai cântă la cunună la noi, de cân' îi colectiva la noi nu să mai cântă la cunună, nu mai duce nime' cununa. Înainte să ducea, că cân' aviam noi lucrurile **noaște**.

Când ajungea acasă la gazdă ducea o fată cununa pe cap, care iera fată mare și ieșia uameni pe drum așa înainte și ne uda cu apă. Țâpa câte-o găleată cu apă așa pe cunună și '**me deie** înainte pe drum până la gazdă. Și la gazdă iera cu ciubărilor, ieșia ficiorii, iera multă lume și ne prime acolo, da tăzi [ț] ne uda, ieram lioji de apă cân' ajungem la gazdă. Și-acolo ni băga-nountru și ne da uspăț că de perere di bini că să gată holda. Cân' iera după miază strânjeam mulți la secerat că să gate holda s-o ducă sara cununa, c-amu de cân' îi colectivă iesta de-amu nu mai duc cununi. No! numa combaina duce cununa – atuncia fac și iei câte-un banchet”.

– Și gazda ce făcea?

„– Gazda, gazda pune pe masă mâncări, beuturi și... no! îi păre bine că să gătat holda, de părere de bine. No!”

– Cine lua cununa?

„– De pe cap? Gazda, gazda o lua și-o pune acolo-nt-un cui deasupra mesii. **Pă** pi la noi ieste uobicei care ... pi la Ispas și pi la Rusale se duc fetile și duc cununa la biserică, care-s copile și fete ... așe, care-s mai tinere”.

– Tot cununa asta?

„– To' cununa de grâu, da, da așe din grâu veardi și duc cununa copilele și se duc așa și se-nvârte rota crucii și descântă la popa, zic: «Să te faci cu voie bună / Sfinte părinte cu cunună / Mândră și frumoasă / Făcută din țarina dumniavoastă / Și din osteniala noastă / Să daie Dumnezeu roadă-n lumea toată / Și-n țarina noastă». Ș-apoi ... părintele zăce mulțumesc, se-nvârte de tri ori așa di-a roata și după aia ie cununa, și cununa se pune pe cruce. No!”

– Asta din ce grâu iera?

– Din grâu, din grâu verdi, cari să face cu spic de ieste... no!”

– Înainte de seceriș?

„– Înainte, înainte, c-aia-i primăvara, cân' prinde-a-și face holda scicu' ”.

– Și cununa asta, care-o aducea la gazdă, de seceriș, ce făcea, gazda o pune în cui?

„– O pune în cui, ș-apo' țânea acolo... mul' timp, u'[n] an de zăle-aproape, până vine hăla grâu, na! Ș-apă-ăla-l sfărâma și-l ... alți-l sămăna al doilea an, în loc, că zăce că le dă Dumnezeu *rodă*-n, nu cu copu... vezi că cum să descântă, apăi no! uamenii bătrâni, mai demult-așe iera, că zice că credea în lucruri de-aștia că, no! dă Dumnezeu rodă dacă...”.

142

„Din bătrâni.

Kân' să termină loku' de săcerat, fașem kunună, punem în kap la o femeie sau la un băiat și prindem a veni pe uliță; femeile care seceră se iau diolaltă și încep să kante și pe la tătă kasa iese ku apa și toarnă în kap la kunună”.

163

„Asta-i de cân' lumea, îi vece, vece [veche]”.

167

„Fetile fac o cunună din spice de grâu. O ține-n cap o fată, și-i mai vigilantă, că aruncă apă și le trebuie să să-nvârte să n-o ude.

Și nevastă poate s-o ducă, da' e rușine pentru fete să n-o facă. Pot și nevestele, da' fetile o duc.

Merg băeții 'nainte, o fată și pe urmă fata cu cununa. Fata cu cununa nu cântă. Ia să tot învârtă să n-o ude. Femei, băieți, nu contează, aruncă apă.

La gazda care o făcut claca, când intră, la poartă, o udă, intră-n casă cu ea și mere-un băiet să i-o ie din cap. Aia cu cununa zice: «Face-z bine și iertaț' / Și pe-aista nu ni-l daț', / C-o vinit încet și moale, / Pe toate ne-o prins de poale. / Că ș-aseară-o fost în sat / Și de-atuncia nu-i curat».

Si nu-l lasă să-i iee cununa. O ie un copilaș micuț de noo ani. Așa era obiceiul.

Am fost și ieu la o cunună, altfel nu m-am ocupat.

Cununa o pune-n cui, afară, și o mânâncă păsările. Doi, trei ani, acolo stă, până să distruge. Obiceiu' așa-l apucat. Spun că unde găta de secerat face cunună. Așa-i obiceiul. Nu știu dacă s-o făcut an. Nu știu”.

173

„Am cântat la câmpia ... câtă Târgu-Mureș, la Sân Mihai de Câmpie, la Pogăcele. Acolo nu se cântă, noi am făcut obiceiul ca la noi acasă”.

„Horea cununii și gogea... gogea cununii”.

– Ce-nseamnă „o gogea”?

„– O cânti”.

155, 175, 177, 178

„Mărg la d-ta la secerat și când găta seceratu' fak o kunună de spice de grâu, kam kât înkape pă kap și o țâne în mână. O fată mare anume poate să dukă kununa. Oamenii kum vin ku kununa, toarnă apă pe ea și ea se învârtește ka să să skuture. Kântă kânteku' kununii. Dacă sosesc akasă înkină ku stikla ku țuikă. Una tot rostește: «Eu kununa nu voi da / Până ce mi-ț' arăta / Tot kupa ku holirka. / Eu uo-nchin pă bosioak / Să aibă gazda norok. / Să vie-un ficior de la ușă / Dar să nu fie ku gușă / Să vie-un ficior de la pat / Dar să nu fie-nholbat, / Să fie frumos / Ca să ia kununa jos». Și atunci dă kununa jos, un ficior kare-l străgă și-o pune pă masă. Apo' mânânkă, beau, kântă și joakă.

Înainte vreme kunună să făcea la toate gazdele. Și-akum s-o făcut kam două” (I. nr. 9086, IEF, Salva, Bistrița-Năsăud, culeg. C. Zamfir, 1950)

181

„L-am auzit, da' asta-i mai kătă Cherla, la seceră, alea bătrâne, lângă Apahida. Kum îl spun femeile «de jale». La mine-n komună nu să cântă, da' l-am auzit la o mătușe, la o bătrână, așa-i zicem, akolo pă la noi n-a venit la lukru pă seceră. Kiar și vorbele le kântă”.

182

„Când s-o-ntemeiat săceratu' s-o făcut o cunună frumoasă de grâu, la gospodărie. O vinit cu caru' și le-o pus pă toate săcerătorile-n car și o vinit caii încet și toati fetili, babe bătrâne, toate-o cântat: «De unde cununa

pleacă, / Trei sute de cară-ncarcă» [vezi textul]. Căn' s-o-apropia' de poartă am cântat: «Deschide, gazdă, poarta, / Că-ți-aducem cununa» [vezi textul]. Atunci tovarășul Milică și președintele colectivului a deschis poarta și ne-a primit 'n luntre; ne-a așteptat cu horincă și cu muzăcă. Noi am spus că: «Domnu' nost s-o lăudat / C-are-un plug cu șasă boi» [vezi textul]. Apoi am intrat acolo și am zis: «Cununiță cu ciucuri / Io te ud, tu te scuturi» [vezi textul]. Era președintele cu tovarășul Milică la masă. Io am spus: «C-acela di la masă, / C-acela-i de cinste-n casă. / Ș-o pus cununa pe masă / Ș-o dat suta la mireasă». Ș-apoi noi am luat **mieg** ș-am băut și muzăcantu' ne-o zâs: «Haida să ne veselim / C-avem grâu în magazin. / Cui nu-i place voia noastră / Spânzură-se colo-n coastă. / Cui nu-i place voia dragă, / Margă-n temniță să șadă». Știi că chiaburii tot stau roată și vād că noi zăcem, care ni-s dușmani **noo**.

Am adaus cu colectivul și de tractori. O rămas ca din amintire. Înainte să fărâma [grâu din cunună] și să pune în sămânță. să n-o mănânce păsările”.

182 A

„În gospodărie de kân' s-a-nființat” [5 martie 1950].

„... Terminam seceratu' în ziua de 4 august. Atuci apăi ne-am vorbit noi k-ar fi bine să venim ku kununa de la grâu. **Năi** tătele. N-am văzut pân akuma. Așa numa noi am făcut-o. [În sat nu era obiceiul]. Am auzit noi p-o nevastă kă kum venea: a lu' Pop Vasăle a Rogneanului, Kordeș Mărkuța. [Aceasta fusese în trecut la secerat „pe Ardeal”. Negăsind-o în comună, nu am putut stabili unde cunoscuse ritualul.] Asta ne-o și făcut-o. Akolo la kâmp. Kâteva minute. Era spre sară. Și fetele secera și eu am venit înainte la gospodărie și am anunțat pe tov. Mirikă (responsabilul politic al gospodăriei colective) să vie înainte. Ne-a-nvâta mai de dimineață k-om da o lovitură puternică kiaburilor kând om veni. Și o da o ploae și ne-o aștepta ku muzika aici înaintea kurți.

Kând o făcut kununa, nevasta făcea kununa și eu skriam horea. Eu am făcut-o. [Îi cerea părerea Mărcuței: „Da bine-a shi așa?”]

Eu am venit pân' aici [la gospodărie] și m-am dus iar înapoi ku karu, ku tov. Hotika Gheorghe, ku tov. Bodeanu Ion, kontanbilu. și ku tov. președinte V. Dunka, acolo unde lucram. Ne-aștepta ku kununa. Am turnat karu și ne-am suit ku fetele kare-o fo'akolo la seceră. Ivașcu Mărkuța, kare-o dus kununa, Mareș Mărkuța, Derda Anuță, Ivașcu Anuță și Ioana, Dunka Anghelina, op' ku toate; ku toți în kor și am începu să cântăm. În marginea holdei ne aștepta ku kununa gătită pe kap. Am cântat un glas kare l-am cântat și pân-akuma. Un glas bisericesk. Ne-a spus femeia aceia kă to așa o fo'.

Și mergân' la un pod. Kovaci Ioana era pa portița ei și ne-a aștepta kă zicea kă așa e bine să pună apă pe kunună. Numa ku un pahar mikuț. A arunkat așa pe kapu-i.

[La gospodărie] Ne-a aștepta' trei fete ku trei drapele. Ș-am intra' ku muzica [fuseseră chemați lăutarii; ploaia a stricat puțin înscenarea]. Kând am ajuns aici eu am stat lângă mireasă și-am spus numa așa kum îm' spunea k-o fo' în treku' [vezi starostea nr. 8].

Toț' m-asculta kum spuneam. Băiatu' ista [Mareș Vasile] o veni' ș-o loa' kununa și a pus-o pe masă ku uiaga-n kunună. Ș-o juka' feciori și fete, ș-apoi ne-o da' kâte-un pahar de țuikă și ne-am dus akasă. Noao ni s-o păru' frumos. Eu am plâns de bucurie] zice băbuța Pătrașcu Anuța, 61 ani] – kă ne-o fo' tare drag. Di pă Ardeal s-o adus și cântarea. (I. nr. 4007. IEF, Ieud, jud. Maramureș, 1950, culeg. Alexandru Amzulescu, inf. Ileana Dunca, 21 ani.)

188

„Tot așa cântam, da' am adaus ku kolektivu' ”.

192

„Cununa e bine să o fărâme gazdele, aducea la biserică și o sfînțea și toamna, când o sămăna, o pune-n grâu să n-o mănănce păsările”.

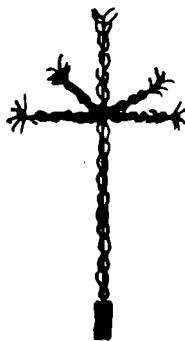
205

„Cântă pe drum [cântecul cununii], începând de la holdă. Pe drum ies băieții și fete și cine are chef de udat udă cununa și fata. Fata se ferește, se ascunde, zbiară, că cei care udă stau ascunși”.

? „E în formă de cruce, da-i zice cunună. E în cinci cornuri, alții făceau și în mai multe”.

– De câte ori udă cununa?

„– Dexpinde cine iese. Când ajunge acasă gazda le invită în casă. Pe masă se află pâine și farfuria cu sare, pe un chingheu [prosop]. Cununa o așează pe pâine și sare. Apoi rămâne acolo și la altă masă trec secerătorii și mănâncă.

Flori de câmp „legate cu cârpe”.

Cununa o duce una din fete necăsătorită. Neveste, nu. E o rușine să ducă o nevestă. Nu se ține cont dacă fata nu e «cuminte». Ar însemna să n-o mai ducă, dacă e așa”.

– Câte cununi se fac de la o holdă?

„– O singură cunună”.

– Ce se mănâncă la masă?

„– Indiferent, ce are gazda, nu lipsesc plăcintele, clătite, se zice scovergi, plăcintă cu brânză la cuptor. sau pancure (gogoasă lată câtui farfuria) sau întorsuri, tot un fel de plăcinte”.

–Ce se face cu cununa?

„– După ce o ia, sara sau dimineața, o pune în stinghe [stâlpii care susțin casa], în pridvor, filigore sau o bate cu cuiu’ în perete în filigore, nu în casă, ci afară, nu toți au filigore, au târnațu’ [intră sub acoperișul casei], în tot cazul să fie ferită de ploi, să se păstreze. Când se seamănă în cealaltă primăvară să samănă-n boabele de sămănat, ca să fie roadă bună”.

? „– Dacă era clacă, se făcea joc înainte, se ducea muzica la holdă în timpul seceratului. Acum a ieșit obiceiul cu jocul după clacă. Claca-i fără bani, e pă ajutor, să face mâncare mai bună și să face de la amiază. În Trestia s-a făcut și anu’ trecut și anu’ ăsta”.

? „– După ce pune cununa sau după ce a mâncat, de pleacă-acasă, gazda îl dă fetii care a dus cununa bani 5–10–15–20 lei. De obicei 10 până la 25 de lei, că a dus cununa. Dacă o udă, îi dă haine de schimb. Eu m-am dus acasă și m-am schimbat, după aia am venit de am mâncat”.

? „– Dacă nu e clacă, nu se face cunună. Se face totuși când e tineret, când sânt femeii care să aibă cine să cânte. Bărbații la seceră, la cunună, nu cântă. La nuntă, când duce mireasa acasă, se iau cot la cot și cântă împreună cu muzica tot melodia asta, însă alte cuvinte”.

–De ce face cunună?

„– Asta-i un obicei”.

(I. 26098, IEF, Trestia, Brad, jud. Hunedoara, 1965, culeg. Elisabeta Moldoveanu, inf. Aurelia Belc-Brancă, 25 ani – are Institutul Pedagogic.)

207

„E ceva frumos la melodia care o cântăm.
La urmă, când să sgurdură, că țâpă apă pă ia”.

208

Întrebat dacă știe și alte cuvinte, informatorul răspunde: „numai așa... o fi fost, da’ eu nu mai știu mai mult”.

209

„Întotdeauna făceam cunună. Țâpau apă pă noi și ne dădeau bucate și bani. Atunci pă toate drumurile să cânta cununa.

Numa o fată ducea cununa.

Ne schimbam dintre secerătoare, care voia și aie o ducea tăt drumu’.

? Și femeie măritată [ducea cununa], dacă, din întâmplare, nu să vedea fata acolo unde îi e porția. Nu-i bai să facă și femeile.

? Fata cu cununa mergea înainte și după ia fetile celelalte, apăi secerătorii tăți.

? Și uamini, femeile din sat, aruncau apă pe fată și o udau.

? Veneam la gazdă, intram în curte și ne dădeau bani gazdele, cât aveau voie și mâncare și băutură.

? Or făcut și aicea cunună în sat. Numa nu prea au la ce face. Anu’ trecut iera secetă mare și cât grâu a fost l-au mânca’ șoarecii albi pă câmp. Că o fost jir mult, nu trecut și s-o strâns șoarecii, o ieșit în câmp, o strâcat grâu și apoi s-o dus”.

210

„... la clacă la secerat, să termină di săciră și-atuncia să faci o cunună și să pune la o fată pă cap și să cântă cânticu’ cununii și să stropeaști cu apă și să plătești cu bani cununa”.

211

„Când gați cu secera e cununa. Și cu nunta e tot cununa, *Cântarea miresii*: «Hei nam și dăinam cunună», și cântarea cununii tot: «Hei nam și dăinam cunună»...”.

? La nuntă vornicu-l cântă, el începe, prezintă pe toți, începe el doar aprinde focu’, că toți cântă apoi”.

A cântat în satele: Ormindea, Vălișoara, Peștera, Crăciunești, Stoineasa, Fizești, Troița, Hărțăgani, Săliștea și Căineni.

„E deosebire totuși la vorbe. dar tot asta-i mai până la urmă – «Hei nam și dainam cunună». La milodie nu schimbă, numa la vorbe”.

211 bis

Informatorul Gaspar Muntean (32 ani) din Ferigi, spune că în Ferigi nu se cântă la cunună, dar cine aude melodia cântată de fetele venite „de la țară” iese cu apă și le udă.

În timpul secerișului (10–20 august) vin țărânci de peste Mureș (au fost din Căbești și Băița) la secerat, pe bani. Același lucru îl fac cu o lună înainte pădurenii plecând să secere la țară. Fetele Ungur Cațița și Marița Olar au adus cununa în casa primarului cu o seceră înainte, cu acest cântec, pentru că au terminat „cu seceratul”.

213

„Acest cântec se cântă la nunți, când mireasa pleacă de la casa părintească spre a-și continua ospățul la casa socrului mare.

Pe această melodie se mai cântă și la sfârșitul secerișului *Cântecul cununii*, când se duce cununa de grâu acasă, pe tot parcursul drumului, în care timp oamenii ies cu apă și udă cununa și pe cea ce o duce”.

214

„De aici din sat.

Asta se cântă toamna când aduk kununa la gazdă”.

216

„De kopii, de la oi, de la vaci p-akolo...”

Și femeile și bărbații, toți o cântă”.

217

„În comuna Lupșa, locurile unde se seamănă cereale sunt departe, sus la munte, sub pădurea de brad. Grâul fiind doar soi de primăvară, iar clima aspră, aici secerișul are loc târziu, prin luna august, ori chiar septembrie, încât de multe ori la seceriș este frig – ba și ninge, așa că secerătorii se încălzesc la foc. Pentru a secera cât mai repede, oamenii, îndeosebi cei cu stare mai bună, adună 10–20 secerători. La terminarea secerișului, femeile împletesc – din cele mai frumoase spice – o cunună sau cruce, apoi cu voie bună și alai toți pornesc spre sat ... cea mai harnică secerătoare duce cununa. Ajungând în sat, ei cântă acest *Cântec al cununii* pe melodia de mai sus (nr. 217). Oamenii, auzindu-i, le ies întru întâmpinare cu donițe de apă, udând cununa, precum și pe cea care o duce. În tot acest timp secerătoarele «huhurează» [= chiuiesc strigături ...

«hu-hu-hu»], iar legătorii – apărând cununa – udă și ei pe sătenii ce le ațin calea. Mai cântă și următoarele: «Câte holde-s sămănite / Toate bine-s săcerate; / Numai holda badelui / Șede-n vârful dealului / Și-aceea om săcera / Da amu-i verde ca iarba. / Aprinde lumina-n masă / Să băgăm cununa-n casă».

Intrând în casă, fata care a adus cununa o pune pe pâinea de pe masă, zicând: «Stogul cât casa, / Pita cât masa!». Urmează cina; după care „ceterașul trage de joc” până noaptea târziu, ba, uneori, ... până-n zori. Cununa se păstrează la icoană până primăvara viitoare; atunci se scutură și se amestecă în grâu de sămânță”. (I. Lupșa, jud. Alba, 1955, culeg. Ion R. Nicola, inf. Maria Sârb, 92 ani).

219

Când? „Toamna”.

Cine? „Proprietari mari, kiaburi, kare fac klakă, ceilalți nu fak”.

În ce moment? „După terminarea cu secerișul să face cununa; se alege ce-i mai frumos. Se aleg câteva feke (3–4) de către femei. Aleg apoi spicele cele mai frumoase, fak kunună, toate lukrează. Când o împletesc nu cântă. Se face la fața lokului”.

Ce formă? „Și kunună de pus pă kap, și kruce (peană), cea mai obișnuită e forma de peană, în mână, făcută kruce.

Gata o aduc la o singură fată sau la două, dakă-i și peană și kunună, apoi pleacă și încep să cânte toate. ku fete, ku neveste, **huhurează**. Pe drum către kasă, feciorii cântă și să pregătește pentru apă și cântă și iei. Se udă ku apă toate fekele”.

Cum le udă? „Kât de rău, kum sânt isvoarele, apă iau ku donițele, ku ciubărele, ku ce pot. Aceasta durează până sosesc akasă. Akasă, o ia proprietara și o aranjează la un kolț frumos, și o țâne tot timpul anului frumusețea kasei. Plată? Rar proprietar kare să-ntâmplă să fakă ceva kadou la feke. Proprietarul nu udă kununa. Kununa e ținută până la anul viitor, când o zdrobește în grâul de semănat și o seamănă ku sămânța. Se face în fekare an, da nu tăți kiaburii, nu kiaburii, da oamenii mai înstăriți. Se face încă la Lupșa și la Bistra și la Sălciua”.

221

„După ce intră în casă, cine duce cununa zice: «Stogu’ cât casa, pita cât masa / Dintr-un snop, mnierața-i la loc / Dintr-o clăie, tri lădoaie»”.

224

„Intră în casă și pune [cununa] pe o pită mare pe masă.

Să cântă, nu să strigă”.

227

„Cununa să cântă pe vocea cari să cântă și la nuntă, de la cunună, numa aia să cântă..

Cân’ vi di la sășerat cu cununa, cân’ să termină sășeratu, de aduc cununa [atunci să cântă]”.

235

„Așa, di la fete, la secere.

Cân’ merem di la holdă. Și la holdă cântă destule”.

236

? „De la părinții noștri, di la mama, di la mama me, di la moșe, di la părinți. Așa ni-am pominit... [cu] cânticu-aiesta”.

– Când se cânta?

„Toamna cân’ gătam de secerat ... cân’ să coace grâu’ ... tractoarele ...nu mai cântă, nu mai cântă nimeni. Toamna seceram prin luna lu’ iulie ... cân’ să găta secerișul, cunună cu grâu punem pe cap așa...pe capu’ la o...care iera mai tânără, la o fată, ș-apăi ieșea uamini ș-o uda cu apă. După aia, cân’ ajunjea, no, p-atunșa... era altă voce. Recită: «Cătu-i satu’ nost’ de mare / Nu-i curtie ca [a] dumatle, / Pe la uși cu fluori de ruji, / La ferești cu fluori domnești, / Pe cuire rujmalin, / Hai, găzdoaie, să cinstim, / C-am vinit cu cununa, / Dacă ieși ne udă, / Hai, închină cu glaja»”. Că ieșea [gazda], ieșea cu apă și-i uda, aia să-nvârtea cu cununa, să-nvârtea roată, roată. Cân’ țapa apă să-nvârtea di vo două, tri ori așa, cu cununa-n cap.

D-apăi, intra în casă. Păi, uspăta, i le da uspăț la secerători”.

– Cum îi zicea gazdei să ias-afară?

–Recită: „„leși afară, gazdă mare, / Nu-i curte c-a dumitale».

Hai ciuie tu, nu mai râde-atâta, doară [îndemnă cealaltă femeie]”. Cea care a recitat începe să strige ritmat: „Cât i satu’ nost de mare” [vezi text nr. 245 bis].

– Cine ciuia?

„– Băietele, care-i în juru’ cu cununa.

?...Cân’ ieram fată, ciaburii care-ave lanuri de holde mari strânje clacă, în zâli de sărbători, cât, câți iera de mulți. Ne băga muzicant. Și fetele secera și ciuie. Ficiori lega, făce clăi, tot așa până să gata seceratu’, holda. Pe urmă făce cunună și o pune pe cap la o fată care iera mai tânără și pleca cu ie, cântând – «a cununii».

– Putea o fată să se facă doi ani la rând cu cununa? sau alta?

– Depinde, dacă iera fată tânără și nu se mărita pân’ la anu’ mai ducea o cunună și la anu’... pute, ie, și-ntr-u(n) an di două ori, dacă mere la alți, la ajutor la clacă, la alte gazde... se poate duce și de-n tri ai cununa, că nu să mărită, că fetești, e obsprezece, nouăsprezece ai și no!... să fie fată curată”.

„Aicea la noi nu să cântă cununa. Pă alte comune să cântă. La noi numa să strângă.

Altădată toată lumea făcea cunună. S-o făcut în 1964, mai multe. Anu’ ăsta nu s-o făcut. S-a mai lăsat de obicei. Nu mai sânt fete în sat, o’ plecat la școli”. (1965)

? [Vorbele] „Le strângă fetele și neveste care vin de la secere.

? Cununa numa o fată o aduce.

? Vin stol de la secere și fetele strângă până se-ajunge-n sat.

? O udă tăta lumea, ia găleata și pă cânp, dacă este apă, dacă nu, în special în sat.

? Udă numa’ fata [purătoare], n’ca să facă grâu bun pă anu’ ce vine.

? Nu s-a făcut cunună în anu’ acesta, nu prea mai sânt fete, că s-o dus la școală tăte.

? Se făcea unde avea grâu mult gazda, 15–30 de clăi; une-s 3–4 clăi nu mai face cunună.

? La curtea gazdei. gazda iese și-o udă și-o cinstește fata cu o fele dei jinars, și face masă.

? Dacă e grâu mult seceră și-n clacă. Și și plătite.

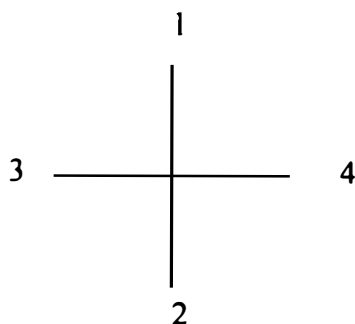
? Aici se face [cunună] și când se seceră cu plată, și când face numai clacă”.

238

„Când venea cu peana acasă, ocolea masa cam de trei ori și o punea în doniță [cofă], sfârâma boabele și arunca peste cine aducea peana. Peana o aducea în mână, apă’[i] o punea în doniță pe masă. O aducea o fată curată. Acuma mai găsești fată la 17–18 ani?... Dădea [gazda] bani, îl dădea și chișchinău [cârpă] basma, să-ncingeau, să prindeau în joc, acolo o țâr’ și să pune la masă”.

– Cine se așeza la masă?

„– Ȑia de aduceau peana și chema și ceva rude. După masă mai petreceau și ciuiau, jucau așa vreo oră, două. După ce se termina scotea peana, avea și floricele și o pune acolo într-un bufet sau sus, pe dulap, și când sămăna toamna grâu o lua așa cruciș

și o sfârâma și o punea în sămânță și zicea: «Doamne, Tu mult grâu mi-ai dat / Și pe tăți ne-ai săturat / Noi cu drag l-am adunat / Și cu tăți ne-am bucurat».

Și să ducea în câmp să-l samene. Acolo ajungeau în capu’ pământului și-și lua pălăria din cap, își făcea cruce și zicea: «Doamne-ajută-mi, Pe cum noi l-am semănat/ Așa să fie de curat».

Merea [mergea] așa... pași și-l semănă. Când’ termina dădea cu sacu’ sus și zăcea: «Mulțumescu-ți Ȑăie, Doamne, / Că cu drag l-am sămănat / Și cu drag l-am adunat, / Că recolta a fost bună, / Din care-am făcut cunună»”.

238 A

Informațiile sânt luate pân Gospodăria Agricolă Colectivă „7 Noiembrie”, înființată de cinci ani.

Cununa se face în fiecare an în cadrul gospodăriei. Aici se numește „peană”.

„Cununa o duce o fată frumoasă, femeie care are zăle mai multe de muncă. Pă drum cântă și ciuiește, cântă cântările alea de gospodărie: «Dragu mi-i-n gospodărie», care să cântă și la difuzor”.

Reconstituirea textului s-a făcut după prealabile deliberări și tocmeli între cântărețe. Fiecare venea cu alte versuri: „«Cine duce cununa / Ca să i se ude peana. Frunză verde de alună, / Hai cu apă la cunună. / Frunză verde castravete, / Udă fata, măi băiete. / Cine nu udă penuța, / Ieie-i Dumnezeu mânuța. / Să trăiască mult și bine, / Să se bucure în lume. / Cine nu udă peana, / Să se usuce inima, / Cum se usc-acum holda». Aici e pă ciuitură e și pă cântare”. La imprimare au redat numai în forma strigată. „Stogu’ cât casa / Pita cât masa”, când intră în casă.

Cântărețele încearcă să potrivească o melodie versurilor de mai sus. Nereușind să se sincronizeze, îndeamnă: „Ziceți alt giers, că fiecare giers e bun”. „Să trăiți, să trăiți, / Să mai veniți, spune președintele și inginerul, când vine în curte cu peana”.

Strigătură:

Săracu’ colectivist	Brigadieru’ cu căruța,
Toată vara lucră trist.	Președintele cu motoru’
Toamna duce cu străicuța	Și moraru’ cu tractoru’.

(I. nr. 26097, IEF, Vințu de Jos, jud. Alba, 1965, culeg. Elisabeta Moldoveanu, inf. Sofia Mihoc, Ioana Timar, Tatiana Bota, Rusalina Vințan, Nicolae și Elena Bulbucan, Nicolae Olteanu, Dănilă Munteanu, Bella Tampec.)

238 B

Informatoarea menționată lega snopii proaspăt secerați, de pe lanurile comunei mai jos amintite. Întrebată dacă se face în sat cunună, la sfârșitul secerișului, răspunde: „Nu se face la sași. Mai înainte făceau românii, acuma nu. Sântem laolaltă” [la muncă în cooperative agricole de producție].

(I. 26112, IEF, Apoldu de Sus, jud. Alba, 1965, culeg. Elisabeta Moldoveanu, inf. Iohana Zornleitner, 44 ani.)

239

„Țăpă apă cât de multă pe peană. Când vine acasă, înconjură masa: «Stogu’ cât casa, / Pita cât masa, / Gazda să trăiască, / Să le folosească». O pune pe masă [peana], pe pită și sare. Să pune la masă”. Cine? „Gazda și cine duce cununa și cine-o secerat și să face joc la peană”. Cine cântă? „Zice cu fluiera” [nu au muzicant în sat].

240

„Asta-i de kân’ s-a ființa’ secera”.

242

„Grâu nu prea să face, nu iei cât pui, ne bucurăm să mai fie și paie. Locu’ e slab și muntele-i mare. Cucuruz să face mai mult pă lângă casă”.

? – Dacă a făcut cunună din grâu la seceriș?

„– Da, cân’ era pe timpuri, era acolo sus la munte. Făcea cununiță rotundă și-o pune pe mână și pă cap. Era cam cât îi capu’ ”.

– Cine o purta, cine o aducea de la holdă?

„– Și fată, și fecior, cum să nimerea, ba și bătrână.

Nu să mai face clacă, acum lucrează la drum, alții la pădure. Mai demult oamenii n-aveau de lucru, ședeau p-acasă. Acu’ zice că pământu’ nu mai produce, merge la mină, la pădure. Merg la Banat, până la Beșenova Veche, la colectiv, la Șandra, la Cărpiniș. S-au dus cu totu’, le-a dat statu’ case. Mai vin pe la neamuri. Numai Bulzești sunt p-acolo”. (I. nr. 26099, IEF, Bulzeștii de Sus, Brad, jud. Hunedoara, 1965, culeg. Elisabeta Moldoveanu, inf. Procopie Giurgiu, 60 ani.)

242 A

„Veneau așa ... huind, de la clacă, de la holdă. Când s-aduna’ mai mulți, adunam pă cutare și cutare vecin și ziceam că-i clacă. «Frunză verde cea de brad, / Acum holdă v-am gătat. / Foaie verde de alună / Și ne-am împletit cunună, / Împletită-n voie bună». Numai atâta-i. N-o cântam, numai așa... o huiam: U-hu-hu-hu...”.

? „O împleteam [cununa] în tri, cum **împleți** pletele la fete, cât vream de mare și o făceam roată”.

Cum o aduceau?

„– În mână și care aducea cununa era tăt cu apă pă ia. Tăți aruncau apă și râdeau, era bucurie. Și când soseam acasă, ziceam: «Foaie verde de alună, / Hai cu apă la cunună». Tăți uamenii găzdii și uamenii [altor case, nu numai stăpânii holdei secerate] aduceau și aruncau apă pă cunună. Pă drum nu arunca apă”.

– Cine aducea cununa?

„– Oricine”.

? Când era clacă puneă masă, fasole, cartofi, **crastraveți**”.

– Se dădea de mâncare și grâu fiert în lapte?

„– La noi, la pomană fierbem grâu și punem lapte peste el”.

– După masă fac joc?

„– Da, joacă di sara, până-nt-un timp, până la unu, la două, care cât vrea să stea. Nu eram încălțate cu papuci, eram cu opinci, ca să tropotim acolo, la loc”.

– Cine ia parte la masă și la joc?

„– Numai femeia care a fost bărbatu’ la secerat și bărbatu’. Și la masă tăt așa, dacă vine până nu pune masa, că zice că cum să stea așa pă din-afară, că ni-i rușâne”.

– Unde pune cununa?

„– Cine aduce o pune pe masă și gazda o ia și o pune sus **la** un cui. Pe masă unde pune cununa este pită și blide cu mâncare. Și acuma mai facem câte un mălaiu [mămăligă] de doru’ ...”.

– Până când păstra cununa la cui?

„– O țânea cât vrea și o arunca apoi **pin** pod, numa nu afară. Să pierdea acolo, că zicea că-i de la holdă, să nu să piardă grâu”.

– Dacă amesteca boabele din cunună cu cele de sămânță primăvara la secerat?

„– Asta nu mai știu, nimeni nu mai avea treabă cu ea. Anu’ trecut n-am făcut [cunună], c-am secerat ovăzu’ pă urmă. Din ovăz nu facem. La noi nu să face [grâu] că e ploaie prea multă, o dată că e soare prea mult. Și-acuma fac care fac clacă și au holde mari”.

(I. 26100, IEF, Bulzeștii de Sus, Brad, jud. Hunedoara, 1965, culeg. Elisabeta Moldoveanu, inf. Letiția Alba, 59 ani).

242 A

Ultimul vers: „Cu jinars de la Gila:

? „Ăla iera zăgădov” [cârciumar].

242 B

„Când gătea holda la clăi huhureza. Când făcea câte unu, își făcea câte o cununiță și o aducea acasă”.

? „[Cununa de grâu] o puneă la săgeata casei [stâlpii care țin acoperișul], o țâneau cât o țâneau, apoi o scuturau și dau boabele la găini”.

Dacă mai cunoaște vorbele ce le spunea la cunună?

„– Mi-am uitat, de când huhurezăm pă la holde”.

(I. nr. 26101, IEF, Bulzeștii de Sus, Brad, jud. Hunedoara, 1965, culeg. Elisabeta Moldoveanu, inf. Eufrosina Giurgiu (Frăsina), 59 ani.)

242 C

„Face cruce la grâu. care poate face acolo [la holdă], care nu adu-și face acasă”.

– Cine o aduce?

„– Fiecare o duce, unu... ălă... O udă cu apă, țâpă apă pă la care duce crucea”.

– Ce formă și ce mărime are?

„– Cam atâta [aproximativ 30 cm] și brațele așa...[mai scurte] nu chiar în pătrat, de două ori mai în jos și o dată în sus”.

– Cine poartă crucea până acasă?

„– Muierea o aduce, da’ și bărbatu’. Ficiorii nu aduc, numa bărbații”.

– Cântă sau strigă pe drum?

„– Nu, nu zic nimic. Să-ntrec, iese o țără cu ulcică și o udă, zice că să face grâu altfel, grâul rodit, bombat”.

– De câte ori o udă?
 „– Care se nimeri”.
 – De ce o udă?
 „– Ca să rădă. Bărbații nu udă, numa muierele”.
 – Pe cine aruncă apă?
 „– Pă fâmeie, la noi muiere, așa zâc”.
 – După ce aduc crucea acasă ce fac cu ea?
 „– O pun sus, până la secerat, **pin** casă, undeva sus, ca să nu fie pă vatră în mâinile lor, pă dulap”.
 – Când vine semănatul, ce face cu crucea?
 „– O fărâma în hălălalt grâu de sămănat și crucea în capu’ holzii”.
 – Când aduce crucea de la holdă se face praznic, joc?
 „– Nu facem”.
 – Poate se făcea mai demult, când erați mai tânără?
 „– Ba și-acuma e la fel”.
 – Poate s-a mai schimbat câte ceva din obicei?
 „– Ba tăt așa”.
 – Se face în fiecare an?
 „– Care vrea face, care nu, nu. Știi că la Zâua Crucii e zi anumită, duce la biserică crucea și doi tului de cucuruz, pune acolo și popa o sfințește și după aceea o duce o muiere acasă. O pune iar în casă, până vezi, o samănă”.

„– ? Crucea o pune la capu’ holzii, când termină de semănat. O împlântă acolo cu măciuca aia”.
 (I. nr. 26109, IEF, Costești, Orăștie, jud. Hunedoara, 1965, culeg. Elisabeta Moldoveanu, inf. Saveta Dănșoreanu, 69 ani.)

242 D

– De când nu s-a făcut cunună?
 „– Acu-s 20 de ani... 25... Făceau părinți mei cruce [din spice de grâu] când veneau de la seceriș, când terminau și așteptau oamenii și aruncau apă pe ei. Acu’ nu se mai face niciunde”.
 ? „Păi dacă lucrează cu combinele. Acolo nu mai duc cruce”.
 – Cântau pe drum când veneau cu crucea spre sat?
 – „Nu cântau, chiuiau. Cred că la-ntâmplare chiuiau, ieu știu...”
 (I. nr. 26110, IEF, Orăștie, jud. Hunedoara, 1965, culeg. Elisabeta Moldoveanu, inf. Sofica Andrei, 40 ani.)

242 E

„Cununi se mai fac în satele necolectivizate Gioagiu-Băi, Bozeș, Almaș, Balșa, Ludești, Costești. În satele colectivizate nu se face [cunună].
 E un obicei istoric, dar bisericesc, și biserica nu și-a prea luat avânt.
 De Ziua Crucii mergeau cu crucea de grâu [nu din spice de grâu], pe fârfuric, la biserică. Popa făcea o slujbă și stropea”.
 (I. nr. 26111, IEF, Costești (oraș), jud. Hunedoara, 1965, culeg. Elisabeta Moldoveanu, inf. Iancu Samoilă, 38 ani, funcționar la Sfatul Popular Raional).

243

„E veki, de kân’ era’ mikă. De an nu s-a făkut. De la gospodărie l-am făcut”.

245

? „Se străgă și numele omului: «Frunză verde meri domnești, / O ducem la Sonolești».
 ? Aducem și câte 3–4 [cununi], apoi s-adună de la 2–3 proprietari... cân’ termină cu seceratu’.
 ? Le face cunună, numa’ să hie mai multe, adecă angajați, sau cu-mprumutu’: io mă duc la ia, ia vine la mine, fără bani.
 ? O udă băieți, fete și aia care aduce cununa, are nas și ia dă-n cine ajunge. Să fac bancuri mari.
 ? Ș-acuma-i obicei, da nu prea așa.
 ? Cununa grâului în forma de cruce, dar e numită peană de grâu.
 ? Se strigă și bat în palmi femeile. Nu s-a cântat nici înainte, numa s-o străgat, cu chiuit”.

? Se cântă cân' vinim cu peana sara, câte femei îs la secere. Cân' pornim di la câmp și până acasă la om. Se cântă la om acasă: «Hii, stăpân, cu voie bună. / Că noi Ț-ducem cunună. / Nu fi, stăpân, supărat, / Că noi holda Ț-am gătat». Băieții le udă cu apă, iar ele cu apărătoriu' nost, al care leagă grâu, iel ne apără, dă cu apă și el pă băieți, cu vasu' cu apă.

? Anu' aista nu [s-a făcut cunună], acuma-i anu', am făcut noi".

250

„Di-aișie din bătrânii noștri o rămas. Ș' mai este și altu ziers, da' io nu le știu tăte câte să cântă la piană. Asta să cântă cân' vin cu peana di la holdă, aiș la noi. Pe orice glas se poate cânta, sigur asta pe orice glas, da".

254

„Că cununa, știi, o-nvârte pă după masă. de tri ori. Iera pe masă pusă mâncări și tăt feliu...

O-nvârte și, și că să deaie Dumnezeu daru' și **aldatu'** la pământ în tăt anu', așa cum a fost în hăsta, ... și-apăi după aia o luat-o, o pune în fruntea casii, bătea cui și-o pune colo-n fruntea căsii afară ca să vadă lumia că acolo o gătat de secerat. Aia era o cinste. Iera o cinste c-acolo s-o gătat holda de săcerat, la cutare gazdă, și [zi]ce o adus cununa. [A]șa de frumos iera, și-apăi plăte, cât vre' gazda... İz da cinci grețari, ori... să făcea masă frumoasă, acolo mâncai cu tății'n [e] re la **oralță** și cari-o fos' de-l streinu, cari numa la lucru. Că și haidalalți cari-o vinit la cânta' di-npreună. Pune-acolo și... le da de beut și de mâncat și mânca aco' și să vesele cu tăți laolaltă. [A]șa iera".

261

„Se face la holdă de toamnă, pân' sectemvrie. Fetele fac cunună, aleg spicele și-o-mpletesc, fac așe roată, o-mpletesc frumos în trei. O aduce o fată, fată să șie [fie]. O cântă femeile d'napoi, ia merge înainte. C-apăi la ia aliargă cu apă și-o udă fișiorii și oameni. Cân' pleacă, trăbă s-o ude pă mireasă, așa-i spune [la fata cu cununa], la locu' ala [la holdă].

? [Se cheamă] curuna grâului.

Până în sat n-o mai udă, iar în sat, aleargă cu ie poate, cu șubăr și-o udă. De fapt mireasa are o cantă cu apă, și-ăpi cine n-o udă frumos. zvârle și ia cu apă.

În curte iese gazda cu apă caldă și-o udă cu apă caldă, pentru că dac-o udat-o cu rece, să nu răsească.

Intră în casă și la fiecare colț a mesii dă cu cununa în masă și zăce: «Noroc să dee Dumnezo, / Stogu' cât casa, / Colacu' cât masa».

Apoi cununa o pune în casă și dimineața mere, împrăstie spchișele prin sămânța care-o sămână toamna acuma".

De ce udă cununa? „Așa-i obișeu' ”.

De ce se face cunună? „Pă gătatu' seceri, i-o frumusețe-a satului, că încunzură satu', și-apoi ies la tăte casa cu apă să ude. Și unde nu iese nime, cântă: «Asta casă-i casă sacă, / Că nu ne udă cu apă. / Nu știu apă nu aveți. / Or de lene nu puteți».

? E plătită cu o găină, or' cocoș, alți o dat și-un cățal așa de suf [?]"

– Se face cunună la seceriș?

„– Să face. Și anu' trecut s-o făcut. Care-i fată face cunună și o duce. O face coroană și o pune pă cap, ca la mireasă. Apă', aia o păstrează în casă, poate că din aia o îmblătă, o amestecă în grâul cel mai frumos pentru a le semăna, pentru că alege spicele cele mai frumoase. «Frunză verde de alună, / Adă apă la cunună. / Foaie verde **crastavete**, / Adă apă că mi-i sete». Îl cântă, are o melodie frumoasă. Tot în cântec există vorbe anume. Când veneau cu cununa ne ieșeau cu doniți, cu vedre și te udă, te scaldă ca și cum ai face baie. Ea [fata care duce cununa] țapă, umblă să fugă, da' tăt o udă. Pe toate le udă, nu numa' pe ia.

? „Nu se învârtește [în jurul mesei]. A cășii, a familiei; ia cununa și o pune în casă, o pune într-un cui în casă, la grindă, o păstrează ca pe ceva sfânt.

[Fata] Ea-i plătită cu zăua. Tu ești mai tânără, mai curată fată, să duci cununa, că-i grâu de-a lui Cristos. O nevastă încă n-o pune să ducă. Nu-i bine, sau bate ghiata [grindina, piatra] dacă nu-i fată. Când merge să semene grâu nici nu se mai culcă cu bărbatu', să ferească Dumnezeu de ploi mari de ghiată. Dacă doi tineri intră în holdă [lan de grâu] și fac dragoste acolo, bate holda ploaie, ghiată".

(I. nr. 26087, IEF, Bistra, jud. Alba, 1965, culeg. Elisabeta Moldoveanu, inf. Marioara Gligor, 57 ani.)

276 A

„Când merg cu cununa cântă și huhurează”.

– Cine udă cununa și când?

„– Se udă și pă drum, și acasă, și gazda, și vecinii”.

– Ce se mănâncă la masa de la cunună?

„– Care ce poate: supă de cartofi, fasole, țuică, vinars de prune, plăcinte”.

– Se mănâncă și grâu fiert în lapte?

„– Grâu fiert în apă să ia așa... cum e coliva și să servește cu lapte, sau apă cu zahăr, asta-i mursă”.

– Cine ia parte la masă?

„– Tăți câți au secerat, râd și spun glume. După ce cinează, gazda le plătește și să duc acasă. Mai fac și joc. Unde fac clacă să face și joc. Să mai face și când le plătește, dar nu peste tot. «Bucură-te, gazdă bună, / Că-ți venim cu cunună»”.

(I. nr. 26088, IEF, Bistra, jud. Alba, 1965, culeg. Elisabeta Moldoveanu, inf. Aurelia Dragnea, 57 ani.)

276 B

„Pă toate coclaurile astea auzeai: U, hu, hu, hu...”.

? „S-o cântat așa horită... așa pe-atunci... După fiecare frază să huia...”. [Uhuitul este o simulare de râs nefiresc.]

(I. nr. 26092, IEF, Mihoiești, jud. Alba, 1965, culeg. Elisabeta Moldoveanu, inf. Lucreția Todea, 53 ani.)

276 C

– Se face cunună la seceriș?

„– Face cine vrea, da’ nu fac toți. Unde sânt mai multe secerătoare fac. «Fii, gazdă, cu voie bună, / Că noi vinim cu-o cunună, / Frunză verde de alună, / Adu apă la cunună. / Frunză verde crastavete, / Adă apă că mi-e sete». Sânt iele și mai multe vorbe, da’ nu le știu”.

? „Numai de grâu face [cunună]. Numai aici nu prea samănă grâu, că nu să face, numai orz și secară. un pic. Când vine cu holda [cunună]: «Nu fi, gazdă, supărată, / Că holda ți-i secerată. / Cine nu udă cununa, / Să n-ajungă săptămâna»”.

– Pe ce melodie se cântă?

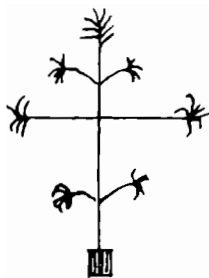
„– Vocea o faci cum ți-i voia. Horea de la cunună e la fel cu cea de la mireasă. Nu-i chiar ca la mireasă, da’ duce așa...”.

? Țâpăm apă și din podu’ casii pă mireasă [fata care duce cunună]. Îi plătește gazda, după cum e înstărită gazda: 5–6 lei. Îi plătește pentru că o udă.

? „Face cină cu ginars, mâncare. Să-nvârtește pă după masă de trei ori. După ce o învârtește, o pune pe masă [cunună]. Mere de să schimbă, că cură apă din ea... că cu ciubărele aruncă apa. La Sebiș ori erai cu cununa, or’ nu erai, de cântai doar, arunca apă. Acolo îi zice peană”.

– Ce se mănâncă la masă, când vine cu cunună?

„– Pe masă este curechiu, crastaveți cu moare. Mai și posteau. Plăcinte... de-astea. Amu îi pare bine că și-o adunat grâu’. Erau oamenii mai bucuroși, mai demult, nu ca acu’ ”.

– Cum împletește cununa?

– „O face și cruce”.

– Cât de mare?

„– Cât o poate duce...[0,30 m]”.

– ? „Și cunună și peană să spune”.
 – ? „Pune pene acolo-n mijlocu’ iei. Pene de grădină [flori]. O ține în casă până la Bobotează și vine popa și o stropește. O îmblățește și grâu’ acela îl pune în sămânța care-o samănă”.
 – De ce?
 „– Păi, zice că-i sfințită de preot”.
 (I. nr. 26090, IEF, Ponorelu, jud. Alba, 1965, culeg. Elisabeta Moldoveanu, inf. Lina Pitarca, 60 ani, Elina Petricele, 58 ani, Rahila Culda, 58 ani.)

276 D

„Strângă ca cum joacă. Cum să strângă la jocuri, așa să zice la cunună”: «Cununa trebuie-udată, / Gazda trebuie sărutată. / De tri ori și mai o dată»”.

? „Cam di douăzeci de ani nu s-a făcut cunună. Nu s-a mai semănat, nu s-a făcut. Cununa roșie ca jaru’ /. Adu apă cu paharu’. Amu-s doi ai, n-o fost apă nici să bei, așa secetă o fost”.

– Cine duce cununa?

„– O fată, acolo, să fie una din secerătoare, de-i fată știe Dumnezeu. Cununa trebuie-udată, / Fata trebuie măritată”.

(I. nr. 26094, IEF, Ponorelu, Mihoiești, jud. Alba, 1965, culeg. Elisabeta Moldoveanu, inf. Ana Culda, 40 ani, Viorica Gomboș, 40 ani.)

276 E

Satul are gospodărie agricolă de producție. Informațiile sunt culese chiar în lanul de grâu, în timp ce secerau. În această localitate se face cunună și poartă denumirea și de cunună și de peană și are formă de cruce.

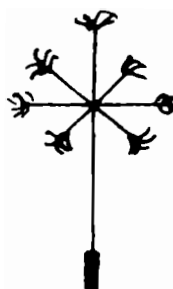
– De când nu s-a făcut cunună?

„– Nu s-a făcut de când este colectivu’: patru-cinci ani. Strigau: «Foaie verde de salată, / Cununa trebuie udată./ Foaie verde și-o alună, / Hai cu apă la cunună». Cântau ... mai strigau”.

(I. nr. 26083, IEF, Gârbova de Jos, Aiud, jud. Alba, 1965, culeg. Elisabeta Moldoveanu, inf. Maria Iosivan, 46 ani.)

X

„Mergea cu muzicantu’ și lucra. Când ieșea cu postata lucrată la capătu’ holdii, atunci jucau. Cănu’ să termina. sara, făcia cununa. Fetele și băieții făceau cununa din spice în formă de cruce.

Mergeau pe drum fetele și băieții și să țineau toți de braț. Cununa o ducea o fată. Fata căpăta bacșiș ca s-o ducă. Ieșeau toți pe la porți cănu’ trecea și o udau. Și cântau până la casa gazdei. Acolo beau, jucau, mâncau până noaptea la 12”.

(I. nr. 20079, IEF, Ciunga, Aiud, jud. Cluj, 1958, culeg. Anca Giurchescu, inf. Florentina Cociș, 43 ani, Anisia Marian, 72 ani.)

?După ce-ai terminat de secerat.

„Cununa se păstrează până seamănă și o zdrobești în grâul care îl sameni și cununa o împlânți în grâu ca să nu să facă tăciune. Cununa să face cu 5 cuie [brațe]. Femeile o fac. Vin în sat cu ea. Când o face toarnă apă pe ea. Și în comună țâpă apă pe ie”.

? „Cântările le aduceau mocanii: «Frunză verde mătrăgună, / Adă apă la cunună. Cine nu udă cununa / Să n-ajungă săptămâna, / Săptămâna Paștelor / Și ziua Rusalilor»”.

(I. nr. 26064, IEF, 1957, Măhăceni, Turda, jud. Cluj, culeg. Anca Giurchescu, inf. Osvadă Marian, 72 ani.)

277, 278

? „Kân' duce kununa, kân' să gată holda, asta-i kântarea holdii. Fetele face kununa din spice de grâu și o duce la gazdă akasă și ficiorii toț' kare le-ș seceră kântă pă drum și akasă.

Kununa o duce o fată pă kap și toz smi veseli. Akasă mână, s[e]-puș la masă, beau aldămașu holdi. Le duce muzikă și joakă.

Pă drum o udă sătenii și o udă și pă secerătoare. Ele huhurează: **uhuhu**, în timpu kât kântă, huiesc. Pă drum să kântă: «Foaie verde de alună, / Adă apă la cunună. / Foaie verde krastavete, / Adă apă kă mi-` sete. / Răi oamini p-aici s-or pus, / Kă nici apă n-or adus. / Răi oamini-s p-aicea, / Kă nici apă nu ni-ar da».

(I. nr. 7997, IEF, Bistra, jud. Alba, 1939, culeg. Emilia Comișel, inf. Maria Bucea, 27 ani.)

290

? „Acuma nu să mai face [peană]. Mai 'nainte să făcea. Un ficior vine cu ea în furcă s-o vadă toată lumea. Vine pă furiș, s-ascunde ca să nu-l ude. Nu scapă, că pân-acasă îi lung drumu' și totuș' nu scapă neudat. Nu cântă, că iel vine așa, pă furiș, să nu-l ude”.

Este o cântare anume a peanii?

„– Pusei seceră la brâu, / Plecai la holdă de grâu. / Seccreai cât secerai, / Toate soacrele venea, / La nurori cu de mâncare. / Numa-a mea soacră nu vine. / Nevastă secerătoare, / Secerai vara la soare / Și mijlocu' nu o doare. / Mă făcui o păsărea”. Întrerupe spunând: „Mai sânt iele [cuvinte], da' cine le știe. Apoi continuă recitarea versurilor: «Mă luai și mă zburai, / Peste munți, peste Durai [numele muntelui – Pietriș], / Pe măicuța mi-o aflai. / C-o mână haine spăla, / Cu alta haine ștergea. / Cu-o mână haine spălând, / Cu alta lacrimi ștergând, / Al meu noroc blăstâmând». La Almaș se cântă aceeași melodie la seceră și vorbe tot așa. Ș-aici sânt vorbe mai multe, da' cine le știe”.

(I. nr. 26103, IEF, Balșa, jud. Hunedoara, 1965, culeg. Elisabeta Moldoveanu, inf. Valeria Sturza, 50 ani.)

290 A

„A secerii: «Draga mea holdă de grâu, / Cân' mă scol, la tine viu, / Da' la hoțu' de ovăz, / Io mă duc tăt mânios».

– Cine o cântă?

– Secerătoarele, tăți laolaltă. Cântă la seceră, la grâu, când ierau în postată. Nu are o singură melodie, oricare”.

? „Peana e de'n spice frumoase, care-s roșii și să face așa...le-mpletești 5–6 spicuțe laolaltă.

(I. nr. 26104, inf. Maria Boca, 65 ani, restul datelor ca la 290).

290 B

? „Când gătăm cu secerișul, facem cunună «peană», are formă ca crucea. O aduce în mână. Țâpă apă pă peană, pă om, acasă și pă drum”.

– Cine duce cununa?

„– Că cine s-o nimeri și copil, ficior cum zicem noi”.

– Ce făc cu peana când o aduc acasă?

„– O pun pe masă”.

Masa: „Mânăncă ce găsesc, zamă de fasole, pâine”.

– Fac și joc?

„– Fac... cu laută, burdună și cu **clanet**”.

(I. nr. 26105, IEF, inf. Stanca Mânzat a lu' Avram, 68 ani, restul datelor ca la 290.)

„Cân' mierem la săcire, cu siecira, cu feciori, claca dansului. Când mieream și stăteam dzuia acolo hoream, cetăra zăce, țăganu' cu ceatăra, noi mai ne-nvârteam câteodată ruată, iară mieram, no, că ficiorii cose, noi strigam ... greblam, lega...no.

Păi, l-amiază giucam, de cu sară, când viniam-acasă, apoi viniam, știi, feciorii 'nainte cu coasele pă umăr, fetile' napoi...horin'[d] di-a lungu' satului”.

X

? „Se face cuna, din grâu. O duce-acasă. Când. Udă pă care zice cununa. Îi dă douăzeș' de lei, trizăș', cât vrea să-i dea. Fac cină și joacă”.

(I. nr. 6787, IEF, Nicula, jud. Someș, 1939, culeg. Emilia Comișel, inf. Ana Șandor.)

X

„Face cunună numai la clacă. La claca lăutarului, a lui Boboc, l'acea facem. Săcerăm, horim, jucăm și sara iară.

Dacă gătam de secerat facem cunună. O facem așe roată. O pune-n cap, un fecior și vine cu ia-acasă și p-omă alții vin 'naintia lui ca să-l ude și țapă apă pe iel. Noi merem acolo la casă, acolo de unde e claca. Ș-apăi ne dă de mâncare și de băut și jucăm. Lăutarii-nainte și noi după iel”.

(I. nr. 6672, IEF, Budia, jud. Sălaj, 1939,....).

X

„O femeie, apo' puneă pă capu, apo' atunci ducem pân-acolo, ni-am dus cu ie... că și-o am fostu, mi-am făcu' di-acee, când am fost la seaciră până pă pustă. Amu nu faci nimeni. Atunci când mergeai, gătam di secerat, când ieram câte cinzeci di uamini... apă' meream tăți, apă' cântândă, apă' zăcân' hora miresii, apă' nu știu câte. Amu Dumnezău le știe să...”.

– Hora miresii la cunună?

„– Da, zăcea că-i miresă aceia, zăcea că-i miresă care merea cu cununa”.

Când se împletea cununa?

„– Când iera gata grâu', când iera gata seciera, acolo vine' domnu', gazda pusti, acolo, no! amu faceți o cunună, că pălinca-i acia.[A]ducia un uoam cu palincă di trei litruri, di cînj litri, dăde' la tate... cîntea pă uamini și la miresă o imiera, apăi dădia și la muierile cele care o țane pă aceia care ducea cununa di brânci, acelea tre' [buie] să beie palincă **îmierară** și să **mărgă** cântând-apoi”.

– Cum cânta mama [întrebă un glas].

„– Nu mi-aduc amint' cum [z]ice că... di săcire, și lăudam pă Dumnezău [iu]bitu, cari ni-o ajutat di-am putut lucra grâu, di l-am putut seceră”.

– Cum o făceați cununa asta?

„– O făceam în tri ... cu spicu-n-afară”.

– Cât era de mare cununa?

„– Așa, cât încăpea pă cap. O puneă pă capu la o fată, o' la nevastă”.

– Și la nevastă?

„– O' [ri] că-i fată, o' că-i nevastă...până la domnu'-acasă”.

– Nu arunca apă pe cunună?

„– ...aruncatu, când am mni-am băgat acolo în ocol, la gazdă, atunci o aruncat apă. No, pă[i] apă sfințită. Să păziască Dumnezău holdile și grâu' și pă cine săcera atunci și pă cine le-a mânca și pă tăți... Duamni iartă-mă. În mijlucu pusti iera, noi viniam p-acolo, că pă la noi n-avai ce seceră. Bărbatu cosia, muierile lega, unie'[le] chiar a liegat după doi coșai”.

– Cântau când lucrau la grâu?

Informatoarea intonează un fragment de melodie, apoi se oprește și zice:

„– Și când ire [era] cu cununa, tăt asta”.

Un glas de bărbat adaugă: „Da câte hore sânt, / Care zăci, bade, să cânt? / Când hora siacirii, / C-acea-[i] dragă badii”.

(Informații transcrise de pe banda nr. 2243 I e, IEF, inf. Maria Buha, 86 ani).

312

„Se cântă la klakă, kân' se duk în timpul kân' seceră și la întoarcere. La sfârșit fak o kunună de skișe [spice de grâu] cu pamblici, în cruce și flori, kare kunună e în 6 kornuri, kare o pune gazda la semănăt în kâmp. Popa nu vine la kâmp. Akasă fak o masă înainte de plecare, mănânkă și beau”.

321

? „Cân' căpăluim, cân' prășim”.

322

? „La căpăluit îl cântăm, când săpăm și noi ca să ne treacă timpu'. Și la sapă și la secerat, oricând îl cânt. Toate femeile, în timpu' lucrului îl cântă. Așa-i moda noastră. Apoi și mama îl cântă”.

Subgrupa B II C

„Fetele, dacă termină seceratu', împletește o cunună de spice” [două desene: o cunună în formă de cruce, alta în formă de cerc.]

Fata ce duce cununa primește bani și primă [panglici]. Spre casă cântă pe drum: [vezi textul].

327

„Cununa să cântă pe vocea care se cântă și la nuntă, de la cunună, numa' aia să cântă”.

CATALOGUL PIESELOR CUPRINSE ÎN CORPUSUL DE MELODII

GRUPA A

T I P U L I

Fg. 7710 c
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1939.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	1	Oprea, Cârțișoara, jud. Sibiu.
Drosida Banci, –, Maria Ghiță, –.
Fg. 10.898 c
Culeg. Constantin Zamfir, 1949.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	2	Șona, Mândra, jud. Brașov.
Viorica Folea și grup de fete și flăcăi.
Fg. 3370 c
Culeg. Constantin Brăiloiu, 1937.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	3	Ucea de Sus, jud. Brașov.
Ludovica Ion Vladu, –.
Fg. 5354 b
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1934.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	4	Comana de Jos, jud. Brașov.
Maria Popița, 57 a.
Fg. 2957 a
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1941.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	5	Iglișul Nou, Mediaș, jud. Sibiu.
Ana Dâlbea, –.
Fg. 3476 a
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1937.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	6	Netotu, Făgăraș, jud. Brașov.
Suzana Vijol, –, Terezia Fărcășan, –.
Fg. 7688 a
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1939.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	7	Voila, jud. Brașov.
Ana Moian, 56 a.
Fg. 888 a
Culeg. Achim Stoia, 1930.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	8	Mohu, Șelimber, jud. Sibiu.
Elena Oancea, –, Milian Câmpean, –.
Fg. 2156 b
Culeg. Tiberiu Alexandru, 1936.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	9	Făgăraș, jud. Brașov.
Eva Cornea, –.

G. B.
Culeg. Achim Stoia, –.
Trans. Achim Stoia.	10	Mohu, Șelimber, jud. Sibiu.
–
Fg. 2970 q
Culeg. Mariana Kahane, Lucilia Georgescu,
1962.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	11	Viștea, jud. Brașov.
Maria Sofariu, –, Elena Cârje, –.
Fg. 1279
Culeg. Constantin Brăiloiu, 1934.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	12	Viștea, jud. Brașov.
Nadoaia Colpariu, –.
Fg. 7602 b
Culeg. Ilarion Cocîșiu, 1939.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	13	Părău, jud. Brașov.
Eugenia Șulea, –.
Fg. 8912 a
Culeg. Ilarion Cocîșiu, 1940.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	14	Florești, jud. Alba.
Elisabeta Dragomir, –.
Fg. 7591 b
Culeg. Ilarion Cocîșiu, 1939.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	15	Veneția de Jos, Părău, jud. Brașov.
Maria Comanici, –.
Fg. 221, AFC
Culeg. Ioan R. Nicola, 1958.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	16	Boița, Tâlmaciu, jud. Sibiu.
Ana Neghină, 71 a.
Fg. 3495 a
Culeg. Ilarion Cocîșiu, 1937.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	17	Hurez, Beclean, jud. Brașov.
Galina Cojocaru, –, Veturia Bența, –.
Disc 538 c
Culeg. C. Brăiloiu, 1934.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	18	Drăguș, Viștea, jud. Brașov.
Rafira Jurcovan, –, Emilia Fogoroș, –.
Fg. 446
Culeg. C. Brăiloiu, 1934.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	19	Drăguș, Viștea, jud. Brașov.
Rafira Jurcovan, –, Emilia Fogoroș, –.
Mg. 2665 r/a
Culeg. Corneliu Dan Georgescu, 1964.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	20	Drăguș, Viștea, jud. Brașov.
Maria Fogoroș, 62 a.
Fg. 7654 a
Culeg. Ilarion Cocîșiu, 1939.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	21	Porumbacu de Sus, jud. Sibiu.
Maria Căpățână, –.
Mg. 2970 p
Culeg. Mariana Kahane, Lucilia Georgescu,
1962.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	22	Viștea de Jos, Viștea, jud. Brașov.
Ioachim Stanciu, 71 a.

Mg. 2953 r/g
Culeg. Victoria Dosios, Andrei Bucșan,
Corneliu Bărbulescu, 1959
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	23	Porumbacu de Sus, jud. Sibiu.
Gheorghe Gavrilă, 45 a.
Mg. 67 v/8, ACB
Culeg. Vasile Dinu, Cristina Rădulescu-Pascu,
Ulpîu Vlad, 1974.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	24	Marpod, jud. Sibiu.
Maria Lia Bologa, 21 a.
Mg. 67 v/7, ACB
Culeg. Vasile Dinu, Cristina Rădulescu-Pascu,
Ulpîu Vlad, 1974.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	25	Marpod, jud. Sibiu.
Maria Lia Bologa, 21 a.
Fg. 7695 b
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1939.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	26	Dridrif, Voila, jud. Brașov.
Aurelia Opriș, –.
Mg. 2664 v/4
Culeg. Corneliu Dan Georgescu, 1962.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	27	Drăguș, Viștea, jud. Brașov.
Suzana Haneș, 54 a.
Fg. 7728 b
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1939.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	28	Scoreiu, Porumbacu de Jos, jud. Sibiu.
Gheorghina Vulc, –, Maria Bărdaș, –.
Fg. 5394 a
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1935.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	29	Ghijasa de Sus, Altina, jud. Sibiu.
Paraschiva Herciu-Nicula, 46 a.
Mg. 33 g
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu. 1954.	30	Spring, jud. Alba.
Aurelia Mateiaș, –.
Disc 741 c
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu.	31	Drăguș, Viștea, jud. Brașov.
Silvia Stoia, –, Gh. Papacodrea, –,
Ion Găbian, –.
Fg. 6172 c
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1938.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	32	Șalcău, Mihăileni, jud. Sibiu.
Maria Gherghe, –, Maria Comșa, –.
Fg. 6163 b
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1938.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	33	Mihăileni, jud. Sibiu.
Pavel Cheșcu, –, Paraschiva Vlad, –.
Fg. 6142 b
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1937.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	34	Pâlișor, Berghiș, jud. Sibiu.
Ana Holerga, 49 a.
Fg. 7677 c
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1939.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	35	Iași, Recea, jud. Brașov.
Maria Ivan, –, Silvia Lupu, –.

Fg. 164, AFC
Culeg. Ioan R. Nicola, 1957.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	36	Sebeș, Hârseni, jud. Sibiu.
Ion Blăjan, 46 a.
Fg. 5430 a
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1936.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	37	Șoala, Axente Sever, jud. Sibiu.
Sinefta Boariu, –, Maria Bacău, –.
Fg. 7666 c
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1939.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	38	Săvăstreni, Recea, jud. Brașov.
Rozeta Motoc, –.
Fg. 3467 b
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1937.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	39	Dejani, Recea, jud. Brașov.
Ana Lepșa, –.
Fg. 7699 d
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1939.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	40	Vaida Rece, Recea, jud. Brașov.
Maria Nemeș, –.
Fg. 221. AFC
Culeg. Ioan R. Nicola, 1958.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	41	Sadu, jud. Sibiu.
Elena Pușcaș, 35 a.
Fg. 3485 b
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1937.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	42	Lisa, jud. Brașov.
Ana Văcaru, –.
Fg. 7606 a
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1939.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	43	Șercaia, jud. Brașov.
Vergina Fekete, –.
Fg. 1088 a
Culeg. C. Brăiloiu, 1929.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	44	Drăguș, Viștea, jud. Brașov.
Toma Fogoroș, –, Rafira Jurcovan, –,
Niculae Fogoroș, –, Maria Fogoroș, –.
Fg. 1117
Culeg. C. Brăiloiu, –.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	45	Drăguș, Viștea, jud. Brașov.
Rafira Stoian și alții, –.
Fg. 3430 a
Culeg., trans. Ilarion Cocișiu, 1946.	46	Șoala, Axente Sever, jud. Sibiu.
–
Fg. 9217 b
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1941.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	47	Copșa Mare, Biertan, jud. Sibiu.
Sabina Florea, –, Lucreția Moldovan, –.
Fg. 3454 a
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1937.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	48	Copăcel, Hârseni, jud. Brașov.
Linca Tăulea, –.
Fg. 9235 c
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1941.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	49	Frâna, Târnava, jud. Sibiu.
Ana Muntean, –.

Fg. 8923 a
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1940.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	50	Ruja, Agnita, jud. Sibiu.
Ana Pădure, –.
Fg. 4919 b
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1936.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	51	Sebeșel, Săsciori, jud. Alba.
Elana Zbrenghia, –.
Fg. 12.010 a
Culeg. A. Stoia, –.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	52	(Porcești), Turnu-Roșu, jud. Sibiu.
Maria Nica, –, Maria Slav, –, M. A. Nica, –,
Maria Muțiu, –, Eva Țoța, –.
Fg. 12.011 a
Culeg. A. Stoia, –.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	53	(Porcești), Turnu-Roșu, jud. Sibiu.
Maria Nica, –, Maria Slav, –, M. A. Nica, –,
Maria Muțiu, –, Eva Țoța, –.
Mg. 802 I f, AFC
Culeg. Helga Stein, 1963.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	54	Vingard, Spring, jud. Alba.
„Grup de femei”.
Mg. 2954 II g
Culeg. Victoria Dosios, Andrei Bucșan,
Corneliu Bărbulescu, 1959.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	55	Poplaca, jud. Sibiu.
Maria Toma, 69 a.
Fg. 8919 a
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1940.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	56	Vărd, Chirpăr, jud. Sibiu.
Anica Țerbea, –.
Fg. 982 b
Culeg. C. Brăiloiu, 1932.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	57	(Porcești), Turnu-Roșu, jud. Sibiu.
Lina și Paraschiva Muntean, –.
Fg. 6181
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1938.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	58	Stenea, jud. Sibiu.
Maria Știrbet, –.
Fg. 1371 a
Culeg. Adriana Sachelarie, 1958.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	59	Agârbiciu, Axente Sever, jud. Sibiu.
Nicolae Făgețeanu, 69 a.
Fg. 12.054 a
Culeg. A. Stoia, –.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	60	(Porcești), Turnu-Roșu, jud. Sibiu.
Ana Cojocaru, 46 a.
Fg. 6152 b
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1938.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	61	Buia, Șeica Mare, jud. Sibiu.
Ana Păștilă.
Fg. 5474 a
Culeg. Ilarion Cocișiu.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	62	Șeica, jud. Sibiu.
Ana Benghea, 58 a.

Mg. 7961
Culeg. Ghizela Sulițeanu,
Rodica Weiss, 1956.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	63	Sibiel, Săliște, jud. Sibiu.
Maria Apolzan, –, Elisabeta Apolzan, –.
Fg. 4926 a
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1936.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	64	Sebeșel, Săsciori, jud. Alba.
Maria Bâlc, –.
Fg. 1766 I g
Culeg. C. Bărbulescu, Victoria
Dosios, 1959.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	65	Sibiel, Săliște, jud. Sibiu.
Nuța Codruț (Puița), 73 a.
Mg. 1776 I b
Culeg. Paula Carp,
Gottfried Habenicht, 1959.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	66	Sibiel, Săliște, jud. Sibiu.
Maria Clinciu, –, Ana Damian, 60 a, –.
Mg. 1772 II b
Culeg. Paula Carp,
Gottfried Habenicht, 1959.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	67	Valea Săliștei, jud. Brașov.
Ana Belu, 65 a.
Mg. 1766 I f
Culeg. Paula Carp,
Gottfried Habenicht, 1959.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	68	Sibiel, Săliște, jud. Sibiu.
Ana Damian, 60 a.
Mg. 1430 p
Culeg. Florin Georgescu
Vasile Nicolescu, 1958.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	69	Roșia de Secaș, jud. Alba.
Ion Blăjan, 47 a.
Fg. 5463 a
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1937.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	70	Coveș, jud. Sibiu.
Rea Silvia Comșa, –, Paraschiva Sas, –.
Mg. 1766 II a
Culeg. C. Bărbulescu,
Victoria Dosios, 1959.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	71	Sibiel, Săliște, jud. Sibiu.
Nuța Codruț (Puița), 73 a.
I.I. 1929	72	Drăguș, Viștea, jud. Brașov.
I.I. 1935	73	Olteț, Viștea, jud. Brașov.
I.I. 1936	74	Arpașul de Jos, jud. Sibiu.
I.I. 1935	75	Arpaș, jud. Sibiu.

I.I.
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1939.
Trans. Ilarion Cocișiu.	77	Comana de Sus, Comana, jud. Brașov.
TIPUL II		
Mg. 1437 l
Culeg. C. Zamfir, 1958.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	78	Rebra, jud. Bistrița-Năsăud.
Saveta Buhai, 19 a., Maria Buhai, 17 a.,
Onița Măte, 40 a., Raveca Pop, 38 a.
Mg. 1434 w
Culeg. Gottfried Habenicht, 1958.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	79	Rebra, jud. Bistrița-Năsăud.
Paraschiva Gavriloaie, 21 a.,
Maria Nedelea, 61 a.
Fg. 5660 a
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1935.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	80	Rebrișoara, jud. Bistrița-Năsăud.
Raveca Goartă, 38 a., Rafila Burduhaș, 46 a.,
Catrina Hader, 45 a.
Mg. 2583 r/y l
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1963.	81	Ilva Mare, jud. Bistrița-Năsăud.
Viorica Gonjoaie, 22 a.
Mg. 2424/38; ACB
Culeg. I. Szenik și studenți.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	82	Sângeorz-Băi, jud. Bistrița-Năsăud.
Victoria Costan, 38 a.
Mg. 2581 g
Culeg. Elisabeta Moldoveanu,
Radu Niculescu, 1963.
Trans. Elisabeta Moldoveanu, 1963.	83	Rodna, jud. Bistrița-Năsăud.
Safta Tămași Pop, 50 a.
Mg. 2580 f
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1963.	84	Rodna, jud. Bistrița-Năsăud.
Reghina Lăzăroi, 38 a.
Nr. 89, D.P. 1951.	85	Maieru, jud. Bistrița-Năsăud.
Aurelia Bocșa, 61 a.
Mg. 2586 r/a
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1963.	86	Romuli, jud. Bistrița-Năsăud.
Ioana Apostol, 47 a.
Mg. 2873 l f
Culeg. și trans. Elisabeta Moldoveanu, 1965.	87	Mihoiești, Câmpeni, jud. Alba.
Elena Potinteu, 31 a., Maria Tămași, 24 a.
Mg. 585 i
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1955.	88	Leșu, jud. Bistrița-Năsăud.
Maria Precup, 51 a., Ana Nimigean, 67 a.,
Ecaterina Gagea, 44 a.
Mg. 585 h
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1960.	89	Leșu, jud. Bistrița-Năsăud.
Ana Nimigean, 72 a., Reghina Tăpălagă, 56 a.

Mg. 2388 f
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1962.	90	Șanț, jud. Bistrița-Năsăud.
Veronica Scripeți, –, Lucreția Mate, –,
Sofia Cotu, –, Lia Sângeorzan, –, Reghina
Olari, –.
Disc. 555 b
Culeg. C. Brăiloiu, 1935.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	91	Șanț, jud. Bistrița-Năsăud.
Ioana Iugan, 52 a., Rodovica Rus, 35 a.
Mg. 585 g
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1955.	92	Șanț, jud. Bistrița-Năsăud.
Ioana Iugan, 72 a.
Mg. 541 c
Culeg. C. Zamfir, Victoria Dosios,
Elisabeta Moldoveanu, 1955.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	93	Șanț, jud. Bistrița-Năsăud.
Ioana Iugan, 72 a.
Mg. 506
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1935.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	94	Șanț, jud. Bistrița-Năsăud.
Ioana Iugan, 52 a.
Fg. 5535 b
Culeg. Harry Brauner, 1935.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	95	Șanț, jud. Bistrița-Năsăud.
Sănia Porțius, –.
Mg. 551 k
Culeg. C. Zamfir, Victoria Dosios, 1955.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	96	Nepos, jud. Bistrița-Năsăud.
„Grup de 15 fete”.
Mg. 132/21, AFC
Culeg. I. R. Nicola, –.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	97	Feldru, jud. Bistrița-Năsăud.
–
Fg. 5703 a
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1936.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	98	Susenii Bârgăului, jud. Bistrița-Năsăud.
Rodoveca Axente, –.
Mg. 136 b, AFC
Culeg. I.R. Nicola, Traian Mârza, 1956.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	99	Feldru, jud. Bistrița-Năsăud.
Ileana Costinaș, 55 a.
Mg. 2579 j
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1963.	100	Josenii Bârgăului, jud. Bistrița-Năsăud.
Palaghia Pop, –, Ana Pereghini, –.
Mg. 506 b
Culeg. Victoria Dosios, 1955.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	101	Ilva Mică, jud. Bistrița-Năsăud.
Ioana Gagea, 18 a.
Nr. 143, D.P., –.	102	Ilva Mare, jud. Bistrița-Năsăud.
Lucreția Cătună, 64 a.
Nr. 233, D.P., –.	103	Leșu, jud. Bistrița-Năsăud.
Antonia Pralea, 35 a.

Fg. 5645
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1935.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	104	Leșu, jud. Bistrița-Năsăud.
Maria Precup, 31 a., Reghina Tăpălagă, 31 a.,
Ana Nimigean, 47 a.
Mg. 1439 x
Culeg. C. Zamfir, 1958.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	105	Parva, jud. Bistrița-Năsăud.
Tiroana Strugari, 70 a., Viroana Rus, 49 a.,
Marta Strugari, 60 a., Paladia Scurtu, 64 a.,
Marta Dumitrescu, 62 a.
Mg. 1439 m
Culeg. G. Habenicht, 1958.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	106	Parva, jud. Bistrița-Năsăud.
Saveta Bârte, 32 a.
Mg. 2581 k
Culeg. Elisabeta Moldoveanu, 1962.
Trans.	107	Parva, jud. Bistrița-Năsăud
Saveta Bârte, 32 a.
Mg. 2578 m
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1962.	108	Maieru, jud. Bistrița-Năsăud.
Ioana Butunari, –.
Mg. 2578 n
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1963.	109	Maieru, jud. Bistrița-Năsăud.
Ioana Butunari, –.
Mg. 2424/35 ACC
Culeg., trans. I. Szenik și studenți, 1962.	110	Maieru, jud. Bistrița-Năsăud.
Paraschiva Varnai, 50 a.
Fg. 11718 d
Culeg. Florin Comișel, 1950.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	111	Sângeorz-Băi, Parva, jud. Bistrița-Năsăud.
Paraschiva Ciobotar, –.
Mg. 2583 r/f
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1963.	112	Sângeorz-Băi, Parva, jud. Bistrița-Năsăud.
Saveta Nicolae Ciuculin, 55 a.
Mg. 2392 g
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1962.	113	Nepos, jud. Bistrița-Năsăud.
Veronica Ignat, 70 a.
Fg. 5689 a
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1936.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	114	Bistrița Bârgăului, jud. Bistrița-Năsăud.
Florica Tomoroagă, 22 a., Ileana Găină, 17 a.
Mg. 2586 r/b
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1963.	115	Romuli, jud. Bistrița-Năsăud.
Viorica Bordeianu, 34 a.

TIPUL III

Fg. 5717 b
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1936.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	116	Cristur Șieu, Șieu-Odorhei, jud. Bistrița-Năsăud.
Irina Câmpian, –.
Fg. 7283 d
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1939.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	117	Gledin, Monor, jud. Bistrița-Năsăud.
Veronica Samson, –.

Mg. 56/r 18, ACB
Culeg. Florin Georgescu,
Cristina Rădulescu-Pascu, 1979.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	118	Deda, jud. Mureș.
Savina Pașcan, 59 a.
Mg. 5197 II j.
Culeg. Constantin Breazna, 1979.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	119	Dumbrava, Vătava, jud. Mureș.
Valentina Sorlea, 48 a.
Mg. 135 m, AFC
Culeg. I. R. Nicola, 1956.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	120	Hodac, jud. Mureș.
Maria Fărcaș și „grup”.
Mg. 796 d, ACC
Culeg. Slobodan Pasculovici, 1962.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	121	Sângeorgiu de Mureș, jud. Mureș.
„Grup de femei”.
Mg. 1516 i
Culeg. Dumitru Pop, Virgil Medan,
Lucia Dubău, 1967.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	122	Hodac, jud. Mureș.
„Grup de femei”.
Mg. 1775 j, AFC
Culeg. Ion Cuceu, 1968.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	123	Hodac, jud. Mureș.
Maria Todoran, 66 a.
Mg. 1637 s, AFC
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu.	124	Șuhănuț, Solovăstru, jud. Mureș.
Iulia Moldovan, –.
Mg. 1511 b, AFC
Culeg. D. Pop, V. Medan, L. Dudău, 1967.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	125	Toaca, Hodac, jud. Mureș.
Nastasia Farcaș, –.
Mg. 1440 a
Culeg. V. Medan, 1966.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	126	Hodac, jud. Mureș.
Alexandru Pop, 57 a.
Mg. 1421 g
Culeg. T. Mârza, 1966.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	127	Hodac, jud. Mureș.
Maria Pop, 55 a.
Mg. 1606, AFC
Culeg. V. Medan, E. Hlinca, 1967.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	128	Glăjărie, Gurghiu, jud. Mureș.
Culda Aca, –.
Mg. 9/ F/ 1290
Culeg., trans. Zamfir Dejeu, 1979.	129	Filea de Jos, Ciurila, jud. Cluj.
Maria Crișan, 74 a.
Nr. 669 d, B.B., 1914.	130	Urișul de Sus, Chiheru de Jos, jud. Mureș.
„Muieri”.
Mg. 1504 e e, AFC
Culeg. D. Pop, L. Dudău, 1967.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	131	Casva, jud. Mureș.
Victoria Marcoș, 50 a.

Mg. 1606 c
Culeg. V. Medan, E. Hlinca, 1967.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	132	Glăjărie, Gurghiu, jud. Mureș.
Floare Hârșan, 64 a.
M.F. 3640 b, B.B.
Nr. 669 b, 1914	133	Poarta, Fărăgău, Curtecaș, jud. Mureș.
Ana Burdean și „alte fete”.
Fg. 13067 d
Culeg. A. Borșianu, 1929.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	134	Șieuț, Beica de Jos, jud. Mureș.
Floarea Dumbrăvan (Horgoia), 28 a.
Mg. 1509 e, AFC
Culeg. D. Pop. V. Medan, L. Dudău, 1967.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	135	Ibănești Pădure, Ibănești, jud. Mureș.
Carolina Cioc, 78 a.
Fg. 13085 d
Culeg. A. Borșianu, 1929.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	136	Dumbrava, Vătava, jud. Mureș.
Palagia Mariș, 32 a.
Nr. 669 a, B.B., 1914.	137	Orșova, jud. Mureș.
Mărie Lateș, 22 a.
Mg. 1465 k
Culeg. V. Medan, L. Dudău, 1967.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	138	Arova, jud. Mureș.
Carolina Blaj, 57 a.
Nr. 669 f, B.B., 1914.	139	Râpa de Sus, jud. Mureș.
Ioana Pătruț, 40 a.
Mg. 1517 h, AFC
Culeg. V. Medan, G. Petrescu, 1967.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	140	Solovăstru, jud. Mureș.
Maria Șerbănuț, 57 a.
Mg. 207 / 12 I, AFC
Culeg. F. Iagamaș, 1958.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	141	Magyoró (Măgheruș), Aluniș, Reghin, jud. Mureș.
Kocsis Miklós Barabos, 71 a.
Fg. 7121 a.
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1938.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	142	Solovăstru, jud. Mureș.
Maria Șerbănuț, –, Iulia Moldonean, –.
Mg. 1222 j
Culeg. V. Medan, 1965.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	143	Solovăstru, jud. Mureș.
M. Pescăruș, 60 a., I. Șerbănuț, 50 a.
57 / v 6, ACB
Culeg. Florin Georgescu, Cristina Rădulescu
și studenți, 1979.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	144	Deda, jud. Mureș.
Anuța Mihăilești, 82 a.
Mg. 1542 a. AFC
Culeg. V. Medan, 1967
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	145	Adrian, Gurghiu, jud. Mureș.
Anica Gulda, 66 a.

M.F. 3570 b, nr. 669 e.
B.B. 1914.	146	Hodac, jud. Mureș.
Mărie Butilca, 31 a.
M.F. 3562 a, B.B. nr. 669c.
1914.	147	Idicel, Brâncovenești, jud. Mureș.
Rafila (16 a.) și Suzana (43 a.) Oancea.
Mg. 3219 e.
Culeg. W. Hansen, 1967.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	148	Ruși Munți, jud. Mureș
„Echipă de amatori în concurs”.
Mg. 5267 II t
Culeg. Iosif Herțea, 1977.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	149	Șerbeni, Beica de Jos, jud. Mureș.
„Grup de femei”.
Mg. 1466 d
Culeg. V. Medan, L. Dudău, 1967.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	150	Arova Pădure, jud. Mureș.
Maria Moldovan, 54 a.
Mg. 1469 m
Culeg. V. Medan, L. Dudău, 1967.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	151	Arova, jud. Mureș.
Ana Chioran, 66 a., și „grup de femei”.
Mg. 1356 m.
Culeg. V. Medan, 1967.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	152	Larga, jud. Mureș.
Lucreția Pop, 42 a.
Mg. 702 e, AFC
Culeg. V. Medan, 1963.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	153	Urișiu de Sus, Chiheru de Jos, jud. Mureș.
Maria Pop, 32 a.
Mg. 385 I u, AFC
Culeg. V. Medan, 1960.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	154	Bistrița, jud. Bistrița-Năsăud.
Paraschiva Prahase, 80 a.
Mg. 132, AFC
Culeg., trans. I. R. Nicola,	155	Salva, jud. Bistrița-Năsăud.
D.P.	156	Căianul Mic, jud. Bistrița-Năsăud.
Teodosia Retegan, 49 a.
Mg. 2587 v/a
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1963.	157	Bichigiu, Coșbuc, jud. Bistrița-Năsăud.
Matronă Ungur, 67 a.
Fg. 11674 b
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1950.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	158	Mocod, jud. Bistrița-Năsăud.
Floare Dânoaie, –, Plăguță Filimon, –.
Fg. 11663 a
Culeg. Florin Comișel, 1950.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	159	Coșbuc, jud. Bistrița-Năsăud.
Saveta Ștefan, –.
Mg. 2281 /41, ACC
Culeg. T. Mârza și studenți, 1962.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	160	Telcișor, Telciu, jud. Bistrița-Năsăud.
Saveta Tompa, 42 a.

Mg. 2281 /29, ACC
Culeg. T. Mârza și studenți, 1962.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	161	Telciu, jud. Bistrița-Năsăud.
Maria Fluța, 35 a.
Mg. 1851 x
Culeg. Radu Niculescu, C. Zamfir,
G. Habenicht, Ligia Bârgu, 1961.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	162	Mintiu, Nimigea, jud. Bistrița-Năsăud.
Maria Bălan, 38 a., Raveca Brosmălean, 36 a.,
Maria Leșan, 34 a., Viorica Năsăudean, 20 a.,
Ana Bălan, 37 a., Margareta Năsăudean, 26 a.,
Ana Vălean, 40 a.
Mg. 1853 b
Culeg. C. Zamfir, G. Habenicht, 1961.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	163	Zagra, jud. Bistrița-Năsăud.
Victoria Feti, 33 a., Anuța Cristea, 25 a.
Maria Târgoveț, 25 a., Floarea Pop, 53 a.
Fg. 11706 c
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1950.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	164	Suplai, Zagra, jud. Bistrița-Năsăud.
Firuca Gavrilăș, –.
Mg. 561 k
Culeg. V. Medan, 1962.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	165	Căianul Mare, jud. Bistrița-Năsăud.
Ludovica Ciui, 16 a.
Mg. 824, ACC
Culeg. T. Mârza și studenți, 1962.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	166	Bichigiu, Coșbuc, jud. Bistrița-Năsăud.
Palaghia Burcușel, 74 a.
Fg. 11667 d.
Culeg. Emilia Comișel, 1950.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	167	Coșbuc, jud. Bistrița-Năsăud.
Măriuca Sandu, –.
Mg. 2589 r/r
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1963.	168	Mocod, Nimigea, jud. Bistrița-Năsăud.
Pălăgița Văsieș, –, Lucreția Scridon, 25 a.
Mg. 2587 r/a
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu.	169	Coșbuc, jud. Bistrița-Năsăud.
Maria Chihărean, –.
Mg. 10 F/1452, Z. D., 1979
Nr. 240.	170	Șutu, Ciurila, jud. Cluj.
Petru Moise, 43 a.
Mg. 10 F/1480, Z. D., 1979
Nr. 239.	171	Plaiuri, Petreștii de Jos, jud. Cluj.
Valeria Călină și „grup de femei”.
Mg. 7F/1018, Z. D., 1978
Nr. 241.	172	Plaiuri, Petreștii de Jos, jud. Cluj.
Florica Nan, 72 a.
Mg. 2586 / e
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1963.	173	Romuli, jud. Bistrița-Năsăud.
Aurelia Simon, 44 a.
Mg. 2589 r/k
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1963.	174	Mocod, Nimigea, jud. Bistrița-Năsăud.
Maria Tomi, –.
Mg. 2391 h
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1963.	175	Salva, jud. Bistrița-Năsăud.
„Grup de opt femei”.

Mg. 381 /5, AFC
Culeg. V. Medan, 1960.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	176	Telciu, jud. Bistrița-Năsăud.
Raveca Tompa, 66 a.
Mg. 479 e, AFC
Culeg. V. Medan, 1960.
Trans. Elisabeta Moldoveanu	177	Salva, jud. Bistrița-Năsăud.
Maria Butaciu, –.
Mg. 392 i
Culeg. V. Medan, 1960.
Trans. Elisabeta Moldoveanu	178	Salva, jud. Bistrița-Năsăud.
Florica Lari, 25 a.
Mg. 406 b, AFC
Culeg. V. Medan, 1960.
Trans. Elisabeta Moldoveanu	179	Salva, jud. Bistrița-Năsăud.
Maria Peter, –.

TIPUL IV

Mg. 2580 a
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1963.	180	Maieru, jud. Bistrița-Năsăud.
Teodosia Sângeorzan, 57 a.
Fg. 7169 c
Culeg. Constantin Bugeanu, 1938.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	181	Agrișul de Sus, Șieu Odorhei, jud. Bistrița-Năsăud.
Lucreția Moldovan, –.
Fg. 11625
Culeg. Emilia Comișel, Elise Popovici, 1950
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	182	Ieud, jud. Maramureș.
Ioana Dăncuș, –.
Mg. 2580 c
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1963.	183	Maieru, jud. Bistrița-Năsăud.
Teodosia Sângeorzan, 57 a.
Mg. 2585 v/c
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1963.	184	(Cuhea), Bogdan-Vodă, jud. Maramureș.
Maria Pop (a lu' Vasile Flăcău), 56 a.
D.P. nr. 90.	185	Maieru, jud. Bistrița-Năsăud.
Aurelia Bosca, 61 a.
Mg. 2583 r/y (2)
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1963.	186	Ilva Mare, jud. Bistrița-Năsăud.
Viorica Gonjoaie, 22 a.
Mg. 2424 / 36, ACC
Culeg. I. Szenik și studenți, 1963.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	187	Maieru, jud. Bistrița-Năsăud.
Paraschiva Varnai, 50 a.
Fg. 11625 v/c
Culeg. Emilia Comișel, 1950.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	188	Ieud, jud. Maramureș.
Ioana Dăncuș, –.
57/v ACB
Culeg. Florin Georgescu,
Cristina Rădulescu Pascu, 1979.
Trans. Elisabeta Moldoveanu	189	Deda, jud. Mureș.
Anuța Mihăilaș, 82 a.

398/3, AFC
Culeg. V.Medan, 1960.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	190	Nireș, Mica, jud. Cluj.
Silvia Hora, 38 a.
Mg. 101 I, AFC
Culeg. V.Medan, 1964.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	191	Negrileși, jud. Bistrița-Năsăud.
Anica Pop, 74 a.
Fg. 11626 a
Culeg. Emilia Comișel, 1950.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	192	Ieud, jud. Maramureș.
Ioana Chiș, –.
Fg. 5320 a
Culeg. C. Brăiloiu, 1937.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	193	Gârbou, jud. Sălaj.
Maria Doda, –.
Mg. 2534 b
Culeg. Lucilia Georgescu, 1963.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	194	Văleni, Călinești, jud. Maramureș.
Victoria Darvai, 34 a.
Mg. 906 f, AFC
Culeg. V.Medan, 1964.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	195	Breaza, jud. Bistrița-Năsăud.
Maria Cherhat, 42 a., Nastasia
Mureșan, 42 a.
Mg. 420 g, AFC
Culeg. V. Medan, E. Hlinca, 1961.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	196	Mănăstirea, jud. Cluj.
Maria Ticuța, 24 a.
78/a, AFC
Culeg. I.R. Nicola, T.Mârza,
V.Medan, 1954.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	197	Mănăstirea, jud. Cluj.
Tinca Retegan, 18 a., Ana Retegan 16 a.
Fg. 7906 a
Culeg. Emilia Comișel,
Tiberiu Alexandru, 1939.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	198	Nicula, Gherla, jud. Cluj.
Ana Murășan, –.
Mg. 938 d, AFC
Culeg. V.Medan, 1960.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	199	Nireș, Mica, jud. Cluj.
Silvia Hora, 38 a.
Mg. 5257 I d, AFC
Culeg. V. Medan, 1964.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	200	Ocoliș, Mociu, jud. Cluj.
Iacob Țeflea, 50 a.
Mg. 1000 j, AFC
Culeg. V. Medan, 1964.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	201	Ocoliș, Mociu, jud. Cluj.
I. Răduț, 42 a.
Fg. 13277 a
Culeg. A. Borșianu, 1929.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	202	Morăreni, Ruși Munți, jud. Mureș.
Victor Radu, –.

Mg. 686 m, AFC
Culeg. V. Medan, 1963.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.

203

Negrilești, Ciceu Giurgești, jud. Bistrița-
Năsăud.
Maria Șogorean, 14 a

Mg. 310 m, AFC
Culeg. I.R. Nicola, 1959.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.

204

Sâlciuma, jud. Alba.
Victoria Brad, 59 a.

TIPUL V

Mg. 2830 II a
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1965.

205

Trestia, Băița, jud. Hunedoara.
Aurelia Belc-Branea, –.

Mg. 2830 I q
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1965.

206

Hărțăgani, Băița, jud. Hunedoara.
Florea Radu, 44 a.

Mg. 2830 I p
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1965.

207

Căinelul de Sus, Băița, jud. Hunedoara.
Florica Stega, 48 a.

FA, 3513
Culeg., trans. Ilarion Cocișiu, 1946.

208

(Muncelul Mare), Petros, Baru, jud.
Hunedoara.
Petru Dânga, 55 a.

Mg. 237 e.
Culeg. Ghizela Sulițeanu, 1953.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.

209

Grohoțele, Buceș, jud. Hunedoara.
Maria Achim, 52 a, Raveica Marcu, 51 a.

Mg. 32/r 21, A.C.B.
Culeg. Vasile Dinu, Ulpui Vlad, 1976
Trans. Elisabeta Moldoveanu

210

Stănțești-Ohaba, Dobra, jud. Hunedoara.
Treja Boian și grup de femei.

Mg. 2830 II c
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1965.

211

Peștera, Băița, jud. Hunedoara.
Petru Lazăr, –, (ledu), –.

FA, 3512
Culeg., trans. Ilarion Cocișiu, 1946.

211 bis

Feregi, Cerbăl, jud. Hunedoara.
Cațița Mugur, 23 a.

CFMB, nr. 280.

212

Vălișoara, jud. Hunedoara.
–

I. IG.

213

Ormindea, Băița, jud. Hunedoara.
–

TIPUL VI

Fg. 880 b
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1933.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.

214

Baia de Arieș, jud. Alba.
Maria Birău, –.

Fg. 8028 b
Culeg. A. Ivășcanu, 1934.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.

215

Baia de Arieș, jud. Alba.
Victor Pleșa, –.

Fg. 5193 a
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1937.	216	Lupșa, jud. Alba.
Ileana Trif, –.
Nr. 134, CFMC
Culeg., trans. I. R. Nicola, 1955.	217	Lupșa, jud. Alba.
Maria Sârb (a Zdiucului), 92 a.
Mg. 2252 II a
Culeg. T. Graur, 1971.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	218	Lupșa, jud. Alba.
Paraschiva Hentea, 77 a.
Fg. 11356 c
Culeg. Ovidiu Bârlea, 1950
Trans. Elisabeta Moldoveanu	219	Mușca, Lupșa, jud. Alba.
Letiția Birău, 37 a.
Mg. 312 I i, AFC
Culeg. I. R. Nicola, 1959
Trans. Elisabeta Moldoveanu	220	Lupșa, jud. Alba.
Suzana Cristea, 46 a, Paraschiva Cuc, 38 a.
Mg. 2873 II a
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1965.	221	Lupșa, jud. Alba.
Suzana Cristea, 53 a.
Mg. 312 k, AFC
Culeg. I. R. Nicola, 1959.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	222	Lupșa, jud. Alba.
Suzana Cristea, 46 a.
Mg. 2873 II e
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1965.	223	Lupșa, jud. Alba.
Valeria Irimaș, 50 a, Suzana Cristina, 53 a.
Mg. 2873 II d
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1965.	224	Lupșa, jud. Alba.
Valeria Irimaș, 50 a.
Nr. 680 b, B.B. 1911.	225	Feneș Zlanta, jud. Alba.
FA
Culeg., trans. Ilarion Cocișiu, 1947.	225 bis	Certege, jud. Alba.
Nr. 670 b, B.B. 1911.	226	Petroșani, jud. Hunedoara.
„O fată”.
FA
Culeg., trans. Ilarion Cocișiu, 1946.	227	Maria Sfâriac, 21 a, Maria Pogăcean, 36 a.
Mg. 2 F/200, Z. D. 1974.
Nr. 242.	228	Hășdate, Săvădisla, jud. Cluj.
Veronica Bonda, 28 a, Leonora Fărcaș, 17 a.
Mg. 10 F. 1356, Z. D. 1979.
Nr. 243.	229	Filea de Sus, Ciurila, jud. Cluj.
Nastasia Bârdea, 45 a.
Mg. 13 F. 1708, Z. D. 1980.
Nr. 246.	230	Filea de Sus, Ciurila, jud. Cluj.
Lucreția Gișa, 70 a și grup
Mg. 11/ 1684, Z. D. 1980.
Nr. 245.	231	Vălișoara, Săvădisla, jud. Cluj.
Aurel Hondrea, 50 a.

Mg.7 F/ 917, Z. D. 1977.
Nr. 247.	232	Lita, Săvădisla, jud. Cluj.
Maria Ilea, 42 a.
Mg. 9 F/1206, Z. D. 1979.
Nr. 244.	233	Pruniș, Ciurila, jud. Cluj.
Teodora Trif, 77 a.
Mg. 10 F/ 1418, Z. D. 1979.
Nr. 248.	234	Pădureni, Mintiu Gherli, jud. Cluj.
Maria Sas, 66 a.
Fg. 720 f a.
Culeg. C. Brăiloiu, 1939.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	235	Negrești, jud. Satu Mare.
Rozalia Uța, –.
Mg. 5197 a.
Culeg. C. Breasna, 1979.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	236	Dumbrava, Vătava, jud. Mureș.
Sofronia Coja, 65 a.

TIPUL VII

Mg. 2926 I b
Culeg. O. Bârlea, R. Niculescu, 1965.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	237	Vălișoara, Săvădisla, jud. Cluj.
Elisabeta Pașca și „grup de femei”.
Mg. 2873 II h
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1965.	238	Vințu de Jos, jud. Alba.
Ioana Timari, 55 a., Victoria Apolzan, 35 a.
și „grup de femei”.
Mg. 2873 II i
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1965.	239	Inuri, Vințu de Jos, jud. Alba.
Maria Chiorean, 23 a.
Fg. 7954 c
Culeg. Emilia Comișel, 1939.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	240	(Șchiopi), Turda, jud. Cluj.
Ion Bologa, –.
Mg. 2714 I e
Culeg. O. Bârlea, 1964.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	241	Ampoița, Meteș, jud. Alba.
Dochia Lazăr, 38 a., Dochia Bădilă, 53 a.,
Elena Crișan, 35 a.
Mg. 2830 II i
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1965.	242	Bulzești de Sus, jud. Hunedoara.
Letiția Alba, 50 a.
Fg. 11621 ce
Culeg. Emilia Comișel, 1950.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	243	Ieud, jud. Maramureș.
Ioana Dăncuș, –.
Fg. 5747 c
Culeg. H. Brauner, 1937.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	244	Mărișel, jud. Cluj.
Gheorghe Mariș, –.
Mg. 2230 I g
Culeg. I. Szenik, 1974.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	245	Mărișel, jud. Cluj.
M. Iancu, 40 a.

GRUPA B

SUBGRUPA B I

Fg. 2400 b
Culeg. H. Brauner. 1949.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	246	Chiralej, jud. Bistrița-Năsăud.
Fira Bărari, –.
Mg. 2726 I d
Culeg. O. Bârlea, I. Hertea, 1964.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	247	Valea Mică, Zlatna, jud. Alba.
Victoria Rusan și „grup de femei”.
Mg. 525 a
Culeg. V. Medan, 1961.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	248	Călățele, jud. Cluj.
Onița Matei, 55 a.
Mg. 1006 g, AFC
Culeg. I. Almași 1964.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	249	Luncani, Luna, jud. Cluj.
Ana Macovei, 44 a.
Fg. 4981 c
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1937.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	250	Ivăniș, Intregalde, jud. Alba.
Maria Meteșan, 38 a.
Mg. 166, AFC
Culeg. I. R. Nicola, 1957.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	251	Românași, jud. Sălaj.
Ana Dârjan Prodana, 75 a.
Mg. 2010/9, AFC
Culeg. T. Mârza, L. Dudău, G. Petrescu.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	252	Tresnea, jud. Sălaj.
Veronica Dârjan, 66 a., Viorica Indrieș, 55 a.
Mg. 5212 II 34, AFC
Înregistrare din concurs, 1979.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	253	Poșoga, jud. Alba.
Maria Bercea, –.
Mg. 1751 g, AFC
Culeg. V. Medan, 1968.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	254	Lunca Arieșului, jud. Alba.
Maria Marda, 48 a.
Mg. 3097/47, AFC
Nr. 96 FMH
Culeg. și trans. Zamfir Dejeu și studenți,
1975.	255	Bedeciu, Mănăstireni, jud. Cluj.
Onița Bota, 48 a.
Mg. 529 a
Culeg. V. Medan, 1961.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	256	Călățele, jud. Cluj.
Florea Vușcan, 72 a.
Mg. 94, FMH	257	Finiciu, jud. Cluj.
Carolina Toader, 76 a.

Nr. 95, FMH	258	Călățele, jud. Cluj.
Veronica Oneț, 39 a., Măriuca Urs, 52 a.,
Veronica Simula, 58 a.
Nr. 249, Z.D. 1980.	259	Agriș, Iara, jud. Cluj.
Maria Berar, 56 a.
Mg. 2315 r, AFC
Culeg. Gh. Petrescu, 1975.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	260	Rișca, Cristești, jud. Cluj.
Ana Gligor, 46 a.
Mg. 2932 I b
Culeg. O. Bârlea, R. Niculescu, 1965.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	261	Izvoarele, Livezile, jud. Alba.
Elena Molan, Maria Molan.
Mg. 314 g AFC
Culeg. I. R. Nicola, D. Pop, 1959.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	262	Braniștea, jud. Bistrița-Năsăud.
Florica Gușat, 72 a.
Mg. 73 II 11, AFC
Culeg. V. Medan, 1960.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	263	Braniștea, jud. Bistrița-Năsăud.
Anișca Moldovan, 60 a.
Mg. 467 a, A F C
Culeg. Mihai Pop, Doina Truță,
Helga Stein, 1961.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	264	Braniștea, jud. Bistrița-Năsăud.
Florica Gușat, 75 a., Vasile Secrei, 71 a.,
Rafila Săplăcan, 37 a.
Nr. 97, FMH	265	Văleni, jud. Cluj.
Maria Tat, 63 a.
Nr. 335, Z.D.	266	Micești, Tureni, jud. Cluj.
Emilia Chicinaș, 47 a.
Mg. 901, AFC
Culeg. V. Medan, 1964.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	267	Ciurgești, Dej, jud. Cluj.
Lucreția Danciu, –.
Nr. 265, D.F. 1951.	268	Românași, jud. Sălaj.
Grigore Vlaicu, 62 a.
Mg. 2534 c
Culeg. Lucilia Georgescu, 1963.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	269	Văleni, jud. Maramureș.
Victoria Darval, 34 a.
FA
Culeg. I. Cocișiu.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	270	Intregalde, Ghioncani, jud. Alba.
Valeria Marian, –.
Mg. 132 k, AFC
Culeg. I. R. Nicola, T. Mârza, 1956.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	271	Muntele Băișorii, jud. Cluj.
Sabina Marc, 30 a.

Mg. 131, AFC
Culeg. I. R. Nicola, T. Mârza, 1956.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	272	Muntele Băișorii, jud. Cluj.
Maria Crișan, 30 a.
Fg. 8955 b.
Culeg. Emilia Comișel, 1940.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	273	Finișel, Săvădisla, jud. Cluj.
Maria Cozia, –.
Mg. 2312 II j, AFC
Culeg. Gh. Petrescu, 1974.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	274	Mărgău, jud. Cluj.
Maria Panea, 66 a.
Fg. 5747 b
Culeg. H. Brauner, 1937.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	275	Mărișel, jud. Cluj.
Gheorghe Mariș, –.
Mg. 12873 I I
Culeg. Elisabeta Moldoveanu, 1965.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	276	Bistra, jud. Alba
Lucreția Toader, 53 a, Aurelia Dragnea, 57 a,
Marioara Gligor, 57 a, Ludovica Cibria, 40 a.
Mg. 313 b AFC
Culeg. I. R. Nicola, 1957.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	277	Bistra, jud. Alba.
Maria Bucea Doschi, –.
Nr. 276, B.B., 1910.	278	Bistra, Turda, jud. Alba
„O muiere”.
Mg. 2314 I t
Culeg. G. Petrescu, 1975.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	279	Rișca, jud. Cluj.
Maria Botoc, 62 a.
Nr. 11, D. F., T. C., 1979.	280	Mintiu Gherlii, jud. Cluj.
Rozalia Fărcaș, 60 a.

SUBGRUPA B II

Nr. 667, B.B., 1910.	281	Cărpiniș, jud. Alba.
„O muiere”.
Nr. 86, B.B., 1912.	282	Cociuba Mare, jud. Bihor.
„O muiere”.
Nr. 685, B.B., 1912/	283	Cociuba Mare, jud. Bihor.
„O muiere”.
Disc. 536 d
Culeg. C. Brăiloiu, 1934.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	284	Sâncel, jud. Alba.
Rozalia Bucur, 25 a.
Nr. 37 i, B.B., 1909.	285	Hotârel, Lunca, jud. Bihor.
„O muiere”.

Nr. 17, D. P., 1955.	286	Căianul Mare, Căianu Mic, jud. Bistrița-Năsăud.
Ion Câmpan, 16 a.
CFMC, p. 199.	286 bis	Feleac, jud. Cluj.
Fg. 5747 b
Culeg. H. Brauner, 1937.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	287	Mărișel, jud. Bistrița-Năsăud.
Gheorghe Mariș, –.
Mg. 2987 II d
Culeg. Andrei Bucșan, Emanuela Balaci
Constantin Eretescu, I. Herțea, 1965.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	288	Lazuri, Roșia, jud. Bihor.
Maria Galea, Ana Moț, –.
Mg. 1903, AFC
Culeg. Gh. Petrescu, 1967.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	289	Tiocul de Sus, Cornești, jud. Cluj.
Elena Lăpuran, 56 a.
Mg. 2830 I k
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1965.	290	Balșa, Orăștie, jud. Hunedoara.
Valeria Sturza, 50 a
FMB p. 306–307	291	Dumbrăvița de Codru, Șoimi, jud. Bihor.
Vasile Vaida, 70 a.
Nr. 671, B.B.	292	Mănăstireni, jud. Cluj.
„O muiere”.
Mg. 1953 I e AFC
Culeg. Gh. Petrescu, L. Dubău, 1967.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	293	Meseșenii de Sus, Meseșenii de Jos, jud. Cluj.
Reghina Turcaș, 70 a.
Nr. 238, FMB, 1966.	294	Sititelnice, Husasăul de Tinca, jud. Bihor.
Maria Jurcă, 49 a.
Mg. 2022 I a, AFC
Culeg. I. Cuceu. M. Cuceu, 1971.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	295	Cărăsău, Cociuba Mare, jud. Bihor.
Ioan Mândru, 64 a.
Mg. 1952 I o AFC
Culeg. Gh. Petrescu, 1970.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	296	Meseșenii de Jos, jud. Sălaj.
M. Buciuman, 54 a, V. Denelean, 51 a.
Disc. 393 II a.	297	(Horvat), Cehul Silvaniei, jud. Sălaj.
Domnica Galea, –, Maria Tulbure, –.
Mg. 2391 j
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1962.	298	Salva, jud. Bistrița-Năsăud.
Ana Nașcu, 18 a.
Mg. 1865 I a, AFC
Culeg. I. Cuceu, L. Dudău, 1969.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	299	Gârbou, jud. Sălaj.
Savinca Tercheș, 56 a.

Nr. 325, Z.D., 1979.	300	Sălciua, Ciurila, jud. Cluj.
Marioara Iepure, 49 a.
Nr. 326, Z.D., 1976.	301	Ciurila, jud. Cluj.
Maria Popa, 32 a.
Nr. 327, Z.D., 1979.	302	Săliște, Ciurila, jud. Cluj.
Crucișa Tat, 34 a.
Nr. 340, Z.D., 1979.	303	Crăiești, Petreștii de Jos, jud. Cluj.
Maria Trif, 82 a.
Nr. 341, Z.D., 1980.	304	Lita, Sădăvisla, jud. Cluj.
Maria Olteanu, 61 a.
Nr. 390, Z.D., 1980.	305	Agriș, Iara, jud. Cluj.
Maria Mera, 48 a.
Mg. 554 c
Culeg. Elisabeta Moldoveanu, C. Zamfir,
Victoria Dosios, 1955.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	306	Leșu, jud. Bistrița-Năsăud.
Ecaterina Gagea, 44 a.
Nr. 36, D.P.	307	Maieru, jud. Bistrița-Năsăud.
Tavifta Lăzăroaie Avram, 64 a.
Fg. 4806 a
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1935.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	308	Cetatea de Baltă, jud. Alba.
Fira Sălcudean, Maria Boacă, Maria Stan, –.
Mg. 2252 II a, AFC
Culeg. T. Gaur, 1971.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	309	Lupșa, jud. Alba.
Paraschiva Hentea, 70 a.
Mg. 1944 II I AFC
Culeg. L. Dudău, 1970.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	310	Gârbou, jud. Sălaj.
A. Marchiș, 64 a.
Mg. 2572 h
Culeg. G. Habenicht, 1962.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	311	Leșu, jud. Bistrița-Năsăud.
Marioara Precup, 20 a.
Fg. 86 b
Culeg. C. Brăileanu, 1931.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	312	Sâncel, jud. Alba.
Rozalia Bucur, 32 a.
Nr. 430, Z.D., 1979.	313	Săliște, Ciurila, jud. Cluj.
Vasile Chiorean, 73 a.
Nr. 257, FMB, 1966.	314	Meziad, Remetea, jud. Bihor.
Gheorghe Cabău, 35 a.

Nr. 327, FMH	315	Agârbiciu, Căpușa Mare, jud. Cluj.
Iosif Iancu, 54 a.
Nr. 311, FMH	316	Mănăsturu Românesc, jud. Cluj.
Ioan Tișe, 52 a.
Mg. 304 c, AFC
Culeg., trans. M. Medan, 1960.	317	Telciu, jud. Bistrița-Năsăud.
Maria Fluțași, 32 a.
Mg. 685 f, AFC
Culeg. trans. M. Nedan M. Nedan, 1960.	318	Nima, Mintiu Gherli, jud. Cluj.
Marea Badea, 16 a.
Nr. 431, Z.D., 1979.	319	Micești, Tureni, jud. Cluj.
Vasile Chicinaș, 77 a.
Mg. 504 a
Culeg. Ghizela Sulițeanu, Emilia Comișel,
1955.
Trans. C. Zamfir.	320	Ilva Mică, jud. Bistrița-Năsăud.
Ioana Gagea, 18 a.
Nr. 2391 i
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1962.	321	Salva, jud. Bistrița-Năsăud.
„Grup de femei”.
Fg. 11667 a
Culeg., trans. C. Zamfir, 1950.
Nr. 101, D.P.	322	Coșbuc, jud. Bistrița-Năsăud.
Măriuca Sandu, 20 a.
	323	Maieru, jud. Bistrița-Năsăud.
Aurelia Bocșa,—.
G.B. p. 255
Culeg., trans. Livia Negrea.	324	Rustior, jud. Bistrița-Năsăud.

CÂNTECE DE NUNTĂ

Fg. 5660 b
Culeg. Ilarion Cocișiu, 1935.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	325	Rebrișoara, jud. Bistrița-Năsăud.
Raveca Goarță, 38 a.
Mg. 506
Culeg. Victoria Dosios, 1955.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	326	Ilva Mică, jud. Bistrița-Năsăud.
Ioana Gagea, 18 a.
Fg. 2429 a
Culeg. H. Brauner, 1949.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	327	Chiralej, jud. Bistrița-Năsăud.
Fira Bărar, 69 a.
Mg. 397/7 g
Culeg. V. Medan, 1960.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	328	Nireș, jud. Cluj.
Silvia Hora, 38 a.

Mg. 398/5 e
Culeg. V. Medan, 1980.
Trans. Elisabeta Moldoveanu.	329	Nireș, jud. Cluj.
Silvia Hora, 38 a.
Mg. 912 f
Culeg., trans. V. Medan. 1964.	330	Breaza, jud. Bistrița-Năsăud.
Ludovica Rodilă, 26 a.
Mg. 2830 II b
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu, 1965.	331	Trestia, Brad, jud. Hunedoara.
Aurelia Branea, 25 a.
FA nr. 3513
Culeg., trans. Ilarion Cocișiu, 1946.	332	Muncelul Mare, jud. Hunedoara.
Petre Dânga, 55 a.
Mg. 2830 II c
Culeg., trans. Elisabeta Moldoveanu.	333	Peșterea , Brad, jud. Hunedoara.
Petre Lazăr, (ledu), –.
I. Ignaton	334	Ormindea, jud. Hunedoara.
Fg. 10201 c
Culeg., trans. Ilarion Cocișiu, 1946.	335	Poienița Voinii, jud. Hunedoara.
Maria Rădoane, Maria Pătrău, –.

ANEXE

INDICE DE CULEGĂTORI*

Alexandru Tiberiu: 9 (vezi Comișel Emilia).
Almași István: 249; (vezi Szenik Ilona), Balaci Emanuela (vezi Bucșan Andrei).
Bartók Béla: 130, 133, 135, 137, 139, 146, 147, 225, 226, 278, 281, 282, 283, 285, 292.
Bărbulescu Corneliu și Dosios Victoria: 65, 71.
Bârgu Ligia (vezi Niculescu Radu).
Bârlea Ovidiu: 219, 241; Herțea Iosif: 247; Niculescu Radu: 237, 261, 296.
Borșianu Aurelia: 134, 136, 202.
Brauner Harry: 95, 244, 246, 257, 287.
Brăiloiu Constantin: 3, 12, 18, 19, 31, 44, 45, 57, 91, 117, 193, 235, 284, 312.
Brezna Constantin: 119, 236, 240 bis.
Bucșan Andrei, Balaci Emanuela, Eretescu Constantin, Herțea Iosef: 288.
Bugeanu Constantin: 181.
Carp Paula: 66, 67; cu Habenicht Gottfried: 68.
Cocișiu Ilarion: 1, 4, 5, 6, 7, 13, 14, 15, 17, 21, 26, 28, 29, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 42, 43, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 56, 58, 61, 62, 64, 70, 77, 80, 94, 98, 104, 114, 116, 142, 158, 164, 208, 211 bis, 214, 216, 225 bis, 226, 227, 238, 239, 246 bis, 250, 270, 275, 308, 325, 332, 335 (vezi Brauner Harry).
Comișel Emilia: 159, 167, 182, 188, 192, 240, 243, 273; Popovici Elise: 182; Alexandru Tiberiu: 198 (vezi Sulițeanu Ghizela).
Comișel Florin: 111.
Coste Tiberiu (vezi Fărcașiu Dionis).
Cuceu Ion: 123; Cuceu M.: 195; Dudău Lucia: 299.
Dejeu Zamfir: 129, 170, 171, 172, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 255, 259, 266, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 313, 319; cu Petrescu Gheorghe: 260, 296.
Dinu Vasile și Vlad Ulpiu: 210; Rădulescu Pascu Cristina și Ulpiu Vlad: 24, 25.
Dosios Victoria: 101 (vezi Bărbulescu Corneliu și Zamfir Constantin).
Dubău Lucia: 310 (vezi Cuceu Ion, Mârza Traian și Pop Dumitru).
Eretescu Constantin (vezi Bucșan Andrei).
Fărcașiu Dionis și Coste Tiberiu: 280.
Georgescu Corneiu Dan: 20, 27.
Georgescu Florin și Nicolescu Vasile: 69; Rădulescu Pascu Cristina: 118, 144, 189.
Georgescu Lucilia: 194, 269 (vezi Kahane Mariana).
Graur T.: 218, 309.
Habenicht Gottfried: 79, 106, 311 (vezi Niculescu Radu, Zamfir Constantin și Carp Paula).
Hansen W.: 148.
Herțea Iosif: 149 (vezi Bârlea Ovidiu și Bucșan Andrei).
Hlinca E. (vezi Medan Virgil).
Iagamaș F.: 141.
Ignaton Ioan: 213, 334.
Ionică Ion I.: 72, 73, 74, 75, 76.
Ivășcanu A.: 215.
Jarda Tudor (vezi Zamfir Constantin).
Kahane Mariana și Georgescu Lucilia: 11, 22.

* Cifrele indică numărul de ordine al variantelor din volum.

Mârza Traian: 127, 160, 161, 166, 257, 258, 265, 291, 294, 314, 315, 316; studenți: 258; Dubău Lucia și Petrescu Gheorghe: 252 (vezi Nicola R. Ioan).

Medan Virgil: 126, 143, 145, 132, 152, 153, 154, 165, 176, 177, 178, 179, 190, 191, 195, 196, 199, 200, 201, 203, 248, 254, 256, 263, 267, 317, 318, 328, 329, 330; Dubău Lucia: 138, 150, 151; Hlinca E.: 128, 132; Petrescu Gheorghe: 140.

Moldoveanu Elisabeta: 30, 81, 84, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 100, 107, 108, 109, 111, 112, 113, 115, 157, 168, 169, 173, 174, 175, 180, 183, 184, 186, 205, 206, 207, 211, 221, 223, 224, 238, 239, 242, 276, 290, 298, 321, 331, 333; Niculescu Radu: 83 (vezi Zamfir Constantin).

Negrea Livia: 324.

Nicola R. Ioan: 16, 36, 41, 97, 155, 204, 217, 220, 222, 251, 271, 277, 286 bis; Mârza Traian: 99, 120, 271, 272; Mârza Traian și Medan Virgil: 197; Pop Dumitru: 262.

Niculescu Vasile (vezi Georgescu Florin).

Niculescu Radu, Zamfir Constantin, Habnicht Gottfried și Bârgu Ligia: 162 (vezi Bârlea Ovidiu și Moldoveanu Elisabeta).

Pasculovici Slobodan: 121.

Petrescu Gheorghe: 260, 274, 279, 289; cu Dubău Lucia: 293, 296 (vezi Medan Virgil și Mârza Traian).

Pop Dariu: 85, 102, 103, 156, 185, 268, 286, 307, 323.

Pop Dumitru, Medan Virgil și Dubău Lucia: 121, 122, 125, 135; Dubău Lucia: 131.

Pop Mihai, Truță Doina și Stein Helga: 264.

Rădulescu Pascu Cristina (vezi Georgescu Florin și Dinu Vasile).

Sachelarie Adriana: 59.

Szenik Ilona și grup de studenți: 82, 110, 187, 245.

Stein Helga: 54.

Stoia Achim: 8, 10, 52, 53, 60.

Sulițeanu Ghizela: 209; Weiss Rodica: 63; Comișel Emilia: 320.

Szenik Ilona: 82, 110, 187, 245; Almași Istvan: 249.

Truță Doina (vezi Pop Mihai).

Zamfir Constantin: 2, 78, 96, 105, 322; Dosios Victoria și Moldoveanu Elisabeta: 93; Habernicht Gottfried: 163; Dosios Victoria și Jarda Tudor: 306 (vezi Niculescu Radu).

Weiss Rodica (vezi Sulițeanu Ghizela).

Fără culegător: 216, 253, 295, 297.

Culegători de Taroste: Alexandru Tiberiu: 1; Bugeanu Constantin: 4; Cocișiu Ilarion: 3; Georgescu Florin și Rădulescu Cristina Pascu: 5; Moldoveanu Elisabeta: 2, 6; Nicola R. Ioan: 7.

Culegători de texte-versuri și informații – tipul I:

Anonim: A, D.

Bentoiu Pascal: J.

Burada Theodor: B.

Comișel Emilia: E.

Ionică Ion: G, H, K.

Heinrich Gustav Adolf: (sfârșitul capitolului *Tematica literară*, tipul I).

Pitiș G.: C.

Taloș Ion: I.

INDICE DE TRANSCRIITORI AI MELODIILOR

Cocișiu Ilarion: nr. 46, 77, 208, 211 bis, 227, 246 bis, 270, 332, 335;
Dejeu Zamfir: nr. 129, 170, 171, 172, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 255, 259, 266, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 313, 319;
Dosios Victoria: nr. 326;
Fărcașu Dionisie, Coste Tiberiu: nr. 280;
Ignaton Ion: nr. 213, 334;
Ionică I. Ion: nr. 75, 76;
Mârza Traian: nr. 257, 258, 265, 291, 294, 314, 315, 316;
Medan Virgil: nr. 317, 318, 330;
Moldoveanu Elisabeta: nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 131, 132, 134, 135, 136, 138, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 209, 210, 211, 214, 215, 216, 218, 220, 221, 222, 223, 224, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 240 bis, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 256, 260, 261, 262, 263, 264, 267, 269, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 279, 284, 287, 288, 289, 290, 293, 295, 296, 297, 298, 299, 306, 308, 309, 310, 311, 312, 321, 323, 325, 327, 328, 329, 331, 333;
Nicola R. Ioan : nr. 41, 155, 217, 286 bis;
Pop Dariu: nr. 85, 102, 103, 156, 185, 268, 286, 307, 323;
Stoia Achim: nr. 10;
Zamfir Constantin: nr. 320; 322.

Nu este menționat transcriitorul la melodiile cu numerele: 71, 73, 74, 77, 212, 255, 258, 265, 316, 324, și nici la melodiile culese de Béla Bartók.

INDICE ALFABETIC AL LOCALITĂȚILOR*

GRUPA A

TIPUL I

Agârbiciu, Sibiu, 58, 59
Altina, Sibiu, I
Arpaș, Sibiu, 75
Arpașul de Jos, Sibiu, 74, E
Boița, Sibiu, 16
Breaza, Brașov, 76
Buia, Sibiu, 61
Comana de Jos, Brașov, 4
Comana de Sus, Brașov, 77
Copăcel, Brașov, 48
Copșa Mare, Sibiu, 47
(Coveș), Sibiu, 70
Dejani, Brașov, 39
Drăguș, Brașov, 18, 19, 20, 27, 31, 44, 45, 72
Dridif, Brașov, 26
Făgăraș, Brașov, 9
Florești, Alba, 14
(Frâna), Axente-Sever, Sibiu, 49
Ghijasa de Sus, Sibiu, 29
Hurez, Brașov, 17
Iași, Brașov, 35
Iglișul Nou, Sibiu, 5
Lisa, Brașov, 42, 76
Marpod, Sibiu, 24, 25
Mihăileni, Sibiu, 33
Mohu, Sibiu, 8, 10
(Netotu), Brașov, 6
Olteț, Brașov, 73
(Oprea, Cârțișoara), Sibiu, I
Părău, Brașov, 13
Pelișor, Sibiu, 34
Pojorta, Lisa, K
Poplaca, Sibiu, 55
(Porcești), Turnu-Roșu, Sibiu, 52, 53, 57, 60
Porumbacu de Jos, Sibiu, 23
Porumbacu de Sus, Sibiu, 21
Râșinari, Sibiu, B
Râciu, Mureș, A

Roșia de Secaș, Alba, 69
Ruja, Sibiu, 50
Sadu, Sibiu, 41
Săcel, Sibiu, F
Săvăstreni, Brașov, 38
Săsciori,
Scoreiu, Sibiu, 28
Sebeș, Brașov, 36
Sebeșel, Alba, 51, 64, G
Sebeșelu de Jos, Sibiu, H
Sibiel, Sibiu, 63, 65, 66, 68, 71, J
Spring, Alba, 30
Șalcău, Sibiu, 32
Șeica, Sibiu, 62
Șercaia, Brașov, 43
Șoala, Sibiu, 37, 46
Șona, Brașov, 2
Ștenea, Sibiu, 58
Ucea de Sus, Brașov, 3
(Vaida Rece), Brașov, 40
Valea Săliștei, Brașov, 67
Vărd, Sibiu, 56
Veneția de Jos, Brașov, 15
Vingard, Sibiu, 54
Viștea, Brașov, 12
Viștea de Jos, Brașov, 11, 22
Voila, Brașov, 7

TIPUL II

Subtipul 1

Bistrița Bârgăului, Bistrița-Năsăud, 114
Feldru, Bistrița-Năsăud, 97, 99
Ilva Mare, Bistrița-Năsăud, 81, 102
Ilva Mică, Bistrița-Năsăud, 101
Josenii Bârgăului, Bistrița-Năsăud, 100
Leșu, Bistrița-Năsăud, 88, 89, 103, 104
Maieru, Bistrița-Năsăud, 85, 108, 109, 110.
Mihoiești, Alba, 87
Nepos, Bistrița-Năsăud, 96, 113
Parva, Bistrița-Năsăud, 105, 106, 107

* Din care au fost culese variantele prezente. Cifrele indică numărul de ordine în volum.

Rebra, Bistrița-Năsăud, 78, 79
Rebrișoara, Bistrița-Năsăud, 80
Rodna, Bistrița-Năsăud, 83, 84
Romuli, Bistrița-Năsăud, 86, 115
Sângeorz-Băi, Bistrița-Năsăud, 82, 111, 112
Susenii Bârgăului, Bistrița-Năsăud, 98
Șanț, Bistrița-Năsăud, 90, 91, 92, 93, 94, 95

Subtipul 2

Bistrița Bârgăului, Bistrița-Năsăud, 114

Subtipul 3

Romuli, Bistrița-Năsăud, 115

TIPUL III

Subtipul 1

Adrian, Mureș, 145
Aluniș, Mureș, 141.
(Arova Pădure), Mureș, 150
(Casva), Mureș, 131
Cristuri-Șieu, Bistrița-Năsăud, 116
Deda, Mureș, 118, 144
Dumbrava, Mureș, 119, 136
Filea de Jos, Cluj, 129
Glăjărie, Mureș, 128, 132
Gledin, Bistrița-Năsăud, 117
Hodac, Mureș, 120, 122, 123, 126, 127, 146
Ibănești-Pădure, Mureș, 135
Idicel, Mureș, 147
Larga, Mureș, 152
Orșova, Mureș, 137
Poarta (Curteaș), Mureș, 133
Râpa de Sus, Mureș, 139
Ruși Munți, Mureș, 148
Sângeorgiu de Mureș, Mureș, 121
Solovăstru, Mureș, 124, 140, 142, 143,
Șerbeni, Mureș, 149
Șieuț, Bistrița-Năsăud, 134
(Șuhănuț), Mureș, 124
Toaca, Mureș, 125
Urișul de Sus, Mureș, 130, 153

Subtipul 2

Bichigiu, Bistrița-Năsăud, 157, 166
Bistrița, Bistrița-Năsăud, 154
Căianul Mare, Bistrița-Năsăud, 165
Căianul Mic, Bistrița-Năsăud, 156
Coșbuc, Bistrița-Năsăud, 159, 167, 169
Mintiu, Bistrița-Năsăud, 162
Mocod, Bistrița-Năsăud, 158, 168, 174
Plaiuri, Cluj, 171, 172
Romuli, Bistrița-Năsăud, 173
Salva, Bistrița-Năsăud, 155, 175, 177, 178, 179
Suplai, Bistrița-Năsăud, 163, 164
Sutu, Cluj, 170
Șerbeni, Mureș, 149

Telcișor, Bistrița-Năsăud, 160
Telciu, Bistrița-Năsăud, 161, 176
Zagra, Bistrița-Năsăud, 163

TIPUL IV

Agrișul de Sus, Bistrița-Năsăud, 181
Breaza, Bistrița-Năsăud, 195
(Cuhea) Bogdan Vodă, Maramureș, 184
Deda, Mureș, 189
Gârbou, Sălaj, 193
Ieud, Maramureș, 182, 188, 192
Ilva Mare, Bistrița-Năsăud, 186
Maieru, Bistrița-Năsăud, 180, 183, 185, 187
Mănăstirea, Cluj, 196, 197
Morăreni, Mureș, 202
Negrișlești, Bistrița-Năsăud, 191, 203
Nicula, Cluj, 198
Nireș, Cluj, 190, 199
Ocoliș, Cluj, 200, 201
Sălciua, Alba, 204
Văleni, Maramureș, 194

TIPUL V

Subtipul 1

Căinelul de Sus, Hunedoara, 207
Hărțăgani, Hunedoara, 206
Trestia, Hunedoara, 205
Muncelul Mare, Hunedoara, 208

Subtipul 2

Feregi, Hunedoara, 211 bis
Grohoțele, Hunedoara, 209
Peștera, Hunedoara, 211
Stăncești, Hunedoara, 210

Subtipul 3

Ormindea, Hunedoara, 213
Vălișoara, Hunedoara, 212

TIPUL VI

Subtipul 1

Baia de Arieș, Alba, 214, 215
Lupșa, Alba, 216, 217, 218, 220, 221, 222, 223, 224
Mușca, Alba, 219

Subtipul 2

Certege, Alba, 225 bis
Feneș, Alba, 225
Petroșani, Hunedoara, 226
Sănmartinul de Câmpie, Mureș, 227

Subtipul 3

Filea de Jos, Cluj, 230
Filea de Sus, Cluj, 229

Hășdate, Cluj, 228
Lita, Cluj, 232
Pădureni, Cluj, 234
Pruniș, Cluj, 233
Vălișoara, Cluj, 231

Subtipul 4

Negrești, Satu Mare, 235

Subtipul 5

Dumbrava, Mureș, 236

TIPUL VII

Ampoița, Alba, 241
Bulzeștii de Sus, Hunedoara, 242
Dumbrava, Mureș, 240 bis
Ieud, Maramureș, 243, 245 bis
Inuri, Alba, 239
Mărișel, Cluj, 244, 244 bis, 245
(Șchiopi) Livada, Cluj, 240
Vălișoara, Cluj, 237
Vințu de Jos, Hunedoara, 238

GRUPA B

Subgrupa B I

Agriș, Cluj, 259
Bedeciu, Cluj, 255
Bistra, Alba, 276, 277, 278
Braniștea, Bistrița-Năsăud, 262, 263, 264
Călățele, Cluj, 248, 256, 258
Chiralej, Bistrița-Năsăud, 246
Ciceu, Bistrița-Năsăud, 267
Finiciu, Cluj, 257
Finișel, Cluj, 273
Ghiocani, Alba, 270
Ivăniș, Alba, 250
Izvoarele, Cluj, 261
Lunca Arieșului, Cluj, 254
Luncani, Cluj, 249
Mărgău, Cluj, 274
Mărișel, Cluj, 275
Micești, Cluj, 266
Mintiu Gherlii, 280
Muntele Băișorii, Cluj, 271, 272
Poșoga, Alba, 253
Rișca, Cluj, 260, 279
Românași, Sălaj, 251, 265
Târnava, Sibiu, 246 bis
Tresnea, Sălaj, 252
Valea Mică, Alba, 247
Văleni, Cluj, 265
Văleni, Maramureș, 269

Vălișoara, Cluj, 261.

Subgrupa B II

Agârbiciu, Cluj, 315
Agriș, Cluj, 305
Balșa, Hunedoara, 290
Căianul Mare, Bistrița-Năsăud, 286
Cărăsău, Bihor, 295
Cărpiniș, Alba, 281
Cehul Silvaniei, 297
Cetatea de Baltă, Alba, 308
Ciurila, Cluj, 301
Cociuba Mare, Bihor, 282, 283
Coșbuc, Bistrița-Năsăud, 322
Crăiești, Cluj, 303
Dumbrăvița, Bihor, 291
Feleac, Cluj, 286 bis
Gârbou, Sălaj, 299, 310
Hotârel, Bihor, 285
Ilva Mică, Bistrița-Năsăud, 320, 326
Lazuri, Bihor, 288
Leșu, Bistrița-Năsăud, 306, 311
Lita, Cluj, 304
Lupșa, Alba, 309
Maieru, Bistrița-Năsăud, 307, 323
Mănăstireni, Cluj, 292
Mănăsturu Românesc, Cluj, 316
Mărișel, Bistrița-Năsăud, 287
Meseșenii de Jos, Sălaj, 296
Meseșenii de Sus, Sălaj, 293
Meziad, Bihor, 314
Micești, Cluj, 319
Nima, Cluj, 318
Ruștior, Bistrița-Năsăud, 324
Salva, Bistrița-Năsăud, 298, 321
Sălicea, Cluj, 300
Săliște, Cluj, 302, 313
Sititelnice, Bihor, 294
Sâncel, Alba, 284, 312
Telciu, Bistrița-Năsăud, 317
Tiocul de Sus, Cluj, 289

CÂNTECE DE NUNTĂ

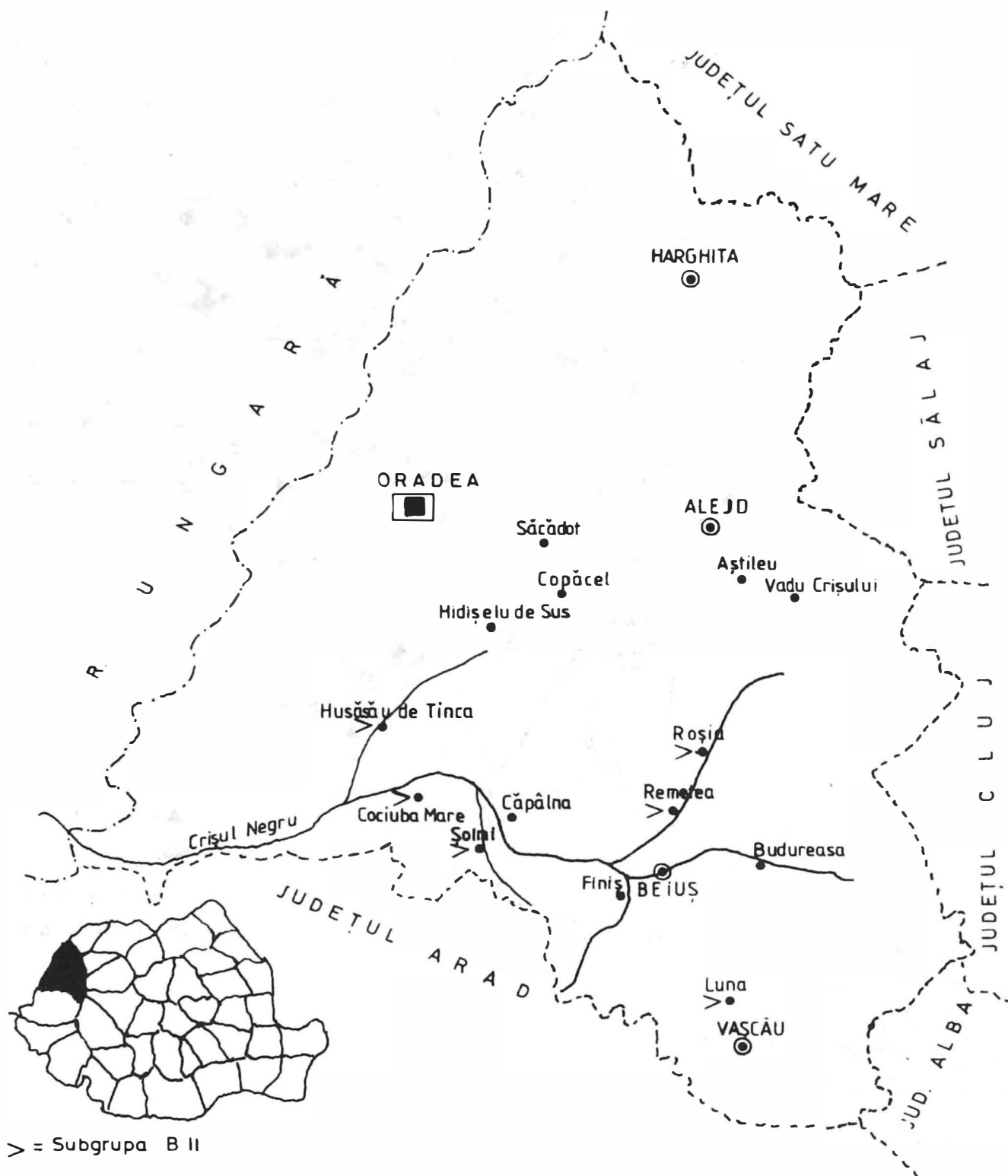
Breaza, Bistrița-Năsăud, 330
Chiraleș, Bistrița-Năsăud, 327
Ilva Mică, Bistrița-Năsăud, 326
(Muncelul Mare), Hunedoara, 332
Nireș, Cluj, 328, 329
Ormindea, Hunedoara, 334
Peștera, Hunedoara, 333
Poienița Voinii, Hunedoara, 335
Rebrișoara, Bistrița-Năsăud, 325
Trestia, Hunedoara, 331

HARTA ROMÂNIEI CU JUDEȚE ÎN CARE ESTE PREZENT OBICEIUL CUNUNII SECERIȘULUI

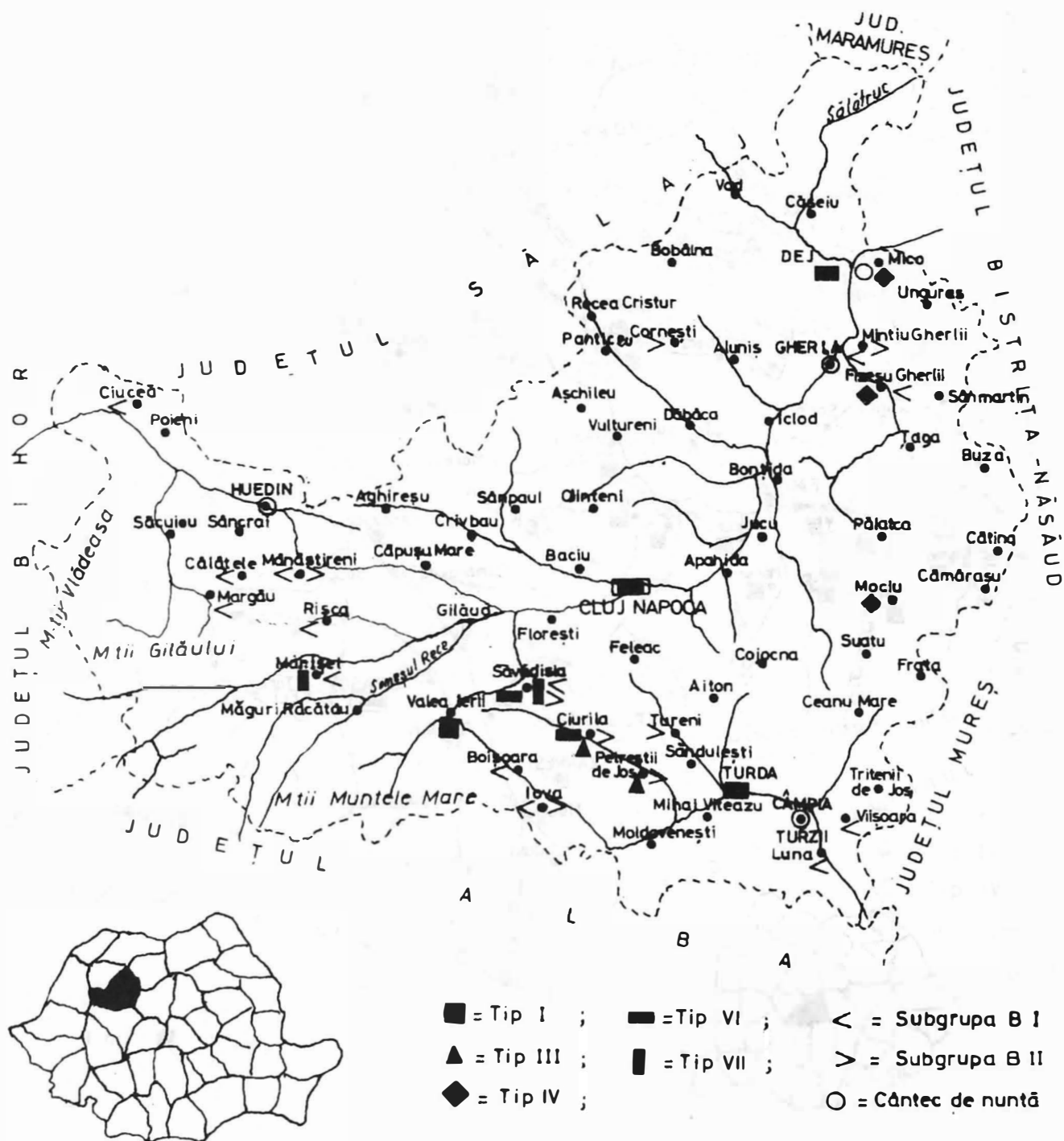

Urmează hărțile județelor cu localitățile în care s-au cules cântecele prezentate în lucrare:

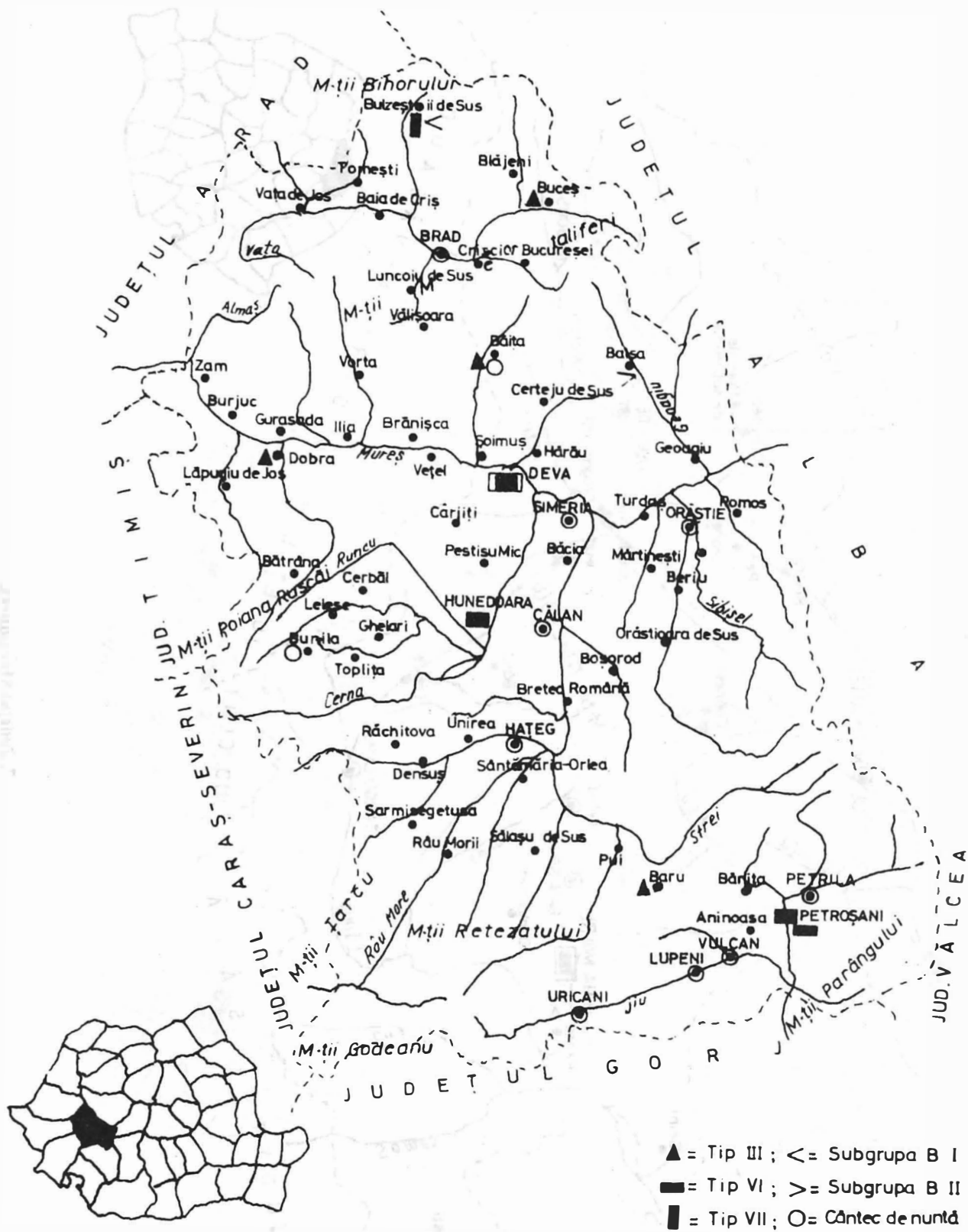
1. Alba.	6. Hunedoara.
2. Bihor.	7. Maramureș.
3. Bistrița-Năsăud.	8. Mureș.
4. Brașov.	9. Sălaj.
5. Cluj.	10. Sibiu.

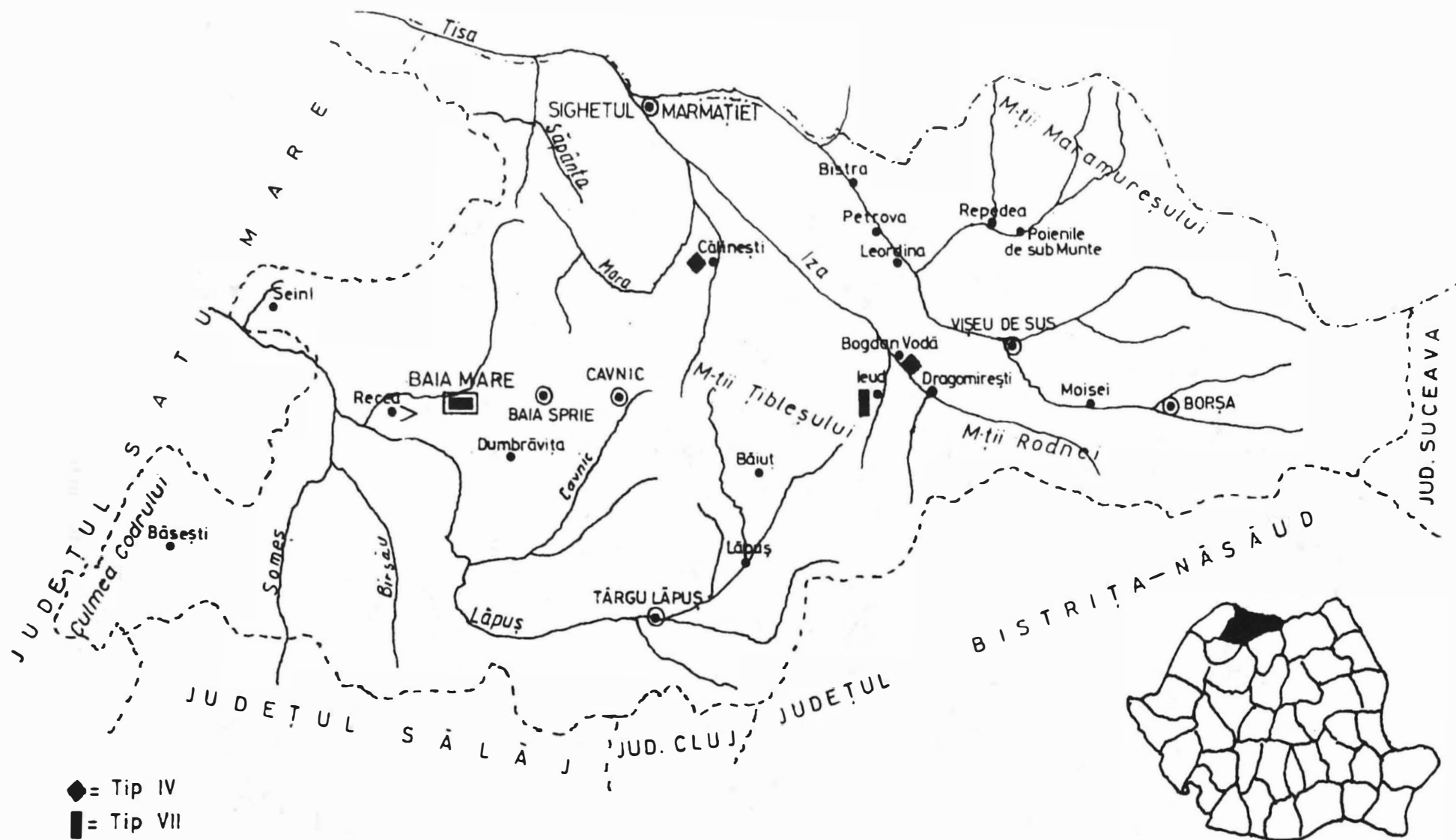
2. Județul Bihor.

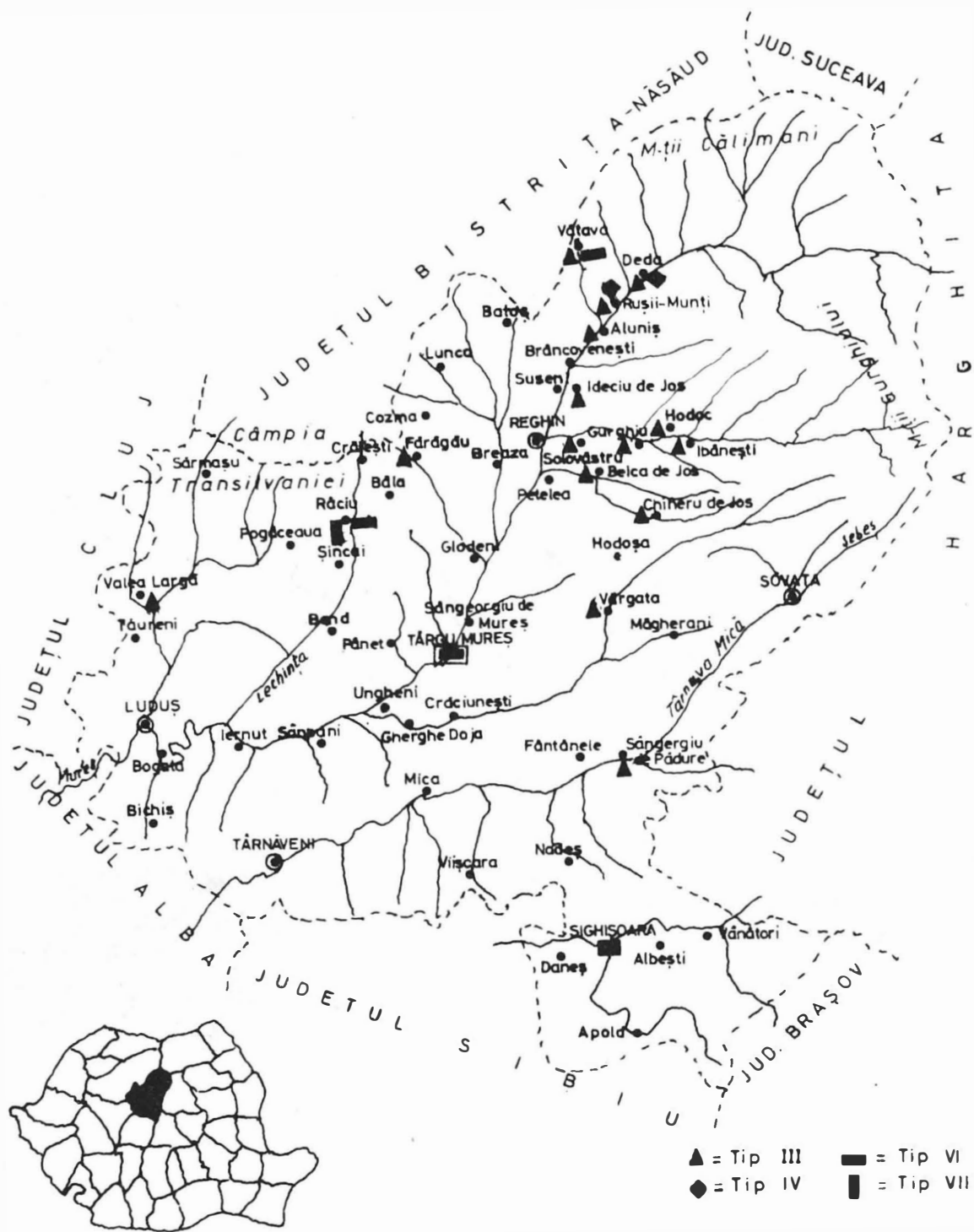
5. Județul Cluj.

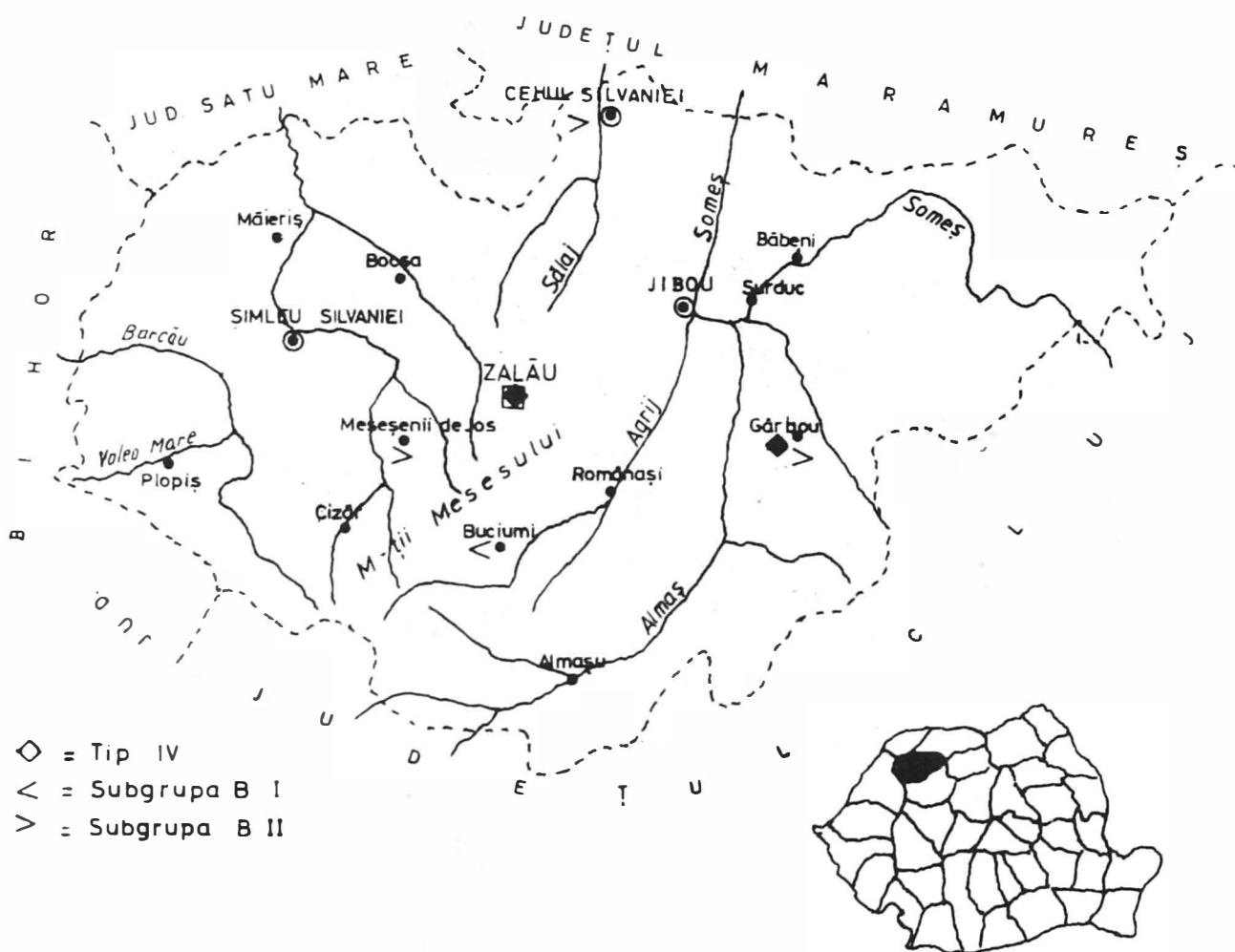
6. Județul Hunedoara.

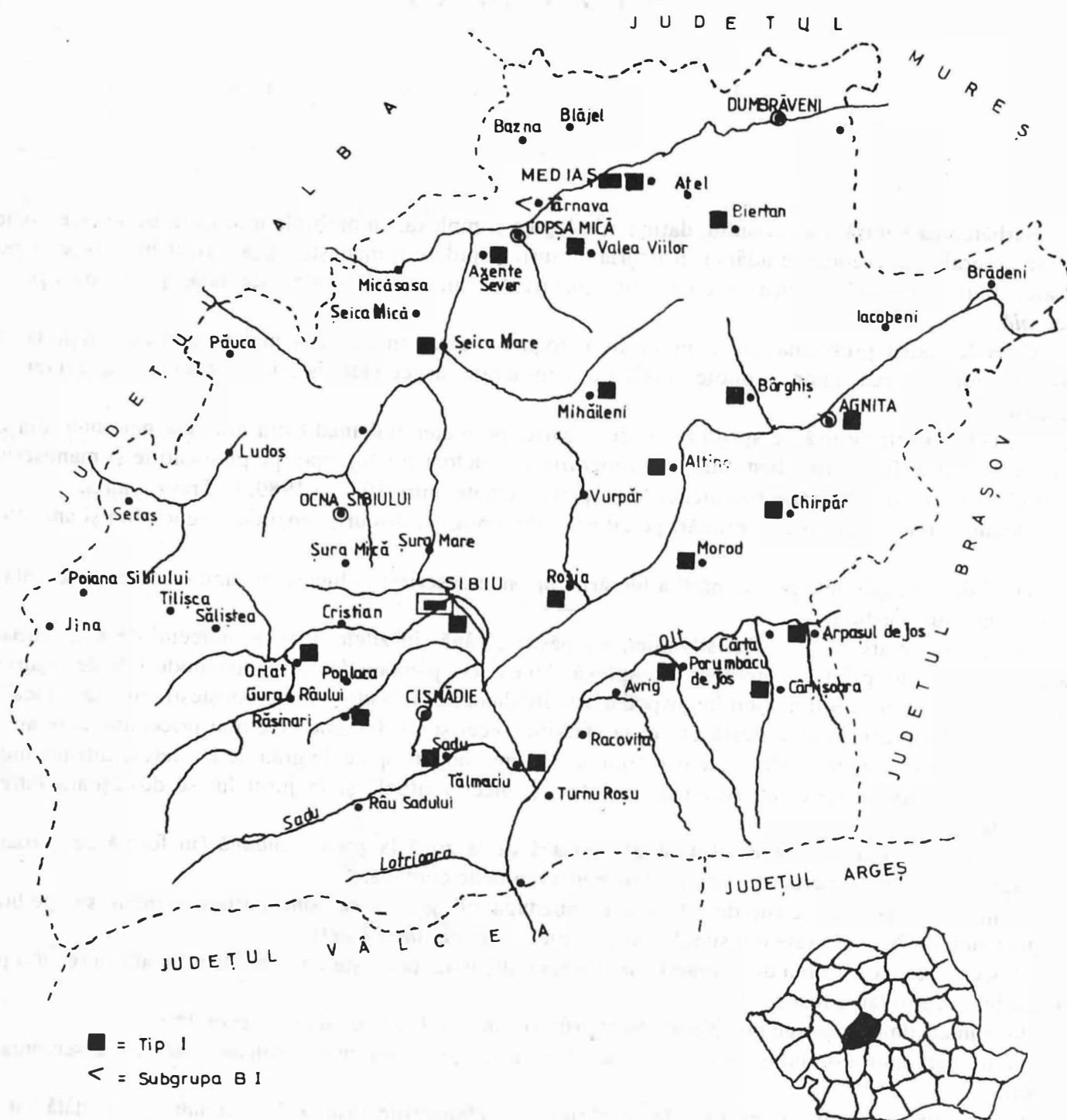
7. Județul Maramureș.

8. Județul Mureș.

9. Județul Sălaj.

10. Județul Sibiu.

REZUMAT

Sărbătoarea agrară a secerișului, datină mitologică complexă, cu multiple implicații în diverse domenii ale vieții rurale, cu rezonanțe adânci în istoria culturii populare românești, a polarizat în jurul ei aspecte variate, dintre care cel muzical a constituit obiectivul principal al lucrării de față, și anume *tipologia muzicală*.

Complexitatea problematicii a impus însă, tocmai pentru înțelegerea mai temeinică a fenomenului muzical, introducerea unor capitole auxiliare consacrate aspectelor istorice, etnografice, literare ale obiceiului.

Cercetarea întreprinsă se sprijină, pe de o parte, pe materialul inedit din arhivele naționale din cele două mari centre: București (Institutul de Etnografie și Folclor) și Cluj, apoi pe publicațiile și manuscrisele de specialitate, pe de altă parte pe culegerile proprii efectuate, între 1957 și 1980, în Transilvania.

Documentele citate sunt imprimări pe cilindrii de fonograf, discuri, benzi de magnetofon și anchete de teren.

Unul dintre capitolele primei părți a lucrării cuprinde descrierea obiceiului cununii secerișului. Iată, pe scurt, rezumatul acestuia:

În cea mai mare parte a Transilvaniei, s-a păstrat, până în zilele noastre, obiceiul de a se sărbători sfârșitul secerișului printr-o ceremonie complexă. Au existat, până nu demult, două moduri de desfășurare a acestei tradiții: 1) în cadrul muncii în gospodăria individuală; 2) în cadrul muncii obștești, numită „clacă”.

Obiceiul are următoarea desfășurare: la sfârșitul secerișului, femeile cele mai pricepute, care au luat parte la strângerea recoltei, aleg cele mai frumoase și mai bogate spice de grâu, le împletesc într-un anumit fel și le dau o formă specială. Acestea constituie „obiectul ritual” și în jurul lui se desfășoară întregul ceremonial.

Forma și denumirea „obiectului ritual” variază de la zonă la zonă: „cunună (în formă de coroană); „buzdugan” (în formă de cruce); „cruce”; cruce încercuită de coroană.

Cununa este purtată pe cap de o fecioară, „buzduganul” și „crucea” sunt purtate în mâini sau pe brațe, de o fecioară, iar în unele sate din sudul Transilvaniei, de către tineri băieți.

Procesiunea, constituită după orânduiala locală îndătinată, pornește de la holda secerată către casa proprietarului al cărui lan a fost secerat.

În fruntea alaiului merge purtătorul (purtătoarea) cununii, înconjurat(ă) de secerători.

Pe tot parcursul drumului, alaiul intonează fără întrerupere, puternic și solemn, cântecul ceremonial al cununii.

Când ajunge în sat, îi ies în cale localnicii. La răspântiile drumurilor, cununa și, o dată cu ea, purtătoarea cununii, este udată din abundență cu apă de feciorii care așteaptă cu vase pline. Tânăra se rotește pe loc în pași de dans.

Udarea cununii este cel mai important și mai spectaculos moment din desfășurarea ceremonialului, din care se desprinde cu evidență *funcția* sa inițială, aceea de rit destinat invocării ploii, pentru a contribui la rodnicia pământului.

Ajunși la gospodăria proprietarului, aducătorii cununii intră în casă cântând și înconjură de trei ori masa special amenajată, întocmai ca la nuntă.

În unele zone urmează „Tarostea”, un monolog versificat, care cuprinde relatarea obiceiului, împletită cu elemente fantastice și străbătută de o undă de umor, cina și prilejul de joc de cuvinte de laudă adresate gazdei, căreia i se cere răsplată pentru munca depusă.

Un tânăr „curat” ca și fecioara ia cununa de pe capul fetei, după ce mai întâi o sărută, apoi o dă gazdei, care o așază la icoană sau în grinda casei. Aici este păstrată până în primăvară, când boabele de grâu din cunună sunt amestecate cu grâul ce urmează să fie însămânțat, în credința că astfel se asigură belșugul rodului viitor.

Apoi, are loc masa ceremonială pentru secerători, prilej cu care se servesc bucate speciale (între altele și grâu fiert în lapte). Urmează jocul, la care participă aproape tot satul.

În partea a doua a lucrării am sistematizat întreg materialul investigat.

Melodiile sunt împărțite în două mari grupe: A, cu șapte tipuri (cu subtipuri), dintre care șase tipuri sunt cântate și al șaptelea este strigat; B, cu două subgrupe, B I și B II.

În grupele A și B, Subgrupa I, intră melodiile rituale propriu-zise, intonate în timpul procesiunii din cadrul desfășurării obiceiului, iar cele din grupa B, Subgrupa II, sunt melodii de „cântec propriu-zis”, ale căror texte literare sunt legate de seceriș și în general de cultura pământului, intonate cu diferite prilejuri, unele dintre ele în timpul secerișului propriu-zis, altele cu ocazia unor petreceri, deci în afara ceremonialului intitulat „cununa secerișului”. La gruparea lor s-a ținut seama, ca și la celelalte grupări, în primul rând de funcția pe care o îndeplinea textul poetic.

În cadrul fiecărei partajări de melodii au fost tratate următoarele probleme: Răspândirea teritorială; Ordinea variantelor melodice; Forma arhitectonică; Structura melodică; Conturul melodic; Ambitusul; Cadențele; Ornamentația; Ritmul și măsura; Tempoul și mișcarea metronomică; tabelele cu variațiile celulelor metrico-ritmice; tabelele cu structura scărilor melodice.

Grupa A

Analizele disting următoarele tipuri melodice:

Tipul I, prezent în sudul Transilvaniei, are forma arhitectonică de trei rânduri melodice.

Baza sonoră o constituie o scară prepentatonică

evoluată într-o scară pentatonică hemitonică

Celulele metrico-ritmice înscriu formule de tip iambic ♩ spondaic ♩♩ piric ♩♩♩.

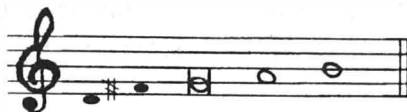
Cadența finală este pe treapta I.

Tempoul este *giusto* în majoritatea variantelor.

Ambitusul este de o cvintă perfectă, cu mici excepții de extensie.

Tipul al II-lea (cu trei subtipuri) circulă în nord-estul Transilvaniei. Forma arhitectonică este de un rând melodic (variantele cele mai arhaice) și, respectiv, de două rânduri melodice (restul variantelor).

Structura melodică are la temelie un tricord major cu alunecare de secundă și salt de cvartă inferioară:

Cadența finală este pe treapta I.

Ornamentația este mai bogată decât la celelalte tipuri.

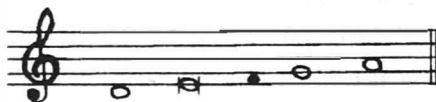
Tempoul este mai ales *rubato*.

Tipul al III-lea (cu două subtipuri) a fost cules mai ales în preajma afluențelor râurilor Mureș și Someșul Mare, începând din câmpie și până la poalele munților.

Forma arhitectonică este, ca și a Tipului al II-lea, cu un rând melodic în variantele mai vechi și cu două rânduri melodice în cazul celorlalte.

În majoritatea variantelor apare un fragment melodic pe invocația „Doamne”.

Structura melodică provine dintr-un tetracord minor cu subton, provenit din pentatonism:

Cadența finală a variantelor cu un singur rând melodic este pe treapta I. Cele două rânduri melodice au cadența finală pe subton. Melodiile Subtipului 2 au cadența finală pe treapta I.

Ritmul are valori de optimi, pătrimi și doimi. Câteva variante pulsează și în ritm ternar.

Tempoul este în majoritatea variantelor *poco rubato* și chiar *rubato*.

Tipul al IV-lea, numit convențional „de strigat”, circulă într-o zonă mult mai largă decât celelalte tipuri, cuprinsă între nord-estul Transilvaniei, zona Cluj, Zalău, Alba și Maramureș.

Structura ritmică este exclusiv binară, cu subdiviziuni ternare, cristalizată în măsura de 6/8 și este caracteristică melodiilor cunoscute în Transilvania, de obicei, sub numele „de strigat”, „de petrecere”, „de băut” (în Maramureș).

Forma arhitectonică este în majoritatea variantelor din patru rânduri melodice, rezultate din repetarea identică sau variată a două rânduri melodice. Cele cu trei rânduri melodice sunt excepții.

Structura melodică are în majoritatea variantelor un substrat prepentatonic ori pentatonic, cu finala pe treapta I, pendulând între major și minor. Melodia evoluează pe scări restrânse, începând de la patru ori cinci sunete. Rare cazuri sunt cele în care melodia se extinde la subton, la salt de treapta a IV-a sau umplerea parțială a pentatoniei.

Ambitusul este redus, în mare parte a variantelor, la o cvintă perfectă.

Cadența finală este pe treapta I.

Ritmul caracteristic Tipului al IV-lea este frecvent în folclorul românesc, în toate zonele țării și în toate genurile muzicale populare românești. Alternanța ritmică între iamb și troheu realizează în variantele Tipului al IV-lea următoarele combinații:

1.		troheu dublu,
2.		iamb dublu
3.		coriamb,
4.		antispast.

Rar aceste valori se cumulează în pătrime cu punct. Datorită cântării în grup se remarcă o izometrie.

Măsura este constantă de 6/8.

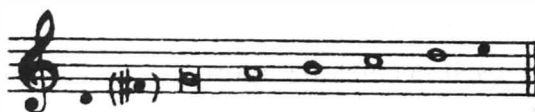
Tempoul este mai ales giusto.

Tipul al V-lea, cu trei subtipuri, este cântat în sud-vestul Transilvaniei, în județul Hunedoara și în Munții Apuseni.

Forma arhitectonică a Subtipurilor 1 și 2 este structurată pe două rânduri melodice. Subtipul 3 are patru rânduri melodice, realizate prin repetarea variată a primelor două.

Acest tip are refren doar la nivelul literar.

Structura melodică este alcătuită pe o scară majoră de cinci sunete, cu o vagă tendință de extensiune:

Ornamentația este bogată, ca și în Tipul al II-lea.

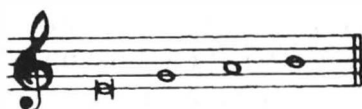
Tempoul este *rubato* și *poco rubato*.

Tipul al VI-lea melodic are cinci subtipuri melodice.

Aceste melodii au fost culese pe cele două versante ale Muntelui Mare dintre județele Cluj și Alba.

Forma arhitectonică este de două rânduri melodice, cu foarte rare excepții.

Structura melodică: deși ajunge la un ambitus de septimă și chiar octavă, scheletul melodic se sprijină doar pe câteva trepte mai importante:

ceea ce conturează o scară pentatonică evidentă. Extensiunea scării s-a făcut mai întâi prin completarea pianului inferior – fa diez –, alunecând apoi prin ornamentație la octavă.

Ornamentația se realizează prin apogiaturi simple, mai ales inferioare, apoi duble, mordente și sunete de pasaj.

Ritmul și măsura în câteva variante constituie celulele metrico-ritmice pe formule de tip spondaic ♩ ♩ și iambic ♪ ♪ ce realizează măsura de 5/4, cu lungiri pe majoritatea finalelor hemistihurilor. Câteva variante au un caracter binar cu subdiviziuni ternare, marcat în măsuri de 6/8 și 9/8 și, cu totul excepțional, în măsura de 3/4.

Tipul al VII-lea conține texte strigate, nu cântece.

Este răspândit mai ales în centrul Transilvaniei, apoi în județele Hunedoara, Cluj și Maramureș.

Forma arhitectonică alternează grupul versurilor strigate cu o chiuitură caracteristică, denumită de localnici, în majoritatea cazurilor, „huhurezat”, care cândva va fi avut o funcție apotropaică și augurală. Locul chiuiturii (huhurezatului) în economia versurilor este plasat la începutul sau la sfârșitul unui grup de două, patru, șase, șapte sau zece versuri.

Aceste versuri sunt strigate pe înălțimi de sunete diferite, care în unele cazuri s-au putut stabili cu exactitate.

Grupa B are două subgrupe.

În Subgrupa B I intră câteva dintre textele literare tradiționale sau numai motive principale din aceste texte consacrate ceremonialului de seceriș, care sunt intonate cam în aceleași zone în care sunt auzite melodiile consacrate tipurilor analizate ulterior în unele sate (altele decât cele în care au fost culese melodiile tipurilor de până acum), pe melodii cu o structură denumită convențional de cercetători de „cântec propriu-zis” și, cu totul excepțional, de romanță, și nu pe melodii îndătinate, ca melodiile tipurilor.

Aceste melodii sunt structurate din punct de vedere arhitectonic pe două, trei și patru rânduri melodice, iar, cu totul excepțional, pe cinci rânduri melodice.

În majoritate de tip major-minor, ele evoluează pe scări cuprinse între cinci și nouă sunete.

Ambitusul lor este mult mai extins în comparație cu cele ale melodiilor Tipurilor I–VI.

Varietatea ornamentală se întinde de la melodii aproape silabice la o excesivă bogăție melismatică, ce ajunge până la șapte sunete pe o silabă,

Ritmul înregistrează o deosebită varietate de tipuri și formule.

Tempoul este mai mult poco rubato, dar și giusto.

Subgrupa B II cuprinde texte cu o tematică legată de seceriș și în special de cultura pământului, cântece pe melodii de cântec propriu-zis, intonate cu diverse ocazii.

Ele sunt răspândite în toată Transilvania.

Forma lor arhitectonică este cuprinsă între un rând melodic, cea mai simplă, și opt rânduri melodice (prin repetare) pentru o strofă melodică. Cele mai numeroase sunt de trei și patru rânduri melodice.

Structura melodică major-minoră, majoră și minoră are scări de șase până la zece sunete. Foarte multe sunt scări cu substrat pentatonic.

Melodiile au cadențe interioare pe treapta a VII-a sau pe treapta a 3-a și a 7-a și cu cadența finală pe treapta I. Câteva au cadența finală pe treapta a 2-a.

Ambitusul lor este extins între sextă și decimă, cele mai frecvente sunt însă pe septimă și octavă.

Au o ornamentație în general bogată.

Ritmul și măsura acestor melodii sunt mult mai variate decât ale celorlalte. Apar și subdiviziuni încadrate în triolete, cvintolete și sextolete.

Tempoul este în general rubato și poco rubato.

În toate tipurile există variante melodice cu mobilități accidentale ale unor trepte.

Ca trăsătură de unire între unele tipuri muzicale se remarcă picnonul Sol – La – Si (Tipul I, II, V), element caracteristic folclorului românesc.

Realizarea sonoră, în emisiune vocală cu rezonanță laringiană-toracică, cu o culoare aparte și accentuată vigoare, conferă întregului ceremonial măreție și solemnitate. Tempoul larg și vibrațiile intense de piept, specifice vocilor feminine, fără diferențe de nunațe, sunt impunătoare mai ales când participă un număr mare de voci. Emisia specifică a cântecului de seceriș își are explicația în faptul că acest cântat în aer liber, pe câmp, la holdă, trebuie să fie auzit cât mai departe în sat, rolul său fiind de a vesti locuitorilor apropierea fazei celei mai însemnate a ceremonialului, anume aducerea simbolică, sub forma cununii, a rodului pământului la casa gospodarului.

Melodia cântecului cununii, ca și alte elemente din ceremonialul secerișului, sunt în toată Transilvania, cu excepția părții de jos, similare cu cele din ritualul nupțial.

Textele literare ale cântecelor de seceriș, cu tematica lor specifică, determină fundamental locul acestor versuri în creația literară populară prin *funcția* pe care o îndeplinesc într-un anumit context sociocultural.

Versurile cântecului de seceriș, cu timpul, au trecut printr-un proces de desacralizare generată de modificările adânci din structura economică și socială și din mentalitatea societății rurale, dar și-au păstrat funcția precisă.

Vechea semnificație magică se poate descifra în unele fragmente de text, ca și în practicile rituale ale acestui ceremonial sincretic (poezie – muzică – dans), cunoscut sub numele de *Cununa secerișului*.

Unele texte literare ale cântecelor de seceriș sunt epice, altele lirice.

Fiecărui tip melodic îi corespunde un număr de teme și motive literare dependente de memoria și împrejurările în care a fost culeasă varianta respectivă.

Tipul I melodic are 5 teme literare cu 8 motive.

Tipul al II-lea are 5 teme cu 15 motive.

Tipul al III-lea are 5 teme cu 14 motive.

Tipul al IV-lea are 5 teme cu 12 motive.

Tipul al V-lea are 4 teme cu 7 motive.

Tipul al VI-lea are 5 teme cu 12 motive.

Tipul al VII-lea are 4 teme cu 8 motive.

Subgrupa B I are 5 teme cu 17 motive.

Subgrupa B II are 4 teme cu 17 motive.

Cea mai frecventă și mai dezvoltată este tema a IV-a din Tipul al II-lea – *udatul cununii*.

În conținutul textelor poetice apar și elemente creștine.

Versurile cântecelor de seceriș sunt octosilabice, cu excepția celor din Tipul I, care sunt hexasilabice. Rima este împerecheată. Unele versuri au silabe de completare, eliziuni, anacruze. Tipul al V-lea are refren, numai din punct de vedere literar.

Tarostea este un monolog versificat. Versurile variază între patru și douăsprezece silabe. Ea are 6 teme cu 10 motive. Motivele principale sunt: salutul și lauda adresate gazdei, relatarea celor petrecute pe drumul parcurs (udatul cununii, descrierea muncilor agricole, îndemn pentru împlinirea obiceiului). Apar aici atât unele imagini burlești, cât și altele fabuloase.

Cântecul de seceriș este cântec de grup, feminin, cu excepția melodiei Tipului I, care este cântată de obicei de întreg alaiul care însoțește cununa.

Melodia cântecului de cunună din unele tipuri este aceeași cu a cântecului ritual de nuntă.

Acest ceremonial magic a dăinuit și grație: a) funcției sale *sociale* (munca de întrajutorare), b) funcției de comunicare între oameni, c) funcției artistice – bogate manifestări folclorice (cântece vocale și instrumentale, dansuri).

SUMMARY

The reaping feast, a complex mythological tradition, with multiple implications in various fields of the country life, having deep resonance in the history of the Romanian folklore, brings together many aspects, among which the musical one is the main object of the present work: *the musical typology*.

The introduction of some supplementary chapters concerning the literary, ethnographic and historical aspects was necessary in order to understand better the musical phenomenon and its complexity.

This study is based upon several unpublished materials of archives of Bucharest (The Institute of Ethnography and Folklore) and Cluj, upon the specialized publications and the author's gathering of ethnographic materials between 1957 and 1980 in Transylvania.

Records on phonograph, discs, magnetic tapes and surveys on spot constitute the documents of this work.

One of the chapters of the first part deals with the description of the reaping custom. Here is the presentation in short.

In the most part of Transylvania the tradition of celebrating the end of reaping has been preserved till nowadays as a true ceremony.

There were two ways in which the tradition developed: 1) within individual farm activities; 2) within working groups ("clacă" as it is called in Romanian).

Here is the ceremony itself: when the reaping is finished, the most skillfull women choose the richest and the most beautiful wheat sheafs, knit them, shaping them in a certain way, as "ritual objects" and the whole ceremony is focused on them.

The shape and the name of the "ritual object" change from one area to another: "wreath" (in the form of a crown); "mace" (in the form of a cross); "cross" (a cross encircled by a crown).

The wreath is worn by a maiden, the mace and the cross are carried in hands (or arms, in some villages in the southern part of Transylvania) by young boys.

The pomp, set according to local customs, starts from the wheat paddock at the house of the owner whose land was reaped.

The person wearing the wreath heads the pomp, surrounded by the reapers, who keep singing the "wreath song" all the way.

As they arrive in the village, all the men and women greet them. When they come to crossroads, both the wreath and its bearer are watered plentifully by the youngmen who have been waiting for them with vessels full of water. Then the maiden turns around, like dancing.

The wreath watering is the most important and spectacular moment of the whole ceremony and it demonstrates precisely its main *function*, that of a rain invocation rite, with a view to contribute to land fertility.

Once the people reach the owner's farm, the wreath bearers enter the house, still singing and they walk round the table three times. The table is set as for a wedding.

In some areas a song called "Staroste" follows. This is a versified monologue which tells about the custom and also contains fantastic elements and jokes. It is considered as a reward for the effort of reaping. Then comes the time for supper and dancing. Now everybody praises the host and asks for a reward again.

A youngman, as pure as the maiden, takes the wreath off the head of the girl, but first he kisses her, then he gives the wreath to the host who receives it and puts it under an icon or in the beams of the house. (Here it is to be kept till springtime, when the wheat from the wreath is mixed with the wheat seeds which are to be sown, according to the belief that in this way fruit abundance is ensured).

Then the reapers celebrate the end of the reaping. Once, this was a reason for cooking special meals (wheat boiled in milk, among others).

After this, all the people of the village start dancing.

In the second part of the work our investigations are systematized.

The melodies are divided into two main groups: a – with seven types (and subtypes), six of them sung and one chanted; b – with two subgroups: I and II.

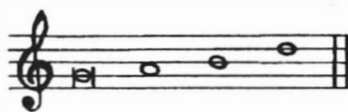
The ritual melodies which are sung while the pomp is going towards the farmer's house, fall into group A and subgroup B I. The "songs" (their poetic texts are mostly connected with reaping and soil culture also performed on other occasions, during specific celebrations, without any link with the "reaping" ceremony), fall into subgroup B II. They are divided according to *the function* of their poetic texts.

We dwelt on the following aspects: territorial distribution; musical variants order; architectonic form; melodic structure; melodic mould; ambitus; cadences; ornamentation; rhythm and bars; tempo and metronome movement; tables with variation of the metric-rhythmic units; tables with melodic scales structure.

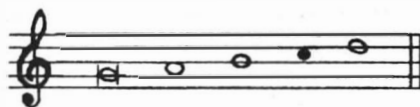
Group A

Our analysis marked out the following musical types:

Type I was found in the southern part of Transylvania and its architectonic form is made of three melodic lines.

the sonorous basis is a prepentatonic scale evolved to a hemitonic pentatonic one.

The metric-rhythmic units present formulas of a iambic ♩, spondaic ♩, and Pyrrhic types ♩.

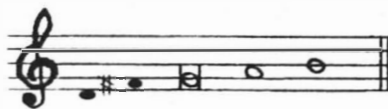
The final cadence is on the first level.

The tempo of most variants is "giusto".

The Ambitus is a perfect fifth with insignificant exceptions of extension.

Type II (with three subtypes) is widespread in the north-eastern part of Transylvania. The architectonic form is composed by a single melodic line.

The melodic structure is based on a major three-chord with second lapse and a lower fifth jump:

The final cadence is on the first level.

The ornamentation is richer than in other types.

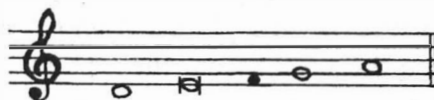
The tempo is especially rubato.

Type III (with two subtypes) was mainly collected near the afluentes of the Mureș and Someșul Mare rivers, from the plain to the feet of the mountains.

It has the same architectonic form as *Type II* – a single melodic line in the archaic variants and two melodic lines in the other ones.

Most of the variants contain a melismatic fragment invoking God ("Doamne" in Romanian).

The melodic structure comes from a major tetrachord with undertone – this one proceeds from pentatonism:

The final cadence of the single melodic line variants is on the first level. The two melodic lines variants have the final cadence on the undertone. The second subtype melodies have the final cadence on the first level.

The rhythm has eighth, crotchet and minimum values. Some variants also pulsate in triple time. The tempo is mostly “poco rubato” and “rubato”.

Type IV, conventionally called “for chanting” is more widespread than the others: north-eastern Transylvania, Cluj, Zalău, Alba and Maramureș.

The melodic structure is exclusively binary, with triple time subdivisions, being expressed by the 6/8 bar and it is characteristic for the melodies usually called “for chanting”, “for feasts”, “for drinking” (in Maramureș).

The architectonic form is composed by four melodic lines, proceeding from two melodic lines identically or differently repeated. Variants with three melodic lines are rare occurrence.

The melodic structure has in most cases a prepentatonic or a pentatonic substratum, with the final cadence on the first level, fluctuating between major and minor chords. The melody evolves within limited scales, beginning with four or five sounds. Cases when the melody extends to an undertone, a jump to the IVth level or a pentatony partial filling are extremely rare.

The Ambitus is usually reduced to a perfect fifth.

The final cadence is on the first level.

In Romanian folklore, the rhythm of this type is frequently met in all areas of the country and in all musical genres. The iambus and trochee rhythmic alternation engender the following combinations:

1.	♩	♩	♩	♩	double trochee
2.	♩	♩	♩	♩	double iambus
3.	♩	♩	♩	♩	choriamb
4.	♩	♩	♩	♩	antispast

These values rarely accumulate in a crotchet with dot. Isometry can be noticed in group singing.

The constant bar is 6/8.

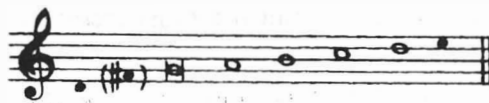
The tempo is mostly “giusto”.

Type V (with three subtypes) is sung in the south-western part of Transylvania: Hunedoara, the Apuseni Montains.

The architectonic form of subtype 1 and subtype 2 is structured in two melodic lines. Subtype 3 contains four melodic lines realized by repetition the first two melodic lines.

This type has a refrain only from the literary point of view.

The melodic structure is expressed in a major scale of five sounds, having a slight extensio tendency:

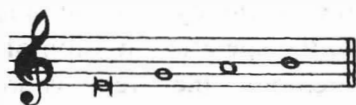
As in type II, the ornamentation is rich.

The tempo is “rubato” and “poco rubato”.

Type VI, with five subtypes, was found on both sides of the Muntele Mare, in the area between Cluj and Alba.

The architectonic form is composed by two melodic lines. Exceptions are insignificant.

The melodic structure is based only on several levels which shape an obvious prepentatonic scale, even if sometimes seventh and eighth Ambituses are reached. Scale extension was made by completing the inferior pyen – F sharp – slipping then, by ornamentation, to an eighth.

The ornamentation is mostly composed of simple inferior appoggiaturas, but there are also double ones, mordents and passage sounds.

In some variants, the rhythm and bar make up the metric-rhythmic units in sporadic ♩ ♩ and iambic ♩ ♩ formulas which form a 5/4 bar with final hemistich extensions. Some variants have a binary character with triple time subdivisions, marked by 6/8 and 9/8 bars and, rarely, by a 3/4 bar.

Type VII is made up of texts that are chanted not sung. It is widespread in the central part of Transylvania, Hunedoara, Cluj and Maramureş.

Its architectonic form alternates the chanted texts with a characteristic shriek called by the natives “the shriek of the eagle owl” (“huhurezat” in Romanian). In ancient times, this kind of shriek could have an augural function. In the structure of the text, the shriek is placed at the beginning or end of a two, four, six, seven or ten lines group.

These lines are shouted in different pitches which, sometimes, could be accurately identified.

Group B has two subgroups.

Some traditional literary texts fall into subgroup B I. This category may also comprise the themes of the reaping ceremony texts which are sung almost in the same area with the melodies of the group A. In some villages (that do not fall into any type) they have a structure conventionally called “a proper song”. A romance structure is an exception.

Its architectonic form is structured in two, three and four, rarely five, melodic lines.

Most of them are of a major-minor type and they evolve on scales having between five and nine sounds.

If confronted with Types I-VI, their Ambitus is much more extended.

The ornamental variety extends from syllabic melodies to excessively rich ones, containing up to seven sounds in a syllable.

The rhythm is also expressed by a large range of types and formulas.

The tempo is “poco rubato”, and “giusto”.

Subgroup B II contains texts with themes related to reaping and other agricultural ceremonies, having the melodies of a “proper song” and being used in different occasions.

They are widespread all over Transylvania.

The architectonic form includes a single melodic line structure (the simplest), but also much more complex structures, up to eight melodic lines (by repetition of the lines) for only one melodic ştanza. The structure with three and four lines is the most frequent.

The melodic structure can be major-minor, major and minor and it has a six up to ten sounds scale. Most of the scales have a pentatonic substratum.

The internal cadences can be on the levels VII or III and VII. The final cadence is on the first level. There are some melodies with the final cadence on level II.

The Ambitus extends from a sixth up to a tenth, but the most frequent is that between a seventh and an eighth.

Usually, these melodies have a rich ornamentation.

The rhythm and the bar are more varied than the others. Subdivisions expressed in triolets, quints and sextuplets may also be found.

As a rule, the tempo is “rubato” and “poco rubato”.

There are melodic variants with casual mobilities of some levels and this is applicable to all types.

Some musical types are characterized by the picnon : G – A – B (types I, II, V). This one is a specific feature of the Romanian folklore.

The sonorous expression in vocal emission, having a laryngeal-thoracic resonance, is extremely vigorous, unique and it stresses the solemnity and greatness of the whole ceremony. The wide tempo and the intense thoracic vibrations, specific for feminine voices, without shade differences, are really extraordinary when a great number of voices participate in the ceremony. The singing in the open, in the field so that everybody in the village may hear, might explain the specific emission of the reaping song. Its role consists in announcing the most important stage of the ceremony : the wreath is brought to the landowner’s house, as a fruit-bearing symbol.

The reaping songs, as well as other elements of the reaping ceremony, are widespread all over Transylvania, except for the lower part, where these songs and the wedding ceremony are very much alike.

The literary texts of the reaping songs and their specific themes have an established place in the literary folklore creation due to their *function* in a certain social and cultural context.

As time goes on, the reaping song lines are subject to a laicization process as a result of the deep changes in economic and social structure and in the outlook of the rural society, but they still keep their function.

The old magic meaning is still present in some texts and in the ritual performance of this syncretic ceremony (poetry-music-dance) called "*the reaping wreath*".

Some of the literary text are epic, others are lyrical.

A certain number of literary themes and motifs correspond to each melodic type. These themes depend on the circumstances in which the variant was collected:

Type I has V literary themes and 8 motifs.

Type II has V literary themes and 15 motifs.

Type III has V literary themes and 14 motifs.

Type IV has V literary themes and 12 motifs.

Type V has IV literary themes and 7 motifs.

Type VI has V literary themes and 12 motifs.

Type VII has IV literary themes and 8 motifs.

Subgrup B I has V themes and 17 motifs.

Subgrup B II has IV themes and 17 motifs.

The fourth theme of type II is the most frequent and developed and it is called "*wreath watering*".

The texts also contain Christian elements.

The reaping song lines are octosyllabic except those of type I which are hexasyllabic. The rhyme is paired. Some lines have supplementary syllables, elisions, anacruses. Type V has only a literary refrain.

"Tarostea" is a versified monologue. The lines vary between four and twelve syllables. This song contains VI themes with 10 motifs. The main motifs are: the greetings and praises given to the host, the narrative of all the events that took place on the way to the landowner's farm (wreath watering, description of field works as an impulse for carrying out the ceremony). Ludicrous and fabulous images are also present.

The reaping song is a collective, feminine song, except for the melody of type I which is usually sung by the whole pomp – a mixed group.

The melody of some reaping songs and of some wedding songs are the same.

This magic ceremony has lasted for so long due to: a) its *social function* (a kind of reciprocal help while working); b) its communication function; c) its artistic function – complex folklore performances (vocal and instrumental pieces, dances).

STELIAN INVEST SRL

Tel./Fax: 01.250.22.81.

- Născută în anul 1920, la Buzău, Elisabeta Moldoveanu este absolventă a Conservatorului Regal de Muzică și Artă Dramatică din București (secțiile Pedagogie și Canto-Operă).
- După încheierea studiilor a îmbrățișat cariera didactică, fiind profesoară de canto la Liceul de Muzică, apoi la Conservatorul bucureștean.
- Doctor în muzicologie (Conservatorul din Cluj, 1982), cercetător științific principal la Institutul de Etnografie și Folclor al Academiei Române, membră a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, vicepreședintă a Societății Române de Etnomuzicologie, membră fondatoare a mai multor asociații ale folcloriștilor.
- Din activitatea științifică au rezultat volume individuale și colective între care și antologiile muzicale din zonele Buzău, Bistrița-Năsăud, Olt, studii și comunicări prezentate la congrese și sesiuni științifice naționale și internaționale, conferințe cu tematică etnomuzicologică ținute în țară și în străinătate, la radio și la televiziune. A înregistrat cca 6 000 și a transcris cca 4 000 de melodii care se află arhivate în fonoteca I.E.F. „C. Brăiloiu” din București.
- Timp de peste o jumătate de veac a desfășurat o bogată activitate componistică și interpretativă.
- A realizat armonizări și prelucrări de muzică populară pentru cor, voce și pian. A compus muzică pentru piese românești de teatru istoric și pentru primul film serial pentru televiziune – *Mușatinii*, scenariu având la bază teme folclorice, *Poem* pentru voce și orgă electronică, pe versuri de Tudor Arghezi. A compus lieduri pe versuri personale. A armonizat pe trei voci egale *Cântările Sfintei Liturghii* (glasul opt), pe care le-a publicat și apoi le-a imprimat cu o formație corală monahală, dirijată personal. A participat, ca solistă, la *primul oratoriu românesc*, de Paul Constantinescu, la Ateneul Român, sub bagheta lui George Enescu, în anul 1945.
- A cântat în filme românești și în piese istorice prezentate pe scena unor teatre din București și din țară.
- A realizat discuri și imprimări de folclor muzical românesc (o parte cu texte traduse în limba spaniolă), 9 casete audio și un CD cu muzică religioasă ortodoxă, cele mai recente fiind *Rugăciuni din opere* (20 arii) și *Ave Maria* (15 piese), cu acompaniament instrumental.

*

Volumul de față face parte din Colecția Națională de Folclor și reprezintă o contribuție inedită, grupând pentru prima dată cântecele de seceriș ale poporului român.

Lucrarea umple un gol în etnomuzicologia și folcloristica românească, integrându-le în circuitul internațional.

ISBN 973-27-0742-9